BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
68
11 C
10

Digitized by Google

E. 4. 1. 14-33-a-36

Paulus Grillãdus.

Do. Pau. Grillan.

Tractatus de

Hereticis et Sortilegijs omnifariam [illegible] penis. Itē de Queſtio- nibus [illegible] Relaxatiōe Car ceratorum [illegible] Domini Pauli Grillandi Caſtilionei: vltima hac impreſſiōe ſum ma cura caſtigatus: adiectis vbilibet Summarijs: prepoſitoq; perutili Re pertorio ſpeciales ſententias aptiſſime continente.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

1 5 4 5

¶ Veneũt Lugd. apud Jacobũ Giũcti.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

Capuccinorum + Romae

¶ Ad Reuerendiſſ. Dom. D. Felicem Archiepiſcopum Theatin. S.D.N. Dat. Paulus Grillandus Caſtilioneus pro fide Cliens.

Immenſis legum in ſpacijs que ſparſa latebant:
Vix bene iudicibus cognita multa viris:
Digeſti in numerum, paruo contenta libello.
Iura dabit quiſquis noſcere vt inde queat.
Impia gens contenta deum quo iure modoq;
Plectenda: et vetiti gaudia concubitus,
Querere quo debet iudex diſcrimine: quo ve
Nudare hic ſubigat crimina quenq; modo.
Hos Felix tibi dedico nunc venerande labores,
Quod poſſem maius tradere n[ihi]l habui.

Hieronymus draco Buxetanus, ad Lectorem.

Diſcite iuſtitiam gens im[illegible] ſcit[illegible]
Pacatos, leges, ſcitaq; ferre patrum.
Ardorem cohibete animi: cohibete furores:
Proh ſcelus, humano ſanguine tela madent.
Et niſi ſponte equa es: moueant te verba Grillande
Turba ſceleſta: ſcelus debita pena manet.

Ad Reuerendiſſimū in Chri-ſto patrem Dominum. D. felicem Archie-piſcopum Theatin. Dominum Co-lend. Paulus Grillandus J. U. Doct. minimus.

BIBLIOTECA ... ROMA
VITTORIO E...

CUm Sepius fuerim Antiſtes Reuerēdiſſ. plurium catholicorum Virorum precibus vehementer excitatus: et amicorum primatum importuna quodammodo deuictus inſtantia: vt de Hereticorum: Sortilegorumq; vana: et reproba diſciplina: quaq; ſeuera: animaduerſione ipſos iura proſequātur: nonnulla breuiter annotarem: et que notatu digniora viderentur pro communi maxime ius dicentium commoditate in lucem ederem: ea preſertim ratione: q̄ iſtorum maleficorū ſecta in dies turpius irrepit et numeroſius augetur: et quod auditu indignius eſt: plerumq; Religioſi viri facinoris huius/aut inuentores/aut participes eſſe noſcuntur. Unde criminum huiuſmodi animaduerſio: maleficeq; artis deſtructio chriſtiane Religioni non minus proficua: q̄ laudabilis eſſe dignoſcitur. Quia multotiens iſti Sortilegi ſimplicium animos: nec talia opinantes huiuſmodi fraudibus decipientes ad credulitatē adducūt: et in aliquā hereſis ſpeciem eoq; facilius ac ſepius inuoluūt. Quippe Doctores de hoc veneficio paucis in locis: et rara quedā ac imperfecta quodammodo annotaſſe reperitur. Ea propter Materiā iſtius ſecte in iure raro tactam veluti poſt terga metentis ſpiculas colligēs in hoc breue compendium redactam tibi: qui non modo mei: verum etiam cunctorum doctiſſimorum virorum ſemper fautor et adiutor vereq; Religiōis cultor extitiſti: auctoritate: et preſidio tuo illuſtrādam fouendamq; dicare cenſui. Sumere itaq; Antiſtes religioſiſſime non dedignare hoc ſeruitutis: obſeruantieq; mee pignus tanq̄ libamina quedam ex primitijs meis electa: vt tuo inuicto clipeo accincta aduerſus latrantium morſus vndiq; cuſtodiatur. Cum tu verus Dux meus ſis: atq; vnicus Protector et Dominus ſub cuius triumphantis vexillo et ſaluberrima vmbra ſpes vna: ſolatur menſq; iam laxa quieſcit. Uale tibi mihiq; perpetuo ſub diuo Clemente opt. Max. q. Pōt. vij. candidiſſime Felix.

Digitized by Google

Ad Reuerendiſſimū in Chriſto patrem et Dominum. D. Gorum Cherium Epiſcopū Faneñ. Boñ. Romandioleq3 ⁊c. Vice legatū Preſidēq3 Bononñ. iuſtiſſimum: ac ſumme meritum idē Paulus Grillandus obſequio deditiſſimis felicitatem.

Quanq̄ Reuerēdiſſime Preſul iam dudū decreuerim poſtq̄ huius mei agelli poſt longos culture labores ad meſſem perueneram amenes fructus inde collectos in tutis horreis fideliter condere ⁊ ita preconditos conſeruare: vt congruis futuris temporibus ab indigentibus expetiti pro cōmuni vtilitate elargirentur. Verumtñ: cum ab Urbe Roma ad hanc feliciſſimā Bononieñ. patriā migrare mihi ſummopere neceſſariū fuerit: hunc tantillum laborum meorum theſaurum nulli alij dimittendum: ſed mecū potius afferendū eſſe exiſtimaui: vt cum primū in lucē prodierit faciliori doctrina ⁊ magis recto ſermone ſpectantium pre oculis ſeſe exhibeat. Tu igitur Reuerēdiſſime princeps qui mihi priſcus ille Mecenas vnicus protector ⁊ Dominus iā diu extitiſti: neq3 a teneris annis obſequentiſſimum ſub fido tuo ſeruitio habuiſti: nec meam modo verum: ⁊ proauorum meorum fidelitatem iamdudum expertus es. Nempe cum ſis omnium doctiſſimorum virorum ſapientiſſimus. non modo in hac florentiſſima Ciuitate verumetiam in vniuerſo orbe terrarum omnes ſacratiſſimos Antiſtites maxima religione mira omnium pietate honeſtateq3 precellis/ haud immerito igit̄ ab omnibus tam ſingulariter venereris timeris atq3 precoleris. has inquam primas lucubrationes ⁊ vigilias noſtras quas ſummis laboribus ⁊ vigilijs nuper perfecimus: lucide impreſſioni pro iudicum maxime commoditate tradere decreui tibi propterea vnico protectori abſentis loco parētis offerendas eſſe cēſuimus: vt eas ſolita tua benignitate amplecti digneris: ac veluti nudum infantem ex matris vtero in lucem exſurgentē a ſiniſtri ſyderis malignitate defendas: hoſtiūq3 incurſibus emulantiumq3 latrātibus morſibus tua ſingulariſſima eloquentia tuearis abſentiſq3 Theatini fratris officio pietatis fungi pro communi ſeruo ſalubriter non dedigneris. Vale precor ⁊ in eternum ſalue.

Repertoriuz generale ſententiarū ſpecialiū in hoc tractatu contentorū incipit.

De litera A.

Abortiuum pcurās fetus nōdū animati q̄ pena teneať. lib.ij.q̄ſtiōe.xiij.nu.12. fo.lxij.

Abortiuū procurans dupliciter poteſt conſiderali.lib.ij.q.xiij.numero.3. fol.lij.

Acharon nomen eſt diaboli.lib.ij.qōne.3.nu.xix. fo.xvij.

Actio legis aquilie vel iniuriarum: aut de ſeruo corrupto competit domino pro ſtupro cum ſerua cōmiſſo.lib.iij.queſtione.vij.numero.5. fo.lxxxi.

Actio calumniatoris an ⁊ qualiter contra inſtigatorem criminis intentetur.libro.v.de calumni.numero.1. fo.cxxv.

Actionem iniuriarum tātum tenetur ſtuprum cū ancilla in vili habitaculo ꝑſiſtere cōmittens.lib.iij.q.vij.nu.6. fo.lxxxi.

Accuſator querelans: inſtgiator ⁊ ſollicitator cauſe criminalis teneať de calumnia.lib.v.de calū.numero.2. fo.cxxv.

Accuſator criminis nihil probās ꝑſumitur calūnioſus ⁊ vt calūniator punitur.lib.v.de calum.numero.9. fo.cxxv.

Accuſatus ab vno ſuper diuerſis criminibus vnico actu perpetratis an diuerſis debeat multari penis.lib.iij.q.j.nu.22. fo.lxviij.

Adminiculum in materia probationis duplex eſt.lib.iiij.q.iij.numero.15. fo.xcv.

Adoratio diaboli ſapit hereſim manifeſtā.lib.ij.q.x.nu.9. fo.xlix.

Aduocatus etiā ſciēter cū excōmunicato cōicatus an incidat in excōicationē.lib.iij.q.x.nu.31.f.lxxxiiij.

Adulterium pmittens dicitur ſacrilegus quia ſacramētū violat.lib.iij.q.vj.nu.3. fo.lxxvij.

Adulteriū mortis pena punitur.lib.iij.q.xij.nu.4. fo.lxxxix.

Adulterium reputatur inter minora crimina in materia diſpēſatoria.lib.iij.q.vj.nu.8. fo.lxxviij.

Affines ⁊ ſanguine coniuncti in materia fornicationis equiparatur.lib.iiij.q.v.nu.2. fo.lxxvij.

Affines cum vna ⁊ eadem coeuntes quam penam incurrant.lib.iij.q.iiij.nu.1. fo.lxxvj.

Affinitas cōtrahitur ⁊ ex illicito cōcubitu.lib.iij.q.iiij.nu.5.fo.lxxvj.

Amor non pōt in inuitū cadere.lib.ij.q.iij.nu.15. fo.xvij.

Angelus quid proprie dicatur.lib.ij.q.vij.nu.6. fo.xxxiiij.

Animal brutum an arte diabolica ⁊ magica loquantur.lib.ij.qō.vij.nu.25. fo.xxxiij.

Anima hominis dicit in ſanguine cōſiſtere.lib.ij.q.xiij.nu.iiij.f.lxij.

Animus occidendi an ⁊ quo caſu ꝑſumatur.lib.v.de abſol.innocen.q.v.nu.5. fo.cxiiij.

Appellatio non admittitur in notorijs.lib.v.q.ij.nu.9. fo.cvij.

Apoſtoſia differt ab hereſi ⁊ ſciſmate.lib.j.q.ij.nu.22. fo.ij.

Apoſtaſia proprie quid dicatur.li.j.q.ij.nu.23. fo.ij.

Apoſtaſia tripliciter cōſideratur.lib.j.q.ij.nu.24. fo.ij.

Apoſtaſia ⁊ ſciſma ſunt ſpecies hereſis.lib.j.q.ij.nu.17. fo.ij.

Apoſtata quo caſu ſit deterioris cō-ditionis heretico. lib. ij. q. xvij. nume. 31. fo. xxxiiij.
Apoſtate de iure ciuili ſunt deterioris conditionis ꝙ̄ heretici. lib. j. q. ij. nu. 25. fo. ij.
Apoſtatarum ſpecies ſunt due. lib. ij. q. vij. nu. 30. fol. xxxiiij.
Aque viſibilis ablutio quare in baptiſmo ſit neceſſaria. lib. j. qōne ij. nu. 5. fo. ij.
Arreſtatus fugiens an pro confeſſo habeatur. lib. v. de fuga incar. numero. 22. fo. cxxiij.
Argumentum quid dicatur. lib. iiij. q. iij. nu. 14. fo. xcv.
Argumētum contra legem non procedit. lib. iij. q. x. nu. 22. fo. lxxxiiij.
Ars medicine non operatur in ſortilegia: q2 diabolus illorum autor eſt. lib. ij. q. ij. nu. 3. fo. xv.
Aſina balaam qua virtute ipſuꝫ fuerit bis allocuta. lib. ij. q. vij. numero. 24. fo. xxxiiij.
Aſſocians maleficiū in receſſu an videatur aſſociaſſe in acceſſu. lib. v. de abſol. inocē. q. vij. nu. 2. f. cxvj.
Aſſocians criminoſuꝫ lꝫ nihil agat nihilominus tenetur. lib. iij. q. x. nu. 5. fo. lxxxiiij.
Aſſociantes raptorem poſt raptum commiſſuꝫ qua pena teneantur. lib. iij. q. x. nu. 11. fo. lxxxiiij.
Aſtrologi futura predicentes diuerſimode veniunt in penis imponēdis conſiderandi. libro. ij. q. xj. numero. 24 fo. liij.
Aſtrologi chiromanti ⁊ ſimiles ꝗ futura predicunt an pena ſacrilegij puniant. lib. j. q. iij. nu. 10. fo. xvij.
Autoritas legis aut ſuperioris eſt in omni iuramento excepta. lib. v. q. vj. nu. 6. fo. cix.
Auxilium ⁊ fauorem malefactori ꝑſtātes diuerſimode conſiderantur. lib. iij. q. x. nu. 13. fo. lxxxiiij.

De litera. B.

Baptiſmus eſt prima porta ſalutis. libro. j. q. ij. nu. 3. fo. ij.
Bannitus reſtitutus an bona in banno confiſcata recuperet vel eorū valorē. lib. v. de benefi. ⁊ indulgen. princ. queſtione. v. nu. 1. fo. cxij.
Banniti ſecundum communē vſuꝫ loquendi qui dicantur. libro. v. de benefi. ⁊ indul. prin. q. iij. numero. 2. fo. cxj.
Banniti bona fiſco applicata an in rebannitione recuperētur. lib. v. de benefi. ⁊ indul. prin. q. iiij. numero. 1. fo. cxj.
Bona hereticorū nō publicātur niſi per ſententiā iudicis eccleſiaſtici. lib. j. q. v. nu. 12. fo. v.
Bona ab heretico facta an ſint ſibi meritoria ad ſalutem. libro. j. q. ij. nu. 28. fo. ij.
Bona in hereſi facta an heretico cōuerſo ⁊ penitente reuiuiſcant. lib. j. q. ij. nu. 28. fo. ij.
Bona heretici fiſco applicata ⁊ a fiſco alienata an heretico reſtituto poſſint indifferenter vendicari. lib. j. q. vj. nu. 4. fo. x.

De litera. C.

Calūniantium ſpēs ſunt tres. libro. v. de calū. nu. 4. fo. cxxv.
Calūniator ꝑuaricator: ⁊ tergiuerſator qualiter differant. lib. v. de calū. nu. 5. fo. cxxv.
Calūniator qua pena puniatur. lib. v. de calū. nu. 7. fo. cxxv.

Calũnie preſumptio in quibus perſonis locum non habeat. libro. v. de calũ. nu. 11. fo. xxxv.

Carceratorum detinẽdi modus iudicis diſcretioni dicitur eſſe cõmiſſus. libro. v. de fideiuſ. reorum numero. 16. fo. cxxj.

Carceres publici vel priuati qui dicãtur ꝛ an differant. li. v. de fuga incar. nu. 28. fo. cxxiij.

Carceres ſunt ad cuſtodiam non ad penã. lib. v. q. j. nu. 4. fo. cvj.

Carceris fractio cum fuga pleniſſimam facit probationem. libro. v. de fuga incar. nu. 12. fo. cxxiij.

Carnalis coitus dãnabilis eſt ꝛ ſumme ꝑiudiciale. li. iij. nu. 1. f. lxxiij.

Caſuũ ꝯformitas iuris ꝯformitatem exigit. lib. ij. q. xij. nu. 11. fo. lvij.

Ceſſante cauſa ceſſat effectus. libro iiij. q. vj. nu. 12. fo. cij.

Chriſtus luci comparatur quia veritas eſt. lib. ij. q. iiij. nu. 3. fo. xxiiij.

Chriſtianus carnaliter cognoſcẽs iudeam vel econtra iudeus chriſtianam: qualiter puniatur. lib. iij. q. xij. nu. 1. fo. lxxxix.

Chriſtianus coiens cum iudea quare mitius tractetur quam iudeus coiens cũ chriſtiana. libro. iij. q. xij. nu. 14. fo. xc.

Chriſtianus cum extranee fidei profeſſore coiens qualiter puniatur vel ecõtra. li. xij. q. xij. nu. 15. fo. xc.

Circunſtantia aggrauat delictũ. lib. iij. q. xij. nu. 10. fo. xc.

Ciuitas an per ſtatutum poſſit aliquem reſtituere fame. lib. v. de benefi. ꝛ indulgen. prin. qõne. vj. numero. 1. fo. cxij.

Clericus cum affini coiens inceſtum committere dicitur. lib. iij. q. v. numero. 3. fo. lxxvij.

Clericus adulter grauiꝰ punitur ꝙ̃ laicus. lib. iij. q. vj. nu. 2. fo. lxxvij.

Clericus qualiter pro crimine ſodomitico puniatur. libro. iij. q. xj. numero. 9. fo. lxxviij.

Clericus ꝛ religioſus profeſſus cum vna ꝛ eadem coeuntes qualiter veniant puniendi. lib. iij. q. xv. numero. 1. fo. xcij.

Clericus pro peccato contra naturã perpetuo infamatur. lib. iij. q. viij. nu. 3. fo. lxxxiij.

Clericus inceſtuoſus omnibꝰ ſacris ordinibus priuat. lib. iij. q. iiij. numero. 3. fo. lxxv.

Clericus in perpetuum carcerem detrudendus dꝫ primo degradari. lib. j. q. vij. nu. 2. fo. xij.

Clericus poteſt pro ſortilegijs eccleſiaſticis beneficijs priuari. libr. ij. q. xj. nu. 8. fo. liij.

Clerici quãto tempore pro omni fornicatione penitere debet. libr. iij. q. ij. nu. 5. fo. lxxij.

Concubina quibus caſibus dicatur legitima: vt illius filij ſuccedant patri ab inteſtato. lib. iij. q. ix. numero. 6. fo. lxxxiij.

Coiens cum meretrice agnata penã inceſtus incurrit. libr. iij. q. ix. nume. 5. fo. lxxxiij.

Coiens cum moniali de iure ciuili morte punitur. libro. iij. q. j. numero. 24. fo. lxviij.

Coitus cum moniali habitus qualiter ſit in foro conſcientie ꝛ contẽtioſo puniendus. libro. iij. q. j. numero. 23. fo. lxviij.

Coitus cum quacunqꝫ muliere vulgariter honeſta ſed occulte impudica an ſit punibilis. libr. iij. q. xj. numero. 1. fo. lxxxix.

Coitus cum ea que plures affines recepit dicitur contra eoſdem affines inceſtuoſus. libro. iij. q. iiij. numero. 6. fo. lxxvj.

Coitus nefarius quid ſit ꝛ quã penã

exigat.lib.iij.q.ij.nu.1. fo.lxxij.
Coitus nefarius eſt peccatum contra naturam humane ſocietatis.lib.ij.q.ij.nu.2. fo.lxxij.
Coitus cum maſculo eſt peccatum ſodomiticum contra naturam humani ſexus.li.iij.q.ij.nu.3. f.lxxij.
Coitus cum brutis eſt peccatum contra naturam humani generis.libro.iij.q.ij.nu.4. fo.lxxiij.
Coitꝰ q̄cunqʒ p̄ter q̄ matrimonialis de iure canonico eſt reprobatꝰ et punibilis.li.iij.q.vij.n.10. f.lxxxj.
Coitus cum virgine impubere minore.xij.an.qualiter ſit puniendus.lib.iij.q.vij.nu.11. fo.lxxxj.
Coitus meretricius de iure ciuili permittitur tanq̄ omnino impunibilis.lib.iij.q.ix.nu.iiij. fo.lxxxiij.
Coitus inceſtuoſus ī actu fornicario habitus mortis pena punitur.li.iij.q.iiij.nu.7. fo.lxxvj.
Coitus ſcienter cū affini habitus aliter punitur q̄ qui ſcienter.lib.iij.q.iiij.nu.2. fo.lxxvj.
Coitus mulieris nobilis cum famulo ignobili cōmiſſus qualiter ſit puniendus.libro.iij.q.vij.numero.13. fo.lxxxj.
Coitus crimen ſecundum perſonarum diuerſitatem conſideratur.libro iij.nu.2. fo.lxxiiij.
Coitus cum concubina alterius an veniat puniendus.libro.iij.q.vij.nume.7. fo.lxxxj.
Coitus cum meretrice etiam ſecreta non punitur.libro.iij.q.vij.numero.8. fo.lxxxj.
Coitus cōtra naturam tripliciter cōſideratur.libro.iij.q̄ōne.viij.numero.1. fo.lxxxiij.
Coitum cum moniali quot peccata et mala dicatur inducere.lib.iij.q.j.nume.19. fo.lxviij.
Coitus ille nefarius dicitur quaſi ſit nefas de illo loqui.lib.iij.q.ij.numero.8. fo.lxxiij.
Compoſitio cum fiſco loco pene ſuccedit.li.v.de penarum compo.q.vj.nu.2. fo.cxx.
Compoſitio per curiam aut fiſcum partibus abſentibus facta an ſit valida.lib.v.de penarum compo.q.v.nu.3. fo.cxx.
Compoſitio quid in actu iudiciali dicatur.lib.v.de penarum compo.q.j.nu.1. fo.cxvj.
Compoſitio non fit indifferenter cū omnibus perſonis lib.v.de penarum compo.q.ij.nu.1. fo.cxviij.
Compoſitio qualiter ſit tute facienda libro.v.de penarum compo.q.iiij.nu.2. fo.cxix.
Cōpoſitio priuata poteſt ſola parte contenta fieri: et an talē procurās compoſitionem dicatur fateri delictum.lib.v.de penarum compo.q.iiij.nu.3. fo.cxix.
Compoſitio facta cum fiſco vel curia cum conſenſu partis offenſe an ſit valida.lib.v.de penarum compo.q.v.nu.1. fo.cxx.
Compoſitio facile fit vbi non cōſtat de culpa.lib.v.de penarum compo.q.iij.nu.4. fo.cxviij.
Cōpoſitio parte non vocata vel non contenta nulla eſt.lib.v.de penarum compo.q.iij.nu.5. fo.cxviij.
Compoſitio in materia penarum quid ſit.lib.v.de penarum compo.q.j.nume.3. fo.cxvj.
Compoſitio in penalibus dupliciter conſideratur.lib.v.de penarū cōpo.q.j.nu.4. fo.cxvj.
Compoſitio debet de partium cōſenſu fieri alias extortio dicitur.lib.v.de penarum compo.q.j.numero.v. fo.cxvj.
Compoſitio dicitur gratiam in ſe cōtinere.lib.v.de penarum compo.

q.ij.nu.3. fo.cxviij.
Compoſitio non fit faciliter poſt latam ſententiam.lib.v.de penaruz compo.q.j.nu.11. fo.cxvj.
Compoſitio in actu penali plura pre ſupponit conſideranda.lib.v.de penarũ cõpo.q.j.nu.8. fo.cxvj.
Compoſitio non admittitur in criminibus atrocibus.lib.v.de penarũ compo.q.j.nu.9. fo.cxvj.
Compoſitio in quibus criminib9 fieri poſſit.lib.v.de penarum cõpo. q.iij.nu.1. fo.cxviij.
Cõpoſitio nõn fit in criminibus atrocibus príncipe incõſulto lib.v.de penarũ cõpo.q.iij.nu.2.fo.cxviij.
Compoſitio ſuccedit loco pene.libr.v.de penarum compo.qõne.j.numero.13. fo.cxvj.
Cõpoſitio in materia penali an etiaz famã deleat.lib.v.de penarũ compo.q.j.nu.14. fo.cxvj.
Compoſitiõe ſemel in curia facta an poterit iudex nouis indicijs ſuperuenientibus inquiſitiones facere libro.v.de penarum compo.q.vj. nume.1. fo.cxx.
Cõpoſitiones penales nõ fiunt abſq; cauſa rationabili.lib.v.de penarũ cõpo.q.j.nu.7. fo.cxvj.
Condemnandi poteſtatem habens habet ⁊ abſoluendi.libr.v.de beneſi.⁊ indul.pn.q.vj.nu.3. fo.cxij.
Condemnatio expenſarum ſit in cauſis criminalib9 qualitercũq; procedatur.lib.v.de expen.dam.⁊ intereſſe.nu.2. fo.cxxvij.
Cõdemnatus ad mẽbri mutilationẽ an puniet in mẽbro valido an debili.lib.v.q.iiij.nu.1. fo.cxiij.
Condẽnatus ad mẽbri amputationẽ ſi illo careat an poterit in alio puniri.lib.v.q.iiij.nu.2. fo.cxiij.
Confeſſio in tortura facta et poſtea negata an aliam torturam inducat.lib.iiij.q.vij.nu.13. fo.ciij.
Confeſſio ⁊ conuicto in ciuilibus an remedium appellationis tollat. lib.v.q.ij.nu.7. fo.cvij.
Coniectura quid dicatur.lib.iiij.q.ij. nume.16. fo.xcv.
Conſanguinei vel amici homicide poſt commiſſum homicidum ipſum in locum tutum deducentes an cenſeant criminis participes. lib.v.de abſolu.innocen.q.vij.numero.1. fo.cxv.
Conſenſus parentum an debeat nuptijs filie interuenire.libr.iij.q.x. nume.43. fo.lxxxiiij.
Conſilium ad finem licitum tendẽs non reprobatur qualitercunq; ẽt fiat.lib.iij.q.x.nu.42. fo.lxxxiiij.
Conſuetudo torquẽdi milites:decuriones ⁊ ſimiles a tortura exemptas an ſit valida.libro.iiij.q.vj. numero.4. fo.cij.
Conſulẽs malefactorem aſſuetum q̃ nihilominus etiam abſq; conſilio male feciſſet an penam incurrat. lib.ij.q.ix.nu.21. fo.lxxxiiij.
Conſulens vel perſuadens malum qua pena teneatur.lib.iij.qõne.x. nume.14. fo.lxxxiiij.
Conſulenti an facto non ſecuto pena imponat.lib.iij.queſtiõe.x.numero.19. fo.lxxxiiij.
Conuerſantes cũ ſortilegis ſunt puniendi.lib.ij.q.xj.nu.13. fo liij.
Conuictus ⁊ ſponte cõfeſſus an ab executione ſentẽtie poſſit appellare.lib.v.q.ij.nu.3. fo.cvij.
Conuictus duntaxat condemnatus poſt ſententiam autem confeſſus an habeat remedium appellationis.lib.v.q.ij.nu.8. fo.cvij.
Corpora a demonibus aſſumpta an ſint vera vel fantaſtica.libro.ij.q.vij.nu.7. fo.xxxiij.
Corpora a demonibus aſſumpta ex

qua materia ſint.lib.ij.q̃one.vij. numero.8. fo.xxxiij.

Corpora a demonibus aſſumpta an virtutem habeant generatiuam lib.ij.q.vij.nu.8. fo.xxxiij.

Corporis cruciatus etiam minimus maior eſt omni pena pecuniaria. lib.iiij.q.vij.nu.x. fo.ciij.

Correctio ꝛ pena dicitur quedã medicina ad diſciplinam reuocatoria.lib.v.de penarum compo.q.ij.nu.4. fo.cxviij.

Corrumpẽs partẽ pecunia:vel alr vt illã decipiat nõ euitat infamiã.li.v.de penarũ ꝯpo.q.j.nu.15.f.cxvj.

Crimen inceſtus a laico commiſſum poteſt dupliciter conſiderari.lib.iij.q.iij.nu.4. fo.xxv.

Crucis ſignum inhoneſte deturpans ꝛ iniquè maculans an ſacrilegiũ committere dicatur.lib.iij.q.j.numero.17. fo.lxviij.

Crimen intentum probans an dicatur calumniator.lib.v. de calum. nume.6. fo.cxxv.

Crimen hereſis habet duo extrema ſubſtantialia vitioſa.lib.j.q.j. nume.12. fo.j.

Crimẽ manifeſtum grauius punit q̃ occultũ.li.iij.q.x.nu.20.f.lxxxiiij.

Culpa maior maiorem vindictã exigit.lib.j.q.iij.nu.2. fo.iiij.

Cuſtos carcerum rem carnalem explẽs cum incarcerata quã penam incurrat.lib.iij.q.xiij.nu.1.fo.xcij.

Cuſtos carcerum tenetur carceratã mulierẽ debite tractare ꝛ illeſam cuſtodire.lib.iij.q.xiij.nu.2.f.xcij.

¶ De litera D.

Damnatus hereſi:leſe maieſtatis rap. vir.ꝛ ſimilibus criminibus an obtenta gratia ad omnia incommoda cẽſeatur reſtitutus lib.v.de benefi.ꝛ indul.prin.q.j.nu.1. fo.cx.

Debitor an impune poſſit aufugere.libro.v.de fuga incarce.numero.32. fo.cxxiij.

Declaratio dictionis vel termini a diffinitione proficiſcitur.lib.j.q.j.nume.1. fo.j.

Delictum vnius non debet in alterius detrimentum retorqueri.lib.v.q.iij.nu.2. fo.cvij.

Demõ poteſt aſſumpto corpore coire ꝛ generare.lib.ij.q̃one.vij.numero.12. fo.xxxiij.

Demones magicis artib9 aduocati ſignis:ritibus ꝛ carminib9 ipſorũ magorum etiã inuiti comparere coguntur.lib.ij.q.iij.nu.18. fo.xvij.

Demones multa agere ex eorum natura poſſunt:ſed a diuina maieſtate impediuntur.lib.ij.q.vij.numero.13. fo.xxxiij.

Demones non faciunt miracula ſed bene angeli boni ꝛ homines.lib.ij.q.vij.nu.14. fo.xxxiij.

Demones poſſunt deo p̃mittente in corporali ſpecie hominẽ vere de loco ad locum deferre.li.ij.q.vij.nume.18. fo.xxxiij.

Demones dicuntur ſanguinem amare.lib.ij.q.ij.nu.9. fo.xv.

Demones poſſunt in homines dupliciter operari.lib.ij.q.vij.numero.17. fo.xxxiij.

Demonis virtus vehemẽs eſt ꝛ acuta.lib.ij.q.vij.nu.16. fo.xxxiij.

Demoni naturaliter conuenientia: ꝛ a deo ſibi conceſſa que ſint.lib.ij.q.x.nu.3. fo.xlviij.

Denegatum vni ex pluribus ceteris cenſetur eſſe conceſſum:ꝛ ecõtra quod vni ex pluribus nominatis conceditur:ceteris videtur denegatum.lib.j.q.v.nu.10. fo.v.

Deus nullam recipit temporis di-

functionem.libro.ij.qõne.iij.numero.8. fo.xvij.
Deus quandoq; impedit diabolicã operationem ad cõſeruationem chriſtiane religionis.lib.ij.q.ix.nu.3. fo.xlviij.
Deus quare permittat diabolũ ſuã diuinatẽ deturpare ⁊ perſequi.li.ij.q.vj.nu.15. fo.xxvij.
Deo ſoli reſeruata que ſint.lib.ij.q.x.nu.2. fo.xlviij
Determinabile relatũ ad plura determinabilia debet illa equaliter determinare.libro.ij.qõne.xij.numero.12. fo.lviij.
Diabolꝰ poteſt multa artificioſe ſortilegia docere etiam incõmodiſſima ⁊ humane nature contraria. lib.ij.q.vj.nu.10. fo.xxvij.
Diabolus futura predicit licet ficte lib.ij.q.vj.nu.6. fo.xxvij.
Diabolus poteſt ſomnia ⁊ imaginationes in humanis mentibus imprimere.lib.ij.q.vij.nu.2.f.xxxiij.
Diabolꝰ ſũmopere abhorret ſignũ ſancte crucis ⁊ inſignia dominice paſſiõis.li.ij.q.v.nu.5.f.xxiij.
Diabolus duas manus habuiſſe dicitur: vnam attrahentem: alteram compellentem.lib.ij.qõne.v.numero.6. fo.xxiiij.
Diabolus aut ſortilegꝰ an poſſit nocere corporibus chriſtianorũ.lib.ij.q.viij.nu.1. fo.xlvij.
Diabolus ſummopere nititur chriſtianos a vero cultu auertere. li.ij.q.vij.nu.5. fo.xxxiij.
Diabolus cognoſcit omnia malefacta ⁊ occultiſſima.lib.ij.q.vj.numero.4. fo.xxvij.
Diabolus an naturaliter Chriſtũ ſuper pinnaculũ templi detulerit. lib.ij.q.vij.nu.19. fo.xxxiij.
Diabolꝰ multa cognoſcit.libro.ij.q.vj.nu.9. fo.xxvij.
Diabolo ſacrificãtes vt ad honores perueniant qua pena mulctẽtur lib.ij.q.xj.nu.28. fo.liij.
Dictio nunquam eſt vniuerſaliter excluſiua temporis ⁊ loci ⁊ cuiuſcunq; alteri ſubiecti mixta quod a ponitur.lib.j.q.v.nu.15. fo.v.
Dictio quaſi eſt nota impropriaetatis. lib.iij.q.j.nu.16. fo.lxxxiij.
Dictiones iſte continuo ilico incontinenti ⁊ ſimiles quid importent. li.j.q.v.nu.5. fo.v.
Diffinitio vera que debeat continere lib.j.q.j.nu.2. fo.j.
Diſpoſitio legis vnice.C.de nili ag ge.nõ rũpen.quo caſu locũ non habeat.lib.iij.queſtione.x.numero.34. fo.lxxxiiij.
Diſpõ.l.ij.qũ ap.nõ rec.multis caſibus limitat.li.v.q.ij.nu.5.f.cvij.
Diſpoſitio legis vnice.C.de rap.vir. an locum habeat in rapiente maſculum libidinis cauſa.lib.iij. q.x.nu.9. fo.lxxxiij.
Diſpoſitio.l.qui cõtra.C.de inceſtis nup.non procedit in ignorãtibꝰ vel minoribus.lib.iij.qõne.ij.numero.9. fo.lxxij.
Diſtinctio non habet locum in criminibus.lib.iiij.q.v.nu.4. fo.cj.
Diuerſa crimina ex eodem facto orta an diuerſis penis ſint adiudicãda.lib.iij.q.j.nu.21. fol.lxviij.
Diues ⁊ nobilis perſona pro crimine etiam capitali detentus an ad eius petitionẽ ſit mittẽdꝰ ⁊ in loco honeſto detinendus.lib.v.de fideiuſ.reorum.nu.14. fo.cxx.
Diues ⁊ pecunioſus de crimie ſuſpectus ⁊ in iudicium deductus an ſub obligatiõe propria ſub pena pecuniaria debeat relaxari.li.v. de fideiuſ.reorum.nu.12. fo.cxx.
Diuinatio eſt pricipalis ſpecies ſortilegij.lib.ij.q.ij.nu.5. fo.xv.

Diuinatio p ſomnia an ſit prohibita ⁊ punibilis.lib.ij.qône.xj. numero.31. fo.liiij.
Diuinationum genera ſunt quatuor lib.ij.q.ij.nu.6. fo.xv.
Diuinatores multipliciter nūcupantur.lib.ij.q.ij.nu.7. fo.xv.
Docens ſortilegiū ⁊ addiſcēs equaliter veniunt puniendi.li.ij. q. xj. nu.16. fo.liiij.
Doctores non ſunt torquendi.li.iiij. q.vj.nu.5. fo.cij.
Donationes conſtante nefando matrimonio facte an ſint adueniente diſiunctione reuocande.lib.iij. q.ij.nu.11. fo.lxxiij.
Duobus ſemel inſultantibus an in altero illorū preſumatur ſuy pſi9 defenſio.li.v.de abſol.innocē.q. vj.nu.5. fo.cxv.

De litera E.

Eccleſia dꝫ ſanguinē abhorrere. li.v. de penarū cōpo.q. j.nu.6. fo.cxvj.
Eccleſia an ſortilegijs fidē adhibere poſſit.li.ij.q.vj.nu.12.fo. xxvij.
Epiſcopus ſuper q̄b9 penis diſpēſare poſſit cū clerico.li.iij.qône. ij. nu.7. fo. lxxiij.
Epiſcopus non diſpēſat in criminibus maioribus.li .iij.qône.vj. numc.6. fo.lxxvij.
Epiſcop9 poteſt in ſtupro ſimplici fornicatiōe ⁊ ſimilib9 diſpēſare. lib.iij.q.vj.nu.7. fo.lxxvij.
Error qd ſit.li.iiij.q.iij.nu.18 .f.xcv.
Error circa ea que ſunt fidei hereſiꝫ inducit.lib.j q.ij.nu.4. fo.j.
Excōmunicatus ob contumaciā an ſi per annum fuit in eadem excōmunicatione cōtumax: poterit vt hereticus cōdemnari.li.j.q. viij. nu.6. fo.xij.
Executio ſentētie quid dicatur . lib. v.q.j.nu.1. fo.cvj.
Executio ſentētie in cauſis criminalibus an ſit ilico poſt ſententiam facienda.lib.v.q.ij.nu.1. fo.cvij.
Executio ſententie quo caſu ſit poſt latam ſententiam faciēda.lib. v. q.ij.nu.2. fo.cvij.
Exemplum ſortilegij impedientis coitum ⁊ virtutem generatiuā . lib. ij.q.vj nu.13. fo. xxvij.
Exemplum mirabile ſortilegij.lib.ij. q.vj.nu.7. fo.xxvij.
Exemplum ſacerdotis hiſpani pces pphanas i ſuis ſacrificijs offerre ꝯſueti lib.ij.q.xvij.nu.2.f. lxvj.

De litera F.

Facilitas venie incentiuum tribuit delinquendi.libro.v.de penarum compo. queſtione.ij. numero.6. fo.cviij.
Factum lege permittente non punitur.lib.iij.q.iij.nu.8. fo.lxxvj.
Fama vulgaris quid ſit.lib.iiij.q.iij. nu.8. fo. xcv.
Fama dupliciter cōſideratur.lib.iiij. q.iij.nu.5. fo.xcv.
Fama in homine quid ſit.lib. iiij. q. iij.nu.6. fo.xcv.
Fame reſtitutio diuerſimode conſideratur.lib.v.de benefi.⁊ indu.. prin.q.vj.nu.2. fo. cxij.
Famulus fugiēs a domo domini preſumitur reus rerum tempore ſue fuge amiſſarum.lib.v.de fuga in car.nu.31. fo.cxxiij.
Febris eſt morbus naturaliter in humano corpore cauſatus.libro.ij. qône.viij.nu.3. fo.xxxiij.

Ficta probatio an poſſit eē ſufficiēs ad vltimū ſuppliciū inducendū. lib.j.q.x.nu.2. fol.xiij.
Fictio qualiter definiatur.lib.iiij.q.iij.nu.13. fol.xcv.
Fideiuſſio quando ſit in actibus iudiciarijs neceſſaria.lib.v.de fideiuſſo.reorū.nu.1. fol.cxx.
Fideiuſſor an pro reo arbitrarie puniendo ſit admittendus.lib.v.de fideiuſ.reorum.nu 9. fol.cxx.
Fideiuſſor rei debet eſſe idone9. lib.v.de fideiuſ.reorū.nu.4. fo.cxx.
Fideiuſſor non poteſt ſe ad penā corporalē pro reo exponere.lib.v.de fideiuſ.reorū.nu.7. fo.cxx.
Filius ex demonis coitu generatus cuius fili9 dici debeat.li.ij.q.vij.nume.12. fol.xxxiij.
Filij ex matrimonio chriſtiani ⁊ iudee procreati non dicuntur legitimi.lib.iij.q.xij.nu.5. fol.lxxxix.
Filij preſbyterorū dicunt̄ inceſtuoſi.lib.iij.q.xv.nu.3. fol.xcij.
Filij aut parentes mulieris rapte an impune poſſunt raptorem occidere.lib.iij.q.x.nu.7. fol.lxxxiiij.
Filij ex inceſtis nuptijs procreati an ſuccedant in bonis parētum. lib.iij.q.ij.nu.12. fo.lxxiiij.
Filij alicuius heretici an ſi ſint fideles ſuccedant in bonis paternis. lib.j.q.iiij.nu.1. fol.v.
Filij hereticorum debent in perpetua paupertate ſordeſcere:⁊ i hac vita viles haberi.lib.j.q.iiij.numero.3. fol.v.
Filij innoxij quo caſu ſint ob delictū patris puniendi.libro.j.q.iij.numero.5. fo.iiij.
Filij ex damnato coitu nati incapaces ſunt ſucceſſionis.li.j.q.iij.numero. 6. fo.iiij.
Fornicatio clerici qualiter in foro iudiciali puniatur.libro.iij.q.ij.numero.6. fo.lxxiij.
Fornicatio ſimplex qualiter puniat̄. lib.iij.q.ix.nu.1. fol.lxxxiij.
Fornicatio ſimplex qualiter in clericis puniri dicatur.lib.iij.q.ix.numero.3. fo.lxxxiij.
Fornicationē committens cum nouerca:ſocru:nuru:priuigna:cognata:⁊ ſimilibus qualiter veniat puniēdus lib.iij.q.v.nu.1. fo.lxxvij.
Fornicatio poteſt ratione circunſtātie pro inceſtu haberi.lib.iij.q.v.nume.5. fo.lxxvij.
Fratres germani vnam ⁊ eādez carnaliter cognoſcentes quaz alter poſtea ducat in vxorem quaz penam incurrant.li.iij.qō.iiij.numero.4. fol.lxxvj.
Fuga officialis tempore ſindicatus fugientis quid inducat.de fuga incar.nu.9. fol.cxxiij.
Fuga quādoqꝫ plenam inducit probationem.lib.v.de fuga incar.numero.10. fol.cxxiij.
Fuga receptatoris fugitiuum quid operatur.lib.v.de fuga.incar.nume.11. fo.cxxiij.
Fuga incarcerati an poſſit cōtra poteſtatē vel iudicez probare.lib.v.de fuga incar.nu.24. fo.cxxiiij.
Fuga incarceratorum dupliciter cōſideratur.lib.v.de fuga.incar.numero.1. fo.cxxij.
Fuga que ſit ante incarcerationē an criminis probationē inducat.li.v.de fuga.incar.nu.2. fo.cxxij.
Fuga criminoſi maleficiuz reputat̄.lib.v.de fuga.incar.n.3. fo.cxxij.
Fuga quandoqꝫ ſemiplenā facit probationez.lib.v.de fuga incar.nume.4. fo.cxxiij.
Fuga criminoſi magnā preſumptionem inducit.lib.v.de fuga incar.nume.5. fol.cxxij.
Fuga an poſſit dici delictū.lib.v.de

fuga incar.nu.6. fol.cxxiij.
Fuga vnius an alteri9 criminis probationem inducat.lib.v.de fuga incar.nu.7. fol.cxxiij.
Fuga quandoq; nihil operatur.lib.v.de fuga incarce.nu.8. fo.cxxiij.
Fugiens preſentiam iudicis crudelis an excuſetur a fuga.li.v.de fuga incarce.nu.18. fo.cxxiij.
Fugiens a carcere de cuſtodis licentia non tenetur.ſed ipſe cuſtos.li.v.de fuga incarce.nu.6.fo.cxxiij.
Fugiens a carcere priuato an pro cōfeſſo habeatur.lib.v.de fuga incar.nu.27. fo.cxxiij.
Fugiens ad ſuperiorem an dicatur fugitiuus.lib.v.de fuga incar.nume.20. fol.cxxiij.
Fugiens animo reuertendi et ſponte rediēs an probationē augeat.li.v.de fuga incar.n.13. fo.cxxiij.
Fugiens ꝛ cito ſponte reuertens nō dicitur fugitiu9.lib.v.de fuga incar.nu.14. fo.cxxiij.
Fugiens a carceribus multis caſib9 excuſatur lib.v.de fuga incarce. numero.23. fo.cxxviij.
Fugiens a carcere vel cuſtodia habetur pro confeſſo.lib.v.de fuga incar.nu.21. fo.cxxiij.
Fugitiui an et qualiter ſint ad ſentētiam citandi.lib.v.de fuga incar. numero.22. fo.cxxiij.
Futura an poſſint impune pnoſticari.lib.ij.q.xi.nu.19. fo.liij.
Futurorum duplex cognitio.libr.ij. q.vi.nu.5. fo.xxvij.

De litera.G.

Generaliter et indiſtincte dictum debet generaliter et indiſtincte interpretari.libr.j.qō.iv. numero.14. fo.v.
Gradus torture ſunt quinq;.libr.iiij. q.ij.nu.2. fo.xciiij.
Gratia quam hereticus obtinuit a principe per modum indulgētie ad quid valeat.libro.j.qōne.vj. numero.ij. fo.x.

De litera.H.

Heremita vñ ꝛ q̄re dicat.lib.j.q.j.nu.10. fo.j.
Hereſis apoſtaſis ꝛ ſciſma differunt.li.j.qō.j.nu.13. fo.j.
Hereſis generaliter ſumpta q̄liter definiatur.lib.j.q.j.nu.3. fol.j.
Hereſis eſt crimē ceteris deteſtabilius quia directe contra deū cōmitti dicitur.lib.j.nu.1. fo.j.
Hereſis dicitur crimen leſe maieſtatis diuine.lib.j.nu.2. fol.j.
Hereſis appellari poteſt peſtis ꝛ labes.lib.j.q.j.nu.5. fol.j.
Hereſis in quas pſonas cadere poſſit et an in iudeū ſarracenum et huiuſmodi perſonas extraneis iuris.lib.j.q.j.nu.6. fo.j.
Hereſis tria preſupponit.libr.j.q.ij. numero.16. fo.ij.
Hereſis impropria que dicat.libr.j. q.ij.nu.17. fo.ij.
Hereſis circa quos conſiſtat articulos.vſq; ad.nu.14.excluſiue lib.j. q.ij.nu.6. fo.ij.
Hereſis vñ dicat.li.j.q.j.nu.8. fo.j.
Hereſis comparatur iudicio familie herciſcūde et quare.ibi.nu.ix.
Hereſes leges que ſint.lib.j.qōne.j. numero.11. fol.j.
Hereticus quando debeat penitere et ſuam hereſim reuocare an in continenti quo eſt deprehenſus an in quacunq; parte iudicij.lib.

ſ.q.v.numero.3. fol.v.
Hereticus quilibet eſt apoſtata: ſʒ nõ omnis apoſtata eſt hereticus. li. ſ.q.ij.nu.26. fol.ij.
Hereticus dupliciter conſideratur. lib.ſ.q.ij.nu.1. fo.ij.
Hereticus proprie dicitur aberrans a fide catholica.lib.ſ.qõne.ij.numero.2. fo.ij.
Hereticus ille dicitur qui cupiditatis cauſa gignit vel ſequit̃ nouaʒ ꝯtra chriſtianã fidem opinionẽ. lib.ſ.q.ij.nu.15. fo.ij.
Hereticus qui hereſiʒ abiurauit an in ſuis bonis reſtituat̃ etiaʒ fiſco applicatis.lib.ſ.q.vſ.nu.1. fol.x.
Hereticus ꝛ ſciſmatic⁹ cũ diabolis eterno incendio ſunt adiudicandi.lib.ſ.q.v.nu.11. fo.v.
Hereticus poteſt in quacunqꝫ parte iudicij penitere.libꝛ.ſ.q.v.numero.9. folio.v.
Hereticus per annum abſens ꝛ cõtumax an illius bonis fiſco applicatis rediens et comparens admittatur ad ſua bona ꝛ ſui defenſionem.lib.ſ.q.viij.nu.3. fo.xij.
Heretico an ſit locus penitentia ita vt a pena ciuili liberetur. lib.ſ.q.v.nu.1. fo.v.
Heretico condẽnato ꝛ reuocato q̃ pena ſit imponẽda.lib.ſ.q.vij. numero 1. fo.xij.
Heretico ẽt relapſo in extremis penitenti non ſunt eccleſiaſtica ſacramenta deneganda.libꝛ.ſ.q.v. nume.17. fol.v.
Heretici tam clerici q̃ laici qua pena veniant puniendi.libꝛ.ſ.q.iij. nume.4. fol iiij.
Heretici quadruplici pena veniunt puniendi.lib.ſ.q.iij.nu.3. fo.iiij.
Hereticis nemini licet aliquo mõ vel quãdocunqꝫ aliquid de bõis ſuis relinquere. libro.ſ.qõne.ix: nume.3. fol.xiij.
Hereticoꝝ receptatio omnino eſt interdicta.lib.ſ.q.ix.nu.2.fo.xiij.
Homicidium in multorum pſentia et comitatu commiſſum diuerſimode in materia penali et reſpectu aſtantium cõſideratur. lib.v. de abſolut.innocen.queſtione.v. nume.3. fo.cxiiij.
Homicidium ſine dolo commiſſuʒ põt vltimo ſupplicio puniri.li.ij. q.xij.nu.3. fo.lviij.
Homo liber regulariter nõ torquetur in cauſa pecuniaria.lib iiij.q. vij.nu.7. fo.ciij.

¶ De litera.I.

Ignorantia an liberet a pena in materia fornicatiõis vel inceſtus. libro tertio.qõne.iiij.numero.3. fol.lxxvſ.
Ignorantia ſiue neſcientia q̃d ſit ꝛ qualiter deffiniatur.lib.iiij.q.ij. nume.17. fo.lxxxv.
Ignorãtia facti liberat a pena in caſu matrimonij.lib.iij.qõne.xij.numero.6. fo.lxxxix.
Ignorantie ꝛ lapſui etatis quãdoqꝫ in penalibus parcitur.li.iij.q.iij. nume.8. fo.lxxv.
Imaginem crucis vel alterius ſancti indigne tractans qua pena ſit puniẽd⁹.lib.ij.q.xi.nu.21. fo.liij.
Imagines baptiſantes vt ſortilegiũ exerceant qua pena veniãt puniẽdi.lib.ij.q.xi.nu.23. fo.liij.
Imagines indebite ꝛ viliter tractantes an ſint heretici habẽdi.lib.ij. q.x.nume.12. fo.xlix.
Imagines an in ſortilegijs aliquid operent̃.lib.ij.q.v.n.12. fo.xxiiij.
Imagines facere ad amorem puo-

cādū ſuperſtitioſuʒ dicit poti⁹ ꝙ̄ hereticū.lib.ij.q.x.nu.6. fo.xlix.
Impoſitio manus violente in perſonam ſacrā dicit ſacrilegiū grauiſſimū.li.iij.q.j.nu.16. fol.lxviij.
Improuide accidentia fato non culpe imputantur.lib.ij.qōne.xij.nume.8. fo.lviij.
Incarceratus ꝛ innocenter tortus ꝛ dampnificat⁹ an ꝛ quod remediū habeat reſtitutionis.lib.v.de abſolu.innocē.q.iiij.nu.1. fo.cxiiij.
Incarcerati omnimoda defenſio pmittit.lib.iij.q.x.nu.30. f.lxxxiiij.
Inceſtus an cū affine meretrice vel impudica committi dicatur ꝛ an puniat.lib.iij.q.iiij.nu.9.fo.lxxv.
Inceſtus in actu fornicationis commiſſus pena mortis de iure ciuili punitur.lib.iij.q.iij.nu.6.fo.lxxv.
Inceſtus in forma matrimonij ignorāter commiſſus qualiter puniatur.lib.iij.q.iij.nu.7. fol.lxxv.
Inceſtus quid ſit ꝛ cum quibus perſonis committat: ꝛ quibus penis puniatur.lib.iij.q.iij.nu.1.fo.lxxv.
Indiciū non debet a tortura inchoari.lib.iiij.q.v.nu.2. fol.c.
Indulgentia indigno indulta dicit ad prolapſuʒ prouocatoria.lib.v.de pena x̄po.q.ij.nu.5.fo cxviij.
Infamia quid dicatur.lib.iiij.q.iij.nu.7. fol.xcv.
Infirmitates corporales an poſſint licite ſortilegijs amoueri.lib.ij.q.vj.nu.17. fo.xxvij.
Infans intra quod tempus dicatur in vtero formatus.lib.ij.q.xiij.nume.5. fol.lxij.
Infans in vtero dicit virtute planetarum fomētari ꝛ vegetari.lib.ij.q.xiiij.nu.6. fo.lxij.
Infans ſeptem menſiū poteſt viuere ꝛ octo nō: ꝛ quare.lib.ij.q.xiij.nume.7. fo.lxij.
Indicia legitima que dicant.li.iiij.q.iij.nu.24. fo.xcv.
Indicia ad torturā ſufficientia que ſint.lib.iiij.q.iij.nu.1. fol.xcv.
Indicium dupliciter ↄſideratur.lib.iiij.q.iij.nu.2. fol.xcv.
Indicium ſemiplenum ꝛ dubitatuʒ quod dicatur.libro.iiij.qōne.iij.nume.3. fol xcv.
Indicium plenū ꝛ indubitatū quid ſit.lib.iiij.q.iij.nu.4. fol.xcv.
Iniuria vni de familia illata cenſetur toti familie facta.lib.iij.q.x.nume.8. fol.lxxxiiij.
Innocentia non preſumitur in clerico male conuerſationis.lib.v.de abſolu.innocē.q.vj.nu.6.fo.cxv.
Innocēs quis dicatur: ꝛ an innocēs ꝛ culpabilis ſint idē.lib.v.de abſolu.innocē.q.ij.nu.5. fol.cxij.
Innocentia potius pſumitur ꝙ̄ culpa.libro.v.de fideiuſ.reorum.numero.15. fo.cxxj.
Innocentia probatur per teſtes etiā de iure alias non admittendos.lib.v.de abſolu.innocen.q.iij.numero.3. fo.cxiij.
Intellectus.§.ignoſcitur.l.ſup.ff.ad ſilla.lib.iiij.q.vj.nu.10. fol.cij.
Intellectus angelic⁹ an poſt lapſuʒ fuerit obtenebratus vel diminutus.lib.ij.q.vj.nu.2. fo.xxvij.
Intentio corrumpit actuʒ qui aliter excuſari poterat.libro.ij.q.xij.numero.14. fol.lviij.
Interrogatio nuda vel leuis territio non dicitur queſtio.li.iiij.q.j.numero.2. fo.xciiij.
Inſtigantes et ſollicitantes cauſam criminalem quo caſu de calumnia teneātur.lib.v.de calum.numero.10. fol.cxxv.
Iudeus an ob matrimoniuʒ cū chriſtiana cōtractuʒ poſſit morte puniri.lib.iij.q.xij.nu.11. fo.xc.

Iudeus

Iudeus contrahēs matrimoniū cū xpiana an ſit ſeculari curie ſubdēdus.lib.iij.q.xij.nu.9. fo.lxxxix.

Iudeus carens ſigno deferri inter chriſtianos ſolito ſi peccet cū chriſtiana preſumitur dolo peccaſſe. lib.iij.q.xij.nu.13. fol.xc.

Iudeo quodam Auinione ob matrimonium cum chriſtiana contractum fuerunt teſticuli amputati. lib.iij.q.xij.nu.12. fo.xc.

Iudex ex cā leges ꝛ ſtatuta tranſgrediēs an periuriū incurrat. lib.v. q.xj.nu.5. fol.cix.

Iudex pōt in ſupplemētū legis agere.lib.v.q.xj.nu.13. fo.cix.

Iudex pōt etiam de iure municipali penas ſtatutarias immutare.lib. v.q.xj.nu.10. fo.cix.

Iudex ꝙ primum ſcit carcerati innocentiā debet illū abſoluere.lib.v. de abſol.innocē.q.j.nu.1. fo.cxij.

Iudex eccleſiaſticus nullam habet ſanguinis iuriſditionem.lib.v.q. nume.15. fo.cviij.

Iudex eccleſiaſticus ꝓcurans ſanguinis effuſionē irregularitatē icurrit.lib.v.q.v.nu.2. fo.cviij.

Iudex an poſſit penas a lege ſtatutas augere:minuere:alterare:aut cōmutare.lib.v.q.xj.nu.1. fo.cix.

Iudex nō pōt ſuā ſniam immutare. lib.v.q.xj.nu.3. fo.cix.

Iudex poteſt ex cauſa penam iuris ce immutare.libro.v.qō.xj.numero.8. fo.cix.

Iudex poteſt ex cauſa penam infamie permutare.lib.v.qōne.xj.numero.9. fol.cix.

Iudex poteſt in minoribus delictis quandocūqꝫ ad compoſitionē deuenire.lib.v.de penarū cōpo.q. iij.nu.6. fol.cxviij.

Iudex ex cā pōt ꝯpoſitionē in criminalibus inducere.lib.v.de penar. cōpo.q.iij.nu.3. fo.cxviij.

Iudex circa reorū cuſtodiā et detentionis modū dicitur habere magnum a lege arbitrium. lib.v. de fideiuſ.reorum.nu.13. fol.cxx.

Iudex nolēs reū fideiuſſoribus idoneis relaxare pōt corā ſindicatu cōueniri actiōe iniuriarū. lib.v. de fideiuſ.reorū.nu.3. fo.cxx.

Iudex cōtra aliquē p viam inquiſitionis ꝓcedēs an nulla accedēte ꝓbatione teneatur de calūnia. lib. v.de calum.nu.12. fol.cxxv.

Iudex maleficiorū an cognoſcat de cauſis ciuilibus.lib.v.de expē.dā. ꝛ intereſſe.nu.3. fo.cxxvij.

Iudicis habitū a chriſtianis nō differētē deferens an ꝛ qualr ſit puniēdus.lib.iij.q.xij.nu.15. fo.xc.

Iudicis crudelitas an mali preſumptionē inducat.lib.v. de fuga in carce.nu.19. fo.cxxiij.

Iudicis arbitrio ꝛ diſcretiōi relinqtur modus ꝛ alia eſſentialia torture.lib.iiij.q.vij.nu.12. fo.ciiij.

Iudici an liceat leges trāſgredi.lib. v.q.xj.nu.14. fol.cix.

Ius ciuile nō tollit ea que ſunt iuris naturalis.lib.j.q.iiij.nu.2. fol.v.

Ius canonicū punit quēcūqꝫ coitū ꝑter vxorū.li.iij.q.xj.n.3.f.lxxxix.

Ius canonicum alr diſpōit de filijs inceſtuoſis alēdis ꝛ puniēdis ꝙ ciuile.lib.iij.q.ij.nu.14. fo.lxxiij.

Iura permittunt quēcunqꝫ modum etiā illicitum in redēptionē ſanguinis.lib.v.de fuga in carce.numero.16. fo.cxxiij.

Iura multū adhorrēt artē maleficā. lib.ij.q.xj.nu.11. fo.liij.

Iura municipalia regulr puniūt factum.lib.v.de abſol.innocē.q.v. numero.4. fo.cxiij.

Iura permittunt cōſanguineo ꝯſanguineū defendere ꝛ impune ꝑ pu

gnare.lib.iij.q.x.nu.10. f.lxxxiij.

¶ De litera. L.

Laicꝰ virginē deflorans tenet eā dotare.lib.iij.qō.xij.nume.3. fo.lxxxi.
Laicus cum affini coiens pōt dupl'r in eā penali considerari. lib.iij.q.v. numero.4. fo.lxxvij.
Latitās in domo an dicaṫ fugitiuus lib.v.de fuga.icar.nu.15.f.cxxiij.
Latitās an dicaṫ fugere.li.v.de fuga incar.nu.29. fo.cxxiij.
Lex concedens populo statuta cōdere cōcedit etiam iudici penas immutare.lib.v.q.vi.nu.12. fo.cix.
Liber homo nō torqueṫ in causa pecuniaria.lib.iiij.q.vij.n.3.fo.ciij.
Lucē odit ꝛ fugit qui male agere intendit.lib.ij.q.iiij.nu.2. fo.xxiiij.

¶ De litera. M.

Magi pharaonis an arte sua virgas veraciter verterunt in serpētes veros nō illusorios. lib. ij. q. vij.n.22. fol.xxxiij.
Maiestatē diuinā ledere multo peius est q̄ temporalem offendere. lib.i.nu.3. fo.i.
Maior errās in iure an excuseṫ. lib. iij.q.xiiij.nu.4. fo.xcij.
Maleficiū pōt solis verbis pfici.li. ij.q.viij.nume.2. fo.xlvij.
Maleficia cōtra torturas adinuēta alijs remedijs repelli possunt. li. iiij.q.iiij.nu.12. fol.xcvij.
Manifestum et euidens an ꝛ qualiter differat a notorio.lib.iiij.q.iij. nume.12. fo.xcv.
Matrimoniū sortilegio ꝯctū dissolui pōt.li.ij.q.vi nu.11.fo.xxvij.
Matrimoniū nefandū vel indebitū ignoranter cōtrahētes si superueniat scientia teneṫ abstinere et disiungi: q si perstēt teneṫ pena legis qui contra.C.de.incest.nup. lib.iij.q.ij.nume.1. fo.lxxij.
Matrimoniuz inter christianū ꝛ iudeam vel econuerso cōtractū nullum est de iure canonico lib.iij.q. xij.nu.2. fo.lxxxviij.
Matrimonium veruz ꝛ propriū est cōmunicatio diuini iuris.lib.iij. q.xij.nu.3. fo.lxxxix.
Matrimoniū scienter inter christianū ꝛ iudeā ꝯtractū puniṫ excōicatione perpetua de iure canonico lib.3.q.xij.nu.8. fo.lxxxix.
Matrimoniū incestuosum scienter ꝛ dolose ꝯhētes qua pēa puniaṫ. lib.iij.q.v.nu.6. fo.lxxvij.
Matrimoniū scdm cōtrahens viuēte pma vxore quā penā incurrat. lib.iij.q.xiiij.nu.1. fo.xci.
Matrimoniū nullū dissolui nō dr: q2 qd nihil est rūpi non dicit. li.iij. q.xiij.nu.2. fo.xcij.
Membri languedinem ꝛ incurabilitatem inducentes possunt sortilegij pena condemnari.lib.ij.q.xi. nume.17. fo.liij.
Memoria passiōis xpi expellit diabolum.lib.ij.q.v.nu.7. fo.xxiiij.
Meretrix penitens an rapi dicatur lib.iij.q.x.nu.47. fo.lxxxiiij.
Mercatores fugitiui possūt torqueri pro depositis sibi factis.lib.iiij. q.vij.nu.8. fo.ciij.
Metus excusat fugiētem.li.v.de fuga incar.nu.17. fo.cxxiij.
Milites nostri tēporis an sint in criminalibus a tortura exempti.lib. iiij.q.vij.nu.3. fol.ciij.
Minor culpa leuiorē pati debet vin

dictā.li.iij.q.vj.nu.11. fo.lxxviij.
Minores impuberes non debēt torqueri.lib.iiij.q.vj.nu 6. fo.cij.
Miraculū est testimoniū diuine virtutis.li.ij.q.vij.nu.14. fo.xxxiij.
Modus ꝛ forma quibus diabol9 inuocatur est in materia sortilegij ꝯsiderāda.lib.ij.q.x.nu.10.f.xlix.
Mors est vltimū ꝛ terribiliū.lib.j.q.iij.nu.3. fo.iiij.
Mulieribus sex9 fragilis ꝛ ad maluꝫ labilis est.lib.ij.q.v.nu.8.f.xxiiij.
Mulier scienter poculum abortiuū sumēs quam penam incurrat.li.ij.q.xiij.nu.2. fo.lxij.
Mulier pregnans septem mensium accipiens poculum abortionis tenet vt matricida.li.ij.qōne.xiij.nu.8. fo.lxij.
Mulier vxorata cōmittēs adulteriū an viro defūcto possit impune cū illo cū quo adulteriū cōmisit matrimonium contrahere.lib.iij.q.vj.nu.13. fo.lxxviij.
Mulier an in materia fornicationis aliquando vt vir puniatur.li.iij.q.ij.nu.16. fo.lxxiij.
Mulier rapiens virum an puniatur pena legis de raptu.lib.iij.qōne.x.nu.41. fo.lxxxiiij.
Mulier per quēcunqꝫ coituꝫ siue occultum siue manifestū extra matrimonium infamis efficitur.li.iij.q.xj.nu.2. fo.lxxxix.
Mulier honesta fideiussorē habēs non debet in leuioribus causis detineri: secus in mulierib9 inhonestis.lib.v.de fideiusso.reorum.numero.5. fo.cxx.
Mulier fugiēs a carcere causa libidinis euitande nō habetur pro cōfessa.libro.v de fuga incarce.numero.30. fo.cxxiij.
Mulieris nupte ꝯcubitum obtinēs quā penā incurrat.lib.iij.q.vj.numero.1. fo.lxxvij.
Mulieres pregnantes nō torqueanť.li.iiij.q.vj.nu.7. fo.cij.

De litera N.

Natura angelica est preteritorum ꝛ presentium occultorū optima interpres.li.ij.q.vj.n.13. f.xxvij.
Nigromantia vnde dicatur.lib.ij.q.ij.nu.8. fo.xv.
Nomen istud fornicatio est nomē generis comprehendēs omnes species coitus illiciti.lib.iij.qōne.ix.numero.2. fo.lxxxiij.
Notoriū quid dicatur.lib.iiij.qōne.iij.nu.20. fo.xcv.
Nuptie incestuose ignoranter facte nullam penam merentur si aduenientē scia dissoluantur.lib.iij.q.ij.numero.17. fo.lxxiij.
Nuptias cum consanguinea contrahens quam penā incurrat.li.iij.q.iij.nu.2. fo.lxxv.

De litera O.

Obliuio an cadat demone.li.ij.q.vj.nu.8. fo.xxvij.
Occisus ictu lapidis ex domo alicuius precii nec constat de proijciente: an oēs tūc domi existentes punienť.lib.v.de absolutione.q.xj.nu.2. fo.cxv.
Opem vel fauorem actui ꝓbere qualiter quis dicatur libr.iij.qōne.x.numero.25. fo.lxxxiij.
Opem vel fauorem prebens alicui actui dupliciter cōsideratur.li.iij.q.x.nu.26. fo.lxxxiiij.
Opem alicui actui scienter prebens

tenet etiā actu nō conſummato lib.iij.q.x.nu.27. fo.lxxxiiij.
Opē actui malo cōcomitāter pbēs tenet.lib.iiij.q.x.nu.28. f.lxxxiiij.
Opē pſtans poſt commiſſum maleficium diuerſimode conſideratur. lib iij.q.x.nu.29. fo.lxxxiiij.
Oratio indefinita equipollet vniuerſali.lib.iiij.q.v.nu.3. fo.cl.
Oſtiū carceris apertū inueniens an impune poſſit exire.lib.v.de fuga incar.nu.25. fo.cxxiiij.

De litera P.

Papa vel imperator poſt criminis et ſententie narrationem proferens hec verba Damus grāz an ad omnia reſtituāt lib.v.de benefi.et indul.pz in.q.ij. nu.1. fo.cxi.
Pars non conſentiens compoſitiōi non impeditur iudiciū pſequi.li.v.de penar cōpo.q.v.nu 2. f.cxx.
Paupertas non excuſat a pena.lib. v.q.iij.nu.3. fo.cvij.
Peccatum hereſis vt plurimū orit ex ſuperbia et auaricia.libro.j.q.j. nu.7. fo.j.
Peccatum ignoranter et abſqz dolo cōmiſſum qñqz punit.lib.iij.q.ij. nu.18. fo.lxxiij.
Peccatū cōtra naturā q̄ſit abbominabile.lib.iij.q.vij.n.4.fo.lxxxiij.
Pecunia in cōpoſitione impoſita venit fiſco applicanda.lib.v.de penarum compo.q.j.nu.12.fo.cxvj.
Pena delicti quādoqz extendit vſqz ad quartā generationē.li.j.q.iiij. nu.7. fo.iiij.
Pena ppetui carceris poteſt hodie pmutari.lib.j.q.vij.nu.3. fo.xij.
Pena coitus cōtra naturā equaliter in omni ſtatu imponitur.li.iij.q. viij.nu.2. fo.lxxxiij.
Pena de inquētis quo caſu extēdat ad alios.lib.v.q.iij.nu.4. fo.cviij.
Pena opem pſtantibus adiudicata qualiter ſit commenſuranda.lib. iij.q.x.nu.39. fo.lxxxiiij.
Pena ſuū tantū proſequi debet autorem lib.v.de abſolu.innocē.q.v. nume.2. fo.cxiiij.
Pena adulterij qua cleric9 degradatur an hodie pcedat. lib.iij.q.vj. nume.4. fo.lxxviij.
Pena eſt delicto cōmenſurāda.lib. iij.q.vj.nu.x. fo.lxxviij.
Pena ſortilegis imponenda diuerſimode conſideratur.libro.ij.q.xj. numero.1. fo.liij.
Pena ſacrilegis imponēda diuerſimode conſideratur.lib.ij.q.xj.numero.12. fo.liij.
Pena ſortilegis imponēda plura pſupponit conſiderāda.lib.ij.q.xj. nume.7. fo.liij.
Pena eſt delicto cōmenſuranda.li. v.q.vj.nu.2. fo.cix.
Pena raptus an procedat pro meretrice aut plurium concubina rapta.lib.iij.q.x.nu.45. fo.lxxxiiij.
Pena inceſtus eſt eadē cū pena adulterij.lib.iij.q.ij.nu.15. fo.lxxiij.
Pena arbitraria tria pſupponit cōſideranda.lib.v.de fideiuſ.reorū. numero.11. fo.cxx.
Pena nō debet excedere ſuū auctorem.lib.v.q.iij.nu.1. fo.cvij.
Pene quibuſdam circūſtantijs ſcurrētibus ſunt leuiande.lib.ij.q.xij. nume.9. fo.lviij.
Pene de iuris ciuilis euitātur facti ignorātia probabili.lib.iij.qōne. xiiij.nu.3. fo.xcij.
Pene corporalis inflictio multarum circunſtantiarum exigit cōſiderationem.lib.v. de fideiuſ.reorum.

nume.8. fo cxx.
Penarum executio debet fieri publice in metum aliorum.lib.v.qõne j.nume.3. fo.cvj.
Penitentia non procedit in delictis criminalibus atrocibus quo minus ciui.iter puniatur.lib.j.qõne v.nume.2. fo.v.
Penitẽtia ſpõtanea eſſe dz ꝛ nõ moroſa.lib.j.q.v.nu.7. fo.v.
Penitẽtia hereticãdo ꝛ qualiter dicatur ſpontanea.libro.j.qõne.v.nume.8. fo.v.
Perſona vilis põt pro vili crimine qbuſdã penis coherceri:ſecus in perſona graui ꝛ honeſte cõditionis lib.iiij.q.v.nu.8. fo.cj.
Perſona pauper que penã pecuniariã ſoluere nõ põt:põt corporalr affligi.lib.iiij.q.v.nu.9. fo.cj.
Perſona rationalis dicitur triplicẽ qualitatem eſſentialem continere.lib.v.de penarum compo.q.j.nume.2. fo.cxvj.
Perſone que torqueri nõ debent.li.iiij.q.vj.nu.2. fo.cij.
Perſuadens crimen an liberetur reuocatiõe ſi ſequatur effectus.lib.iij.q.10.nu.24. fo lxxxiiij.
Perſuaſio poteſt tam in bonam ꝙ̃ in malam partem ſumi.lib.iij.qõne x.nu.23. fo. lxxxiiij.
Plurium opem preſtantiũ an pena eſſe debeat vniformis.lib.iij.q.x.nu.37. fol. lxxxiiij.
Plurib9 de homicidio ſuſpectis nec quis actum fecerit ſciri poteſt:an oẽs cõdẽnabũtur.lib.v.de abſo. innocẽ.q.vj.nu.1. fo. cxv.
Poculum abortionis miniſtrantes ꝛ cõponẽtes eque puniuntur.lib.ij.q.xiij.nu.13. fo.lxij.
Poculum abortionis dans mulieri ſeptem annorũ pregnãti tenetur lege cornelia de ſica.lib.ij.q.xiij.
numero.9. fo.lxij.
Poculum abortionis a muliere pregnãte ſumptum diuerſimode; poteſt conſiderari:ꝛ ſcd̃m diuerſitatem cõſiderationis inſpici.lib.ij.q.xiij.nu.10. fo.lxij.
Poculum abortionis tradẽs ex quo ſequatur mors tenetur pena mortis ſiue doloſe fecerit:ſiue nõ.lib.ij.q.xiij.nu.11. fo.lxij.
Poculũ amatorium porrigens ꝛ miniſtrans qua ſit pena mulctãd9 lib.ij.q.xij.nu.16. fo. lviij.
Poculũ dãs amatoriũ ſi ex illo mors ſequatur qualiter punietur.lib.ij.q.xij.nu.2. fo.lviij.
Poculũ ꝯceptoriũ miniſtrãs ſi mors ſequatur qua pena veniat puniẽdus.lib.ij.q.xij.nu.x. fo. lviij.
Poculũ amatoriũ dupliciter põt cõſiderari.lib ij.q.xij.nu.13.fo.lviij.
Poculũ abortionis tradẽs mulieri ꝑgnãti qualiter puniat̃.lib.ij.q.xiij.nu.1. fo.lxij.
Poculum ſterilitatis tradens quam penam incurrat.lib.ij.qõne.xij.nu.16. fo. lviij.
Poſſidens cõditio preualet ceteris partibus.lib.j.q.vj.nu.5. fo.x.
Precium rei alienate reſtituitur quatenus quis ex ea locupletior fact9 ẽ.lib.v.de benefi.ꝛ indulg.prin.q.v.nu.2. fo.cxij.
Preſbyter vel diaconus rebus abutens ſacris vel ſacratis qualiter puniant̃.lib.ij.queſtione.xvj.numero.2. fo.lxv.
Preſbyter vel clericus admiſcẽs res ſacras ſortilegus omni dignitate priuantur.libro.ij.queſtione.xvj.nu.3. fo.lxv.
Preſtãs opẽ malefactori poſt factũ min9 punitur ꝙ̃ facto interueniẽs lib.iij.q.x.no.12. fo. lxxxiiij.
Preſumptio i gñe ꝗ dicatur.lib.iiij.

q.iij.nu.11. fo.xcv.
Preſumptio diuerſimode cōſidera tur.lib.iiij.q.iij.nu.12. fo.xcv.
Primus gradus torture non dicitur proprie tortura ſed potius terror lib.iiij.q.iiij.nu.4. fo.xcvij.
Princeps gratiam alicui faciēs nō preſumitur alteri velle preiudica re.li.v.de benefi.⁊ indulgē.prin.q. iiij.nu.2. fo.cxi.
Principi cōpetit populi ſalutē me ri.libro.v.de benefi.⁊ indul.prin. q.j.nu.2. fo.cx.
Priuilegium de ſe nō torquēdis ha bentes quibus tormentis ſubijci poſſint.lib.iiij.queſtione.iiij. nu mero.8. fo.xcvij.
Probatio per euidentiam facti q̄ di catur.lib.iiij.q.iij.nu.23. fo.xcv.
Probatio q̄d ſit ⁊ qualiter diuidat. lib.iiij.q.iij.nu.21. fo.xcv.
Probatio in cauſa penali debet eſſe clariſſima.lib.v.de abſo.innocē. q.vi.nu.3. fo.xcv.
Puella an poſſit nubere raptori ei⁹ de parentum cōſenſu.lib.iij.q.x. nu.44. fo.lxxxiiij.
Pueri ex inceſtis nuptijs habiti nō ſunt a parētibus filij appellandi. lib.iij.q.ij.nu.13. fo.lxxiij.
Purgationem ſibi iniunctam negli gēs punitur pena criminis plene probati.lib.iij.queſtiōe.vj.nume ro.5. fo.lxxvij.
Purgatio indiciorū alicuius maleſi cij dʒ quedā ſnīa abſolutoria.lib. v.de abſolut.innocē.queſtiōe.ij. nu.ij. fo.cxij.
Purgatus per torturā an nouis in dicijs ſuperuenientibus poterit ite rum torqueri ⁊ iudicialiter agita ri.lib.5.de abſolu.innocē.q.iij.nu mero.4. fo.cxij.

¶De litera Q.

Queſtio facti ſub iudicis ꝯſtat arbitrio ſed nō pena.lib.v. q.vj.nu.7. fol.cix.
Queſtio iudicialis quid ſit.lib.iiij.q.j. nu.1. fo.xciiij.
Quantum condemnationis ſentētia ademit tantūdē reſtitutionis tri buit.lib.j.q.vj.nu.3. fo.x.

¶De litera R.

Rapiēs virginē vel viduā vel nuptā de domo patris quā penā incur rit.lib.iij.q.x.nu me.38.f.lxxxiiij.
Rapiens ſeruā aut libertinā alterius capitis pe na punit.li.iij.q.x.n.10.f.lxxxiiij.
Rapientes ⁊ vi meretrices etiā publicas detinentes tenentur actio ne iniuriarū.lib.iij.queſtio.x.nu mero.46. fo.lxxxiiij.
Raptus mulierū ab vtroq; iure de teſtatur ⁊ grauiſſimum crimen re putatur.li.iij.q.x.nu.1.fo.lxxxiiij.
Raptu interueniente eque cū rapto re puniūt.li.iij.q.x.n.3.f.lxxxiiij.
Raptores mulierū quib⁹ penis ad iudicent.li.iij.q.x.nu.2.f.lxxxiiij.
Ratio legis ꝑncipaliter eſt attēdēda lib.ij.q.vij.nu.28. fo.xxxiij.
Receptator mulieris rapte qualiter puniat.lib.iij.q.x.n.6.fo.lxxxiiij.
Receptatores ⁊ fautores hereticoꝝ quib⁹ ſunt penis affligendi.li.j. q.ix.nu.1. fo.xiij.
Reddenda Ceſaris ceſari ⁊ Dei deo.li.j.q.ij.nu.14. fo.ij.
Regnū celorū nemo intrat niſi ſit re nat⁹ ex aqua ⁊ ſpiritu ſancto.li.j. qōne.ij.nu.iiij. fo.ij

Regula torture generalis eſt ⁊ affir-
matiua: nec aliquis dicitur eximi
niſi ſit expreſſus.lib.iiij.q.vj.nu-
mero.1. fo.cij.
Relapſio in hereſim dupliciter cōſi-
deratur.lib.j.q.x.nu.5. fo.xiij.
Relaxatio reorū a carceribus diuer
ſimode cōſideratur.li.v.nu.1.f.cvj.
Relaxationum que lite pendēte fiūt
ſpecies.lib.v.nu.2. fo.cvj.
Religioſus fornicationem cōmittēs
dicitur ſacrilegium eo cōmittere.
lib.iij.q.xv.nu.2. fo.xcij.
Reliquias ſacras: ſubſtātialia ſacra
mentorum eccleſie: et ceteras res
ab eccleſia benedictas ſortilegijs
ſuis immiſcētes heretici habentur.
lib.ij.q.xj.nu.20.⁊.23. fo.liiij.
Remediū appellādi duobus modis
tollitur.lib.v.q.ij.nu.4. fo.cvij.
Remedia arte diabolica malefica ⁊
dānabili diſciplina adhibita nō
ſunt a iure ciuili reprobata. lib.ij.
q.ij.nu.4. fo.xv.
Remedia qualiter ſint ſuperſtitioſa
vel naturalia iudicanda.lib.ij.q.
vj.nu.18. fo.xxvij.
Remiſſio pene nō eſt bis in idipſuȝ
facienda.lib.v.de penarum ꝯpo.
q.ij.nu.2. fo.cxviij.
Rei ſue quilibet dicitur moderator ⁊
arbiter.li.ij.q.vij.nu.21.fo.xxxiiij.
Rebus ſacris vel benedictis abutēs
habetur vt ſacrilegus.li.ij.q.xvj.
nume.4. fo.lxv.
Reuocatio hereſis duo ꝓſupponit.
lib.j.q.v.nu.4. fo.v.
Reuocatio hereſis nō debet eſſe mo
roſa: ⁊ ſi ſit moroſa nō eſt admit-
tenda.li.j.q.x.nu.4. fo.xiij.
Reuocatio hereſis debet fieri ſpōte
⁊ vero corde.li.j.q.v.nu.6. fo.v.
Reuocatio hereſis dupliciter cōſide
ratur.lib.j.q.v.nu.16. fo.v.
Reus ꝯponēs cū curia, vel fiſco cū cō
ſenſu p̄tis an dicatur fateri delictū.
li.v.de penarum ꝯpo.q.iiij.n.1.f.cxix.
Reus vel innocēs quibuſcūq; defen
ſionibus vti permittitur.li.v.de ab-
ſolu.innocen.q.iij.nu.4. fo.cxiij.
Reus corporaliter puniendus nō de
bet fideiuſſoribus relaxari.li.v.de
fideiuſ.reorum.nu.6. fo.cxx.
Reus abſolutus an omiſſa calūnia
poterit agere dūtaxat ad expen-
ſas quas fecit.li.v.de expē.dam.
⁊ intereſſe.nu.4. fo.cxxvij.
Reus in defectum pecunie pene cor
porali adiudicādus an poterit fi-
deiuſſorib9 relaxari.lib.v.de fide
iuſ.reorum.nu.10. fo.cxx.
Reus pro quibus criminibus poſſit
fideiuſſoribus relaxari.li.v.de fi-
deiuſſo.reorum.nu.2. fo.cxx.
Reo etiā notorio non tolluntur iuris
defenſiōes.li.v.q.ij.nu.6. f.cxvij.
Reo innocenti quibus modis proui
deatur.lib.v.de expen.⁊ intereſſe
nume.1. fo.cxxvij.
Reo abſoluto inquirendū eſt de ac-
cuſatoris aut delatoris conſilio li.
v.de calum.nu.3. fo.cxxv.
Rumor qd ſit.li.iiij.q.iij.nu.9.f.xcv.

De litera S.

Sacerdos preces ne
fandas in ſua cele-
bratione faciēs qua
liter puniatur.li.ij.
q.xvij.nu.1. fo.lxvj.
Sacerdos cauſa do
loris eccleſiaſtica immutans infa
mis eſt habendus.libro.ij.qōne.
xj.nu.20. fo.liij.
Sacerdos celebrans ſi pretendes ſor
tilegium faciat preces inhoneſtas
⁊ indebitas quam penam incur-
rat libro.ij.queſtione.xiiij. nume-
ro.1. fo.lxiiij.

Sacerdos celebrās ⁊ nihil cōſecrās qua pena veniat puniendus.li.ij. q.xj.nu.22. fo liij.

Sacerdos celebrās cōtra viuentem vt citius moriatur infamis efficitur. li.ij.q.xiiij.nu.2. fo.lxv.

Sacerdos ſimplex aut ignorans an pro ſacramentorum abuſu ſit potius ꝙ expertus excuſandus.li.ij. q.xiiij.nu.3. fo.lxv.

Sacerdos abutēs debito modo ⁊ ordine ſacrificandi quam penam incurrat.lib.ij.q.xv.nu.1. fo.lxvij.

Sacerdotes diuina exercentes vt cōtra naturam aliquid eueniat an poſſint dici ſacrilegi.li.ij.q.x.numero.11. fo.xlix.

Sacramenta eccleſiaſtica non operantur in turpem vel indebitum finem lib.ij.q.x.nu.18. fo.xlix.

Sacramenta eccleſiaſtica an effectiue poſſint in ſacrilegijs ꝯcurrere. lib.ij.q.iij.nu.16. fo.xvij.

Sacramenta eccleſiaſtica cuius ſint efficacie.lib.ij.q.iij.nu.17. fo.xvij.

Sacrilegium tripliciter conſideratur. lib.iij.q.j.nu.15. fo.lxviij.

Sacrilegium quot ſpecies habeat et quot modis committatur. vſq; ad nume.12.lib iij.queſtione.j.numero.7. fo.lxviij.

Sacrilegium non committitur in re nō ſacra ſubtracta a loco ſacro: ⁊ hoc de iure ciuili.lib.iij. qōne.j. nume.12. fo.lxviij.

Sacrilegium an committatur in ſubtractionem rei ad vſum ſacrū deſtinate ⁊ nondum tradite.lib.iij. q.j.nu.13. fo.lxviij.

Sacrilegium carnale ceteris carnalibus criminibus in grauitate p̄fertur.lib.iij.nu.3. fo.lxviij.

Sacrilegium generaliter ſumptum quid ſit.lib.iij.q.j.nu.1. fo.lxviij.

Sacrilegium dicitur quaſi ſacri ledium: q2 per illud vel res ſacra vel perſona ſacra leduntur.lib.iij.q.j. nume.2. fo.lxviij.

Sacrilegium punibile que preſupponat. libro.iij.queſtione.j. numero.3. fo.lxviij.

Sacrilegium an ſit crimen eccleſiaſticum vel ſeculare.lib.iij.qōne.j. nume.4. fo.lxviij.

Sacrilegium an veniat furti appellatione.lib.iij.q.j.nu.5. fo.lxviij.

Sanctitas hominis prefertur ſanctitati loci ⁊ per ꝯſequēs ſacrilegiū grauius eſt reſpectu pſone ꝙ loci. lib.iij.q.j.nu.18. fo.lxviij.

Sathanas ſummopere cupit adorari.lib.ij.q.iij.nu.6. fo.xvij.

Scientia adueniente ilico ceſſat priuilegium ignorantie.lib.iij.q.xij. nume.7. fo.lxxxix.

Sciſma dicitur a ſciſſura: quia diuidit Chriſtum qui indiuiſibilis eſt. lib.j.q.ij.nu.20. fo.ij.

Sciſma dupliciter cōſideratur lib.j. q.ij.nu.21. fo.ij.

Sciſmaticus quis proprie dicatur lib.j. q.ij.nu.19. fo.ij.

Scripture ligate an poſſint licite in collo vel alio loco corporis deportari vt ex hoc aliquid eueniat.lib. ij.q.xj.nu.27. fo.liij.

Secreta cordium ſortilegio inquirēs hereticus dicitur.lib.ij. qōne.x. nu.17. fo.xlix.

Secundam ducens vxorem prima viuēte infamis perpetuo efficitur: ⁊ ſecundam dimittere cogitur.lib. iij.q.xiiij.nu.5. fo.xcij.

Semel tortus quo caſu poſſit iterum torqueri.li.iiij.q.vij.nu.11.fo.ciij.

Senatuſconſulti turpil.pena que ſit. lib.v.de caſū.nu.8. fo.cxxv.

Senex an cōprehendatur ſub regula torture affirmatiua.li.iiij.q.xj.numero.11. fo.cij.

Senes etate cōfecti nō ſunt torquendi.lib.iiij.q.xj.nu.9. fo.cij.
Sententia amputationis manus nō ſpecificata exequitur in minus valida.lib.v.q.iiij.nu.3. fo.cxiij.
Sententia poteſt die feriata in fauorem innocentis ferri.lib.v.de abſol.innocen.q.j.nu.2. fo.cxij.
Sententia abſolutoria differt a ſnia liberatoria.lib.v.de abſol.innocē q.ij.nu.3. fo.cxij.
Snia ⁊ res iudicata an differant ⁊ in quo.lib.v.q.j.nu.2. fo.cvj.
Sententia contra iuris diſpoſitionē lata an ſit valida libro.v.q.vj.numero.4. fo.cix.
Sententia penalis an debeat continere cauſam.li.v.queſtione.vj.numero.5. fo.cix.
Sententia petitioni difformis nulla eſt lib.v.q.vj.nu.6. fo.cix.
Seruus alienꝰ an poſſit in pecuniaria cauſa torqueri.li.iiij.q̄one.vij.nume.6. fo.ciij.
Serui liberti quo caſu torqueantur.lib.iiij.q.vij.nu.2. fo.ciiij.
Serui an et quibꝰ caſibꝰ poſſint vel non poſſint torqueri.lib.iiij.q.vj.numero.8. fo.cij.
Simulachrum fortune quandā Rome habitum locutū fuiſſe Valer.max.refert.lib.ij.queſtiō[illegible]ij.numero.25. fo.xxxiij.
Solennitas iudicialis non eſt pro leuibus criminibus obſeruāda.lib.iiij.q.v.nu.5. fo.cj.
Sors multis modis intelligi poteſt.lib.ij.q.j.nu.7. fo.xiiij.
Sortem in euangelijs querentes:et verba euāgelica in illis immiſcentes qualiter ſint puniendi.lib.ij.q.xj.nu.25. fo.liij.
Sortilegus non excuſatur ſimplicitate vel ignorantia.lib.ij.q.xj.numero.9. fo.liij.
Sortilegus teſtibus conuictus ⁊ prima x potest beſtijs tradi vorādus.lib.ij.q.xj.nu.15. fo.liij.
Sortilegus ſeu maleficiatus non curatur niſi ab eiuſdem artis perito ⁊ profeſſo.lib.ij.q.ij.nu.2. fo.xv.
Sortilegi in forma imaginis aliquē affligentes an ſint manifeſti heretici.lib.[illegible]nu.14. fo.xlix.
Sortilegi an [illegible] in arte ⁊ demonis ſuffragi[illegible] poſſint aeris mutationem inducere.lib.ij.queſtione.vj.nu.14. fo.xxvij.
Sortilegi quare incarcerati et in publica cuſtodia detenti non vtantur arte ſua libro.ij.queſtione.ix.numero.1. fo.xlviij.
Sortilegi qualiter cognoſcātur vere vel ficte penitere.libro.ij.q̄one.ix.numero.2. fo.xlviij.
Sortilegi quibus rebus mixturis:et inſtrumentis cōmuniter vtantur.lib.ij.q.v.nu.1. fo.xxiiij.
Sortilegi vtuntur venenorum compoſitione.lib.ij.q.iij.nu.7.fo.xvij.
Sortilegi ſunt humani generis inimici:⁊ humane ſalutis hoſtes.lib.ij.q.j.nu.2. fo.xiiij.
Sortilegi proprie ſumpti qui dicant.lib.ij.q.j.nu.3. fo.xiiij.
Sortilegi qualiter veniāt in foro iudiciali canice puniēdi.lib.ij.q.xj.numero.3. fo.liij.
Sortilegi diuinatores qua pena de iure ciuili puniant.lib.ij.q.11.numero.4. fo.liij.
Sortilegiorum profeſſio duplex.lib.ij.q.iij.nu.2. fo.xvij.
Sortilegiū amatorium non cadit in inuitum.lib.ij.q.iij.nu.13.fo.xvij.
Sortilegium amatorum requirit puram ⁊ liberam voluntatem.lib.ij.q.iij.nu.14. fo.xvij.
Sortilegium an effectuʒ a rebus vel ſimplicibꝰ vel mixtis ſortiri dica-

tur.lib.ij.q.vj.nu.1. fo.xxvij.
Sortilegium generaliter captum qd ſit.lib.ij.q.ij.nu.1. fo.xiiij.
Sortilegium a quibus ſit inuentum. lib.ij.q.j.nu.8. fo.xiij.
Sortilegium vnde dicatur.lib.j.q.j. nu.6. fo.xiiij.
Sortilegium multis concurrētibus cenſetur hereticum.li.ij.qō.x.numero.20. fo.xlix.
Sortilegium amatorium qualiter ſit de iure ciuili puniendum.lib.xj. nume.6. fo.liij.
Sortilegium qualiter ſit in foro conſciente puniendū.lib.ij.qōne.xj. nume.2. fo.liij.
Sortilegium cōſulere aut ad executionē ſue artis prouocare an impune liceat.li.ij.q.vj.nu.16. fo.xxvij.
Sortilegium maleficum quid ſit et cuius ſit efficacie.lib.ij.qō.iij.numero.20. fo.xvij.
Sortilegium in bonum finem factū an ſit puniendum.lib.ij.qōne.xj. nume.18. fo.liij.
Sortilegium cum hoſtia non conſecrata an ſit hereticum.lib.ij. q.x. nume.13. fo.xlix.
Sortilegium primo profitentes quā obſeruent ſolennitatem. lib. ij.q. vij.nu.26. fo.xxxiij.
Sortilegium profitentes ſub qua forma diabolum adorent.li.ij.q.vij. nume.27. fo.xxxiij.
Sortilegium cum hoſtia conſecrata factum an ſapiat hereſim manifeſtam.lib.ij.q.x.nu.4. fo.xlix.
Sortilegium veneficum quibus inſtrumentis exerceatur.lib.ij.q.v. nu.9. fo.xxiiij.
Sortilegiū amatorij inſtrumēta q̄ eſſe ſoleant.li.ij.q.v.nu.3. fo.xxiiij.
Sortilegij et ſtrigimage ſiue lamie an vere et corporaliter deferantur a diabolo quouis voluerint.li.ij.q. vij.nu.1. fo.xxxiij.
Sortilegij pfeſſio tacita qualiter fiat li.ij.q.iij.nu.3. fo.xvij.
Sortilegij profeſſio expreſſa dupliciter conſideratur.li.ij.qōne.iij.numero.4. fo.xvij.
Sortilegij profeſſiōis expreſſe mod9 et ſolēnitas.li.ij.q.iij.nu.5.fo.xvij.
Sortilegia tam amatoria q̄ venefica dupliciter fieri dicuntur.lib.ij.q. iij.nu.11. fo.xvij.
Sortilegia quo mediante vel qua vi operent.lib.ij.q.iij.nu.12. fo.xvij.
Sortilegia in quibus reliquie ſanctorum admiſcentur an ſapiant hereſim.lib.ij.q.x.nu.15. fo.xlix.
Sortilegia in quibus admiſcentur eſſentialia vel ſubſtantialia ſacramentorū eccleſiaſticorum an hereſim ſapiāt.li.ij.q.x.nu.16.fo.xlix.
Sortilegia duo preſupponūt cōſideranda.lib.ij.q.x.nu.7. fo.xlix.
Sortilegia in q̄bus interueniunt res benedicte non ſapiunt hereſim. lib.ij.q.x.nu.19. fo.xlix.
Sortilegia ſimplicia non ſapiunt hereſim.li.ij.q.x.nu.5. fo.xlix.
Sortilegia an hereſim ſapiant manifeſtam:vt a iudice eccleſiaſtico debeāt examinari.lib.ij. qōne.x. nume.1. fo.xlviij.
Sortilegia quibus in locis vel tēporibus fabricari ſoleant.li.ij.q.iiij. nume.1. fo.xxiiij.
Sortilegia venefica qualiter veniāt in foro conſciente punienda.li.ij. q.xj.nu.10. fo.liij.
Sortilegia amatoria qualiter ſint puniēnda.lib.ij.q.xj.nu.5. fo.liij.
Sortilegia amatoria et venefica que puniuntur.libro.ij.qōne.ij.numero.10. fo.xv.
Sortilegia ſanatiua et nullū p̄iudiciū inducētia de iure ciuili nō puniūtur lib.ij.qōne.xj.nu.3. fo.liij.

Sortilegia multis ſunt modis.lib. ij.q.iij.nu.1. fo.xvij.

Sortilegiorum tres ſunt ſpecies pri cipales.lib.ij.q.ij.nu.1. fo.xv.

Sortilegiorum ſpecies continentur ſub verbo noxia.lib.ij.qōne.j.nu mero.4. fo.xiiij.

Sortilegiorum profeſſio dupliciter cō ſideratur.libro.ij.qōne.j.nume ro.5. fo.xiiij.

Sortilegijs per tacite profeſſiōis ho mines exercendis que ſoleant in ſtrumenta ɔcurrere.lib.ij.q.v.nu mero.2. fo.xxiiij.

Socius differ a ſequace ⁊ econtra. li.iij.q.x.nu.4. fol.lxxxiiij.

Sperma non generatur in corpori bus a demonibus aſſumptis. lib. ij.q.vij.nu.11. fo.xxxiij.

Sperma hominis oritur ex puriſſima ſubſtantia cibi iam digeſti.lib. ij. q.vij.nu.10. fo.xxxiij.

Spiritus ſiue angelicus ſiue huma nus multe eſt potētie.lib.ij.q.vij. nu.20. fo.xxxiij.

Spōſus ſuā ſpōſam rapiēs an veniat puniend9.libr.iij. qōne.x.nume ro.4. fo. lxxxiiij.

Statutum puniens auxilium ⁊ opē maleficio preſtantes an includat conſulentes.lib.iij.qōne.x.nume ro.15. fo. lxxxiiij.

Statutum de non preſtando opem bannitis nō includit eos qui cha ritatiue ⁊c. hoc faciunt.lib.iij.q.x. nu.35. fo.lxxxiiij.

Statutum puniens auxilium preſtā tes malefactoribus quos compre hēdat.lib.iij.q.x.nu.18. f.lxxxiiij.

Statutum faciens de furto mētionē an comprehendere dicatur ſacri legiū.li.iij.q.j.nu.6. fo.lxxviij.

Statutum de ſacrilegio puniēdo de quo ſtatuto ſit interpretādum an ſtricto an largo.lib.iij.qōne.j.nu mero.14. fo.lxviij.

Statuta recipiunt interpretationem declaratiuam a iure cōmuni.lib. v.q.vj.nu.11. fo.cix.

Strige ⁊ maleſice ſunt extra protectio nē eccl.li.ij.q.vij.nu.4. fo.xxxiij.

Strige ⁊ apoſtate differunt.lib.ij.q. vij.nu.29. fol.xxxiij.

Stuprum ⁊ adulterium an poſſint eadē perſona ſimul committi. li. iij.q.j.nu.20. fo. lxviij.

Stuprum an cum mulieribus inho neſte ⁊ turpiter viuētibus ɔmitti dicatur.lib.iij.q.vij.nu.9. fo.lxxx.

Stuprum quid ſit ⁊ qua pena punia tur.lib.iij.q.vij.nu.1. fo.lxxx.

Stuprū cū virgine cōmiſſum qualiter puniatur.li.iij.q.vij.nu.2.fol.lxxx.

Stuprum cum muliere honeſta libe ra honeſte cōditionis ⁊ fame cō miſſum grauiter punitur.li.iij.q. vij.nu.4. fo.lxxx.

Supplicatio non procedit pro dam nato crimine leſe maieſtatis. lib. iij.q.x.nu.33. fo.lxxxiiij.

Suſpectus de homicidio nulla acce dente probatione vel confeſſione etiam ſequente tortura abſoluen dus eſt.lib.v.de abſolu.innocen. q.ij.nu.1. fo cxij.

Suſpectus de heresi ſemel reſtitut9 an ⁊ quando dicatur in heresim relapſus ⁊ vt relapſus puniēdus lib.j.q.x.nu.1. fo. xiij.

Suſpitio quid ſit.li.iiij.qōne.ij.nu mero.10. fo. xcv.

Suſpectio leuis ⁊ parua non reddit ſuſpectum hereticū vel relapſum. lib.j.q.x.nu.3. fo.xiij.

Suſpicio an in materia hereſis pro cedat.lib.j.q.viij.nu.1. fo.xij.

Suſpitio vel preſumptio an ſit cau ſa ſufficiens ad condemnationem pcipue in attrocibus.lib.j.q. viij. nu.2. fo.xij.

¶ De litera T.

T Empꝰ iuridicū eſt in ſentētiarū prolationibus ⁊ earum executionibꝰ attendendum. lib.v. de abſol.innocen.queſtione.j. numero.4. fo.cxij.
Tentatio eſt precipua diaboli cōditio.lib.ij.q.x.nu.8. fo.xlix.
Tētationi diabolice nemo reſiſtere poteſt abſq; gratia diuina.lib. ij. q.v.nu.4. fo.xxiiij.
Theſauri an arte diabolica poſſint inueniri lib.ij.q.iij.nu.9. fo.xvij.
Teſtis nullo modo examinādꝰ nullam facit probationē:immo nec indiciū.lib.v.de abſolu. innocē q.iij.nu.2. fo.cxiij.
Teſtes domeſtici preferuntur ceteris in rebus domi geſtis.lib.v.de abſolu.innocē.q.iij.nu.5.fo.cxiij.
Teſtes familiares ⁊ domeſtici ⁊ q̄cunq; ſunt in cauſa innocētie ꝓbande admittendi.lib.v.de abſo. innocen.q.3.nu.1. fo.cxiiij.
Tormentorum ſpēs multe ſunt ⁊ diuerſe.lib.4.q.ij.nu.1. fo. xciiij.
Tortura indiſtincte ꝯtra crimē ſacrilegij ꝓcedit.li.ij.q.xj.n.14.fo.liij.
Tortura an dari poſſit i cauſa pecuniaria.lib.iiij.q.vij.nu.1. fo.ciij.
Tortura quid ſit ⁊ quare ſit inuenta lib.iiij.q.j.nu.3. fo. xciiij.
Tortura quid differat a queſtiōe. li. iiij.q.j.nu.4. fo.xciiij.
Tortura eſt via probationis extraordinaria.lib.iiij.q.j.nu.5. fo. xciij.
Tortura datur vbi veritas aliter haberi non poteſt.lib.iiij.qōne. vij. nu.4. fo.ciij.
Tortura an poſſit in actiōe furti dari.lib.iiij.q.vij.nu.v. fo.ciij.
Tortura eſt de ſolēnijs indicijs. nec ad eā deuenitur niſi cā cognita. lib.iiij.q.v.nu.6. fo.cj.
Tortura non eſt pro leui crimine inferenda.lib.iiij.q.v.nu.7. fo.cj.
Tortura q̄bꝰ de cauſis inferri poſſit. lib.iiij.q.v.nu.1. fo.c.
Tortura leuis pro nulla eſt habēda lib.iiij.q.iiij.nu.5. fo. xcvij.
Tortura leuis non impedit grauiorem nouis ⁊ vehementibus indicijs accedentibus.li.iiij. q.iiij. nu.7. fo. xcvij.
Torture tertius:quartus:⁊ quintus gradus qui ſint.lib.iiij.qōne.iiij. nu.9. fo.xcvij.
Tortura in q̄nto gradu dicitur grauior pena q̄ vtrinſq; manus abſciſſio.lib.iiij.q.iiij.nu.10.f. xcvij.
Tortura quo remedio nocere non dicat.lib.iiij.q.iiij.nu.11.fo.xcvij.
Tortura multos gradus habere dr lib.iiij.q.iiij.nu.1. fo.xcvij.
Tortura dicitur a terrēdo.lib.iiij. q. iij.nu.3. fo. xcvij.
Tortura quibus poſſit indifferēti tēpore dari.lib.v. de abſolu. innocē.q.j.nu.3. fo. cxij.
Torture primus gradus quis ſit. li. iiij.q.iiij.nu.2. fo. xcvij.
Torture ſcōs gradus quis ſit.lib.iiij. q.iiij.nu.5. fo.xcvij.
Torturam in cauſa pecuniaria dare impiū eſt.li.iiij.q.vij. nu.9.f.ciij.
Tutor cum pupilla cuius tutorē gerit coiens quam penā incurrat. lib.iij.q.vij.nu.12. fo.lxxxj.

¶ De litera V.

V Aſa ſacra eccleſiaſtica vel res eccleſie benedictas pollucns ⁊ in vſum ꝓphanum illas conuertens qua pena

ſit puniendus lib.ij.q̄ōne.xxj. numero.1. fo.lxv.
Uenenū diuerſimode cōſiderari pōt lib.ij.q.ij.nu.4. fo.lxiij.
Uenena quare ⁊ qn̄ dicant bona vel non mala lib.ij.queſtione.iij. numero.21. fo.xvij.
Uenena mala que dicantur.lib.ij.q. iij.nu.22. fo.eo.
Uenena ſanitatis inducende cauſa confecta vel multum incommodum generantia non reprobantur a iure.libro.iiij.queſtione.xij. numero.6. fo.lxiij.
Uenena diuerſimode.in iure conſiderant.lib.ij.q.xij.nu.15. fo.lxiij.
Uenena mala que dicantur.lib.ij.q. v.nu.10. fo.xxiiij.
Uenena nō mala que ⁊ quare dicantur.lib.ij.q.v.nu.11. fo.xxiiij.
Ueniē facilitas incentiuum tribuit delinquendi. lib. v. de penarum compo.q.j.nu.x. fo.cxvj.
Uerbum iſtud venenum medicū eſt ⁊ promiſcuum. lib.ij. queſtione xij.nu.5. fo.lxiij.
Uerbū videtur quid importet.li.iij. q.x.nu.17. fo.lxxxiiij.
Uerbū rebānire quid importet. lib. v.de beneſi.⁊ indul.prin.q.iij.numero.1. fo.cxj.
Uerbū indulgeo quid importet. lib. v.de beneſi.⁊ indul. prin.q.j. numero.3. fo.cx.
Uerbum reſtituo plus importat q̄ verbū indulgeo. lib.v. de beneſi. ⁊ indul.prin.q.j.nu.4. fo.eo.
Uerba dubia in materia gratioſa ſunt latiſſime interpretanda.lib. v.de beneſi.⁊ indul. princi. q̄ōne ij.numero.2. fo.cxj.
Uerba iſta indulgeo ⁊ reſtituo in reſcripto principis inſerta q̄d operentur.lib.v. de beneſi. ⁊ indul. princi.q.j.nu.5. fo.cx.
Uerba iſta ad effectum redimēdi vexationes ⁊c.inducūt proceſſus ⁊ litis extinctionem.lib.v. de penarum compo.q.j.nu.16. fo.cxvj.
Uerba iſta continuo incontinēti illico mox ⁊ ſimilia quid importent lib.j.q.v.nu.13. fo.v.
Uerba honeſta an poſſint licite verbis inhoneſtis commiſceri.lib ij. q.xj.nu.26. fo.liij.
Uerisimile dicitur quaſi vero ſimile lib.iij.q.lij.nu.19. fo.xcv.
Uir rapiens alium virum cauſa libidinis qualiter puniatur.lib.iij. q.x.nu.42. fo.lxxxiiij.
Uno ſolo a pluribꝰ armatis aggreſſo ⁊ ab vno tantum occiſo: an ille ſolus punietur.lib.v. de abſolu.innocen.q.v.nu.1. fo. cxiij.
Uotum inhoneſtum deo exhibens quam penam incurrat. lib. ij. q. xvij.numero.3. fo.lxvj.
Uulneratus a pluribus ſi vnius ictu moriatur: an ſolū ab illo dicatur occiſus.lib.v.de abſol. innocē.q. vj.nu.4. fo.cxv.
Uxoratus coiens cū ſoluta an adulterium committat.lib.iij.q.vj.numero.12. fo.lxxviij.
Uxoratus affinem ſue vxoris violās non poteſt vltra a propria vxore debitum carnis exigere.lib.iij.q. iij.numero.v. fo.lxxv.

¶ Explicit Repertorium generale ſententiarum ſpecialium in hoc Tractatu domi. Pauli Grillandi cōtentarum.

¶ Regeſtum.

Aa Bb. Omnes ſunt quaterniones.

Proemium operis vna cum illius diuiſione.

Illu-
mina Cor
meũ Domi-
ne ⁊ ſemitas
veritatis o-
ſtende mihi:
in quacunq;
die inuoca-
uero te exaudi me: multiplicabis
in aia mea virtutem. ¶ Cũ ſepe-
numero hac preſertim tẽpeſtate
contingat quamplures chriſtia-
nos reperiri qui fidei catholice
minus firmiter cõfidentes: ſ; po-
tius diffidentes ⁊ a recta illius ſe
mita ſepius declinãtes quorum
nonnulli ſunt qui falſa quadam
eorum opinione decepti contra
aliquod ex ſacre Theologice fi-
dei ⁊ Ro. eccleſie inſtitutis ceci-
tãtes aberrãt erroremq; ſuũ pro
viribus defenſare conant: et hi
ſunt qui prauaz hereticorũ ſectã
profitent. ¶ Nonnulli vero repe
riuntur qui ꝓpria eorũ cupidita-
te ⁊ malitia ducti abiecto ꝓprio
baptiſmatis ſacramẽto: ac dei o-
mnipotẽtis vero cultu penit⁹ de
relicto diabolicã profeſſionez ſe-
ctantur: ⁊ pro mũdi huius vani-
tatibus diaboli ſuffragia querũt
eidemq; tanq̃ ſuo ꝓprio Princi
pi obedientiã ⁊ homagiũ medio
iuramẽto preſtare non erubeſcũt
eiuſq; mãdatis poſtergatis diui-
nis parere: ⁊ quecũq; noxia fideli
bus xpianis inferre non ceſſant:
ac oĩa ⁊ quecunq; que in leſionẽ
diuine maieſtatis ſacreq; legis
corruptionẽ: ac ſancte matris ec-
cleſie opprobriũ tendunt p̃ſ̃pte
ſuſcipiunt ⁊ pro viribus adimple-
re ſtudent: cui⁹ demonis illuſioni
bus: ⁊ prauitate diuerſa malefi-
cia in humanis ſeu brutorũ cor-
porib⁹ inferre cõtendunt: vitaſq;
inſontiũ labefactare nõ dubitãt:
vt. l. multi. C. de malef. ⁊ math. fu
turaq; predicere ⁊ occulta penit⁹
cognoſcere hac diabolica obſer
uantia profitentur: quorũ opera
quidã appellãt ſortilegia: quidaʒ
facturas: alij vero incantatiões:
alij mallias ſiue maleficia q̃ om-
nia arte quadam malefica et ple
rumq; deluſoria non ſine demo-
nis miniſterio fiunt; et q̃ſi ſemper
in alterius detrimentũ vertunt:
quorum vltimus effectus ſemper
tendit in peccatum: hi vero qui
ipſorum fraudibus fidem preſtãt
et illorum cultum ſectant perdũt
animam. xxvj. q. ij. qui ſine ſalua
tore. ¶ Inde em̃ multa mala pro
ueniunt hominũ: ac brutorum in-
firmitates: adulteria: ſtupra: ince-
ſtus: ſacrilegia: homicida: venefi
cia: ſeditiones: mẽbrorum debili-
tationes: abortiões. ac demũ di-
uerſe in humanis corporibus in
firmitates: ⁊ in fructibus pluuie:
grandines: tẽpeſtates: arborũ ac
terrenaſcẽtium q̃ſq; ſterilitates.
Iumentorũ gregumq; abortiões
innumere: ⁊ q̃ plura his ſimilia
ſcelera: turpia: atq; nephanda: de
quibus habetur in. l. j. ⁊ toto tit.
C. de malefi. ⁊ math. ⁊ in. c. j. et. ij.
de ſortil. ¶ Et ꝓpterea poſt titu-
lũ ſortilegiorũ ſubiunximus titu
lũ de penis omnifariã coitus qui
ſepius demonis ope et tentatio-
ne procedunt et de poculis ama-
torijs ⁊ abortionis illorumq; ⁊ pe

nis quib⁹ puniunt clerici ⁊ qui-
bus etiam laici vtroq; iure. ¶ Cū
itaq; ⁊ reipub. chriſtiane ⁊ totius
vniuerſalis eccleſie plurimū in-
terſit hanc prauorum ſectam: tū
animas: tum corpora Chriſti fide
lium ſepius vulnerantium prout
iuſtitia ſuadet corripere. l. eorum.
in princ. ⁊. l. multi. C. de malefi. et
math. xxvi. q. v. augurijs. ⁊. c. qui-
cunq;. cum alijs ſequētib⁹: ac ab
omni ciuitate et regione expelle
re. l. cuncti. ⁊. l. arriani. C. de here
ti. ⁊. l. nullus. C. de male. ⁊ math.
quia vere ſunt hoſtes cōmunis
ſalutis: ⁊ nature humane peregri
ni: vt dicit tex. in. d. l. multi. ⁊. l. eo-
rum. ⁊. l. fi. in prin. C. eo. ti. ¶ Ego
enim cum nō poſſem vlteri⁹ quo
rundam peritorū virorū qui mi-
hi maxima ſunt in veneratione
crebros impulſus euadere: quo
min⁹ doctrinā ipſam quā ex am-
pliſſimis vtriuſq; cenſure codici-
bus diuerſis in locis truncate li-
batam: ⁊ a nemine hactenus co-
pioſe traditam repererim in hoc
breui compēdio pro omnium vti
litate redigere ⁊ ab alijs obmiſſa
ſupplere coactus ſum. ¶ Et ſi tā-
tulas vires meas tanto oneri im-
pares eſſe cognouerim ⁊ cauſa-
rum officijq; aſſidua me cura ſol-
licitet occupatumq; detineat: re-
runtamen ipſorum votis paren
dū ⁊ cuiuſq; ſamioris conſilij cor-
rectionis diſciplinam ſubeundū
eſſe exiſtimaui. ¶ Materiam igi
tur ipſam breuiter ⁊ deciſiue per
queſtiōes (diuino fauente ſuffra
gio) exponere decreui: habitaq;
notitia criminum diſtincte ſingu
lorū penasq; in foro poli. ¶ Pri
mo inferunt. ¶ Secundo quas
ius canonicum in foro contentio
ſo. declarauit. ¶ Tertio quas ius
ciuile rigoroſius adinuenit: que
omnia ſuis quibuſq; locis ſeria-
tim aperiemus: ſ3 quia heretico
rum ſecta eſt ceteris pernicioſior
et deo deteſtabilior propter fidei
catholice ſubuerſionē3: ideo pre
poſui primo titulu3 de hereticis
tanquā de grauiori crimine. ¶ Pre
ſens huius opuſculi compendiū
in quinq; particulas ſiue libros
diſtinguēdum eſſe putaui: quorū
quilibet ſub diuerſo titulo ſpecie3
ſui criminis diſtinctam vna cu3
penarum declaratiōibus cōtine
bit exceptis duobus vltimis quo
rum alter materiam torture ⁊ cri
minum indagine3 per proceſſu3
alter vero litis deciſionem ⁊ car-
ceratorum relaxatione3 comple-
ctitur. ¶ In primo eni3 libro tra
ditur de crimine hereſis ⁊ de he-
reticis: et quibus penis puniun-
tur heretici de iure canonico in
vtroq; foro poli et fori: et quibus
etiam de iure ciuili: ⁊ an ſit eadē
pena ſtatuta in clerico que eſt in
laico. ¶ Secundus vero comple
ctitur materiam ſortilegioru3: fa-
cturarum ⁊ omnium maleficiorū
que arte malefica demonis mi-
niſterio fabricantur. ¶ Vbi tripli
cem ſortilegiorum ſpeciem vide-
bis. ¶ Et de natura virtute: ac po
tentia demonis et quam poteſta-
tē habet ſuper homine. ¶ Et an
ſit verum quod iſte ſtrigimage ſi
ue ſtrigones vere et corporaliter
deferantur a demone nocturnis
horis ad ludos ⁊ congregatiōes
eorum: vel duntaxat illudant in
ſpiritu. ¶ Deinde de amatorio: ⁊
abortionis poculo: et quibuſda3
alijs poculis venenoſis ſucceſſiue
diſponitur: et quibus penis pu-

niũtur iſtorum rei ex quolibet habes penas diſtinctas. ¶ Et que ſtatute ſũt de iure diuino vel humano in foro conſcientie. ¶ Que etiaȝ de iure canonico in foro cõtentioſo. ¶ Et que demum de iure ciuili. ¶ Et an clerici ſicut laici eiſdem penis pariter puniãtur vel diuerſis. ¶ Tertius continet vniuerſas penas omnifariaȝ coitus illiciti que ſunt adinuente de iure diuino vel humano in foro conſciẽtie: et que de iure canonico in foro contentioſo et que demum de iure ciuili: et an eiſdem penis clerici quibus laici puniãtur. ¶ Quartus poſtea torture normam oſtendit vbi quinqȝ gradus torture fuerunt nouiter adinuenti: et nouis datur intellect9 vltra doc. ad. §. ignoſcitur. l. iij. ff. ad ſillan. Concludendo in effectu ꝙ ſenex torqueri poteſt eo modo quo ibi. ¶ Quintus demum continet totius operis expeditioneȝ ſub vno titulo de relaxatione carceratoruȝ: hoc eſt quibus: ⁊ quot modis rei icarcerati ex clauſtris carceruȝ liberantur: in quo infra ſcripta capitula inſeruntur ſcilicet. ¶ De legitima ſententie executione. ¶ De beneficio: et indulgẽtia ꝓncipis. ¶ De abſolutione innocentis ſiue de innocentia carceratorum. ¶ De compoſitione penarum. ¶ De fideiuſſorib9 reorum ⁊ de fuga incarcerati demum. ¶ De Calumniatorib9: ac de expenſis damnis et intereſſe.

¶ Habes ꝓhemium.

¶ Utiliſſim9 tractat9 ſub Compēdio de Hereticis: ⁊ Sortilegijs omnifaria coitu: eorumq; penis. De Queſtionibus et Tortura: ac relaxatione carceratorum. Editus per Clar. U. J. Doc. Dnm Paulum de Grillandis de Caſtilione Florentino dioc. Aretiñ. Criminaliū cauſarum Auditorē. Re. p. D. Andree de Jacobatijs. S. D. n̄. pp. Almeq; Urbis vicarij generalis.

¶ Summarium.

1 Hereſis eſt crimen ceteris deteſtabilius: quia directe cōtra Deum committi dicitur.

2 Hereſis dicitur crimen leſe maieſtatis diuine.

3 Maieſtatem diuinā ledere multo peius eſt q̄ tpalē offendere.

Inter Crimina que animaduerſione digna ſunt hereſis
1 teſt graui9 ⁊ ceteris deteſtabilius eo qd directo contra ipm creatorē Deū omnipotētē patratur eius omnipotentie detrahēdo: negādoq; illius diuinitatē: vt habet in. c. j. de ſum. trini. ⁊ fi. d. catho. ⁊ l. ij. C. eo. tit. ⁊ c. ad abolendaz. de here. nō immerito igitur appel-
2 lari pōt. ¶ † Crimen leſe diuine maieſtatis ex quo directo tendit in leſionem et preiudiciū diuine poteſtatis: vt proxime dixim9. d. c. ad abolendam. ⁊ c. vergentis.
3 eo. tit. ¶ † Longe enim grauius eſt eternam quã temporalem ledere maieſtatē. xxiiij. q. j. nō afferamus. ⁊ habetur in. d. c. vergentis. ¶ Ideo tractatur9 de criminibus de eo prius tãq̄ grauiori equum viſum fuit eſſe dicendū iuxta notata in Rub. et in. l. j. C. ad leg. iul. maieſt. ⁊ in. l. j. ff. eo. ti. ⁊. d. c. non afferamus. no. etiã in c. excommunicam9. el. j. §. credētes. de hereti.

¶ Summarium.

1 Declaratio dictiōis vel termini a diffinitione proficiſcitur.

2 Diffinitio re a q̄ debeat ꝯtinere.

3 Hereſis gñaliter ſumpta qualiter definiatur.

4 Error circa ea q̄ ſunt fidei hereſim inducit.

5 Hereſis appellari poteſt peſtis ⁊ labes.

6 Hereſis in quas perſonas cadere poſſit: et an in iudeū: ſarracenum et huiuſmodi perſonas' extraneiiuris.

7 Peccatū hereſis vt plurimū oritᷣ ex ſuperbia ⁊ auaritia.

8 Hereſis vnde dicatur.

9 Hereſis ꝯparatur iudicio familie herciſcunde ⁊ quare.

10 Heremita vnde et quare dicatᷣ.

11 Hereſis leges que ſint.

12 Crimē hereſis habet duo extrema ſubſtantialia vitioſa.

13 Hereſis: apoſtaſis ⁊ ſciſma differunt.

Queronū e pmo qd
1 eſt hrſis. ¶ † Illaz q̄libet bona declaratio ab ipſa diffinitiōe pficiſcitᷣ: vt inqt Cice. in pri. offici. ⁊ ḋt gl. referēs Boetiū in. l. ois diffinitio. ff. de reg. iu. qđ ipa diffinitio ſubſtantiaz cuiuſq; rei put eſt ſignificat: ⁊ habetᷣ p bar.

l.l.ſi is qui p̄ emptore.in.j.q.ff.d
viucap.ꝛ in.l.j.§.dolū.ff.d dolo.
ꝛ idem Bart.in.l.j.§.mutui.ff.ſi
2 cer.pe.ꝛ in.l.ſ.ff.de ꝛeſta.¶ Ubi
dicit q̄d oīs diffinitio debet po-
nere ſubſtātialia rei diffinite ſal
tim in genere illius differētias
3 cōtinentia.vñ dico q̄d.¶ Hereſis in genere ſumpta eſt error q̄-
dam pertinax corrumpens Chri
ſti fidem:vt colligitur ex doctri-
na ſancti Tho.ſecūda ſecunde.
q.xj.arti.ij.in ver.ſ3 peſtifera.xx
iiij.q.iij.hereticas.vbi itroducit
ſnia ſancti Auguſtini. Qui Tho.
4 ſubiūgit quod hereſis eſſe non
poteſt:niſi ſit error circa ea que
ſunt fidei:ſicut circa propriā ma
teriam.ꝛ propterea non dicitur
hereſis ſi qs erraret in falſa opi-
nione circa alia que nō ſūt fidei
ſicut eſt i geometralib9 vel alijs
5 hmōi.ita dicit ipſe. que appella
tur etiam labes ꝛ prauitas: vt in
Clem.j.§.verū.eo.ti.alibi q̄3 ap-
pellatur peſtis:vt habet in.c.ac-
cuſatus.§.ſanc.eo.ti.lib.vj.ꝛ qui
crimine illo pollutus exiſtit peſti
letioſus dicitur vt i.c.excōica.in9
el primo.§.credētes.verſi.ſane.
6 extra.eo tit.¶ Iſta enī eſt ſpēs
infidelitatis q̄ pertinet ſolum ad
eos q̄ xp̄i fidē pſitent:ꝛ illi9 dog
mata corrūpūt: ꝛ ppterea iſtud
crimen nō cadit ppue in Judeo
Saraceno:Mahumetano:ꝛ alijs
hmōi extraneis iuris hominibus
ſm q̄d not.concludit.S.Tho.in
7 ſcda ſcde.q.xj.arti.j.¶ Ad pec-
catū vt plurimū oritur ex ſupbia
vel cōcupiſcentia ꝯmodi tpalis:
vt not.ſctūs Aug.i li.de vtilita.
creden.ꝛ idē Thom.i ſcda.ſcde.
q.ij.arti.ij.ꝛ iij.ſed q̄dam arguē-
tes tenebāt ꝯtra iſtud dictū q̄d ſi

hereſis oritur ex ſupbia ꝛ ppter
cōcupiſcētiā ꝛc.ergo nō eſt ſpēs
infidelitatis. quia fides ꝛ infide
litas cōſiſtit in credere:ꝛ i intēre:
nō aūt i actu extriſeco:ꝛ hoc idē
cōiter tenent Theologi.¶ Et p
pterea idē Tho.i.d.q.xj.ꝛ.xij.ar.
j.declarādo illō dictū dicit q̄d ſi
nis p̄xim9 ſiue cā p̄xima here-
ſis eſt adherere falſe ſiue ſeu opi
nioni alo ꝑtinaci:ꝛ ex hoc d̄r eſſe
ſpecies infidelitatis ſed cā ei9 re
mota:ꝛ finalis eſt ꝯcupiſcētia cō
modi tpalis.ex q̄ ſequit̄ q̄d d̄r ori
ri ex ſupbia ꝛ cupiditate ꝛ no.xx
iiij.q.iij.c.hereſis.ꝛ ſeq̄.¶ Et
8 appellat̄ hereſis vt q̄dā dixerūt
ab electione.xxiiij.q.iij.hereſis q̄
ſunt v̄ba ſcti Hiero.ad galat.q2
oīs hereticus eligit ſibi nouas ꝛ
extraneas opiniones ꝯtra fide3
xp̄i ꝛ eccl'ie inſtitutā vt dicit Ho
ſtien.in ſum.eo.titu.ꝛ Azo ſimili
ter.eo.tit.in ſum.§.j.ver.vltimo.
ꝛ p̄ Feli.in rub.extra.eo.ti.¶ Ar
chi.aūt in.d.cano.hereſis.xxiiij.
q.iij.ponit plures expoſitiones.
dicit enī q̄d hereſis dicit̄ ab ele-
ctiōe vel ab errando:quia nō eſt
heretic9 niſi ille q̄ errat. ¶ Qui
dā dixerūt quod hoc nomē here
ſis deſcendit a verbo greco her.
quod latine d̄r virtus ꝛ theſis.i.
locutio:vnde hereſis quaſi virt9
locutiōis:ꝛ heretic9.i.virtuoſus
in locutiōe ꝛ ſermone.q2 cōiter
iſti heretici in ſermōib9 ꝛ diſpu
tationibus ſuis ꝯfidunt:ꝛ nō in
virtute ſpiritus ſcti.vel ſicut dicas di
cit ipſe quod hereſis diuiſio iter
pretatur.Ex quo ergo p̄ fidē ca-
tholicā p̄ima ſit fideliū adunā-
tio.Diuiſio igitur que ſpāliter fit
a cōione p̄dicta ſiue a cōi fide he
reſis appellat̄:vel dicatur ab iſto

verbo herciſco᷑ris.quod idē eſt quod diuido ſecūdū qđ dicit gl.
9 i rub .ff.famil.her. ¶ Inde dr̄ † iudiciū ſiue actio familie hercīſcū de hoc eſt diuidēde hereditatis: qm̄ ipſi heretici per illas eo᷑ū er roneas opiniones diuidūt ſe ab vnione eccleſie ꝛ xp̄i fidelium.
10 ¶ † Inde dicit̄ ēt heremita q̄ſi ſeparat⁹ ab hominū ꝯſortio: vt p hoſtiē.in.d.ſum.ꝛ Archi.i cano. hereticis.xxiiij.q.iij.ꝛ dicunt̄ ēt.
11 ¶ † Herciſcoleges.i.leges diuidētes ciuitatē a ciuitate vt.l.ſi duas §.eſt aūt.ff.de excu .tu .ꝛ ibi not. glo.pꝛima igit̄ interpꝛetatio recipit in ſcđam.q2 quicūqꜫ eligit nouas opiniones extra fidē cōez recedit ab illa coi̅ muniōe ꝛ ꝯgregatione fideliū p quē rēceſſuꝫ fit diuiſio īter ipſuꝫ hereticū ꝛ cōiōnē p̄dictā in ſecūdū Archid.in.d. c.hereſis.vid' Azo.hoſtieſ.ꝛ Gofred.in ſum.eo.titu.ꝛ Archi.in.c. ad aplice.§.ij.de ſent.ꝛ re iudi.li. vj.Cardi.in ru.ꝛ in Cle.i.eod.tit. d.feli.in rub.extra.eo.titu.ꝛ. S. Tho.in ſcđa ſcđe.q.xi.ar.i.ꝛ.ij.
12 ¶ † Qđ quidē crimen hꝫ duo extrema ſubſtantialia ſine quibus id eſſe non pōt.pꝛimum qđ eſt reſpicit hereſis initiū:ꝛ hoc eſt erro᷑ in rōne: ſuppleas tu qđ ſit erro᷑ circa ea q̄ ſunt fidei non circa alia vt cōcluſuꝫ fuit ſupꝛa ex doctrina.S.Tho.Secundum vero extremū eſt qđ reſpicit ꝯplemētū qđ eſt ꝑtinacia i volūtate: vt habet.xxiiij.q.iij.c.dixit ꝛ Archi. in.d.c.hereſis: quotieſcunqꜫ igitur aliquis errat circa fidem.p̄dictā ꝛ in eius erro᷑e nō inſtat ꝑtinaciter :ſed variat vel reuocat nō dr̄ hereticus nec ſubijcitur penis hereticoꝝ de q̄b⁹ infra maxime ſi ſit paratus ſuſcipere correctionē ſui erro᷑is.d.c.dixit apl's. ꝛ.c.accuſatus.in pꝛin.eo.ti.li.vj. c.ad abolēdā.c.firmiſſime.in pꝛi. ꝛ.c.ꝯgētis.extra eo.ti.ꝛ no.Abb. ꝛ doc.ꝛ i.c.i.extra c.ꝛ ꝓpterea cōgrue dictū fuit i diffinitiōe erro᷑ ꝑtinax ad differētiā illoꝝ qui reuocāt ꝛ nō ꝑſiſtūt i dicto errore.
13 ¶ Et nota qđ † hereſis Apoſtaſis: ꝛ Sciſma ſunt diuerſa crimina ſicut diuerſa ſūt nomina ꝛ q̄d ꝑtineat in ſe vnūquodqꜫ iſtoꝝ: et an qđlibet qđ ſpēs īfidelitatis de iſtoꝝ natura ꝛ differentijs dicetur īfra pꝛima.q.vbi declarabit̄ quis pꝛopꝛie ſit hereticus: quis apoſtata: ꝛ quis ſciſmaticus.

¶ Summarium.

1 Hereticus dupliciter conſideratur.
2 Hereticus pꝛopꝛie dr̄ aberrans a fide catholica.
3 Baptiſmus eſt pꝛima poꝛta ſalutis.
4 Regnum celoꝝ nemo intrat niſi ſit renatus ex aqua ꝛ ſpūſctō.
5 Aque viſibilis ablutio quare in baptiſmo ſit neceſſaria.
6 Hereſis circa quos cōſiſtat articulos vſqꜫ ad nu.14.excluſiue.
14 Reddēda ceſari ceſari.ꝛ dei deo.
15 Hereticus ille dr̄ qui cupiditatis cā gignit vel ſequitur nouā ꝯtra chꝛiſtianā fidē opinionē.
16 Hereſis tria p̄ſuppōnit.
17 Hereſis impꝛopꝛia que dicatur.
18 Apoſtaſia ꝛ ſciſma ſunt ſpecies hereſis.
19 Sciſmaticus quis pꝛopꝛie dicat̄.
20 Sciſma dr̄ a ſciſſura: quia diuidit chꝛiſtū qui indiuiſibilis eſt.
21 Sciſma dupliciter cōſideratur.
22 Apoſtaſia differt ab hereſi ꝛ ſciſmate.

23 Apoſtaſia ꝓprie quid dicatur.
24 Apoſtaſia tripl'r conſideratur.
25 Apoſtate de iure ciuili ſunt dete-
rioris conditionis ꝙ heretici.
26 Hereticus quilibet eſt apoſtata:
ſed nō oīs apoſtata eſt heretic⁹.
27 Bona ab heretico facta an ſint
ſibi meritoria ad ſalutem.
28 Bona i hereſi facta an heretico
conuerſo ꝛ penitente reuiuiſcāt.

1 Secūdo q̄ro quid
ſit heretic⁹. Rnde.
¶ Heretic⁹ duo-
bus modis dr̄ pro
prie ꝛ improprie: ſi
ue large et ſtricte.
2 ¶ Et ꝓprie eciā ꝛ ſtricte hereti-
cus dr̄ ille q̄ ꝯtra fidē xp̄i vel ali-
quē ei⁹ articulum ſeu aliqḋ ex ſe 9
ptē ecclie ſacramētis aberrat vt
3 † qḋ ē baptiſmū: qḋ eſt prīa porta
ſalutis: qua ꝓfitemur xp̄ianā fi-
4 dē: ideo dr̄. S. Aug. † qḋ niſi q̄s 10
renat⁹ fuerit ex aqua: ꝛ ſpūſctō:
ꝛ q̄ baptizat⁹ fuerit erit extra ec-
cleſiā ꝛ ſalutis eterne ꝑticeps eē
nō poterit: qḋ firmiſſime teneas
ꝛ nullaten⁹ dubites. j. q. j. detra-
he. ꝛ c. firmiſſime. ꝛ de ꝯſe. di. iiij. ꝑ
5 ꝑinc. † vbi dr̄ perquam neceſſa- 11
riā eſſe aque viſibilis in corpore
ablutionē ꝑ quā ſpūs intellect⁹
ꝛ aīa que eſt inuiſibilis ex inuiſibi 12
li fidei ſacramēto ꝛ doctrina pu
rificatur ad ſalutē. ¶ Item qui
6 aberrat in Criſmate † q̄ꝑ dr̄ fidei
cōprobatio. de ꝯſe. diſt. iiij. ꝑſby-
7 teri. ꝛ c. null⁹ miniſtror̄. ¶ † Ut
in cōfeſſione q̄ eſt pctōꝝ remiſ-
ſio dū tn̄ fiat debito mō ꝛ cū ꝯtri
tione. de peni. diſt. iij. nihil ꝛc. ꝑ
fecta puia. ꝛ de ꝯſe. diſt. v. nihil.
ꝛ diſtin. iiij. oīs. ꝛ in. c. j. que cler.
8 vel vouē. ¶ † Itē q̄ errat in ipſi⁹
eucharīſtie ꝑcioſiſſimo ſacramē

to. ſ. in trāſubſtātiatione ſeu ali-
quauis eius particula ſubſtātia-
li per qḋ anima chriſtiani vni-
tur deo. de conſe. diſt. ij. cū omne.
ꝛc. nihil in ſacrificijs. ꝛ in cle. j.
de reliq. ꝛ venera. ſan. ꝛ ibi per
d. Card. ꝛ ſic de alijs hmōi ſacra
mentis qui contra illa ſeu aliqḋ
ipſoꝝ totū vel aliquod eius mē-
bꝝ ſubſtātiale nouam opinionē
vel adinuenit ꝛ ſequit᷑ vł iam in
uētam tenaciter ꝓſequitur ꝑcul
dubio hereticus eſt: vt habetur
in. c. ad abolendam. extra eo. tit.
ꝛ. l. manicheos. C. eo. ꝛ. c. j. de ſum.
trini. in antiq. ꝛ in. vj. ꝛ in clem. j.
eo. tit. ꝛ ibi ꝑſcribētes antiquos:
ꝛ modernos: ꝛ in. l. j. ꝛ ibi Bal.
C. de ſum. trini. ¶ † Item dubius
in fide is videlicet qui in illa du-
bietate pertinaciter inſiſtit. c. j. ꝛ
ibi Abb. ꝛ doc. extra eo. tit. ꝛ. d. c.
dicat aliquis. xxiiij. q. iij. ¶ † Itē
qui falſum dogma vel extraneū
ſenſum circa ſubſtantialia fidei
diuine ſcripture attribuit et ſic
tributū ſenſum ꝑtinaciter defen
dit: vel q̄ nouas ꝛ falſas opinio-
nes gignit vel ſequit᷑. xxiiij. q. iij.
hereticꝰ. ¶ † Itē qui firmiter cre
dit licere chriſtiano poſſe exerce
re vſuras ſine peccato: vt in cle.
j. de vſur. ꝛ ibi. d. Card. ¶ † Item
qui potētiam diuine maieſtatis
que ſoli deo cōpetit in ꝑuilegiū
ſue vnice potētie omnicreantis
vult attribuere angelice vtriq̄
vel humane creature hoc eſt qḋ
credat ꝛ firmiter teneat ꝑ angelū
lucis: demonē vel hominē poſſe
fieri ea que ſoli deo competūt in
ꝑuilegiū ſicut eſt infundere ani
mā in infante poſtq̄ꝫ in vtero ma
tris formatus eſt vt habetur in
c. moyſes. xxxij. q. ij. aut mortuū

ſuſcitare ſeu humanā creaturam
in meli9 vel deterius reformare
aut in alterā ſpeciem cōmutare:
futura per verā ſcientiā reuela
re: vt not. Eſaie.xlj.c. Dicite mi-
hi q̄ futura ſunt ⁊ dicā quod dij
3 eſtis. ¶ † Itē homini ſecreta cor
dis indicere. vt dr̄ Matth xxij.c.
vbi xp̄s cognouit mentes phari-
ſeorū aduerſus ipſum depraua-
tas: ⁊ quod dū ipſum interroga-
bant querebant eū capere in ver-
bis qn̄ ipſum interrogarunt cui
deberent reddere cenſum ex quo
ipſe xp̄s vocabat ſe regē iudeorū
an deberēt ſibi dare cenſum vel
Ceſari: at ille viſo numiſmate et
4 Ceſaris imagine reſpōdit † red-
dite que ſunt Ceſaris ceſari: ⁊ q̄
ſunt Dei deo. De his eñ ⁊ q̄buſ-
dā alijs q̄ cōpetūt ſiue ptinēt ad
ſolū Deū vide lati9 .J.t.ſeq. in.q.
vbi plene tradit̄ an ⁊ qn̄ ſortile-
gia ſapiūt hereſim manifeſte vel
nō: ⁊ habet̄ ēt.xxvj.q.ij. qui ſine
ſaluatore.⁊.xxvj.q.v.epi.⁊.c.ſeq.
⁊ Oldr.in cōſi.cxx.qd incipit re-
gularis hʒ traditio.⁊.S.Tho.in
ſcd̄a ſcd̄e.in ſepe dicta.q.xj.ar.v.
Hoſt.i ſum.Gofre.⁊ Azo.i ſum.
eo.ti. ¶ Et dicit.S.Aug.i lib.de
vtili.credē.c.j.qd † hereticus eſt
qui alicui9 tpalis cōmodi ⁊ ma-
xime glie pncipatuſq; ſui gra-
tia falſas ac nouas opiniōes con
tra xp̄i fidem vel gignit vel ſequi
tur: ⁊ iſte ppꝛie dr̄ hereticus cui9
dictū tranſlatum fuit.xxiij.q.iij.
in.c.hereticus. ¶ † Dn̄s Alex.de
ales in ſcd̄a ſcd̄e.titu.de hereſi di
cit qd ad hoc vt q̄s ppꝛie dicatur
hereticus ⁊ ſubiaceat excōicatio
ni ⁊ alijs penis ꝯ hereticos ſtatu
tis tria req̄runt̄. ¶ Primū.ſ.fal-
ſa credulitas in rōnali: vt no.gl.
xxiiij.q.iij.c.qui alioꝝ. ¶ Scd̄m
qd requiritur peruerſa volūtas
in cōcupiſcibili. ¶ Tertiū impu-
gnationis pertinacitas ex parte
iraſcibili vt poſtq̄ ſe implicauit in
errorem in eo pertinaciter inſtet:
alſ ſi non inſtaret ſed reuocaret
non diceret̄ hereticus.xxiiij.q̄.
17 iij.dixit Apls. ¶ Impꝛopꝛie vero
⁊ largo modo heretic9 dr̄ is qui
ſacrā ſcripturam male ⁊ erronee
intelligit ſeu interpꝛetat̄.ſ.aliter
quā ſenſus ſpūs ſcti flagitat.xx-
iiij.q.iij.hereſes. ¶ Itē is qui co-
nat̄ velle auferre puilegia eccl'ie
a Deo: vel a romanis ponti.con
ceſſa.xxij.diſt.omnes. ¶ Itē qui
pꝛecepta aplice ſedis trāſgredit̄
xviij.diſt.nulli.⁊ quibuſdā alijs
modis de quibus lati9 vide per
glo.in.c.firmiſſime.extra eo.tit.⁊
gl.in.c.inter hereſim.xxiiij.q.iij.
Feli.in rub.extra eo.ti.per Cardi
na.in cle.j.eo.tit.Bal.in rub.C.
eo.ti.⁊ p ſupradictos ſummiſtas
in locis pallegatis ⁊ iſti diuerſis
penis puniunt̄ ab illis qui ſunt
pꝛopꝛie heretici: de quibus.J.tit.
18 ſeq.xj.q. ¶ † Sed quero an Apo-
ſtatā et Sciſmaticus continet̄
ſub iſta ſpecie hereſis vel ſub ei9
genere. Reſpōd.qd pꝛopꝛie ⁊ ſtri
cte loquēdo aliud eſt eſſe apoſta
ta: aliud eſſe heretic9: ⁊ aliud ſciſ
matic9 de heretico vidiſti ſupꝛa.
19 ¶ † Sciſmaticus enim a pꝛinci-
pio maxime non eſt hereticus qꝛ
ſciſmaticus ppꝛie eſt ille qui nō
vult obedire vere ⁊ antiq̄ eccle-
ſie ſue: ſʒ facit aliā eccleſiā platū
vel clericos: vel qui faciūt alium
papam relicta pꝛioris pape obe
20 dientia. ¶ † Sciſma vero dicit̄
ſciſura quia ſciſmaticus per de-
negationē obediētie ſcindit ſe ab

tur.lib.ij.q.vi.nu.1. fo.xxvij.
Sortilegium generaliter captum qd ſit.lib.ij.q.ij.nu.1. fo.xiiij.
Sortilegium a quibus ſit inuentum. lib.ij.q.j.nu.8. fo.xiij.
Sortilegium vnde dicatur.lib.j.q.j. nu.6. fo.xiiij.
Sortilegium multis concurrētibus cenſetur hereticum.li.ij.qō.x.numero.20. fo.xlix.
Sortilegium amatorium qualiter ſit de iure ciuili puniendum.lib.xj. nume.6. fo.liij.
Sortilegium qualiter ſit in foro con ſciente puniendū.lib.ij.qōne.xj. nume.2. fo.liij.
Sortilegium cōſulere aut ad executionē ſue artis prouocare an impune liceat.li.ij.q.vj.nu.16. fo.xxvij.
Sortilegium maleficum quid ſit et cuius ſit efficacie.lib.ij.qō.iij.numero.20. fo.xvij.
Sortilegium in bonum finem factū an ſit puniendum.lib.ij.qōne.xj. nume.18. fo.liij.
Sortilegium cum hoſtia non conſecrata an ſit hereticum.lib.ij. q.x. nume.13. fo.xlix.
Sortilegium primo profitentes quā obſeruent ſolennitatem. lib.ij.q. vij.nu.26. fo.xxxiij.
Sortilegium profitentes ſub qua forma diabolum adorent.li.ij.q.vij. nume.27. fo.xxxiij.
Sortilegium cum hoſtia conſecrata factum an ſapiat hereſim manifeſtam.lib.ij.q.x.nu.4. fo.xlix.
Sortilegium veneficum quibus inſtrumentis exerceatur.lib.ij.q.v. nu.9. fo.xxiiij.
Sortilegiū amatorij inſtrumēta q̄ eſſe ſoleant.li.ij.q.v.nu.3. fo.xxiiij.
Sortilegij z ſtrigimage ſiue lamie an vere z corporaliter deferantur a diabolo quouis voluerint.li.ij.q. vij.nu.1. fo.xxxiij.
Sortilegij pfeſſio tacita qualiter fiat li.ij.q.iij.nu.3. fo.xvij.
Sortilegij profeſſio expreſſa dupliciter conſideratur.li.ij.qōne.iij.numero.4. fo.xvij.
Sortilegij profeſſiōis expreſſe mod9 z ſolēnitas.li.ij.q.iij.nu.5.fo.xvij.
Sortilegia tam amatoria q̄ venefica dupliciter fieri dicuntur.lib.ij.q. iij.nu.11. fo.xvij.
Sortilegia quo mediante vel qua vi operent.lib.ij.q.iij.nu.12. fo.xvij.
Sortilegia in quibus reliquie ſanctorum admiſcentur an ſapiant hereſim.lib.ij.q.x.nu.15. fo.xlix.
Sortilegia in quibus admiſcentur eſſentialia vel ſubſtantialia ſacramentorū eccleſiaſticorum an hereſiz ſapiāt.li.ij.q.x.nu.16.fo.xlix.
Sortilegia duo preſupponūt cōſideranda.lib.ij.q.x.nu.7. fo.xlix.
Sortilegia in q̄bus interueniunt res benedicte non ſapiunt hereſim. lib.ij.q.x.nu.19. fo.xlix.
Sortilegia ſimplicia non ſapiunt hereſim.li.ij.q.x.nu.5. fo.xlix.
Sortilegia an hereſim ſapiant manifeſtam:vt a iudice eccleſiaſtico debeāt examinari.lib.ij. qōne.x. nume.1. fo.xlviij.
Sortilegia quibus in locis vel tēporibus fabricari ſoleant.li.ij.q.iiij. nume.1. fo.xxiiij.
Sortilegia venefica qualiter veniāt in foro conſciente punienda.li.ij. q.xj.nu.10. fo.liij.
Sortilegia amatoria qualiter ſint punienda.lib.ij.q.xj.nu.5. fo.liij.
Sortilegia amatoria z venefica que puniuntur.libro.ij.qōne.ij.numero.10. fo.xv.
Sortilegia ſanatiua z nullū p̄iudiciū inducētia de iure ciuili nō puniūtur lib.ij.qōne.xj.nu.3. fo.liij.

Sortilegia multis ſunt modis.lib. ij.q.iij.nu.1. fo.xvij.
Sortilegiorum tres ſunt ſpecies pri cipales.lib.ij.q.ij.nu.1. fo.xv.
Sortilegiorum ſpecies continentur ſub verbo noxia.lib.ij.q̄one.j.numero.4. fo.xiiij.
Sortilegiorum profeſſio dupliciter cō ſideratur.libro.ij.q̄one.j.numero.5. fo.xiiij.
Sortilegijs per tacite profeſſiōis homines exercendis que ſoleant in ſtrumenta ꝯcurrere.lib.ij.q.v.numero.2. fo.xxiiij.
Socius differt a ſequace ⁊ econtra. li.iij.q.x.nu.4. fol.lxxxiiij.
Sperma non generatur in corporibus a demonibus aſſumptis. lib. ij.q.vij.nu.11. fo.xxxiij.
Sperma hominis oritur puriſſima ſubſtantia cibi iam digeſti.lib. ij. q.vij.nu.10. fo.xxxiij.
Spiritus ſiue angelicus ſiue humanus multe eſt potētie.lib.ij.q.vij. nu.20. fo.xxxiij.
Spōſus ſuā ſpōſaʒ rapiēs an veniat puniend9.libr.iij. q̄one.x.numero.4. fo.lxxxiiij.
Statutum puniens auxilium ⁊ opē maleficio preſtantes an includat conſulentes.lib.iij.q̄one.x.numero.15. fo.lxxxiiij.
Statutum de non preſtando opem bannitis nō includit eos qui charitatiue ⁊c.hoc faciunt.lib.iij.q.x. nu.35. fo.lxxxiiij.
Statutum puniens auxilium preſtā tes malefactoribus quos compre hēdat.lib.iij.q.x.nu.18. f.lxxxiiij.
Statutuʒ faciens de furto mētionē an comprehendere dicatur ſacrilegiū.li.iij.q.j.nu.6. fo.lxxviij.
Statutum de ſacrilegio puniēdo de quo ſtatuto ſit interpretādum an ſtricto an largo.lib.iij.q̄one.j.numero.14. fo.lxviij.
Statuta recipiunt interpretationem declaratiuam a iure cōmuni.lib. v.q.vj.nu.11. fo.cix.
Strige ⁊ malefice ſunt extra ꝓtectionē eccl.li.ij.q.vij.nu.4. fo.xxxiij.
Strige ⁊ apoſtate differunt.lib.ij.q. vij.nu.29. fol.xxxiiij.
Stuprum ⁊ adulterium an poſſint eadē perſona ſimul committi. li. iij.q.j.nu.20. fo.lxviij.
Stuprum an cum mulieribus inhoneſte ⁊ turpiter viuētibus ꝯmitti dicat.lib.iij.q.vij.nu.9. fo.lxxx.
Stuprum quid ſit ⁊ qua pena puniatur.lib.iij.q.vij.nu.1. fo.lxxx.
Stuprū cū virgine cōmiſſuʒ qualiter puniat.li.iij.q.vij.nu.2.fol.lxxx.
Stuprum cum muliere honeſta libera honeſte cōditionis ⁊ fame cō miſſum grauiter punitur.li.iij.q. vij.nu.4. fo.lxxx.
Supplicatio non procedit pro damnato crimine leſe maieſtatis. lib. iij.q.x.nu.33. fo.lxxxiiij.
Suſpectus de homicidio nulla accedente probatione vel confeſſione etiam ſequente tortura abſoluendus eſt.lib.v.de abſolu.innocen. q.ij.nu.1. fo cxij.
Suſpectus de hereſi ſemel ſi reſilitur an ⁊ quando dicatur in hereſim relapſus ⁊ vt relapſus puniēdus lib.j.q.x.nu.1. fo.xiij.
Suſpitio quid ſit.li.iiij.q̄one.ij.numero.10. fo.xcv.
Suſpectio leuis ⁊ parua non reddit ſuſpectum hereticū vel relapſuʒ. lib.j.q.x.nu.3. fo.xiij.
Suſpicio an in materia hereſis procedat.lib.j.q.viij.nu.1. fo.xij.
Suſpitio vel preſumptio an ſit cauſa ſufficiens ad condemnationeʒ precipue in attrocibus.lib.j.q.viij. nu.2. fo.xij.

De litera T.

Tempꝰ iuridicū eſt in ſentētiarū prolationibus ⁊ earum executionibꝰ attendendum. lib. v. de abſol. innocen. queſtione. j. numero. 4. fo. cxij.
Tentatio eſt precipua diaboli cōditio. lib. ij. q. x. nu. 8. fo. xlix.
Tētationi diabolice nemo reſiſtere poteſt abſꝙ gratia diuina. lib. ij. q. v. nu. 4. fo. xxiiij.
Theſauri an arte diabolica poſſint inueniri lib. ij. q. iij. nu. 9. fo. xvij.
Teſtis nullo modo examinādꝰ nullam facit probationē: immo nec indiciū. lib. v. de abſolu. innocē q. iij. nu. 2. fo. cxiij.
Teſtes domeſtici preferuntur ceteris in rebus domi geſtis. lib. v. de abſolu. innocē. q. iij. nu. 5. fo. cxiij.
Teſtes familiares ⁊ domeſtici ⁊ qcunꝙ ſunt in cauſa innocētie ꝓbande admittendi. lib. v. de abſo. innocen. q. 3. nu. 1. fo. cxiij.
Tormentorum ſpēs multe ſunt ⁊ diuerſe. lib. 4. q. ij. nu. 1. fo. xciiij.
Tortura indiſtincte ꝯtra crimē ſacrilegij ꝓcedit. li. ij. q. xi. n. 14. fo. liij.
Tortura an dari poſſit i cauſa pecuniaria. lib. iiij. q. vij. nu. 1. fo. ciij.
Tortura quid ſit ⁊ quare ſit inuenta lib. iiij. q. j. nu. 3. fo. xciiij.
Tortura quid differat a queſtiōe. li. iiij. q. j. nu. 4. fo. xciiij.
Tortura eſt via probationis extraordinaria. lib. iiij. q. j. nu. 5. fo. xciiij.
Tortura datur vbi veritas aliter haberi non poteſt. lib. iiij. qōne. vij. nu. 4. fo. ciij.
Tortura an poſſit in actiōe furti dari. lib. iiij. q. vij. nu. v. fo. ciij.
Tortura eſt de ſolēnijs indicijs. nec ad eā deuenitur niſi eā cognita. lib. iiij. q. v. nu. 6. fo. cj.
Tortura non eſt pro leui crimine inferenda. lib. iiij. q. v. nu. 7. fo. cj.
Tortura qbꝰ de cauſis inferri poſſit. lib. iiij. q. v. nu. 1. fo. c.
Tortura leuis pro nulla eſt habēda lib. iiij. q. iiij. nu. 5. fo. xcviij.
Tortura leuis non impedit grauiorem nouis ⁊ vehementibus indicijs accedentibus. li. iiij. q. iiij. nu. 7. fo. xcvij.
Torture tertius: quartus: ⁊ quintus gradus qui ſint. lib. iiij. qōne. iiij. nu. 9. fo. xcvij.
Tortura in qnto gradu dicitur grauior pena qꝫ vtriuſꝙ manus abſciſſio. lib. iiij. q. iiij. nu. 10. f. xcvij.
Tortura quo remedio nocere non dicat. lib. iiij. q. iiij. nu. 11. fo. xcvij.
Tortura multos gradus habere dr lib. iiij. q. iiij. nu. 1. fo. xcvij.
Tortura dicitur a terrēdo. lib. iiij. q. iiij. nu. 3. fo. xcvij.
Tortura quibus poſſit indifferēti tēpore dari. lib. v. de abſolu. innocē. q. j. nu. 3. fo. cxij.
Torture primus gradus quis ſit. li. iiij. q. iiij. nu. 2. fo. xcvij.
Torture ſcōs gradus quis ſit. lib. iiij. q. iiij. nu. 5. fo. xcvij.
Torturam in cauſa pecuniaria dare impiū eſt. li. iiij. q. vij. nu. 9. f. ciij.
Tutor cum pupilla cuius tutorē gerit coiens quam penā incurrat. lib. iij. q. vij. nu. 12. fo. lxxxj.

De litera V.

Vaſa ſacra eccleſiaſtica vel res eccleſie benedictas polluens ⁊ in vſum ꝓphanum illas conuertens qua pena

ſit puniendus lib.ij.qõne.xvj. numero.1. fo.lxv.
Uenenũ diuerſimode cõſiderari põt lib.ij.q.ij.nu.4. fo.lviij.
Uenena quare ꝛ qñ dicanť bona vel non mala lib.ij.queſtione.iij. numero.21. fo.xvij.
Uenena mala que dicantur.lib.ij.q. iij.nu.22. fo.eo.
Uenena ſanitatis inducende cauſa confecta vel multum incommodum generantia non reprobantur a iure.libro.iiij.queſtione.xij. numero.6. fo.lviij.
Uenena diuerſimode.in iure conſiderantur.lib.ij.q.xij.nu.15. fo.lviij.
Uenena mala que dicantur.lib.ij.q. v.nu.10. fo.xxiiij.
Uenena nõ mala que ꝛ quare dicantur.lib.ij.q.v.nu.11. fo.xxiiij.
Uenie facilitas incentiuum tribuit delinquendi. lib.v.de penarum compo.q.j.nu.x. fo.cxvj.
Uerbum iſtud venenum medicũ eſt ꝛ promiſcuum. lib.ij. queſtione xij.nu.5. fo.lviij.
Uerbũ videtur quid importet.li.iij. q.x.nu.17. fo.lxxxiiij.
Uerbũ rebãnire quid importet. lib. v.de beneſi.ꝛ indul.prin.q.iij.numero.1. fo.cxj.
Uerbũ indulgeo quid importet. lib. v.de beneſi.ꝛ indul. prin.q.j. numero.3. fo.cx.
Uerbum reſtituo plus importat q̃ verbũ indulgeo. lib.v. de beneſi. ꝛ indul.prin.q.j.nu.4. fo.eo.
Uerba dubia in materia gratioſa ſunt latiſſime interpretanda.lib. v.de beneſi.ꝛ indul. princi.qõne ij.numero.2. fo.cxj.
Uerba iſta indulgeo ꝛ reſtituo in reſcripto principis inſerta q̃d operentur.lib.v. de beneſi. ꝛ indul. princi.q.j.nu.5. fo.cx.
Uerba iſta ad effectum redimẽdi vexationes ꝛc.inducũt proceſſus ꝛ litis extinctionem.lib.v. de penarum compo.q.j.nu.16. fo.cxvj.
Uerba iſta continuo incontinẽti illico mox: ꝛ ſimilia quid importent lib.j.q.v.nu.13. fo.v.
Uerba honeſta an poſſint licite verbis inhoneſtis commiſceri.lib ij. q.xj.nu.26. fo.liij.
Ueriſimile dicitur quaſi vero ſimile lib.iiij.q.iij.nu.19. fo.xcv.
Uir rapiens alium virum cauſa libidinis qualiter puniatur.lib.iij. q.x.nu.42. fo.lxxxiiij.
Uno ſolo a pluribꝰ armatis aggreſſo ꝛ ab vno tantum occiſo: an ille ſolus punietur.lib.v.de abſolu.innocen.q.v.nu.1. fo.cxiij.
Uotum inhoneſtum deo exhibens quam penam incurrat. lib. ij. q. xvij.numero.3. fo.lxvj.
Uulneratus a pluribus ſi vnius ictu moriatur: an ſolũ ab illo dicatur occiſus.lib.v.de abſol. innocẽ.q. vj.nu.4. fo.cxv.
Uxoratus coiens cũ ſoluta an adulterium committat.lib.iij.q.vj.numero.12. fo.lxxviij.
Uxoratus affinem ſue vxoris violãs non poteſt vltra a propria vxore debitum carnis exigere.lib.iij.q. iij.numero.v. fo.lxxv.

❡Explicit Repertorium generale ſententiarum ſpecialium in hoc Tractatu domi.Pauli Gullandi cõtentarum.

❡Regeſtum.

Aa Bb. Omnes ſunt quaterniones.

Proemium operis vna cum illius diuiſione.

ILlumina Cor meũ Domine ⁊ ſemitas veritatis oſtende mihi: in quacunq; die inuocauero te exaudi me: multiplicabis in aia mea virtutem. ¶ Cũ ſepenumero hac preſertim tẽpeſtate contingat quamplures chriſtianos reperiri qui fidei catholice minus firmiter cõfidentes: ſʒ potius diffidentes ⁊ a recta illius ſemita ſepius declinãtes quorum nonnulli ſunt qui falſa quadam eorum opinione decepti contra aliquod ex ſacre Theologice fidei ⁊ Ro. eccleſie inſtitutis cecitãtes aberrãt erroremq; ſuũ pro viribus defenſare conanẽ: et hi ſunt qui prauaʒ hereticorũ ſectã profitenẽ. ¶ Nonnulli vero repe riuntur qui ꝓpria eorũ cupiditate ⁊ malitia ducti abiecto ꝓprio baptiſmatis ſacramẽto: ac dei omnipotẽtis vero cultu penit⁹ derelicto diabolicã profeſſioneʒ ſectantur: ⁊ pro mũdi huius vanitatibus diaboli ſuffragia querũt eidemq; tanq̃ ſuo ꝓprio Principi obedientiã ⁊ homagiũ medio iuramẽto preſtare non erubeſcũt eiuſq; mãdatis poſtergatis diuinis parere: ⁊ quecũq; noxia fidelibus xp̃ianis inferre non ceſſant: ac oĩa ⁊ quecunq; que in leſionẽ diuine maieſtatis ſacreq; legis corruptionẽ: ac ſancte matris eccleſie opprobriũ tendunt ꝓ̃pte ſuſcipiũt ⁊ pro viribus adimplere ſtudent: cui⁹ demonis illuſionibus: ⁊ prauitate diuerſa maleficia in humanis ſeu brutorũ corporib⁹ inferre cõtendunt: vitaſq; inſontiũ labefactare nõ dubitãt: vt. l. multi. C. de malef. ⁊ math. futuraq; predicere ⁊ occulta penit⁹ cognoſcere hac diabolica obſeruantia profitentur: quorũ opera quidã appellãt ſortilegia: quidaʒ facturas: alii vero incantatiões: alii mallias ſiue maleficia q̃ omnia arte quadam malefica et plerumq; deluſoria non ſine demonis miniſterio fiunt: et q̃ſi ſemper in alterius detrimentũ vertunẽ: quorum vltimus effectus ſemper tendit in peccatum: hi vero qui ipſorum fraudibus fidem preſtãt et illorum cultum ſectanẽ perdũt animam. xxvi. q. ii. qui ſine ſaluatore. ¶ Inde eñi multa mala proueniunt hominũ: ac brutorum infirmitates: adulteria: ſtupra: inceſtus: ſacrilegia: homicidia: veneficia: ſeditiones: mẽbrorum debilitationes: abortiões. ac demũ diuerſe in humanis corporibus infirmitates: ⁊ in fructibus pluuie: grandines: tẽpeſtates: arborũ ac terrenaſcẽtium q̃nq; ſterilitates. Iumentorũ gregumq; abortiões innumere: ⁊ q̃ plura his ſimilia ſcelera: turpia: atq; nephanda: de quibus habetur in. l. i. ⁊ toto tit. C. de malefi. ⁊ math. ⁊ in. c. i. et. ii. de ſortil. ¶ Et ꝓpterea poſt titulũ ſortilegiorũ ſubiunximus titulũ de penis omnifariã coitus qui ſepius demonis ope et tentatione procedunt et de poculis amatoriis ⁊ abortionis illorumq; ⁊ pe

nis quib⁹ puniunt clerici ⁊ qui-
bus etiam laici vtroq; iure. ¶ Cū
itaq; ⁊ reipub. chriſtiane ⁊ totius
vniuerſalis eccleſie plurimū in-
terſit hanc prauorum ſectam: tū
animas: tum corpora Chriſti fide
lium ſepius vulnerantium prout
iuſtitia ſuadet corripere. l. eorum.
in princ. ⁊. l. multi. C. de maleſi. et
math. xxvi. q. v. augurijs. ⁊. c. qui-
cunq;. cum alijs ſequētib⁹: ac ab
omni ciuitate et regione expelle
re. l. cuncti. ⁊. l. arriani. C. de here
ti. ⁊. l. nullus. C. de male. ⁊ math.
quia vere ſunt hoſtes cōmunis
ſalutis: ⁊ nature humane peregri
ni: vt dicit tex. in. d. l. multi. ⁊. l. co-
rum. ⁊. l. ſi. in prin. C. eo. ti. ¶ Ego
enim cum nō poſſem vlteri⁹ quo
rundam peritorū virorū qui mi-
hi maxima ſunt in veneratione
crebros impulſus euadere: quo
min⁹ doctrinā ipſam quā ex am-
pliſſimis vtriuſq; cenſure codici-
bus diuerſis in locis truncatā. li-
batam: ⁊ a nemine hactenus co-
pioſe traditam repererim in hoc
breui compēdio pro omnium vti
litate redigere ⁊ ab alijs obmiſſa
ſupplere coactus ſum. ¶ Et ſi tā-
tulas vires meas tanto oneri im-
pares eſſe cognouerim ⁊ cauſa-
rum officijq; aſſidua me cura ſol-
licitet occupatumq; detineat: ve-
runtamen ipſorum votis paren
dū ⁊ cuiuſq; ſanioris conſilij cor-
rectionis diſciplinam ſubeundū
eſſe exiſtimaui. ¶ Materiam igi
tur ipſam breuiter ⁊ deciſiue per
queſtiōes (diuino fauente ſuffra
gio) exponere decreui: habitaq;
notitia criminum diſtincte ſingu
lorū penas q̄ in foro poli. ¶ Pri
mo inferunt. ¶ Secundo quas
ius canonicum in foro contentio
ſo. declarauit. ¶ Tertio quas ius
ciuile rigoroſius adinuenit: que
omnia ſuis quibuſq; locis ſeria-
tim aperiemus: ſʒ quia heretico
rum ſecta eſt ceteris pernicioſior
et deo deteſtabilior propter fidei
catholice ſubuerſionē: adeo pre
poſui primo titulū de hereticis
tanquā de grauiori crimine. ¶ Pre
ſens huius opuſculi compendiū
in quinq; particulas ſiue libros
diſtinguēdum eſſe putaui: quorū
quilibet ſub diuerſo titulo ſpecieʒ
ſui criminis diſtinctam vna cuʒ
penarum declaratiōibus cōtine
bit exceptis duobus vltimis quo
rum alter materiam torture ⁊ cri
minum indaginē per proceſſuʒ
alter vero litis deciſionem ⁊ car-
ceratorum relaxationeʒ comple-
ctitur. ¶ In primo enī libro tra
ditur de crimine hereſis ⁊ de he-
reticis: et quibus penis puniun-
tur heretici de iure canonico in
vtroq; foro poli et fori: et quibus
etiam de iure ciuili: ⁊ an ſit eadē
pena ſtatuta in clerico que eſt in
laico. ¶ Secundus vero comple
ctitur materiam ſortilegiorū: fa-
cturarum ⁊ omnium maleficiorū
que arte malefica demonis mi-
niſterio fabricātur. ¶ Ubi tripli
cem ſortilegiorum ſpeciem vide-
bis. ¶ Et de natura virtute: ac po
tentia demonis et quam poteſta-
tē habet ſuper hōmine. ¶ Et an
ſit verum quod iſte ſtrige mage ſi
ue ſtrigones vere et corporaliter
deferantur a demone nocturnis
horis ad ludos ⁊ congregatiōes
eorum: vel duntaxat illudant in
ſpiritu. ¶ Deinde de amatorio: ⁊
abortionis poculo: et quibuſdaʒ
alijs poculis venenoſis ſucceſſiue
diſponitur: et quibus penis pu-

niūtur iſtorum rei ex quolibet habes penas diſtinctas. ¶ Et que ſtatute ſūt de iure diuino vel humano in foro conſcientie. ¶ Que etiā de iure canonico in foro cōtentioſo. ¶ Et que demum de iure ciuili. ¶ Et an clerici ſicut laici eiſdem penis pariter puniātur vel diuerſis. ¶ Tertius continet vniuerſas penas omnifariā coitus illiciti que ſunt adinuente de iure diuino vel humano in foro conſciētie: et que de iure canonico in foro contentioſo et que demum de iure ciuili: et an eiſdem penis clerici quibus laici puniātur. ¶ Quartus poſtea torture normam oſtendit vbi quinq; gradus torture fuerunt nouiter adinuenti: et nouis datur intellect9 vltra doc. ad. §. ignoſcitur. l. iij. ff. ad ſillan. Concludendo in effectu ꝙ ſenex torqueri poteſt eo modo quo ibi. ¶ Quintus demum continet totius operis expeditionē ſub vno titulo de relaxatione carceratorū: hoc eſt quibus: ⁊ quot modis rei īcarcerati ex clauſtris carcerū liberantur: in quo infra ſcripta capitula inſeruntur ſcilicet. ¶ De legitima ſententie executione. ¶ De beneficio: et indulgētia principis. ¶ De abſolutione innocentis ſiue de innocentia carceratorum. ¶ De compoſitione penarum. ¶ De fideiuſſorib9 reorum ⁊ de fuga incarcerati demum. ¶ De Calumniatorib9: ac de expenſis damnis et intereſſe.

¶ Habes proemium.

¶ Utiliſſim⁹ tractat⁹ ſub Compēdio de Hereticis: ⁊ Sortilegijs omnifaria coitu: eorumq; penis. De Queſtionibus et Tortura: ac relaxatione carceratoꝝ. Editus per Clar. U. J. Doc. Dnm Paulum de Grillandis de Caſtilione Florentino dioc. Aretiñ. Criminaliū cauſaꝝ Auditorē. R. p. D. Andree de Jacobatijs S. D. N. pp. Alme q; Urbis vicarij generalis.

¶ Summarium.

1 Hereſis eſt crimen ceteris deteſtabilius: quia directe cōtra Deum committi dicitur.

2 Hereſis dicitur crimen leſe maieſtatis diuine.

3 Maieſtatem diuinā ledere multo peius eſt q̄ tēpalē offendere.

Inter Crimina que animaduerſione digna ſunt hereſis 2 teſt grauio⁹ ⁊ ceteris deteſtabilius eo qđ directo contra ipm creatorē Deū omnipotētē patratur eius omnipotentie detrahēdo: negādoq; illius diuinitatē: vt habet in c. j. de ſum. trini. ⁊ fi. d. catho. ⁊ l. ij. C. eo. tit. ⁊ c. ad abolendā. de here. nō immerito igitur appel- 2 lari pōt. ¶ † Crimen leſe diuine maieſtatis ex quo directo tendit in leſionem et preiudiciū diuine poteſtatis: vt proxime dixim⁹. d. c. ad abolendam. ⁊ c. vergentis. 3 eo. tit. ¶ † Longe enim grauius eſt eternam quā temporalem ledere maieſtatē. xxiiij. q. j. nō afferamus. ⁊ habetur in. d. c. vergentis. ¶ Jdeo tractatur⁹ de criminibus de eo prius tāq̄ grauiori equum viſum fuit eſſe dicendū iuxta notata in Rub. et in. l. j. C. ad leg. iul. maieſt. ⁊ in. l. j. ff. eo. ti. ⁊. d. c. non afferamus. no. etiā in c. excommunicam⁹. el. j. §. credētes. de hereti.

¶ Summarium.

1 Declaratio dictiōis vel termini a diffinitione proficiſcitur.

2 Diffinitio rei a q̄ debeat ptinere.

3 Hereſis gñaliter ſumpta qualiter definiatur.

4 Error circa ea q̄ ſunt fidei hereſim inducit.

5 Hereſis appellari poteſt peſtis ⁊ labes.

6 Hereſis in quas perſonas cadere poſſit: et an in iudeū: ſarracenum et huiuſmodi perſonas extra eccl'iam.

7 Peccatū hereſis vt plurimū orit ex ſuperbia ⁊ auaritia.

8 Hereſis vnde dicatur.

9 Hereſis pparatur iudicio familie herciſcunde ⁊ quare.

10 Heremita vnde et quare dicat.

11 Hereſis leges que ſint.

12 Crimē hereſis habet duo extrema ſubſtantialia vitioſa.

13 Hereſis: apoſtaſis ⁊ ſciſma differunt.

Queronūc p̄mo qđ eſt hīſis. ¶ † Nā 1 q̄libet bona declaratio ab ipſa diffinitiōe pficiſcit: vt inqt Cice. in pri. officiorum. ⁊ dt gl. referēs Boetiū in. l. ois diffinitio. ff. de reg. iu. qđ ipſa diffinitio ſubſtantiā cuiuſq; rei put eſt ſignificat: ⁊ habet p bar.

l.l.ſi is qui p emptore.in.j.q.ff.d
viucap.z in.l.j.§.dolū.ff.d dolo.
z idem Bart.in.l.j.§.mutui.ff.ſi
2 cer.pe.z in.l.ſ.ff.de teſta.¶ †Ubi
dicit qđ ois diffinitio debet po-
nere ſubſtātialia rei diffinite ſal
tim in genere illius differētias
3 cōtinentia.vñ dico qđ.¶ † Here
ſis in genere ſumpta eſt.error q-
dam pertinax corrumpens Chri
ſti fidem:vt colligitur ex doctri-
na ſancti Tho.i ſecūda ſecunde.
q.xj.arti.ij.in ver.ſ3 peſtifera.xx.
iiij.q.iij.hereticas.vbi itroducit
ſnia ſancti Auguſtini.Qui Tho.
4 ſubiūgit †quod hereſis eſſe non
poteſt:niſi ſit error circa ea que
ſunt fidei:ſicut circa propriā ma
teriam.z propterea non dicitur
hereſis ſi qs erraret in falſa opi-
nione circa alia que nō ſūt fidei
ſicut eſt i geometralib9 vel alijs
5 hmōi.ita dicit ipſe†que appella
tur etiam labes z prauitas: vt in
Clem.j.§.verū.eo.ti.alibi q3 ap-
pellatur peſtis:vt habet in.c.ac-
cuſatus.§.ſanc.eo.ti.lib.vj.z qui
crimine illo pollutus exiſtit peſti
lētioſus dicitur vt i.c.excōica.n9
el primo.§.credētes.verſi.ſane.
6 extra.eo ti.¶ †Iſta enī eſt ſpēs
infidelitatis q pertinet ſolum ad
eos q xpi fidē pfitent:z illi9 dog
mata corrūpūt: z ppterea iſtud
crimen nō cadit pprie in Iudeo
Saraceno:Mahumetano:z alijs
hmōi extraneis iuris hominibus
ſm qđ not.concludit.S.Tho.in
7 ſcda ſcde.q.xj.arti.j.¶ †Qđ pec-
catū vt plurimū oritur ex ſupbia
vel cōcupiſcentia ɔmodi tpalis:
vt not.ſctūs Aug.i li.de vtilita.
creden.z idē Thom.i ſcda.ſcde.
q.ij.arti.ij.z.iij.ſed qdam arguē-
tes tenebāt ɔtra iſtud dictū qđ ſi

hereſis oritur ex ſupbia z ppter
cōcupiſcētiā z c.ergo nō eſt ſpēs
infidelitatis. quia fides z infide
litas cōſiſtit in credere:z i mēte:
nō aūt i actu extriſeco:z hoc idē
cōiter tenent Theologi.¶ Et p
pterea idē Tho.i.d.q.xj.z.xij.ar.
j.declarād o illō dictū dicit qđ fi
nis pximus ſiue cā pxima here-
ſis eſt adherere falſe ſue ſeu opi
nioni alo ptinaci:z ex hoc dr eſſe
ſpecies infidelitatis ſed cā ei9 re
mota:z finalis eſt ɔcupiſcētia cō
modi tpalis.ex q ſequit qđ dr ori
ri ex ſupbia z cupiditate z no.xx
iiij.q.iij.c.hereſis.z ſequē.¶ Et
8 appellat†hereſis vt qdā dixerūt
ab electione.xxiiij.q.iij.hereſis q
ſunt verba ſcti Hiero.ad galat.q2
ois hereticus eligit ſibi nouas z
extraneas opiniones ɔtra fide3
xpi z eccl'ie inſtituta vt dicit Ho
ſtien.in ſum.eo.titu.z Azo ſimili
ter.co.tit.in ſum.§.j.ver.vltimo.
z p Feli.in rub.extra.eo.ti.¶ Ar
chi.aūt in.d.cano.hereſis.xxiiij.
q.iij.ponit plures expoſitiones.
dicit enī qđ hereſis dicit ab ele-
ctiōe vel ab errando:quia nō eſt
heretic9 niſi ille q errat. ¶ Qui
dā dixerūt quod hoc nomē here
ſis deſcendit a verbo greco her.
quod latine dr virtus z theſis.i.
locutio:vnde hereſis quaſi virt9
locutiōis:z heretic9.i.virtuoſus
in locutiōe z ſermone.q2 cōiter
iſti heretici in ſermōib9 z diſpu
tationibus ſuis ɔfidunt:z nō in
virtute ſpiritus ſcti.vel ſi dicas di
cit ipſe quod hereſis diuiſio iter
pretatur.Ex quo ergo p fidē ca-
tholicā pxima ſit fideliū aduna-
tio.Diuiſio igitur que ſpāliter fit
a cōione pdicta ſiue a cōi fide he
reſis appellat:vel dicitur ab iſto

verbo herciſcoris.quod idē eſt
quod diuido ſecūdū qd dicit gl.
9 i rub .ff.famil.her. ¶Inde dr̄ † iu
diciū ſiue actio familie herciſcū-
de hoc eſt diuidēde hereditatis:
qm̄ ipſi heretici per illas eorū er
roneas opiniones diuidūt ſe ab
vnione eccleſie:⁊ xp̄i fidelium.
10 ¶ † Inde dicit̄ ēt heremita q̄ſi
ſeparat9 ab hominū ꝯſortio:vt p
Hoſtiē.in.d.ſum.⁊ Archi.i cano.
hereticus.xxiiij.q.iij.⁊ dicunt̄ ēt.
11 ¶ † Hercieſ leges.i.leges diuidē
tes ciuitatē a ciuitate vt.l.ſi duas
§.eſt aūt.ff.de excu .tu .⁊ ibi not.
glo.prima igit̄ interpretatio reci
pit in ſcd̄am.qr quicūq; eligit no
uas opiniones extra fidē cōez re
cedit ab illa cōmmunione ⁊ ꝯgre
gatione fideliū p quē receſſuꝫ fit
diuiſio īter ipſuꝫ hereticū ⁊ cōio-
nē pdictā in ſecūdū Archid.in.d.
c.hereſis.vid Azo.Hoſtienſ.⁊ Go
fred.in ſum.eo.titu.⁊ Archi.in.c.
ad aplice.§.ij.de ſent.⁊ re iudi.li.
vj.Cardi.in ru.⁊ in Cle.j.eod.tit.
d.Feli.in rub.extra.eo.titu.⁊ . S.
Tho.in ſcd̄a ſcd̄e.q.xj.ar.j.⁊.ij.
12 ¶ † Qd quidē crimen hꝫ duo ex
trema ſubſtantialia ſine quibus
id eſſe non pōt.primum qd eſt re-
ſpicit hereſis initiū:⁊ hoc eſt er-
ror in rōne:ſuppleas tu qd ſit er-
ror circa ea q̄ ſunt fidei non circa
alia vt cōcluſuꝫ fuit ſupra ex do-
ctrina.S.Tho.Secundum vero
extremū eſt qd reſpicit ꝯplemētū
qd eſt ꝑtinacia i volūtate:vt ha
bet.xxxiiij.q.iij. c.dixit ⁊ Archi.
in.d.c.hereſis:quotieſcunq; igi-
tur aliquis errat circa fidem.pre
dictā ⁊ in eius errore nō inſtat ꝑ-
tinaciter:ſed variat vel reuocat
nō dr̄ hereticus nec ſubijcitur pe
nis hereticoꝝ de q̄b9 infra maxi
me ſi ſit paratus ſuſcipere corre-
ctionē ſui erroris.d.c.dixit apl's.
⁊.c.accuſatus.in prin.eo.ti.li.vj.
c.ad abolēdā.c.firmiſſime.in pri.
⁊.c.vergētis.extra eo.ti.⁊ no.Abb.
⁊ doc.⁊ i.c.j.extra e.⁊ ppterea cō
grue dictū fuit i diffinitiōe error
ꝑtinax ad differētiā illoꝝ qui re
uocāt ⁊ nō ꝑſiſtūt i dicto errore.
13 ¶ Et nota qd † hereſis Apoſta-
ſia:⁊ Sciſma ſunt diuerſa crimi-
na ſicut diuerſa ſūt nomina ⁊ qd
ꝯtineat in ſe vnūquodq; iſtoꝝ:et
an qdlibet qd ſpēs infidelitatis de
iſtoꝝ natura ⁊ differentijs dice-
tur infra ꝓxima.q.vbi declarabit̄
quis proprie ſit hereticus:quis
apoſtata:⁊ quis ſciſmaticus.

¶ Summarium.

1 Hereticus dupliciter con-
ſideratur.
2 Hereticus proprie dr̄ aberrans
a fide catholica.
3 Baptiſmus eſt prima porta ſa-
lutis.
4 Regnum celoꝝ nemo intrat ni-
ſi ſit renatus ex aqua ⁊ ſpūſctō.
5 Aque viſibilis ablutio quare in
baptiſmo ſit neceſſaria.
6 Hereſis circa quos cōſiſtat arti
culos vſq; ad nu.14.excluſiue.
14 Reddēda ceſari ceſari.⁊ dei deo.
15 Hereticus ille dr̄ qui cupiditatis
cā gignit vel ſequitur nouā ꝯtra
chriſtianā fidē opinionē.
16 Hereſis tria preſupponit.
17 Hereſis impropria que dicatur.
18 Apoſtaſia ⁊ ſciſma ſunt ſpecies
hereſis.
19 Sciſmaticus quis proprie dicat̄.
20 Sciſma dr̄ a ſciſſura:quia diui-
dit chriſtū qui indiuiſibilis eſt.
21 Sciſma dupliciter cōſideratur.
22 Apoſtaſia differt ab hereſi ⁊ ſci
ſmate.

ſuſcitare ſeu humanā creaturam
in meli⁹ vel deterius reformare
aut in alterā ſpeciem cōmutare:
futura per veram ſcientiā reuela
re: vt not. Eſaie. xlj. c. Dicite mi-
hi q̄ futura ſunt ⁊ dicā quod dij
13 eſtis. ¶ †Itē homini ſecreta cor
dis indicere. vt dr̄ Matth. xxij. c.
vbi xp̄s cognouit mentes phari-
ſeorū̄ aduerſus ipſum depraua-
tas: ⁊ quod dū ipſum interroga-
bant querebant eū capere in ver-
bis q̄n ipſum interrogarunt cui
deberent reddere cenſum ex quo
ipſe xp̄s vocabat ſe regē iudeorū̄
an deberēt ſibi dare cenſum vel
Ceſari: at ille viſo numiſmate et
14 Ceſaris imagine reſpōdit † red-
dite que ſunt Ceſaris ceſari: ⁊ q̄
ſunt Dei deo. De his em̄ ⁊ q̄buſ-
dā alijs q̄ cōpetūt ſiue ptinēt ad
ſolū Deū vide lan⁹. ſ. t. ſeq. in. q.
vbi plene tradit̃ an ⁊ q̄n ſortile-
gia ſapiūt hereſim manifeſte vel
nō: ⁊ habet̃ ēt. xxvj. q. ij. qui ſine
ſaluatore. ⁊. xxvj. q. v. epi. ⁊. c. ſeq.
⁊ Oldr. in cōſi. cxx. q̄d incipit re-
gularis hʒ traditio. ⁊. S. Tho. in
ſcd̄a ſcd̄e. in ſepe dicta. q. xj. ar. v.
Hoſt. i ſum. Gofre. ⁊ Azo. i ſum.
eo. ti. ¶ Et dicit. S. Aug. i lib. de
15 vtili. credē. c. j. q̄d † hereticus eſt
qui alicui⁹ tpalis cōmodi ⁊ ma-
xime glīe pncipatuſq̄ʒ ſui gra-
tia falſas ac nouas opiniōes con
tra xp̄i fidem vel gignit vel ſequi
tur: ⁊ iſte ꝓprie dr̄ hereticus cui⁹
dictū tranſlatum fuit. xxiiij. q. iij.
16 in. c. hereticus. ¶ †Dñs Alex. de
ales in ſcd̄a ſcd̄e. titu. de hereſi. di
cit q̄d ad hoc vt q̄s ꝓpue dicatur
hereticus ⁊ ſubiaceat excōicatio
ni ⁊ alijs penis ꝫ hereticos ſtatu
tis tria req̄runt̃. ¶ Primū. ſ. fal-
ſa credulitas in rōnali: vt no. gl.

xxiiij. q. iij. c. qui aliorū. ¶ Scd̄m
q̄d requirit̃ eſt peruerſa volūtas
in cōcupiſcibili. ¶ Tertiū impu-
gnationis pertinacitas ex parte
iraſcibili vt poſtq̄ʒ ſe implicuit in
errorem in eo pertinaciter inſtet:
al's ſi non inſtaret ſed reuocaret
non diceret̃ hereticus. xxiiij. q̄d.
17 iij. dixit Ap̄ls. ¶ Improprie vero
⁊ largo modo heretic⁹ dr̄ is qui
ſacrā ſcripturam male ⁊ erronee
intelligit ſeu interpretat̃. ſ. aliter
quā ſenſus ſp̄us ſcti flagitat. xx-
iiij. q. iij. hereſes. ¶ Itē is qui co-
nat̃ velle auferre ꝑuilegia eccl'ie
a Deo: vel a romanis ponti. con
ceſſa. xxij. diſt. omnes. ¶ Itē qui
precepta ap̄lice ſedis trāſgredit̃
xviij. diſt. nulli. ⁊ quibuſdā alijs
modis de quibus lati⁹ vide per
glo. in. c. firmiſſime. extra eo. tit. ⁊
gl. in. c. inter hereſim. xxiiij. q. iij.
Feli. in rub. extra eo. ti. per Cardi
na. in cle. j. eo. tit. Bal. in rub. C.
eo. ti. ⁊ p ſupradictos ſummiſtas
in locis ꝑallegatis ⁊ iſti diuerſis
penis puniunt̃ ab illis qui ſunt
proprie heretici: de quibus. ſ. tit.
18 ſeq. xj. q. ¶ †Sed quero an Apo-
ſtatā et Sciſmaticus continetur
ſub iſta ſpecie hereſis vel ſub ei⁹
genere. Reſpōd. q̄d proprie ⁊ ſtri
cte loquēdo aliud eſt eſſe apoſta
ta: aliud eſſe heretic⁹: ⁊ aliud ſciſ
matic⁹ de heretico vidiſti ſupra.
19 ¶ †Sciſmaticus enim a pnci-
pio maxime non eſt hereticus q̄r
ſciſmaticus ꝓprie eſt ille qui nō
vult obedire vere ⁊ antiq̄ eccle-
ſie ſue: ſʒ facit aliā eccleſiā ꝑlatū
vel clericos: vel qui faciūt alium
papam relicta prioris pape obe
20 dientia. ¶ †Sciſma vero dicit̃
ſciſura quia ſciſmaticus per de-
negationē obediētie ſcindit ſe ab

eccleſia eo maxime dũ querit' fa
cere eccleſiaꝫ vel alios clericos
mõ ſuo ꝯſtituere reiectis ꝓprijs
ꝛ venit a ſcido is. xxiiij. q. j. ſciſſu
ra. ꝛ. xxiiij. q. iij. iter hereſim ꝛ. c.
ſciſma: ſꝫ quotieſcũqꝫ ſciſmatic⁹
ꝑſeuerat ptinaciter i illa ſua opi
nione diuiſa efficit' hereticus di
uidẽdo ecclĩã q: venit ꝫ illũ arti
culũ fidei ꝛ vnã, ſanctã ecclĩã ꝛc.
¶ Et ppea dicunt docto. qd ois
hereticus eſt ſciſinaticus: q: ois
hereticus ſcindit vniõe eccleſie
diuidẽdo ſe ab illi⁹ vnione ſꝫ nõ
econuerſo omnis ſciſmaticus eſt
hereticus ſaltiꝫ ſtricto modo. q:
tunc dico incipit eſſe hereticus
quotieſcũqꝫ perſeuerat i. illa ei⁹
diuiſione: ꝛ in ea ptinaciter inſi-
ſtit ſequẽdo ſciſſurã rei idiuiduę
21 ſ. ecclie. ¶ † Et iſti quoqꝫ ſunt du
plicis ſpeciei ꝓprij ꝛ improprij.
¶ Proprie ꝛ ſtricte loquẽdo ſci-
ſmatici ſunt hi de qbus. ſ. ¶ Im
proprie vero ꝛ largo mõ ſciſmati
ci dicunt' oẽs q recuſant obedire
mãdatis ecclie vt ſunt excõicati
ꝛ ſimiles ptinaces q largo mõ di
cunt' ſciſmatici. vide not. doctri-
nã Abb. i rub. ꝛ i. c. j. de ſciſmat.
ꝛ. xxiiij. q. iij. ſciſmatic⁹. ꝛ. c. iter
hereſim. Hoſtiẽ. Azo. ꝛ Gofre. i
ſum. eo. tit. de ſciſma. ꝛ per ſctm
Thom. i ſcda ſcdę. q. xl. art. j. ꝛ. ij.
22 ¶ † Apoſtata vero differt ab he
retico ꝛ ſciſmatico in ſpecie licet
in genere quodãmodo idẽ ſunt
in hoc vꝫ qd ſunt extra eccleſiaꝫ
23 ꝛ cõmunionẽ fideliũ. ¶ † Apo-
ſtaſia eñ proprie eſt quedam re-
troceſſio a ſua debita ordinatio
ne ꝛ iſta eſt triplex ſecundum gl.
in. c. j. de apoſtat. ¶ Prima eſt
apoſtaſia perfidie per quam qs
recedit a fide. xj. q. vij. non põt.
¶ Secunda eſt inobedientie q
eſt quando quis trãſgreditur ꝓ-
ceptũ vt in. c. ſi quis venerit. ꝛ. c.
illud. de ma. ꝛ obedi. ¶ Tertia eſt
apoſtaſia irregularitatis vt cum
quis recedit a regula ꝛ habitu
ſue aſſumpte religionis. vt. d. c.
24 j. de apoſta. ꝛ. l. di. c. fi. † ꝛ dicitur
apoſtata ideſt retro ſtans ſiue re
trocedens: aut retro abiẽs. xxvj.
q. vj. nõ obſeruetis. ¶ Et iſti qñ
qꝫ ſe rebaptiꝫant: ꝛ retrocedẽtes
a veteri noie: ꝛ ordinatiõe ſue vi
te aliã nouã ſuſcipiũt: ſed qñ rece
dunt a fide xpi: ꝛ nouã ſuſcipiũt
ſunt heretici maxime qñ ꝑſiſtũt
i dicta noua ꝓceſſione ꝛ illã cre
dit' eſſe verã. ꝛ hoc modo et apo
25 nere dicũt' eſſe heretici. ¶ † Sꝫ
nota qd iſti apoſtate ſic rebapti-
ꝫati de iure ciuili ſunt deterioris
cõditiõis quã heretici loquẽdo
de his qui ſunt ꝓprie heretici: vt
ſupra q: heretico penitẽti parcit'
l. manicheos. C. eo. tit. iſtis vero
nũqꝫ parcitur: ſꝫ irremiſſibiliter
vltimo ſupplicio ꝓpuniuntur. l. hi
q ſanctã. C. de apoſtat. ꝛ ꝓpterea
26 dicendo qd † oẽs heretici ſunt
apoſtate conſequẽtia eſt vera: ſꝫ
nõ econuerſo niſi data ptinacia: ꝛ
oĩmoda receſſiõe a fide catholi
ca vt dicũt canoniſte in. d. c. j. de
apoſta. ꝛ Hoſtien. in ſum. e. tit. et
S. Tho. i ſcda ſcdę. q. xl. ar. j. ꝛ. ij.
ꝛ eſt gl. no. ꝛ ibi Abb. in. c. firmiſ
ſime. de hereti. ¶ Sed qro nunc
de hac not. q. ſatis ꝑſpicua i foro
cõſciẽtie: dicit tex. i. c. firmiſſime
in fi. extra de heret. qd homini q
nõ tenet vnitatẽ eccleſie catholi
ce: neqꝫ baptiſm⁹ neqꝫ elemoſi-
na nec alia qlibet maxima opa
charitatꝫ: imo nec mors noie xpi
27 ſuſcepta pficit ad ſalutẽ. ¶ † Nõ

ſro quidē exiſtens laqueo here-
ſis ſciſmatis vel apoſtaſie ꝑfidie
innodat⁹ fecit quā plurima cha
ritatis opa vtz eleemoſinas:diſci
plinas:ieiunia:penitētias:peregri-
natiões:orones:ꝛ multa alia di-
uina officia:miſſas:ꝛ ſilia ꝓ aie
ſue ſalute:certū eſt qꝺ dū ille eſt
in pctō incredulitatis illa nihil
ſibi proſunt ad ſalutē.d.c.firmiſ-
ſime.in fine dicēdū ne erit qꝺ tot
bona opa oino pdanf:adeo qꝺ
nullum fructum afferant benefa
ctori:hic ſm glo.in.d.c.firmiſſi-
me.quod dicta pia opa non per
duntur aliquo modo:ꝛ licet illi
non proſint ad ſalutem op pecca
tū infidelitatis:tn̄ ꝓdeſſe illi po-
28 terunt ad alia.❡ Hoſtien.tn̄ in
ſum.in titu.de peni.ꝛ remiſ.in.§.
ꝛ an ficte.diſtinguit meli⁹ autē qri
tur an pia opera facte ante pec-
catū reuiuiſcāt ad ſalutē poſt cō
uerſionē peccatoris.ꝛ dicēdū eſt
ꝙ ſic:qꝛ opa illa ꝑ pctīn erāt mor
tificata:iō reſurgūt:na cū ſuo au
ctore aut fuerūt facta i pctō nūc
aut peccator habebat cōtritionē
in corde:ꝛ aium cōfitendi ꝛ redu
cēdi ſe ad penitentiā dū daretur
occaſio:ꝛ eadē:inō iſta reuiuiſcūt
ꝛ ꝓſunt ad ſalutē ſicut priora:vt
eſt glo.no.in Cle.i.de reliq.ꝛ vē.
ſanc.in pn.ꝛ glo.i.c.i.ꝛ.c.magna
pietas.de peni.diſt.i.ꝛ tenet fe-
lr.in.d.c.firmiſſime.in fi.Sut fue
runt facta in ipſo pctō nulla exi-
ſtente cōtritiōe ſeu aio ꝯuertēdi
ꝛ iſta nunꝗ reſurgūt:neqꝫ ꝓſūt
ad ſalutem ꝛ ſunt mortua penit⁹
qꝛ nunꝗ ſpm vite gr̄e dei habue
rūt:reſuſcitare nō poſſunt ad ſalu 1
tē.Sed alia proſunt.ſ.ad quinqꝫ
ſecundum Hoſt.ibi primo quia 2
Diabolus in tali hoie nō vtit tā
ta potētia ſicut prius.Scdo qꝛ va-
lēt ad aſſuefactionē bonoꝝ ope-
rū.Tertio ad min⁹ ſuppliciū ſub
ſtinēdū.Quarto ad corpalē ꝓſꝑi
tatē:ꝛ ad augmētū bonoꝝ tpaliū
Quinto ꝛ vltimo ad illuminatio
nem intellcs vt citius diuina gra
tia illuſtretur ad conuerſionem:
ꝛ penitentiam:ꝛ per conſequens
ad ſalutē:vt habef de peni.diſt.
iij.qd ergo turbāf.cōmis.S.Aug.
dixit ꝙ piū ē credere:ꝛ fides nr̄a
hoc expoſtulat:vt cū gr̄a xp̄i in
hoie deſtruxit mala priora ꝑ peni
tētiā ēt remuneret bona nā cū de
ſtruxit qꝺ ſuū nō inuenit:amet ꝛ
diligat qꝺ in peccāte plātauit vt
hꝫ de pnē.diſt.iij.piū ē cū trib⁹.cc.
ſeq.ꝛ Hoſt.vbi.ſ.❡ Et hec ſuffi
ciāt ꝓ aliqli notitia iſtius crimi-
nis hereſis vt facilius cognoſca
mus q̄ ſunt puniēdi penis hereti
coꝝ ꝛ q̄ aliis penis.❡ Qui āt q̄-
rit hr̄e ſubtiliorē notitiā iſti⁹ cri-
minis videat ſacros Theologos
ꝛ maxie ſctm̄ Thom.in ſcda ſcde.
q.xi.ar.i.ꝛ.ij.ꝛ.iij.ꝛ per totā illā
q.ꝛ in ſcda ſcde.q.ij.ꝛ ſctm̄ Augu.
in li.quem edidit de vtili.credē.
Per totum:ꝛ ſctm̄ Bonauen.in
iiij ſenten.diſt.xiij.ar.iiij.q̄ inci-
pit determinat incidēter one fa-
ciunt ꝛc.Alex.de ales in ſcda p-
te.q.181.in pri.mēbro.Ubi ipſe
ꝛ alii omnes in effectu ꝯcludunt
idē ꝙ.s.Aug.vbi.ſ.ad quoꝝ dcā
ꝛ rectā doctrinam latius me re-
mitto ꝛ dicta mea limitanda ac-
corrigēda ſi opus fuerit ſubiicio:
proſequar nūc materiā noſtrā.

❡ Summarium.

1 Heretici q̄druplici pena ve-
niunt puniendi.

2 ❡ Culpa maior maiorem vindi
ctam [illegible].

3 Mors est vltimum terribilium.
4 Heretici tam clerici ꝗ̄ laici qua pena veniunt puniendi.
5 Filij innoxij quo casu sint ob delictum patris puniendi.
7 Filij ex damnato coitu nati incapaces sunt successionis.
7 Pena delicti quãq; extẽditur vsq; ad quartam generationem.

1 Tertio quero † quibus penis puniunt̃ heretici intelligendo de illis q̄ sunt ꝓprie heretici. Dic quod quatuor penis puniuntur de iure canonico scḋm Archidi. xxvj. q. v. hereticus. in fi. vbi dicit qḋ puniunt̃ excõicatiõe: depositiõe: rerũ omniũ ablatiõe: militari pscriptiõe frater Angel. vero de clauas. in sum. sua in ver. hereticꝰ. dicit qḋ. xiiij penis puniuntur sed illas nõ cõnumerat nec declarat. declaratio quã facit Arch. fuit priꝰ Gof. in sum. sua in tit. de here. §. punitur hereticus ꝛc. vt refert idem Arch. tñ declaratio illa solũ videtur concernere clericos ꝛ non laicos dũ loquitur de depositione quia laici non patiuntur depositionẽ. sed statim cõperto crimine si nolunt penitere facta declaratione per iudicem ecclesiasticum tradunt̃ in manibꝰ curie secularis puniẽdi ꝛc. clerici vero non nisi secuta actuali degradatione vt in. c. ad abolẽdam. §. j. ꝛ sequit̃ extra eo. ti. ¶ Et ideo putaui aliter distinguendũ pro faciliori intelligẽtia quod. Aut sumus in foro ꝯsciẽtie coram sacerdote dum adhuc crimen est occultũ ꝛ est pena excõicationis: vt in. d. c. ad abolendã. in ꝓn. ibi vinculo ꝑpetui anathematis innodamꝰ. ꝛ facit tex. in. c. firmiss. me. eo. tit. ꝛ. xxiij. q. v. non vos. xxiij. q. j. q̄ dignior domus. vbi referunt̃ ṽba apostoli dicẽtis hereticũ hoiem post primam monitionem deuita qḋ est: q̄si est excõicatus. ꝛ hac pena tã clerici quam laici puniuntur vt ibi dicitur. ꝛ facit in arg. tex. in. c. si qs eps. xxvj. q. v. ¶ Aut sumus in foro ꝯtẽtioso canonico postq̄ sunt depꝛehensi in heresi ꝛ delictum iã innotuit curie ꝛ si clericus est primo priuãdꝰ ẽ ꝛ deponẽdus ab omni ordine ac officijs ꝛ beneficijs ecclĩasticis quibuscũq; ac omnibus quoq; bonis patrimonialibꝰ ꝛ alijs si qua sunt ꝯfiscatis ꝑpetua notatur infamia: deinde degradatꝰ tradit̃ curie seculari seuerissimis penis corporalibꝰ puniẽdus: laicus ṽo breui manu comperto crimine condẽnatur ad perpetuã infamiã ꝛ bonoꝝ oim ꝯfiscationẽ: deinde traditur in manibꝰ curie secularis seuerissimis penis puniẽdus: vt not. in. d. c. ad abolendã. §. j. ꝛ. ij. ꝛ in. c. vergẽtis. ꝛ. c. excõicamus. el. j. in prin. extra eo. ti. ꝛ. c. cũ scḋꝫ leges. eo. tit. lib. vj. ꝛ ibi Archi. et ceteri moder. ¶ Sꝫ q̄ sunt iste seuerissime pene q̄ imponunt̃ de iure ciuili. Respon. quod si qua pena atrocior morte reperiretur: illa proculdubio puniretur ꝓpter criminis attrocitatē ꝛ horrescẽ
2 tiam quia. † ¶ Ubi maior est culpa ibi grauior debet esse vindicta. c. excõicamus. §. credẽtes. ṽ.
3 sane. extra eo. titu. ¶ † Sed quia mors est vltimum terribilium: vt inquit Arist. in. iiij. Ethic. ꝛ est extrema penarũ. xiij. q. ij. quesitum quam ius ciuile appellat vltimũ

ſuppliciũ.l.ſi quis aliquid.§.qui
abortionis.ff.de pen.⁊.l.vltimũ.
⁊.l.capitaliũ.in pun.⁊.l.qui vlti-
mo.ff.eo.tit.hac mortis pena pu
niuntur ⁊ ſolent cõiter igne com
buri.l.arriani.in pn.C.de here.
⁊ perpetua notantur infamia,et
oia eorũ bona publicant̃ clemen
tis proprijs ſieret iniuria ſi ali-
quid ex bonis ſibi vel eius poſte
ris relinqueretur.dicit tex.in.d.
l.arriani.in pn.⁊.§.j.C.eo.ti.qui
4 bus † penis tam clerici quã laici
ſubijciuntur facta prius tamẽ de
gradatione:clericorũ apud pro-
priũ iudicẽ eccleſiaſticũ.d.c.ad
abolendam.in fi.extra eo.titu.c.
accuſatus.§.fin.eo.titu.li.vj.⁊.d.
l.arriani.⁊.l.manicheos.C.eo.ti.
⁊.c.vergentis.extra eo.nec pote-
rũt eius filij ſeu alij deſcendẽtes
vſq3 in ſecundam generationem
obtinere aliqua officia aut bene-
ficia eccleſiaſtica tãq̃ illorũ icapa-
ces.c.ij.§.heretici.eo.titu.lib.vj.
5 ¶ † Ex quo nota iſtũ caſum ſpe-
cialem in quo filij etiam innoxij
puniuntur ex delicto patris ⁊ ſic
alterius crimine puniunt̃:vt ibi:
⁊ in.d.c.vergentis.extra eo.titu.
cuius ↄtrarium diſponit regula
iuris cõis.l.ſancimus.C.de pen.
⁊.ff.eo.titu.l.ſi pena.⁊.l.crimen.
⁊.ff.ad ſilla.l.fi.vbi dr̃ quod pe-
na debet ꝓſequi criminis aucto-
res:⁊ nõ ſe extẽdere vlteriꝰ ad fi-
lios familiares agnatos vl' ami
cos:ſed ratio ſpẽalitatis eſt odiũ
delinquẽtis propter turpitudinẽ
⁊ abominationem tãti criminis:
vt dicit text.in.d.c.vergẽtis.ſicut
als videmus in crimine leſe ma-
ieſtatis q̃ filij puniuntur ex deli-
cto patris in ſucceſſione bonorũ.
l.quiſquis.C.ad leg.iul.ma.mul-
to magis dicendũ erit in iſto caſu fi-
lios puniri ex delicto pr̃is ex quo
grauius deliquit pater q2 longe
grauiꝰ eſt eternã q̃ temporalem
ledere maieſtatẽ.d.c.vergentis.
6 ¶ † Secundo habes aliũ caſum
in quo filij puniuntur ex delicto
patris in aut.qui.mo.na.effi.ſui.
§.ſi qs aũt ſumpta.in aut.ex cõ-
plexu.C.de inceſt.nup.vbi filij na
ti ex nephario ⁊ damnato coitu
ſunt incapaces omnis ſucceſſio-
nis paterne nec a p̄calẽdi ſunt:
nec filij dici poſſunt:hoc eñ non
accidit culpa filiorũ:quia ipſi nõ
peccarũt/ſed in odiũ ſceleris pa
terni et illiꝰ turpitudinis.d.aut.
7 ex cõplexu.¶ † Eſt ⁊ tertius ca-
ſus in quo pena primi auctoris
extendit̃ ad filios ⁊ agnatos illiꝰ
ſucceſſores vſq3 ad quartã gene-
rationem.c.in quibuſdã.de pen.
¶ Quartus reperit̃ caſus in.c.
cũ multe.xv.q.viij.⁊.j.q.iiij. Jt ꝫ
peccato iſraelitarũ. ¶ Quintum
reperio caſũ in.c.j.⁊.ij.de fil.pſ-
byte.vide gloſ.in.d.c.vergentis.
eo.tit.de here.alias quoq3 penas
⁊ ſupplicia patiuntur iſti hereti
ci nõ tñ corporalia:de quibus la
tius per Heſt.in ſũm.de heret.⁊
Arch.in.c.hereticus.xxiiij.q.iij.

¶ Summarium.

1 Filij alicuius heretici an ſi
ſint fideles ſuccedãt i bõis pr̃nis
2 Jus ciuile non tollit ea que ſunt
iuris naturalis.
3 Filij hereticorum debent in per-
petua paupertate ſordeſcere:⁊ in
hac vita viles haberi.

1 Quarto quero † quid
ſi filij ipſius heretici
ſint bõi ⁊ fideles chri
ſtiani ⁊ delicti pater-
ni penitus ignari:an

poterunt ſuccedere in bonis pa-
ternis ſaltim i legitima eis debi
ta iure nature vt ex illa poſſint
habere alimēta ⁊ videbatur dicen
2 dū qd ſic: qꝛ ius ciuile nō tollit
ea que ſūt de iure nature ex quo
ſunt immutabilia. l. ex hoc iure
gentiū. ⁊ ibi no. gl. ff. de iuſti. ⁊ iu.
⁊ inſti. de iur. natu. gen. ⁊ ciui. §.
ſed naturalia. ſucceſſio aūt filio-
rum in bonis parentū eſt de iure
nature. l. cum ratio. ff. de bo. dā-
na. in aut. vt cū de appel. cogno.
§. aliud quoqꝫ capitulū. l. fi. C. de
inſtitu. ⁊ ſubſti. l. pꝛibus. C. de im
pub. ⁊. l. nam ⁊ ſi parētibus. ff. de
inoffi. teſta. cū ſimilibus. Sed in-
contrariū eſt veritas quia ipſi fi-
lij effecti ſunt a iure adeo inhabi
les ⁊ icapaces paterne ſucceſſio
nis quod illi etiam in vno dena
rio ſuccedere nō poſſunt imo de
3 bent ſemp in miſeria ⁊ egeſtate
ſordeſcere ſicut filij reoꝝ crimi-
nis leſe maieſtatis: adeo qd nihil
aliud eis relinquendum eſt niſi
ſola vita q ex miſericordia elargi
tur. ¶ Et tales eſſe debēt in hoc
mundo quibus vita ſit ſuppliciū
⁊ mors ſolatiū vide textum in
dicto. c. vergētis. ⁊ in l. quiſquis.
C. ad leg. iul. maieſta.

¶ Summarium.

1 Heretico an ſit locus peni-
tentie: ita vt a pena ciuili liberet.
2 Penitētia nō pcedit in delictis
criminalib9 atrociorib9 quo mi
nus ciuiliter puniatur.
3 Hereticus qn debeat penitere ⁊
ſuam hereſim reuocare an incō-
tinenti quo eſt deprehēſus an in
quacūqꝫ parte iudicij.
4 Reuocatio hereſis duo preſup-
ponit.
5 Dictiones iſte cōtinuo: ilico: in-
cōtinēti: ⁊ ſimiles quis importēt.
6 Reuocatio hereſis dz fieri ſpō-
te ⁊ vero corde.
7 Penitētia ſpontanea eſſe debet
⁊ non moroſa.
8 Penitētia heretici qn ⁊ qualiter
dicatur ſpontanea.
9 Hereticus pōt in quacūqꝫ parte
iudicij penitere.
10 Denegatū vni ex pluribus: cete-
ris cēſetur eſſe ꝯceſſum: ⁊ ecōtra
qd vni ex pluribus noiatim con
cedit: ceteris videt denegatum.
11 Hereticus ⁊ ſciſmatic9 cū diabo
lis eterno icēdio ſūt adiudicādi.
12 Bona hereticoꝝ nō publicant
niſi p ſniam iudicis eccleſiaſtici.
13 Uerba iſta ꝯtinuo: incōtinēti: ili-
co: mox: ⁊ ſimilia quid importēt.
14 Gnaliter ⁊ idiſtincte dictū debet
gnaliter ⁊ indiſtincte interptari.
15 Dictio nūqꝫ eſt vniuerſalr exclu
ſiua tpis ⁊ loci ⁊ cuiuſcunqꝫ alte
rius ſubiecti iuxta quē apponit.
16 Reuocatio hereſis dupliciter cō
ſideratur.
17 Heretico et relapſo in extremis.
penitēti non ſunt eccleſiaſtica ſa
cramenta denegāda.

1 Quinto qro ⁊ qd ſi
aliqs deprehēſus
fuerit in hereſi ſit
paratus ſi errorē
ſuū reuocare ⁊ ab-
iurare hereſim: an
poterit veniā obtinere ⁊ euitare
penas corpales de qbus ſupra: ⁊
videret dicēdū qd nō. ¶ Qꝛ in
2 criminibus regulariter maxime
in atrociorib9 nō eſt loc9 pnie et
qd fur vltra pniā ⁊ ipā ⁊ reſtituiſ-
ſet bona furto ſubtracta ppꝛiis
dnis non tamen parcitur ſibi. l.
qui ea mente. ⁊ ibi Barto. ff. de
furt. tu. dic quod iſto caſu admit

titur penitencia per quam euitã
tur pene corporales: vt in. d. c. ad
abolendam in princi. in ver. ibi
niſi continuo ꝛc. de hereti. ꝛ. l.
manicheos. C. eo. tit. ¶ Ex quo
nota caſum ſpecialem in quo in
grauioribus criminibus admit-
titur penitentia ex parte rei qua
euitantur pene corporales ꝛ ma
xime pena vltimi ſupplicij. d. c.
ad abolendam. nam in cõtrariũ
eſt regula iuris cõis. d. l. qui ea
mente. ¶ Sed nunc inſurgit du
3 bium † nunquid iſta penitẽtia ꝛ re-
uocatio hereſis fieri debeat icõ
tinẽti ꝙ primũ fuit deprehenſus
in hereſi. vel ex poſtfacto in qua
cũqꝫ parte iudicij vſqꝫ ad ſniam
vel ei⁹ executionẽ. quidã dixerũt
qꝺ incõtinẽti fiẽda ſit abſqꝫ vlla
mora ꝛ ſpõte alꝰ ſi fieret poſtea
non admitteret. p q̃ opi. allegãt
tex. in. d. c. ad abolẽdã. §. j. in ver.
4 ibi. niſi cõtinuo ꝛc. † vbi tex. duo
principaliter põderare videt ad
hoc vt iſta reuocatio admittat
primum eſt quod fiat incontinẽ
ti poſt deprehenſionem erroris.
¶ Itẽ qꝺ fiat ſponte ꝛ nõ coacte
hoc appetit tex. i. d. c. ad abolẽ-
dã. ver. niſi cõtinuo patefacto cri-
mine ad vnionẽ fidei chriſtiane
ſpõte redierit ꝛc. Ex qbus verbis
manifeſte apparet dictã reuoca
tionẽ fieri deberet ſponte ꝛ incõ
tinẽti ſine tẽporis interuallo ſm
qꝺ declarat ibi Panor. q2 dictio
5 iſta † cõtinuo: incõtinẽti: ilico: ꝛ ſi
miles ſunt aduerbia tpalia que
de ſui natura deſiderãt celerita-
tẽ abſqꝫ tẽporis interuallo. l. pe-
nul. C. depoſi. ꝛ ibi Bar. ꝛ Bar.
ꝛ moder. i. l. lecta. ver. dicebã. ff. ſi
cer. pet. l. heredes palã. §. fi. ff. de
teſta. l. j. §. fi. ff. de penu. leg. l. qꝺ
ait lex. §. fi. ff. de adulte. ꝛ per. d.
Alex. in. l. fructus. ff. ſolu. matr. ꝛ
xxxij. q. vlti. apud miſericordẽ. vi
de tex. optimũ in. l. cõtinu⁹. in pn.
ff. de ver. obli. ꝛ hãc opi. videt te
nere Panor. Ant. de butr. ꝛ Feli. i
d. c. ad abolẽdam. vide Abb. ibi
in. v. no. ꝛ i gl. in ver. ſpõte. Pro
q̃ facit iſta ratio euitãde abſur-
ditatis. nam ſi aliter diceremus
ſ. qꝺ iſta reuocatio qñcũqꝫ admit
teretur ſequeretur hoc qꝺ nulli
vel rariſſimi heretici punirent
penis corporalibus q2 quotieſcũ
qꝫ viderent iudicem paratũ ad
exequendũ vltionẽ pene corpo-
ralis ſemp dicerẽt vt euitarẽt vl
timũ ſuppliciũ ſe velle corrigere
ꝛ reuocare errorẽ ſuum ꝛ ſic elu
derent iudiciũ ꝛ iudicem: atqꝫ iu-
ſtitiam cõtra ea que habent. l. l.
j. ꝛ. l. diu⁹. ꝛ ibi Bar. ff. de cuſto.
reo. eo. maxime q2 nõ eſt pſumẽ-
dum qꝺ tũc libera voluntate et
ſponte dictum errorem reuocẽt
ſed potius timore pene inſtãtis
ſeu iminẽtis ſuplicij. ita videtur
ſentire. d. Feli. in. d. c. ad abolen
dam. ꝛ idẽ etiã Abb. ibi. in. v. no.
faciunt notata per Bar. i. l. j. ff.
6 qꝺ met. cau. † illa eñ reuocatio
fieri dicitur ſponte ꝛ vero corde q̃
fit a pncipio qñ nõ adeſt adhuc
metus vrgẽs inſtantis periculi ꝛ
que fit aĩo ꝛ intẽtiõe ampli⁹ nõ
reuertendi ad errorẽ p̃dictũ. de
peni. diſt. iij. in prin. c. penitẽtia
illa eſt q̃ fit corde cõtrito oris cõ
feſſiõe ꝛ operis ſatiſfactiõe alr
nulla eſt penitentia. de peniten.
diſt. iij. nihil de cõſe. diſt. v. nihil.
ij. q. iij. c. fi. §. deſtitiſſe. vbi dicit
deſtitiſſe cũ accipim⁹ qui totũ
7 animũ agẽdi depoſuit. ¶ † Lex
eñ veniã indulget his q̃ ſpõte. e

BIBLIOTECA NAZ. VITTO. EMANUELE

cito ad penitentiã recurrũt. l. manicheos. C. de here. l. his qui ſanctã. C. de apoſta. et cũ iſta opi. videntur trãſire cõiter doct. cano. in d. c. ad abolẽdã. quã Abb. in d. c. excõicamus. el. i. in gl. fi. dicit cõprobari ex doctrina dñi Arch. in c. vt commiſſi. eo. tit. lib. vi. vbi dicit. † qđ tunc reus dr̃ ſponte et incontinẽti redire ad fidẽ. ſ. anteꝙ̃ neget antequam recipiant teſtes et crimen probatũ fuerit. et iudiciũ ad vlteriora proſequatur idem etiã ſentit Joan. de ligna. in clem. ad noſtrum. eo. titu. Contrariam tamen opinionem quã plures non leuis auctoritatis docto. tenuerunt quod † imo reus admittitur ad penitentiam ipſam et erroris reuocationem in quacunqꝫ parte iudicij etiã poſt ſententiã vſqꝫ ad executionem excluſiue. in qua opi. fuit Abb. predict9 in. d. c. excõicam9. el. i. extra eo. tit. vbi poſt lecturã illius. c. extra glo. format hanc. q. in ſpecie. et demũ concludit ꝙ reus admittitur ad penitẽtiam iſtã: et põt errorẽ ſuũ reuocare in quacunqꝫ parte iudicij etiã poſt ſniam iudicis eccl'iaſtici ante tñ illius executionẽ vt latius. ſ. dicam dũmodo nõ ſit traditus curie ſeculari qꝛ poſtꝙ̃ illi traditus reperitur nõ eſt amplius ſub ptãte iudicis eccleſiaſtici: et iſtam opi. dicit ipſe eſſe veriorẽ et ideo tenendã pro cuius cõprobatiõe adducit doctrinã Jo. an. in. d. c. excõicam9. el. i. in quadã apoſtilla vbi dicit qđ illi tradendi ſunt curie ſeculari qui conuicti et condẽnati ſunt et nolunt ad fidem reuerti illi ergo q̃ volũt ad fidẽ reuerti lꝫ in eo ſtatu ſint in quo tradẽdi ſunt curie ſeculari: quod eſt poſt ſentẽtiam iudicis eccleſiaſtici admittẽdi ſunt oĩno ad penitẽtiã qđ et tenet et ſequitur etiã glo. in c. penulti. in glo. fi. extra eo. ti. que expreſſe vult qđ volentib9 etiam poſt latã ſniam ad fidẽ xp̃i reuerti et agere penitentiã corporalis pena remittitur. ꝑ quo facit et̃ tex. in. l. manicheos. C. eo. tit. vbi imperator dicit penitentibus veniã damus et non limitat neqꝫ reſtringit tempus ipſius penitentie pro qua etiam opi. Abb. adducit doctrinã Archid. in. c. vt commiſſi. de hereti. lib. vi. vbi dicit qđ relapſis dũtaxat nõ parcitur vt denegatur audiẽtia ergo alijs qui nõ dũ relapſi ſunt non denegabitur audiẽtia nec eorũ ſpernetur penitẽtia. ¶ † Quia regula eſt quod vni denegatur ceteris conceſſum eſſe videntur. l. cũ pretor. ff. de iudi. l. qui teſtamẽto. §. cũ q. ver mulier. ff. de teſta. c. cũ ſit generale. et ibi glo. de foro cõpe. no. Bal. et doc. in aut. diaconiſſam. C. de epiſ. et cle. quamuis Abb. in fi. fatetur qđ hec eius opinio expreſſo iure nõ probatur imo poti9 poſſet defendi cõtrariũ in via iuris: qꝛ illud cap. excõicatus in dãnatis nullã dat indulgentiã et tex. in. d. c. ad abolendã. loquimur de redeũtib9 ſtatim. Ego aũt vltra ea q̃ adducta fuerũt per Abb. ꝑ iſta ſua opi. ſuperaddo tex. in. c. firmiſſime. extra eo. ti. vbi dicitur qđ † ois hereticus et ſciſmaticus cũ diabolo et angelis ei9 eterni ignis incẽdio participabit niſi ante finẽ vite catholice fuerit incorporatus et reintegrat9 eccleſie. ex quo text. probatur qđ penitẽtia ipſa admittitur et exauditur vſqꝫ ad extremũ vite. ¶ Secũdo pro eadẽ opi. addu

eo tex.in.d.c.vergẽtis.i ver. niſi. iuncta gl.vbi r.ꝓio qd heretico reuerſo reſtituuntur bona ex mi ſericordia ⁊ pietate canonica ſʒ
12 clarꝫ eſt † qd pena hereticoꝝ effe ctualiter nõ publicantur niſi per ſniaʒ iudicij eccleſiaſtici ſicut fit i crimine leſe maieſtatis vbi pri⁹ fertur ſnia ⁊ declaratur pena de inde capiũtur bona.l.quiſqȝ.⁊.l. fi.in prin.C.ad leg.iul.maie.⁊ in auct.vt nulli iudi.§.fi.facit.l.j.et ij.⁊.l.fi.C.de ſent.paſſ.⁊ reſt.⁊.l. arriani.C.de heretici.Cuibus ſu peraddo bonuʒ tex.qui mihi nu per occurrit in.c.cũ ſʒ leges.i fi. eo.ti.lib.vj.vbi i effectu ꝯcludit qd licet bona hereticoꝝ a die cõ miſſi criminis cenſeãtur ipſo iu re cõfiſcata ſicut bona reoꝝ cri minis leſe maieſtatis:vt.l.fi.C.e. tit.tñ vere ⁊ effectualiter non di cuntur eſſe publicata nec actua liter apprehendi pñt niſi demũ ſecuta ſnia iudicis eccleſiaſtici vt dicit ibi tex.in fi.ſup quo Archi. dicit qd licet oẽs cõtractus alie nationuʒ facti per hereticũ poſt diẽ cõmiſſi criminis retractari poſſint eſt verũ poſt latam ſniaʒ que retro trahit effectum ſuũ ad diẽ ꝯmiſſi criminis:ex illa die vi detur ſibi iterdicta alienatio ad iſtar minoris vel furioſi vide ipʒ in.d.c.cũ ſcdm.i fi.i ver.⁊ eſt ra tio quia non habuit ius venden di:vbi expreſſe dt ꝙ licet dona tio facta per hereticũ ante dãna tionẽ ea demum ſecuta reuocari poſſit tñ dominia bonoꝝ hereti coꝝ nõ pertinẽt ad fiſcuʒ nec ad eccleſiam niſi demum donatio ne ſecuta ſuper crimine quã fert iudex eccleſiaſticus cuius cõdẽ nationis effectus trahitur retro ad diem cõmiſſi criminis vt pro xime dixi alias ſequeretur quod fiſcus ſine inquiſitore vel epo poſ ſet ad libitu ſuũ bona ipſa vendi care ⁊ alienare poſt diẽ cõmiſſi criminis ante ſniam qd fieri nõ põt vt dicit ipſe.d.c.cũ ſcdm.in fi. ergo ſeqtur ꝙ illa cõfiſcatio queſit ipſo iure nullũ vr̃ habere effectũ niſi demum ſecuta ſniẽ tia.⁊ videt qd ante ſniam poti⁹ hẽat vim ꝓhibitionis alienãdi: ꝙ̃ dominiũ traſferẽdi in fiſcũ:vt ſonant verba tex.in.l.fi.C.ad le. iul.maie.ſuper qua ⁊ quibuſdam alijs legib⁹ vr̃ eſſe fundata deci ſio.d.c.cũ ſm.⁊ hoc ẽt eſt de mẽ te Archi.ibi dum allegat tex.in l.in cauſe.ii.j.§.fi.ff.de mino.qd patet rãõe:quia ſi tc tũ dñium tranſlatum fuiſſet in fiſcuʒ a die cõmiſſi criminis ipſe hereticus vel ei⁹ heredes tenerentur fiſco ad reſtitutioneʒ fructuũ omniũ bonoꝝ ꝑdictoꝝ a die ꝯmiſſi cri minis vſqȝ ad diẽ ſentẽtie ꝙ nul libi cautum reperio ſed potius cõtrariũ.ſ.ꝙ habẽt vim prohibi tiõis alienãdi ⁊ ꝙ ipſe heretic⁹ i hoc equipareretur minori ꝓdigo vel furioſo quibus eſt interdicta adminiſtratio ⁊ alienatio bonoꝝ ſuoꝝ.d.l.i cauſe.§.fi.⁊.l.ꝯſilio.ff. de cura.furio.⁊ ibi Bar.Conclu do igitur in hoc pũcto ꝙ vera ⁊ effectualis confiſcatio per quam dñium traſſfert in fiſcũ ſit tantum poſt latã ſniam ⁊ nõ ante.Unde ſequit qd reſtitutio bonoꝝ q̃ pe tit ꝑ ipſum hereticum reuerſuʒ ꝓ ſupponit ſniam fuiſſe latã p ea q̃ ſupra dicta ſunt q̃ quidem ſnia fingit fuiſſe lata die ꝯmiſſi crimi nis.¶ Tertio ꝓ ea.opi.facit iſta rõ quia ſtatiʒ quod fit reuocatio

deficit alterū ex duob9 extremis ſubſtātialib9 ipſi9 hereſis. qđ eſt ptinacia in volūtate: vt no. xxiiij. q. iij. dixit apl's. ꝑt dici qđ ēt aliud extremū deficit qđ eſt errori rōe. qꝛ reuocādo errorē deuenit in lucē veritatis: ⁊ lucis ingreſſus eſt erroꝛ excluſio. c. cū ex iniūcto. §. J. extra eo. ti. ⁊ no. in. d. c. ad abolēdā. §. ſ. deficiētib9 igit ⁊ ſublatis ptinacia ⁊ errore q̄ tolluntur per ipſam reuocationē deſtruit hereſis ſubſtātialiter vt late diximus ꝭ. eo. ti. in. J. q. iuxta diffinitionē hereſis ⁊ pbat hoc per tex. in. d. c. ad abolēdā. ⁊ c. vergētis vbi expoſita regula reoꝝ iſtius criminis ⁊ penarū quib9 ipſi cruciant ſubiūgit imediate exceptio niſi hereſim ipſam reuocauerint: ex quib9 manifeſte cōſtat ꝙ ꝑ reuocationē ipſam tollit hereſis oīno qđ tñ eſt verū in eo q̄ ſemel tantū incidit in crimen nō aūt in relapſo qui abſq3 vlla ſpe venie ſublata ſibi omnia audiētia poſtꝙ̄ fuerit ſecunda vice deprehenſus tradit ſtatim curie ſeculari vltimo ſupplicio puniendus. d. c. ad abolendam in fi. ⁊ ratio pōt eſſe qđ iſtius reuocatio recuſat ⁊ nullatenus admittitur: qꝛ preſumitur ficta ⁊ falſa ad effectū duntaxat euitādi penas corporales animo potius decipiendi iudicem ⁊ iterum reuertendi ad vomitum vt canis ꝙ̄ vere penitēdi. c. excōicamus. el. J. §. qui aūt inuenti. extra eo. tit. ⁊ dicem9 infra eo. tit. et in viij. q. ex quo tex. probatur illa ꝓſumptio qđ ex quo al'quis fuit habitus ſuſpect9 de hereſi vehemēti ſuſpitione ſi iterum poſtea deprehēdat in ea preſumit qđ ſp fuerit in ea ⁊ ꝑſeuerauerit i ei9 ꝑuerſa intentiōe heretica vt. d. c. excōicam9. §. q̄ aūt. ⁊ c. ad abolēdā. in fi. licet in foro cōſcientie ſi vero corde peniteat quo ad deū penitentia illa eſt ſibi ſatis proficua ad ſalutē ſic nō aūt corpoꝛ vt no. in. c. ſup eo. §. fi. eo. tit. libr. vj. ⁊ infra hac eadem. q. tangam verbū in fine. ¶ Decimum Abb. in. d. c. excōicamus. reſpondēdo eo modo quo potuit ad text. i. d. c. ad abolenda3. dicit qđ aut iſti heretici fuerūt condēnati ꝑ iudicē eccleſiaſticū nōdum tñ traditi fuerunt curie ſeculari ⁊ iſto caſu poterunt admitti ad penitētia3 reuocādo. qꝛ ſatis dr incōtinēti dictū errorē reuocaſſe ſi illum reuocarunt anteꝙ̄ tradantur in manibus iudicis ſecularis ⁊ ita procedit diſpoſitio illius. c. aut voluit reuocare poſtꝙ̄ traditi fuerunt curie ſeculari ⁊ nō poterūt amplius audire quia tunc dicūtur eſſe priuati omni priuilegio eccleſiaſtico propter đ gradationē ⁊ idō nō erit amplius locus penitentie. ¶ Aduerte quia iſta ſolutio Abb. nō vr eſſe multum tuta de iure nec ſubſtentabilis ⁊ licet equa ſit in veritate. tñ caret iurꝫ fundamēto: qꝛ nulla lege neꝙ rōne roborat ꝫ. l. illā. C. đ colla. ⁊ laut. de triē. ⁊ ſemiſſ. §. ꝯſiderem9. Itē quia non eſt generalis hec ſua diſtinctio quia non comprehendit niſi clericos: dum dr ꝙ poſtꝙ̄ ſūt traditi curie ſeculari amiſerūt omne priuilegiū ꝑ degradationem: ſed laici nō degradantur merito ⁊c. ideo melior ſolutio mihi videtur iſta tenēdo illius opinionem quod ex quo iudex eccleſiaſticus per ſentētiā ſuam qua declarauit reum eſſe

verum hereticum et tradenduz eẽ curie ſeculari vt puniat penis corporalibus illa fuit ſnia diffinitiua.vt in.c.excõicamus.el primo. §.j.extra eo.tit.z.c.cum ſm.§.fi. eo.tit.lib.vj.ſiue igitur bene pronunciauerit ſiue male ſemel functus eſt officio ſuo.c.j.lrãs.z.c.venerabilis.de offic.d lega.z.l.iudex poſtq̃.ff.de re iudi.z id non poterit amplius ipſam ſniam reuocare z reum ipſum ad eius manus retrahere p notata p Jnno.in.d.c.lrãs.de offi.delega.z multo minus hec reuocatio fieri poteſt poſtq̃ ſnia ſortita fuit executionem ſuam per illam actualez traditionem que proprie executio eſt.l.a diuo pio.i prin.ff.de re iudi.z.d.c.in literis.¶ Res igit adhuc apparet dubia q: ex dictis Ab.nõ datur cõgrua z cõcludẽs reſpõſio ad tex.in.d.c.ad abolẽda.in.d.ver.continuo.quod verbum continuo ſiue cõtinuus de ſui natura denotat actuz immediatum abſq; aliquo tpis interuallo ſicut cũ dr q̃d fieri vnico cõtextu intelligit.ſ.antequã q̃s diuertat ad extraneos act9.l.heredes palam.z ibi Bart.ff.de teſt. z hoc probat tex.in.l.continuus.in prin.ff.de verb.obli.vbi dicit quod continuus act9 dicitur ille qui continuatim pficitur vt poſt interrogationem ſequat reſponſio anteq̃ reſpondens diuertat ad alia negocia ad q̃ ſi diuerterit licet reſpondeat eadez die viciatur actus.ex quo text.probat q illa dictio nõ admittit dilationem vnius diei.Quid dicenduz caſus profecto videtur eſſe ſatis dubius:ex vna parte vertit rigor iuris ex altera vero ſuadet equitas: quam ius canonicum recuſare non ſolet.c.j.qui cleri.vl vouen.de peni.diſt.iij.penitentia.z c.perfecta.et eſt magni effectus iſta reſolutio ex quo hic agit de vita hoīs.¶ Ego vo ſum iſtius opinionis ſaluo tñ meliori iudicio quod hec penitentia z reuocationis admiſſio ſit arbitraria z in mero iudicis arbitrio conſiſtat:donec reus reperitur in manibus ipſius iudicis eccleſiaſtici: lz neminẽ adhuc iuenerim q̃ illã ponat.iudex igitur eccleſiaſtic9 poterit illã admittere aut in principio iudicij.i.incõtinẽti poſtq̃ q̃s fuit deprehenſus i hereſi aut in medio vel i fine iudicij anteq̃ tñ tradat curie ſeculari:citi9 vel tardius:breuius aut longius ſecundum perſonar cõditionez z qualitatẽ facti:vt.l.reſpiciendũ in.ſi.principij.ff.de pen.ibi i grauioribus penis legum ſeueritatẽ cum aliquo temperamẽto benignitatis ſuſcipiãt.dicitiur rcõſultus loquendo iudicib9 z i leuioribus pmores ad lenitatẽ.vide tex.in.l.autẽcã.in pn.z.§.j.eo.tit. vbi dicit plura eſſe ꝯſiderãda in penis iniũgẽdis z maxime pſonar ꝯditiones.p quo facit tex.i l.nõ oẽs.§.a barbaris.ff.d re mil.pro cui9 euidẽtia ſciendũ eſt quod hereſis eſt crimen mere eccleſiaſticũ.d.c.ad abolẽdã.§.pe. extra eo.tit.z i.c.vt inq̃ſitiõis.§.pen.e.ti.lib.vj.ita q9 illi9 cognitio atq; deciſio ad ſolũ iudicẽ eccleſiaſticũ ptinet de q̃ iura pſimũ ꝯſidũt z maxie i hac materia i q̃ iuſta ꝯtulerũt ei9 arbitrio terminãda q ut ẽ mod9 z forma abiurãdi hereſim.d.c.ad abolẽdã.§.niſi.ibi ad arbitriũ epi zc.itẽ bo

norū pſſcatorū reſtitutio.d.c.re gētis.⁊ q̄dā alia ſicut eſt traditio ī manib⁹ iudicis ſecularis iuxta no.in.c.ſup eo.de here.li.vi.qua re etiā nō eſt dicendū q̄d tp̄s ad mittendi iſtam reuocationē ſit arbitrariū ⁊ in ipſius iudicis ar bitrio mere cōſiſtat:attēto maxi me q̄d iſta reuocatio hȝ inſtar et ſimilitudinē quandā penitentie ſpiritualis fauore fidei.q̄ it eſt vt error iſtius hereſis penit⁹ extin guat:⁊ q̄d xp̄iani omnes ſub vna fide catholica religioſe viuant.

¶ Quia deus non vult mortem peccatoris:ſed vt conuertat ⁊ vi uat vt habet Ezec.xviij.c.⁊.l.di ſtui.ponderet.xxiij.q.ſ.ſi petrus ⁊ not.in.c.accuſat⁹.§.licet.eo.ti. lib.vi.⁊ in.c.i.⁊.ij.qui cleri.vel vo uen.vbi admiſſio penitentie ⁊ re uocationis a malo poſt ꝑpetra tum ſcelus tota mandatur arbi trio iudicis in.d.c.ij.diſponit q̄d quidam diaconus aliū vulnera uerat in ſabbato ſancto:⁊ poſtea quādā mulierē duxit in vxorē ⁊ matrimonium de facto cōtraxe rat.d̄ ibi ꝓ pōtifex q̄d ſi ille dia con⁹ vxore relicta humiliato cor de ad penitentiā deueniēs veniā poſtulauerit ſibi parcendū erit ⁊ ſi iudici videbitur reſtituēdus erit ad officium ſuum in eccleſia vlterius quoq̄ ad preſbyterat⁹ ordinem iudice arbitrante pote rit ꝓmoueri:cū ibi ſint duo gra uia crimina:nihilomin⁹ ſi inter uenit penitentia ⁊ iudici equum videbitur nō ſolum parcitur de linquenti:⁊ ad priſtina officia re ſtituitur verū etiam ad maiora extollitur eo maxime quando iu dex cognoſcit ipſum reum fuiſſe alias hominem honeſte cōditio nis ⁊ bone cōuerſationis:vt di cit glo.in.d.c.ij.de quo veriſimile ſit q̄d debeat ſe corrigere:ita dica mus in caſu noſtro quotieſcūq̄ iudex viderit aliquē hoc crimi ne notatum iuuenem ſimplicem aut mulierem:vel qui alias erat vir bone cōditionis ⁊ fame:⁊ ho neſtis conuerſationibus ſolitus participare non eſt dicendū q̄d nō debeat admitti ad reuocatio nem vſq̄ ad ſententiam maxime quando ſpes adeſt q̄ in futurū erit melioris vite.d.c.i.⁊.ij.q̄ cle. vel vo.⁊ argu.l.non omnes.§.a barbaris.ff.de re mil.l.q̄d ſit fu gitiu⁹.ff.de edi edic.ſȝ ſi eſſet vir male cōditionis ⁊ alias crimino ſus in alijs vel in huiuſmodi cri mine multū longeuus.aut alias fuerit habit⁹ ſuſpectus de here ſi nō dico graui:ſed leui ſuſpitio ne notatus fuerit:vt in.c.accuſa tus.in prin.eo.tit.lib.vi.d̄ quo ſpes nō ſit q̄ in futurum debeat ſe corrigere.iſto caſu non admit tatur penitentia ſero niſi incon tinenti ⁊c.⁊ ex huiuſmodi circū ſtantijs ⁊ qualitatibus iudex po terit quandoq̄ citius quandoq̄ tardius admittere illos ad reuo cationē arg.d.l.aut facta.⁊.l.re ſpiciendum.in princi. ff.de pen. ⁊ l.ij.ff.de cuſto.reo.⁊ ibi Barto. q̄d ⁊ ꝓbari videt ꝑ tex.i.l. mani cheos.C.eo.titu. vbi imperator ſimpliciter dicit penitentib⁹ ve niam damus:⁊ non reſtringit ſe ad tempora vel momenta ergo debet intelligi in quacūq̄ parte 12 iudicij:q̄ illa indefinita equi pollet vniuerſali.l.ſi plures.ff.de leg.iij.⁊ per.d. Alex.in rub.ff.ſol. mat.ſi ergo ius ciuile q̄d eſt rigo roſius admittit ſimpliciter hāc reuo

reuocationem ꝛ penitentiā: qua
re volumus dicere quod ius ca-
nonicuꝫ ad quod magis ſpectat
proſequi equitatem debeat tam
duro mō ꝛ arcte ꝓcedere contra
ipſos reos ꝛ maxime illos q̄ pu
blice penitentes volunt reuerti
ad fidem catholicam: hoc eſſet
nimis crudele ſim piū ꝛ dānabi-
le potius quā religioſuꝫ ꝛ cōtra
morē eccleſie q̄ nemini penitēti
ꝛ redeunti gremiuꝫ ſuū claudit.
d.l.ſi.§.equum.C.de ſum.tri.l.dī
ſtin.pōderef.xxiiij.q.ſ.ſi ꝑ petr⁹.
ꝛ not.in.c.ſup cod.titu.lib.vi.ex
no.in.c.firmiſſime.extra eo.titu.
ꝛ de ꝯſecra.di.iiij.oīs.qd̄ potiſ-
ſime ꝓbari videtur ꝑ iura ꝛ rō-
nes illas quas ſupra adduximus
ꝓ corroboratiōe opinionis Ab
batis vꝫ de reſtitutiōe bonoꝝ q̄
ſit heretico cōuerſo de qua in.d.
c.vergētis.que reſtitutio fieri nō
poſſet niſi bona predicta fuiſſēt
prius effectualiter publicata ꝛ ꝑ
fiſcum apprehenſa: q̄ quideꝫ ap-
prehēſio fieri nō pōt ꝑ fiſcū niſi
demū lata ſentētia per iudicem
eccleſiaſticum.d.c.cuꝫ ſecūdū.§.
ſi.in ſi.co.ti.li.vi.nec min⁹ vrge-
re videtur aliud fundamētū qd̄
in penitente tolluntur illa duo ex-
trema ſubſtātialia hrſis.ſ.error
rōnis ꝑtinacia volūtatis quib⁹
deficientibus deſtruitur oīs hr-
ſis in ſubſtātia ſua.xxiiij.q.iij.di
xit apoſtol⁹.c.hereſis.ꝛ.c.hereti
cus.eadeꝫ cā ꝛ.q.cū igit̄ deficiat
crimē.fruſtra tractat̄ de pena.l.
abſentem.ff.de pen.ꝛ.l.ſancim⁹.
C.eo.tit.¶ pro quo facit ēt gl.i
c.excōicam⁹.el ſecūdo extra eo.
tit.in ver.deprehēſi.que vult ex-
preſſe qd̄ poſt latā ſniam admit-
titur reuocatio.tex.enim ibi ad-
mittitur reuocationē poſtq̄ hrti
ci predicti in errore fuerint dpre
henſi gl.ſuper illo ver.dicit pu-
blice ita quod ſit notoriū vl' ſint
ꝯdēnati.ꝓ quo facit in arg.tex.i
d.c.accuſ.itus.eo.ti.li.vi.ſm ꝑpa
nor.vbi relapſis dūtaxat nō par
citur.ergo alijs q̄ nō ſunt relapſi
parcendū erit.¶ Et tenēdo iſtā
opi.quam veriſſimam eſſe puto
nō obſtat tex.i.d.c.ad abolēdaꝫ.
in illo verbo ꝯtinuo ꝛc.qꝛ dictio
iſta ciuili mō debet intelligi cuꝫ
facultate alicuius honeſte: ꝛ ꝯpe
tentis dilationis non tam repē-
tino mō qd̄ non poſſit alaꝫ aſpi-
13 rare.nam iſtud vbū continuo ꝛ
alia ſimilia aduerbia tēporalia
ſicut eſt cōtinuo: ilico: incōtinen
ti: mox: ꝛ ſimilia aliquā dilatio-
nē de ſui ꝓpria natura recipiūt
qn̄q; vni⁹: qn̄q; duoꝝ.triū.quin-
q;: decē vel vltra dieꝝ terminū: ꝛ
pl⁹ minus arbitrio iudicis.ꝛ ſm
ſubiectam materiam ſm qd̄ ele-
ganter concludit Bal.in.l.ij.C.
de edic.diui adri.toll.nec min⁹
ꝓpterea dr̄ icōtinēti vel ꝯtinuo
aut illico factū id quod factū eſt
poſt modicum interuallū vt ſu-
pra dictū eſt: vt habet̄ ꝑ Bar.in
l.penul.C.depoſi.ꝛ ꝑ.d.Alex.in
l.ꝛ ſi poſt tres.ff ſi qs caut.ꝛ.l.ſi
debitori.ꝛ ibi Bart.ff.de iudi.ꝛ
l.cum ſpeciali.C.eo.tit.c.fina.de
verbo.ſign.lib.vi.ꝛ ibi Jo.andr.
ꝛ Arc.ꝛ.l.vnica.C.de his q̄ ſe de
ferunt ꝛc.lib.x.ꝛ de cōſe.diſtin.
v.nūq̄.vbi ꝯtinuo qd̄ dr̄ eſſe fa-
ctuꝫ licet factū ſit poſt temporis
interuallum.vide Bal.in.d.l.ij.
vbi plus dicit quod dictiōes iſte
recipiūt qn̄q; ſpaciuꝫ tꝑis duoꝝ
vel triū meſiū.ꝛ ꝓpterea ille tex.
in.d.c.ad abolendam.non ꝓbat

neceſſario ꝛ concludēter qđ per illam dictionem continuo cēſea tur excluſa oīs mora ſiue tp̄is in teruallum ex quo de ſui natura patitur morā alicuius tēporis arg. l. non hoc. C. vnd. cogna. fa ciūt notata per Bal. i. l. neq̄ na tales. C. de probat. ꝛ ideo oportu ne ſuccedit regl'a illa de qua i. l. ſ. i fi. ff. de iu. delibe. vez qđ vbicū q̄ ſumus in materia q̄ deſignat tempus incertū illa incertitudo remittitur arbitrio iudicis dcla randa. ita dicit tex. ibi ſed hic ſu mus in eiſdē terminis ex quo di ctio iſta continuo eſt incerta rō ne tp̄is: q: qn̄q̄ nullā recipit di lationē: qn̄q̄ aliquam recipit ſed paruam quādoq̄ longā: vt ex ſu perius dictis apparet merito: di cam⁹ q̄ ſuccedit arbitriū iudicis per qđ declarabit̄ illa icertitudo d. l. ſ. §. fi. ¶ Pro qua opi. facit ēt̄ iſta ratio quia de iſta penitētia ꝛ reuocatione fit mentio in pluri bus locis in iure canonico: et ēt̄ i iure ciuili. ꝛ in. d. c. ad abolēda. in. c. vergentis. extra eo. ti. ꝛ. c. ac cuſatus. §. licet. ꝛ. §. porro. eo. tit. li. vj. ꝛ. l. manicheos. C. de hꝛti. l. bi qui ſanctaz. C. de apoſtat. ꝛ tn̄ nullibi reperio qđ iura velint ſic ſtatim poſt apprehenſionē erro ris dictā reuocationem fieri de bere niſi i. d. c. ad abolēdā q̄ tex. vt p̄xime dixi loquitur per v̄ba dubia apta de ſui natura cōpre hendere dilationē. vt. ſ. vidiſtis cetera vero iura de hac reuoca tione mentionē facientia videli cet tex. in. c. vergētis. extra eo. ti. in. c. accuſat⁹. eo. ti. lib. vj. ꝛ. l. ma nicheos. C. eo. tit. ꝛ. l. fi. §. equū. C. de ſum. trinita. oīa loquūt̄ ide ſinite ꝛ idiſtincte: clarū eſt qđ ſi reuocatio ipſa fienda eſſet tā cito ꝯ celeritate hmōi in aliqua alia. l. ſiue. c. expꝛeſſioꝛ mētio facta

14 fuiſſet † cū igitur generaliter ꝛ in diſtincte loquātur iura predicta generaliter ꝛ indiſtincte ſunt itel ligenda. l. de precio. ff. ꝯ publici. ꝛ gl. in Clem. ſ. de iudi. ꝛ gloſſ. in Clemē. ſ. de re iudi. ꝛ alia gloſ. in Clem. ne romani. ꝯ electio. ꝛ hoc vꝫ clare expꝛeſſuꝫ in. d. l. fi. §. equū. C. de ſum. trini. vbi dicitur q̄ re deuntibus nunq̄ gremium ſuū

15 claudit eccl'ia. que dictio † nunq̄ eſt excluſiua vniuerſaliter loci et tēporis ꝛ cuiuſcūq̄ alterius ſub iecti iuxta quē apponit̄ maxime qn̄ ſimpliciter pꝛfert̄ ſine limita tione. l. nūq̄ actiōes. ff. de actio. ꝛ obli. ꝛ ea. l. nūq̄ actiones. ff. de reg. iur. cuius legis ſētētia ſum pta i ſenſu affirmatiuo nil aliud ſignificat niſi qđ eccleſia redeū tib⁹ ex bono propoſito puro cor de ꝛ fide, nō ficta ſemp tenet gre miū apertū ꝛ ſalutiferos oſten dit amplexus. pro quo facit tex. i c. pꝛderet. l. di. ꝛ. xxiiii. q. ſ. ſi petr⁹ ¶ Pro qua opi. facit ēt̄ tex. in. d. c. accuſatus. §. licet. eo. tit. lib. vj. hoc mō īduct⁹. ſi eñ fauore fidei catholice diſponit̄ ibi qđ ſtādū ſit aſſertioni ꝛ dicto piuri non ſo lū cōtra ſe ipſum deponentis ve rū etiam ꝯtra alios criminis ſo cios ꝛ faciat fidē ꝯtra oēs dūmo do nec liuore nec odio ſꝫ zelo or thodoxe fidei proceſſerit cui⁹ cō trariū regulariter in iure diſpo nitur q̄ cōfeſſio ſocij criminiſ nō facit fidem regulariter cōtra cri minis ſocium imo nec indiciuꝫ: vt. l. j. §. diuus anto. ꝛ. §. cum q̄a latrones. ff. de queſtio. ꝛ. l. q̄uiaꝫ liberi. ꝛ ibi Bar. ꝛ Sali. C. de te

ſti.⁊.iiij.q.iij.ſi teſtes.in ſi.ver.itē liberi.⁊ Specu.in tit.de teſt.§.ſ. ver.item quod eſt ſoci⁹.quod eſt verū maxime qñ agitur ad penā criminis.qꝛ in criminalibus debēt eſſe ꝓbatiōes luce clariores ad cōdēnandum.l.ſciant cuncti. C.de ꝓba.ij.q.viij.quiſquis.⁊.c. ſciant.l.licet eñ reuocatio poſt dicti facta fuerit ex interuallo vt dicit gloſ.in.d.§.licet.multomagis dicendum eſt quod eadeꝫ reuocatio debeat ex interuallo admitti an eodē crimine qñ agitur de abſolutione ⁊ ꝯuerſiōe peccatoris dūmodo facta ſit bono zelo ⁊c.maxie:qꝛ ꝑ iſtā interꝑtationē reuertimur ad regulā iurꝫ cōmunis qua cauet̄ quod materia abſolutionis eſt fauorabilis:vt no.doc.in.d.l.ſciāt.⁊ in.l.abſentem.ff.de pen. ¶ Et tenendo iſtā opinionē ceſſat illō abſurdū de quo ſupra diximus in princ. prime ꝯcluſiōis.vꝫ quod ſi reuocatio iſta indiſtincte admitteret̄ rari vel nulli reperirentur heretici q̄ penis corporalib⁹ vltimi ſupplicij punirentur:qꝛ quotieſcūqꝫ reus videret iudicem paratum ⁊c.nam ſecundū iſtaꝫ opi.hec facultas reuocādi eſt penitus ſublata reo poſtq̄ eſt tradit⁹ in manib⁹ iudicis ſecularis:vt.ſ.lati⁹ dictum fuit.ideo ceſſat ratio illa qꝛ tūc non eſt ampli⁹ in facultate rei velle reuocare:vt diximus ſupra:nec ēt eſt i facultate ſua qñ velit reuocare dū remanet apud iudicem eccleſiaſticum niſi reuocet incontinenti:ſꝫ eſt in facultate iudicꝫ eccleſiaſtici qñ velit admittere ſuam reuocationē ⁊ penitentiā arg.eorum que habent̄ l.d.c.vergētis.ibi niſi illis ad cõreuertētibus miſereri qꝫ voluerit ⁊c.⁊.c.j.⁊.ij.q cleri. vl' vouen. ¶ Nō obſtat etiā tex.in.d.l.continuus.in ꝑn.qꝛ ibi ſum⁹ in ꝯtractu ſtipulatiōis qui perfici debet vnico ꝯtextu ⁊ de ſui natura nō recipit dilationem alſ nō diceretur factus vnico ꝯtextu ſi partes anteq̄ ꝑficerēt recederent ad extraneos act⁹.d.l.heredes palam.§.ſi.ff.de teſta.l.lecta.§.dicebā.⁊ que no.ibi doc.ff.ſi cer.pet. ⁊ hoc eſt de ſubſtātia ipſius contractus qđ reſpōſio fiat incōtinēti a preſente preſenti.l.j.§.q preſens.ff.de verb.obli. ¶ Et io dico qđ aut aduerbia iſta tꝑalia ſicut eſt ꝯtinuo:incontinēti:mox: ilico:⁊ ſilia apponunt̄ ſuꝑ actu momētaneo q fieri debet vnico contextu nulla interueniēte dilatione:neqꝫ act⁹ extranei interceſſione ⁊ ſignificat tp̄s immediatū ⁊ nullam recipit dilationem ſaltim que preoccupet extraneum actum ⁊ hoc modo intelligit̄.d. l.cōtinuus.in princ.⁊.l.heredes palam.§.ſi.ff.de teſta. Aut opponuntur ſuper actu ſucceſſiuo vel termino reiterabili qui requirit qñqꝫ terminum ad deliberandū vt eſt aditio hereditatis vt.l.cū antiquoꝛb⁹.C.de iur.delib.⁊ tūc recipiunt ſemꝑ aliquā dilationē ⁊ interualluꝫ tēporis qñqꝫ plus: qñqꝫ minus ſm ſubiectam materiam.d.l.penul.C.de poſi.⁊.l.cuꝫ ſpāli.C.de iudi.⁊.l.ſi debitori.ff. eo.tit.⁊.l.ſi poſt tres.ff.ſi qs cant. ⁊ ibi ꝑ.d.Alex ⁊ Bald.in.d.l.ij. C.de edic.diui adri.toll.⁊ quotieſcunqꝫ eſſet incertitudo tꝑis: qꝛ non eſſet limitatū nec ſpecifice declaratum in iure ſtatur arbitrio iudicis ⁊ illius declaratio

ni.d.l.f.§.fi.ff.de in.delib. ¶ Qui
bus nō obſtaret etiam illud quod
dicit Arch.in.c.vt cōmiſſi.eo.ti.
lib.vj.vbi declarat qui dicuntur
ſponte ad gratiā redire vbi cōclu
dit q illi dicuntur ſponte redire
qui venerūt intra tēps gratie.ſ.an-
teq̄ pſonaliter ſiue corporaliter
fuerint requiſiti z pbationes cō
tra eos nondum recepte fuerint.
ſi enī poſtea cōpareat inqſitus di
citur venire poſt tēpus gratie au
ditur ī ſuis defenſionibus: ſz vo-
lens errorem ſuum reuocare z ve
niā obtinere nō admittit ad gra
tiam: tamē idem Archidia.in fi.
declarat dictum ſuum quod tex.
ibi non loquitur de talibus obe-
dientibus quia ſi eſſent tales nō
deberent poſt reuocationem in-
carcerati z ſic videtur eſſe inten-
tionis quod poſtquam iſti incar
cerantur poſt reuocationem q
reuocatio illa admittēda ſit etiā
poſt negationem: z receptionem
atteſtationum ex quo incarcerā
tur poſt reuocationez loco peni-
tentie z ſic non videntur habere
liberam indulgentiam in omni-
bus. vide Hoſtiē.in ſum.eo.ti.§.
qualiter.ver.aduerte tn̄: ex qbus
16 remanet firma cōcluſio. ¶ †Ulti
mo pro complemento iſtius ma
terie reuocationis hereſis dicas
q duplex eſt reuocatio z penitē-
tia altera q̄ fit ad ſalutem aie dū
taxat in foro conſcientie: altera
vero que fit ad vtriuſq̄ ſalutem.
ſ.anime et corporis. ¶ Prima
enim indiſtincte fieri poteſt per
quamcunq̄ perſonam ſuper quo
cunq̄ crimine et quocunq̄ loco
z tempore: vſq̄ ad finem vite ho-
minis viuentis: vt habetur in.c.
firmiſſime extra eo.tit.dūmodo
facta ſit puro corde z ſpontanea
voluntate de peni.diſt.iiij.per
fecta penitētia.z.c.i.z.ij.qui cler.
vel vouen.c.ſuper eo.de heret.li.
vj. ¶ Ex quo infero q̄ iſta peni-
tentia z reuocatio eſt generalis
non ſolum ratione perſonarum
z criminis: ſed etiam ratione lo-
ci z temporis.d.c.ſuper eo.in fin.
17 † vbi nota caſum mirabilem q
heretico etiā relapſo in hereſim
qui debet igne vitam ſuaz abſq̄
vlla ſpe venie finire: ſi emiſerit
pnie ſigna manifeſta non dene-
gant ſibi eccleſiaſtica ſacramen-
ta ſicut confeſſio z euchariſtia q̄
bus humiliter ab ipſo reo petitis
nullatenus erūt ſibi denegāda li
cet corpus ſit oino periturū. ita
eſt tex. expſſus in.d.c.ſup eo.in fi.
¶ Secūdo vero caſu qn̄ eſt peni
tētia z reuocatio q̄ fit gfa vtriuſq̄.
ſ. aīe z corporis z p vtriuſq̄ ſa
lute z iſta nō eſt adeo generalis
ſz ſpecialis z reſtringit ad loca
tēpora de qbus ſupra z iſta nūq̄
competit relapſo.d.c.ad abolen
daz.z.c.accuſatis.extra eo.titu.
etiā in iu antiquis.z in.vj.

¶ Summarium.

1 Hereticus qui hereſim abiu
rauit an ī ſuis bonis reſtituatur
etiam fiſco applicatis.
2 Gratia quaz hereticus obtinuit
a principe per modum indulgē-
tie ad quid valeat.
3 Quantum condēnationis ſniaz
ademit tantundem reſtitutionis
tribuit.
4 Bona heretici fiſco applicata
z a fiſco alienata an heretico re
ſtituto poſſint indifferēter vēdi-
cari.
5 Poſſidentis cōditio preualet ce
teris paribus.

Sexto vidēdū ē ex quo diximus ſupra qd bōa hereticoꝝ cōfiſcant. q̄ro ⁊ q̄d
1 ſi hereticus q̄ abiurauit hereſim ⁊ obtinuit reſtitutionē bonoꝝ ſuoꝝ: tñ reperit bona ſua fuiſſe p fiſcū occupata an illa poterit a fiſco recuperare. dic qd ſic ſi iudici videbit: vt in. d. c. vergenti. i ver. his tamē ⁊c. extra eo. titu. ex quo nota quod reſtitutio bonoꝝ que fit reo poſtq̄ habuit grāz criminis ⁊ pene ē arbitraria de iure canonico quod ſecus eſt de iure ciuili vt. j. proxime dicaz. ¶ Cōtra hoc oppo. de. l. j. ⁊. ij. C. de ſent. paſſ. ⁊ reſt. nam in reſtitutione bonoꝝ que fit reo qui habuit grām criminis ⁊ pene ſunt multum attēdenda verba reſcripti gratioſi
2 ⁊ aut eñ grā fuit elargita a Principe per modū indulgentie ⁊ ſic p verbū indulgeo: aut p modū reſtitutionis ⁊ per verbū reſtituo. ¶ Primo caſu reus non dicit reſtitutus niſi ad vitaz dūtaxat bonis ⁊ fama apud fiſcū remanētibus. d. l. ij. C. de ſent. paſſ. ¶ Secūdo vero qū per modū reſtitutionis ad oīa cenſetur eſſe reſtitutus. ſ. ad vitam famā ⁊ bonā. d. l.
3 j. ⁊. l. fi. C. de ſent. paſſ. ⁊ qz quantū cōdēnationis ſnīa ademit tātūdem reſtitutionis ſentētia tribuit ⁊ reſtituit. d. l. fina. §. fi. ⁊. ibi. Barto. ⁊. ij. q. iij. ſi quē. ¶ Solutio dixerūt quidā qd in. d. c. vergētis. reſtitutio ſit a lege. ſed in. d. l. j. ⁊. ij. reſtitutio fit a Principe viuente ⁊ ſic ab homine: ⁊ mitius agitur cum lege quam cū hoīe. l. celſus. ff. de arbi. iſta ſolu. parū valet: quia reſtitutio de qua j. dicto. c. vergētis. fit ab homine q̄ ab ipſa lege habet arbitriū non aūt ab ipſa lege pncipaliter ⁊ immediate: ⁊ iō aliter dicas quod in reſtitutiōe illa q̄ fit de iure canonico vt in. d. c. vergētis. cōſideratur principaliter fauor anime ⁊ fidei ⁊ in ea plurimum attenditur mētis ſinceritas ⁊ conſtantia in obſeruatiōe ⁊ pſeuerātia fidei catholice. d. c. vergētis in ver. ibi niſi illis ad cor reuertētibus ⁊ abiurātibus hereticoꝝ cōſortiū ⁊c. ⁊. d. c. j. ⁊. ij. q̄ cler. vel vouē. In alia vero q̄ fit de iure ciuili vigore. d. l. j. ⁊. ij. nō attenditur fauor aīe vel fidei ſed fauor largitas ⁊ gratia ipſius Principis ⁊ commodū tēporale ⁊ iō ius canonicū qd pncipaliter attendit ad ſalutem aīe parum curauit de bonis temporalibus ſed diligēter attēdit ad id quod erat maius periculū. c. vbi periculum. de elec. lib. vj. ⁊ ppterea nō curauit q̄cq̄ certū diſponere de ipſoꝝ bonoꝝ reſtitutiōe: ſz illam totam iudicis arbitrio demādauit: nec in ea curauit vel attēdit ad ſubtilitates verborum iuris ciuilis: an reſtitutio iſtorum bonorum fuerit facta vel conceſſa per verbum reſtituo. aut p verbum indulgeo. ſed qualitercunq̄ facta fuerit gratia bonoꝝ ipſorum reſtitutio ſemper ſtat in arbitrio iudicis. d. c. vergentis. c. ſi pater. de teſta. ⁊. c. licet mulieres de iureiu. lib. vj. Ponamus enim quod ipſe reus omnia bona ſua vel ſaltem maiorem partē ipſorum lucratus fuerat ex fauore: qz dum erat ſub praua heretica profeſſiōe exercebat magnas vſuras ex q̄bus maiorem partē ſubſtantie ſue cōpoſuerat dicendum ne

erit iſto caſu quod iudex eccleſiaſticus debeat reſtituere bona dicto ↄuerſo. dico quod nõ. vt no. Card. in Clemen. j. de vſur. ꝛ per Dyn. in regu. peccatum. de re. iu. lib. vj. Cum ergo iſte due reſtitutiones ſunt diuerſe: ꝛ ex diuerſis cauſis fiant merito debent diuerſo iure cenſeri. l. papinianus exu li. ff. de mino. l. penu. ff. de calũ. cum ſimilibus. ¶ Sed quero re
4 tentis eiſdem terminis † quid ſi fiſcus bona iſta iam alienauerat ꝛ in priuatos vſus conuerterat ĩ totum vel in partem contra quẽ habebit recurſum iſte reſtitutus ꝛ an poterit dicta bona ab ipſis poſſeſſorib⁹ vẽdicare. Reſpõ. diſtingue aut fiſc⁹ bõa pdicta alienauerat titulo lucratiuo. ſ. donationis: aut legati vel titulo oneroſo. ſ. venditionis locationis emphiteuſis ꝛ ſimilibus. ¶ Primo caſu aut bona illa fuerant acquiſita ex tenore vel alio iniuſto titulo: ꝛ non datur repetitio dicto reuerſo ad fidẽ ꝑ not. doctrinam Card. in. d. Clem. j. de vſur. ꝛ Dyn. in regula peccatum de regu. iur. lib. vj. ¶ Aut fuerunt iuſto titulo acquiſita ꝛ ꝓculdubio poterit illa vẽdicare. d. l. ij. ꝛ que notat ibi Bar. l. iiij. colum. C. de
5 ſent. paſſ. ꝛ reſti. ꝛ ratio eſt. qꝛ iſte tractat dãno euitando illi vero poſſeſſores de lucro captãdo merito iſte preferendus eſt illis. l. fi. C. de codicil. ꝛ in aut. de impoſſen'. lucrat. deſcrip. in pn. ¶ Secundo vero caſu quando ex titulo oneroſo illa vẽdicare non poterit: ratio eſt vna. quia iſto caſu vterq; tractat de damno euitando ꝛ ſunt pares ĩ cauſa. ꝛ regula
6 eſt quod † in pari cauſa potior eſt cõditio poſſidentis. c. in pari. de regu. iur. lib. vj. alia ratio viget ꝛ melior: qꝛ cum iſti poſſeſſores emerunt a fiſco: q erat ver⁹ dñs dcõꝝ bonoꝝ. l. q́ſqs. ꝛ. l. fi. C. ad leg. iul. maie. ꝛ. l. arriani. C. de hereti. c. ad abolẽdã. ĩ fi. ꝛ. c. vergẽtis. extra eo. titu. ꝛ. c. cum ſecũdum leges. eo. tit. lib. vj. merito fuit in eiſdẽ emptoribus tráſlatũ verum dominiũ ipſorũ bonorum ꝛ poſſeſſio: ad quod iudex eccleſiaſticus: aut ſuperior reſtituendo bona iſti conuerſo non poteſt reſtituere niſi illa q̃ ſunt apud fiſcũ quoꝝ adhuc eſt dñs. alia vero que fuerunt alienata nõ põt amplius reſtituere abſq; cõſenſu dominoꝝ ꝛ poſſeſſoꝝ. l. id quod noſtrum eſt. ff. de re. iu. fiſcus eñi ſuccedit in bonis ipſi⁹ rei tanq̃ heres. vt'. l. tutor. C. ad leg. iul. de vi. pub. ꝛ propterea potuit in eos verum transferre dominium. l. ſed et ſi lege. § . item ſi rem. ff. de peti. heredi. ꝛ Bart. in d. l. ij. in. iiij. col. ver. pro declaratiõe. ꝛ ꝓpterea rei vẽdicatio nõ datur iſti conuerſo: qu' a illa non datur contra dominũ qui poſſidet. l. mater. l. cum a matre. ꝛ. l. a poſſidentibus. C. de rei vẽdicat. quomodo igit' poterit ſubueniri calamitati iſti⁹ peccatoris ↄuerſi erit ne dicendũ quod oĩno perdat ſuum dic q; nõ: ſed ſibi ſubuenitur hoc modo: qꝛ datur ſibi cõditio ex lege contra fiſcum ad recuperandũ pecunias illas quas ex venditione dictorum bonorũ acceperat: ſi extant. ſi vero non extant nulla datur repetitio: et ideo diſtingue ſic ſecundũ bar. in. d. l. ij. quod aut fiſcus ex peciniijs quas accepit ex venditionĩ

bus ſeu alienationib⁹ dictoꝝ bo
noꝝ fuit effectus locupletioꝛ: qꝛ
verſe fuerūt in vtilitatē fiſci aut
nō: qꝛ foꝛſan fuerūt furto ſubtra-
cte aut alio caſu deperdite. p̄mo
caſu fiſcus tenet̄ ad illarū reſtitu
tionem: ſcd̄o vero non tenet̄ ſm
qd̄ occidit Bar. in. d. l. ij. quē vi-
de latius exponit ⁊ declarat ibi
hāc materiā per plures q̄ones.

¶ Summarium.

1 Heretico cōdemnato ⁊ re-
uocato que pena ſit imponēda.
2 Cleric⁹ in perpetuū carcerē de-
trudendus d̄ꝫ primo degradari.
3 Pena perpetui carceris poteſt
hodie permutari.

1 Secundo q̄ro an here
tico p̄dicto poſt reuo-
cationē hereſis ſit in-
iungēda aliq̄ pena lo
co p̄nie poſtq̄ꝫ habue
rit īdulgētiā vite. dic ꝙ ſic. qꝛ in-
trudit̄ in ꝑpetuū carcerē ad agē-
dū ꝑpetuā p̄niam. c. excōicam⁹.
el. ij. ⁊ ibi. gl. extra eo. tit. ⁊. c. j. eo.
2 ti. lib. vj. ¶ † Et no. qd̄ clericus q̄
intrudit̄ in iſtuꝫ carcerē debebit
prius degradari ⁊ deinde in ip̄o
carcere mutari. ita dicit text. i. d.
c. j. ibi perpetuo mirandus ⁊c.
qd̄ videt̄ quid mirabile vt poſtq̄ꝫ
eccleſia admiſit illum ad p̄niam
⁊ reuocauit hereſim publice me
dio iureiurando debeaꝫ poſtea
degradari vel ſi degradat⁹ erat
remanere in eodē ſtatu priuat⁹
dignitate eccleſiaſtica ſacris oꝛ-
dinib⁹ ac officijs ⁊ bñficijs eccle
ſiaſticis. qꝛ degradat⁹ dicit̄ in-
habilis ⁊ incapax ad obtinendū
officia ⁊ beneficia eccleſiaſtica. c.
degradatio. in fi. de pen. lib. vj. et
not. per. d. Feli. in. c. non poteſt.
de re iudic. ⁊ hoc modo videtur

eſſe melioꝛis conditionis laicus
q̄ꝫ clericus. qꝛ laico reſtituuntur
bona q̄ſiq̄ꝫ vt. d. c. vergentis. eo.
ti. ⁊ ſupra late diximus proxima.
q. cogita tñ qꝛ videt̄ ſatis durum
qd̄ clericus per inſignē peniten-
tiam nō conſequit̄ aliud quā ſo-
lius vite beneficium: quā vitam
miſeram ducet in perpetuis car
ceribus. lꝫ perq̄ꝫ durum ſit tñ
lex ita ſcripta eſt. d. c. penul. ⁊. c. j.
eo. tit. in antiq̄s. ⁊ in. vj. ideo ſer-
uanda eſt. l. proſpexit. ff. qui et a
quib. iō dicit Abb. in. d. c. penul.
ꝙ ſatis eſt ſibi ſi euadūt penam
mortis per ipſam reuocationem
cū regulariter nō ſoleat tolli pe-
na corpoꝛalis per penitētiā. d. l.
qui ea mente. ⁊ ſupradictum fuit
in prin. p̄cedētis. q. nihilominus
3 dicit Abb. in. d. c. pe. quod † pena
iſtius perpetui carceris poterit
hodie permutari ex diſpenſatio
ne ⁊ in alteram ſpeciem cōuerti
arbitrio ſuperioꝛis vt eſt text. in
c. vt cōmiſſi. §. necnō. eo. tit. li. vj.
qui ex eo dat̄ facultas iudici p-
mutandi penam ipſius perpetui
carceris ⁊ not. ꝙ eſt ius nouum
Bonifacij octaui qui mitigauit
rigoꝛem iuris antiqui. Archi. tñ
in. d. c. vt commiſſi. in fi. dicit qd̄
clericus beneficiatus qui eſt pa-
ratus corrigi ⁊ corde nō ficto re-
uerti ad vnitateꝫ chriſtiane fidei
deponi nō debet ⁊ per cōſequēs
retinebit oīa beneficia: ⁊ allegat
gl. que videt̄ bene hoc p̄bare in
c. nūc aūt. xxj. diſtin. in ver. mar-
cellinus. in fi. tamen credo ꝙ di-
ctū Arch. ⁊ glo. p̄cedat quando
ſpōte ⁊ ī a principio quis reuoca
uit errorem predictū: non aūt q̄ñ
poſt negationē aut ſimilē: qꝛ dice
ret ꝯ tex. in. d. c. j. eo. ti. lib. vj. ⁊ gl.

in.d.c.excõicam9.el.ő.§.ſi.q iura volũt clericũ poſt reuocationez debere imutari.& iõ limitãt vt.ś.

¶ Summarium.

1 Suſpitio an in materia hereſis procedat.

2 Suſpitio vel pſũptio an ſit cauſa ſufficiẽs ad cõdẽnationẽ:pcipue in atrocibus.

3 Hereticus p annũ abſens & cõtumax an illius bonis fiſco applicatis rediens & cõparens adinittatur ad ſua bona & ſui defenſionem.

4 Excõicatus ob cõtumaciã an ſi p annũ fuit in eadẽ excõicatione ɔtumax:poterit vt herecticus cõdemnari.

1 Octauo quero quid ſi aliquis fuit deprehenſus nõ in hereſi expſſa:ſed in aliqua ſuſpitiõe hereſis an ſit puniendus ex qua pena. Reſpõ.ꝙ iura non impunũt contra iſtũ aliquam penam ſaltim a principio ſed mandant illum debere ſe ſufficiẽter purgare aduerſus notam illam & congrue docere de innocentia ſua & bona fama que habetur iter fideles chriſtianos & viros catholicos & eccleſiaſticos ex quibus indicijs & probationibus purgatur omnis macula iſtius peccati:que contra ipm fuerat obiecta:que quidem purgatio qñq; maior:qñq; minor:ſiue leuior requiritur ſm grauitatem vel leuitatẽ ſuſpitionis & cõditionẽ pſone:quã purgationẽ ſi ipſe ſuſpectus facere neglexerit poſtq̃ monit9 fuerit ad illam faciendã erit excõicandus:a qua ſi dẽ excõicatione niſi ſe legitime purgãdo intra annum exemerit anno elapſo vt ver9 hereticꝰ ɔdẽnandus erit:& eiſdẽ penis hereticorũ puniendus.ita ad litterã dicit tex.in.d.c.excõicamus.el primo.§.qui aũt inuenti.extra eo.ti.

2 ¶ †Ex quo nota caſuz iſtũ valde ſpecialem qđ quis ex ſola ſuſpitione ſeu preſumptione dãnatur in atrociſſimis criminibus contra regulã ordinariaz iuris cõis que hʒ quod in cauſis criminalibus debent eſſe pbationes luce clariores.l.ſciant cuncti.C.de pbat.c.pia. de excep.lib.vj.&.ij. q. viij.quiſquis &.c.ſciãt ſed tu' dic qđ ſuſpitio iſta ɔtinuata in cõtumacia & in excõicatiõe p annũ eſt effecta adeo vehemẽs & violẽtiſſima ex q̃ dici põt qđ ſit orta pſumptio iuris idubitata & p ɔſequẽs euidens pbatio vt notat Bar.& doc.in.l.ſi adulteriuz cũ inceſtu. in prin.& i.l.qđ ait lex.ff.de adult. & Bal.in.l.neq; natales.C.de pbat.p Alberi.Gãdi.in ſuo Trac. mal.intitu.de pſump.& indicijs indubits.& Ang.de are.& q̃s plures alios modernos q̃s breuitatis cã non refero hic:dicã aliqua ſ.in vlt.li.glo.igiẽ in.d.c.excõicamus.§.qui aũt.quã Abb.ibi.multũ cõmendat & ſequiẽ dicit ꝙ iſte non diciẽ ex leui pſumptione dãnari ſed ex violentiſſima que facit indiciũ indubitatum & pſumptionẽ iuris expſſam q̃ vt dixi recipit incrementũ ex pertinacia illius qui ſtetit in excõicatiõe per annum & illius contumacie:qđ tñ contrarium apparet de iure ciuili †vbi ſi reus ſteterit per annũ ɔtumax in non comparendo:ei9 bona annotatur & fiſco applicãtur:qui reus ſi intra annum pdictum redierit comparens recu-

perat bona ſua ⁊ admittit ad ſe
defendēdū.l.ſ.⁊.l.annus.ff.de re
qui.re. poſt annuz vero rediens
nō recuperat amplius bona:ſed
ſi vult ſe defendere admittit ad
eius defenſiones ⁊ nō condēnat
abſens.d.l.j.l.annus.⁊.l.fin.ff.de
requi.re.⁊.l.abſentē. ff.de pen.vi
de glo.in.d.c.excōicamus.§.qui
aūt.q eſt valde notabilis que in
fine ponit aliū caſum non min⁹
4 ſuperiore notabile3.❡ †Quid ſi
aliquis ex alio crimine quā here
ſis ꝓpter eius contumaciam fue
rit excōicatus in qua excōicatio
ne per annū induratus inſteterit
an poterit vt hereticus condēna
ri:eo qꝛ ſubſtinuit excōicatione3
per annū.⁊ concludit qđ de here
ſi cōdēnari non poterit:ſed bene
poterit cōdēnari de illo crimine
pro quo fuerat excōicatus:qꝛ illa
excōicatio retenta per annuz in-
durato corde in illa contumacia
facit illū haberi:pro cōfeſſo.vide
Ab.qui hoc idem tenet in.d.c.ex
cōmunicamus.in.ij.colum.

❡ Summarium.

1 Receptatores ⁊ fautores he
reticoꝝ3 quibus ſunt penis affli
gendi.
2 Hereticoꝝ3 receptatio omnino
eſt interdicta.
3 Hereticis nemini licet aliquo-
modo vel quandocunq3 aliquid
de bonis ſuis reliquere.

1 NOn videndū eſt de
receptatoribus cre-
dētibus ⁊ fautorib⁹
hereticoꝝū quib⁹ pe
nis puniendi ſunt.⁊
breuiter dicas:quod q3 primum
de ipſorum crimine conſtat de-
clarandi ſunt excōmunicati:inq̄
quidem excomunicatione ſi ꝑ an

num indurato corde inſteterint
nec ſe corrigere curauerint poſt
annum efficiuntur infames vtrā-
q3 infamia ipſo iure notantur:
ita quod ſi laici ſunt erunt omni-
bus actis iudicis incapaces et
vt mortui reputantur:clerici ve-
ro hiſdē criminibus notati ſuper
annum vt ſupra in excōmunica-
tione inſteterint:poſt annū omni
officio ⁊ beneficio eccleſiaſtico
ſunt priuandi:nec mirandum eſt
ſi grauioribus penis clerici pu
niunt q3 laici:quia vbi maior eſt
culpa ſibi grauior debet eſſe vin-
dicta.ita dicit tex.ad literā in.d.
c.excōicam⁹.el ꝑmo.§.credētes.
extra.eo.ti.❡ Ex quo tex.nō.qđ
ꝑ eodē crimine grauius puniūt
clerici q3 laici de iure cano.rōne
2 predicta.❡ †Nota etiam qđ eſt
omnino iterdicta receptatio he-
reticoꝝū etiā ſi eſſent parentes:fi-
lij:fratres ⁊ ſimiles:nec q3 excu-
ſari pōt rōne ſanguinis:vt dicit
glo.i.d.c.excōicam⁹.§.credētes.
3 ❡ †Quinimo nemini l3 eis etia3
iter viuos:aut in vltima volūta-
te quicq3 relinq̄re de bonis ſuis
proprijs:⁊ in euentū in quē poſt
mortē alicui⁹ inuētū fuerit qđ is
in vita ſua vel cā mortis aliq̄d ex
bonis ſuis ꝑdictis hereticis reli-
querit vel donauerit:vt hereti-
cus damnandus:⁊ declarandus
erit etiam poſt mortem:cuius ca-
dauer ⁊ oſſa ſi in loco ſacro ſepul
ta reperiuntur exhumāda ſunt
⁊ in prophanis locis proijcien-
da:nec cuiquam parcitur licet
eſſet ep̄s:vt in.c.ij.qđ icipit ſicq3
ep̄us.extra eo.tit.❡ Contra pre-
dicta oppo.dum dicitur creden-
te3 debēre excōmunicari.d.§.cre
dentes.nam tex.in.c.penul.§.ſi.

eo.tit.dicit q͛ credentes debent eisdem penis sicut heretici puniri glos.in.c.accusatus. §. si vero. eo.tit.lib.vj.mouet istā. q. ⁊ tangit difficultatem quam Abb. in d.c. excōmunicam⁹. el primo. §. credentes.extra glo.reassumit: ⁊ tandē reddunt hanc solutionem quod in.§.credētes.el primo. illi receptātes erāt ignari de illorum praua ⁊ dānabili intentiōe: sed putabāt illos eē bonos ⁊ catholicos viros: nec credebāt illorum erroub⁹:in.d.autē.§.credētes.c.excōicamus.el.ij.eo. tit. q͛ est penul.sciebāt illos esse hereticos ⁊ credebant ad vnguē illorū erroneis opinionib⁹ ⁊ ꝓpterea cū essent eadē labe polluti ideo vt heretici ꝓprie sunt iudicandi.

¶ Uel dicas ꝙ dictio illa credētes in.d.c. excommunicamus. el primo. improprie ponit̃ hoc est scientes.q2 illi sciēter receptabāt hereticos non tñ credebant eorum erroribus: ⁊ ideo puniūtur leuiorib⁹ penis ꝙ̃ heretici in. d. vero.§.credētes le.ij.ponit̃ proprie de credētibus.i.illis q sciunt receptatos esse hereticos: ⁊ etiā quia eorum falsis opinionibus firmiter credūt ideo puniunt̃:vt heretici.vide apostill.d. zachar. super Abb.in.d.§.credētes. que aliter exponit illud verbum: sed mihi non placet.

¶ Summarium.

1 Suspectus de heresi semel restitutus an ⁊ quando dicatur in heresim relapsus et vt relapsus puniendus.

2 Ficta probatio an possit esse sufficiens ad vltimū supplicum inducendum.

3 Suspitio leuis ⁊ parua nō reddit suspectū hereticū vel relapsum.

4 Reuocatio heresis non debet esse morosa: ⁊ si sit morosa nō est admittenda.

5 Relapsio in heresim dupliciter consideratur.

Decimo ⁊ vltimo quero quidā fuit habit⁹ suspectus de heresi ⁊ facta canonica purgatione arbitrio epi herenim abiurauit: deinde post tp̄s aliqd̄ deprehēsus fuit in expressa heresi queritur an iste habeatur ꝓ relapso ⁊ puniēdus sit vt relapsus iuxta not. in. d. c. ad abolēdā in fi. vel sit admittēdus ad defensiōes ⁊ ꝓbaz ac si nūq̃ fuisset habit⁹ ꝓ suspecto.vt.d.c. ad abolendā.in princi. Rñd.tex. in.d.c.ad abolendā in fi. vr̄ velle quod indistincte puniat̃ vt relapsus tex.aūt in.c.accusat⁹.in pn. eo.ti.lib.vj.aliter dicit distinguēdo ⁊ meli⁹ q͛: aut suspitio ꝓpter quam ille abiurauerat heresim erat grauis ⁊ vrgēs vt q2 insurrexerat ex grauib⁹ ⁊ vrgētib⁹ indicijs ⁊ verisilibus ⁊ isto casu iudicatur vt relapsus: ⁊ eisdē penis punit̃ absq; vlla defensiōe.ita dicit tex.in.d.c.accusat⁹.in princ.⁊ ratio est: q2 per hāc secundā deprehensionē expressam declarat̃ aius illius q͛ prima vice fuerit in mala opinione cōtra fidē xp̄i: in qua semꝑ presumit̃ ꝯtinuasse vsq; ad secūdā deprehēsionē ita dicit tex.in.d.c.accusatus.in pn. ibi quadā iuris fictiōe cēset̃ esse relapsus. que quidē fictio sine ꝑsumptio est iuris ⁊ de iure cōtra quā non admitti ꝓbatio in contrariū.vt not.doc.in.c.afferte.de presumpt.et.l.quod ait lex.⁊.l. si

adulteriū cū inceſtu. ⁊ ibi Bar. ff.de adul.⁊.l.filiū diffinimus.ff. de his qui ſunt ſui.vł ali.in. l.nō eſt veriſimile.ff.quod met.cau.⁊ per Bal.in.l.nec̄ natales.C.de
2 proba. ¶ †Ex quo nota caſum valde ſingularē qđ in criminib⁹ atrociorib⁹ quis punitur vltimo ſupplicio ꝓpter fictas ꝓbatiōes cōtra regulā.l.ſciāt cuncti.C.de ꝓba.⁊.ij.q.viij.q̄ſquis.⁊.c.ſciāt. ⁊ vide ſupra que dixi.q. viij. ita colligit̄ ex tex.⁊ glo.in.d. c.accuſatus in princi.idē ſentit Abb.in c.excōicamus.et primo.in glo.in ver.condēnentur.extra eo.tit.q2 als potuiſſet per penitentiā euitare penam:ſed tu dic qđ non punitur ibi ꝓpter fictas ꝓbatiōes imo ꝓpter veras ⁊ expreſſas ex quo fuit deprehenſus in hereſi ⁊ propter ea punitur vltimo ſupplicio:ſed illa prior ſuſpitio hoc operatur quod preſumitur ſiue fingitur eſſe relapſus:ex qua fictione ſiue preſumptione denegatur ſibi facultas reuocādi ⁊ abiurandi hereſim ⁊ hoc eſt qđ in effectu operatur illa ſuſpitio.
3 ¶ †Si vero ſuſpitio ꝑ qua pri⁹ abiurauerat hereſim erat leuis ⁊ parua tunc non habetur vt relapſus:ſed eſt ac ſi nūc prima vice peccaſſet nec denegabit̄ ſibi reuocatio ⁊ abiurationis beneficium:vt poſſit penas mortis eui
4 tare.vt.d.c.accuſatus.§.i. ¶ †Et nota qđ iſto cāſu teneo q̄ iſti⁹ reuocatio nō ſit admittēda niſi in continēti fiat poſtq̄ fuit deprehēſus in hereſi ꝓpter illā priorem ſuſpitionē q2 nō caret ſuſpitionē relapſi ⁊ in hoc vertit̄ ſatis arbitriū iudicis q̄ſ velit reuocationē ipſam admittere de quo dixi .ſ. eo.q.x.in fi.vbi etiā tetigi verbo de hoc:quod nota ꝑ declaratione eorꝫ que dixi ibi.pro quo facit qđ habetur in.l.nō oēs.§. a barbaris.ff.de re.mili.⁊.l.quis ſit fugitiuus.ff.de edil.edic.⁊ hoc eſt quod dicit tex.in.d.c.accuſatus.
5 §.i. ¶ †Et nota vnū in hac materia relapſionis quod nō ſoluꝫ q̄s dicit̄ relapſus in hereſim ſi in eadem ſpecie hereſis bis peccauerit:verū etiā ſi in diuerſis ſpeciebus inciderit:q2 in hac materia non attendit̄ modus ſiue ſpecies peccādi:ſed ꝯſidera effect⁹ violationis fidei ad quā oēs ſpecies hereſis tendunt. vide tex.in c.pen.in prin.extra eod.titu.⁊ ibi Abb. ¶ Et ex his reddit̄ expedita tota materia hereſis ⁊ prim⁹ iſte liber iuxta intentionē meam quātū ad penas iudiciales: ſi tñ queris pleniorēꝫ habere notitiā de premiſſis crimine ⁊ illi⁹ ſpecieb⁹ mēbris ⁊ capitulis vide ꝑ Theologos in locis.ſ. notatis. in.ij.q.in fin.ad quorꝫ doctrinas ⁊ rectuꝫ iudicium ſancte matris eccleſie quo ad ꝑmiſſa ⁊ alia que fidem ipſam cōcernūt:tam dicta quā dicēda ſemper me refero.

¶ Liber ſcđs de Sortilegijs.

Cum eſt vt poſt hereſis tractatum ſubijciamus titulū ⁊ materiaꝫ Sortilegiorum que ſepius ex illa deſcēdūt vel cum ea habent participationem talem quod ſapiant hereſim maniſeſte : ⁊ propterea rei ipſius criminis examini inquiſi-

toris heretice prauitatis quan-
doq; ſubijciuntur: ⁊ eiſdem here
ticorum penis crucianṫ. vt in. c.
accuſatus. §. ſane. de here. li. vj.
deuenio nunc ad materiam.

¶ Summarium.

1 Sortilegiuꝫ generaliter ca
ptum quid ſit.
2 Sortilegi ſunt hũani gñis inimi
ci ⁊ humane ſalutis hoſtes.
3 Sortilegi proprie ſumpti qui di
cantur.
4 Sortilegiorũ ſpẽs cõtinẽtur ſub
verbo noxia.
5 Sortilegiorum profeſſio dupli
citer conſideratur.
6 Sortilegiũ vnde dicatur.
7 Sors multis modis itelligi põt.
8 Sortilegiũ a quibus ſit inuẽtũ.
1 PRimo eñ q̄ro ꝗd
ſit Sortilegiũ gene
raliter ſumpto vo
cabulo ꝓ omni ſpẽ
cie ſuperſtitionis
Reſpõ. ¶ Sortile-
giũ ẽ ſuperſtitio q̄dã illuſoria et
ſumme noxia q̄ vtiṫ homo De-
monis miniſterio: vt habeṫ. xxvj.
q. v. in ſum. ⁊. xxvj. q. ij. q̄ ſine ſal-
uatore. vbi de hoc. l. nemo. ⁊. l.
multi. C. de malefi. ⁊ Matth. ⁊. s.
Tho. in ſcd̃a ſecũde. q. xcv. ar. iij.
in tit. de ſuperſtitio. ⁊ not. i. c. j. ⁊
2 ij. de Sortil. ⁊ ideo ſortilegi di-
uinatores ⁊ malefici hui⁹ diabo
lice religionis ꝓfeſſi dicunṫ ho
ſtes humane ſalutis ⁊ humani
generis inimici. l. ⁊ ſi excepta. ⁊.
l. fi. C. eo. tit. Quero nũc q̄s diciṫ
proprie ſortilegus text. em. xxvj.
3 q. j. c. ſortilegi. dicit qꝺ. ¶ Sor-
tilegi ꝓprie hi ſunt qui ſub noĩe
ficte religionis ꝑ quaſdaꝫ quas
ſanctorum ſeu apoſtolorũ vocãt
ſortes diuinationis ſciẽtiã profi-
tentur: aut quarundam ſcriptu-
rarum inſpectiõe futura promit
tunt. ex quo tex. not. quod iſti ſor
tilegi et incantatores ſub falſo
quodã ficto religionis nomine
ſanctorũ vel apoſtolorũ ſua cõfi
ciunt ſortilegia: ⁊ hinc eſt quod
iſti incantatores ⁊ maxime mu-
lieres in ſuis ſortilegijs ⁊ incan-
tationib⁹ vt vulgariter diciṫ ſe-
pius dicere iubẽt per maleficia-
tum aut infirmũ. Aue mariã vel
Pater noſtruꝫ: aut alias ſimiles
orationes ad deuotionẽ alicui⁹
ſancti apl'i vel martyris: vt ſub il
lorũ ſanctorũ apoſtoloꝝ vel mar
tyrum deuotione ac ꝑſidio opus
quod ꝯficiũt videatur miniſtra-
ri: nihilominus omnia illa ſunt
falſa ⁊ ficta: ⁊ non ad verã deuo
tionẽ ſeu interceſſionẽ illius ſan
cti apoſtoli vel martyris dicun-
tur ſeu vouentur: ſed ſub illa fal
ſa religionis demõſtratione oĩa
opa predicta arte ⁊ preſidio de-
monis conficiunt ⁊ ſub illius de
notione vouẽt de quibus tum la
tius. j. dicemus. q. v. ⁊. vj. text. tñ
i. d. c. ſortilegi. videṫ ponere ſolũ
diffinitionẽ iſtius verbi ſortilegi
ſtricto ſumpto vocabulo qꝺ de-
notat dũtaxat ſpeciem diuinan
di: ⁊ ſic ſortilegia diuinatoria.
Ego aũt large ſumo hoc verbũ
ſortilegiũ ſiue ſortilegũ ꝓ omni
ſpecie ſuperſtitioſa: ſiue malefica
ſiue amatoria ſiue diuinatoria
ſit: vt. s. dixi in ṗn. q. qm̄ ſunt tot
diuerſa noĩa ritus ⁊ ſpẽs iſtius
diabolice religionis. qꝺ nimis
longũ eſſet velle cuiuſq; ſuam po
nere diffinitioneꝫ: ⁊ ideo ſub hoc
noĩe ſortilegũ ſiue ſortilegi oĩm
maleficorũ ⁊ diuinatorũ ſectas
comprehenſas habere volo tã q̄

ſub vnó genere comprehendens
ſub ſe omnes ⁊ ſingulas ſpecies
ipſorum maleficiorum in ſubſtā-
tia differentias prout requiritur
de eſſentia vere diffinitionis ſm
Barto.in.l.j.ff.de teſtamē.⁊ dixi
mus ſupra tit.primo in prin.illa
enī diffinitio eſt bona reſpecti il-
lius ſortilegij ſpālis de quo ibi.ſ.
diuinatiui:ſed volēdo ponere dif
finitionem ſortilegij que compre
hendat omnes pfeſſos cuiuſcūqȝ
ſint ſpeciei ſub eadem generali
diabolica religione dicēdū eſt ſic
4 qd.¶ †Sortilegus pprie eſt q
diabolicā religionē profeſſus eſt
⁊ noxia queqȝ ſupſtitioſa aut eluſ-
ſoria demonis inſtructione com
ponit.⁊ ſm hanc diffinitionem
oēs ſpēs ſortilegiorum continent.
ſub verbo noxia continetur ſpēs
amatoria ⁊ venefica vt infra la-
tius dicitur ſub v̄bo eluſoria cō-
tinetur diuinatoria ſpecies.ſub
verbo ſupſtitioſa ſortilegia que
fiunt ad ſanandū maleficiatos:
vt.l.nemo.⁊.l.mlti.⁊.l.corꝝ.C.de
mal.⁊ math.c.ij.de ſortil.xxvj.q.
5 v.ſortes.⁊.c.ſeq.†Iſtorum autem
profeſſio duplex eſt vna tacita:
altera v̄bo expſſa:de quibus ad
plenum dicetur infra eodem in
iij.q.⁊ vide in ſum conf.in tit.de
6 ſortil..q.ij.⁊ per totū.¶ †Sortile
gium autē dicitur a ſorte que in
hac materia accipitur p arte di-
uinādi.xxvj.q.v.ſortes.eadē cā.
7 q.iiij.c.ſi.¶ †Sors igitur hoc no
men accipit qñqȝ p fortuna:vt in
aut.vt oēs obedi.iud.prouin.§.
arripiāt.circa fi.ſumit etiā p cō
ditione humana:⁊ pluribꝰ alijs
modis de quibꝰ per gl.i proem.
Cle.in verſi.ſortis.⁊.l.milites.in
ver.ſortē.C.de teſta.mili.ſȝ habe
tur in.l.ij.C.cōia de leg.⁊ in.l.ſed
cū ambo.ff.de iudi.vide.d.Fede.
de ſen.in cōſil.cclxxxiiij.quod in
cipit.dñe reuerēde vbi plene exa
8 minauit quid ſit ſors.¶ †Queri
poſſet etiam a quibus fuerūt in-
uenta hec ſortilegia:⁊ qui fuerūt
primi qui illa introduxerunt in-
ter hoīes:dic qd populi perſi ce
teris curioſiores noſcere ea que
natura humana per ſeipſam fa
cere nec docere pōt.xxvj.q.iiij.c.
igit genus.⁊ quid ſit ſortilegiū.⁊
qd ſint ſortilegi vide Archi.in.c.
accuſatus.§.ſane.d here.lib.vj.
et in ſumma cōf.in tit.de ſortile.
q.ij.⁊.iij.Hoſtiē.⁊ Rayn.in ſum
ma eo.tit.⁊ ſcīm Tho.in ſum.ſe-
cūda ſecunde.q.xcv.in tit.de ſu-
perſti.ver.ad quartū dicēdum.

¶ Summarium.

1 Sortilegiorū tres ſunt ſpe-
cies principales.
2 Sortilegus ſeu maleficiatus nō
curatur niſi ab eiuſdem artis pe
rito ⁊ profeſſo.
3 Ars medicine nō operat in ſorti
legia:qꝛ diabolus illorū autorē.
4 Remedia arte diabolica malefi
ca ⁊ dānabili diſciplina adhibi-
ta nō ſūt a iure ciuili reprobata.
5 Diuinatio eſt pncipalis ſpecies
ſortilegij.
6 Diuinationū gña ſunt quatuor
7 Diuinatores multiplr nūcupāt.
8 Nigromantia vnde dicatur.
9 Demones dñr ſanguinē amare.
10 Sortilegia amatoria ⁊ venefica
eque puniuntur.

1 Secūdo qro quot
ſunt ſortilegiorū
ſpecies.Reſpō.qꝫ
multe ſūt ac diuer
ſe ſcdm diuerſas
hominū pfeſſio-

nes τ formas q̃bus ille conficiũt:
principaliores ṽo τ magiſtrales
ſunt tres.ſ. Diuinatiua. Amato
ria. τ venefica. ¶ Prima itaq; dr̃
diuinatiua per quã iſti ſortilegij
vſurparũt ſibi nomẽ diuinatoris
p̃ quã futura quedã p̃ntia vel pre
terita nobis ignota vaticinari co
nantur. xxvi. q. v. nõ oportet. τ. l.
nemo. C. eo. ti. de malef. τc. ibi di
uinãdi curioſitas τc. τ ſ̃m hãc
ſpẽm ſortilegiũ proprie τ ſtrictiſſi
me ſumitur: q2 dicitur a ſorte que
in hac materia ſumitur pro arte
diuinandi: vt. ſ̃. dictum eſt. τ hoc
modo ſumpſit text. hoc verbũ in
c. ſortilegi. xxvi. q. i. At Joã. lec. in
ſum. cõf. in tit. de ſortil. τ diui. q.
ij. in fi. dicit quod triplex eſt gen9
diuinationis quoꝝ primum eſt
quod fit per manifeſtã demonũ
inuocationẽ: qd̃ ptinet ad nigro-
manticos. Secundũ aũt eſt qd̃ fit
p̃ ſolã cõſiderationẽ diſpoſitiõis
vel motus alterius rei qd̃ perti
net ad augures. Tertiũ eſt dũ fa-
cimus aliquid: vt nobis manife-
ſtetur aliqd̃ occultũ quod ptinet
ad ſortes: τ iſta duo vltima fiunt
per tacitã demonũ inuocationẽ:
vt ibi dicitur. ſub quolibet vero
iſtorũ generũ diuerſe ſunt ſpẽs.
vt ibi not. τ dicetur infra hac. q.
col. ij. ver. redeo nunc τc. ¶ Se-
cunda vero ſpecies ſortilegiorũ
ea eſt que dicitur amatoria q2 fit
ppter amorẽ libidinoſum: et vt
plurimũ ad flectẽdũ pudicos ani
mos ad libidinẽ: tã mulierũ q̃ vi
roꝝ: ſ3 frequẽti9 mulierũ vt. l. eoꝝ
in prin. C. eo. tit. τ. l. iij. §. hec adie
ctio. ff. ad leg. cor. de ſica. l. ſiquis
aliquid. §. q abortiõis. ff. de pen.
vbi fit mentio de poculo amato-
rio de quo latius dicem9. j. eo. tit.
xij. q. τ qd̃ ſi ex poculo hmõi for
ſan male cõpoſito vl' indiſpoſite ſu
pto fuerit ſecuta mors abſorben
tis qua pẽa miniſtrator ille qui
exhibuit potandũ puniantur de
hoc lati9 dicet' ibi. τ ex videbim9
qua pena puniantur qñ nõ fuit
ſubſecuta mors: ſed alius turpis
effect9 de quo infra. q. xi. ¶ Ter
tia ſortilegioꝝ ſpẽs eſt illa que di-
cit' venefica ſiue malefica. τ iſta
eſt ceteris pernicioſior et magis
odioſa p̃ quã multa mala proue-
niunt τ diuerſe fabricantur infir
mitates: morbi: τ calamitates in
humanis ac brutorũ corporib9
ex quibus mors ſepius cauſatur
quidã eñ hac ſpẽ malefica pol-
luti cito pereũt. τ hoc euenit quo
tienſcũq; cõpoſitio illa malefica
eſt valde atrox τ plurimũ veneni
habet in ſe qd̃ qualiter fiat infra
dicetur. qñq; vero non tam cito
mors puenit: ſed poſt longas la
crimoſas querelas: τ lachrymabi
les fletus pſone maleficiate cor-
pus paulatim conteritur: virtus
debilitatur ita quod dñũ perit:
et ppterea ſpecies iſta ſolet dici
malefica qa ſemper tendit ad
malũ. l. eoꝝ. i. pun. τ. l. multi. C. e.
tit. τ ideo nõ inmerito lex vocat
iſtos humani generis inimicos:
q2 ſemper quaſi tendũt ad homi
nũ necẽ τ deſtructionẽ: τ quãdo
q; ſola carminis potentia interi
mũt abſq; vllo veneni hauſtu: vt
dt S. Aug. l li. x. d ciui. dei. cuius
dictum inſertum eſt. xxvi. q. v. c.
nec mirũ. §. magi. l. τ ſi excepta.
in princi. C. eo. titu. τ alibi appel
latur hoſtes communis ſalutis
l. finali. in princi. C. eodẽ titulo.
¶ Quidam vero reperiunt' qui
eadẽ pfeſſione muniti τ malefi-

ex arte eruditi ſupradictas infir
mitates et maleficas pollutiões
ex languentibus corporib9 auſe
rũt et corpora ita grauiter turba
ta breui tẽpore ſanant: quib9 ṽo
medelis et remediis ipſoꝝ curas
conficiunt et maleficas illas pol
lutiões remouẽt referre nephas
2 eſt. †nec putes qd cure hmõi fieri
ſoleant abſq; ſcientia malefice
artis et demonis inſtructiõe: qꝛ
maleficci ille pollutiones deſtrui
non ſolent niſi per eiuſdez artis
magiſtros vel qui ſint diabolice
profeſſionis bene inſtructi: aut
quo quomodo participes qꝛ ma
leficia ipſa abſq; demonis mini
ſterio et ſuffragio tam reb9 ipſis
ꝗ̃ verbis cõmuniter inſeri non
ſolẽt in corporib9 pariter nec tol
li. et hoc eſt qd dixit ſanct9 Aug.
in lib. de ciui. dei prout refertur.
xxvi. q. v. nec mirũ. i fi. quod hu
iuſmodi remedia et medelas ars
nõ cõmẽdat medicoꝝ quippe qꝛ
3 illa nouit. †medicina enim natu
ralis et oĩum phyſicoꝝ et cyrurgi
coꝝ ars tota cõiter non ſufficere
ret ad ſanandũ corpora ipſa et re
mouendum dictas pollutiones
que demõis opera: et ingenio in
dicto corpore fuerunt inſerte: ea
dẽ igitur artis pitia et ſuffragio
equum eſt vt tollantur: qꝛ cuius
eſt condere eiuſdez eſt ſoluere cu
ius eſt cõdẽnãdi facultas eiuſdẽ
eſt et abſoluendi libertas. l. cõdẽ
nare. ff. de re iudi. et l. nemo ꝗ cõ
dẽnare. ff. de reg. iur. Et nihil tã
naturale eſt quam eodez genere
quodq; diſſolui quo colligatum
eẽ reperit. l. nihil tã naturale. ff.
de regu. iur. Non nego tñ quod
ſi egritudines ipſe ex rebus dun
taxat naturalibus cauſantur pu
ta veneni quod ex rebus etiam
naturalibus contrariis tolli nõ
poſſint obq; demonis operatio
ne ſi homines per ſe aut natura
li ſcientia hec ſcire poſſent et na
turalium virtutes et potẽtias ita
ſubtiliter cognoſcerent ſicut de
mon: qꝛ ea que mediantibus na
turalibus proueniunt medianti
bus ẽt cõtrariis naturalib9 tolli
neceſſe eſt per ea que prime dixi
mus: ſz qꝛ iſtarũ naturalium vir
tutes et potentie homini vt pluri
mũ ſunt ignote tã in ſpecie quaz
in genere in arte medicine: et de
mon ꝗ ſubtiliſſim9 eſt et pfectiſſi
mus naturaliũ virtutũ cognitor
melius ceteris oĩa iſta nouit nec
vult illa poſſe cognoſci niſi pil
les ꝗ ſub ſua fide diabolicã reli
gionẽ pfitent: et ppterea vulga
riter dicim9 qd maleficia et egri
tudines hmõi non poſſũt cõiter
tolli per medicos naturalis me
dicine peritos: ſed ſolum p iſtos
magos et incãtatores qui ſub ea
dem profeſſione morantur et qui
maleficia ipſa facere ſolent et poſ
ſunt illi met eadem deſtruere et
tollere pñt arte et inſtructiõe de
monis: vt ſupra. et habetur p ſan
ctum Thom. in ſecunda ſcde. q.
xcv. arti. vi. et Leoꝝ. §. fin. C. eod.
4 tit. †ſz nota qd de iure ciuili re
media iſta nõ ſunt dãnãda: et hi
ꝗ dicta remedia faciunt et ſanãt
lãguores pdictos nulla pena pu
niunt de iure ciuili licet id agãt
arte malefica et dãnabili diſci
plina: vt eſt tex. l. d. Leoꝝ. §. fi. C.
eo. titu. tamen de iure canonico
nõ licet aliquo modo hoiem male
ficiatum contrariis maleficiis li
berare. xxvi. q. vlt. admoneãt. de
quo tamen latius dicem9 infra

q.xv. ¶ Sequitur mō: vt videa-
mus de alijs ſpeciebꝰ ſortilegio
rū3 que ſunt quodammodo ſpe-
cies ſubalterne ad illas de qbꝰ
ſupra que in veritate potius vi-
dentur reſpicere finem ⁊ effectū3
ipſorum ſortilegiorum quā prin
cipium: infraſcripte vero reſpi-
ciunt finem principiū ⁊ mediū3:
⁊ iſte diuerſis nominibus nūcu-
pantur ſecundum diuerſos mo-
dos ⁊ formas quibus conficiun
tur ⁊ eiſdem nominibus appel-
lantur eorum magiſtri ab ipſa
5 eorū3 arte cognominati. ¶ † Re
deo nunc ad primam ſpeciē que
eſt diuinatiua que inter ceteras
obtinet principatum in qua plu
res homines communiter deci-
piuntur atq3 incidunt quam in
alijs: quia natura humana ⁊ illo
rum maxime qui ſunt curioſi na
turaliter appetit ſcire q̄ maiora
ſunt naturali ſciētia et humano
intellectui occulta nimis. ¶ Et
ideo videmꝰ quod communiter
iſti ſortilegi nigromātici magi ⁊
ſimiles quotieſcūq3 volūt operi-
bus ⁊ ſuperſtitionibus ſuis fidē
adhiberi licet extranei ſint ⁊ pe-
nitus ignoti aliqua que ex prete
rito alicui acciderant eidem ad
vnguem prout euenerāt referre
ſolēt quorū relationes: q2 ſapiūt
veritatem alliciunt hominum
mentes ad credendum ſibi etiā
ea que falſa ſūt omnino iſta fuit
ſententia. S. Auguſtini in lib. x.
de ciuita. dei relata per ſacros.
Canones in. c. nec mirum. §. nul
lum ſuffragiū. xxvi. q. v. ſub hac
enim ſpē plures militāt magiſtri:
⁊ omnes fere malefici profitent
6 artem predictam. ¶ † Pro cuiꝰ
euidentia ſciendum eſt quod di-
uinationum quattuor ſunt gene
ra ſiue ſpecies: ſicut q̄tuor ſunt
elementa. Primum videlicet geo
mantia que fit in elemento ter-
re ta geos quod eſt terra: et man
thos. i. diuinatio. Hydromātia
que fit in aqua ab hydor: quod ē
aqua. Pyromantia q̄ fit in igne-
a pyr quod eſt ignis ⁊ aeriman-
7 tia que fit in aere † Hinc dicti ſūt
Geomanti: Hydromāti: Pyro-
manti: ⁊ Aerimanti: qui artes ip
ſas profitentur: vt exponit text.
xxvi. q. iiij. c. igitur genus. in pn.
que vba fuerunt aſſumpta ex di
ctis ſancti Aug. i lib. de nā dimo
num. ⁊ Hoſt. in ſum eo. ti. in pn.
Quorū qdā ex ipſis profeſſoribꝰ
appellant. ¶ Diuini ſic dicti q̄ſi
deo pleni. Iſti ei diuinitate ſe ē
plenos ſimulāt ⁊ aſtutia quadā
fraudulenta hominibus futura
coniectant. ¶ Alij dicuntur In-
cantatores ⁊ hi ſunt qui artē ver
bis tantum peragunt: ⁊ eſt quan
doq3 tāta iſtorū potentia carmi-
nis vt verbis ſuis abſq3 aliquo
veneni hauſtu occidūt: vt habe-
tur. xxvi. q. v. d. c. nec mirum i pn
cipio. ¶ Quidā alij ſunt Arioli
ſic dicti: quia circa aras ydolorū
nepharias preces emittunt ⁊ fu-
neſta ſacrificia offerunt: quibus
celebritatibus demonum reſpō-
ſa ſuſcipiunt. ¶ Alij dicuntur
Aruſpices quaſi horarum inſpe
ctatores. hi enī obſeruant tēpo-
ra dies horas ⁊ momēta ex quo
rū obſeruātia bona vel mala fu-
tura predicunt: hi etiā inteſtina
pecudum inſpiciūt ⁊ ex his futu
ra pronoſticant. ¶ Alij ſunt Au
gures qui volatus auiū ⁊ voces
intendunt: inde dicitur auguriū
quaſi auiū garitum. ¶ Alij dicū-
tur Phitoniſſi

tur Phitoniſſi q̄ q̄dā religiōe dia
bolica pfeſſione ſectāſ. a Phito
ne.i.apolline dicti q̄ auctor fuit
artis diuinādi. ¶ Alij ſūt Aſtro-
logi qui in aſtris vaticinantur:
an vero ſit hodie permiſſa vati-
cinatio per aſtrologiam dicetur
infra.q.ſequen. ¶ Alij dicuntur
Genethliaci ſic vocati propter
natalicioꝝ conſiderationes. iſti
enim capiunt diem natalis et ho
ram alicuius ꝛ per.xij. celi ſigna
ſyderumq; curſus calculantur: et
predicunt felices: ꝛ infelices futu
ros euentus ꝛ mortem quando-
q;. ¶ Alij demum ſunt Salito-
res ſic dicti: quia dum cuiquam
membri aliqua pars ſalierit ali-
quid exinde ſibi proſperum: aut
infelix ſignificari predicunt. hec
omnia declarantur per text.in.d.
c.igitur genus.que tamen nō pro
doctis viris: ſed pro iunioribus
et rudibus referre placuit quib9
ſuperaddo. ¶ Nigromanticos
qui per Nigromantiam vatici-
nantur quia videntur eorum in-
cantationibus et coniurationi-
bus reſuſcitari mortui quibus p
dictos nigromanticos fiunt iter
rogationes: et illi ad eorum in-
terrogata reſpondere ꝛ ſic dicti a
nigros ſiue nigron grece: quod
latine dicitur mortuus ꝛ mantio
i.diuinatio: ꝛ vt plurimum quan-
do hec fiūt ipſi magiſtri adijciēt
ſanguinem cadaueri. ꝛ quia de-
mones dicuntur amare ſangui-
nē ꝫ et propterea quotieſcunq; fit
nigromantia cruor aqua miſce-
tur vt demones colore ſanguinis
facilius prouocentur hec haben
tur in.c.nec miruꝫ.xxvi.q.v.in.§.
nigromantici que pro tyronibus
ſimiliter adiuncta fuere. ¶ Uidē-
dum eſt modo qui ſunt profeſſo-
res: ſiue magiſtri qui in ſecunda
et tertia ſpecie ſortilegiorum mili
tare ſolēt. ꝛ breuiter dicas quod
hi qui ſūt profeſſores artis ama-
torie et in illa ſortilegiorum ſpe-
cie militant ijdem in venefica ſpe
cie profitentur et iſti appellantur
magi.ſ.qui artem magicaꝫ profi-
tentur: vt dicit textus in.l.eorum.
in princi. C.eo.titul. ꝛ.d.c.nec mi
rum.§.magi. ꝛ iſti ſunt qui vocan
tur etiā malefici ob facinoruꝫ ma
gnitudinē: vt dicit tex.in.d.§. ma
10 gi. Ius eñ ciuile iſtos vtriuſq; ar
tis magiſtros equiparauit tam
in factura quam in penis.ſ.illuꝫ
qui conficit ſortilegia amatoria:
ꝛ ſortilegia venefica: ꝛ vtrūq; pa-
riter eadem pena puniri iubet: vt
d.l.eorum.in princi. ꝛ.l.ſi quis ali
quid.§.qui abortionis.ff.de pen.
an idē ſit de iure canonico quod
eadē ſit i vtroq; pena ſtatuta aut
diuerſa dicemus: infra eo.'x. qō.
¶ Sunt quidaꝫ qui dicuntur in-
cantatores qui ſola potentia car-
minis perſtringunt hominuꝫ vi-
tas: iſti ſolēt vt plurimum in ter-
tia militare: ꝛ quidaꝫ alij q̄ ſupra
in prima ſpecie expreſſi ſunt.in
hac tertia ſepius ſe exercent: vt
ſunt, Arioli qui in eoꝝ ſacrificijs:
ꝛ imolationibus adiungunt quā
doq; imagines cere: vel crete re-
cētis ꝛ illas iuxta feruentiſſimuꝫ
ignem apponunt vel acubus ea-
rum capita vel latera perforant
baptizant: ꝛ quaꝫ plura alia tur-
pia faciunt: que conueniūt tertie
ſpeciei vt latius infra dicetur in
ſequen.q. ꝛ Nigromantici ſimili
ter ſepius ſolēt in tertia ſpecie la
borare de quibus ſimiliter dice-
tur infra in.d.q.ſequen.

¶ Summarium.

1 Sortilegia multiſ fiūt modis.
2 Sortilegiorum profeſſio duplex.
3 Sortilegij profeſſio tacita qualiter fiat.
4 Sortilegij profeſſio expreſſa dupliciter conſideratur.
5 Sortilegij profeſſionis expreſſe modus et ſolennitas.
6 Sathanas ſummopere cupit adorari.
7 Sortilegi vtūtur venenorum cōpoſitione.
8 Deus nullaʒ recipit temporis diſtinctionem.
9 Theſauri an arte diabolica poſſint inueniri.
10 Aſtrologi chiromati ⁊ ſimiles q̄ futura predicūt an pena ſacrilegij puniantur.
11 Sortilegia tam amatoria ꝙ̄ venefica dupliciter fieri dicuntur.
12 Sortilegia quo mediāte/ vel qua vi operentur.
13 Sortilegium amatorium non cadit in inuitum.
14 Sortilegium amatoriuʒ requirit puram et liberam voluntatem.
15 Amor non poteſt in inuitum cadere.
16 Sacramenta eccleſiaſtica an effectiue poſſint in ſacrilegijs cōcurrere.
17 Sacramenta eccleſiaſtica cuius ſint efficacie.
18 Demones magicis artib⁹ aduocati ſignis: ritibus ⁊ carminibus ipſorum magorum etiam inuiti comparere coguntur.
19 Acharon nomen eſt diaboli.
20 Sortilegium maleficum quid ſit ⁊ cuius ſit efficacie.
21 Uenena quare ⁊ quando dicantur bona vel non mala.
22 Uenena mala que dicantur.

TErtio q̄ro quot 1
modis ſunt ſorti
legia loquēdo d̄
oī ſpecie: vt ſu-
pra. Rn̄d. mul-
tis: ac varijs mo
dis fieri poſſe.
¶ † Pro cui⁹ itelligētia ſciēdū eſt 2
qd̄ duplex eſt ſortilegiorum pfeſſio
tacita. ſ. ⁊ expſſa itelligēdo de p-
feſſis cuiuſcūq; ſpeciei. ¶ † Taci- 3
ta eīn pfeſſio ē pmiſſio q̄dā quaʒ
q̄s facit alteri pfeſſo de obſeruā
do q̄ ſibi mādauerit ſub pmiſſio
ne q; grādia faciet: ⁊ mirabilia ī
vita ſua cognoſcet futura: et mul-
ta alia his ſilia dūmodo fideʒ ca
tholicā abijciat: ⁊ oīa eccl'aſtica
ſacramēta peſſūdet: ⁊ totis ei⁹ vi
rib⁹ adhēbit cultui ⁊ obedientie
ſui magiſtri ⁊ illū tāq̄ verū pnci-
pē adorabit cultū vere adorantēis
ſub idolorum forma ſibi pſtando et
alia hmōi turpiora pacta: ⁊ cūcta
opa p ipm faciēda ſub illi⁹ noīe
⁊ deuotiōe pficiet: ⁊ iſta dr̄ tacita
pfeſſio: qr nō fit ppe cū dmone ſʒ
cū miniſtro dmonis ⁊ i q̄ nulle in
teruenīūt ſolēnitates extriſece q̄
itetueni re ſolēt i expſſa pfeſſiōe
ſicut ē ſolēniſ ſtipulatio fides pſti-
ta p iuramētū: d̄ obſeruātia pmiſ
ſorum: itē homagiū ⁊ fidelitatiſ pmiſ
ſio erga demonē vna cū poſterga
tiōe ⁊ oīmoda diuiſiōe fidei chri
ſtiane ⁊ alijs q̄ i ea reqrūt: vt l. c. q̄
ſine ſaluatore. xxvi. q. ij. ⁊ ī d̄ ſum.
pfeſſ. e. tit. q. iij. ⁊. vi. vbi fit mētio d̄
vtraq; pfeſſione ⁊ pacto habito
cū demone. ſ. tacito ⁊ expſſo: ⁊ eo.
ti. q. x. ī fi. quā ſubmiſſionē ipſe de
mon poſtea ratā hʒ: ⁊ reddit ſe fa
cilē ī obſeq̄ndo volūtati: ⁊ appeti
tui illi⁹ ſicut aliorum q̄ facto oīa ſor
tilegia ſicut expſſe pfeſſi fabrica-

re incipiũt vt ibi not. ⁊ notat etiã ꝑ quẽdã modernũ Theologũ in quodã ſuo tracta. de ſtrigi. mag. demon mirand. lib. j. c. iiij. ⁊ l. nemor. l. eorũ i pri. c. co. ti. ⁊ i. c. ij. de ſortileg. vbi dicit de illo ꝙ aſpiciebat in aſtrolabio ꝑ inueniendis furtis. ⁊ de hac tacita profeſſione videtur etiã meminiſſe tex. ſi bene conſiderentur verba ſua in. d. c. nec mirum. §. nigromantici ver. ad hec oia. vbi poſt narrationem certorum remediorum que. fiunt erga maleficiatum pro ſalute corporis ſubiũgit textus hec omnia fieri arte demonum ex quadã peſtifera ſocietate hominum ⁊ an-
4 gelorũ malorũ exorta. ¶ † Altera vero dicit profeſſio expreſſa: ⁊ eſt illa que fit expreſſe cum proprio demõe: ⁊ iſta eſt duplex. Una que dicitur ſolemnis ſiue publica: altera que dicitur priuata. Solemnis enim et publica: eſt illa que fit cum demone dum publice reſidet in ſolio maieſtatis more Principis: quando fiũt vniuerſales congregationes omnium ſtrigarum ⁊ maleficiorum nigromantũ cuiuſcũꝗ generis ꝓfeſſorũ certis nocturnis horis locis: ⁊ temporibus demonis arbitrio conſtitutis vbi vniuerſis aſtantibus ſit iſta profeſſio. ¶ Priuata vero eſt illa que fit cum ipſo demone pacto expreſſo cum iuramento: vt infra: citra tamen ſolemnitates: ⁊ hominum multitudinem: vnde contra iſtos dicitur Eſa. xxviij. c. Dixiſtis percuſſimus fedus et cum inferno fecimus pactum. ⁊ de hac fit mentio in ſum. confeſ. eodem titulo. q. iiij. in princip. ⁊. q. xj. ⁊. xij. fiunt quãdoꝗ eiſdem ſolemnitatibus quibus fieri ſolent vere ⁊ ſolemnes profeſſiones monachorum in chriſti religione dum profitentur regulam monaſticam relinquentes mundum illi vere faciunt cõtrarium quia relinquũt primo deum ſaluatorem abnegantes illius nomen ⁊ baptiſmum: ⁊ poſtea reliqua ſacramenta eccleſie: deinde adherẽt demoni eidemꝗ perpetuam obedientiam ſpontanea voluntate promittunt ſuperaddentes etiam ſacramentum ⁊ homagium indubitatum adeo quod penitus efficiũtur demoni ſubiecti ⁊ pluſꝗ vaſſali. ⁊ ex tunc contrahitur inter hominem demonem amicitia quedam ⁊ peſtifera ſocietas ex qua multa mala ⁊ turpiſſima opera conficiũt: ⁊ ꝗdam alia turpiora faciunt que referre nõ audeo: vide illũ modernũ Theologũ i. d. trac. de ſtrig. de mõ. mirã. li. j. i. iiij. c. vbi lati⁹ oia iſta ponit: ⁊ in ſum. cõfeſſ. eo. ti. c. ij. ⁊. iiij. in princ. ¶ † Iſti vo ꝙ ex- 5
preſſam ꝓfeſſionẽ fecerũt reddũt etiã expreſſum cultũ adorationis demoni per ſolemnia ſacrificia ꝙ ipſi faciũt diabolo imitãtes in oĩbus diuinũ cultũ cũ paramentis luminarib⁹ ⁊ alijs huiuſmodi ac precibus quibuſdam ⁊ orationibus quibus inſtructi ſunt adeo ipſum adorant ⁊ collaudant continue ſicut nos verum creatorem adoramus. xxvj. q. v. contra idolorum. ⁊ eſt glo. in. c. accuſatus. §. ſane. de here. lib. vj. ⁊ in ſum. confeſ. eo. ti. q. ij. ⁊. iij. ⁊. xxvj. q. vj. non obſeruetis ⁊ eadem cauſa. q. ij. ꝗ ſine ſaluatore. vbi eſt bonus tex. ĩ quibus autem locis ⁊ quibus tẽporibus hec faciunt dicetur infra. q. ſequen. Et hoc procedit. q

diabolus ſummopere deſiderat ab homine adorari ⁊ deum ipſuz creatorem in hac adoratione imitari: quod puenit ex illo peccato ſuperbie quo ipſe Sathanas voluit ſe facere equalē deo ⁊ pariter ſicut ipſe adorari quod peccatum adhuc in ſe retinet. vt dicit. S. Tho. in ſecūda ſecunde. q. xcv. arti. v. ⁊. S. Auguſtinus in lib. x. de ciuita. dei. cuiꝰ dicta tradita ſunt. xxvi. q. v. nec mirum. §. auguria. ver. ſed hoc queſdam fallit ⁊ ver.
G ad hoc vbi dicitur quod † Sathanas adhoc valde nititur vt adoretur quaſi deus ⁊ propterea illi qui interueniunt in dictis ſacrificiis ⁊ expreſſe ipſum Sathanaz adorāt ipſi ſunt ſibi ceteris ꝑdilectiores ⁊ nihil petunt quin exaudiantur ab eo ex his que ipſe facere poteſt: ⁊ ſi petunt ea que ipſe facere non poteſt fingit illa facere poſſe ⁊ per multas illuſiones decipit ſuos profeſſos: ⁊ ꝓpterea dicunt quedā qꝺ ſortilegia ⁊ maleficia que fiunt per iſtos ſunt ceteris atrociora et grauiora q̄ppe quia diabolus ſummopere cupit iſtis complacere a quibꝰ maius premium recipit et iſti ſunt qui ſolent quādoq̄ ſtruere imagines cere: vel crete: ſeu alicuius mixture gummarum ⁊ ſimilium. ⁊ dicit S. Aug. in lib. xxi. de ciuitate dei hec verba not. quod demones alliciūtur his rebus caractheribus ſignis et carminibus magicorum non tanq̄ animal cibis: ſed quaſi ſpiritus ſignis: quia enim homines in ſignum ſubiectionis eis offerunt ſolemnia ſacrificia et proſtrationes faciunt gaudent ſummopere huiuſmodi reuerentie ſigna ſibi exhiberi alliciuntur autez diuerſi demones diuerſis ſignis ſecundum quod diuerſis ritus ipſorum magis cōueniunt verba Sācti Auguſtini relata per San. Thom. in tract. qq. diſpu. i partis in titulo de inira. q. x. veri. reſpondeo in fi. vbi dicit. quod Demones certis temporibus obſeruatis ⁊ determinatis carminibus ⁊ ſignis ritibus ⁊ imaginibus conſecratis vel potius execratis euocati adueniūt quas imagines iſti malefici portare ſolent ad loca ſacrificiorum deputata: quibꝰ completis composito ingenti igne dictas imagines primo baptizant i nomine Beelzebub principe demoniorum ſeu Sathane ⁊ quibuſdam aliis turpioribus verbis que referre non audeo: quibus ſic peractis imagines predictas igni adherent ⁊ ibi petunt que mala ⁊ infirmitates volunt in vera naturali perſona illius quem vel quam ipſa repreſentat imago inferri et quibus doloribus ⁊ tormentis cruciari quandoq̄ enim acubus vel aliis ferris acutis perforant ſibi capita coſtas femora pectus ventrem: aut aliam corporis partez in qua cupiunt exoriri infirmitatem in perſonam maleficiati. de quibus imaginibus fit mētio in ſumū. confeſ. in tit. de ſorti. q. xii. vbi dicitur q̄ hi qui faciūt dictas imagines dicuntur aſtronomi et illas vocant aſtromonatas: que omnia opere demonum habent effectum. cuius ſignum euidens eſt quia in eis neceſſe eſt ſcribi quoſdā caractheres qui naturaliter intelligi nō p̄nt ⁊ ad nihilum operant niſi ad opera demonum execranda: ⁊ illuc ad modicū tem

pus auditur perſona illa contra quam ſortilegia et maleficia predicta facta fuerunt quod grauiter dolet et lamentatur de maximo cordis viſcerum vel renis ſeu ꝯ ſtomachi, aut capitis dolore dicens grauiter quadam infirmitate repentina cruciari quam nullus medicorum cognoſcere nec curare poteſt: et hec eſt illa quam ſortilegus demonis arte malefica ſibi impoſuit iteruenientete poſtea ſortilegio formali: vt infra dicam: et iſta eſt veritas cui nec ſacri canones nec ſacrorum theologorum ſchola repugnat. vt. in. d.c. nec mirum. §. ſi aut quilibet opponit. circa finem vbi ad hoc ſpeciale queſitum reſpondet. S. Aug. et fatetur quod demones poſſunt in ſanis corporibus chriſtianorum immittere egritudinem mediate miniſterio ſortilegi et malefici: ſed reprehendit illos qui credunt in eis propter periculum anime: quia qui in illis credunt recedunt a fide chriſtiana in totum aut dubitant ſiue vacillant in ea. arg. c. j. extra de hereti. et diximus ſupra
7 tit. primo. q. ij. ¶ † Non igitur tibi perſuadeas quod ex ſola illa imaginum obſeruantia tactu et cerimonijs abſque alia factura et maleficio poſſint huiuſmodi infirmitates in dictis humanis corporibus exoriri: quia hoc eſſet ridiculum credere: ſed fiunt poſtea venenorum compoſitiones et conficiunt mixturas maleficij quod preſtant maleficiando aut in corpore aut extra corpus in corpore. ſ. per puluere venenorum commixtos in cibo: aut potu perſone maleficiande: aut per varias vnctiones factas in aliqua corporis parte: qua egritudinem cupiunt exoriri: extra

corpus vero fiunt: quando ipſe facture ſiue maleficia ſic in vnum compoſita abſcondunt in lecto perſone maleficiande ſuper quo iacitura ſit aut ſub limine hoſtij ipſius vel alterius hoſtij: ſuper quo perſona ipſa maleficianda tranſitura ſit illaque pedibus calcare continget de quibus latius infra dicetur in. vj. q. Et iſti non et expreſſe profeſſi per actus ſacrificijs huiuſmodi ſepius conſueuerunt interrogare Sathanam in forma idoli ſuper altare exiſtentem: vt futurorum aut preteritorum ſiue preſentium occultorum notitiam ſibi demonſtret: quod Sathanas ſua idolorum forma illis reſponſa reſtituit de preſentibus et preſentibus valde occultis et remotis verum et certum conſueuit preſtare reſponſum ex quo ipſe qui eſt ſpiritus liber ſubtilis: et eleuatus nulloque premitur pondere carnis: ſicut homo videt et expreſſe cognoſcit omnia que fiunt et facta ſunt in vniuerſo orbe terrarum: que omnia facile homini indicare poteſt: ſed que futura ſunt minime quia illa ſolus deus nouit eſſe vera prout
8 ſunt vel erunt in ſuo eſſe † quia apud ipſum vt dicunt Theologi nulla datur temporis determinatio preſentis preteriti vel futuri: quia omnia ſunt illi preſentia in ſpeculo diuine maieſtatis: eo igitur excepto nulla creaturarum habet certam notitiam futurorum. vt latius infra dicemus. q. x. et habetur per Eſai. xlj. c. annunciate nobis que futura erunt: et dicemus quod dij eſtis vos. et ideo Demon qui eſt dei creatura: vt habetur Gene. primo. non poteſt cognoſcere futura ex certa ſcientia: ſed per quaſ

dam coniecturas vt latius infra dicetur in decima queſtione: quotieſcunque igitur fit interrogatio 9 de preteritis: aut preſentibus occultis: vel de his que ſūt in longinquis partib⁹ redditur prompta reſponſio: ſicut ab eo qui habet certam ſciētiam vt not. in. d. c. nec mirum. xxvi. q. v. et notant cano. in. c. ii. de ſortil. et l. multi. C. eo. tit. quotieſcunque vero queritur notitia futurorum tunc non venit tā prompta reſponſio ſed tardior: dubia et implicita quippe q2 illorum in veritate ipſe eſt ignarus: quorū certa notitia ad ſolum deum ſpectat et ad illū duntaxat cui deus voluit reuelare: vt habetur Eſaie dicto quadrageſimo primo capitulo: et dixi ſupra prime: et habetur act. apoſtolorum. l. c. vbi dicit. nō ē veſtrū noſcere tpa vel momēta que pater poſuit in ſua poteſtate. et per S. Thom. in ſecunda ſecūde. q. xxvi. articu. vi. dixi infra eod. q. vi. hi vero qui tacitam habent profeſſionem cū demone licet ipſi quoque ſua execrant maleficia demonis miniſterio et ſuffragio et corpora ſancta ab huiuſmodi lāguoribus ſanāt nihilominus non habent eandē vim et poteſtatem: ſicut hi qui ſunt expreſſe profeſſi et ſunt reſpectu illorum vt ita dixerim tanquam fratres nouitii: aut fratres tertii ordinis reſpectu profeſſorum cū ipſi tam in eorum profeſſionibus quam in cultu imitantur diuinū et mores noſtre religionis ſecundum diuerſitatem profeſſionis: et cerimoniarum: omnia tamen ad eūdē effectū tēdētia: vt dixit text. in. c. excōmunicamus: el ſecundo in princi. extra de heret. vbi dicitur facies: quidem habentes diuerſas caudas vero ad inuicem colligatas &c. ¶ † Inter quos nō obmittam illos qui arte huiuſmodi iactāt ſe poſſe inuenire theſauros in locis valde remotis et ſubterraneis abſconditos: et quādoque inducent homines ad talē inſaniam vt foueas quam in gentes conficiunt pro inueniendis theſauris huiuſmodi: et iſta videtur mihi quod ſit vna ex turpioribus illuſionibus: quas demon homini faciat: q2 in rei veritate nunquam legi: vidi: nec audiui quēquam ex nigromantis magicis aut ſortilegis huiuſmodi aliquos vnquam inueniſſe theſauros: aut alias aurū vel argentū: ſed quam plures vidi huic operi icūbētes qui mirabiliter conati ſunt velle experiri: poſt multos labores et diabolicas obſeruātias demū nihil viderunt nec inuenerūt niſi terram: et ratio eſt quia deus non permittit nec vult demonē poſſe theſaurizare: quia alias ſequeretur quod iſti magici nigromantici: ac ceteri diabolice fidei profeſſores eſſent ceteris chriſti fidelib⁹ ditiores ac pſtantiores. et quamplures reperirent ex ipſis chriſti fidelibus qui animo ditanti profeoncrentur illos nec curarent chriſtianam ipſam poſtergare fidē vt magno theſauro abundarent et venerarentur ab omnibus. Quinimo videmus hodie totum oppoſitum quod iſti ſortilegii magni nigromantici et ſimiles ſunt ceteris chriſti fidelibus pauperiores ſordidiores et viliores et in hoc mundo deo permittente calamitoſam vitam communiter peragunt deum verum in felici

morte pereũt.ꝛ eterni ignis incẽ-
dio cruciãtur:vt.in.c.firmiſſime.
extra de heret.ꝛ.xxvj.q.v.nec mi
rũ:ꝛ ea qua demon argutia illos
decipit eadẽ ꝛ ſimilibus pmiſſio
nibus ipſi nos decipere ſtudent:
ſed non capiunt niſi aliquos qui
ſunt ſimplicis cognitionis: ꝛ ca-
rent intellectu ꝛ ratione:vel qui
ſunt nimiũ creduli ꝛ curioſi qui
auiditate quadã impudenter ap
petunt ſcire ea q̄ nulla ratione
aut honeſta cauſa cõpetit ſibi in
ueſtigare.d.c.nec mirum.§.augu
10 ria.ver.portentis. ¶ Sed que-
ro nunc an aſtrologi:chiromãti
ꝛ ſimiles qui ex ſignis celeſtibus
ꝛ aſtroꝝ curſibus futura predi-
cunt incidunt in peccatũ ꝛ vide-
tur dicendũ qđ ſic q2 iſtoꝝ noti-
tia ad ſolũ Deũ creatorem ptinet
vt ſupra proxime diximꝰ ꝛ habet
Eſa.xlj.c.annunciate nobis ꝛc.
Tu dic aut iſti Aſtrologi:ꝛ alij p
nominati volũt futura ipſa predi
cere ex certa ſciẽtia:ꝛ nõ licet eis
quia ſigna illa celeſtia ſunt ſigna
rerum non cauſe rerum.ſ cauſe fi
nales:ꝛ licet inclinent naturam
humanã ad aliquid faciendũ:nõ
coarctant nec imponunt neceſſi-
tatẽ alias nulla eſſet in nobis li-
beri arbitrij ptãs a deo tributa ſi
cogeremur ꝯ volũtatẽ noſtrã pec
care:vt dicit ſanctus Thomã.in ſe
cũda ſecũde.q.xxvj. articu. vj.et
not.per Abb.in.c.ij.de ſortileg.
aut predicunt illa per modum de
monſtrationis ſeu inclinationis:
ꝛ bene dicunt dũmodo nõ demõ
ſtrent neceſſitatẽ preciſam neq3
cauſatiuã in eo quod ratione li-
beri arbitrij prudẽter homo cui-
tare poteſt:vt dixi ꝛ iſto modo nõ
peccant nunciando. ¶ Item que-
ri poteſt quid de chiromantia q̄
eſt diuinatio quedam que fit per
lineamenta manus:an liceat fie-
ri ſine peccato vel ſine pena. dic
quod eodem modo aut quis nar
rat preterita que euenerunt illi
cuius manus intuetur ꝛ non eſt
peccatum nec prohibitũ:aut q̄s
predicit futura:ꝛ iſto caſu fit ea-
dem diſtinctio de qua ſupra:aut
quis vult predicere neceſſitatiue
ꝛ certo modo:aut inclinatiue.pri
mo caſu diuinatio ipſa ſapit he-
reſim per ea que ſupra proxime di
ximus.ſecundo vero caſu non ſa
pit hereſim nec meret penam q̄
illa predicit:quia vaticiniũ iſtius
chiromãtie fit vt plurimũ per re
gulas aſtroſtologie:vt not.iſti ſũ
miſte maxime Joan.lec.in ſum-
ma confeſſ.eodem titulo.q.ſecũ-
da ꝛ tertia ꝛ quinta.ꝛ.S.Thom.
d.diſt.9.5.articu.v.aut nos loq-
mur de ſecunda ſpecie que dicit
amatoria: ꝛ hec ſortilegia fieri
poſſunt per vtrunq3 profeſſum.ſ.
taciterꝫ expreſſe profeſſionis ſicut
11 alia diuinatiua. ¶ Sed aduerte qđ
hec ſortilegia ꝛ ea que ſequun-
tur tertie ſpecie fieri poſſunt du-
pliciter ꝛ in corpore ꝛ extra cor-
pus perſone maleficiande. vt.l.
eorum. in princi.ꝛ.l.multi.C.eo-
de3 titu.ꝛ.l.ſi quis aliquid.§.qui
abortionis.ff.de pen.ꝛ.l.ij.§.hec
adiectio.ff.ad le.cor.de ſica.ꝛ ha
betur in.d.c.nec mirum.§.nullũ
ſuffragium.in ver.ſed hoc quoſ-
dam fallit ꝛc.l.corpore enim fie-
ri dicuntur per cibum vel potum
regulariter vt.d.§.q̄ abortionis.
ꝛ.§.hec adiectio.extra corpus au
tem hoc eſt extra inteſtina fiunt
per aliquas mixturas cõpoſitas
ex herbarum folijs vel radicibꝰ

metallis reptilibus terre auium
plumis: vel membris: ſeu inteſti-
nis earundem auium animaliũ
vel piſcium: aliarũq ſimilium re-
rum naturalium: illaq quandoq
conſuunt in clamide perſone ma
leficiande ad amorem: vel ſub ca-
pite lecti ſup quo pſona ipſa dor-
mit abſcõdũt aut ſub limine ho-
ſtij camere aut alteri9 ſuper quo
ipſe maleficiãdus vir aut mulier
tranſitura ſit. Quidam ſolent ap-
ponere imaginẽ cere iuxta ignẽ
ardentẽ completis ſacrificijs de
quibus ſupra ꝛ adhibere quaſdã
preces nepharias: ꝛ turpia v. r-
ba: vt quemadmodum imago il-
la igne cõſumitur ꝛ liqueſcit eo-
dem modo cor mulieris amoris
calore talis viri feruenter ardeat
ꝛc. In iſtis etiã ſortilegijs ad amo
rem: vt plurimum admiſcentur
ſacramenta eccleſiarum ſicut eſt
hoſtia cõſecrata: vt not. glo. in. c.
accuſatus. §. ſane. de hereti. libro
vi. vel nondum ſacrata ſed circũ-
ſcripta notis ꝛ literis ſanguineis
ſuper qua dici curant: quandoq
vnam: duas: tres: quinq plureſve
miſſas quibus celebratis tradũt
hoſtiam ipſam non integrã ꝓut
eſt: ſed in puluerẽ redactã valde
ſubtiliter perſone maleficiande
quam aſſumere faciũt in cibo: ſi-
cut in meneſtra vel in potu eodẽ
modo faciunt cum calamita im-
mixta alijs ſpeciebus et tradita
vt ſupra in cibo vel potu perſone
maleficiãde ex quo dicunt illam
eſſe nature attractiue. ꝛ qđ pote-
rit cor ꝛ voluntatem abſorbẽtis
attrahere ad amorẽ perſone tra
dẽtis: ſed omnes ſunt nuge: ꝛ de-
monis fallacie que raro vel nun
ꝗ ſortiũtur effectum ſtante libe-
ri arbitrij poteſtate mirum quid
eſſet quod mulier caſta ꝛ hone-
ſta violenter traheret ad peccan
dum ꝛ ad amandũ illum quẽ na-
tura ipſa ſue cõditionis nõ pati-
tur. quia nemo: vt ſupra proxime
dixi inuitus compellitur ad pec-
candum niſi qui curioſe et ſpon-
te accedit ad peccatũ. d. c. nec mi-
rum. §. auguria. ver. his ergo po-
tentis non negatur tñ quod De-
mon aſtutia et ſollicitudine ſua
non poſſit tam grauiter: ꝛ ſollici-
te mulierem ipſam tentare et illi
pſuadere adeo quod incidat in
peccatum ꝛ incipiat amare virũ
illum quem prius nunquam no-
12 uerat. † Et ideo dixerunt quidam
magni Theologi quod ſi aliquis
maleficiatus. aut maleficiata re-
peritur qui deuenerit ad effectus
quos tendunt maleficia predicta
id profecto non prouenit virtute:
ꝛ potentia maleficij: vel ſortilegij
rationibus predictis: propter libe
ri arbitrij poteſtatẽ. ſed deuenit
virtute diabolice tentationis qui
Demon: vt credentium animas
facilius decipiat ita quod firmi-
ter credant quod illa ſortilegia fa
ciant miracula ꝛ vera ſint eorum
opera. Ipſemet adeo vehemen-
ter ſollicite infeſtat mulierem
ipſam tentationibus ꝛ perſuaſio-
nibus die nocteq: adeo ꝙ nun-
quam ſinit ipſum vel ipſam ali-
quo momento quieſcere: nec in
ſomnijs: nec in vigilia: ad quod
multoties accedẽte maxime ope-
ra: ꝛ miniſterio extrinſeco ſortile-
gi: qui extrinſecus cooperatur: et
literis amatorijs ꝛ precibus pol-
licitationibuſq verbalib9: adeo
quod fragilis ſex9 ſepe illaquea-
tur: ꝛ cadit in peccatum ꝛ hoc nõ

prouenit virtute: et potentia ſorti-
legij: ſed demonis tentationibus
et opera hois extrinſecus coope-
rantis: vt dixi. qui inſectantur mu-
lierem ipſam tanquam venatores fe-
ram: aut aucupatores auem et neceſ-
ſe eſt quod poſt aliquod bellum
reddat ſe victam in manibus ho
ſtis et cedat propter ſuam debilez
naturam: et imbecilles vires quas
hz ad reſiſtendum diabolo imo per
quam facilis eſt credula et quam no-
ua ſunt tam bona quam mala liben-
ter appetit: vt not. Gen. iij. et c. fo-
rus. de vb. ſigni. nec dici pōt hoc
violēter fieri: ſed ſponte quia mu-
lier ipſa ſponte incipit incaleſce-
re in amorem illius viri et volun-
tarie illum deſiderat: et hoc eue-
nit ex natura ſua: et volūtate vio-
lentia ſortilegiorum et hec eſt faci
lior via ad flectendum pudicos
animos ad libidinem quam alia:
et maxime ſi quando hec tentatio
fit mittūtur nuncij Epiſtole ama
torie: et ſimilia ad mulierem his
vel ſimilibus modis videntur fa
cilius flecti quam vi ipſius male
13 ficij. ¶ †Et nota vnum valde ſin-
gulare quod Sathanas videns
ſe minus potentem in hac ſpecie
ſortilegiorum amatoria: in qua
non poteſt hominem inuitum tra
here ad amandum: ſicut in ter-
tia ſpecie: in qua etiam viro vel
muliere inuita in eius corpe egri
tudines intromittit vt infra lati9
dicemus in ſpecie illa et habetur
in. d. c. nec mirum. circa finem in
verſic. ſed hoc quoſdam fallit etc.
14 † Effectus enim iſtius ſortilegij
requirit puram et liberam volun
15 tatem: † quia nemo amat inuitus.
et licet iſti vulgares fateri ſoleant
ſe inuitos amare: et propter poca

lum aſſumptū compelli ad aman
dum hoc eſt falſiſſimum ſi volu-
mus intelligere de neceſſitate p-
ciſa vt compellatur homo ratio-
ne et voluntate. quia hoc nō per-
mittit deus ne tollatur liberi ar-
bitrij poteſtas quam habet ho-
mo: ſi tu diceres compellitur ho-
mo perſuaſionibus demonis tūc
dico quod non compellitur in
ratione: ſed in concupiſcētia car-
nis. quia fragilis eſt et niſi fortiter
et deliberate reſiſtat vel fugiat in
cidit in laqueum vt latius infra
dicam in hac. q. et hactenus nun-
quam vidi: nec legi poteſt maleficio-
rum ordinationibus ſiue potius
machinationibus ab iſtis male-
ficis ſacra miſceri niſi in his que
fiunt ad amorem et in hac ſpecie
in. ¶ Hoc bis aut ter habui in
facto ſortilegos qui huic ſortile-
gio ſine maleficio incumbentes
hoſtiam cōmiſcuerant vnum vi-
delicet clericum religioſum qui
hoſtiam ipſam ſacratiſſimam ac
cipiebat cuius partem ipſe ſcele-
ratiſſimus qui cupiebat amari
aſſumpſerat dicendo quedā ver-
ba ſatis turpia atque nephāda que
hic referre non expedit: reliquaz
vero partem hoſtie miſerat ad
ipſam mulierem nō in forma ho
ſtie ſed minutatim cōtritam aut
in puluerem redactam ſumendā
in cibo aut potu. ¶ Iterum ha-
bui alium qui hoſtiā ipſam non-
dum ſacratam acceperat: et ſu-
per illa circum circa cum ſangui
ne anularis digiti nonnulla ver-
ba ſatis turpia deſcripſerat: de-
inde ipſam hoſtiam ſuper alteri
impoſuerat hoc eſt ſuper nudo
lapide ſacrato ſub linteamine
tamen altaris abſconditam et a

quodam ſacerdote rotunde con-
ſcientie ſuper illa quinqꝫ miſſas
celebrari fecerat certis orationi-
bus ad eius propoſitum ſuper ad
ditis: deinde hoſtiam ipſam ſum-
pſerat que tamen non erat exp̃ſ-
ſe conſecrata cuius partem pro
ſe aſſumpſerat: alteram vero par-
tem perſone maleficiande tradi-
derat redactam in puluerem: vt
p̄rime dixi aſſerẽtes vterqꝫ ipſo-
rum qui hoſtiam ipſam aſſum-
pſerat indiſſolubili amoris vincu
lo adinuicem colligari nihilomi-
nus nullum effectum apparentẽ
vidi nec percipi. ¶ Hec ſunt ad-
huc anni duo elapſi quod alium
ſimilem caſum audiui Rome ac-
cidiſſe de quadam inpudica mu
liere in cuius coſanis reperte fue
re due hoſtie ſuper quibus amba
bus erant deſcripta verba que-
dam ſanguinea ⁊c. quas ipſa te-
nebat vt aſſeruit ad effectum tra-
dendi cuidam alteri mulieri ad
inſtantiam viri qui eiuſdem mu-
lieris amorẽ ꝯcupiſcebat. ¶ Al's
quoqꝫ nondum eſt annus elapſus
quod due impudice mulieres Ro
me quas vidi ⁊ audiui ab excellẽ-
tiſſimo viro Reuerendo domino
Locumtenente Reueren. D. Ui-
carij pape: qui illas captiuatas
habuerat ⁊ examinauerat que ac
ceperant oleum baptiſmatis quo
inunxerant ſibi labia dicentes
hec verba: fides abrenuncio tibi:
⁊ cum labijs illis ſic inunctis de-
oſculate fuerant viros quoſdam
cauſam captandi amorem ab
ipſis: vt ipſe aſſerebant: nihilo-
minus demum omne experimen
tum fallax et ſuorum exceſſuum
condignas vidi luere penas.
¶ Aliud exemplum a triennio et
citra in eadem vrbe contigera
quod quedam turpiſſima mulier
acceperat particulam cutis illius
qua infans indutus egreditur de
vtero matris q̄ primũ venit in lu
cem illamqꝫ ſimiliter, ſuper nudo
lapide ſacrato lauerat ⁊ ſuper il-
la plures miſſas numero quinqꝫ
celebrari fecerat cutimqꝫ predi-
ctam poſt modum aſſumpſerat
⁊ baptizauerat ſub nomine perſo
ne maleficiãde cũ aqua baptiſma
tis ⁊ cerimonijs conſuetis: dein-
de eandem in puluerẽ redegit ad
effectum tradendi perſone male-
ficiãde tñ interim capta fuit: nec
perficere potuit ſortilegium: ſed
cõgruas ſceleris ſui luit penas.
16 ¶ † Redeũdo igitur ad propoſi-
tũ dico quod iſti ſortilegi ſepius
requirunt remedia ſacramentorũ
eccleſiaſticorũ in iſtis ſortilegijs
amatorijs videntes forſan quod
diaboli auxiliũ non eſt ſibi ſatis
putantes ſecundũ demonis per-
ſuaſiones: quod ſacramenta hu-
iuſmodi ſummopere cõmoueant
animos hominum ad amandũ
terrena ⁊ illorũ concupiſcentias
naturales: ſꝫ in hoc iudicio meo
ſummopere decipiuntur puten-
tes tantũ immenſum eucariſtie
ſacramentũ mũdanis laſciuijs: et
17 peccatis p̃ſtare ſuffragiũ. † quia
in ſacrificijs nullum aliud eſt ma
ius per quod omnia tollunt̃ pec-
cata ⁊ anima chriſtiani per ipſũ
vnitur deo. de conſe. diſtin. ij. cũ
omne crimen. ⁊ c. nihil in ſacrifi-
cijs. ⁊ in Clemen. j. de reliq. ⁊ ve.
ſanct. ⁊ ibi not. d. Cardin. ⁊ ſimili
ter cetera ſacramenta que ad ex-
cluſionem ſpiritus maligni ⁊ pu-
rificandũ animã a peccatis: ⁊ ad
confirmandum vnionẽ fidei chri

ſtiane adinuenta fuerunt prout eſt oleum ſanctū baptiſmatis criſmatis ꝛ extreme vnctionis.).q.j. detrahe.ꝛ.c.firmiſſime. de heret. ꝛ de cōſecra.diſt.iiij.in prin. ꝛ eadem diſt.c.preſbyteri.c.null9 miniſtrorum.ꝛ tetigi ſupra titu. j.in ij.q.in princ.fatuū eſſet dicere qđ iſtos contrarios effectus operarentur. Sed ego credo ꝙ Sathanas ſub hac ſpecie vehementer decipit iſtos ſortilegos perſuadē do illis quod iſtorū ſacramētorū abuſus parit mirabiles effectus quo ad amorē: ſʒ hoc ipſe facit in vilipendium chriſtiane fidei:ꝛ vt grauius offendat diuinam maieſtatem:quinimo quandoꝙ reperiuntur quidam ſacerdotes qui ſunt adeo proterue ꝛ reprobe conſcientie: qui audent in ipſo ſacrificio miſſe ſcienter dicere nōnullas prauas orationes: et nephariās preces: ꝛ maleficiandā perſonam nominare: ꝛ apprehenſis ſortilegijs ſuper altari manibus proprijs illa immolari deo nō verenť exorantes qđ ſucipiātur exaudiēde preces: vt illum ad queʒ deſtinata ſunt ſortiantur effectuʒ ex quibus apparet ꝙ Sathanas adeo ſubtiliter operať quod ab hominib9 ꝛ ſacerdotibus dei miniſtris apud altare ſacratum cultum adorationis extorquet in maximum dedecus eccleſie ꝛ diuine maieſtatis oſtēſam illos decipit prout vidimus.ſ. proxime de Theſauro. ¶ Quidam alij capiūt cutim virgineam aut infantis de quo ſupra diximus: aut alterius quadrupedis nondū nati hoc eſt quando naſciť abortiuum quam redigunt in membranam quam appellant chartam virginē ꝛ tenent quandoꝙ in forma quadrata quādoꝙ vero in forma rotunda ſicut hoſtia vel parum minus ꝛ ſup illis deſcribūt aut ſcribere faciūt verba incantatiua ꝛ coniuratiua ſpirituū quibus immiſcēt certos caractheres ꝛ ſigna quedam extranea quib9 demonū inuocatio cōtinet:vt latius.ſ.dicet.

18 q.viij. † q̄ demones magicis artibus aduocati: mediantibus iſtis ſortilegijs caractherib9 et ſignis coacti adueniunt certis temporibus obſeruatis et determinatis carminibus ritib9 ꝛ imaginib9 conſecratis vel potius execratis vt dicit ſanctus Tho.in trac.qq. prime partis.q.x.ver. nonum. in titulo de miracu.vbi etiam dicit qđ per iſta vł ſimilia nomina demones vocati coguntur venire ſi magus illos aduocat: ꝛ licet inſint:ꝛ appareant aliqua nomina dei nihilominus illorum finis:et vltimus effectus ſemp tendit ad iſtud:ſed ideo illa dei nomina apponunt:vt facilius legentes decipiantur:ꝛ credāt per illorum nominum expreſſionem rem ipſam ſanctam atqꝫ deuotam eſſe. Et ex iſtis quam plurimas vidi et abſtuli de manibus maleficiorum: ꝛ inter alia ſepius vidi iſta verba inſerta.agios otheos:agios iſchyros:agios athanatos:hoc eſt de9

19 acharon:de9 immortalis:ꝛ † clarum eſt quod hoc nomen acharon eſt nomē Sathane: ſiue Beelzebub.vt not.iiij. Regum dum Elias diuino numine inſpiratus reprehendit Ochoſiam Regem qui derelicto diuino cultu deos extraneos adorabat dicēs. Nunquid non eſt vobis deus veſter deus iſrael.vt eatis ad cōſulendū

Beelzebub. deū acherō de lecto
quem aſcēdiſti non reſurges ꝛc.
Quidam alij admiſcent in ipſis
ſortilegijs amatorijs partem ali
quam clamidis aut camiſie filiū
ſi habere poſſunt pſone malefici
ande ꝛ cum illis ꝛ alijs mixturis
cōponunt facturas ſuas: quidaꝫ
vero capiūt auiū aut brutorūꝫ in
teſtina vel membra ſeu aliam cor
poris vel mēbri particulā prout
quidā cepere iecur vulpes ocu
los lupi aut illi9 caput: cor cerui
noctue inteſtina: aut bubonis:
linguaꝫ milui aut philomene ꝛ ſi
miliū. ¶ Nec putes qꝺ ſola iſtaꝝ
rex mixtura ſufficiat ad cāndūꝫ
pdictos amoris effect9 niſi adeſ
ſent ꝟba diabolica exorcizantia
ꝛ ſortilegi mēs ꝛ intētio pdcā oīa
ſathane vouentis ꝛ veluti ſacri
ficia immolātis ad hmōi turpes
effect9: quēadmodū eīn per verū
ſacerdotē immolaꝫ hoſtia q̄ deo
creatori cū deuotione offerꝫ. ita
per iſtos maleficios ꝛ ſortilegos
verum diuinum cultū imitantes
violanteſqꝫ hec eoꝝ reproba ſa
crificia imolantur quib9 ablatis
ꝛ emiſſis precibus ſtatim efficiū
tur a demone conſecrata ſeu po
tius execrata per not. in. d. c. nec
miruꝫ. §. ſed hoc quoſdam ꝛc. et
ſanct9 Aug. in lib. x. ꝛ. xxſ. de ciui.
dei ideꝫ teſtatur: vide. S. Tho. in
trac. qq. diſ. q. x. ver. nonū prime
partis in tit. de mira. ꝛ in ver. re
ſpōdeo. in fine alioquin ſequereꝫ
qꝺ q̄libet alius chriſtianus extra
illoꝝ profeſſionem ſi haberet no
titiā illoꝝ verboꝝ poſſet eadem
cōficere ſortilegia ꝛ eoſdem effe
ctus cōcipere qꝺ non eſt dicēdū
per ea que ſupra dicta ſunt: ꝛ per
ea que habentur in. d. c. nec mi
rum. §. negromantici. ver. ad hec
20 omnia. ¶ † Tertia ſuccedit ſpe
cies ſortilegioꝝ que malefica di
citur ꝛ merito nam ex illa nullū
bonū: ſed omnis mala pueniunt
diuerſe egritudines ex ipſis ſorti
legijs in humanis: aut brutorum
corporibus exoriūtur: ꝛ mors q̄ſ
qꝫ ſuccedit citius vel tardius ſm
venenorū attrocitatem: aut leui
tatem: ꝛ iſta ſimiliter dupliciter
fiunt: aut i corpore: aut extra cor
p9 ſicut amatoria: excepto qꝫ fiūt
diuerſe compoſitiones. ſ. ex diuer
ſis ſpeciebus ꝛ mixturis: quia in
ſpecie illa pcedenti: vt plurimum
interueniunt res dulces calide ꝛ
amene humane nature placabi
les coadiuuantes naturalem ca
21 lorem ꝛ potentiam luxuriādi. † ꝛ
ideo lex appellat illa bona vel nō
mala venena: q2 non ſunt facta
hoīs necandi cauſa: vt. l. iij. §. hec
adiectio. ff. ad leg. corn. de ſicar.
In hac vero vltima ſpecie que di
citur malefica ꝛ pp odium vel in
dignationem: vt plurimuꝫ fit ad
vindictā ꝛ vltionem alicuius in
iurie: fiūt diuerſa immo cōtraria
ſortilegia ꝛ maleficia in qb9 ma
la venena. ſ. ea que facta ſunt ho
minis necandi cauſa vt plurimū
cōmiſcenꝫ q̄nqꝫ plus: q̄nqꝫ min9
ſm qꝫ iſti malefici grauiorē vel le
uiorē querūt iferre iacturā: ꝛ iſta
pocula venefica ſunt cōiter frigi
da: amara ꝛ noxia: ꝛ nature hu
mane hominūqꝫ ſaluti cōtraria.
vt dicit tex. in. l. ꝛ ſi excepta. ꝛ. l. ſi.
22 in pri. C. eo. ti. de malef. † ꝛ ideo
lex appellat iſta mala venena et
nō ſolū puniꝫ ille q̄ ipſa potāda
tradit verū et qui illa cōficit ſeu
cōponit tenet ꝛ vendit. d. l. iij. §.
hec adiectio. ex his eīn varieꝫ

diverſe pueniũt in humanis aut
brutoꝝ in corporib9 infirmitates
⁊ egritudines inſanabiles exo-
riunt. ſ. febris. tuſſis. ptiſis: frene-
ſis: demẽtia: dilucida iterualla:
inteſtinorũ corroſio: cordis dolor
intenſus: vel capitis. ventris mu
gitus: morb9 fonticus: mẽbri de-
bilitatio: nerui alicui9 attractio:
vel alia ſimilis calamitas ex qua
corpus paulatim conſumitur et
abſq; remedio medicorum tẽdit
ad necem. Aliq; vero introduci-
tur virilis membri languedo et
debilitas renũ in viro: in mulie-
re vero vulue arctatio aut matri
cis frigiditas ⁊ indignatio talis
ex qua vir redditur oino oipotẽs
ad generãdũ: mulier vero incapax
⁊ vndiq; reproba ad recipiendũ
ſperma i coitu ⁊ ad cõcipiẽdũ: ita
quod reddit inutilis pro mĩimo
nio: ⁊ fit qñq; ſeparatio non dico
thori: ſed ipſius mĩimonij: ⁊ dat
facultas iterũ nubẽdi illi qui pe-
tũt diſſolutionẽ: ⁊ ego vidi ſemel
in facto caſum hmõi vbi mulier
conquerebat de viri impotentia
que ex maleficio hmõi puenerat
q̃ durauerat per trienniũ put iu-
ra requirũt adhibita poſtea ſepti
ma manu ꝓpinquoꝝ fuit facta
diſſolutio matrimonij ſm qð ha-
betur in. c. j. ⁊. c. ſre. de frig. ⁊ ma-
lefi. ⁊ not. doc. in. c. fraternitatis
eo. tit. quas cõpoſitiões ⁊ mixtu-
ras iſti malefici ex plurib9 ſpecie
bus venenorũ cõponunt quedã
ex herbarũ folijs feſtucis: aut ra-
dicib9 piſcibus aialib9: aut repti
libus venenoſis lapidibus: atq;
metallis. vide. S. Thomã i trac.
qq. ⁊. x. prime ptis in tit. de mira-
cu. ver. ſextũ. quoꝝ tñ quedam in
liquoribus quedã vero in pulueri-
bus reſoluta tenẽt: ⁊ cũ ipſis ſorti-
legia ſua fabricare ſtudent. Qui-
dam vero ſunt qui ſola vboꝝ po
tẽtia hoiem: aut brutũ interimũt
aut egrotare permittunt ⁊ alia
quedã miranda faciũt: vt habet
in. c. igitur genus. xxvj. q. iiij. ⁊ di
ximus ſupra hac. q. in prin. ⁊ teti-
gi infra eo. q. ſeq. q̃ oia demonis
inſtructione ⁊ doctrina nouerũt
ei hec ſunt in veritate q̃ reddunt
humana corpora languentia vel
morbunda ſepe licet in ipſorum
maleficiorum ſiue facturarum re
ſolutionibus ſpecies ⁊ materie
quedã multũ extranee appareãt
put alias vidi pluries qð p̃dicti
maleficiati poſtq; habuerunt re-
medium liberationis ſepi9 ex pe
ctore p̃ſciũt aũt ex ore euomunt
vel interius p ſeceſſum emittunt
acus capillos: ferramenta: cla-
uos: plumas: ſulphur. lapides: ⁊
res demũ tales quas impoſſibile
erat dictũ maleficiatum potuiſſe
comedere non ſolũ integras: ſed
nec fractas vel minutim in fru-
ſta conciſas. vnde videt quid mi
randum: ſed dic vt quidã dixerũt
quod ſathanas ad maiorẽ hoim
deceptionem facit apparere di-
ctas extraneas ſpecies in reſolu-
tione facture vt res magis mirã-
da videatur quãdo quidez inſpi
ciuntur: ⁊ conſiderant ea eſſe ta-
lis nature forme ⁊ qualitatis qð
impoſſibile erat illa potuiſſe in-
gredi i corpore maleficiali p ali-
quaz partẽ naturaliter: ſed in rei
veritate nõ ſunt vere ſpecies na-
turales: ⁊ qð ſit verũ apparet: qr
illa emittunt per vomitũ: vel ſter-
cus ⁊ ſic inter illas materia liqui
das apparent a principio cuz pri
mum exeunt de corpore: ſed ſi cet

nares materias illas biduo triduo: aut quinqꝫ dierum ſpacio ꝓut alias ego ſtudioſe ſeruari feci videres oīa ea liquefacta penitus ⁊ ipſaꝝ formas periſſe totas quod ſi naturalia eſſent ꝑfecto i ſua priori ſiue primeua forma remanerent nec poſſet per aliquos liquores aut humidates corrūpi maxime ferrum ⁊ lapides ꝑꝑ eiꝰ naturalem duritieꝫ vt manifeſtū eſt omnibus. Quidā alij dixerūt quod demones vt res miranda videatur tunc temporis quando maleficiatꝰ prouocat ad vomitū vel ad opus vētris velociſſime et inuiſibiliter afferūt ibi ſpēs illas ſiue materias de q̄bꝰ ſupraueras ⁊ naturales quas aliūde acceperāt ⁊ attulerāt ibi. Sed nota ꝙ licet demon ſui potentia naturali hoc facere poſſet ⁊ tā dextro modo illas inſerere i vomitu vel ſtercore maleficiati ꝙ nullꝰ hominū aduerteret: tamen pro mei opi. mihi magis placet ꝙ ſint apparentes ſpecies ſub illis formis non naturales: quod ſit verum apparet ratione predicta. quia communiter non durant ſub illa forma ſed breui tempore reſoluuntur in illis liquoribus cum quibus mixta aduenerant: prout ego pluries vidi: ⁊ manibus proprijs tetigi que a principio vt dixi apparebant vere et naturales et retinebant in ſe neſcio quid duri tamē breui tempore vt predixi reſoluūtur et pereunt. Quandoqꝫ vero iſte mulieres malefice ſiue maleſici media nocte ingrediuntur thalamum perſone maleficiande (in quibus quomodo et qualiter ingredi poſſunt: maxime quādo hoſtia et feneſtre ſunt omnia clauſula ⁊ fortiſſimis ferris ⁊ clauibus concluſa dicetur infra eo q. viij) ⁊ maleficiandum ipſum ſiue maſculus ſit: ſiue femina dormientem ſuis liquoribus: aquis: oleis: aut pinguedine ſiue alijs ſimilibus vnctionibus plura et diuerſa venena continentibꝰ inungunt quandoqꝫ femora. quandoqꝫ autem ventrem: aut caput guttur pectus vel coſtas ſeu aliaꝫ partem corporis perſone maleficiandeque ſic dormiēs nihil ſentit: et eſt tanta vis et potentia illius vnctionis ꝙ paulatim durante calore ipſius dormientis ingreditur intus carnes et vadit ad penetralia cordis et viſcerum maleficiati: vnde paulo poſt cauſantur ingentes dolores in corpore maleficiati cum primum ſcilicet maleficium vel factura: vt dicunt tangit inteſtina maleficiati illinc ſuccedunt maximi vlulatus et lamentationes quam crebre: et hoc vno modo ſortilegia veneficia fiūt in corpore: quia maleficium ſiue factura tangit inteſtina. Alio modo fiunt ſimiliter in corpore per cibum: aut potuꝫ: quia illa eorum venena et maleficas mixturas in puluerē vt plurimum redactas in vino vel ferculis intromiſcent et iſto modo tradunt mala fercula et peſtiferos potus ignaris et his qui bona fide eum eis comedunt vel bibunt: ⁊ ideo conſulo omnibus vt quam maxime precaueant ne comedant vel bibant cum his qui dicuntur malefici aut cum mulieribus maleficis: ſed fugiāt eorum vel earum conuerſationem. ⁊ merita conſtituit imperator quod iſtorum conuerſatio-

nem et amicitiam quãuis vetus ſit vnuſquiſqȝ omnino fugiat. l. nullus.C.de mal.⁊ malh. q: ſunt inimici humani generis et hoſtes cõis ſalutis.vt dicit tex. in.l. ⁊ ſi excepta.in prin.⁊.l.fi.C.eo.ti. ſemperqȝ ſtudent inferre aliqua mala in humanis corporibus vel in bonis et hoc faciunt demone inſtigante:vt ſemper operantur malum contra aliquem ex chriſti fidelibus:⁊ neceſſe eſt quod hoc faciãt imperãte Sathana poſtqȝ illius imperio ſe ſubiecerũt ⁊ p̄miſerunt obedientiam vt lati9 diximus ſupra.ea.q.in pn. in ſecunda ſpecie. ¶ Alio modo fiũt hec maleficia.ſ.extra corp9 quod eſt qñ iſti malefici abſcondunt in capite lecti vel ĩ alia parte ſup̄ qua maleficiandus iacere debet ipſa venefica ſortilegia aut ſub limine oſtij camere abſcondunt eadẽ dũmodo pſona maleficiãda ſup illis trãſitura ſit ⁊ illa pedib9 calcare contingat:quia ſtatim facta calcatione qñ ſunt in limine vel facta iacentia corporis qñ ſunt ĩ lecto factura ipſa ſortitur effectũ ⁊ recipiũt quãdoqȝ certa venena adeo atrocia ⁊ furibunda qb9 pedib9 calcatis ſtatim perit q̃ illa calcauerit:q̃dã alia ſunt que non ſtatim occidunt:ſed ſpacio duoꝝ triũ vel octo aut.x.dierũ pl9 vel min9 ſcḋm qḋ voluerint ipſi malefici:q: ſciũt illa tẽperare prout ex plurib9 cõfeſſiõibus reoꝝ iſtius criminis accepi q̃ ſimiliter falſi ſunt ex quib9 reb9 cõficiunt ⁊ q̃liter fiat illoꝝ tẽperatio ⁊ quem effectum operantur ſingula que hic referre non licet:ſufficiat tibi ſcire qȝ hec fieri poſſunt arte ⁊ induſtria demonis ex rebus naturalib9 miniſterio ⁊ opera ſortilegi interueniẽte vt fatetur ſanct9 Augu.in lib.x.de ciui.dei.⁊ habetur.xxvj.q.v.c. nec mirum. circa finem.⁊.l.multi.⁊.l.eoꝝ. in principio.cum pluribus alijs legib9. C. eodem titulo. Et nota vnum quod in omnibus ſortilegijs cuiuſcunqȝ ſint ſpeciei ſemper interueniunt verba quedam malefica opus illud quodcunqȝ ſit demoni conſecrantia et eius auxilium ad id faciendum ſiue potius machinandũ inuocantia. ¶ Concludo igitur in hac materia qȝ ĩ quolibet ſortilegio tria cõcurrere debent perſona malefica:ſcilicet p̄feſſa.verba conſecratiua:et materia conſecrata.et ad illum effectũ compoſita:excepto maleficio incantatoris quod verbis tantum perficit:vt habetur.xxv.q.iiij.igitur genus.et.v.q.nec mirum.⁊ ſupra diximus hac ea.q in princ.

¶ Summarium.

1 Sortilegia quibus in locis vel temporibus fabricari ſoleãt.

2 Lucem odit ⁊ fugit qui male agere intendit.

3 Chriſtus luci comparatur quia veritas eſt.

1 Quarto quero † quibus locis ⁊ tpibus hec ſortilegia fabricantur: ⁊ vbi ipſi ſortilegi et alij ſimiles cõuenire ſolent. Reſpond.qḋ vt plurimum in locis foreſtib9 occultis ſubterraneis.⁊ ab hominum conuerſatiõe remotis ⁊ peregrinis mainoſis atqȝ deſertis ⁊ ſemper de nocte fiũt:vt not.in.c.epiſcopi.xxvj. q.v.ratio poteſt eſſe duplex.pma q: demon poſt caſuȝ ex paradiſo

effectus fuit obſcurus:⁊ tenebro-
ſus.vt concludunt cōiter Theo-
logi ⁊ maxime.S.Tho.i trac.qq.
q.xvj.art.j.⁊.vj.in tit.de demon.
cōſequens eſt qđ omnia opera q̄
ipſe facit fiant in obſcuro et tene
broſo loco ⁊ tpe eo maximeē̄t q2
opera ipſa ſunt peccato q̄ cōmu-
niter dicuntur nigra et oppoſita
luci; veritatis virtutis et iuſtitie
merito cōficienda ſunt tpe nigro
⁊ obſcuro.quia dici ſolet cōmuni
ter quod†qui male agit odit lu-
2 cem.xviij.q.ij.pniencioſam ⁊ de pe
nit.diſti.j.item ſi ante.†Lux eniȝ
veritatis illa que illuminat om-
nem hominem venienteȝ in hūc
mundū.q̄ eſt xp̄s.vt habetur Jo.
i.3.5.⁊.8.c.⁊.l.inter claras.i prin.
C.d ſum.trini.⁊ eſt lux interna q̄
clarificat aīam ⁊ intellectum ho-
minis de conſe.diſt.iiij.in princi.
Sathanas cū̄ virtutibus bonis
operib9 ⁊ veritati quantū pōt ad
verſatur ex quo ipſe mendax eſt
⁊ tenebroſus:vt ſupra diximus ni
mirū ſi loca ſordida obſcura et te
nebroſa ſibi elegit ad ſimilitudi-
nē ſui:vt no.Jo.iij.c.⁊.lxxxj.diſt.
valent interdū. ¶Secunda red-
ditur ratio quare poti9 de nocte
q̄ de die hec opera fiūt:q2 ſi de
die fierent poſſent videri ab ali-
quo ⁊ facilius diſcoperirenť coꝝ
maleficia ⁊ deuenirēt ad notitiā
curie:⁊ iuſtitie facilius caperen-
tur punirenturq; ne igitur tam
facile detegantur ⁊ impediantur
eorum opera fieri ⁊ ſacrificia ce-
lebrari faciunt de nocte in locis
p̄dictis vt a nemine habeāt impe
dimentum per ea que ſupra dicta
ſunt.⁊ no.in d.c.epi.xxvj.q.v.⁊.c.
nec mirum.ea.q.

¶Summarium.

1 ¶Sortilegi quibus reb9 mix-
turis et inſtrumentis communi-
ter vtantur.
2 Sortilegijs per tacite profeſſio-
nis homines exercendis que ſo-
leant inſtrumenta concurrere.
3 Sortilegij amatorij inſtrumenta
que eſſe ſoleant.
4 Tentatiōi diabolice nemo reſiſte
re poteſt abſq; gratia diuina.
5 Diabolus ſummopere abhorret
ſignum ſancte crucis et inſignia
dominice paſſionis.
6 Diabolus duas man9 habuiſſe
dicitur:vnā attrahentem;alterā
compellentem.
7 Memoria paſſiōis chriſti expel-
lit diabolum.
8 Mulier is ſexus fragilis et ad
malum labilis eſt.
9 Sortilegium veneficium quibus
inſtrumentis exerceatur.
10 Uenena mala que dicantur.
11 Uenena nō mala q̄ ⁊ q̄re dicanť.
Imagines an i ſortilegijs aliqđ
operentur.

1 Quinto q̄ro†qb9 re
bus mixturis et in
ſtrumētis vtuntur
iſti ſortilegi ad hec
ſua ſortilegia fabri
cādū? Rńd. q̄ va-
rijs atq; diuerſis quoꝝ pars ma
ior declarata fuit ſupra.eod.q.iij.
nihilomin9 ad maiorē expreſſio-
nē:q2 materia iſta nō eſt min9 cō
fuſa q̄ diffuſa dicā aliqua vltra
ea q̄ ibi dixi:idō dic quod. ¶Aut
loquimur de prima ſpecie que eſt
diuinatiua in qua quandoq; ver
ſantur ſortilegi qui ſunt pfeſſio-
nis expreſſe:aliquando hi qui ta
cite ſunt profeſſionis. ¶Primo
caſu dic quod quotieſcunq; ſunt
in celebratione ſacrificioꝝ omni
bus fere

bus fere et eiſdem inſtrumentis vtuntur ad ſacrificandum quib9 vtũtur noſtri ſacerdotes chriſtiane religionis ⁊ cum illa reuerentia cultum demonis ſub idolorũ forma celebrare ſolent et offerre preces qua ⁊ quibus veri ſacerdotes chriſtiane religionis verũ diuinum cultum venerantur vt not. Jo. lec. in ſum. confeſſ. in tit. de ſortileg. c. j. ⁊ ij. ⁊ not. in. c. nec mirum. xxvj. q. v. ⁊ in. c. cõtra idolorum. xxvj. q. iiij. ⁊ not. gloſ. in. c. accuſatus. §. ſane. de heret. lib. vj. ⁊ ibi. d. Archid. Gemin. ⁊ alij vbi expreſſa ſit mentio de iſtis ſacrificijs: in locis enim que ſupra proxime diximus que ipſi retinẽt loco templorum ſolent ſepius conſtruere ⁊ ſuper eiſdẽ ponere idola ⁊ alias diuerſas imagines quibus in ipſis ſacrificijs et precib9 offerre ſolent thura ⁊ alios diuerſos profumos: deferunt etiam tunicas quaſdam loco camiſie cotte tunicelle planete vel piuialis et cũ illis celebrãt ſacrificia habẽtq; inter ipſos quoſdam qui melius ceteris ſunt diſpoſiti ad illas cerimonias exercendum quos illis ꝓponunt ⁊ appellant ſacerdotes ſicut apud veteres dicebantur ſacerdotes cybelis ſacerdotes apollinis et ſimiles: ⁊ nunc idem obſeruant iudei inter ſe. iſti enim ſunt qui ſacrificia ipſa manibus proprijs celebrant et miniſtrant et maximo reuerentie cultu diabolũ venerantur ac ſi vere eſſet illorum deus ⁊ hoc eſt in quo diabolus ſummopere delectatur vt adoretur. d. c. nec mirum. ⁊ per S. Tho. in ſum. q. xcv. artic. iij. in ti. de ſuperſtit. ⁊ habetur Matth. iiij. c. quibus completis ſacrifi-

cijs ipſi ſortilegi ſuas proponunt interrogationes de his que noſcere cupiunt ⁊ ab ipſis idolis voce diabolica reſponſa ſuſcipiunt de futuris: ac de preſentibus occultis ſecũdum quod ipſi magis ſcire cupiunt licet futurorum reſponſa ſint vt plurimum dubia: ⁊ ad plures ſenſus accommodãda: quoniam futurorum ipſe demon eſt ignarus quatenus vellet illa predicere ex certa ſcientia prout ſunt in ſuo eſſe de quo latius dicam infra. q. ſequen. ¶ Secundo vero caſu quando ipſa ſor-

2 tilegia fiũt per homines qui ſunt tacite profeſſionis ⁊ tunc diuerſa interueniunt inſtrumenta quãdoq; illa faciunt in aqua per hydromantiam: quandoq; in igne per pyromantiam: quandoq; in terra per geomantiam: quandoq; vero vtuntur aere. quando faciunt per aerimantiam: vt late ponit et declarat iſta. d. Hoſtien. in ſum. de ſortilegijs. §. ij. quãdoq; faciunt illa ex inſpectione inteſtinorum auium animaliũ aut per eorundem voces garritum occurſum ⁊ ſimilia: vt late diximus ſupra eodem. q. ij. ⁊ habetur in. c. igitur genus. xxvj. q. iiij. ⁊ q. v. nec mirum. ⁊ Jo lec. in ſum. cõfeſ. in titu. de ſortilegijs. q. ij. ver. diuinatio. alij reſpiciunt in aſtrolabio: vel in clauicula Salomonis: vt in. c. ij. extra eodem titulo.

3 ¶ Si vero loquimur de ſecunda ſpecie ſortilegiorũ amatoria diſtinguẽ: aut ipſa ſortilegia fiũt in corpore: aut fiũt extra corpus. hec enim diſtinctio non conuenit priori ſpeciei in corpore enim communiter fieri ſolent per cibũ vel potũ. vt. l. iii. §. hec adiectio. ff.

ad leg. corn. de sica. ⁊. l. ſi quis aliquid. §. qui abortionis. ff. de penis. ⁊. l. eorum. in princip. ⁊. l. multi. C. de male. ⁊ mathe. in quibus poculis et mixturis comeſtibilibus commiſcentur multa que late diximus ſupra eodē. q. iij. quas non expedit iterum repetere. vide ibi. ¶ Si vero fiunt extra corpus ⁊ tunc interueniunt quedaz ligature quas ipſi magiſtri conſuunt in chlamide maleficiandi: aut in alia parte latenter abſcondunt ſicut in lecto inter plumas vel mataratia: aut ſub limine oſtij: vel alio loco ſuper quo perſona maleficianda tranſitura: aut iacitura ſit: ⁊ vltra ea que diximus ibi. i. iij. q. adde q̄d ipſi ſortilegi admiſcēt ſepius in iſtis amatorijs aquam benedictam. ſ. fontis baptiſmatis: aut communis amphore exiſtētis in eccleſia: aut oleum ſanctum baptiſmatis: criſmatis: aut extreme vnctionis: ramos oliuarum benedictaꝝ: frondes palmarum: candelas benedictas: ſacros agnuſdeos: thura benedicta: cerei paſcalis ⁊ his ſimilia. Quandoq̄ autem capiunt aliqua ex reliquijs ſanctorū martyrū ſi habere poſſunt. ſ. particulas oſſium capillorū vl' veſtiū. alij autem capiunt fruſtula quedam indumentoꝝ ſacerdotaliū aliorumq̄ panniculorum benedictorum quibus ſacra miniſteria venerantur celebranturq̄ ſicut cāmiſi corporalis purificatorū tunicelle manipuli amicti ſtole cādide lapidis ſacrati mappe altaris planete ſudarij calicis ⁊ ſimiliū: ⁊ iſta omnia vel eoꝝ partes admiſcere ſolent in ipſis ſortilegijs amatorijs adhibitis eorum nephandiſſimis precibus ⁊ diabolicis verbis ad turpes libidinis actus tot ſacramentorum ⁊ aliorum ſacrorum perpetrantes abuſum: nec obmittam vnum q̄d quidam ex his qui ſunt expreſſe profeſſionis deferunt quādoq̄ imagines quaſdam ad loca ſacrificiorum terra vel cera aut gummarum: ſeu alia quauis mixtura cōfectas illaſq̄ baptizant prius nomine perſone maleficiande ſub deuotione ⁊ inuocatione diaboli cum eiſdem cerimonijs quib⁹ vti ſolent noſtri ſacerdotes in vero baptiſmate ⁊ adijciunt quedā verba valde turpia ⁊ nephanda que hic inſerere non placet: ne quenq̄ fortaſſe nimis curioſum ad illorum experientiam cōcitarem: q̄ nullus alius extra profeſſionem effectus huiuſmodi efficere non poſſet vt latius diximus ſupra in ſi. iij. q. quibus imaginibus quandoq̄ aperiūt pectora ⁊ ipſarum corda ingenti calore ignita reddunt: aut tantum detinent q̄ liquefiunt putātes q̄d eodem modo cor hominis maleficiandi vl' mulieris ſimili amoris ardore aduret ſeu mollificet: ⁊ obediens reddatur ad votum ſortilegi vel amantis: ſed ſtulti non aduertūt q̄d demonis fallacia vehemēter decipiuntur vt alias diximus ſupra in. d. iij. q. ſi tamen poſtea appareat q̄d mulier flecti videatur ⁊ amari incipiat id non prouenit virtute ⁊ potentia ſortilegij: ſed diabolice tentationis ⁊ opera extriſeca alicuius hominis q̄ ipſaꝫ ſollicitat ⁊ perſuadet: vt diximus ſupra. d. iij. q. ¶ Pro cuius corroboratiōe adde q̄d dixit. S. Bonauen. in. ij. ſent. diſt. xxviij. nume 4

ro.39.vbi dicit qđ tāta eſt vis dia
bolice tētationis quod homo iſti
abſq; diuina gratia reſiſtere non
poteſt:non qđ hominem preciſe
compellat ad peccandum ꝓpter
liberi arbitrij poteſtatem ꝛ gra
tiā paſſionis domini noſtri Jeſu
chriſti:ſed tanta eſt quandoq; ad
malum hominis inclinatio ꝛ vo
lūtatis ꝓnitas qđ niſi eſſet aliud
ſubſtentans neceſſe haberet ho
5 mo quandoq; motu voluntatis
in malū incidere. ¶ † Diabolus
enim nihil eſt qđ magis timeat ꝛ
vehementer abhorreat ꝙ ſignuz
ſiue figuram crucis: ꝛ memoriaz
paſſionis domini noſtri Jeſu chri
ſti:ꝛ ratio eſt quia ante aduentum
chriſti ꝛ illius paſſionem diabo
lus habeat mirabilez poteſtatem
ſuper omnes homines viuentes
habebat enim duplicem manuz
vna que dicebatur manus attra
hens: altera que dicebatur ma
nus cōpellens. Manus cū attra
6 hens erat illa poteſtas qua ipſe
Sathanas trahebat ad limbum
oēs iuſtos ꝛ ſāctos viros. Man9
vero cōpellens erat illa poteſtas
precipitandi hominem in maluz
vel per fallaciam vel per violen
tiā:q2 tunc tentabat vt Draco tē
tabat vt Leo. oēs enim homines
vel per fraudulentiā vel per vio
lentiam ſuperabat. que magna
ipſius poteſtas debilitata fuit p
paſſionē dñi noſtri Jeſu chriſti p
quem apparuit lumen veritatis:
ꝛ interius per diuinaz inſpiratio
nem ꝛ exterius per humanam in
ſtructionez ita quod nos omnes
7 ꝛ manibus illius liberauit:ꝛ ꝓ
pterea Diabolus taz fortiter ab
horret memoriam paſſionis pre
dicte:per quam eius potentia de
bilitata fuit:ꝛ nobis liberi arbi
trij vires:ꝛ poteſtas grandius re
ſtituta eſt:nihilominus remanſit
ſibi illa generalis tentandi facul
tas quam poteſt cōtra omnes in
differenter exercere deo ꝑmittēte
imo cōtra ipſummet Jeſuz illam
experiri voluit:vt habet Matth.
iiij.c.non tamen habet nunc illā
per modum violentie:ſed perſua
ſionis ꝛ fraudulentie quoꝝ tot
ꝛ tantas ipſe habet:vt vix homo
illis reſiſtere poſſit. iſta ſunt ꝟba
not.S.Bonauenture in.ij.ſent.
diſt.xix.q.iij.nu.22.ꝛ.23. ¶ Re
deundo nunc ad propoſitum di
co non eſſe miruz ſi mulier pudi
ca.ex ſe: quandoq; flectitur ad li
bidinem ꝛ dirigit curſū ad amā
dum illuz quē prius nullo modo
cognouerat:quod ſolū prouenit
ex illa feſtina ꝛ inſatiabili demo
nis tentatione que intrinſeca eſt
ſollicitās animā accedēte poſtea
ſortilegij extrinſeca operatiōe ſer
monis ambaſiate literaꝝ amato
riaꝝ ꝛ alijs ſimilibus extrinſecis
ſollicitationib9 que ꝓprie ſunt
cā imediata lapſus ipſius mulie
8 ris vt incidat in laqueū.ꝛ q2 mu
liebris ſexus fragilis eſt facile de
cipitur flectitur ꝛ apprehēditur.
vt habetur in.c.forus.de ver.ſig.
ꝛ not.glo.in.c.j.de cland.deſpōſ.
xxiiij.q.vij.quod prepoſuiſti:ꝛ.q.
v.c.adā.ꝛ.c.mulier.ꝛ dixi.ſ.eo.q.
vj.in fi. Sortilegia vero ipſa qua
liacunq; ꝛ quotcūq; ſint non ſunt
cā imediata flectēdi pudicū aim
ꝛc.ſed dicunt cauſa mediata ꝛ re
mota ꝓpter q̄ demō magis deli
berate ſtudet illā tētare ꝛ capere
in laqueū poſtq̄ per turpem abu
ſum illum ſacramentorum in gra
uē offenſaz diuine maieſtatis ob

tinuit diuinū cultū proſterni ⁊ ip
ſe vt deꝰ adorari ⁊ hoc eſt qđ ipſe
magis deſiderat ꝙ͂ aliud vt alſ
diximus ſupra.q.precedenti ⁊ la⸗
tius dicam infra in fine huius.q.
9 ¶ † Tertie ſpeciei inſtrumēta ſi
militer plurima ſunt quorū par⸗
tem vidiſtis ſupra in.iij.q. quibꝰ
aliqua ſuperaddam: ideo dico ꝙ
aut fiunt in corpore per cibū vel
potum aut extra corpus aliquo
ex modis p̄dictis primo caſu no⸗
ta vnum breuiter ⁊ gńaliter qđ
oia ꝑ ſortilegia ſiue maleficia ve⸗
nefica q̄ fiūt ī corpore nō fiūt abſ
ꝗ venenoſꝫ oēs ille mixture ꝯpo
ſitiōes ⁊ pocula ſunt mixta vene
no aliqua mitiori vt minus offi⸗
ciat aliqua ꝟo atrociori. vt citus
vulnerēt: vel occidāt: que vt dixi:
ex diuerſis rebus cōficiunt̄: que⸗
dā ex herbaꝝ folijs feſtucis aut
radicibus: quedā ex venenis ſer
pentum: quedam ex reptilibꝰ ter
re: animalibus vel piſcibus vene
noſis: lapidibꝰ ſulphure gūmis
ere plumbo argento viuo quod
ipſi mercuriū appellant alijſꝗ di
uerſis metallis in puluerem re⸗
dactis ſeu alio modo combuſtis
⁊ ſic ex rebus naturalibus illa cō
ponūt demonis inſtructiōe docē
te: ⁊ hec ſunt que ī veritate diuer
ſas inducunt egritudines in hu⸗
10 manis corporibꝰ. † ⁊ ꝓpterea lex
vocat iſta mala venena que ſunt
facta hominis necādi aut egrotā
di cauſa.l.iij.§.hec adiectio.ff.ad
leg.cor.de ſica.⁊.l.ſi quis aliquid
11 §.qui abortionis.ff.de pen.† bo⸗
na ſiue non mala venena dicun⸗
tur ea que nō ſunt compoſita ad
nocendum nec facta hominis ne
cādi cauſa vt ſūt illa amatoria q̄
in poculis amatorijs cōmuniter
cōmiſceri ſolēt.d.l.iij.§.adiecto.
⁊.d.§.qui abortionis.⁊ ibi Bar.
¶ Aut illa fiūt extra corpus.ſ.ex⸗
tra cibū vel potu ⁊ diuerſas ſimi
liter vnctionū mixturas et vene⸗
norum compoſitiones accipiunt
quibus maleficiandorum corpo⸗
ra dormientium linire ⁊ perſtrin
gere ſolent ⁊ ꝙ͂ primum ipſa vn⸗
ctura ad p̄cordia penetrauerit q̄
facileꝰ penetrat ſtante calore dor⸗
miētis ſtatī audiunt̄ gemitꝰ ⁊ ma
ximi vlulatꝰ iſurgūt quos pſona
maleficiata dolore ꝙ͂ graui ſubſti
nere nō pōt. ¶ Quidā alij ſortile
gia hmōi ſub alia forma cōpoſi⸗
ta conſuunt latenter in clamide
aut abſcondūt in lecto ipſius ma
leficiandi ſeu in aliquo loco ſub⸗
terraneo fouea fctā aut ſub limi⸗
ne oſtij ſup quo deſtruēdus trāſi
turus ſit: ⁊ pedibꝰ illa calcare cō⸗
tingat. ¶ Quidā aūt capiunt reſi
dua quedam ex corpore perſone
maleficiande.ſ. capillos dentes
vngues: pilos: ſiue ſetas corporis
ſanguinem ſi habere poſſunt aut
particulam pellicule manus vel
pedum. ¶ Alij vero capiunt par⸗
ticulas veſtium earundem perſo
narum caligarum ſolearum ſiue
planellarum calciamentorum ca
miſie diploidis biretri ſcuffie aut
veli muliebris cinguli ſiue zone:
ſtringaꝝ ⁊ ſimiliū. ¶ Quidā ēt ca
piunt particulam corporis alicu
ius cadaueris cox.ſ.quiā ſepul⸗
ti fuerunt ⁊ vt plurimum querūt
illoꝝ cadauera qui furca ſuſpenſi
aut alia turpi morte periere: ⁊ il⸗
lorū vngues qńqꝫ aut dētes: capil
los aures oculos barbā manum
pedē vel digitū: aut aliqđ ex eorū
inteſtinis ſcilꝫ cor iecur epar ſiue
pulmonem: militiam recte ven⸗

tris patrē aut inteſtinoꝝ pingue-
dinē neruos oſſa vel carnē ⁊ cū
iſtis alijs ⁊ ſimilibus turpiſſima
cōponūt ſortilegia: quidā alij ca-
piunt particulas quaſdā veſtiū
ipſoꝝ cadauerum cū quibus hu-
mati fuerunt. quidam alij capiūt
chordā ſiue capiſtrū viri laqueo
ſuſpenſi aut illius camiſiam ⁊ cū
illis ſimiliter quam plura mala
turpiſſime execrantur nec veren
tur nocturnis tēporibus cadaue
ra ipſa exhumare aut ipſimet in
ſepulchris ipſorū intrare ⁊ hec
pluries habui i facto Rome ⁊ ab
ipſis reis in eorum examine per
plures ſpontaneas confeſſiones
accepti que quidē omnia fuerūt
per demonſtrationē ad oculum
verificata. Quidam vero ceperūt
auium aut feraꝝ inteſtina mem-
bra oſſa plumas vel ſetas quid
de oculis aut capite vel dētibus
lupi: quid de iecore vulpis: pedi-
bus vel cornibus cerui capite vel
lingua milui: pedibus vel vngui
bus caſtoris: quid de ore vel bec-
cho aq̄le: q̄d de galli criſta ⁊ teſti
culis ⁊ alijs quāpluribꝰ. ¶ Qui-
dā ſunt q̄ imagines cere vel alte-
rius mixture cōficiunt illaſq; por
tant ad loca ſacrificioꝝ quibꝰ cō
pletis imagines ipſas ſub noīe
pſone maleficiādē certis adhibi
tis cerimonijs baptizāt oīa opa
ipſorū cum deuotione Sathane
offerentes q̄bus ſic oblatis ⁊ exe
cratis imaginibus ignem ingētē
apud ipſas confouent illaſq; ſpi
nis acubus clauis vel alijs rebꝰ
acutis q̄nq; in capite: q̄nq; in vul
tu: in guttute in renibus pectore
femore coſtis aut ventre vel ſi-
milibꝰ locis perforant ⁊ cruciāt
deprecātes ꝯtinue vt veꝝ corpus
maleficiandi eaſdē patiatur pū
cturas ⁊ penas: ⁊ eiſdem dolori-
bus crucietur: ac ſi eius corpus
his inſtrumentis vere pforari cō
tingeret: ⁊ licet ſepius perſona
maleficiata in eadem corporis
parte ſimiles dolores intolerabi
les patiatur nihilominus non p
ueniunt virtute vel potentia di-
ctarum imaginum vel ſacrificio-
rum: ſed potius ex vnctionibus
⁊ alijs mixturis veneficijs quas
adherent corpori ipſorum male-
ficiatorum vt ſupra dictum eſt ī.
12 ij.q. Sed quero † nunc ſi dicte
imagines nihil pſunt nec operā
tur effectū i ſortilegio quare fiūt?
Reſpōd. qꝺ lꝫ ex iſtarum imagi-
num imolationibus non ſubſe-
quātur imediate effectus de q̄-
bꝰ.ſ. tū ex longiquo ⁊ mediāte ſe
quūt q2 demō iter alia deſideria
ſua hoc maiꝰ hꝫ vt adoretur ab
hoīe ad ſimilitudinem dei vt ſu-
pra proxime dixi: ſed vt promptius
⁊ facilius adorationē ipſaꝝ conſe
quaṫ ⁊ augeat docuit ſortilegos
ſuos hec ſortilegia p imagines fa
bricare illaſq; pmo ⁊ añ oīa bap-
tizare ⁊ cū illis p̄ces more ſacer-
dotali offerre ad hoc: vt cultꝰ ſue
adorationis amplificeṫ ⁊ latiꝰ ex-
tēdatur ⁊ ſub iſto colore captādi
amorē iferēdi egritudinē inueniē-
di theſaurū vel alia ſimili nō deci
pit iſtos ignaros: nihilominꝰ opꝰ
maleficij pficiṫ venenis q̄ ſūt ppe
cā immediata egritudinū: iſte vo
imagines dn̄r cā remota ⁊ media
ta pp quā Demō ſubtiliꝰ ⁊ diligē
tiꝰ ſatagit ad iſtructionē veneno
rū ⁊ illoꝝ exhibitionē ita qꝺ pſo-
na maleficiata audiat q̄d hꝫ i cor
pore: ⁊ iō iſta dr̄ cā remota ⁊ me-
diata ad maleficiū mixtura autē

poculi aut vnctiōis eſt cauſa immediata: vt no. i. c. nec mir. xxvi. q. v. ¶ Ex q̄b⁹ vides q̄d Sathanas ſub diuerſis ſignis: inſtris: mixturis: cōpoſitionibus: ligaturis: caracteribus atq; figuris inſtruit ſortilegos ad cōficiendum diuerſa maleficia ſ; diuerſas hominū opiniōes quas ꝑſequi intendūt: ⁊ vt facilius demon ſimplices credentium aīos fallacijs ſuis appꝛehēdat: ſepi⁹ ſortilegia ipſa ſub aliquo tegmine ſanctitatis abſcōdit aut cultu vere deuotionis obūbꝛat vt res videaꝛ honeſta ⁊ ſanctitatis deuotione foueri. ⁊ ideo iſte mulierc ule vel ſimiles in diſſolutiōe dictoꝝ ſortilegioꝝ ſemꝑ quaſi iubent dicere angelicā ſalutationē ſiue dnicaꝫ oratione hoc eſt Aue mariaꝫ vel ꝑpater noſtrū ad deuotioneꝫ alicui⁹ ſancti apl̄i vel martyris ſeu ſctārū virginū ad deuotionē xp̄o dei et btē paſſionis ſeu virginis marie nūq̄ nec repies etiā q̄d faciant vnq̄ dicere ſymboluꝫ fidei. ſ. credo in vnū deū ⁊c. ⁊ hoc eſt q̄ diabol⁹ vehemēter abhoꝛret: vt alias diximus. ꝫ. ea. q. q: per illud fidei xp̄iane obſeruantia ⁊ demonis excluſio demonſtraꝛ: ipſe vero mulieres aut viri remedia huiuſmodi vt plurimū faciūt inſtructiōe ⁊ ſuffragio diaboli: ⁊ iō dn̄r ſupſtitioſa ⁊ repꝛoba: vt latius dicemus. ī. in ſeq. q. vbi plenius examinabimus iſtuꝫ articulum an ⁊ quando liceat maleficiatū contrario maleficio liberare: ⁊ quomodo ⁊ qualiter cognoſcaꝛ an remedia iſta ſint ſuperſtitioſa ⁊ repꝛoba vel non ⁊ caſu quo ſint dānata qua pena puniatur qui illa ſcienter exercet ibi dicetur.

¶ Summarium.

1 Sortilegium an effectum a rebus vel ſimplicibus vel mixtis ſoꝛtiri dicatur.

2 Intellectus angelicus an poſt lapſum fuerit obtenebꝛatus vel diminutus.

3 Natura angelica eſt preteritoꝝ ⁊ preſentium occultoꝝ optima interpres.

4 Diabolus cognoſcit omnia maleſacta occultiſſima.

5 Futuroꝝ duplex cognitio.

6 Diabolus futura ꝑdicit l; ficte.

7 Exemplum mirabile ſortilegij.

8 Obliuio an cadat in demonem.

9 Diabolus multa cognoſcit.

10 Diabol⁹ poteſt multa artificioſe ſortilegia docere etiā incōmodiſſima ⁊ humane nature cōtraria.

11 Matrimonium ſortilegio cōtractum diſſolui poteſt.

12 Eccleſia an ſortilegijs fidem adhibere poſſit.

13 Exemplum ſortilegij impediētis coitum ⁊ virtuteꝫ generatiuam.

14 Sortilegi an eorum arte ⁊ demonis ſuffragio poſſint aeris mutationem inducere.

15 Deus q̄re permittat diabolū ſuā diuinitatē deturpare ⁊ perſequi.

16 Sortilegū conſulere aut ad executionem ſue artis pꝛouocare an impune liceat.

17 Infirmitates coꝛpoꝛales an poſſint licite ſortilegijs amoueri.

18 Remedia qualiter ſunt ſuperſtitioſa vel naturalia iudicanda.

1 Exto ⁊ q̄ro q̄uo pōt eē q̄ ex ꝑmiſſis reb⁹ ſimplicib⁹ aut mixtis effect⁹ ſortilegioꝝ hm̄oī: et tot accidētia in humanis coꝛpib⁹ ita fortiter cauſentur ſeu ēt tollanꝛ aut futuroꝝ oc-

cultorũve reuelationis tam clare ſuccedere pñt:nã q̃buſdã ridiculũ potius quã credibilẽ eſſe videbat φ ex tactu vnius imaginis cere crete aut alterius mixture ſi tãgatur in aliqua pte ſui corp̃is per maleficium:in eadẽ pte corpis perſone maleficiande ſtatim exoriat infirmitas:⁊ cauſentur dolores intenſi aut amoris cupiditas et vehemens libido preparet incẽdia cordi:⁊ ſic de ſingulis alijs ſortilegiorꝫ ſpeciebꝰ:hec em̃ vident eſſe ſatis remota a credulitate recti iudicij ⁊ tñ in rei veritate effectus ⁊ accidẽtia huiuſmodi negari nõ põt quod veniunt atq; recedunt opa ⁊ miniſterio dictorꝫ ſortilegorũ. ¶ Et iõ pro faciliori ſolutione iſtius dubij. Uidendũ eſt primo de virtute ⁊ potentia demonis q̃ ⁊ qualis ſit ⁊ quaꝫ ptãtem habet ſup hoĩe qua cognita facilis reddet ſolutio iſtius dubij. ¶ Sciendũ eſt em̃ qđ angelꝰ ſathane qui eſt ꝓprie diabolus mirabileꝫ hꝫ virtutem ⁊ ptãtem cognitiuã circa naturalia ⁊ ſecreta nature plꝰ enim de his ipſe ſolus eſt inſtructus ⁊ bene informatꝰ φ oẽs homines de mundo ſimul ita dicũt Theologi:⁊ maxime. S. Tho. in trac. qq. q. xvj. art. xj. in tit. de demon. ⁊. S. Aug. lib. x. de ciui. dei. ⁊ habetur j. c. nec mirũ. xxvj. q. v. ex quo em̃ ipſe Angelus eſt ſubſtantia ſpũalis:⁊ pura intelligẽtia hꝫ oẽs virtutes intellectiuas ⁊ oĩa ſecreta nature q̃ naturaliter ſpectant ad angelũ ſiue bonum ſiue malum. de quibus latius per eundẽ Thom. in dicto libr. qq. q. xvj. ar. j. ij. ⁊. vj. ⁊ per totum de demoni. et. q. vj. arti. iiij. ⁊. vj. in titu. de mira. ¶ Deus enim dum a principio creauit naturã angelicã in paradiſo eandem virtutẽ ⁊ ptãtẽ dedit angelo ſathane quam dedit angelo lucis:quia a principio oẽs lucidos ⁊ ꝑclares creauit:ita dicũt omnes Theologi:⁊ habet Ezech. xxviij. c. dũ loquit diabolo figuratiue in perſonã regis tyri dicẽs Tu ſignaculũ ſimilitudinis plenus ſapiẽtia ⁊ perfectꝰ decore in delitijs paradiſi dei fuiſti omnis lapis precioſus operimẽtum tuum ſardius topaſius ⁊c. tu cherubin extẽtus ⁊ protegens poſui te in mõte ſctõ dei in medio lapidũ ignitorũ ambulaſti perfectꝰ in vijs tuis a die conditionis tue: donec inuẽta eſt iniquitas in te. ꝑeccaſti ⁊ eieci te de monte ſctõ dei ⁊ pdidi te o cherubin hec dicit dñs deus habetur etiã de hoc de cõſe. diſt. v. j. hi duo. ⁊ no. xxvj. q. j. nec mirũ. §. ſꝫ hoc quoſdã ⁊c. vbi. S. Aug. loquens de acutiſſima itelligẽtia diaboli dicit quanto magis poteſt diabolus cognoſcere egritudinẽ eſſe mortalẽ vel non ſi hec eadẽ cognoſcit hõ per quaſdam cõiecturas ⁊ ſigna multo magis illa cognoſcit diabolus quem angelica ptãte ſublimen ꝓphetica oracula fuiſſe teſtantur. Idem dicit Thom. d. q. xvj. de demon. Quaꝫ primũ igitur Sathanas qui tunc pp̃ illius ſummam pulchritudinẽ ⁊ ſplẽdorẽ Lucifer vocabat incidit in peccatũ ſuperbieꝫ ſuũ creatorẽ volens ſe facere equalẽ deo credens poſſe exercere vires ſuas in celo ⁊ alijs ꝑnominari preter ⁊ ↄtra dei voluntatẽ ſtatim ipſe cũ ſequacibus ſuis de celo expulſus fuit:⁊ ꝓ ſua eterna habitatione ſtatutꝰ fuit inferni⁹ locꝰ teterrimꝰ ⁊ tenebroſus

ꝛ ppterea perdidit oēm beatitu-
dinem ſedem celeſtē diuineqꝫ ma
ieſtatis ſpeculationem: ꝛ lux cele-
ſtis candoris conuerſa fuit in te-
2 nebris. ¶ Hinc quen poſſet an
intellectus diaboli poſt peccatuꝫ
fuerit obtenebris: ita quod non
habeat lucem illā intellectus co-
gnitiuam ita ſubtilē ꝛ clarā ſicut
prius habebat. de quo vide S.
Thom. in. d. q. xvj. arti. vj. de de-
mo. vbi cōcludit in effectu quod
Diabolus peccando proprietatē
nature ſue angelice nō amiſit ſed
naturalia in eis adhuc integra re
manent ꝛ ſplendidiſſima. idem
ſentit Dio. in lib. de diui. nomi. c.
iiij. ꝛ not. in. d. c. nec mirū. xxvj. q.
v. §. ſed hoc qſdā fallit ꝛc. ¶ Quo
ad ea vero q̄ ſunt diuine cogni-
tionis put eſt ſcientia futuroꝝ
ex certa rōne ſecreta cordis homi
num ꝛ ſimilia. iſta enim omnis in
tellectus angelicus etiā angeli bo
ni eſt incapax ex ſe ad cognoſcen
dū ꝛ cōprehendēdū ꝛ propterea
indiget quodā ſuperiori lumine
illuſtrari ad ipa cognoſcenda qđ
lumē eſt diuine grē ꝛ ad hoc nō p
ueniūt niſi āgeli boni p grām. an
gel9 aūt ſathane eſt indign9 ꝛ ica
pax iſti9 grē pp pctm̄. de ↄſe. diſt.
j. hi duo. ꝛ iō nō pt veraciter futu
ra pdicere. ¶ In his vo q̄ natura
lia ſunt vterqꝫ āgel9 hꝫ mirabilē
virtutē ꝛ poteſtatē cognitiuā lon
ge ſupra humanū intellectū adeo
quod ea que ſunt hominis ſcien-
tie quodāmodo impoſſibilia ipſe
Diabolus videt oīa ꝛ expreſſe co
gnoſcit quippe quia ipſe eſt ſpi-
ritus liber et eleuatus et dicitur
ſubſtantia ſpiritualis et incorpo-
rea ita appellatur ab omnibus
Theologis nulloqꝫ premit pon-
dere carnis ſeu alia corporea pō
deroſitate ex qb9 poſſit ei9 veloci
tas itellect9 quoquo modo offu-
ſcari aut impediri quominus vi-
deat ꝛ expreſſe cognoſcat oīa que
ↄueniūt nature angelice vt ſupra
3 dixi. † ¶ Et ideo aut nos loqmur
de ſcientia preteritoꝝ aut preſen
tiū occultoꝝ q̄ homini ſunt igno
ta penit9 ꝛ iſtoꝝ ipe eſt optimus
interpres ꝛ cognitor. ita dicit S.
Thom. i. d. q. xvj. ar. vj. ꝛ S. Aug.
in lib. x. de ciui. dei. ꝛ not. in. c. nec
4 mirū. xxvj. q. v. ¶ † Hinc eſt quod
Diabolus cognoſcit atqꝫ videt
omnia furta etiā latētiſſima: ꝛ eo
rū fures ꝛ alia hmōi crimina li-
cet occultiſſima ſint. vt ſunt cōiu-
rationes: tractatus: incendia: aſ-
ſaſſinia: homicidia occulta: falſi-
tates: ſacrilegia: ſtupra: adulteria:
ꝛ his ſimilia: non ſolum que fiunt
inter preſentes: verum etiam ꝛ in
ter abſentes ꝛ in partibus multū
longinquis atqꝫ remotis: ex quo
ipſe omnibus his ictu oculi ho-
minis preſentialiter adeſſe pōt et
de illis notitiā haud dubiam no-
bis exhibere pōt: vt patebit. j. in
eadē. q. in quibuſdam exēplis: ex-
ceptis tm̄ hominum cogitationi-
bus in mente retentis que lꝫ ſint
de preſenti: tamē Diabolus illas
ignorat maxime qñ nondum fue-
rūt deducte ad cognitionem alte
rius per aliquē actū extrinſecum
aut ſignū. illoꝝ eīn ſol9 de9 eſt co
gnitor ꝛ ver9 interpres: vt habet
Matth. xxij. c. ꝛ Marc. xij. ꝛ dice-
mus. j. eo. q. x. Futurorum quoqꝫ
diabolus eſt incapax. ſed ſi deue-
nerit ad cognitionē quandā con-
iecturalem ꝛ demonſtratiuam ſi-
ue inclinatiuam: q2 hāc hꝫ ex con
ſideratione corporum celeſtium ꝛ

matus aſtrorū ſicut aſtrolog⁹: ſed iſta dr dubia & incerta notitia: qꝛ pōt abeſſe a veritate vt not. in. c. epi. xxvi. q. v. & c. ſortes. c. auguria eadē cauſa. q. iiij. ¶ †Et ideo dicit. S. Tho. d. q. xvi. art. xij. qđ futurorum duplex eſt cognitio: vno modo cognoſcuntur futura quātū eſt i ſeipſis & natura ſui: et hec cognitio ptinet ad ſolū deū: nulla eīn creatura habet iſtam facultatē niſi ex diuina gratia ſpecialiter fuerit ſibi reuelatuz ſicut fuit ſanctis Prophetis: & ideo bene dixit Eſa. xlj. c. annunciāte nobis que ventura ſunt & dicem⁹ qꝛ dij eſtis vos. ¶ Alio modo cognoſci poſſunt futura in ſuis cauſis. ſ. quantū ad cauſas ſuas actiuas vel ſm potentiā cauſarū & hec eſt illa cognitio cōiecturalis & demonſtratiua de qua ſupra proxime dixi et de hac Diabol⁹ participare poteſt quippe qꝛ ipſe cognoſcit principia rerum & eſt illi magis nota virtus cauſarū naturaliuz ꝙ hominibus nā per ſcientiā aſtrologie vel per alia ſigna & coniecturas facili⁹ & certi⁹ cognoſcit diabolus futura ꝙ homo. qꝛ ſubtili⁹ cognoſcit cauſas ipſarum rerum naturales & que antecedunt rem ipſam eſſentialiter que nos vocamus indicia & ſigna rerū: qꝛ ſunt principia quedā futurarū reruz q̄ pcedūt opationes naturales poſt modum ſucceſſurus ſiue euentus rerū futurarū: & per iſta fuit inuēta pronoſticatio per aſtrologiaz que fit iuxta demonſtrationes et indicia aſtrorum & corporum celeſtiū: is igitur qui per ſcientiā & notitiā ipſam futura cōiecturaliter & inclinatiue pdicere q̄rit nō peccat ſi dixerit ꝙ ſic aſtra minantur ſiue demonſtrāt: ſed dicendo affirmatiue & certitudinaliter put res ſunt vel erunt in eſſe ſuo: peccat grauiter: vide Abb. & alios cano. in. c. ij. extra eo. tit. & ideo Diabolus vt videat habere maiorem poteſtatē & ſe eſſe equalez deo nō veretur futurorꝫ quorūcunqꝫ velle clare certā notitiā neceſſariam demonſtrare. & rē futurā q̄ adhuc nō eſt i rerꝫ natura certo mō futuram put: erit in ſuo eſſe demōſtrare qn̄ venerit in lucez & erit certa in rerū natura: ſed in hoc mēdax eſt & decipit hominē: qꝛ iſtius notitie ipſe diabolus eſt omnino incapax: vt ꝯcludit. S. Tho. in. d. q. xvj. arti. xij. de demon. & hoc idez ceteri Theologi concludunt & tenent. ¶ †Et ppterea ipſe diabolus vt facilius hominez decipiat quotieſcunqꝫ cōtingit de ipſis futuris interrogari ſemper reſpondere ſolet verbis implicitis dubijs & incertis que ad vtrūqꝫ ſenſum accōmodari poſſunt affirmatiuū. ſ. & negatiuū: vt patet exēplo vaticiniū ſtrenuiſſimi Ducis armorū dn̄i Brachij ſenioris peruſini qui paulo anteꝙ cū hoſtibus concurreret & bellū iniret conſuluit demonē quendā quē aſtrictū tenebat nūquid futuri belli victoriam vel ſuā aut ſuorum ſtragē reportaret: et an ipſe incolumis euaderet vel periret: cui reſponſum dedit per iſta verba: vcꝫ ibis redibis non morieris in bello: et aliud qđ grecis prenūciaſſe legit videlicet dico te Aiacidē Enoneꝫ vicere poſſe. q̄ verba media ſunt adeo cōpoſita que adaptari poſſunt ad vtrūqꝫ ſenſum affirmatiuū. ſ. & negatiuū hoc eſt victorie & ſuccumbentie ſiue mortis et hoc

hmõ decipere ſolet ſimplices credẽtium animos: ⁊ quoties reuenientus preter aut contra ſpem cõſulentis ſuccedit tunc diabolus ſe optime ſaluat in cõtraria opinione redarguendo ipſum conſulentẽ de ignorantia ſua aut mala intelligentia verboꝝ ſuorũ aut contraria interpretatione. ¶ Et quia dicim⁹ ſupra q̇ diabol⁹ habet notitiam omnium preteritorũ ⁊ preſentium que iã facta ſunt vel fiũt tam inter preſentes quã inter abſentes licet nobis occultiſſima ſint. ¶ Subdam exemplum clarum diebus noſtris exortũ in ciuitate peruſina vt referri audiui a quodã religioſiſſimo viro ⁊ honeſto ſacerdote mature etatis q̇ retulit mihi cognouiſſe quẽdã pſ̄byterum Jacobum peruſinum q̄ magice artis erat multum eruditus: ⁊ ſepius experiebatur artem predictam quadam die dum ipſe presbyter Jacob⁹ celebraret miſſam in eccleſia Cathedrali Sancti Laurentij illius ciuitatis dum eſſet circa medium miſſe verteretq; faciem ad populum ad dicendum verba illa que dici ſolent parũ ante conſecrationẽ eucharistie videlicet. Orate fratres ⁊c. loco illorum verborum dixit. orate pro caſtris eccleſie quia laborant in extremis: ⁊ illo tũc eodẽq; momento Dux militum eccleſie vna cum toto exercitu ab hoſtibus cũ quibus paulo ante cõcurrerant ſuccũbebant ⁊ exercitus ipſe ruebat ⁊ ſcindebat in diuerſis partibus ⁊ nihilominus diſtabat exercitus hmõi ab vrbe peruſina ſpacio quinquaginta miliarium vel circa adeo quod impoſſibile erat quod per hominẽ etiam currendo ſtaffettam ſiue per poſtas potuiſſet tam cito tale factũ nũciari. Deinde interrogatus preſbyter ille ab aliquibus ex circunſtantibus qui preconiũ ipſuz audierãt: quidnã ſonarent verba illa ⁊ ad quem effectũ in illo myſterio miſſe loco ſolitorũ verborũ orate ⁊c. promulgata fuiſſent: qui preſbyter reſpõdit ex tempore quod ita dixerat: quia verum eſt quod illo tũc milites ⁊ exercitus eccleſie q̇ cum hoſtibus concurrerant ſuccũbebant atq; peribant: ⁊ quia auxilio indigebãt ipſe ſacerdos orabat ⁊ intercedebat ꝑ illis interrogatus quis dixerat vel reuelauerat ſibi q̄ milites ⁊ exercitus ipſi tunc ſuccũberent: qui reſpondit quod ſpũ ſctõ ſibi tũc eadẽ reuelãtẽ, populo manifeſtauerat ⁊ cum iſta reſpõſiõe illos quietos dimiſit: nihilomin⁹ in rei veritate Diabol⁹ fuit q̇ illa dicto pſ̄bytero manifeſtauerat de quibus ſepius interrrogabat cũ de ipſis militibus ⁊ exercitu ⁊ de ꝯcurſu atq; victoria ⁊ habita reuelatione a diabolo illã populo manifeſtauerat eo modo quo ſupra ⁊ licet ea, que in caſtris ipſis tunc contigerãt propter loci diſtantiam impoſſibile eſſet quod tã cito hominib⁹ ipſis innoteſcerent: tamen diabolus q̇ eſt ſpiritus liber: et incorporeus potuit illa videre ⁊ preſentialiter interuenire ⁊ ictu oculi ſe tranſferre peruſiam ⁊ ea omnia dicto preſbytero auido illa ſcire manifeſtare ⁊ aperire totam feriem facti ſub breui verborum compendio: ⁊ ipſe populo prout fecit aperuit ex quibus apparet quod demon habet notitiã omnium preſentium ⁊ preteritorũ tã corũ que

ſunt inter preſentes quaꝫ eorum
que ſunt inter abſentes quecūqꝫ
ſit abſentia longa vel breuis.
¶ Aut nos loquimur de notitia re
rum naturaliū creatarū ab ipſo
deo ſiue natura aut hominū ope
ratione: et circa iſta ſimiliter ha-
bet mirabilem virtutem cogniti-
uam quia omnia que a Deo crea
ta ſunt in mundo ipſe cognoſcit
vna cū viribꝰ ⁊ virtutibꝰ ſuis: ipſe
enim nota habet omniū herbaꝝ
nomina et vires ſuas quas hñt
in folijs feſtucis atqꝫ radicibus:
iteꝫ omnia animalia terreſtria: et
eorum naturas ⁊ qualitates oēs
aues ⁊ volatilia celi: item omnes
piſces ⁊ animalia aquatilia oiuꝫ
metallorū ſulphuriſqꝫ vires oiuꝫ
lignorum lapidūqꝫ ⁊ eorum virtu
tes ⁊ potentias naturales habet
8 in promptu. ¶ † Et breuiter di-
cas quod circa iſta naturalia et
ſecreta nature i ipſo demone nul
la cadit obliuio nec ignorantia:
quia cuncta notiſſima repetantꝫ
oculos: ita dicit. S. Thom. in. d.
tract. qq. q. xvj. art. xj. in verſi. re-
ſpondeo ⁊ quia peccādo ⁊c. ⁊. §.
ad primum ver. ad. vij. de demō.
Idem concludit ille Prieras in
d. ſuo tract. ⁊c. lib. j. c. xiij. ⁊ lib. ij.
c. vij. vbi recitat quod Demō qui
cunqꝫ etiā minimꝰ nouit omnia
cum ſuis viribus: et proprietati-
9 bus. ¶ † Primo enī nouit oia ele
menta. ¶ Secundo oia metalla.
¶ Tertio oēs lapides. ¶ Quar-
to oēs herbas. ¶ Quinto omnes
plantas. ¶ Sexto omnia repti-
lia terre. ¶ Septimo oēs aues.
¶ Octauo oēs piſces. ¶ Nono
omnes orbes et motus celorum.
¶ Decimo omnes ⁊ ſingulas ſtel
las figuras ⁊ ſigna celeſtia ac eo-
rum influxus ⁊ omniuꝫ predicto
rum virtutes ⁊ potētias natura-
les ex quibus infinita quodāmo
do ſumūtur venena quorum que
dam ſunt ad nocēdū occidēdūqꝫ
quedā vero orta ſunt ad ſanādū
que dicunt bona venena ex quo
natura illa ꝓcreauit ad medelā.
l. iij. §. hec adiectio. ff. ad leg. cor.
10 de ſica. ¶ † Cum itaqꝫ Diabolus
habeat notas omniū ſupradicto
rum noīa vires virtutes atqꝫ po-
tētias naturales ſicut melior me
dicus quaꝫ reperiri poſſit in vni
uerſo orbe terrarū ⁊ ꝓpterea di-
cūt Theologi quod iſte diabolꝰ
eſt optimus philoſophꝰ: theolo-
gus: arithmeticꝰ: matematicus:
dialecticus: logicus: grāmaticꝰ:
muſicꝰ: ⁊ medicus excellētiſſimꝰ:
qui modica experiētia quoſcūqꝫ
viros etiā excellētiſſimos ⁊ pra-
cticos dictarū artiū ⁊ peritie mi-
rabiliter ſuperaret: ⁊ ideo ex eoꝝ
ſiue earū mixturis ipſe Diabolꝰ
facit vel facere inſtruit ſuos ſor-
tilegos quomodo ⁊ qualiter age
re debeāt vt cōponāt venena illa
ad formādū ſortilegiū ſiue factu-
raꝫ ⁊ diuerſas inducere egritudi
nes in humanis corporibꝰ quoꝝ
venenoꝝ ⁊ maleficioꝝ. ¶ Quedā
cōponunt ex herboꝝ folijs feſtu-
cis aut radicibus que ſunt mira-
bilis virtutis ⁊ potentie: ⁊ quedā
ſunt que non oriuntur in partibꝰ
noſtris: ſed illas affert demon ex
egypto aut ex partibus orientali
bus ſeu alijs: vbi naſcuntur ⁊ hñt
meliores vires vt alīs a qbuſdaꝫ
magicis ꝑ me examinatis referri
audiui. ¶ Quedā vero ex lignis.
¶ Quedaꝫ ex lapidibus. ¶ Que
dam ex metallis. ſ. ex plumbo: ere
ſtanno argēto viuo quod appel-

lant mercurium. ¶ Quedã ex re
ptilibus terre venenoſis. ¶ Que
dam ex proprio ſerpentum vene-
no. ¶ Quedam ex auium aut ani
maliũ ſiue piſciũ venenoſoꝝ mẽ-
bus vel inteſtinis que habẽt di-
uerſas proprietates a natura in
quibus inſunt diuerſa venena et
virtutes .ſeu potẽtie naturales q̃
diuerſas opatiões inducũt. vide
S. Aug.li.iiij.q.xxiiij.de ciui.dei.
⁊.S.Tho.in.d.trac.qq.q.vj. art.
x.i titu.de miracu. ⁊ Prier. i ſuo
tract.de ſtrig.mag.lib.ſcđo.c.vij.
¶ Quedã eñ redigũt in puluerẽ
⁊ hec vt plurimum miſcentur in
ferculis vel potu ex quibus fiunt
diuerſa pocula de q̃bus dicem9
infra eo.q.xj. quedam vero redi-
gunt in pinguedinem:cũ quibus
faciunt diuerſas vnctiones nec
verẽtur q̃nq; in ipſis pulueribus
ſiue mixturis cõmiſcere pingue-
dinẽ ſiue aſſungiã quã ſumũt ex
ꝓprio corpe chriſtiani aut infan-
tis defuncti ſine baptiſmo ⁊ hãc
ipſi appellant pinguedinẽ paga
ni quam dicunt habere mirabilẽ
virtutem ⁊ cũ ipſis ⁊ dictis pulue
ribus aliiſq; rebus adiunctis di-
uerſas componũt vnctiones ma
leficias ex quarum tactu aut alio-
rũ cibo vel potu in humanis aut
brutorum corporib9 infinite cau-
ſant egritudines ⁊ morbi intrin-
ſeci:q̃nq; ex his ꝓuenit lucis pri-
uatio:quandoq; vero membri de
bilitatio:neruorum attractio: do
lor capitis:dentium:pectoris:ſto
machi:vẽtris: cordis. ⁊ iſte ſepi9
ceteris euenit: quandoq; renum
dolor intenſus aut alterius mem
bri ⁊ partis corporis. ¶ Quando
q; vero ꝓuenit febris: tuſſis: de-
mẽtia:ptiſis:hydropiſis:aut aliq̃
tumefactio carnis in corpore ſi-
ue apoſtema extrinſec9 apparẽs:
quãdoq; vero intrinſece apud in
teſtina aliqđ apoſtema fit adeo
terribile ⁊ incurabile q̃ nulla ps
medicorũ id ſanare ⁊ remouere
põt niſi accedat ali9 malefic9 ſi-
ue ſortilegus q̃ ꝯtrariis medelis
⁊ remediis egritudinẽ ipſam ma
leficam tollat quam facile ⁊ bre-
ui tẽpore remouere poteſt. ceteri
vero medici q̃ artẽ ipſius medi-
cine profitentur nihil valent ⁊ ne
ſciũt afferre remediũ: ⁊ hoc eſt q̃
dixit.S.Aug.in lib.x.de ciui.dei.
⁊ not.in.c.nec mirũ.§.ad hec aũt.
xxvj.q.v. vbi dicitur quod iſta re
media que fiunt ad tollẽdũ iſtas
maleficas egritudines nulla ars
cõmendat medicoꝝ: ⁊ iõ ſunt val
de prohibita de iure cano. ⁊ eccle
ſia multum reprobat illa. xxvj. q.
vij. admoneãt. et latius dicemus
infra ea.q. loco ſuo. Si igit̃ reme
dia hmõi nõ adſint corp9 ipſum
maleficiatũ paulatim cõſumitur
vſq; quo deuenit ad extremũ vi-
te: q̃nq; vero velocius occidunt:
q̃ñ volunt inferre mortẽ abſq; re-
medio adhibent venena atrocio
ra que vitã ipſam citi9 perimũt.
¶ Quedã etiã faciunt vt inducãt
abortiuum pregnantis mulieris
⁊ hec dicuntur pocula abortiõis
de quibus habetur in.l.ſiquis ali
quid.§.qui abortionis.ff. de pen.
⁊.l.iij.§.hec adiectio.ff.ad le.cor.
de ſica.et.l.diuus.ff.de extraord.
crimi.vbi eſt glo.not.l.cicero.⁊.l.
pregnantẽ.ff.de pen. de q̃bus dif
fuſius dicemus.j.eod.titu.q. xiij.
¶ Q̃nq; vero inducitur deſicca-
tio lactis in nutrice. ¶ Quedam
fiunt ad deſiccãdũ totũ lac vnius
gregis vel ſcđi armenti vaccarũ.

adeo quod nihil caſei penit⁹ reddāt: q̄uis antea i maxima abundātia reddidiſſent et ſilr aborꝺones totius gregis vel armēti inducere poſſunt: prout alias vidi ⁊ habui i facto rome qꝺ due maleſice mulieres cū iſtis maleficijs perire fecerāt abortādo multos pecudū fetus ⁊ lactē matrū deſiccauerant penitus. ¶ Quidā ꝟo cū eiſdē cōpoſitionibus ⁊ venenis impediunt in maſculo vel femina virtutem generatiuā emittēdi ſperma. ¶ Qn̄q; vero in maſculo mēbri languedinē ⁊ omnodam impotentiā coeundi: in muliere vero vulue arctationē ſiue matricis indignationem talē q̄ ſummopere abhorret concubitū ⁊ viri acceſſum ad coeundum: et pati non poteſt aliquo modo
11 copulā carnis: vnde euenit quādoq; quod durante huiuſmodi maleficio ⁊ impedimēto eccleſia mādat mr̄imonium ipſum ſeparari et impartiri licentiam alteri coniugum qui vel que non patitur impedimentum ad alias nuptias conuolare: ſed hoc ꝓcedit quando impedimentū ipſum durauit triēnio: deīde alter vel vterq; coniugum fatetur impotētiā ſuam tunc adhibita ſeptima manu ꝓpinquorum aut vicinoꝝ fit ſeparatio ipſius matrimonij per eccleſiā: vt habetur in. c. j. ⁊. c. ſi. de frigi. ⁊ malefi. ⁊ ibi ꝑanor. et
12 tiō dixit hoſt. in ſum. eo. titu. de ſorti. §. ſi. i ſi. quod iſto caſu eccleſia credit ſortilegijs ⁊ illoꝝ effectibus de quibus habetur. xxiij. q. j. ſi ꝑ ſortiaria: ⁊ pro clariori hui⁹ rei intelligētia exemplum facti
13 exhibeo. ¶ In agro Sabinenſi in quo hec maleficarū ſecta plurimū inualuit ⁊ de pſiti quoq; magna ipſaꝝ copia repit. Quidā vir egregius literat⁹ ⁊ illeſe conditionis ⁊ fame q̄ in vno ex oppidis illis ortū habuit lz modo ſit ſenex quadā die a quinquennio circa mihi retulit quod ipſe dum erat in flore iuuentutis ſue tempore quo ſponſam duxit ad matrimoniū cōſummandum opera ⁊ ingenio cuiuſdaz maleſice mulieris quā mihi nomine ꝓprio declarauit maleficiatus fuit ⁊ adeo fortiter apprehēſus fuerat dicto maleficio qꝺ cum vxore ea nocte ⁊ poſtea ꝑ multos dies nullū penitus debitum reddere potuit ex quo habebat maximam verecundiam ⁊ nunq̄ ceſſabat admirari conſiderans quod prius erat per quam validus in ſimili actu carnalis copule ex quo maximaz ſolitus erat habere delectationem tunc ꝟo cōtra adeo q; ſua miſera vxor eiuſq; parentes reclamare ceperūt ꝓmo priuatim putantes poſtmodū durante impedimēto deuenire ad matrimonij ſeparationem adeo quod iſte ſpōſus ꝑ dolore ⁊ verecundia quaſi demēs et deſperatus euaſerat: et multos ac multos medicos ꝯuocauit vt liberaret ab ipſa infirmitate ⁊ impedimento ⁊ nihil ꝓderant ſibi: demū q̄dā ſenex ipſum conſuluit vt mitteret i q̄buſdā mōtib⁹ altis pro quodā magno ⁊ ſolenni magiſtro qui vocabatur magiſter magne experientie qui in veritate erat ſolēnis magus ⁊ maleficus: qui q̄ꝫ primū vidit ipm ſpōſum cognouit illi⁹ infirmitatē et breui tpe illum liberare ſpopondit vna nocte tantum et iuſſit qꝺ dormiret illa nocte cum vxore et

prius exhibuit quoddam poculū dū volebat ire dormitū ꝛ premonuit ipm̄ eiusq; vxorē ne illa nocte munirent se signo crucis neq; timerēt aliquo pacto si aliqd ea nocte viderēt vel audirent: q2 nō poterant sibi nocere: q̄ maleficiatus cupiens multū ab ipso maleficio liberari oīa ad vnguē seruauit: q̄nta aūt noctis hora vel circa cepit audire maximos tonit9 pluuias tēpestosas ꝛ fulgura quā maxima deinde terremot9 adeo terribiles q̄ tota dom9 quassabatur a vētis terremot9 velut arbor que quassaret a vētis: deinde audiuit voce humana quosdā magnos vlulatus ꝛ clamores. ꝛ auertēs oculos vidit in eius camera plus quā mille vt apparebat ad inuicem certantes ꝛ vnguib9 pugnis ꝛ calcib9 crudeliter pugnātes ꝛ lacerātes alterius facies et vestimenta tota: inter quos vidit mulierem quandā que erat alterius oppidi vicini et dicebat q̄ erat malefica: de qua ipse spōsus multū suspicabatur ne ab ea pollutus fuisset: que vltra oēs maioribus gemitibus ꝛ vlulatib9 cruciabat ꝛ crines faciēq; suā totam vnguib9 lacerauerat ꝓpter que ipse maleficiatus dixit quod aliquantulū pertimuit a principio dubitās ne quid mali sibi accideret. deinde recordatus de monitionib9 magistri reassumpsit vires: vxorē vero semꝑ tenuit sub pānis absconditam ne ista videret: postq; vo ita certauerāt ꝑ mediam horam vel circa ingressus fuit magister in camera ꝑdicta ꝛ erat tūc circa mediā noctē: ad cuius ingressum oēs illi pugnantes vna cū muliere ipsa statim disparuerūt ꝛ abierūt penit9: ipse autē magister accessit ad ipm̄ maleficiatū ꝛ illi9 humeros tetigit manu perfricādo aliquantulū dicēdo q̄ nō dubitaret ampli9 q2 iaꝫ liberatus erat: ꝛ illinc discessit: post cuius recessum dict9 maleficiat9 sentit paulatim calorē quēdā in renib9 ꝛ lūbis. ita q̄ membrū virile cepit erigere vultum et subito saluꝫ: ꝛ ipse apprehēsa vxore reddidit debitū satis pingue cū maxima dulcedine et delectatione. et deinde prosecutus fuit vsq; ad senectutē ꝛ suscepit optimam prolē vtriusq; sex9: ꝛ ego quosdaꝫ ex suis filiis cognoui ꝛ allocutus fui cū eius vxore tunc vetula: que oīa predicta ingenue fassa est dicēs q̄ nunq̄ dieb9 suis grauiori fuit pulsata timore quā nocte illa de qua supra. Alia etiaꝫ plura exēpla de hoc referri possēt que cā breuitatis omitto. vide illum ꝑuer. i. d. suo trac. de strigima. d̄ mō. ꝛc. lib. ij. c. ij. vbi in. iij. puncto refert exēplum cuiusdā ditissimi Comitis dioc. argentin. q̄ hmōi maleficio steterat biennio impeditus q̄ nunq̄ potuit vxoris comitisse virginitatē deflorare que pulcherrima erat: vide ipsum.

14 ¶ Post hec q̄ro an isti malefici ꝛ magi possint eorū arte ꝛ demonis suffragio inducere pluuias grandines ꝛ fulgura aut magna tonitrua ꝛ ēt an possint qn̄ illa vēnerint remouere et facere vt cessent. ꝛ videretur dicēdū q̄ nō q2 eo que de celo veniunt ꝛ ad nos descendūt diuina dispositione ꝑueniunt a corporibus celestibus vel ab aere mediāte ordine quodam naturali dictorum corporū ꝛ illorum cōiunctionū s̄m quod

ciare demonſtrāt aſtrologi: tñ di cas ꝙ iſti poſſūt demonis induſtria inducere imbres grādines et fulgura ꝛ alia de quibus ſupra ꝛ econuerſo ea ſic irruētia remouere: ꝛ ratio eſt: qꝛ demones poſſunt elementa concutere ꝛ inducere ventos pluuias fulgura et grandines inducere: ꝛ hoc eſt qđ dicit text. in. l. multi. C. de maleficiſ. ꝛ mat. l. eorum. in fin. eo. tit. in. d. l. multi. dicitur quod multi ſunt qui magicis artib⁹ manibus accincti elementa cōcutiunt ꝛc. per que omnia ſupradicta prouenıūt in. d. l. eorū. dicitur ꝙ ipſi malefici pſſit tēpeſtates ipſas remouere ꝛ id opari ne ſegetibus aut terre naſcentibus officiāt. ꝛ propterea iura ciuilia nolūt ꝙ iſto caſu malefic⁹ ſiue malefica puniat qñ illoꝝ affect⁹ tēdunt ad bonū ꝛ vtilitatē: iſtarū em̄ maleficarū vna componit maleficiū altera tollit vna inſtruit: altera deſtruit: vna polluit altera ſanat: vna impedit altera ſoluit impedimentū: et ſic vna illudit alterā: diabolus vero vtranꝗ ꝛ vt plurimū ea que deſtruit maleficiū idicat alterā maleficā ſiue maleficū q̄ vel q̄ maleficiū fecerat nō tñ v̄bis exp̄ſſis ſed quibuſdā ſignis: ꝛ coniecturis ex q̄bus facile cōprehēditur qui fuerit: ꝛ hoc prouenit aſtutia ꝛ fallacia demonis q̄ delectat in fraudibus ꝛ ſcādalis hominū: vt dicūt Theologi in locis ſupra no. ꝛ habetur in. c. epi. ꝛ. c. nec mirū. xxvi. q. v. ¶ Cū itaꝗ egritudines mortes ꝛ accidentia de quibus ſupra pueniunt ex p̄dictis mixturis et reb⁹ naturalibus non eſt dicēdū ꝙ procedant ex illis cerimonijs ꝛ imaginibus ſeu illarum tactibus ꝛ ſacrificijs ꝛ a'ijs turpibus obſeruantijs de quibus ſupra: ſed ideo cerimonias illas obſeruant ꝛ baptizāt imagines ꝛ alia hmōi faciūt: qꝛ diabol⁹ vt alıs diximus ſupra ſummopere delectat in ſacrificijs illis qꝛ cupit adorarı et vt facilius ipſi ſortilegi et malefici ad illa deueniāt diabol⁹ perſuadet illis qđ ex hmōi obſeruātijs ꝛ ſolennitatibus effectus de quibus ſupra proueniunt: ſed valde mentitur qꝛ proueniūt ex naturalibus reb⁹ vt ſupra vidiſtis. eodē mō dicendū eſt de ſortilegio ſiue maleficio amatorio in quo ſepi⁹ demō inſtruit ꝛ mandat cōmiſceri ſacramenta eccleſie vel ſanctorum martyrum reliquias hoſtiā ſacratam ꝛ ſimilia de q̄b⁹ ſupra. iij. q. in. ij. ſpecie tñ effect⁹ amoris ꝛ flexibilitatꝫ pudici animi ad libidinē non prouenit virtute illi⁹ ſortilegij ſiue maleficij: ſed virtute diabolice tentatiōis ꝛ vtriuſꝗ ſolicitationis ꝛ perſuaſionis intrinſece et extrinſece: vt ibi dixi. ſꝫ hoc ideo facit diabolus vt facilius adoretur ꝛ turpius diuinū cultū tractet ꝛ diſſipet ꝛ illius de
15 ſtructionem querat. ¶ † Sꝫ queri poſſet quare deus pmittit Diabolo ꝙ tā turpiter res diuinas et cultū ſue adorationis deturpet ꝛ deſtruat quodammodo cū facile poſſet illi reſiſtendo oīa iſta ꝓhibere ne fierent ſicut alias nō permittendo impeditꝫ demonem ne poſſit quedaꝫ alia facere q̄ alias de ſui natura facere poſſet: vt dicemus infra. q. ſeq. Reſpond. ſm̄ cōmune Theologoꝝ cōcluſionē quod ideo de⁹ nō ꝓhibetꝫ hominē hec facere nec videat ſibi velle auferre liberi arbitrij poteſta

tem quā a principio ſibi dedit vt poſſit operari bonum ⁊ malū ad libitū ſuū ⁊ impediendo ne incidat in malum videretur ſibi auferre illam libertatē ⁊ velle illuz omnino fieri bonū. nec igit rumpat aut violet legem quā a principio ipſe conſtituit vt ſequatur ordo nature ſicut a principio ordinatum fuit: ideo non impedit hominē qđ non faciat iſta: ⁊ quecunqꝫ alia mala qſi vult operari malum alioquin quis dubitat ꝙ deo remittente hec fieri minime poſſent. Sꝫ hāc ptātem liberi arbitrij homini dedit vt poſſet operari bonū ⁊ malum quodcūqꝫ velit ad libitū ſuū: ſi bonum fecerit conſequetur gloriā ſi vero maluz perpetuam dānationē. Deditqꝫ diabolo facultatē tentādi vt poſſet poteſtatē ipſam contra quoſcūqꝫ indifferēter exercere: vt not. Gen. iij. ⁊ Matth. iiij. c. vbi cōtra ipſummet Jeſuz chriſtū ptātem illam tentādi expertus fuit: vt habetur etiam Marc. j. ⁊ Luc. iiij. c. in prin. ¶ Sed anteqꝫ ad vlterio

16 ra deueniā. † Quero aliqua đ remedijs iſtis que fiunt erga maleficiatū ad tollendū maleficiū ⁊ liberādū maleficiatū. ¶ Et primo quero an liceat impune conſulere ſortilegū ſiue maleficū vt diſſoluat facturas ⁊ liberet egrotum a maleficio ⁊ ſiľr an liceat incantare ⁊ cōiurare hymbres grādines ⁊ fulgures ne noceant fructibus arboribus aut plantis. ¶ Et dic breuiter aut nos loquimur de iure ciuili: aut de iure canonico: primo caſu lꝫ impune ꝯſulere ⁊ adhibere ſortilegiū ſiue maleficum ad faciendum opera que vertuntur in bonū ⁊ proſunt. ⁊ nō debet quis ꝑ bono opere cruciari. l. eorum. §. fi. ⁊ ibi Bar. hoc notat expreſſe. C. de malef. ⁊ math. et hoc eſt clarū de iure ciuili: ſed de iure canonico nō lꝫ aliquo mō etiam pro recupanda corporis ſanitate querere remedia diabolica ⁊ ſuperſtitioſa lꝫ aliter ſanitas ipa recuperari nō poſſet niſi per remedia predicta. ita dicit text. ad literam in. c. admoneāt. xxvj. q. vij. ⁊ tangit verbū Panor. in. c. ij. đ ſortil. vbi potius ſanctiſſimi Pontifices patiunť bona ecclīarū furto ſubtracta penitus perdi quam quod querantur ꝑ remedia ⁊ artē hmōi: ⁊ hinc eſt qđ eccleſia potius tolerat diſſolutionez matrimonij ⁊ tanti vinculi ſacramētalis fracturam ꝙ quod permittere ⁊ concedere maleficiatū cōtrarijs maleficijs liberari. tex. xxxiij. q. vj. ſi ꝑ ſortiarias. ⁊ de frig. ⁊ malef. c. fi. ⁊ ratio hui9 eſt: qꝛ magis expedit pati in corpe quā in anima: qꝛ minor eſt corporis iactura quam anime. d. c. admoneant. c. fi. de ſortil. arg. c. ſolite. de maio. ⁊ obediē. ⁊ ibi Panor. ⁊ oēs ſcribētes ad qđ ius ciuile non conſiderauit quod principaliter tēdit ad conſeruationē tpaliū. d. c. ſolite. ⁊ not. doc. in. d. c. admoneant. ⁊ no. etiā in. c. nec mirū. §. ad hec. xxvj.

17 q. v. qđ tenementi. ¶ † Item dicēdum eſt de remedijs ſuperſtitioſis ligaturis ⁊ appendiculis que fiūt per ipſos ſortilegos ſiue maleficos: ad ſanandum alias egritudines non maleficiales: vt eſt febris: dolor capitis: ventris: ⁊ ſimiles quas amouere nō licet huiuſmodi remedijs: ⁊ hoc eſt quod vult dicere tex. in. d. c. nec miruz. §. ad hec oīa ⁊c. vbi dicit qđ ad

hec pertinent

hec pertinent ligature execrabi-
lium remediorum quas ars, non
commēdat medicorum: quibus
autem penis puniuntur: qui pre-
missa faciūt vel consulant facien
tes dicetur infra eo. ti. q. xi. ¶ Pre
18 terea non pretermittā hūc nota
bilē casum qui sepissime occurrit
in facto maxime apud rusticos:
reperitur quidā egrotus aliqua
egritudine: non maleficiali loco
medicorum quorum vt plurimū
habent penuriam adducit: mu-
lier que quibusdam verbis: ⁊ re-
medijs asserit velle egrotum bre
uissimo tempore liberare: egro-
tus vero qui est pure conscientie
dicit caue: quia nolo curari per
remedia superstitiosa: ⁊ ab eccle-
sia reprobata: quia magis expe-
dit: vt patiatur corpus quam ani
ma vt supra proxime diximus: et
illa respondet quod nullatenus
dubitandum est de hoc quia ipsa
cum sanctissimis precibus ⁊ ora-
tionibus: ac remedijs ecclesiastic[is]
vult ipsum liberare ⁊ incipit face
re ligaturā ⁊ dicere egroto: quod
dicat cum deuotione salutationē
angelicam aut orationem domi
nicam. s. Aue mariam vel Pater
nostrum: et ipsa quoque magistra
aliquas preces alta voce promul
gat deinde duo vel tria verba di
cit submissa voce que nullum sa-
piunt diuini cultus odorem: et li-
cet per illa verba expresse non cō
stet quod fiat demonis inuocatio
tamen non possunt cōgrue ada-
ptari ad sensum precedentiū ver
borū quippe: quia quo ad illa lō
ge extranea sunt: queritur an dicta
remedia sint reproba ⁊ supstitio-
sa: ⁊ quilibet diceret quod nō ex
quo nō cōstat aliqd expsse de ma

lo: sed de bono patet expsse. ¶ So
lut.: tu dic: sed qd scribit. S. Tho. i
sum. q. xcvi. art. ij. in tit. de super-
stitio. ⁊ d. Jo. lec. in sum. conf. eo.
titu. de sortil. c. xi. quod in istis re
medijs plura sunt consideranda.
Et primo considerādum est vtrū
remedia illa naturaliter tales ef-
fectus sanitatis causare possint
quod facile iudicabitur consilio
medicorū quod si tales effectus na
turaliter concipere possunt non
erūt iudicāda supstitiosa: sed vera
⁊ naturalia ex quo medicine pro
fessio approbat illa: si vero tales
effectus naturaliter parere nō pos
sunt: sūt omnino illicita ⁊ dānata quia
necesse est qd ptineāt ad quedā ta
cita pacta cū demonibus inita. vt
not. S. Aug. in li. xxi. de ciui. dei. ⁊
habetur i. d. c. nec mirū. §. ad hec
oia. xxvi. q. v. Hoc enim specialiter
apparet ⁊ cognoscitur secūdū ipsos
quotienscūque adhibētur aliqui ca-
ractheres seu nomia, ignota aut
alie quecūque obseruationes q ma
nifestū est quod naturaliter efficaciā
sanitatis ⁊ expulsionis egritudi-
nis illius habere non possunt ta
lia semp iudicāda sūt supstitiosa
⁊ illicita: ⁊ ista sit regula firma per
quā facile iudicari poterit an re
media ipsa sint honesta vel illi-
cita ⁊ superstitiosa: ⁊ hec nota quia
sunt valde vtilia in foro conscie-
tie ⁊ multum conferunt sacerdo-
tibus his maxime qui laicorū confes-
sionibus incumbūt que enim dicta
sunt de verbis eadē dicēda sunt de
breuibus ⁊ cedulis: quos sepius fa-
ciunt isti incantatores vt suspēse
deferantur ad collum siue in sinu
ipsius egroti vbi si vltra nomina
dei. alias orones ⁊ preces reperiū-
tur aliq caractheres aut nomina

ignota vel male ſonantia ad precedentia iudicāda ſunt omnino ſuperſtitioſa: q2 ſicut dicit. ſ. Chriſoſtomus multi confingunt aliqua nomina hebraica dei ꝛ angeloꝝ ꝛ alligant que non intelligētibus metuenda eſſe videntur: cauendū eſt etiam ne aliquid falſitatis cōtineant: quia impoſſibile eēt qđ effect9 dictoꝝ operū poſſit expectari a deo qui nō eſt auctor neqꝫ teſtis falſitatis. ſꝫ pure veritatis. vt habetur Joā. primo: plenum gratie ꝛ veritatis: illa ēt breuia reprobata ſunt i qb9 apparēt nomia quedā ignota ineffabilia ꝛ inuſitata: vel ſub hac cōditione traduntur quod quicunqꝫ portauerit breuia huiuſmodi apud ſe nullos timeat hoſtium incurſus: aut inſult9: vel qđ ſibi aliqđ boni cōtinget inueniet vel cōſequetur aut aliqđ aliud ſimile: oīa iſta ſūt ab eccleſia reprobata merito dānabilia: ꝛ puniēda: vid. d. Jo. lec. in ſum. confeſ. xiij. c.

Summarium.

1 Sortilegi et ſtrigimage ſiue lamie an vere et corporaliter deferantur a diabolo quouis voluerint.

2 Diabolus poteſt ſomnia ꝛ imaginationes in humanis mentibus imprimere.

3 Febris eſt morbus naturaliter in humano corpore cauſatus.

4 Strige ꝛ maleſice ſunt extra protectionem eccleſie.

5 Diabol9 ſummopere nititur chriſtianos a vero cultu auertere.

6 Angelus quid proprie dicatur.

7 Corpora a demonibus aſſumpta an ſint vera vel fantaſtica.

8 Corpora a demonibus aſſumpta ex qua materia ſint.

9 Corpora a demonibus aſſumpta an virtutem habeant generatiuam.

10 Sperma hominis oritur ex puriſſima ſubſtantia cibi iam digeſti.

11 Sperma nō generatur in corporibus a demonibus aſſumptis.

12 Demon poteſt aſſumpto corpore coire et generare.

Filius ex demonis coitu generatus cuius filius dici debeat.

13 Demones multa agere ex rerum natura poſſunt: ſed a diuina maieſtate impediuntur.

14 Demones non faciūt miracula ſed bene angeli boni ꝛ homines.

15 Miraculum eſt teſtimonium diuine virtutis.

16 Demonis virtus vehemens eſt ꝛ acuta.

17 Demones poſſunt in homines dupliciter operari.

18 Demones poſſunt deo permittēte in corporali ſpecie hominē de loco ad locum deferre.

19 Diabolus an naturaliter Chriſtum ſuper pinnaculum templi detulerit.

20 Spiritus ſiue angelicus ſiue humanus multe eſt potentie.

21 Rei ſue quilibet dicitur moderator et arbiter.

22 Magi pharaonis an arte ſua virgas veraciter verterint in ſerpētes veros non illuſorios.

23 Animal brutum an arte diabolica ꝛ magica loquantur.

24 Aſina balaā qua virtute ipſum fuerit bis allocuta.

25 Simulachrum fortune quondā Rome habitum locutum fuiſſe Valer. max. refert.

26 Sortilegium primo profitentes quam obſeruent ſolennitatem.

27 Sortilegium profitentes ſub qua forma diabolum adorent.

28 Ratio legis principaliter eſt attēdenda.

29 Strige ⁊ apoſtate differunt.

30 Apoſtatarum ſpecies ſunt due.

31 Apoſtata quo caſu ſit deterioris conditionis heretico.

1 Septimo quero an iſti ſortilegi et ſtrigimage ſiue lamie vere ⁊ corporaliter deferantur a demone maxime quādo accedant ad ludos ⁊ congregationes nocturnas de quibus aliqua tetigi ſupra eodē.q.iij.in principio.vel ſolum in ſpiritu patiantur diabolicas illuſiōes. Reſpōd. queſtio iſta eſt multum ardua et famoſa.doctores vtriuſq; facultatis pro maiori parte tenent quod non deferuntur in corpore:ſʒ dūtaxat deluduntur in ſpiritu per textum in capitulo epiſcopi.vigeſimaſexta.q.v.ex quo textu videtur firmiter probari iſta opinio. Theologi vero tenent contrariū quod demon poteſt deferre corporaliter hominem viuentem de loco ad locum vero motu locali: ⁊ per conſequens qđ defert iſtas lamias ſiue ſtrigas corporaliter: vt ſupra:quam opinionem rationibus auctoritatibus ⁊ exemplis preclare demonſtrant: ego vero vtranq; referam demum ſuperaddam opinionē meam. Fundamentum vt dixi prioris opinionis eſt textus in dicto.c.epiſcopi.vbi dicitur quod quedā ſcelerate mulieres retro poſt Sathanam conuerſe demonū illuſionibus ⁊ fantaſmatibus tam grauiter ſeducte ſunt quod credunt ſe ⁊ profitētur cum Diana dea paganorum nocturnis horis vel cum herodiade vel cum innumera multitudine mulierum equitare ſuper quaſdā beſtias ⁊ multarum terrarum ſpacia intempeſte noctis ſilentio pertranſire eiuſq; iuſſionibus obedire velut domine ⁊ certis noctib9 ad eius ſeruitiuʒ euocari.⁊ in fine dicitur quod Demon quam primum mentem cuiuſcunq; mulieris ceperit ⁊ illam per infidelitatem ſubiugauerit ilico transformat ſe in diuerſas ſpecies perſonarum ⁊ mentem quam captiuatam tenet in ſomnijs deludens per queq; deuia deducit:⁊ cum ſolus ſpiritus hec patitur infidelis hec non in ſpiritu ſiue anima:ſed in corpore euenire opinantur.deinde ſubiungitur ratio. Quis enim in ſomnijs ⁊ nocturnis viſionib9 non extra ſeipſum deducitur: et multa videt dormiendo que nunq̄ vigilando viderat? quis vero tam ſtultus ⁊ hebes ſit qui hec omnia que in ſolo ſpiritu fiūt etiā in corpore accidere arbitretur? Hec ſunt que in effectu dicuntur in.d.c.epiſcopi.per quem tex.dicunt manifeſte probari quod iſte mulieres ſtrige ſiue ſtrigimage ⁊ ſtrigones: vt vulgariter loquar et ceteri qui ſunt malefice profeſſionis non in corpore:ſed in ſpiritu duntaxat deferuntur: hoc eſt quia in ſomnijs deluduntur a demone: et omnia que ipſi vel ipſe aſſerunt corporaliter vidiſſe tetigiſſe: feciſſe et preſentialiter interfuiſſe omnes ſunt illuſiones demonum perſtrigioſe et figure apparentes oculis intellectus et mentis iam captiuate ipſorum virorum ſiue mulierū:quas figuras ⁊ ap-

parētia ſignā ac operatiōes illas diabolus tam ſubtiliter ꝛ diligēter accōmodat quod vnuſquiſqꝫ q̄ illa videt in ſomnijs oculo mentis vere ꝛ corporaliter vidiſſe nō dubitet imo teneat ꝛ firmiter credat more ſomniātis: ꝛ tamen vere corpus non mutatur de loco. ¶ Preterea dicūt ipſi ſi eſſet verū quod Demon deferret hominez corporaliter de loco ad locū tam velocimotu ad remotiſſimas partes ſequerentur plura in conueniētia ꝛ maxime hoc quia poſſet ad libitum ſuum trahere quoſcunqꝫ etiam inuitos ꝛ illos deferre ad extranea ꝛ deſerta loca ꝛ compellere illos ad peccādum aut male tractaret eoſdem: vel ēt quoſcunqꝫ cupidos perficere longum iter breuiſſimo tempore poſſet illos apprehendere per aerez corporaliter ictu oculo ꝛ deferre vſqꝫ ad locum ipſum ad quem ꝑuenire deſiderant et ſepius hoc faceret quoniam ex his multi reperiuntur qui vellent euolare ſi poſſent. hi maxime qui magnorū principum ſecreta ꝛ ardua negocia tractāt: imo poſſet etiam trahere hominem ad infernum: ꝛ ſequeretur diuine legis deſtructio qꝛ data poſſibilitate in vno quo ad materiam corporalis delationis ſequit̄ in omnib⁹ alijs q̄ ſunt eiuſdez ponderis ꝛ qualitatis: vt dicit Sanctus Tho. in trac. q. prime partis. q. v. in titu. de mira. et q. xvi. art. ix. ꝛ x. titulo de demō. quam poteſtatē licet Sathanas habebat tempore legis antique ante Chriſti incarnationem et paſſionem: tamen per myſteriuz mirabilis paſſionis illa potentia quam hēbat Sathanas illius duplicis manus attrahentis ꝛ compellentis partim fuit totaliter abſciſſa ꝛ remota: partim vero debilitata ſiue anguſtata: vt alias diximus. ſupra. q. precedenti adeo qꝺ hodie non poteſt iſta miracula facere nec hominez deferre aut cōpellere ad malum ſecundū quod concludit ſanctus Bonauent. in iij. ſentent. diſtin. xix. q. iij. nume. 22. 23. Item ſequeretur aliud: quod quotieſcunqꝫ iſti Sortilegi ꝛ malefici vellent aliquē incarceratum crimine capitali a furca vel vltimo ſupplicio liberare poſſent vtiqꝫ ad ipſorū libitū hoc facere ſi demones poſſent aliquem corporaliter deferre: qꝛ iſti magi mandarent demoni: vt dictum incarceratum apprehenderet: et extra carceres incolumen deferret: quod eſſet valde mirabile ſi eſſet verum: quia iſti eſſent domini dominantium. quinimmo ipſimet dum capiuntur pro ipſis criminibus ſortilegiorum: ſi poſſent a Demone corporaliter deferri ſemper facerent ſe deferre extra carceres: ꝛ euitarēt penas corporales: adeo ꝙ rariſſimi aut nulli ipſorꝫ perirēt: ꝛ tn̄ videmus ꝯtrariū quod ipſi malefici tota die capiunt̄ cruciantur mille tormētis ſuſpenditur laqueo: concremant̄ igne: ꝛ multis alijs ſupplicijs afficiunt̄ abſqꝫ aliquo impedimento vnde ſequitur quod ipſorū corpora non ſunt in Demonis poteſtate: ſed anime ſoluz. ¶ Hec eſt mirandū ſi ea que iſte ſtrigimage et alij ſimiles ea que vident oculo mentis in apparentia ſiue in imaginatiua intellect⁹ dormiēdo aſſerunt vere ꝛ naturaliter vidiſſe et corpaliter iter fuiſſe: qꝛ ſepe vide-

mus quod ſomniātes adeo veri-
ſimilia putāt ea que prius vide-
rāt eſſe i ſomniis vt p veris q̄ſiq̄
illa pulgare nō dubitent adeo
2 firmiter inſtūt in illa opinione.†
Si enī vapores ꝛ fumoſitates ci-
borū ex ſtomacho iſurgētes ad ce
rebrū ſiſes effect9 ꝛ ſomnia cāre
pſit vt medici teſtantur quanto
magis Demon pōt apparentias
ipſas humano intellectui repſen
tare ꝛ demonſtrare mille rerū ſpe
cies que nulle ſunt hoc enim ne-
3 gat nemo. ¶ †Preterea ſi febris
que eſt morbus naturalis ꝛ ex in
diſpoſitione elementorū corporeo
rū vt plurimum cātur ꝛ eſt calor
mutat9 in ignem vt inquit Galē.
in pri. pte amphoriſ.vi.c. qui ag-
grediēs q̄nq; partes illas cerebri
intellectiuas ſiue imaginatiuas
adeo illas vehemēter apprehen
dat ꝛ poccupat quod inducit fre
neſim ita quod egrotus vigilan-
do ꝛ loquendo in meridie efficit
freneticus ꝛ ex ſano intellectus
efficitur inſanus demens furio-
ſus: ꝛ dum plures adſunt non ve
ret fatua quedā ꝛ extranea loqui
ꝛ affirmare pro veris itē videre
multa que nulla ſunt in veritate
ſi enim accidētia hmōi inanima
ta permutant hoīs intellectum
ita tenaciter ꝛ veriſimiliter quā-
to magis Diabol9 qui eſt ſubſtā
tia ſpūalis ꝛ creatura dei aiata
ſenſibilis ꝛ ingenioſa poteſt iſtas
imaginationes ꝛ apparentias de
monſtrare humano intellectui
quia cū ſit incorporeus pōt ptes
illas imaginatiuas humani in-
tellect9 poccupare ꝛ demōſtrare
per apparētiā aliqua eſſe que in
veritate nulla ſunt naturaliter ꝛ
adeo veriſimiliter quod q̄s putet
etiam medio iureiurando affir-
mare vera eſſe ꝛ interueniſſe que
nulla ſunt vera neq; naturalia: vt
d.c. epiſcopi. ¶ Sit ergo conclu-
ſio iſtius opinionis quod iſte mu
lieres ſtrige nuncupate aut viri
eiuſdem profeſſionis non deferū
tur a demone in corpore aliquo
pacto ſed duntaxat deludūtur in
ſpiritu. Que opi. exemplo etiam
comprobatur. ¶ Quidam mari-
tus ex oppido quodam agri Sa-
binenſ. habens vxorem maleficaꝫ
ſiue ſtringaꝫ: vt vulgariter dicūt:
de quo tamen crimine maritus
non habebat certam notitiā: ſed
ſuſpicabatur ſatis de ipſa interro
gata: quandoq; ab ipſo nunqd
eſſet verū q̄ ipſa eēt talis pfeſſio
nis ꝛ ſecte: ſemp mulier ipſa au-
dacter negauit: deinde paulatim
creſcente fama ꝯ ipſam de iſto cri
mine quam maritus ex plurium
virorū fidedignorū teſtimonio et
relatione perceperat quod dicta
vxor multum ſtricte conuerſabat
cū quibuſdam aliĳs mulierib9: q̄
erant ſtrige ꝛ malefice publice et
quod interueniebat cum eis ad
multa turpia maleficia: ꝛ ad con
gregationes etiā nocturnas: vn-
de maritus decreuit velle animū
ſuū declarare ꝛ ipſam in flagrā
ti apprehendere ꝛ cepit inuigila
re pluribus noctibus magna cū
diligētia ꝛ attentione: ꝛ ita ſtetit
vigil per duodecim noctes vel cir
ca: vt videret ſi ipſa de nocte ibat
ad ludū demonū vel ad faciēdū
aliquod maleficiuꝫ ꝛ ſingulis no
ctibus obſeruabat inquirendo le
ctuꝫ poſtq̄ vxor venerat dormitū
ſi reperiebat ipſam penes ſe: aut
locū vacuum ꝛ ſemper illā adin-
uenit ꝛ manib9 palpauit q̄ apud

ipſum iacebat. Deinde mulier ipſa
paucos dies vna cum quibuſdam
alijs mulieribus ſtrigis ⁊ malefi-
cis capta ⁊ incarcerata fuit: que
vna cum alijs examinata demū
confeſſa eſt veniſſe ad ludū vna
cū alijs mulieribus incarceratis
eius ſocijs tali die vndecima mē
ſis ⁊c. ⁊ tali nocte hora tali ⁊c. idē 4
e cōuerſo fatebant alie. Marit9
vero volēs vxorem defendere aſ
ſerebat ſub grauiſſimo iuramen-
to quod illa nocte de qua diceba
tur ⁊ illa hora maxime vxor ſua
erat in lecto apud ipſum iacens et
qđ illā ſtudioſe tetigit non ſemel
tantū: ſed iterū ⁊ plures: ⁊ allocu-
tus fuit cum ea: ergo ſequit quod
corpus non patitur neq; mouet
a demone: ſed ſolus ſpiritus hec
patit per dictas illuſiões. ¶ Cō
trariam tn̄ opinionem ꝙ plures
excellentiſſimi viri tenuerūt qđ
imo vere ⁊ naturaliter deferan-
tur in corpore: ⁊ hanc opi. omnes
fere Thologi ſequuntur. S. Bo
nauē. in iiij. ſent. diſt. xix. q. iij. S.
Augu. in lib. x. ⁊. xxi. de ciuit. dei.
S. Thom. in ſum. ſecunda ſecun-
de. q. xcv. arti. v. in titu. de ſuper-
ſti. ⁊ idem Thom. in trac. qq. pri-
me partis. q. viij. in. tit. de mira. ⁊
q. xvi. ar. v. ⁊. vi. in tit. de demõ. et
quidā Modernus. Theol. magr
Silueſt. prier. in quodam tracta-
tu quē nuper edidit de ſtrigi. de
mon. miran. lib. i. c. penul. ⁊ li. ij.
c. i. vbi tenet expreſſe qđ poſſunt
corporaliter deferri atq; deferun
tur a demone ea maxime ratiõe
qr demon natura ſua ⁊ ſm eius
vires ⁊ potentiam naturalem po
teſt mouere ⁊ portare corpus lon
ge etiam magis ponderoſum ꝙ
corpus hominis de loco ad locū
motu locali deo tamē permittē-
te ⁊ nō alr: ⁊ ſatis iſto caſu deus
videtur pmittere qn̄do demoni
nō reſiſtit i iſtis opibus quod nō
reſiſtat: ſed permittat pz qr ⁊ viri
⁊ mulieres qui fecerunt hāc pro
feſſionem ſaltim expreſſā vt fa-
ciūt cōiter oēs iſte ſtrige ⁊ male-
fice que oēs ſunt extra gremiū
eccleſie ⁊ a cōione fideliū penit9
aliene de quibus deus ⁊ eccleſia
nullam penitus curā gerit ⁊ ha
bentur ſiue reputantur pro crea-
turis diaboli: vt not. xxvi. qō. ij.
qui ſine ſaluatore. ⁊. q. v. d. c. epi-
ſcopi. in prin. ⁊ pluribus alijs ra-
tiõibus ⁊ auctoritatibus de qb9
latius p eos in locis pdictis: con
cludentes in effectu demonē de-
ferre poſſe hominem de loco ad
locum motu locali vere ⁊ corpo-
raliter. ⁊ reſpondent ad dictū. c.
epiſcopi quorū reſpõſio hoc ꝯclu
dit in effectu quod ille tex. loqui-
tur de alia ſecta mulierum lōge
diuerſa ab iſta. ¶ Ego autē olim
adherebā priori opiniõi per tex.
in. d. c. epi. nihilominꝰ poſtea ex
longa rex experientia ⁊ cauſarū
huiōi multitudine pp multas: ac
varias earū opatiões ⁊ exēpla q̄-
rū aliqua vidi: aliqua vo a fide
dignis accepi ſum modo iſti9 ſe
cunde opinionis quod deferant
in corpore. ¶ Pro cui9 declara-
tione preponā. ¶ Primo aliqua
euidentialia. ¶ Secundo funda
menta qdā declaratiua. ¶ Ter-
tio nonnulla exempla ſubijciam
pro corroboratiõe. ¶ Quarto re
pondebo ad ea que dicuntur ſu-
pra pro priori opinione ⁊ maxi-
me ad. d. c. epiſcopi. ¶ Quinto ⁊
vltimo deducā incōueniētia qdā
que ſequerent tenēdo puorē opi

5 nionem.¶ †Primo igitur p̲ eni
dētia p̄ſuppono vnū quod eſt tri
tū apud omnes Theologos ⁊ ca
noniſtas quod Diabolus inter
alia deſideria q̄ ipſe hꝫ hoc vnuꝫ
tenet quod ſummopere dſiderat
ab homine adorari: ⁊ ſicut deus
maxima cum veneratione cultuꝫ
habere ⁊ in hoc vehemēter ſata
git vt chriſtianos a vero diuino
cultu auertat ⁊ illos obedientes
atqꝫ deuotos ſue ptāti ſubijciat:
vt ab eis cultum ipſum recipiat:
ita dicit.S.Aug.lib.x.de ciui.dei
relatus per ſacros canones.in.c.
nec mirū.§.magi.⁊ ſequē.xxvj.q.
v.⁊.S.Bonauen.in.iij.ſent.diſt.
ix.q.iij.S.Thom.in ſum.ſecūda
ſecunde.q.xcv.ar.v.in titu.de ſu
perſtit.in quo quidē cultu eūdem
fere ritū ⁊ ordinem tenet queꝫ in
vero cultu diuino obſeruat eccle
ſia ⁊ nō ſolū circa res ⁊ myſteria
verūetiam quo ad perſonas ſicut
eñ eccl'ia ⁊ chriſtiana religio ad
mittit plures viros diuerſe con
gregatiōis habit⁹ ⁊ nominis ſi
cut eſt ꝯgregatio ⁊ religio ſancti
Benedicti que eſt monachoꝝ:
item ſancti Auguſtini Dominici
atqꝫ Franciſci ⁊ alioꝝ qui licet
ſint diuerſi nominis ⁊ habitus
⁊ circa moduꝫ viuendi diuerſas
regulas obſeruent:tñ quo ad di
uinū officiū.ſ.horas ordinatas ⁊
miſſarū celebrationem ⁊ alia pia
opera omnes tendunt ad eundē
effectum.ſ.laudandi deum ⁊ orā
di p̄ anime ſue ſalute ⁊ proximi:
eodem modo Sathanas ſub ſua
diabolica religione recipit plu
res profeſſos diuerſe profeſſiōis
habitus ⁊ nominis qui habent
diuerſos rit⁹ ⁊ mores:tñ in effe
ctu oēs tēdūt ad idē.ſ.ad laudan
dum et venerandum diabolum
infernalem ⁊ illi bonā fidelitateꝫ
⁊ homagiuꝫ continuandū.⁊ hoc
eſt qd̄ dicit text.in.c.excōmunica
mus.in p̄nci.Et primum ⁊ ſecun
dū de hereti.facies quidem ha
bentes diuerſas caudas autem
adinuicem colligatas:quia de ve
ritate omnes conueniunt in id
ipſam:de quibus quidem diuer
ſis nominibus:ac diuerſorū ordi
nū profeſſorib⁹ ſub eadē religiōe
conſtitutis diximus ſupra latius
6 eodem titulo.q.ij.¶ †Secundo
euidentaliter preſuppono quod
Angeli:tum boni:cum mali ſecū
dum Philoſophum ⁊ communi
ter Theologos ſunt ſubſtātie que
dam ſpirituales intellectiue mo
biles arbitrio et incorporee que
nō depēdēt a corpore nec quo ad
ſui principium nec quo ad finem
⁊ non habēt corpora naturaliter
ſibi vnita.ita dicit.S.Tho.i trac.
qq.diſput.in prima parte titu.de
mira.q.vj.⁊ lꝫ nō habeant corpo
ra naturaliter ſibi vnita poſſunt
tñ quādocunqꝫ volunt aſſumere
diuerſas corporeas formas ⁊ cū
illis diuerſimode hominibus ap
parere ⁊ multas naturales ope
rationes in aſſumptis corporib⁹
hmōi efficere:vt idem Thom.te
ſtatur eo.ti.q.vij.⁊.S.Aug.in.iij.
de trinit.⁊ idem Aug.xij.c.ſuper
geneſi.¶ Sed dubitatur an cor
pora hmōi ſic aſſumpta ſint vera
⁊ naturalia corpora vel fantaſti
ca ⁊ apparētia:ſol.dic qꝫ nō ſunt
vera ⁊ naturalia ex carne oſſib⁹
⁊ neruis formata:ſꝫ ſunt q̄ſi natu
ralia ⁊ ſimilitudinaria:⁊ licet ha
beāt i ſe aliquas opatiōes natu
rales ſicut eſt mot⁹ localis:locu
tio:delatio:comeſtio potus:q̄uis

iſta duo vltima ſint naturalia q̃
ad principium tantum non quo
ad finem: quia cibi ꝛ pot⁹ aſſum-
ptio fit naturalis in eis: ſicut in
homine digeſtio vero nulla fit: q̃
ſubſtantia cibi ꝛ potus non con-
uertitur in nutrimentū talis aſ-
ſumpti corporis: ꝛ licet plures ha
beant ex ipſis operationibus na-
turalibus non tñ omnes habent
ſicut eſt creſcere pingueſcere nu-
triri: macrari dormire audire ge-
nerare ꝛ ſimilia: iſta nō habēt nec
alia que mutant formam dicti aſ-
ſumpti corporis ſicut eſſet etiam
egrotari palleſcere ꝛ ſimilia q̃ q̃-
dem corpora nō dicūtur eſſe per
petuo ꝛ naturaliter vnita dicte
ſubſtātie ſpirituali ſicut eſt vnio
anime ad corpus humanum: ſed
eſt q̃lis qualis vnio ꝛ adherentia
quedam ſicut motoris ad mobile
8 vel figurati ad figurā. ¶ †Dein-
de videndū eſt ex qua materia cor
pora ipſa dicuntur eſſe compoſi-
ta ſeu fabricata an ex aliqua mate
ria elementari ſimplici vel cōpo-
ſita aut ex alia ſubſtātia ſeparata.
Dic quod ex quolibet elemēto cō-
fici poſſunt nihilominus magis
cōiter fiunt aere quem ipſi ange-
li poſſunt facilius inſpiraſſe ꝛ in-
groſſare ꝛ corpus ipſuꝫ formare:
deinde in corūreſolutiōe dū a ſpi
ritu ſeparant̃ ſimiliter fit facilioꝛ
reſolutio: quia reſoluuntur in fu-
mum ꝛ vapores: vt idem Tho. cō
9 probat eo. titu. q. vii. in fin. ¶ †Et
quod dixi corpora hmōi non ha-
bere virtutem generatiuaꝫ eſt ve-
rum in angelo bono vtroq̄ mo-
do ex quo nullā habet operatio-
nē generandi: nec quo ad poten-
tiā neq̄ quo ad actū quia hoc nō
cōuenit nature angelice que coi-
tum ipſum ꝛ omne aliud peccatū
penitus abhorret cuius eſt quo-
dāmodo icapax. ¶ Demones ve
ro bene poſſunt in aſſumptis cor
porib⁹ generare quippe: q̃ in coi
tu carnali ſicut ī alijs pctīs ſum-
mope delectant̃: ſi qua tñ gñatio
ex illorū coitu ſuccederet illa nō
pueniret ex ſemine illius aſſumpti
corporis qđ nullū hꝫ in ſe: q̃ ex quo
nō habet virtutē digeſtiuā nō ha
bet etiā virtutē generatiuā q̃ ca-
10 ret ſanguine † nā ſpma orit̃ ex pu
riſſima ſubſtātia cibi iā bene di-
geſti. vt inq̄t Auic. fen. xx. in trac.
pmo. c. iij. vbi dicit qđ ſperma eſt
ſuperfluitas digeſtionis quarte q̃
fiūt cū cibus diſpartitur in mem-
bris reſudando a venis: tertia di-
geſtiōe iā cōpleta ꝛ eſt de ſumma
humiditatis prima coagulatio-
ni ex qua nutriuntur mēbra dura
11 ꝛ vena arterie. †Iſte eñ operatio
nes naturales nō cōueniunt cor-
poribus aſſumptis per demonē.
q̃ non ſunt naturalia ideo nō fa-
ciunt ſperma: nec poſſunt per ſe
ipſa virtute propria gñare. Dia-
bolus igitur in coitu ipſo gene-
rat ex ſpermate alieno. ſ. alicuius
viri in ſomnijs polluti aut etiam
in vigilia quotieſcūq̄ demon in
forma ſuccubi ſe transformat: id-
eſt in forma mulieris ꝛ hꝫ coitum
cū viro: tunc recipit formā viri: et
quāto citius velociſſime accedit
ad mulierē in forma incubi. ſ. viri
ꝛ aſſumens coitū cū ea intromit-
tit dictū ſperma in natura ꝛ ma-
trice mulieris. ꝛ inde ſequit̃ pre-
gnātia mulieris infantis: ꝛ gene-
ratio ac ſi mulier cuꝫ naturali vi-
12 ro coitū habuiſſet. †tñ infans ipſe
ſi oriat̃ nō dicet̃ eſſe filius demo-
nis: ſed illius cuius erat ſperma.

ita firmant cōiter Theologi. S.
Aug.in.iij.de trinita.⁊.xxi.de ci-
ui.dei.⁊.S.Tho.in dicto tra.qq.
in prima parte tit.de mira.q.viij.
ver.ad primū. ¶ Concluſiue igiṫ
dico in hoc ſcdo euidētiali q̄ An
gelus tum bonus cum malus in
aſſumpto corpore regulariter re-
tinet ⁊ operaṫ oēs illas operatio-
nes naturales per quas non alte
raṫ forma aſſumpti corporis: ſed
remanet in eſſe ſuo ⁊ in eadē pro-
portione figure ⁊ forme: oēs vero
operatiōes per quas alteraṫ for-
ma ſiue figura corporis predicti
de quib⁹ ſupra diximus ſunt illis
ꝓhibite rōne predicta. ita firmāt
ipſi Theologi in locis predictis:
ſed deferre corpus aut aliud pō-
dus de loco ad locū: motu locali
nō immutat formā dicti aſſumpti
corporis ergo ſunt capaces iſtius
13 operationis. ¶ Tertio ꝓſuppo-
no qd angeli mali.i. Demones
multa facere poſſent ſm eorū na-
turalē virtutē ⁊ poteſtatē que tñ
facere non poſſunt, diuina proui
dentia ipſos reprimēte eorū ope-
ribus reſiſtente: ⁊ ſic maiora poſ-
ſunt in habitu ⁊ potentia quã in
actu. ita idē Tho. in trac.qq.q.v.
tit.de mira. ⁊ Aug.in.iij.de trini.
vbi dicit quod angeli mali quedā
facere poſſunt eorū virtute ⁊ po-
tentia naturali ſi permitterentur
a deo que ideo facere nō poſſunt:
quia non pmittuntur: impediun-
tur itaqꝫ q̄ñqꝫ ab illis agēdis ad
que eorū naturalis virtus ſe extē
dere pōt idē etiam cōprobat. S.
Bonauent.in.ij.ſentē.lib.ij.diſti.
vij. vbi late diſputat de virtute ⁊
potentia demonū quā habent re-
ſpectu creaturarum quid poſſint
qualiter ⁊ quantū poſſunt ⁊ quā-
tū eis pmittitur a deo vbi enume
rat plures opationes naturales
quas demon facere poteſt tam in
aſſumpto corpore quam ſine eo.
14 ¶ Quarto ⁊ vltimo preſuppo-
no, quod licet angeli boni ⁊ homi
nes quandoqꝫ per fidē ⁊ diuinam
gratiam operētur miracula ⁊ fa-
ciant aliqua que ſunt vltra coꝝ
naturalem virtutē ⁊ ptātem: vt di-
cit. S. Aug.in.iij.de trini. Demo-
nes tñ miracula aliqua operari
non poſſunt: vt ſint vera miracu-
la: qm̄ miracula ipſa fiūt per gra-
tiā ⁊ donū dei: q2 eſt diuina virt⁹
in effectu que miracula facit me-
diante perſona ⁊ inſtrumēto an-
gelico ſiue humano ſicut gratia
prophetandi tradita fuit ſanctis
ꝓphetis ſimplicib⁹ ⁊ ignaris. vt
refert. S. Grego.in.ij. dialogo: et
idem Grego. in prima Omel. ſup
15 Eze. hi. ¶ Miraculū enim ſiue
operatio miraculoſa eſt quedā
diuinum teſtimonium indicatiuū
diuine virtutis ⁊ veritatis: vt di-
cit. S. Tho. in. d. trac. prima par-
te.q.v.de mira. ver. reſpondeo qd
ſi demonibus quorum eſt tota vo
luntas ad malū poteſtas hec da-
retur a deo faciēdi miracula, de⁹
ipſe falſitatis eoꝝ teſtis exiſteret
quod diuine bonitati penitus in-
congruit. Concludendum eſt igi-
tur quod Demones nō faciūt ni-
ſi ea ad que eorū naturalis virtus
ſe extendit ⁊ diuina voluntas nō
refragaṫ ſ3 permittit: vt idē Tho.
16 hec eadē teſtatur ibi. ¶ Virtus
enī Demonis eſt adeo vehemēs
⁊ acuta qd multa opera que ipſe
facit eius virtute ⁊ induſtria: ⁊ ex
rebus naturalibus adeo bene cō
ponit ⁊ velociter exequitur, quod
homines qui illa vidēt dicūt, eſſe

miracula licet in veritate nõ ſint.
17 ¶ Poſſunt ergo † Demones mirabiliter in nobis duipliciter operari vno modo per verã corporis transmutationẽ q̃ ſit vera mutatio corpis. ¶ Alio modo p quãdã illuſionẽ ſenſuũ ex aliqua immutatione imaginatiõis: neutra tñ opatio eſt miraculoſa ſȝ p modũ artis ꝛ nature compoſita. vt ibi
18 vide in.d.q.v. ¶ † Quib⁹ ſic preſuppoſitis dico quod Demones deo permittẽte poſſunt in aſſumpta corporali forma hominez de ferre vere et naturaliter de loco ad locũ motu locali. ꝛ per conſequẽs illas ſtrigimagas: ꝛ ſortilegos profeſſos deferunt ad nutuȝ in naturali forma ad quecũq; loca: qḋ dictum probatur primo ratione per ea que not. S. Tho. in trac. qq. in prima parte. q. xvi. ar. x. vbi dicit. Quod in actionibus virtutũ actiuarũ conſiderandus eſt ordo rerũ qui non ſolũ attẽdit ſecundum naturas ipſarum rerum: ſed etiam ſecundum earum mot⁹. Habent enim ꝛ ipſi motus quendam ordinem adinuicem q̃ dupliciter conſideratur vno modo ſecundum propriam rationez ꝛ ſecunduȝ hoc motus localis ad alios motus duplicem habet cõparationem. Prima eſt quia ipſe motus eſt primus motuũ ſecundo quia per motum localem minima variatio ſit circa mobile nã cuȝ per alios motus varietur aliquid quod eſt intrinſecum rei puta qualitas quantitas accidens aut forma ſubſtantialis per motũ iſtũ localem variatur ſolũ corpus ſecundũ aliquid extrinſecum qḋ eſt ipſe locus per cuius mutationem non mutatur nec alteratur res in ſubſtãtia vel in accidẽti aut alia qualibet eius qualitate intrinſeca: ꝛ quantuȝ ad hec ſecundum predicta cõpetit quod corpora mouẽtur a ſubſtantijs ſpiritualib⁹ motus locali facili⁹ ꝛ immediatius q̃ alijs motibus. Alio modo conſideratur ordo motuũ ſecundũ ordinẽ mobiliũ: ſicut enim motus celi eſt prior motu corporis elementaris: ita motus corporum celeſtium eſt prior motu corporũ inferiorũ reſpectu ordinis: et ſm hoc cõpetit ſuperioribus ſubſtantijs ſpũalibus mouere ſuperiora corpora celeſtia: ita etiaȝ inferiores ſubſtantie ſpirituales q̃ ſunt Demones reſpectu peccati ꝛ priuationis gratie conuenit qḋ mouere poſſint: ꝛ moueãt corpora inferiora ſiue humana ſint ſiue alia: quia data poſſibilitate in vno per ꝯñs datur in oĩbus alijs: his maxime que ſunt eiuſdẽ ponderis vel magnitudinis: vt dicit idem Thom. in. d. tit. de demon. q. xvi. art. x. in fine ꝛ habetur per S. Augu. in. iij. de trini: vbi dicit qḋ demones colligunt quedam ſemina ex quibus formant ſpecies quaſdam ſiue aĩalia viuentia que fieri non pñt abſq; corpore mobili: ergo mouere pñt corpora inferiora de loco ad locuȝ motu locali. ¶ † Secundo pbaṫ hec 19
opinio auctoritate ſacri Euãgelij Math. iiij. c. vbi Diabolus in aſſumpta humana forma tentando Jeſum in deſerto adduxit illũ in ſanctã ciuitatẽ ꝛ ſtatuit ipſum ſupra pinnaculũ tẽpli quod eſt loc⁹ quidã excelſus ꝛ eleuatus: ſuper quo doctores antique legis pdicabãt ꝛ doctrinã legis pdicte publice populoſq; docebãt vt dicit

S.Tho.in glo.ſup.d.c.iiij.in vſi.
diabol9 aūt ⁊c.vbi dicit nota qđ
oia opera illius tētationis corpo
reis ſenſibus completa fuerūt q2
diabolus tunc apparuit Chriſto
in forma humana:⁊ licet due ſint
opi.Theologorū ſup illo puncto
qualiter xp̄s ſtatutus fuerit ſup
illo pinaculo an p declarationē
demonis vel qđ ipſemet pedib9
ppꝛijs aſcēderit mediātibus dia
bolicis perſuaſionibus:veri . . .
opinio eſt illa quod fuerit portā
tus a demone.ſ.eleuat9 de terra
⁊ vnico ictu ſine momento fuerit
poſitus in l co predicto:⁊ hec in
telligentia magis cōuenit litere
euāgelij dū dicit ſtatuit qđ idē eſt
ſicut poſuit ſiue cōſtituit.ſi enī pe
dib9 ppꝛijs xp̄s aſcēdiſſet ad de
monis pſuaſiōes tex.dixiſſet ad
duxit ſicut dixerat ſupra qñ illuz
adduxit in ſanctā ciuitatez. vide
S.Tho.in.d.glo.⁊ Alber.ma.ſu
per.d.c.iiij.⁊.S.Bonauen.in.ij.
ſen.lib.ij.diſt.vij.per totuz.quod
manifeſtius demonſtratur quod
xp̄s delatus fuit a demone ex eo
ꝙ oēs theologi firmiter ibi ꝯclu
dunt quod xp̄s dum ſtatueretur
ſuper dicto pinnaculo reddidit
ſe inuiſibilē ī circūſtantibus qui
ibi aderant ne inſurgerēt clamo
res i populo putātes miraculoſe
xp̄m aſcendiſſe locū:qui ſi ppꝛijs
pedib9 naturaliter aſcēdiſſet nō
erat opus quod ſe inuiſibilē red
deret ex quo nil.mirandum feciſ
ſet.fatendū eſt igitur quod diabo
lus ipſum aſſumpſit de terra ⁊ ra
ptim vnico ictu ſtatuit illū ſup di
cto pinnaculo.Cuz itaqꝫ demon
portauerit xp̄m in vero corpore
qui erat deus ⁊ homo:⁊ verū cor
pus humanū habebat: ipſumqꝫ
mouit de loco ad locum etiā ſur
ſum qđ difficilius eſt motu loca
li deo pmittēte nulla ratio diuer
ſitatis redditur quare nō poſſit
etiam deo permittente portare
hoīes iſtos ipſoſqꝫ mouere motu
locali ad nutū de loco ad locū eo
maxime accedēte hoīs volūtate
ſecundum ea que diximus ſupra
20 in.ij.euidētiali.¶ Tertio pbat
ſic.ſi humanꝰ ſpūs q̄ eſt anima:
que eſt incluſa in iſto carcere ter
reno corporis hūani hꝫ vires mo
uēdi corp9 ip̄m de loco ad locū:
aſcendendi:deſcendendi: curren
di:ſaltādi:ſiſtendi: ⁊ aliud quoqꝫ
corpus ſupra ſuum portandi ad
omnē eius libituz que eſt minus
potens natura angelica: vt dicit
S.Aug.in.iij.de trini.⁊.S.Tho.
d.q.xvj.art.x.quanto magis De
mon:qui eſt ſubſtantia ſpūalis li
bera ⁊ ſoluta nulloqꝫ p̄mit pōde
re carnis q̄s neget quod ſimiles
operatiōes naturales ⁊ lōge ma
iores in aſſumpta corporali for
ma diuina potētia nō repugnāte
opari nō poſſit?certe nemo:⁊ qđ
ipſe demō ſit lōge maioris robo
ris q̄ homo imo pluribꝰ homini
bus ſimul habetur per .S. Aug.
in lib x.de ciui dei relatum.xxvj.
q.v.nec mirum.§.ſuper hoc.non
eſt igitur mirādum ſi demō cor
pus humanuz p ethera portare
poſſit ⁊ quam velociſſime dūmo
do diuina voluntas ſibi nō repu
gnet.ad que faciunt ea q̄ diximꝰ
s.in.iij.euidētiali ⁊ que dicemus
21 infra in ſeq.mēbro.¶ Quarto
dico quod vnuſquiſqꝫ eox q̄ ſua
ſunt eſt bonꝰ moderator: ⁊ arbi
ter.l.in re mandata.C.manda.et
de rebꝰ ppꝛijs quiſqꝫ pōt ad libi
tū ſuū diſpōere imo ab ipſo dño

auferri nō pōt abſqʒ ei9 libito/ vo lūtatis.l.id quod noſtrū eſt.ff.de reg.iu.l.fi.ff.de pac.ꝛ per Bar.in l.iuris gentiū.ff.eo.tit.Iſte enim ſtrigimage magi ꝛ ſortilegi per il laz profeſſionē effecti ſunt demo nis creature eo qđ ſpōte ſua ſub illi9 imperio ꝛ ptāte ſe ſubiecerūt vt latius ſupra d' xim9 in.ij.ꝛ.iij. q.ergo ſequitur quod demon de ipſis ſiue i anima ſiue in corpore ad eius libitū quicqđ vult diſpo nere pōt deo pmittēte qui in hoc demoni nullū preſtat impedimē tum:ſed relaxat ſibi arbitrium ꝛ libertatē viriū ſuarū:i iſtos dico profeſſos nō autem in alios ſcđʒ quod dicit.S.Aug.in li.x.de ci ui.dei.ꝛ in.iij.de trini.ꝛ.S.Tho. d.q.xvi.ar.ix.ꝛ.x.ꝛ habetur in.d. c.epi.ibi mētem quam diabolus captiuatā tenet per q̄ꝗ deuia' ad eius libitum deducit ꝛc.Ex quo enim ipſi ſemel deum reliquerūt abnegātes fidē catholicam ꝛ to tum xpiane religionis cultum nō eſt dicēdū qđ de9 amplius ipſos ptegat.vel de his curā aliqnā ha bere velit:ſed illos dimittit' peni tus ſub poteſtate ꝛ arbitrio Sa thane poſtq̄ illi ſpōte ꝛ ſub cui9 imperio ſe ſubiecerūt:ꝛ eum prin cipem habere voluerūt:cum ſint igit̄ extra cōionē fideliū nō ſunt amplius oues xpi que fuerūt tra dite in cuſtodiam Petro:ſʒ ſunt oues externe.ſ.diaboli:vt habet̄ in.c.firmiſſime.ꝛ in.c.excōicam9 in prin.extra de hereti.ꝛ.d.c.nec mirū.xxvi.q.v.ꝛ eadeʒ cauſa.q.ij. qui ſine ſaluatore nimirū:ergo ſi demones illos deferūt etiā i cor pore pmo:quia reſpectu ſubſtan tie ſpiritualis adeſt potētia natu ralis ſecundo:qꝛ reſpectu diuine maieſtatis nullū preſtatur impe dimentū:vt cōcludūt theologi in

22 locis ſupra notatis.¶ †Quinto pbat̄ hec concluſio ꝛ maiori pea que habētur Exod.vij.c.vbi dicit̄ quod Magi Pharaonis arte de monū cōuerterūt virgas in dra cones ꝛ fuerūt veri dracones nō aūt ſupſtitioſi nec illuſoriȷ :vt di cit.S.Aug.ſuper glo.ibi dicēs:qꝛ demones hoc facere potuerūt eo rū virtute naturali per aliquas potētias naturales:ſeu per que dam ſemina collecta que habēt vim putrefaciēdi ligneas virgas ꝛ cōuertendi in lubricā draconis ſpeciē ſcḋm quod dicit.S.Aug.in iij.de trin.quem refert ꝛ ſequitur S.Tho.in dicto trac.qq.q.x.ver. ad octauū in tit.de mirac.vbi di cit qđ licet iſta apud nos videan tur eſſe miracula:quia humana virtus iſta nō capit nec ſe extēdit ad illa:tamen quo ad ſecreta na ture ꝛ demonis intelligētiam nō ſunt miracula imo opera ipſius nature demonis induſtria fabri

23 cata.†Itē no.aliud mirabile de monis arte factū legit̄ in ſacris li teris quod Simon magus arte demonū canes loq̄ faciebat nec dū eſt annus elapſus quod caſus iſte euenit in facto Rome vbi mu lier quedā magica vetula q̄ Frā ciſca ſeneſi.dicebat̄ artis diabo lice plurimum perita canē quem dā magne ſtature nigrum totum ſecum ducebat quem poſt nōnul las preces reuerenter emiſſas lo qui admodū faciebat ꝛ voce qua dā velut humana verba articula ta proferebat que audita fuerūt a pluribus:ꝛ maxime a quodam ſacerdote pſbytero qui rē ipſam ppalauit domino albe vbi Se

natori qui de mādato. S. D. pp. adiuncto ſibi Reuerēn. D. Locū tenente Uicarij ſui vna cū qbuſdā alijs viris maxime doctrine et experiētie mulierē ipſam ſolenniter examinarunt: et comperto facinore flammis publice conſumpſerunt ipſam: que canis loquela duplici modo fieri potuit ſecūdū Thomā. d. q. v. de mirac. aut qd demon aſſumpſerit corp9 in forma canis omnibus partib9 ſuis bene proportionatū: & locutus fuerit: aut qd eſſet canis ver9 & naturalis: & demon per impulſum aeris motu locali ſonū quēdam formauerit ſimilitudinem literate & articulate vocis haben-

24 tem. †& hoc modo etiam dicitur quod Aſina Balaam allocuta fuit ad ipſum duabus vicibus vt habet Nume. xxij. cap. vbi Aſina ipſa q portabat Balaā ibat ad regē Balac qui miſerat pro eo vidēs aſina Angelū reſiſtentē in via & ſe opponētē Balaā Aſina declinauit a recto tramite et iuit p agros: Balaā pcutiebat illā volens q iret p viā illa recuſabat: & adeo vehemēter pcuſſit illam q cecidit: & tunc dn̄s aperuit os Aſine & locuta eſt ad Balaā dicendo: quid feci tibi? cur pcutis me? At Balaā dixit q2 cōmeruiſti et illuſiſti mihi vtinam haberē gladiū vt te percuterem cui Aſina iterum reſpōdit. Nōne aial tuū ſum? cui ſemper ſedere conſueuiſti vſq in preſentē diē: dic qd ſimile vnq fecerim tibi? At ille ait nunq que verba adeo bene & articulate ab ipſa aſina prolata fuerūt qd ab homine dicta viderentur: ſz hoc factū fuit ab angelo ex diuina volūtate: vt ibi dicit. & dicit. S. Tho. in. d. q. v. ad tertium quod Angelus mouit linguam Aſine predicte & per crebrā aeris repercuſſionem protulit articulata verba de quibus ibi naturaliū verbor ſilitudinē habentia. tex. aūt ibi dicit qd dominus aperuit os Aſine non Angelus vide Tho. in d. q. v. &. vſ. i tit. de mira.

25 ¶ †Ultimo nō obmittā illud qd dixit Ualer. Max. quod olim rome fortune ſimulachrū quoddā marmoreum qd poſitum erat in via latina dicitur locutum fuiſſe infraſcripta vba ad Matronas illas Romanas vez rite me matrone vidiſtis riteq dedicaſtis: nec putes iſta fuiſſe poetaruz figmēta: q2 ſi talis eſſent pfecto ſacri Theologi in ſuis diuinis literis nō insererēt approbādo put fit p. S. Tho. in. d. q. v. in. iiij. not. & eſt glo. not. in. c. moyſes. in ver. habitare. xxij. q. ij. q dicit qd Angeli tā boni q mali habitant in ſiccis corporib9. ſ. in ſtatuis lapideis eneis & marmoreis & i cadaueribus defunctorū in quibus in quibus ipſi demones dant reſpōſum. & refert exēplum Saulis qui adorauit Diabolū: & als dixi. ſ. qd demō ſub idolor forma peractis ſacrificijs & precibus ſortilegor ſiue magor ipſis interrogātibus & ſcire querentibus q occulta ſunt reſpōdet ad propoſitū voce quadam ſonāti articulata verba: ac ſi ore hoīs procederent: nihilominus neq vox: neq verba naturalia ſūt ſicut hūana: ſed ex crebra aeris repcuſſione p demonem concitata verba illa plata fuerunt: vt ſupra dictum eſt. S igitur hec fieri poſſunt arte & virtute demonis q lōge maiora ſūt:

⁊ intellectui humano min⁹ capa
cia ⁊ difficiliora quod canis aut
aliud animal brutum ſeu ſtatua
marmorea verba articulata pro-
tulerint quãto magis credẽdũ eſt
ꝙ demon poſſit hominem corpo
raliter deferre motu locali aut
brutum quod minus eſt quã ani-
mal de nouo creare vel vnã ſpe-
ciẽ i alterã trãſformare ꝑut dixi
mus ſupra de virga cõuerſa i dra
conẽ. ¶ Demum vt res ipſa cũ-
ctis clarius innoteſcat ſubdam
exemplo. Annis citra .xx. in agro
Sabinenſi vicine vrbi Rome in q̃
dam oppido erat quidam Ruſti
cus habens vxorẽ que erat de ex
preſſa demonis ꝓfeſſione: et plu-
ries ab eo iterrogata ſi erat đ di-
cta profeſſiõe ſemꝑ audaciſſime
negauerat: qui marit⁹ ex quibuſ
dã ſignis que viderat maior ſu-
ſpitio animum eius appreh ẽdit.
vnde decreuit velle videre ſi verũ
erat qđ de nocte ipſa exiret extra
domum: ⁊ quorſum tẽderet ⁊ plu
ribus noctibus ſummopere inui
gilauit: vt videret q̃d ipſa faceret
que ſemper volebat poſt maritũ
ire dormitum: ⁊ diu poſtq̃ ipſe in
trauerat in lecto multoties vigi-
labat: demum nocte quadam ho-
ra quinta vel circa: qua ipſa cita
ta ire tenebatur ad ludum ipſe
marit⁹ iacebat quaſi dormiẽs et
ipſa venit ad illum ad ꝑſcrutãdũ
ſi dormiebat qđ videns maritus
ſtatim cõfinxit altius dormire et
grauiori ſumno teneri: ipſa viſo
dormiẽte retroceſſit ſtatim: et pe
detentim ibat lento gradu: tunc
marit⁹ magis argute inuigilat:
atq̃ obſeruat cũ diligẽtia cuncta
q̃ vxor ipſa faciebat: demum vidit
ꝙ acceſſit ad quẽdã angulum do-
m⁹: ⁊ eleuata q̃dã ciſta aſſumpſit
pixidẽ ſeu ollulã quandã q̃ ſube-
rat: deinde exutis veſtibus cepit
inungi cũ certo vnguento in di-
cta ollula exiſtẽte apud ignẽ cale
facto: poſtea pixidẽ ſeu ollulã pre
dictam ad priſtinũ eius locum re-
poſuit. deinde vidit illam veloci
ter exeũtẽ de domo: ac ſi pedib⁹
non tangeret terram poſt cuius
diſceſſum maritus aſſurgens ac-
ceſſit ad oſtiũ qđ clauſum optime
vidit ẽẽ cũ peſſulo ſiue ſtanga in
terius: de quo magis obſtupuit:
deinde acceſſit ad angulũ ex quo
illa vnguentum aſſumpſerat: ⁊ re
perta ollula illam accepit: ⁊ alibi
abſcõdit ⁊ reuerſus fuit in lecto:
ꝑfecitq̃ ſomnum vſq̃ ad mane.
die vo ſeq̃nti reuerſa vxore mari
tus illam interrogauit quonã ꝓ-
ficiſceretur nocte illa quando ex
domo receſſit media nocte ſola:
q̃ a principio fortiter negabat ſal
ua fronte: tunc maritus ſumpto
ligno cepit illam acriter verbera
re: vt haberet ṽitatẽ: ipſa adhuc
indurato corde ſiſtebat demum
marit⁹ ſumpto pexide ſiue ollu-
la: ecce dixit mulier maledicta: vi
des ſi credis qđ nouerim ſcelera
tua. ſz grauiter ſibi comminibatur
aut ꝙ mortẽ ſubiret aut illũ doce
ret q̃uo facit illas vnctiones ⁊ di
ſceſſus: q2 volebat oino accedere
ad ꝯgregationes illas q̃s intẽde-
bat oino videre ⁊ q̃ fierẽt i eis: tũc
mulier ipſa cõfuſa dum vidit pi-
xidẽ vnctionis faſſa eſt ingenue
errorẽ ſuũ implorando ſupplici-
ter veniã ab ipſo viro qui libenti
animo ſub fide ꝓmiſit ei indulge
ri dũmodo ipſum adduceret ſecũ
vna nocte ad cõgregatiões ꝑdi-
ctas: ipſa tũc aperiẽs os ſuũ cepit

ua loq̄ et tacta dicte pfessiõis capitula recensiuit: et ostendit voluptates illecebras: et gaudia immẽsa q̄ inde assumebãt et de amenitate et delectatione ludorũ magnificentia corearum opulentia cõuiuiorum principis illius liberalitate et de vltimi effectus dulcedine cũcta narrauit: ex quo indulgentiã admissorum a marito ipso impetrauerat qui marit9 curiosus ista videre et interesse precepit vxori vt q̃ primum ad dictam cõgregationem accessura erat ipsum euocaret: que mulier promisit illum adducere et impetrata prius licentia a dño Sathana d adducẽdo maritum ad ipsam congregationẽ. adueniẽte hora adhibitis vnctionibus vnusquisq; ipsorum super suo hirco equitando q̃ velocissime peruenerunt ad locũ ipsi9 cõgregationis et anteq̃ discederent de domo vir ipse diligẽter premonitus fuit ab vxore: vt summopere precaueret ne in itinere eundo vel redeũdo: aut in loco cõgregatiõis signo crucis se muniret: aut illius nomẽ nec dei vl' Jesu' Christi quouis modo cõmemoraret: maxime i' laudãdo vel adorãdo qui sic facere pmisit in quo loco sistẽtes vxor dimisit maritum in certa parte monẽdo ipm: vt illam expectaret donec reuerteretur a prestando obedientiã earũ principi Sathane quẽadmodũ vnusquisq; aliorũ tenebatur q̄ marit9 videns tam innumerã virorũ ac mulierũ multitudinem illic adesse vehementer obstupuit: finita obedientia fiũt tripudia et coree q̃ celeberrime cũ maxima cimbalorũ tympanorum aliorũq; instrumentorũ dulcedine et trepudiantiũ numerositate ordine quodam retrogrado cõtra morem naturã et ordinem corearum quib9 nos vtimur: quibus peractis preparantur mense quam amplissime cum maxima epularum et conuiuantiũ copia et optimis ferculis vxor illa ex indulgẽtia principis introducit maritũ ad mẽsam comedere incipiunt: maritus degustãs epulas insipidas petijt salem qui nullus aderat in oib9 mẽsis: nec dum veniens quisq̃ cum sale iterum petijt atq; rogauit procedente mora: iterum atq; iterum: terq; quaterq; salem ipm supplicando petijt: et toties replicauit qd demũ quidam salẽ ipsum attulit: vnde maritus videns salem summopere gauisus est: et p̄ gaudio magno dixit hec v̄ba hor laudato sia dio: pure vẽne questo sale. quo verbo prolato postq̃ auditum fuit nomẽ dei laudatum vnico momẽto cuncta periere: et oẽs vndiq; statim discesserunt mense epuleq; omnes cõsumpte sunt luminaria cuncta que multa erãt illico extincta sunt adeo: q̄ maritus ipse reperitur solus et nudus: in loco ipso in medio tenebrarum stetitq; sub illa frigidissima nuce beneuentana per totã noctẽ vsq; ad mane cum maximo frigore et periculo: die vero sequenti videns pastores qui pascebãt greges circa loca vicina ab ipsis petijt: vbinã esset ipse que regio illa: dicebatur: cui respõsum fuit qd erat beneuẽtana: que distabat a patria ipsi9 viri centũ miliarib9 vel circa: ipse v̄o erat nudus sicut alij q̄ vadunt ad coreas demonũ: multum male se habuit in partibus illis adeo qd substulit periculum

mortis: et q: valde ignotus erat
in ea regione ⁊ ſine pecunijs coa
ct9 fuit mēdicare hoſtiatim: amo
re dei adeo quod inuenit tunicel
lam quandā ſatis cōtritā: vt poſ-
ſet ſe tueri a frigore quod tunc vi
gebat: ⁊ ſic paulatim querēdo vi-
ctum in itinere amore dei tantū
ambulauit qd̄ puenit ad patriam
ſpacio octo dierū vel circa: ⁊ erat
adeo deformatus et macilentus
quod a paucis recognoſcebatur:
⁊ accedēs ad curiam Principis
illius caſtri detulit querelam cō-
tra ei9 vxorē ⁊ quaſdā alias mu-
lieres eiuſdē profeſſionis eius ſo
cias que omnes fuerunt incarce
rate ⁊ dum a principio negarent:
inſtante viro predicto ⁊ teſtimo-
nium verum de viſu ferente tan-
dem omnes faſſe ſunt: ⁊ ardētiſſi
mis flammis cōbuſte. ¶ Nec dū
decē lapſi ſunt vel circiter anni
quod mulier quedam iuuencula
intra .xvj. annum etatis exiſtens
adhuc v̄go eiuſdē Sabineñ. dio
ceſis ex altero tamē oppido oriū
da a quadā alia malefica ſtriga
ſeducta vt religionē diabolicam
pfiteretur ad ludū adducta fuit
et p̄monita ne ſigno crucis ſe mu-
niret aut deū Jeſum re chriſtum
collaudādo meminerit poſtq̄ ad
locū cōgregationis acceſſerūt im
mo: ipſa vidēs tam maximā mu-
lierum viroꝛūq; multitudinem ⁊
Principem ipſum Sathanā in
ſolio maieſtatis tam ſuperbe ſe-
dentem ⁊ tot auratis oꝛnamētis
⁊ purpureis veſtibus decoꝛatum
vehemēter obſtupuit: ⁊ que ſim-
plex erat virgo incauta p̄me mo-
nitionis oblita ob rerum magni
ficētiā ⁊ maximū ſtupoꝛē quo ap-
prehenſa erat ſe ſigno crucis mu
niuit dicēdo. Jeſu benedetto che
coſa e queſta: nec dum verba pre
dicta perfecerat quod ſtatim cū-
cta euanuere: et omnibus lumi-
naribus penitus extinctis ſola
hec miſera inter maximas tene-
bras valde meſta reperitur ⁊ quā
maximus pauoꝛ vehemēter illā
apprehēdit ex quo pene moꝛtua
eſt: ſed recoꝛdata de nomine Jeſu
⁊ beate virginis marie deuotiſſi-
mis precib9 ſe illis commēdauit
vouitq; caſtitatem perpetuam ſi
incolumis inde euaderet ⁊ diuino
auxilio ſuffragata tante ſolitudi-
nis periculum mox euaſit. q: qui
dam ſenex ruſticus vna cū filio
⁊ aſello tranſibat prope locū pre-
dictum vbi erat iſta puella que
plurimum lamētabatur de ſoꝛte
ſua: qui ſenex audito gemitu ac-
ceſſit ad illā dicens: filia mea qd
facis iſtic ſola iſto t̄pe nocturno:
quam cum nudā videret magis
obſtupuit que ſimplex virgo ma
xima erubeſcentia ducta que ni-
hil habebat: vnde pudibūda per
tegeret poſt multas lachrymas:
gemitus: ⁊ ſuſpiria: huic viro q̄
plurimū ſe commendauit vt illā
ſecū adduceret ad domum ſuam
qui ſenex accepit pallium ſuū et
poſuit ſuper humeris puelle ⁊ il-
la ſecum ad domum ſuā que non
multum diſtabat adduxit: ⁊ in iti
nere totam ſeriem facti ſibi nar-
rauit: qui ſenex ſtupoꝛe ⁊ pietate
plurimū afficiebat: audiuitq; ex
qua patria q̄buſue parentibus
oꝛta eēt ⁊ decreuit ſenex omnino
hec eius parētibus enunciare: et
puellā ipſam eiſdē reſtituere in-
greſſi ſunt domū vxoꝛ ſenis que
erat multum pia per q̄ blāde vir
ginem recepit: ⁊ apud ſe in lectū
retinuit

retinuit: ⁊ deinde p duos vel tres
dies maxima charitate et mater
na pietate tractauit eadē veſtib9
ſuis induit: ⁊ poſt triduū marit9
accepit aſellū ⁊ comite filio puel
lā ipſā eq̄tātē ad patriā ſuā ille
ſam reduxit ppꝛijſq̄ parentibus
eādē reſtitit q̄ dudū fleuerāt pdi
tionē filie putātes ne aliq̄s miles
aut ali9 nequā vir nocturno tpe
rapuiſſet eādē: q̄ ſenex maxima
veneratione ⁊ amoris dulcedine
a parētib9 puelle amplexus eſt re
ceptiſq̄ munerib9 pꝛo ſe ⁊ filio di
miſſa puella ad domū ſuā reuer
ſus fuit: q̄ q̄dē puella poſtq̄ dono
dei ⁊ gratia beate marie virginꝭ
tā graue periculū euaſerat, decre
uit oino votū iā factū adimplere
⁊ ingreſſa fuit monaſteriū ſancti
Frācíſci aſſumptoq̄ hitu ſolenni
ter pfeſſa fuit: ⁊ caſtiſſime vixit
cui9 parētes liberū pſtitere ꝯſen
ſuꝫ illā vero maledictā ſtrigā q̄ fi
liā ſuā adduxerat ad illū locū de
nūciauerūt curie ⁊ re cōperta pu
blice fuit igne ꝯbuſta. ¶ Hec em̄
q̄ audiui retuli: mō referā q̄ ipſe
vidi ⁊ i facto habui q̄ plura ſunt
tn̄ duo tātū q̄ recētioꝛa ſūt referā.
Anno dn̄i.1524.mēſe Septēbꝛis
dū eſſem in quodā Caſtro Mona
ſterij. S. Pauli de vrbe apud re
gionē Sabineñ. vt mea q̄dā illic
expedirē: ⁊ mox ad vrbē reuerte
rer ſummis fui pcib9 rogatus a
Reuerē. P. dn̄o Abbate illi9 mo
naſterij q̄ eſt dn̄s i tpalib9 dictoꝝ
Caſtroꝝ. vt accederem ad aliud
Caſtrū eiuſd' monaſterij ibi vici
nū qd̄ Mazanū appellāt ad exa
minādū tres mulieres maleficas
ſiue ſtrigas: vt dicebāt q̄ i arce ip
ſius Caſtri aliquādiu icluſe remā
ſerāt ⁊ q̄ ex eaꝝ dictis acciperē ſi
bi referrē atq̄ ꝯſulerē qd mihi in
re illa agēdū eſſet videret. Ego eī
q̄ meis ppedit9 erā lꝫ nō potuerī
abſq̄ magno meo icōmodo illuc
accedere ⁊ huic rei vacaf nihilo
min9 vt morē gererem tāto viro
quē alīs in meis valde gratū ⁊ be
nignū reperi nō potui euitare q̄n
ei9 pces mihi mādata ſeruarem.
Acceſſiq̄ ad illas quaꝝ vnā q̄ mi
hi facilioꝛ videbat examinare ce
pi: ⁊ plurib9 exhoꝛtatiōib9: vt ve
ritateꝫ apꝛet pſuaderi q̄ demum
poſt aliq̄lē heſitationē cepit vera
loq: ⁊ rē ipāꝫ totā fateri q̄liter ip
ſa erat de ſecta illa ſtrigimarū ex
pſſe pfeſſa i qua pfeſſiōe inſtite
rat p annos quatuoꝛdecim cōti
nuos q̄b9 cōtinuū cōmerciū ha
buerat cū demone ⁊ noīauit alte
rā mulierē maleficā q̄ fuerat eius
magiſtra ⁊ ipſam profeſſionē ad
duxerat: ⁊ quod iſto tpe plurima
malefica ſiue veneficia fecerat: et
ꝯtra hominū perſonas ⁊ ꝯ iumē
ta ex q̄bus hoīes tres perierant:
iumenta aūt quatuoꝛ: ⁊ qd agro
rum pluriuꝫ ſegetes immaturas
ventis: grandinibus ⁊ tempeſta
tibus ſtrauerat et penitus deua
ſtauerat: ⁊ multa alia his ſimilia
obſcena machinata fuerat arte
illa malefica ad vlciſcēdum iniu
rias ſuas. ¶ Quam ego ſubtilius
interrogans vt clarius habere q̄
ſunt iſti9 diabolice religiōis ſeu
pfeſſionis ſecreta. Primo ei per
ſcrutat9 fui qd ē illa pfeſſio quā
mulieres ipſe faciūt cū demone:
⁊ q̄bus modo ⁊ oꝛdine ad illā ac
cedūt: ⁊ q̄bus cerimonijs ⁊ ſolēni
tatib9 vtunt in ea: Ad qd ſe obli
gāt demoni. Sub qua foꝛma ver
boꝝ ſit obligatio ipſa: item poſt
ea que ſunt ab eis ſeruāda ⁊ ad q̄

tenētur. Similiter q̄ p̄mia habēt
⁊ que habere ſperāt ab eaꝝ pͥn
cipe demone: ⁊ ex quibus rebus
ſimplicibus vel mixtis compo-
nunt vnguenta quibus linūt cor
pora ſua dū vadūt ad ludos ⁊ cū
quibus etiā rebus faciūt alia ve-
nefica maleficia. Item que ordi-
nem tenent qñ acceſſure ſunt ad
ludos p̄dictos: ⁊ ſi eſt verū qd va
dunt corporaliter vel illa ſit illu-
ſio ſiue viſio q̄dam in apparētia
in mente ⁊ itellectu. ⁊ caſu quo ac
cedant corporaliter an ambulent
pedibus proprijs vel aliter defe-
rant ⁊ quō ⁊ p quē. Itē quō ⁊ qua
liter celebrāt ſacrificia q̄ offerunt
preces ⁊ munera demoni. Item q̄
ſunt illis precipua in obſeruātia
in dicta profeſſione ⁊ alia q̄dam
que nunc non recordor: que qui-
dē mulier ſub ſpe venie cuncta a
principio vſq; ad finē recenſuit
que profeſſio ipſa requirit expri-
mēdo oia ⁊ ſingula illi⁹ capitula.
26 ¶ Primū enī dixit quod qñ ad
ducta fuit p illā eius magiſtram
añ tribunal pͥncipis earū q̄ eſt
diabolus in forma Regis p̄ſidēs
i ſolio maieſtatis inſtructa prius
a magiſtra quid factura erat ve-
nit ⁊ oportuit p̄mo abnegare ba-
ptiſmum ⁊ oia chriſtiane fidei do
cumenta relinquere: deinde eccle
ſiaſtica ſacramēta cuncta ꝓijcere
pedibuſq; ꝓprijs ꝯculcare crucē
⁊ imagines btē marie virginis et
aliorū ſanctorū: q̄uis hec vltima
non fiunt coraꝫ eo: ſed alibi poſt-
ea ſatis eſt ꝙ ipſa promittāt ſe fa-
cturas q̄ primum cedet occaſio:
deinde fecit obligationē p ſolēnē
ſtipulationē in manibus ipſius
Principis: qua venit ⁊ promiſit
qd ꝑpetuo erit illi fidelis et obe-
diēs et omnibus eius mandatis
parebit. Deinde medio iureiurā-
do tactis ſcripturis ſuper quodā
magno libro obſcuras paginas
ꝯtinēte p̄ſtitit homagiū ſiue ꝑpe
tuum vaſſalagium: ⁊ quod nūq̄
redibit ad fidē xp̄i: nec diuina p̄-
cepta ſeruabit: ſed ſolū ea que p
ipſum principē erant decernēda:
⁊ qd perpetuis futuris tp̄ib⁹ erit
obediens illi ⁊ veniet cōtinue cū
vocata fuerit ad ludos ⁊ congre
gationes nocturnas: ⁊ q̄ in eis p
alias mulieres fiūt ipſa faciet: et
quod etiam aderit ſacrificijs illo
rum nocturnis: ⁊ ſolitas preces ⁊
cultū adorationis preſtabit: ⁊ vo
ta q̄cūq; que ipſa p̄ſtare cōtigerit
pro viribus adimplebit: et quoſ-
cunq; poterit alios ad eandē pro
feſſionē adducet. ¶ Ecōuerſo au
tē ipſe Princeps egregia fronte
ꝓmiſit eiſdē mulieri ſic p̄ſiti p̄ſta-
re perpetuam felicitateꝫ: gaudia
immenſa ⁊ voluptates quaſcun-
q; in hoc mundo habere deſide
rauit: ⁊ demū poſt hanc vitā lon-
ge maiora munera conſequetur.
Quo facto ſtatiꝫ vnū demone cō
ſtituit ad cuſtodiā ipſi⁹ mulieris
quā nunq̄ relinquere debeat: ſed
illi inſeruire in oib⁹ que ipſa cu-
piet: ⁊ quotieſcūq; cōtigerit ad lu
dos accedere hoc ipſe intimabit
mulieri: ⁊ illam deferet ⁊ inſtruet
vt ſupra: q̄ quidē demon aſſocia-
tur ei tanq̄ marit⁹ vxori: inſuper
dixit qd ſepius accedunt ad con-
gregatiōes illas vbi maxima mu
lierum numeroſitas cōgregat̄: et
nō vident illa in mēte ⁊ itellectu
in apparentia: ſed in vera ⁊ natu
rali forma accedunt ad loca p̄di-
cta hoc mō ⁊ ordine: vcꝫ q primo
per vnū: vel duos dies anteq̄ fiat

congregatio intimat̃ ſibi per de-
monem illum qui eſt ad ipſaꝝ cu
ſtodiam conſtitutus qualiter no-
cte tali ⁊ tali hora ſe prepararet ad
veniendum ad ludū: que mulier
ſi haberet iuſtam cauſam impedi
menti deducit⁊ auditur dūmo-
do ſit cauſa vera: ⁊ excuſabilis q̄
legitime excuſare poſſet alioq̄n
ſi fingeret habere cauſā que nul
la eſſet vt non accederet nō deſe
rebat̃ inuita: ſꝫ remanebat in do
mo ſua nihilominꝰ pro pena ſui
mendacij adeo fortiter cruciaba
tur a demone vt in mēte ⁊ in cor-
pore maximis ⁊ ꝯtinuis doloribꝰ
⁊ egritudine intrinſeca vel extrin
ſeca tā fortiter vexabatur q̄d die
nocteq̄ nil penitus quietis habe
ret: ſed ſemꝑ tribularet̃: ⁊ oīa que
ipſa ageret euaneſcerēt ⁊ perirēt
in fieri adeo quod neceſſe fuit vt
tot mala ceſſarent quod peccatū
ſuū fateretur ⁊ promitteret etiā
medio iureiurādo quod ampliꝰ
nō recuſabit accedere: ⁊ hoc mo-
do euaſit ab illis malis. Cum ve-
ro promitteret acceſſuram ſtatī
adueniente nocte ⁊ hora euoca-
batur voce quadā veluti humana
ab ipſo demone quem nō vocāt
demonē ſed magiſterulū aliē ma
giſtrū Martinettū ſiue Marti-
nellū hoc noīe diminutiuo q̄ ſic
euocata mox ſumebat pixidē vn-
ctionis ⁊ linitat corpus ſuum in
quibuſdā partibꝰ ⁊ mēbus: quo
linito exibat ex domo ⁊ inuenie
bat ſemper magiſterulum ſuum
in forma hirci illā expectantem
apud oſtiū ſuū quo mulier ipſa
dixit quod eq̄tabat ⁊ applicare
ſolebat fortiter manꝰ ad crines ⁊
ſtatim hircus ille aſcēdebat per
aerē ⁊ breuiſſimo tp̄e deferebat
mulierem ipſam vſq̄ ad nucem
beneuentanam ⁊ ibi illam ſuaui-
ter deponebat vbi innumera mu
lierum virorumq̄ multitudo co-
rā ipſo Principe illo vndiq̄ conflue
27 bat. ¶ Primum aūt quod faciēdū
erat ꝑ ipſas mulieres erat ſignū
obedientie ⁊ reuerētie que fiebat
corā principe ordine quodā re-
trogrado in oppoſitū directo il
li reuerentie quā nos preſtare ſo-
lemus: nos enī inclinamꝰ caput ⁊
hūeros flectimus genu crure re-
tro curuato voluentes vultū ad
principem ſiue ad alium quē ve-
neramur: ipſi vero iaciunt contra
quia terga volunt verſus princi-
pem ⁊ caput curuant verſus hu-
meros adeo vt mētum celum re-
ſpiciat crura vero nō curuant re-
tro vt nos facimus: ſed eleuāt ſur
ſum a terra a parte anteriori: ⁊ ita
ſeruatur ibi peracta igitur reue-
rētia princeps mādat q̄d omnes
tripudiēt: ſaltētq̄ cū letitia ⁊ gau-
dio ſumentes vnaqueq̄ volupta-
tes ſuas ⁊ vnuſquiſq̄ demonū ac
cipit mulierem ſuam ad cuius cu
ſtodiam deputatus eſt: ⁊ cum ea-
gerit ſaltationes illas magna le-
titia atq̄ dulcedine: ⁊ interim pre
parant̃ menſe cū lautiſſimis fer-
culis abūdātiſſime ornate ⁊ cele-
bratis choreis veniunt ad conui-
uia: quibus completis et cibatis
omnibus extinguunt̃ luminaria
omnia: ⁊ quiſq̄ demon in forma
incubi. ſ. viri ſuam capit mulie-
rem: ſi qui vero ſunt viri habēt de
monem ſuum in forma ſuccubi. ſ.
mulieris ⁊ ſic adinuicem adim-
plent coitū carnis cū maxima vo
luptate quo officio cōpleto reuer
tunt̃ ad domō oēs equitātes ſup
illis hircis: ſacrificia vero cū ſiūt

reri ſolent ſtatim poſt peractum
reuerentie ſignum ſit adoratio
qua expleta deueniunt ad tripu-
dia ⁊ alia de quibus ſupra quan
uis ſacrificia ipſa celebrare ſolēt
etiam in alijs locis extra locum
congregationis puta in domo
priuata vel in quibuſdam locis
occultis vt late diximus. ſ. eo. q.
iij. ⁊ v. ¶ Sed aduerte ad duo q̄d
ipſa dixit. vnum eſt qꝛ demones
ſuſtinent reportare illas ad do-
mū anteq̄ꝫ labatur nox ⁊ anteq̄ꝫ
pulſetur cāpana p̄ Aue maria de
mane que pulſari ſolet in aurora
vel parum ante: quoniam ſi forte
pulſaret campana tp̄e quo defe-
runt ad domum neceſſe hꝫ illaꝝ
magiſter i eodē loco vbi audit ſo
num predictū deponere mulierē
aut virum nec pōt amplius ipſū
vel ipſam tangere: ſed neceſſe eſt
q̄d reſiduū illud itineris pedib9
pprijs ambulet quod perraro q̄-
deꝫ euenire ſolet: qꝛ ita velociter
ipſas reportant q̄d nō impediūt
a ſono: ſecundum eſt quod retu-
lit quod quotieſcunqꝫ interfue-
rat ludis ita feſſa reuertebat ad
domuꝫ pꝑter illas choreas ⁊ cre
bras ſaltationis: qꝛ erat debilis
cōplexionis vt apparebat quod
per tres vel quatuor dies male ſe
habebat i corpore pp magnos la-
bores quos ſubſtinuerat q̄ ſimi-
liter cū demone ſuo dū eſſet i for
ma icubi ſepiſſime fuiſſe carnali
ter cognitā maxia cū delectatio
ne teſtata fuit: hic illa ibi. ¶ Aliud
breuius exemplum ſuperaddam
alia quoqꝫ mulier eiuſdem pro-
feſſionis que vna cuꝫ precedenti
erit incarcerata dum deferret a
demone ſuo reuertēdo a ludis p̄
dictis in itinere anteq̄ꝫ perueniret

ad domuꝫ dum eſſet vicina oppi
do patrie ſue audiuit pulſare cā-
panam de mane pro Aue maria.
vnde demon neceſſe habuit illā
deponere ⁊ diſcedere quaꝫ depo
ſuit ſtatim ⁊ dimiſit in quodam
agro iuxta quandam ripam vbi
erant ſpineta quedam ⁊ in dicto
loco ipſa miſera mulier neceſſe
habuit expectare vſqꝫ ad mane:
quo lux clara appareret: ſed for-
tuna pꝛfuit ſibi: qꝛ illa die in auro
ra: ⁊ in diluculo q̄dā iuuenis illi9
oppidi ibat ad alium locum ibi vi
cinum quem ipſa videns trāſeun
tem cognouit atqꝫ vocauit nomi
ne pꝛprio quod audiens iuuenis
prima facie timuit aliquātulū: ſꝫ
vidēs poſtea mulierē ipſam que
ſeminuda erat a femoribus ſupra
⁊ crinibus ſparſis ſcapillata tota
magis obſtupuit: nec audebat ad
ipſaꝫ accedere: nihilominus illa
adeo benigne ⁊ humiliter ipſꝫ ro-
gauit vt accederet ad illam q̄d ve
nit: ⁊ iterrogauit eādē poſtq̄ꝫ illaꝫ
recognouit cur illic ita ſola mora
ret i ea forma? cui illa dixit quod
tota nocte aſellum ſuum quem
perdiderat perquiſierat ⁊ nunq̄ꝫ
potuit illum inuenire: cui iuuenis
ſubridēs minuſqꝫ credens dixit.
hoc enī aliud ſibi querit quā aſel-
li inquiſitio: qui querit aſellū va-
dit cū ſocio: ⁊ nō ſola ſic ſeminu-
da ⁊ ſcapillata: aliud eſt quod que-
rebas dixit ipſe: dicas mihi veri-
tatem ſi vis quod adiuuē tibi: vn-
de venis vbi fuiſti quid facis hic
ſola? q̄s te adduxit dicas mihi oīa
ſi vis habere ſuffragiū ⁊ ero tibi
ſecret9 ⁊ fid9. ¶ Tūc mulier ipſa
Lucretia nuncupata que erat ſa-
tis pinguis ⁊ pulchra lꝫ ſatis ti-
meret ſeuitiam viri ⁊ ſuoꝝ cōſan

guineorum tñ confiſa eſt de iuuene illo rogando ipſum pluribus ſummis precibus ne cuiq̃ reuelaret factũ illud ſed taceret: qꝛ ipſa volebat pinguiora munera ſibi elargiri: cui iuuenis ſub fide ꝑmiſit quod abſq̃ dubio cũcta referret: ꝛ ille futur9 erit ſibi ſecretiſſim9: tũc ipſa faſſa eſt quod reuertebatur ea nocte a ludis beneuentanis: ꝛ dũ eſſet i itinere deferretur ꝙ per aerẽ a magiſterulo ſuo audito ſono cãpane que pulſaꝰ de mane ꝑ aue maria fuit ſibi neceſſe ꝙ illã deponeret in terrã eodẽ loco in quo reperiebatur qñ audiuit ſonum predictum ꝛ hoc modo ipſa ſic ſola reperiebaꝰ ibi: qui iuuenis acceſſit ad illam ꝛ preſtitit ſibi opẽ ĩ reueſtiẽdo ꝛ recaꝛ tãdo ſe. deide aſſociauit illã vſq̃ ad domũ abſq̃ eo qđ aliquis factuꝫ illud aduerteret: ꝑ cui9 laborib9 ꝛ fide mulier ipſa donauit dicto iuueni vnum par caligaꝝ vnũ biretrum ꝛ camiſiã vnam. ꝛ certas petias caſei rogãdo eum iterũq̃ iteꝝ vt taceret: ꝛ ita promiſit ꝛ tacuit rẽ ipſam per plures menſes: deinde neſciꝰ quo ſpiritu aut indignatiõe vel lapſu iuuẽtutis duct9 rẽ ipſam ſecreto mõ cum vno deinde cum altero propalauit: adeo qđ paulatim res deuenit ad notitiã curie: vnde mulier ipſa capta ꝛ cũ alijs icarcerata fuit ꝛ iuuenis ille vt teſtis oia hec medio iuramẽto. depoſuit adeo qđ ipſa quoq̃ poſt multa facinus ſuum diuti9 tergiuerſare nõ potuit ego tñ illaꝝ ſentẽtijs intereſſe nõ potui: qꝛ neceſſe mihi fuit ad vrbeꝫ reuerti illaſq̃ dimiſi earum iudici ordinario vt iuſtitiã faceret ſꝫ cuncta retuli prefato dño Abbati prout inueneram qui mãdauit ſuo Locũtenenti vt de ipſis iuſtitiã faceret: ꝛ idea ad paucos dies retulerunt mihi quod vitam ſuã finierũt flãmis iſtarum: vnguenta vidi atq̃ tetigi ꝛ quaſdã alias maleficas mixturas: quibus grauiſſimas egritudines i humanis corporib9 inferebant: ꝛ illud etiã vidi quo hoieꝫ ad eaꝝ libitũ i furorem ꝛ inſaniã inducebant que oia mãdauit igne comburi. ¶ Ex quib9 omnibus manifeſte deprehendi põt quod vere ꝛ corporaliter deferuntur nõ aũt in ſpiritũ illuduntur: ad quid enim op9 erat ꝙ illa prior cõquereretur de laſſitudine corporis ꝛ mẽbroꝝ poſtq̃ reuerſa erat a ludis: vbi dixit ꝙ per tres vel quatuor dies ſe male habebat in corpe ꝑꝑ magnos labores dictaꝝ coreaꝝ ſi in ſpiritu dũtaxat fuiſſet apphenſa illuſione illa nõ erat opus quod cõquereretur de corpore ꝛ nimio labore qꝛ corp9 nõ laborat in ſomnijs: ſed animus duntaxat vt. d. c. epi. Altera etiã mulier de qua in vltimo exẽplo non fuiſſet comperta ſola in illo loco niſi fuiſſet in corpe: vt ex predictis pꝫ. ¶ Sꝫ quero nunc quare eſt quod i iſta ſecta vt plurimũ ſunt mulieres viri auteꝫ rari ſunt? Reſpõ. plures redduntur rões per doc. prima eſt quod mulier tanq̃ debilior ꝛ fragilior facilius decipitur a diabolo: ꝛ credit oia que ſibi perſuadentur. c. fortis. de verbo. ſigni. c. ſ. de cland. deſpõ. ꝛ habeꝰ Gen. iij. c. vbi diabolus ſerpẽs pri9 decepit mulierem quam virum: eo qꝛ magis credula fuit: alia põt eſſe rõ ꝙ hoc faciũt ꝑpter explẽdã libidinem carnis quam alio mo-

do non poſſent abſq̃ ignominia ſatiare: iſto cũ modo capiũt delectationem cũ demone ⁊ complẽt deſiderium ſuum abſq̃ eo quod cõtra ipſas inſurgat infamia vt ex plurium ipſaꝝ mulierũ cõfeſſionibus accepi dũ iſta ſubtiliter indagarer. Quidaꝫ alij dixerunt quod mulier eſt magis vana ⁊ curioſa ⁊ magis familiaris diabolo q̃ ſit vir ⁊ q̃ min9 timet trãſgreſſionem precepti ſuperioris q̃ vir quaſi quod magis regitur voluntate appetitu ⁊ ſenſualitate q̃ ratiõe: vt habetur. xxiij. q. vij. quod ꝓpoſuiſti. ⁊. q. v. adã. ⁊. c. mulier. ⁊ per gl. in. d. c. j. de cland. deſpon. ⁊. d. c. iij. ſuper Gen. ⁊ ibi ꝑ ſacros doc. ¶ Ex predictis itaq̃ concludo concluſionem ipſam eſſe ſufficienter probatam cui non habẽt obſtare quedã que superi9 in cõtrarium adducebantur. Et primo non obſtat tex. in. d. c. epi. ſuper quo tenentes cõtrariũ ſe oẽs fundãt cui licet per alios doc. antiquos ⁊ moder. fuerint date plures reſponſiones ad vnum tñ tẽdentes. ſ. q̃ ille tex. non loquitur de ſecta iſta ſtrigaꝝ. ſed de alia lõge diuerſa ab iſta. Ego tñ idẽ cõprobando alio modo reſpõdebo ad illum tex. declarando literam ⁊ mentem illius concilij: ⁊ anteq̃ ad vlteriora procedam premitto quod omnis lex recipit interpretationem a ratione ſua maxime qñ ratio in lege reperitur expreſſa que magis attẽdẽda eſt quã dictũ legis. l. adigere. §. quis. ff. de iur. patro. l. cũ pf. §. dulciſſimis. ff. de leg. ij. l. milites prohibenf. ⁊ l. milites agrũ. in prin. ff. de re mi lit. l. nomẽ. i fi. ff. de le. iij. ⁊ Bar. in. l. ij. §. videndũ. ff. ad tertul. idẽ Bar. in. l. oẽs populi. in. vij. q. ꝑncipali. ff. de iuſti. ⁊ iur. Bar. in. l. ſi cõſtante. in. v. col. in. vij. ⁊. ix. q. ff. ſolu. matr. ⁊ in. l. ſi vero. §. de viro eo. ti. ⁊ in. l. j. C. queſit lon. cõ. ⁊. j. diſtinc. conſuetudo per Gemi. in c. vbi periculũ. in. ij. not. de elec. lib. vj. ⁊ eſt glo. not. in Clem. j. de elec. in v̄ſi. eligatur. ⁊ glo. in. d. c. cõſuetudo. j. diſt. Ideo dicũt doc. quod cum non cõuenit ratio legis minus conuenit ipſa lex. d. l. cum pf. § dulciſſimus. ⁊. d. l. nomẽ. i fi. ⁊. d. l. milites. la ꝑma. ⁊ la. ij. ff. de re mili. Quib9 premiſſis dico q̃d ratio principalis illius. c. ⁊ intentio concilij aquiren. non fuit velle impugnare ⁊ habere ꝑ impoſſibili quod demõ deo permittẽte non poſſit hominem corpaliter deferre de loco ad locuꝫ motu locali: q2 ſi fuiſſet iſtius intentionis dixiſſet ꝯ ꝯmunẽ omniũ Theologoꝝ ⁊ canoniſtarũ ſniam imo cõtra tex. propriũ ſacri euangelij Mathei. iiij. Luc. iiij. Marc. j. c. in ꝑn. vbi apparet quod diabol9 tẽtando xp̄ꝫ qui erat deus ⁊ homo naturalis detulit ipſuꝫ corporaliter ſuper pinnaculum templi ⁊ in montem excelſum vt latius infra dicemus. intẽtio igit̃ finalis illi9 concilij in illo ver. Illud etiã non eſt obmittendum ⁊c. fuit velle improbare ⁊ damnare errorẽ illum in quo erant mulieres ille ſcelerate de quibus ibi q̃ erant heretice ⁊ in ſua obſtinata opinione damnate: ⁊ q̃ fuit ratio ꝑncipalis atq̃ finalis quare Conciliuꝫ illud declarauit mulieres illas eſſe hereticas ⁊ dãnatas. Nõ dico ꝑncipalis fuit illa quã ponit ibi tex. vꝫ Cum aliquid diuinitatis aut numinis eſſe extra vnum deuꝫ arbi

trantur hec eſt ratio principalis que facit illas eſſe damnatas: qd melius declaro ſic Concilium illud in princi.text. ponit generale edictum quo mandat omnibus Epis et clericis vt ſummo ſtudio elaborẽt perniciosam ſortilegaz et magicaz artem ex parochijs ſuis penitus eradicare. et ſic primo improbat: artem: deinde deuenit ad ſpeciẽ. ſ. ad homines illius artis peritos dũ dicit: quod ſi aliquẽ virũ aut mulierem hmõi ſceleris ſectatorem inuenerĩt turpiter dehoneſtatũ ex parochijs ſuis deyciãt quia ſubuerſus eſt et his etiam q ſimilis eſt ſibi ſubuerſi ſunt oẽs et a diabolo captiui tenẽtur que relicto creatore ſuo diaboli ſuffragia querunt: et ideo a tali peſte debent mundari ſancta eccleſia. hic eñ remanet completa oratio prime partis capituli vbi Conciliuz mandat extirpari hanc reprobaz artẽ magicã et ſortilegã et illius pfeſſos turpiter dehoneſtatos et externos a fide catholica ex oib9 parochijs ſuis expelli ad hoc vt ſancta eccleſia a tali peſte liberef. Deinde incipit ſecunda pars ibi illud etiã non eſt obmittendum quod quedaz ſcelerate mulieres retro poſt Sathanã conuer: ſe et c. vbi Concilium predictum mutuauit ſermonem et poſuit aliuni caſum diuerſum a precedẽti: quod patet ibi dũ dicit ill d nõ eſt obmittendũ q quedã ſcelerate mulieres et c. tex. ibi in princ. locutus fuit de mulieribus que artem magicam et ſortilegam profitentur ibi dum dicit ſi aliquem virũ aut mulierẽ huiuſcemodi ſceleris et c. ſi eñ cõciliũ predictũ in illa ſcda parte voluiſſet intelligere de eiſdẽ mulieribus de quib9 fuerat facta mentio in principio. tex. nõ dixiſſet per iſta verba qdã ſcelerate mulieres et c. ſed dixiſſet p aliqua verba repetitiua earundem pſonaz et qualitatuz. vcz eedem ipſe dicte: vel predicte: vel per alia ſimilia verba: ex quo eñ text. in dicta ſecũda parte non fuit locutus p verba repetitiua: ſed per diuerſa et diuerſum ſenſum et caſum demonſtrãtia fatẽdũ eſt de neceſſitate: qd ille ſit diuerſus caſus a precedenti et ſic diuerſa ſpecies perſonarum: et quod ſit verũ clarius demonſtrabif infra. Concilium igitur deueniendo ad ſecundã partem exponit iſtarũ mulierũ pfeſſionẽ et qualiter ſub falſis illuſionibus et fantaſmatibus illuduntur a demone: deinde enumerat quaſdã operationes quas mulieres ille pfitentur facere cum Diana vel Herodiade deabus ſuis quarũ iuſſionibus ad illarũ ſeruitiũ euocantur et nocturnis horis accedere profitentur: ſed vtinam he ſole in ſua perfidia periſſent et non multas alias ad illarũ interitum pertraxiſſent: deinde ponit modũ infidelitatis: et errorem exprimit qd principaliter deducuntur in hereſim dũ dicit nã innumera multitudo hac falſa opinione decepta hec vera eſſe credunt. ſ. qr putant Dianam et Herodiadẽ eſſe veras deas: et poſſe illa opera de quib9 ibi perficere et credendo a recta fide deuiant et errore paganorum inuoluuntur. Ratio finalis et principalis omnium ſupradictorum operum et damnate credulitatis ex q dicunf heretice nunc ponitur dũ dicitur. Cũ aliqd diuinitatis aut numinis extra

vnũ deum arbitrātur ⁊ huc vſqȝ perficitur: ſecunda oratio ⁊ dictũ illius ſecunde partis deinde ſequitur improbatio illarum falſe opinionis ⁊ erroris predicti. Ratio igitur finalis eſt illa quā prime dixi ex qua omnes alij errores ⁊ illuſiones ſucceſſiue dependent cum credunt illas Dianā ⁊ Herodiadem eſſe veras deas ⁊ in eis multũ diuinitatis ⁊ numinis eſſe: ⁊ iſte eſt verus intellectus illius capituli ſi bene cōſideretur in verbis ⁊ in mente. Stante igitur rōne p̄dicta expreſſa ſecundũ illā verba ipſius legis ſunt interpetrāda: ⁊ vbi ratio ipſa non conuenit lex quoqȝ omnino ceſſat. d. l. cũ pater. §. dulciſſimis. ff. de le. ij. l. hec actio. ⁊ ibi Bart. ff. de calũ. l. is qui animo. ff. de acquiren. poſſeſ. Ratio autē predicta non cōuenit neqȝ verificari poteſt in hac ſecta ſtrigarum ⁊ maleficioꝝ quippe quia ipſi vel ipſe non decipiunt̄ iſta falſa opinione putātes inſeruire deabus iſtis ⁊ extra vnum deũ aliquid numinis eſſe: ſed ipſe vidēt cognoſcũt ⁊ apprehēdũt expꝛ̄ſſe q̄d illaꝝ. Princeps cui inſeruiunt ⁊ quē obediunt ⁊ adorāt eſt diabolus inferni inferior deo: ⁊ inimicus dei: ſȝ illi inſeruiunt relicto creatore propter mundi vanitates ad explēdas illaꝝ libidines. d. c. epiſcopi. in p̄n. ⁊ c. ſi quis epiſcopus. eadem. q. v. ſi eñ ratio ipſa de qua ſupra iſtis ſtrigimagis non conuenit verba legis ⁊ illi9 diſpoſitio minus cōuenire debet per ea q̄ proxime dicta ſunt eo maxime. Quia rō legis determinata reſtringit dictũ legis: vt illa duntaxat lex ipſa cōprehendat ad que ratio illa naturaliter adaptari pōt: ⁊ non vltra d. l. cum pater. §. dulciſſimis. ⁊ l. hec actio. ⁊ ibi Barto. ff. de calũnia. ⁊ l. is qui animo. ff. de acquiren. poſſeſ. ⁊ prima diſtin. conſuetudo. ⁊ not. glo. in Clemen. pri. de elec. ⁊ per Geminia. in. c. vbi periculum. in prin. eo. tit. lib. vj. Cum autem iſte ſint excluſe a ratione dicũtur eſſe excluſe a legis diſpoſitiōe per ea que ſupra diximus: nec obſtāt exēpla ⁊ auctoritates quas textus inferius deducit de Paulo ⁊ Ezechiele: quia illa oīa referuntur ad ſectā illam: de qua ibi non autē ad ſtrigas ſiue maleficas: de quibus hic. Fateor tamen quod ſtrige iſte ⁊ malefice in quibuſdam conueniunt cum mulieribus illis de quib9 in. d. c. epiſcopi. in ſecunda parte in hoc. ſ. conueniunt quia vtraqȝ ſecta inſeruit Diabolo etiam illius imperio gubernatur: ſed vna ſcienter altera ignoranter: vna decipitur altera decipit. Cōueniũt ⁊ in alio: quia quo ad effectũ eterne damnationis: ita ſunt damnate ille ſicut iſte ita Demones habent imperium ſuper illis ſicut ſup iſtis ⁊ eodem modo ille ſunt eliminād e ⁊ deijciēde extra parochias ſicut iſte ſtrigimage: qꝛ oēs ſunt dānate. nō tñ ſequit̄ ſi in aliquibus cōueniunt ⁊ equiparantur: ergo in omnibus debent eſſe equiparate: qꝛ data diuerſitate rōnis dat̄ etiā diuerſitas iuris: vt. ſ. diximus et dicemus etiā infra eo. tit. q. xij. dũ declarabitur materia poculorum ſiue venenoꝝ: ⁊ vt dixi extra cōionem fideliũ poſite ſunt ille ſicut iſte ⁊ omnes tanq̄ oues morboſe ſunt penitus a chriſti fidelibus euitāde ne ſanas oues morbo il-

lo inficiant.l.ij.C.de ſum.tri.⁊.l.
hi qui ſanctā.C.de apoſta.qꝛ oēs
ſunt eiuſdē diabolice religionis:
ſed diuerſe pfeſſionis et habitus
dico animi nō corpis ⁊ ordinis p
feſſe ſicut monachi et moniales
xp̄iane religionis diuerſos ordi-
nes pfeſſionis accipiunt ad vnū
tm̄ diuinū cultū oēs tendentes:ita
iſti dānati diuerſos ordines ⁊ ri-
tus accipiūt ⁊ ſub diuerſis ordini
bus ⁊ moribus diabolo inſeruiūt
⁊ diuerſis quoqꝫ noibus nūcupā-
tur:quidā ſunt heretici:quidam
manichei alij vero apoſtate:alij
ſciſmatici donatiſte:et ſimiles de
qb9 in.l.manicheos.C.de heret.⁊
l.j.⁊.l.hi q ſanctā.C.de apoſta.et
habet per gloſ.Abb.⁊ alios doc.
in rub.⁊ in.c.j.de apoſta.⁊ de ſciſ
mat.⁊ hoc eſt quod in effectu vo-
luit dicere text.in.c.excōicamus
lo primo.⁊ lo.ij.in pn.extra de he
ret.vbi dixit.facies quidem habē
tes diuerſas caudas autem adin-
uicē colligatas qꝛ de vanitate cō-
ueniunt in idipſum p facies dico
diuerſas itellexit de diuerſis ordi
nibus hereticorū ſiue ſortilegorū
per caudas adinuicē colligatas
intellexit de vnico cultu eiuſdem
diabolice religionis:qꝛ oia eorū
opa tēdunt ad cultū Sathane ſi-
ue in mēte ⁊ intellectu:ſiue in cor
pore fiant.ad hoc vide q dixi.ſ.in
29 primo euidētiali huius.q. †Ille
igitur mulieres de quibus in.d.c.
epi.dicunt ppe heretice ex quo
pſiſtūt in illo errore putantes ali-
qd numinis eſſe in illis deabus ⁊
illas eſſe veras deas relicto deo
ſaluatore nr̄o vt in.c.j.de ſum.tri.
⁊.xxj.q.ij.q ſine ſaluatore.⁊.c.fir-
miſſime.de hereti.Iſte vero ſtri-
gimage magi ⁊ ſortilegi que ſciē-

ter ex propria malitia peccant re-
linquentes diuinū cultum ⁊ chri
ſti fidem ⁊ ſcienter adherētes dia
bolo quem ſciunt ⁊ cognoſcunt
diabolum infernalem ⁊ inimicū
dei non dicuntur proprie ſtricte
heretice:qꝛ nullo dicuntur errore
ſeducte:ſꝫ potius apoſtate pfidie:
qꝛ ſciēter ppria temeritate receſſe
runt a fide xp̄i q̄uis iſta earū apo
ſtaſia longo tp̄e indurata ⁊ perti
naciter defenſata tranſit in here-
ſim.vt diximus.ſ.ti.q.ij.⁊ dicunt
glo.⁊ doc.in rub.extra de apoſta.
⁊ habet p imperatorē i.l.j.⁊ hi qui
ſanctā.C.eo.tit.vbi apoſtate pro-
prie dicūr q ſciēter ⁊ propria aucto
ritate ſiue potius temeritate retro
cedunt a fide xp̄iana vt habetur
in.d.l.j.⁊ in glo.rub.⁊ in.c.j.extra
eo.tit.⁊ p.S.Thom.in ſcd̄a ſcde.
q.xcv.art.v.⁊.vj.in titu.de ſupſti.
ad q faciūt que diximus.ſ.in pri-
mo euidētiali ⁊ ſupra etiam.q.ij.
30 †Et nota vnū valde ſingulare
qd iſtorū apoſtatarū due ſunt ſpēs
vna eſt q ſimpliciter retrocedit a
fide ſequitur cultū ⁊ obediētiā de
monis:altera eſt q poſtq̄ xp̄i fidē
abnegando poſtergauit ⁊ deiecit
ex corde ſuo iterū ſe baptizat ex-
pſſe in noie diaboli:⁊ aliud nomē
ſibi ſuperimponit lꝫ vtraqꝫ ſpēs
ſit damnata:prior tn̄ ſi pctm̄ ſuū
reuocat admittit ad pniam ⁊ eui
tat penas corpales ſicut hereti-
ci:vt.l.manicheos.C.de heret.ſe-
cūda vero ſpēs nunq̄ admittitur
ad pniam in foro iudiciali ex quo
poſſit euitare penas corpales et
ſi millies abiuraret pfeſſionē il-
lam ⁊ vellet ad xp̄i fidē reuerti nō
auditur quo ad iſtū effectū:⁊ iſte
eſt tex.valde not.ad hoc in.d.l.hi
qui ſanctā.⁊ ibi glo.C.de apoſta.

eodem modo irremiſſibiliter pu-
niũtur qui abnegato baptiſmate
xpiano iudei effecti ſunt ꝛ inter
iudeos commorantur.vt in.l.j.C.
51 de apoſta.ꝛ quo ad aiam vero in
foro ꝯſciẽtie admittiẜ pnia iſtorũ
ab eccleſia ꝛ aliorũ quorũcũq; vt
not.in.d.l.manicheos.per doc.et
habeẜ in.c.ad abolendã ꝛ.c.fir-
miſſime.de heret.p gl.in.c.excõi
camus.el.ij.eo.ti.ꝛ.c.ſup eo.titu.
lib.vj.ꝛ diximus.ẜ.tit.j.q.v.circa
finẽ.ꝛ iſta ſit prima dña que repe
ritur inter iſtas quo ad nomen ꝛ
ordinẽ profeſſionis.¶ Scdo diſ-
ferũt in modo profitẽdi:qꝛ ille de
qbus in.d.c.epi.non faciunt pro-
feſſionem expſſam cũ demone ſi-
cut iſte nec credunt inſeruire de-
moni:ſed deluduntur ſub ſpecie
boni.ꝛ ppea dicit tex.ibi q diabo
lus poſtq illarũ mentẽ captiuatã
tenet transformat ſe in diuerſas
ſpecies pſonarum.¶ Tertio diffe
rũt:quia ille nulla cõficiũt ſortile-
gia nec maleficia in humanis aut
brutorꝫ corporibus ꝛ nemini no-
cent niſi ſibiipſis ꝛ ppea non di-
cunẜ malefice:ſꝫ heretice.iſte ve-
ro ſunt deterioris conditionis:qꝛ
nocẽt multis per diuerſa malefi-
cia:vt latius ſupra vidiſtis in.ij.
iij.q.¶ Quarto diſconueniunt in
hoc q: non reperiẜ quod ille ali-
quẽ maleficiatũ curauerint ꝛ ipſa
maleficia cõtrarijs maleficijs ab-
ſtulerũt:iſte vero publice incũbũt
cure ꝛ medelis maleficiatorum ꝛ
poſtq aliquẽ dicto morbo cura-
uerint ſepius indicant maleficiã-
tẽ ſaltim aliqb9 indicijs.vt habe
tur p.S.Aug.in lib.x.de ciui.dei
ꝛ in.iij.de trini.ꝛ.S Thom.in.d.
q.v.prime partis tract.qq.in titu.
de mira.ꝛ habeẜ.xxvj.q.v.nec mi
rum.§.necromãti.ver.ad hec oĩa.
¶ Quinto qꝛ illa licet inſeruiant
demoni virtualiter tñ inſeruiunt
ſub forma dearum ꝛ bonorꝫ nu-
minũ:iſte vero proprio demoni
ſedenti in ſolio maieſtatis cui vt
ďo ꝛ vnico pricipi reddũt obe-
dientiam vt ſupra latius diximus
in.ij.ꝛ.iij.q.¶ Sexto quia nõ ap-
paret quod ille de quibus in.d.c.
epiſcopi.accedant ad ludos:ꝛ ex-
erceant ibi choreas ꝛ ſaltationes
ꝛ demum coitum carnalẽ habeãt
cum ſicut iſte per ea que.ẜ.latius
in hac.q. concluſimus et per. S.
Thom.d.q.v.¶ Septimo diſcor
dãt in hoc:qꝛ ille nulla celebrant
ſacrificia nullaſq; imagines offe-
runt neq; baptizant:aut reſponſa
petũt:iſte vero cũcta opera hmõi
faciunt vt ſupra late vidiſtis in.ij.
ꝛ.iij.q.ꝛ in hac etiam in primo.ꝛ
ij.fundamẽto.¶ Et qđ ſunt diuer
ſi ordinis ſpecie differẽtes appa-
ret ex diuerſitate tractatuũ ꝛ capi
tulorũ ꝛ etiã auctorũ.ea em̃ q diſ-
ponunẜ in.d.c.epi.decreta fuerũt
in cõcilio aquirẽ.diſpoſitio aũt.c.
nec mirũ ſumpta fuit ex doctrina
textualiũ.S.Aug.in lib.x.de ciui.
dei cũ igiẜ ex diuerſis auctoribus
tpibus ꝛ cauſis decreta ipſa ſtatu
ta fuerint ſuperflua fuiſſet alteri9
deciſio ſi vtrumq; eundẽ caſum
comprehenderet vel decidere: cõ
tra no.in.§.quibus in prima con-
ſtitu.C.ꝛ in.c.ſi papa.de priuileg.
lib.vj.ne igiẜ iſtud incõueniẽs ſu-
pfluitatis ſuccedat dicamus qđ
c.epi loquaẜ de diuerſa ſpecie mu
lierũ ab iſta ꝛ ab illa de qua in.d.
c.nec mirũ.maxime cũ in verita-
te plures reperiũtur ſpẽs ꝛ diuer
ſe profeſſorꝫ ſub hac diabolica reli
gione vt.ẜ.dictũ eſt in pmo eudẽ-

riali. ¶ Sed contra predicta op-
po. ⁊ dico qđ imo. d. c. epiſcopi. lo
quitᷣ de iſtis ſtrigimagis maſcu-
lis ⁊ feminis ⁊ de oib⁹ ſortilegis
vt apparet i princ. ipſi⁹. c. dumdᷣ
qđ epi ⁊ eorũ miniſtri: curã hẽant
ſortilegã ⁊ magicã artẽ a zabulo
inuẽtã extirpare ⁊ ſi aliquẽ viruȝ
aut mulierẽ hmõi ſceleris ſecta-
torẽ inuenerint ex parochijs ſuis
omni ſtudio eliminare ⁊ deijcere
curẽt. ſol. verũ eſt quod oẽs illi q̄
ſũt diabolice religiõis ⁊ ſub illi⁹
obedientia debent a lumine eccle
ſiaꝝ ⁊ a xp̄i fideliũ cõione repelli
ſiue ſint heretici: ſiue ſciſmatici: ſi
ue apoſtate. magi: necromanti:
ſortilegi: cuiuſcũqȝ ſint ordinis et
gradus aut quocũqȝ noie nuncu
penᷣ quo ad hoc vt a fideliũ xp̄i
cõſortio ſeparenᷣ oẽs equiparãᷣ
ex quo oẽs dãnati ſunt ⁊ dicunᷣ
veluti oues morboſe ⁊ ab ouili
xp̄i fideliũ penitus externe ⁊ me-
rito ſũt igiᷣ ab ipſoꝝ cõſortio ſe-
parãde: vt. l. ij. C. de ſum. tri. ⁊. l. hi
q̄ ſcãm. C. de apoſta. c. firmiſſime
⁊. c. ad abolẽdã. extra de heret. ⁊ i
Clem. j. eo. ti. ⁊. d. c. epi. in prin. lȝ
eñ q̄ ad hoc ſint equiparati non
ſequitur ergo qđ quo ad oia cen-
ſeantur eſſe eq̄parati: vt no. in. c.
excõicamus. in p̄n. el. primo. ⁊ lo.
ſ. de hereti. lȝ enim iuris lator in
princ. d. c. fecerit mẽtionẽ de hac
ſecta nihilomin⁹ poſtea dũ loqui
tur de illis mulierib⁹ i ſpecie mu
tauit caſuȝ in facto i ver. ibi illud
etiam non eſt omittendum quod
quedam ſcelerate mulieres retro
poſt Sathanam conuerſe ⁊c. qui
eſt diuerſus a precedenti vt pȝ ex
his que tradit. S. Thom. in. d. q.
v. prime ptis trac. qq. tit. de mira
cu. vbi dicit quod demones piſ-

mirabiliter in nobis operari du
pliciter: vno modo per veraȝ cor
poris trãſmutationẽ ⁊ per veros
effectus corporeos. Alio modo ꝑ
apparentiam ⁊ illuſioneȝ ſenſuũ
ex aliqua immutatione imagina
tionis ꝑ que verba voluit intelli-
gere de vtraqȝ mulierũ ſecta ſub-
iũgens ẽt qđ neutra tñ ipſaꝝ opa
tio eſt miraculoſa ſed ex reb⁹ na
turalibus ⁊ per modum artis de
monis ſubtilitate iuẽta: ⁊ hec ſuf
ficiant quo ad ſolutionẽ oppoſi-
tionis facte de. d. c. epi. ¶ Ad illđ
ſecunduȝ dico dum adducitur il
lud incõueniẽs qđ demõ porta-
re poſſet ⁊c. ſolu. colligitur ex his
que dicit. S. Thom. in. d. q. v. ver.
reſpondeo in ti. de mirac. vbi di-
cit quod demones multa poſſent
facere que nobis viderentur eſſe
miracula: tñ ea facerent eoꝝ natu-
rali virtute ⁊ ex reb⁹ naturalib⁹
ſi a deo facere pmitterenᷣ: ſed qȝ
non permittunᷣ id ea facere non
poſſunt que quideȝ facultas fuit
illis adẽpta per paſſionẽ dñi nr̃i
Jeſu chriſti. vide ibi: vt ſingulari
ter dixit. S. Bonauen. in. iij. ſen.
diſt. xix. q. iij. ⁊ diximus ſupra. q.
precedenti. nec eſt mirandum ſi
demon ſtrigimagas ⁊ alios ſuos
profeſſos defert corporaliter: qȝ
id facere põt deo pmittente: ex q̄
ſ. ut omnes gregis diabolici: vt la
tius diximus. ſ. ea. q. in. iiij. funda-
mento iſti⁹ vltime opi. ⁊ tetigi ẽt
ſupra in vltimo fundamẽto eiuſ-
dẽ poſt ſeptimã differẽtiã iter. d.
c. epi ⁊ ſectã ſtrigarũ. ꝓro q̄ opti
me facit dictũ illđ. S. Bonauẽn.
iij. ſen. diſt. xix. q. iii. n. 22. ⁊. 23. de
q̄ diximus. ſ. q. pria a. 3 no ſenſu. ſi
eñ Diaboli potẽtia fuit depſſa ⁊
debilitata ꝑ paſſioneȝ dñi noſtri

Jeſu xp̄i a quo ſit manus attra-
hens penitus abſciſſa manus ve
ro cōpellens debilitata: ⁊ eius vi
res coangnſtate fuere: illud eſt ve
rū reſpectu chriſtianorum ꝑ q̄-
bus effuſus fuit ille ſanguis pre-
cioſus: illi vero qui ſunt extra ba
ptiſmū ⁊ abnegarūt fidem xp̄i ſi-
cut pagani ſunt reputādi ⁊ ſunt
extra omnē gratiam ⁊ beneficiū
ſalutis. vt. d. c. firmiſſime. de here
ti. ⁊. l. hi qui ſanctā. C. de apoſta.
ergo ſequitur q̄ꝺ diaboli potētia
quo ad iſtos remanet illeſa: ⁊ per
cōſ ipſos deferre pōt ad libitum
accedente maxime ipſarū mulie
rum voluntate ⁊ conſenſu. ¶ Ad
tertiū dico q̄ꝺ demones non pñt
extendere eorū vires cōtra iuſti-
tiaꝫ humanā ⁊ eripere captiuos
de manibus publice iuſtitie: quia
deus non permittit: vt dicit. S.
Aug. in lib. x. de ciui. dei: ⁊ Sctūs
Tho. d. q. in tit. de mirac. alˢ ſe-
queref q̄ꝺ demonis potētia eſſet
ſupra diui nā ⁊ q̄ꝺ iuſtitia oīno p
iret: ⁊ iura oīa ſubuerterēf quod
deus nullo modo patitur vt dicit
Tho. ibi vide q̄ dixi ſupra eo. q. v.
¶ Ad quartū nō negatur immo
cōcedif q̄ꝺ demones poſſunt mi
rabilia operari in imaginatiua ⁊
humano intellectu que veriſimil
lima ſunt ⁊ vera vndiq̄ꝫ eſſe videā
tur: ex hoc tñ non ſequitur ꝙ nō
poſſint aliquas opationes natu
rales efficere ⁊ mouere corpa in-
feriora: vt late diximꝰ. ꝫ. in p̄mo
fundamento: ⁊ etiā in ſcꝺo huius
concluſionis ⁊. S. Tho. in. d. q. v.
ver. rñdeo. vbi dicit q̄ꝺ demones
poſſunt mirabiliter in nobis ope
rari dupl̄r. vno modo per veram
corporis trāſmutationē. alio mō
per preſtigioſam mētis illuſionē
⁊ formas apparētes: vt habef in
d. c. epi. in. ij. parte. ¶ Ad q̄ntum
dū datur de illo exēplo rñdeo q̄ꝺ
demones facile pñt hoīes decipe
re dum capiunt mulieres ad lu-
dos p̄dictos ⁊ illorū ſacrificia ce-
lebranda neceſſe eſt q̄ꝺ habeant
mulierē in corpore ⁊ earum natu
turali forma ſi ea q̄ cupiunt pfici
volunt ⁊ ꝓpterea ne ſequaf ſcan
dalū aut periculū ꝫ ipſas ſatha-
nas mittit aliū demonē in forma
ſuccubi q̄ iacet ad latꝰ mariti lo
co vxoris: quoties contingit oīa
vxoris officia in thoro coniugali
etiā coitus ſubire nō denegat: ſꝫ
libēter appetit: ⁊ adeo ſe bene ac
cōmodat q̄ꝺ quēq̄ etiā ſapientiſ-
ſimū falleret. vide. S. Tho. in. d.
q. v. ⁊ dixi. ꝫ. late in p̄mo funda
mento cōcluſionis ⁊ in. ij. euiden
tiali. dūꝫ dixi de opationibꝰ incu
borū ⁊ ſuccuborū. Incipe velle q̄ꝺ
hi q̄ tenent aliā opi. q̄ꝺ deferunf
ſolū in ſpū reducerēt mihi intel-
lectū illū ad practicā. Aut eñi vo
lūt q̄ꝺ demon capiat parteꝫ ſpūs:
ſcꝫ anime: q̄ ſpūs hominis idem
eſt q̄ꝺ aīa vt no. declarat Arc. in
c. moyſes. xxxij. q. ij. ⁊ hoc facere
non poteſt: quia anima eſt vnica
in ſubſtātia ⁊ indiuiſibilis ⁊ nul-
lam recipit diuiſionem in q̄ntita-
te nec i qualitate: vt dicit philoſ.
in p̄mo de anima. ⁊ eſt gl. not. ⁊
ibi Abb. in. c. j. de ſum. tri. in ver.
ſimplex. ⁊ Bar. in. l. ſtipulatiōes
non diuiduntur. ff. de vb. obli. in
iij. opp. vbi dicit quod anima eſt
indiuiſibilis: ⁊ eſt tota in toto et
tota in qualibet parte corporis:
aut volunt ꝙ demon capiat totū
ſpiritum ſiue totā animam ⁊ ne-
ceſſe eſſet quod remaneret homi
nis cadauer ⁊ ſic mortuuꝫ abſcen

te anima ꝛ ſequeret malus incon
ueniēs: q2 eſſet in poteſtate demo
nis auferre vitam hoi ꝛ illi de-
functo reſtituere ꝛ ſic mortuū ſu-
ſcitare: qđ eſt impoſſibile q2 ſolꝰ
deus hoc facere pōt: ꝛ nulla crea
tura neq3 angelica neq3 humana
habet hanc facultatē ſuſcitandi
mortuū: vt dicā. ſ. in. x. q. vij nō vi
deo quomodo illoꝝ opinio poſ-
ſit ſaluari intelligēdo de ſtrigis ꝛ
magis: ꝛ ſi tu diceres non dico ꝙ
demon auferat totā nec partem
anime ſed deludit dormientē per
illa ſigna pſtigioſa formata i in-
tellectu ſiue intellectui preſenta-
ta per immutationē imaginatio-
nis qđ facere pōt demō. tūc rſñd.
qđ eſt impoſſibile: vt tot natura-
les operationes que fiunt p iſtā 1
ſectā ſtrigūmagarū maleficioꝝ ꝛ
alioꝝ ſimilū fieri poſſunt in ſpi 2
ritu ſolo ꝗn interueniat corpus ꝛ
mēbra naturalia: qūo eñ poſſent 1
in cōgregationibꝰ ꝛ ludis predi-
ctis tot choreas reuerentias ꝛ re
trogradas ſaltatiōes efficere niſi
corpus adeſſet: qūo poſſent coitū
carnis implere quē faciūt in ſin-
gulis cōgregationibꝰ ludis cō-
pletis niſi corpaliter intereſſent:
nec dicēdū eſt ꝙ ſit pollutio ſom-
niātis: q2 demones pſſit vere ꝛ cor
poraliter cū mulieribus coitū pſſ
cere ꝛ illas qñq3 reddere pregnā
tes in aſſumptis corporibus ſm
ea que. ſ. diximus in. q̄. euidētiali
iſtiꝰ. q. ergo ſequit neceſſario qđ
corpaliter pficiūt coitū: nō nego
tñ ꝙ etiā non poſſunt in ſomnijs
pollui diabolo operāte. Qūo etiā
poſſent illoꝝ ſacrificia ꝛ cerimo
nias celebrare? ꝛ imagines illis
imponere ſi in ſolo ſpū hec fierēt
quaꝝ imaginū olim vnā vidi ro-
me ꝛ manibus palpaui: ꝛ erat ſua
ſpecies materialis habens mate
riam ꝛ formam ꝛ formata erat ex
quibuſdam mixturis mihi igno-
tis: quomodo etiam poſſent tot
maleficia ꝛ ſortilegia contra hu-
mana corpora fabricare niſi cor-
poraliter intereſſent? In ſpū eñ ei
in ſomnijs nemini vnq̄3 vidi in-
iuriā fieri nec occidi quēq̄3. Cum
igit operationes iſte ꝛ alie hmōi
q̄ ſunt naturales ꝛ corporee non
poſſunt fieri niſi per corpus ꝛ mē
bra: ergo ſequit qđ ſtrigimage et
alijs ſimiles deferunt ꝛ interſunt
corporaliter et non in ſpū ſolo: et
per iſta ſum expeditus de iſta ſe-
ptima difficili queſtione.

¶ Summarium.

1 ☞ Diabolꝰ aut ſortilegꝰ an poſ
ſit nocere corporibꝰ xpianorum.
2 Maleficium poteſt ſolis verbis
perfici.

1 Octauo q̄ro ſi de
mon per ſe non
pōt nocere cor-
poribꝰ xpianoꝝ
q̄ nō ſunt de ſua
religiōe: q2 deꝰ
id nō pmittit vſ
ſit qđ ſepius infantes ad latꝰ pa
rentum ꝛ in pprijs gremijs ma-
trū reperiuntur qñq3 ſuppreſſi: et
eorum corpuſcula conciſa ꝛ muti
lata: aut aliqua alia intrinſeca
egritudine polluta ex qua ſepius
polluunt. Sol. dic quod licet de-
mon per ſeipm corporibus chri-
ſtianorum nocere nō poſſit ad il-
los maleficiandum vtitur inſtru
mēto malefice ſiue magi qui vel
que cum vnctionibus pulueribꝰ
ceteriſq3 mixturis maleficis ꝛ ve
nenis predictis infantibꝰ ꝛ alijs
in occultis noctis ſilētio dū dor-

miunt parẽtes ⁊ omnes quieſcũt
ipſe demon aperit oſtia etiam ſi
fortiſſimis ferris clauſa eẽnt ⁊ il-
las maleficas intromittit ꝑ oſtiũ
dico: aut quandoq; per feneſtras
in domo maleficiãdi quos ſic in-
tromiſſos inſtruit quomodo fa-
cere debeãt: ⁊ ne lux candele aut
lucerne impediat maleficium ne
diſcoperiatur aut cognoſcatur a
maleficiãdo ipſe demũ in aſſum-
pta forma felis ſiue gatte lucer-
nam: lampadem ſiue candelam
quam lucentem reperit ilico ex-
tinguit vt maleficꝰ ipſe cõmodiꝰ
poſſit maleficia ſua perficere qui
bus pactis maleficꝰ tutus abit:
demon vero vt faciliꝰ illinc rece
dere poſſit aperit oſtia deinde re
claudit ꝓut ante illa repererat:
nec putes (vt quidam ignari vul
gares aſſerunt) quod ipſe ſtrige
ſeu malefici trãſformẽt ſe i ſpeciẽ
gatte: aut alterius animalis bru-
ti: q2 hoc eſt impoſſibile demoni
quod poſſit hominẽ tranſſorma-
re in alteram ſpeciem: vt diximꝰ
ſupra. q. preceden. ⁊ dicemus in-
fra eo. q. x. bene verum eſt quod
ipſemet demon aſſumit illas va-
rias formas et facit operationes
illas de quibus ſupra ſecundum
quod declarat. S. Aug. i lib. x. de
ciui. dei ⁊ l. iij. de trini. ⁊. S. Tho.
d. q. v. prime partis. qq. diſput. in
tit. de mira. ⁊. S. Bonauẽ. ſup. iij.
ſententiarũ. q. iij. ⁊ in. c. epiſcopi.
xxvj. q. v. Et vt facilius ⁊ ſine peri
culo ipſi malefici poſſint ꝑficere
dicta eoꝝ maleficia demõ eſt illi
preuius et tanq̃ dux in tenebris
illis quos ducit ad lectum male-
ficiãdi diſcooperit pannos ⁊ oſtẽ
dit omnia que facienda ſunt dor
mientibus oĩbus quibꝰ ipſe de-
mon iponere poteſt iuxta caput
ſemina quedam aut pulueres ex
quibus inducitur ꝓfundus ſom-
nus: quibus ſic dormientibus in-
troducit maleficũ ⁊ omnia perfi
cit: et hoc ego alias referri audi-
ui a duabus mulieribus malefi-
cis quas ꝓ maleficijs huiuſmodi
pre manibus examinandas acce
pi: et eſt veriſimile: quod ita ſit q2
nunq̃ reperi nec audiui q̃d ali-
quis maleficus ſiue malefica fue
rit vnq̃ apprehenſus in flagran-
ti crimine et videtur quodam-
mõ impoſſibile quod eũtes i do-
mos alienas ⁊ per ſecreta domꝰ
nocturno tẽpore clauſis oſtijs at-
q; feneſtris poſſent ita tute in ob
ſcuris tenebris ingredi ⁊ euadere
abſq; aliquo rumore vel ſcãdalo
niſi haberent ducem Demonem
qui illas in operibꝰ ipſis ſaluas
redderet. ¶ Quandoq; nullo ve-
neni hauſtu vł mixtura in corpo
re vel extra corpꝰ adiecta: ſed ſo-
la potentia carminis ⁊ verboꝝ
perficitur maleficiuz: vt habetur
in. c. nec mirũ. §. magi. xxvj. q. v.
vbi tex. refert dictũ Luca. Mẽs
hauſti nulla ſanie polluta veneni
⁊c. ¶ Et ego alſ vidi Rome quẽ
dam magnum excellentiſſimum
grecum tempore Adriani. vj. an-
teq̃ perueniret ad vrbem ꝓ Põti.
ipſe qui ſolis verbis compreſſe-
rat vires cuiuſdã ferociſſimi tau
ri exiſtentis in armento in loco
ſyluestri quẽ ſic affixum: vt ita di-
xerim ⁊ humiliatuz apprehendi
dit per cornua ⁊ chordula quadã
ſatis debili arte tamen magica
fabricata taurum ipſum ligatũ
quo voluit adduxit media nocte
circiter quatuor aut q̃nq; milia
ribus: ⁊ hec notoria ſunt que viſa

fuerunt pducētes ꝛ vltra viros quem poſtea habui ī carcerib⁹ capitolinis examinandā: ꝛ oīa iſta ꝛ maiora quoq; ingenue fate baf verboꝝ potēna efficere poſſe ꝙ tamē poſtea euaſit imperfecto examine fauorib⁹ populi Romani ꝛ quorūdam magnatum.

¶ Summarium.

1 Sortilegi quare incarcerati ꝛ in publica cuſtodia detenti nō vtantur arte ſua.

2 Sortilegi qualiter cognoſcātur vere vel ficte penitere.

3 Deus quandoq; impedit diabolicam operationem ad cōſeruationem chriſti anę religionis.

1 Nono quero † quare eſt ꝙ poſtq̄ iſti malefici ꝛ ſtrigimage ſunt in manib⁹ publice iuſtitie īcarcerati non faciunt ſe corporaliter deferri a demonibus in quib⁹ iacent vt poſſint ſaluare vitam et euadere penas corporales ꝙ q̄dā iudices curioſi q̄nq; tentarūt experiētiā rei videre: et tñ nihil fecerint: qꝛ poſt multa viderūt ex eorū ſortilegiis nullum penitus effectum ſortiri hmōi corporalis delationis: ꝛ ꝓptera multi tenuerunt quod ipſi malefici ꝛ ſtrigimage corporaliter deferri nō pſſit a demone. pro ſolutione iſti⁹.q. due reddunt rōnes per ſacros Theologos ꝛ canoniſtas in.c.nec mirū.xxvi.q.v. ꝑma eſt quod demon qui nil auidius cupit quā animas multas lucrari: ꝛ ad tenebras īferni multifariā fraudibus homines protrahere quā primū videt hominem ipſum apprehēſum ꝛ illius animā ſub ſua ꝑtāte ſubiectam nil aliud querit niſi vt ſeparetur a corpore vt quā adhuc ſub conditione retinet certaꝫ lucref que poſſet ꝑ pniam illi⁹ impiū ſubterfugere ꝛ ſe reunire cū xpi fidelib⁹ ad hoc igit vt certam eius ꝓdaꝫ poſſideat ſemper querit illi⁹ mortē ꝛ diſſolutionē anime a corpore: qꝛ nonnulli q̄nq; reperti ſunt qui reuocauerūt errorē ſuū ꝛ grauem ſuſceperūt ex cōmiſſo crimine penitentiaꝫ ꝛ reſiduū vite ſue ſanctiſſime duxerūt: ꝛ ꝓpterea dicūt ꝙ tūc diabolus nil aliud ſatagit nec laborat in alio niſi in perſuadendo ipſi malefico vt ꝑſiſtat in ei⁹ opinione ꝛ ꝓfeſſionē ipſaꝫ nullatenus reuocet ſed in ea perſeueret vſq; ad finem vite: qꝛ licet adducatur ad furcas et ſuperim ponantur igni ipſe demon ſtatim illū arripiet corporaliter ꝛ liberabit a laqueo et flaminis adeo ꝙ nullum penitus dolorem patief: ꝛ caſu quo mori contingeret trāſibit ſine pena ſupplicii: et liberabit ſe a tot periculis huius mundi ꝛ longe maioribus gaudiis in alio ſeculo fruetur cū eo: his igiē illuſionibus ꝛ falſis perſuaſionibus ab eo premunitus ſepius tenaciter perſeuerat in eius opinione: nec curat quoquo modo errorem ſuum reuocare ꝛ penitentiā agere: ſed obſtinatus permittit potius vltimo ſupplicio perimi.

2 ¶ † Quedā vero ex ipſis maleficis mulieribus reperiuntur que erroris ſui mirabiliter ſepe nitere videntur: ꝛ maximis fletibus agere penitentiam: que oīa ficte peragūt nullāq; gerunt in corde meſtitiā aut vere penitētie amaritudineꝫ. ¶ Ad cognoſcendū autē an vere vel ficte peniteant ma-

rime mulieres que habēt faciles lachrymas. aduertendum eſt ad oculos ipſarū an in fletu ꝛ gemitu hmōi emittunt lachrymas q̄a ſi nō emittēt nulla adeſt cordis cōtritio: ſed omnia ſimulate fiūt et alias audiui a quodā excellentiſſimo canoniſta qui erat etiam optimus theolog⁹ quod regula iſta eſt veriſſima: maxime in mulieribus q̄ non laborāt multū in lachrymis ꝛ dixit mihi qđ lachryme ipſe ſunt ſigna manifeſta vere ꝛ interne penitētie. et adduxit mihi tex. de peni. diſt. j. c. petrus. ꝛ. c. lachryme. vbi dicit ꝙ lachryme lauāt delictū quod pudor eſt ꝯfiteri: ꝛ habet Luc. iij. cap. ꝛ ego alias habui in facto nōdum tertius eſt elapſus ann⁹ Rome: in agro Sabineñ. dum quandā vetulam maleficam examinarē q̄ iam. xx. annos in ipſa profeſſione cōpleuerat ꝛ infinita quodam mō ſortilegia venefica ſuis mixturis fabricauerat ꝛ magnū Chriſtianorum numerū diuerſis egritudinibus pollutum reddiderat quoſdā vero occiderat raros vel nullos ſanauerat: q̄ poſtq̄ cōfeſſa fuit crimē dū ego ꝓſequerer illi⁹ examinationē p horas duas et vltra quam maxime videbat cōdolere de ſuis cōmiſſis exceſſibus, ꝛ cōtinuos fletus et ſuſpiria cōficiebat aſſerēs velle profeſſionē illā omnino relinquere ꝛ ad veram orthodoxe fidei religionē reuerti: verūtamen in tanta flet⁹ ꝛ ſuſpiriorū copia nullā vnq̄ ēt minimā lachrymā emittere potuit: ad quod ego als inſtructus plurimum aduerti: et viſum fuit quid valde mirabile qđ mulier fleret ſine lachrymis: ꝛ niſi vidiſſem fortaſſe nō credidiſſem: licet in viro nō ſit mirādū ex quo ipſi duriores ſunt in lachrymis: non tñ nego q̄n mulieres poſſint in multis confingere lachrymas: vt als dixit Cato. Inſtruit inſidias lachrymis dū femina plorat. in actu tamen penitētie videtur q̄d mirandum ſed dici pōt quod diuina iuſtitia hoc agit fauore penitentie. ¶ Secunda ratio redditur quare non poſſunt euadere: quādo ſunt incarcerati: quia diuina iuſtitia tunc nō permittit demonē poſſe ſuā naturalē potentiam exercere i illos: ne aliqui iudices ꝛ officiales curioſi forſan videntes aliqua ſigna manifeſta liberationis eorum inuitarentur ad ꝓſequendum illorum profeſſionē ꝛ hoc eſt qđ dixit. S. Aug. i li. iij. de trini. ꝛ. x. de ciui. dei. ꝛ. S. Tho. in trac. q. prime partis. q. v. in tit. de mira. ꝛ canoniſte in. c. nec mirum. xxvj. q. v. quod deus impedit potētiam demonis in quibuſdam ꝓ cōuerſatione chriſtiane fidei: vt late diximus ſupra eo. tit. vij. q. quia als fides ipſa chriſtiana paulatim tota ſubuerteretur maiorēq; poteſtatē videretur habere diabolus quā deus ꝛ iudex qui eſt miniſter dei. xi. q. iij. nemo cōtemnat. ꝛ. c. ſeq. ꝛ iō tunc deus reſiſtit demoni ꝛ illius vires cōprimit per ea que not. S. Aug. in lib. x. de ciui. dei: ꝛ refert ꝛ ſequit. S. Thom. in. d. trac. qq. d. q. v. et dixi ſupra eo. q. vij.

¶ Summarium.

1 Sortilegia an hereſim ſapiant manifeſtam vt a iudice eccleſiaſtico debeant examinari.

2 Deo ſoli reſeruata que ſint.

3 Demoni naturaliter cōuenitia

et a deo

⁊ a deo ſibi conceſſa que ſint.
4 Sortilegiū cū hoſtia conſecrata factum an ſapiat hereſim manifeſtam.
5 Sortilegia ſimplicia non ſapiunt hereſim.
6 Imagines facere ad amorez prouocandum ſuperſtitioſuz dicitur potius ꝙ hereticum.
7 Sortilegia duo preſupponit conſideranda.
8 Tētatio ē ꝑcipua diaboli ꝯditio.
9 Adoratio diaboli ſapit hereſim manifeſtam.
10 Modus ⁊ forma quibus diabolus inuocatur eſt in materia ſortilegij conſideranda.
11 Sacerdotes diuina exercētes vt contra naturam aliquid eueniat an poſſint dici ſortilegi.
12 Imagines indebite ⁊ viliter tractantes an ſint heretici habēdi.
13 Sortilegium cū hoſtia nō conſecrata an ſit hereticum.
14 Sortilegii forma imagis aliquē affligētes an ſint mãifeſti hꝫtici.
15 Sortilegia in qb⁹ reliqe ſanctoꝝ admiſcentur an ſapiãt hereſim.
16 Sortilegia in quibus admiſcenꝫ eſſentialia vel ſubſtantia ſacramentorum eccleſiaſticorū an hereſim ſapiant.
17 Secreta cordium ſortilegio inquirens hereticus dicitur.
18 Sacramēta eccleſiaſtica nō operantur i turpē vel indebitū finē.
19 Sortilegia in quib⁹ interueniūt res benedicte nō ſapiūt hereſim.
19 Sortilegium malcis concurrentibus cenſetur hereticum.

1 Decimo ⁊ vidēdum eſt an ⁊ qñ hmōi ſortilegia ⁊ opa maleficorū ſapiūt hereſim manifeſte: ita qđ ipſorum rei ⁊ machinatores iudicis eccleſiaſtici inqſitores heretice prauitatis examini ſubijcianꝫ ⁊ hereticoꝝ penis puniãꝫ. Rñd. in hoc deuemendū eſſe ad diſtinctiōes. ¶ Sz anteꝙ ad vlteriora ꝓcedã ꝑ euidētia. ¶ Preſuppono pͥmo qđ quedã ſunt q̄ ad ſolū deū creatorē ꝑtinēt ex quo illa reſeruauit ſibi i pͥuilegiū nulliqꝫ creature ēt
2 angelice illa ꝯceſſit. ¶ Et prout ē hominē verū naturalē creare: vt hꝫ Ge.ij. ⁊ S. Tho. i. j. parte trac. qq. in ti. đ potē. generã. ⁊ de creatio. q. ij. ar. vj. q. iij. art. j. ⁊ ij. et. iiij. ¶ Uel iam creatū in melius aut deterius reformare: aut in alterã ſpeciē commutare: vt ibi dicitur. Itez mortuū ſuſcitare: ita vt vere ⁊ naturaliter viuat: ſicut reſuſcitatus fuit Lazarus q̄ iã quatriduanus erat. vt habeꝫ Joã. xj. caplo ⁊ qñ ēt filiū illi⁹ viduc dū đferreꝫ ad ſepulturam ex feretro ſuſcitauit ⁊ ſurgere iuſſit: vt habetur Matt. xviij. c. ¶ Itez futura ſcire ex vera ⁊ perfecta ſciētia ad ſolū deum ꝑtinet: vt dicitur Eſa. xlj. c. annūciate nobis que futura erūt ⁊ videmus qꝛ dij eſtis vos. ¶ Itē celi motum ſiſtere ab eius vnica voluntate dependet vt inquit. S Tho. in trac. qq. in pͥma ꝑte. q. j. arti. iij. ⁊ vj. ¶ Itein' ſecreta cordis humani que i anime ſunt occulta nec dum ad aliquem actum extrinſecū deuenerunt ſolus de⁹ eſt ſcrutator ⁊ verus cognitor: vt habetur Matth. xij. c. vbi Chriſtus optime cognouit ſecreta cordis phariſeorum qui cupiebant ipſum calumniari apud Ceſarem ex eo quod vocabat ſe Regem iudeorum: ⁊ propterea interrogarūt ipſum cui nam deberent offer

ctū introducendi amorē erga ſortilegū aut ſortilegā in corde illi⁹ amate pſone que nullum vel minimum habet amorez. ¶Primo caſu nō videt᷑ qꝺ ſapiāt hereſiz manifeſte ex quo i hoc ſortilegio imploratur auxiliū illius ſacramēti ad ea q̄ ſunt propria diuine virtutis. ſ. ad reuelandū ſecreta cordis hoīm ſm̄ quod concludit Oldr. in. d. cōſil. ccx. de quo ſupra proxime diximus hereticū poti⁹ eſſet ſi pro notitia occultoꝝ predictoꝝ quis inuocaret auxiliū demōis putans demonē poſſe ipſa reuelare ex certa ſcientia ſm̄ qꝺ dicit idez Oldra. in. d. ꝯſi. ⁊ diximus ſupra. Et ſm̄ hoc nota quod multi hodie inciduīt in hāc ſpēz hereſis q꞉ plꝰes ſunt ex iſtis amātib⁹ fatuis q̄ facere ſtudēt hec eoꝝ ſortilegia cū alijs diuerſis reb⁹ vt ſciāt aiuz amaſie ſiue amaſij anteneat dilectionem ſui: vt hi qui in hac opinione perſiſtunt firmiter id credētes ſunt heretici alias nō. ¶Secundo vero caſu qn̄ ſunt ad effectū calefaciendi cor frigidū: ⁊ iſta ſimiliter nō videnf᷑ quod ſapiant hereſim manifeſte qm̄ inuocat᷑ ſuffragiū illi⁹ ſacramēti ad diligendū ſ꞉ dilectio in ſe nō eſt peccatū imo videtur eſſe meritum apud deum vt habetur in diuinis preceptis. diliges proximum tuum ſicut te ipſuz. ⁊ no. Matth. xij. c. ⁊ dixit Pau. apo. ſi oēs virtutes habuero charitatē aūt nō habeā nihil ſum. ⁊ not. in. c. firmiſſime. de heret. gl. rn̄. in. d. §. ſane. c. accuſatus. de hereti. lib. vj. videt᷑ tenere cōtrarium ꝙ ſortilegia in qb⁹ interuenit hoſtia conſecrata ſapiūt hereſim manifeſte duz ponit plura exempla in quibus ſortilegia ipſa ſapiūt hereſim manifeſte: ponit etiam iſtud de per ſe quando interuenit hoſtia conſecrata nec ſpecifice ponit ad quē effectū illa fierent vnde intelligi pōt ad oēm turpē effectū maxime vbi vertitur materia peccati ⁊ ab iſta opinione q̄ fauorabilis eſt ꝑ fide nō diſcederē: vt dicit tex. in. d. c. accuſatus. maxima enī temeritas eſt illi⁹ chriſtiani qui in rebus vanis ⁊ laſciuis tanti ſacramēti abuſuz audet miniſtrare: ⁊ ad ea q̄ ſupra in contrarium adducebant reſpōdeo nec nego qꝺ diuina virtus p̄cibus implorata ad reuelandum ea que ſecretiſſima ſunt in corde hoīuz hoc facere poſſet q꞉ hec ſūt ſub eius arbitrio ⁊ poteſtate non aūt demonis q̄ eſt creatura: hoc eſt verū quotieſcunqꝫ conſultatio ipſa fieret debito modo iuxta ritū veri diuini cultus ⁊ chriſtiane religionis ⁊ ꝑ modū ſacrificioꝝ q̄ in eccleſia celebrantur per bonos ſacerdotes non autez iſto modo ſuperſtitioſo ⁊ retrogrado iuxta no. in. c. nihil i ſacrificijs. de cōſecra. diſt. j. ⁊ no. in. c. cum marthe. de celebra. miſſ. vide. d. Jo. lec. in ſum cōf. in ti. de ſortile. q. xix. ⁊ q. vlt. per iſta enim ſortilegia nō implorat᷑ auxiliū ſacramēti mixti in factura aut ipſa diuina virtus ad reuelādū iſta: ſed poti⁹ demonis ſuffragium vt illa reuellet ꝑ abuſuz iſtoꝝ ſacramētoꝝ cui oīa hmōi opera ſortilegia immolant᷑ ꝑ illam amicitiam quam ipſi maleficij habent cum demone ſecūdū pacta inter eos inita. xxvj. q. v. c. nec mir. ℣. ad hec oīa. ⁊ Jo. lec. in ſum. con. eo. ti. c. u. ⁊ hoc faciūt in opprobriū diuine maieſtatis: ⁊ ſi quare ſpōſa reuelatiōis ideſequā

tur illa profecto ſunt diabolica ⁊
non diuina: ſed iſtū tam turpem
abuſuꝫ ſacramētoꝝ diabol9 in- 5
ſtruit hoieꝫ facere: vt ſub eo ipſe
facilius adoref ab homine i ocde
c9 diuine bonitatis ⁊ hoc modo
hominē decipit: vt dicūt canoni
ſte ⁊ ſacri Theologi i locis ſupra
not. in. vj. ⁊. xij. q. ⁊ habetur in. d.
c. epiſcopi. Ad ſecūdū dū dicebaf
quod diligere in ſe non eſt pecca
tum: eſt verum quando dilectio 6
ipſa eſt in charitate fundata tūc
eni ē op9 meritoriū deo q2 chari-
tas eſt recta volūtas ab oib9 ter-
renis: ac preſentib9 penitus ad- 7
uerſa i icta vero deo inſeparabi
liter vnita igne quodā ſpūs: om-
nis extranee corruptiōis neſcia:
nulli vitio mutabilitatis obno
xia: ſupra oīa que carnaliter dili-
gunf excelſa: ⁊ in effectu cōclude
quod illa eſt dilectio maxima cir
ca diuina ⁊ eccleſiā vel erga pxi
mum pp deū qui reſpicit anime
beatitudinem non hec mūdana
fragilia. vide tex. pclarū de peni.
diſt. ij. c. charitas eſt. vbi plura ſin 8
gularia de charitate narrantur:
hec eni eſt illa charitas ⁊ dilectio
que habet meritū regni celeſtis
hec eſt illa de q̄ locut9 fuit Pau.
apl's ⁊ Matth. xxij. c. ⁊ de qua lo
quitur diuinū preceptuꝫ. ⁊ tex. in
d. c. firmiſſime. ⁊ ibi glo. cetere ve
ro dilectiōes carnis que terrene
ſunt potius hn̄t annexum pecca-
tum quam meritum reſpectu vlti
mi effectus q̄ eſt carnalis coitus
⁊ ppea ille qui putat ſacramētuꝫ
eucharistie operari ea q̄ ſunt me
diate vel imediate peccatū eſt in
maximo errore: nec caret manife
ſte hereſis ſuſpitione nihilominꝰ
i iſtis ſemp me refero ad cōmunē 9

Theologorū opi. ⁊ rectum iudi-
cium ſctē matris eccleſie. ¶ Gui-
dradus †autem in hac materia.
in conſil. ſuo. ccx. quod incipit re
gularis hꝫ traditio ⁊c. ſic diſtin-
guit dicens qđ ſortilegia ſimpli-
cia: vtē pocula amatoria vel aſſu-
mere hoſtiā non ſacratā iſta nō
inducunt hereſim: vt in. c. j. de ſor
ti. ⁊ in Rub. eo. tit. l. ſi quis aliqd.
§. qui abortionis. ff. de peni. ⁊. c.
de hoie. de celebra. miſſ. ¶ †Ima
gines vero facere ad amorē mu-
lieris prouocādū dicit ipſe quod
magis videf eſſe ſupſtitioſum q̄
hereticū. ¶ †Sed circa hoc duo
ſunt cōſideranda. ¶ Primuꝫ eſt
modus inuocationis quo inuo-
catur demonis ſuffragiū. ¶ Se-
cundū eſt conſiderādum circa rē
que expetitur. ¶ Primo igitur ca
ſu aut inuocatur auxilium demo
nis per modum imperij ⁊ ſuffra-
gij. aut p modū adorationis ⁊ cul
tus latrie: primo caſu aut implo-
ratur ad tentandum ⁊ flectendū
publicos aīos mulieꝝ ad libidi
nem vel his ſimilia †que ſunt de
propria demonis natura ⁊ nō ſa
piunt hereſim: vt habef in apoca
lipſ. ij. c. ecce miſſurus eſt diabol9
aliquē ex vobis in carcerem vt tē
temini ⁊c. ⁊ habetur Math. iiij.
Marc. j. ⁊ Luc. iiij. hoc eni eſt pro
prium demonis tentare hominē
ad peccādum: vt ibi dicif ⁊ dixi-
mus ſupra ea. q. in princi. ¶ Aut
imploratur eius auxiliū ad ſcien
dum futura vel ad aliquid aliud
faciēdum qđ ſoli deo creatori cō-
petit ⁊ tunc ſapiunt hereſim ma-
nifeſte: q2 vult attribuere creatu-
re quod eſt ppriū creatoris: vt. c.
accuſat9. §. ſane. de heret. li. vj. ⁊
ibi not. doc. ¶ †Secūdo vero ca

vnũ deum arbitrãtur ⁊. huc vſqꝫ
perficitur: ſecunda oratio ⁊ dictũ
illius ſecunde partis deinde ſe-
quitur improbatio illarum falſe
opinionis ⁊ erroris predicti. Ra-
tio igitur finalis eſt illa quã pri-
me dixi ex qua omnes alij errores
⁊ illuſiones ſucceſſiue dependent
cum credunt illas Dianã ⁊ He-
rodiadem eſſe veras deas ⁊ in
eis multũ diuinitatis ⁊ numinis
eſſe: ⁊ iſte eſt verus intellectus il-
lius capituli ſi bene cõſideretur
in verbis ⁊ in mente. Stante igi-
tur rõne p̄dicta expreſſa ſecundũ
illã verba ipſius legis ſunt inter-
pretãda: ⁊ vbi ratio ipſa non con
uenit lex quoqꝫ omnino ceſſat. d.
l. cũ pater. §. dulciſſimis. ff. de le.
ij. l. hec actio. ⁊ ibi Bart. ff. de ca-
lũ. l. is qui animo. ff. de acquiren.
poſſeſ. Ratio autẽ predicta non
cõuenit neqꝫ verificari poteſt in
hac ſecta ſtrigarum ⁊ maleficiorũ
quippe quia ipſi vel ipſe non de-
cipiunt̃ iſta falſa opinione putã-
tes inſeruire deabus iſtis ⁊ extra
vnum deũ aliquid numinis eſſe:
ſed ipſe vidẽt cognoſcũt ⁊ appre-
hẽdũt expꝛeſſe qd illarũ. Princeps
cui inſeruiunt ⁊ quẽ obediunt ⁊
adorãt eſt diabolus inferni infe-
rior deo: ⁊ inimicus dei: ſꝫ illi in-
ſeruiunt relicto creatore propter
mundi vanitates ad explẽdas il-
larũ libidines. d. c. epiſcopi. in pn.
⁊ c. ſi quis epiſcopus. eadem. q. v.
ſi em̃ ratio ipſa de qua ſupra iſtis
ſtrigimagis non conuenit verba
legis ⁊ illi9 diſpoſitio minus cõ-
uenire debet per ea q̃ proxime di
cta ſunt eo maxime. Quia rõ le-
gis determinata reſtringit dictũ
legis: vt illa duntaxat lex ipſa cõ
prehendat ad que ratio illa natu
raliter adaptari põt: ⁊ non vltra
d. l. cum pater. §. dulciſſimis. ⁊ l.
hec actio. ⁊ ibi Barto. ff. de calũ-
nia. ⁊ l. is qui animo. ff. de acqui-
ren. poſſeſ. ⁊ prima diſtin. conſue-
tudo. ⁊ not. glo. in Clemen. pri. de
elec. ⁊ per Geminia. in. c. vbi peri
culum. in prin. eo. tit. lib. vj. Cum
autem iſte ſint excluſe a ratione
dicũtur eſſe excluſe a legis diſpo
ſitiõe per ea que ſupra diximus:
nec obſtãt exẽpla ⁊ auctoritates
quas textus inferius deducit de
Paulo ⁊ Ezechiele: quia illa oĩa
referuntur ad ſectã illam: de qua
ibi non autẽ ad ſtrigas ſiue ma-
leficas: de quibus hic. Fateor ta-
men quod ſtrige iſte ⁊ malefice
in quibuſdam conueniunt cum
mulieribus illis de quib9 in. d. c.
epiſcopi. in ſecunda parte in hoc.
ſ. conueniunt quia vtraqꝫ ſecta in
ſeruit Diabolo etiam illius impe
rio gubernatur: ſed vna ſcienter
altera ignoranter: vna decipitur
altera decipit. Cõueniũt ⁊ in alio:
quia quo ad effectũ eterne dam-
nationis: ita ſunt damnate ille ſi
cut iſte ita Demones habent im
perium ſuper illis ſicut ſup iſtis ⁊
eodem modo ille ſunt eliminãde
⁊ deijciẽde extra parochias ſicut
iſte ſtrigimage: qꝛ oẽs ſunt dãna-
te. nõ tñ ſequit̃ ſi in aliquibus cõ-
ueniunt ⁊ equiparantur: ergo in
omnibus debent eſſe equiparate:
qꝛ data diuerſitate rõnis dat̃ etiã
diuerſitas iuris: vt. ſ. diximus et
dicemus etiã infra eo. tit. q. xij. dũ
declarabitur materia poculorum
ſiue venenorũ: ⁊ vt dixi extra cõio
nem fideliũ poſite ſunt ille ſicut
iſte ⁊ omnes tanqꝫ oues morboſe
ſunt penitus a chriſti fidelibus
euitãde ne ſanas oues morbo il-

lo inficiant.l.ij.C.de ſum.tri.⁊.l.
bi qui ſanctã.C.de apoſta.q2 oẽs
ſunt eiuſdẽ diabolice religionis:
ſed diuerſe pfeſſionis et habitus
dico animi nõ corporis ⁊ ordinis p
feſſe ſicut monachi et moniales
xpiane religionis diuerſos ordi-
nes pfeſſionis accipiunt ad vnũ
tñ diuinũ cultũ oẽs tendentes:ita
iſti dãnati diuerſos ordines ⁊ ri-
tus accipiũt ⁊ ſub diuerſis ordini
bus ⁊ moribus diabolo inſeruiũt
⁊ diuerſis quoq3 noibus nũcupã-
tur:quidã ſunt heretici:quidam
manichei alij vero apoſtate: alij
ſciſmatici donatiſte:et ſimiles de
qb9 in.l.manicheos.C.de heret.⁊
l.j.⁊.l.bi q ſanctã.C.de apoſta. et
habetur per gloſ.Abb.⁊ alios doc.
in rub.⁊ in.c.j.de apoſta.⁊ de ſciſ
mat.⁊ hoc eſt quod in effectu vo-
luit dicere text.in.c.excõicamus
lo primo.⁊ lo.ij.in pn.extra de he
ret.vbi dixit.facies quidem habẽ
tes diuerſas caudas autem adin-
uicẽ colligatas q2 de vanitate cõ-
ueniunt in idipſum p facies dico
diuerſas itellexit de diuerſis ordi
nibus hereticorũ ſiue ſortilegorũ
per caudas adinuicẽ colligatas
intellexit de vnico cultu eiuſdem
diabolice religionis:q2 oia eorũ
opa tẽdunt ad cultũ Sathane ſi-
ue in mẽte ⁊ intellectu:ſiue in cor
pore ſtant.ad hoc vide q dixi.s.in
29 primo euidẽtiali huius.q. †Ille
igitur mulieres de quibus in.d.c.
epi.dicunt ppue heretice ex quo
pſiſtũt in illo errore putantes ali-
qd numinis eſſe in illis deabus ⁊
illas eſſe veras deas relicto deo
ſaluatore nr̃o vt in.c.j.de ſum.tri.
⁊.xxj.q.ij.q ſine ſaluatore.⁊.c.fir-
miſſime.de hereti.Iſte vero ſtri-
gimage magi ⁊ ſortilegi que ſciẽ-
ter ex propria malitia peccant re-
linquentes diuinũ cultum ⁊ chri
ſti fidem ⁊ ſcienter adherẽtes dia
bolo quem ſciunt ⁊ cognoſcunt
diabolum infernalem ⁊ inimicũ
dei non dicuntur proprie ſtricte
heretice:q2 nullo dicuntur errore
ſeducte:ſ3 potius apoſtate pfidie:
q2 ſciẽter ppria temeritate receſſe
runt a fide xpi q̃uis iſta earũ apo
ſtaſia longo tpe indurata ⁊ perti
naciter defenſata tranſit in here-
ſim.vt diximus.s.tit.q.ij.⁊ dicunt
glo.⁊ doc.in rub.extra de apoſta.
⁊ habet p imperatorẽ i.l.j.⁊ bi qui
ſanctã.C.eo.tit.vbi apoſtate pro-
prie dñr q ſciẽter ⁊ propria aucto
ritate ſiue potius temeritate retro
cedunt a fide xpiana vt habetur
in.d.l.j.⁊ in glo.rub.⁊ in.c.j.extra
eo.tit.⁊ p.S.Thom.in ſcd'a ſcd'e.
q.xcv.art.v.⁊.vj.in titu.de ſupſti.
ad q faciũt que diximus.s.in pri-
mo euidẽtiali ⁊ ſupra etiam.q.ij.
30 ¶ †Et nota vnũ valde ſingulare
qd iſtorũ apoſtatarũ due ſunt ſpẽs
vna eſt q ſimpliciter retrocedit a
fide ſequitur cultũ ⁊ obediẽtiã de
monis:altera eſt q poſtq3 xpi fidẽ
abnegando poſtergauit ⁊ deiecit
ex corde ſuo iterũ ſe baptizat ex-
pſſe in noie diaboli:⁊ aliud nomẽ
ſibi ſuperimponit l3 vtraq3 ſpẽs
ſit damnata:prior tñ ſi petin ſuũ
reuocat admittit ad pniam ⁊ eui
tat penas corpales ſicut hereti-
ci:vt.l.manicheos.C.de heret.ſe-
cũda vero ſpẽs nunq3 admittitur
ad pniam in foro iudiciali ex quo
poſſit euitare penas corpales ẽt
ſi millies abiuraret pfeſſionẽ il-
lam ⁊ vellet ad xpi fidẽ reuerti nõ
auditur quo ad iſtũ effectũ:⁊ iſte
eſt tex.valde not.ad hoc in.d.l.bi
qui ſanctã.⁊ ibi glo.C.de apoſta.

eodem modo irremiſſibiliter pu-
niūtur qui abnegato baptiſmate
xpiano iudei effecti ſunt ꝛ inter
iudeos commorantur. vt in. l. j. C.
31 de apoſta. † quo ad aiam vero in
foro ↄſciētie admittiẜ pnia iſtorū
ab eccleſia ꝛ aliorū quorūcūqꝫ vt
not. in. d. l. manicheos. per doc. et
habeẜ in. c. ad abolendaꝫ ꝛ. c. fir-
miſſime. de heret. p gl. in. c. excōi
camus. el. ij. eo. ti. ꝛ. c. ſup eo. titu.
lib. vj. ꝛ diximus. ṡ. tit. j. q. v. circa
finē. ꝛ iſta ſit prima dr̄ia que repe
ritur inter iſtas quo ad nomen ꝛ
ordinē profeſſionis. ¶ Scđo dif-
ferūt in modo profitēdi: qꝛ ille de
qbus in. d. c. epi. non faciunt pro-
feſſionem expſſam cū demone ſi-
cut iſte nec credunt inſeruire de-
moni: ſed deluduntur ſub ſpecie
boni. ꝛ ppea dicit tex. ibi qꝫ diabo
lus poſtqꝫ illarū mentē captiuatā
tenet transformat ſe in diuerſas
ſpecies pſonarum. ¶ Tertio diffe
rūt: quia ille nulla cōficiūt ſortile-
gia nec maleficia in humanis aut
brutoꝝ corporibus ꝛ nemini no-
cent niſi ſibiipſis ꝛ ppea non di-
cunẜ malefice: ſꝫ heretice. iſte ve-
ro ſunt deterioris conditionis: qꝛ
nocēt multis per diuerſa malefi-
cia: vt latius ſupra vidiſtis in. ij.
iij. q. ¶ Quarto diſconueniunt in
hoc qꝛ non reperiẜ quod ille ali-
quē maleficiatū curauerint ꝛ ipſa
maleficia cōtrarijs maleficijs ab-
ſtulerūt: iſte vero publice incūbūt
cure ꝛ medelis maleficiatorum ꝛ
poſtqꝫ aliquē dicto morbo cura-
uerint ſepius indicant maleficiā-
tē ſaltim aliqb9 indicijs. vt habe
tur p. S. Aug. in lib. x. de ciui. dei
ꝛ in. iij. de trini. ꝛ. S. Thom. in. d.
q. v. prime partis tract. qq. in titu.
de mira. ꝛ habeẜ. xxvj. q. v. nec mi
rum. §. necromāti. ver. ad hec oīa.
¶ Quinto qꝛ illa licet inſeruiant
demoni virtualiter tñ inſeruiunt
ſub forma dearum ꝛ bonoꝝ nu-
minuꝫ: iſte vero proprio demoni
ſedenti in ſolio maieſtatis cui vt
dño ꝛ vnico ꝓprincipi reddūt obe-
dientiam vt ſupra latius diximus
in. ij. ꝛ. iij. q. ¶ Sexto quia nō ap-
paret quod ille de quibus in. d. c.
epiſcopi. accedant ad ludos: ꝛ ex-
erceant ibi choreas ꝛ ſaltationes
ꝛ demum coitum carnalē habeāt
cum ſicut iſte per ea que. ṡ. latius
in hac. q. concluſimus et per. S.
Thom. d. q. v. ¶ Septimo diſcor
dāt in hoc: qꝛ ille nulla celebrant
ſacrificia nullaſqꝫ imagines offe-
runt neqꝫ baptizant: aut reſponſa
petūt: iſte vero cūcta opera hmōi
faciunt vt ſupra late vidiſtis in. ij.
ꝛ. iij. q. ꝛ in hac etiam in primo. ꝛ
ij. fundamēto. ¶ Et qđ ſint diuer
ſi ordinis ſpecie differētes appa-
ret ex diuerſitate tractatuū ꝛ capi
tulorū ꝛ etiā auctorū. ea enī q̄ diſ-
ponunẜ in. d. c. epi. decreta fuerūt
in cōcilio aquirē. diſpoſitio aūt. c.
nec mirū ſumpta fuit ex doctrina
textualiū. S. Aug. in lib. x. de ciui.
dei cū igiẜ ex diuerſis auctoribus
tpibus ꝛ cauſis decreta ipſa ſtatu
ta fuerint ſuperflua fuiſſet alteri9
deciſio ſi vtrumqꝫ eundeꝫ caſum
comprehenderet vel decideret: cō
tra no. in. §. quibus in prima con-
ſtitu. C. ꝛ in. c. ſi papa. de priuileg.
lib. vj. ne igiẜ iſtud incōueniēs ſu-
pfluitatis ſuccedat dicamus qđ
c. epi loquaẜ de diuerſa ſpecie mu
lierū ab iſta ꝛ ab illa de qua in. d.
c. nec mirū. maxime cū in verita-
te plures reperiūtur ſpēs ꝛ diuer
ſe profeſſoꝝ ſub hac diabolica reli
gione vt. ṡ. dictū eſt in pmo eidē-

tiali. ¶ Sed contra predicta oppo. ꝛ dico q̄ȝ imo. d. c. epiſcopi. loquit̃ de iſtis ſtrigimagis maſculis ꝛ feminis ꝛ de oib⁹ ſortilegis vt apparet i princ. ipſi⁹. c. dum dr̃ q̄ȝ epi ꝛ eorū miniſtri: curā hēant ſortilegā ꝛ magicā artē a zabulo inuētā extirpare ꝛ ſi aliquē viruȝ aut mulierē hmōi ſceleris ſectatorē inuenerint ex parochijs ſuis omni ſtudio eliminare ꝛ deijcere curēt. ſol. verū eſt quod oēs illi q̄ ſūt diabolice religiōis ꝛ ſub illi⁹ obedientia debent a limine eccleſiaꝝ ꝛ a xp̄i fideliū cōione repelli ſiue ſint heretici: ſiue ſciſmatici: ſiue apoſtate. magi: necromanti: ſortilegi: cuiuſcūq; ſint ordinis et gradus aut quocūq; noie nuncupent̃ quo ad hoc vt a fideliū xp̄i cōſortio ſeparent̃ oēs equiparāt̃ ex quo oēs dānati ſunt ꝛ dicunt̃ veluti oues morboſe ꝛ ab ouili xp̄i fideliū penitus externe ꝛ merito ſūt igit̃ ab ipſoꝝ cōſortio ſeparāde: vt. l. ij. C. de ſum. tri. ꝛ. l. hi q̄ ſcām. C. de apoſta. c. firmiſſime ꝛ. c. ad abolēdā. extra de heret. ꝛ i Clem. j. eo. ti. ꝛ. d. c. epi. in prin. lȝ em̄ q̄ ad hoc ſint equiparati non ſequitur ergo q̄ȝ quo ad oia cenſeantur eſſe eq̄parati: vt no. in. c. excōicamus. in pn̄. cl. primo. ꝛ lo. ij. de hereti. lȝ enim iuris lator in princ. d. c. fecerit mētionē de. h: ac ſecta nihilominꝰ. poſtea dū loqūtur de illis mulierib⁹ i ſpecie mutauit caſuȝ in facto i ver. ibi illud etiam non eſt omittendum quod quedam ſcelerate mulieres retro poſt Sathanam conuerſe ꝛc. qui eſt diuerſus a precedenti vt pȝ ex his que tradit. S. Thom. in. d. q. v. prime ptis trac. qq. tit. de miracu. vbi dicit quod demones poſſunt mirabiliter in nobis operari dupliciter: vno modo per veraȝ corporis trāſmutationē ꝛ per veros effectus corporeos. Alio modo ꝑ apparentiam ꝛ illuſioneȝ ſenſuū ex aliqua immutatione imaginationis ꝑ que verba voluit intelligere de vtraq; mulierū ſecta ſubiūgens ēt q̄ȝ neutra tm̄ ipſaꝝ opatio eſt miraculoſa ſed ex reb⁹ naturalibus ꝛ per modum artis demonis ſubtilitate iucta: ꝛ hec ſufficiant quo ad ſolutionē oppoſitionis facte de. d. c. epi. ¶ Ad illō̄ ſecunduȝ dico dum adducitur illud incōueniēs q̄ȝ demō portare poſſet ꝛc. ſolu. colligitur ex his que dicit. S. Thom. in. d. q. v. ver. reſpondeo in ti. de mirac. vbi dicit quod demones multa poſſent facere que nobis viderentur eſſe miracula: tm̄ ea faceret coꝝ naturali virtute ꝛ ex reb⁹ naturalib⁹ ſi a deo facere pmitterent̃. ſed q2 non permittunt̃ iō ea facere non poſſunt que quideȝ facultas fuit illis adēpta per paſſionē dn̄i nr̄i Jeſu chriſti. vide ibi: vt ſingulariter dixit. S. Bonauen. in. iij. ſen. diſt. xix. q. iij. ꝛ diximus ſupra. q. precedenti. nec eſt mirandum ſi demon ſtrigimagas ꝛ alios ſuos profeſſos defert corporaliter: q2 id facere pōt deo pmittente: ex q̄ ſūt omnes gregis diabolici: vt latius dixim⁹. ſ. ea. q. in. iiij. fundamento iſti⁹ vltime opi. ꝛ tetigi ēt ſupra in vltimo fundamēto eiuſdē poſt ſeptimā differētiā iter. d. c. epi ꝛ ſectā ſtrigarū. Pro q̄ optime facit dictū illō̄. S. Bonauēn. iij. ſen. diſt. xix. q. iij. n. 22. ꝛ. 23. de q̄ dixim⁹. ſ. q. pxia a. 3 n o ſenſu. ſi em̄ Diaboli potētia fuit depſſa ꝛ debilitata ꝑ paſſioneȝ dn̄i noſtri

Jeſu xpi a quo fit manus attra-
hens penitus abſciſſa manus ve
ro cōpellens debilitata: ⁊ eius vi
res coangustate fuere: illud eſt ve
rū reſpectu chriſtianorum p̄ q̄-
bus effuſus fuit ille ſanguis pre-
cioſus: illi vero qui ſunt extra ba
ptiſmū ⁊ abnegarūt fidem xpi ſi-
cut pagani ſunt reputādi ⁊ ſunt
extra omnē gratiam ⁊ beneficiū
ſalutis. vt. d. c. firmiſſime. de here
ti. ⁊. l. hi qui ſanctā. C. de apoſta.
ergo ſequitur q̄ð diaboli potētia
quo ad iſtos remanet illeſa: ⁊ per
ɔ̄ns ipſos deferre pōt ad libitum
accedente maxime ipſarū mulie
rum voluntate ⁊ conſenſu. ¶ Ad
tertiū dico q̄ð demones non pſſt
extendere eorū vires cōtra iuſti-
tiā humanā ⁊ eripere captiuos
de manibus publice iuſtitie: quia
deus non permittit: vt dicit. S.
Aug. in lib. x. de ciui. dei: ⁊ Sctūs
Tho. d. q. in tit. de mirac. al's ſe-
quereť q̄ð demonis potētia eſſet
ſupra diui nā ⁊ q̄ð iuſtitia oino p
iret: ⁊ iura oīa ſubuerterēť quod
deus nullo modo patitur vt dicit
Tho. ibi vide q̄ dixi ſupra eo. q. v.
¶ Ad quartū nō negatur immo
cōcediť q̄ð demones poſſunt mi
rabilia operari in imaginatiua ⁊
humano intellectu que veriſimil
lima ſunt ⁊ vera vndiq̄ꝫ eſſe videā
tur: ex hoc tñ non ſequitur q̄ nō
poſſint aliquas opationes natu
rales efficere ⁊ mouere corpa in-
feriora: vt late diximꝰ. ſ. in primo
fundamento: ⁊ etiā in ſcðo huius
concluſionis ⁊. S. Tho. in. d. q. v.
ver. rñdeo. vbi dicit q̄ð demones
poſſunt mirabiliter in nobis ope
rari dupl'r. vno modo per veram
corporis trāſmutationē. alio mō
per preſtigioſam mētis illuſionē
⁊ formas apparētes: vt habeť in
d. c. epi. in. ij. parte. ¶ Ad q̄ntum
dū datur de illo exēplo rñdeo q̄ñ
demones facile pſſt hoies decipe
re dum capiunt mulieres ad lu-
dos p̄dictos ⁊ illorū ſacrificia ce-
lebranda neceſſe eſt q̄ð habeant
mulierē in corpore ⁊ earum natu
turali forma ſi ea q̄ cupiunt pfici
volunt ⁊ ppterea ne ſequať ſcan
dalū aut periculū ꝫ ipſas ſatha-
nas mittit aliū demonē in forma
ſuccubi q̄ iacet ad latꝰ mariti lo
co vxoris: quoties contingit oia
vxoris officia in thoro coniugali
etiā coitus ſubire nō denegat: ſꝫ
libēter appetit: ⁊ adeo ſe bene ac
cōmodat q̄ð quēq̄ꝫ etiā ſapientiſ-
ſimū falleret. vide. S. Tho. in. d.
q. v. ⁊ dixi. ſ. late in primo funda
mento cōcluſionis ⁊ in. ij. euiden
tiali. dūꝫ dixi de opationibꝰ incu
borū ⁊ ſuccuborū. Nēpe velle q̄ð
hi q̄ tenent aliā opi. q̄ð deferunť
ſolū in ſpū reduceret mihi intel-
lectū illū ad practicā. Aut eñ vo
lūt q̄ð demon capiat parteꝫ ſpūs:
ſcꝫ anime: q2 ſpūs hominis idem
eſt q̄ð aia vt no. declarat Arc. in
c. moyſes. xxxij. q. ij. ⁊ hoc facere
non poteſt: quia anima eſt vnica
in ſubſtātia ⁊ indiuiſibilis ⁊ nul-
lam recipit diuiſionem in q̄ntita-
te nec i qualitate: vt dicit philoſ.
in primo de anima. ⁊ eſt gl. not. ⁊
ibi Abb. in. c. j. de ſum. tri. in ver.
ſimplex. ⁊ Bar. in. l. ſtipulatiōes
non diuiduntur. ff. de vb. obli. in
iij. opp. vbi dicit quod anima eſt
indiuiſibilis: ⁊ eſt tota in toto et
tota in qualibet parte corporis:
aut volunt q̄ demon capiat totū
ſpiritum ſiue totā animam ⁊ ne-
ceſſe eſſet quod remaneret homi
nis cadauer ⁊ ſic mortuuꝫ abſcen

te anima ⁊ ſequeret malus incon
ueniēs: qꝛ eſſet in poteſtate demo
nis auferre vitam hoi ⁊ illi de-
functo reſtituere ⁊ ſic mortuū ſu-
ſcitare: qḋ eſt impoſſibile qꝛ ſol9
deus hoc facere pōt: ⁊ nulla crea
tura neq; angelica neq; humana
habet hanc facultatē ſuſcitandi
mortuū: vt dicā.j.in.x.q. vñ nō vi
deo quomodo illorū opinio poſ-
ſit ſaluari intelligēdo de ſtrigis ⁊
magis: ⁊ ſi tu diceres non dico ꝙ
demon auferat totā nec partem
anime ſed deludit dormientē per
illa ſigna ꝑſtigioſa formata i in-
tellectu ſiue intellectui preſenta-
ta per immutationē imaginatio-
nis qḋ facere pōt demō. tūc rñd.
qḋ eſt impoſſibile: vt tot natura-
les operationes que fiunt ꝑ iſtā 1
ſectā ſtrigimagarū maleficiorū ⁊
aliorū ſimiliū fieri poſſunt in ſpi 2
ritu ſolo q̄n interueniat corpus ⁊
mēbra naturalia: q̄ūo eñ poſſent 1
in cōgregationib9 ⁊ ludis predi-
ctis tot choreas reuerentias ⁊ re
trogradas ſaltatiões efficere niſi
corpus adeſſet: q̄ūo poſſent coitū
carnis implere quē faciūt in ſin-
gulis cōgregationib9 ludis cō-
pletis niſi corpaliter intereſſent:
nec dicēdū eſt ꝙ ſit pollutio ſom-
niātis: qꝛ demones pñt vere ⁊ cor
poraliter cū mulieribus coitū pfi
cere ⁊ illas q̄nq; reddere pregnā
tes in aſſumptis corporibus ſm
ea que.s. diximus in. q̄. euidētiali
iſti9.q. ergo ſequit neceſſario qḋ
corpaliter pficiūt coitū: nō nego
tñ ꝙ etiā non poſſunt in ſomnijs
pollui diabolo operāte. Q̄ūo etiā
poſſent illorū ſacrificia ⁊ cerimo
nias celebrare? ⁊ imagines illis
imponere ſi in ſolo ſpū hec fierēt
quarꝫ imaginū olim vnā vidi ro-
me ⁊ manibus palpaui: ⁊ erat vera
ſpecies materialis habens mate
riam ⁊ formam ⁊ formata erat ex
quibuſdam mixturis mihi igno-
tis: quomodo etiam poſſent tot
maleficia ⁊ ſortilegia contra hu-
mana corpora fabricare niſi cor-
poraliter intereſſent? In ſpū eñ ei
in ſomnijs nemini vnq; vidi in-
iuriā fieri nec occidi quēq;. Cum
igit operationes iſte ⁊ alie hmōi
q̄ ſunt naturales ⁊ corporee non
poſſunt fieri niſi per corpus ⁊ mē
bra: ergo ſequit qḋ ſtrigimage et
alijs ſimiles deferunt ⁊ interſunt
corporaliter et non in ſpū ſolo: et
per iſta ſum expeditus de iſta ſe-
ptima difficili queſtione.

¶ Summarium.

☞ Diabol9 aut ſortileg9 an poſ
ſit nocere corporib9 xp̄ianorum.
Maleficium poteſt ſolis verbis
perfici.

Octauo q̄ro ſi de
mon per ſe non
pōt nocere cor-
porib9 xp̄ianoꝝ
q̄ nō ſunt de ſua
religiōe: qꝛ de9
id nō pmittit vñ
fit qḋ ſepius infantes ad lat9 pa
rentum ⁊ in ꝓprijs gremijs ma-
trū reperiuntur q̄nq; ſuppreſſi: et
eorum corpuſcula conciſa ⁊ muti
lata: aut aliqua alia intrinſeca
egritudine polluta ex qua ſepius
polluunt. Sol. dic quod licet de-
mon per ſeipm̄ corporibus chri-
ſtianorum nocere nō poſſit ad il-
los maleficiandum vtitur inſtru
mēto malefice ſiue magi qui vel
que cum vnctionibus pulueribus
ceteriſq; mixturis maleficis ⁊ ve
nenis predictis infantib9 ⁊ alijs
in occultis noctis ſilētio dū dor-

miunt parētes ⁊ omnes quieſcūt ipſe demon aperit oſtia etiam ſi fortiſſimis ferris clauſa eēnt ⁊ illas maleficas intromittit ꝑ oſtiū dico: aut quandoqȝ per feneſtras in domo maleficiādi quos ſic intromiſſos inſtruit quomodo facere debeāt: ⁊ ne lux candele aut lucerne impediat maleficum ne diſcoperiatur aut cognoſcatur a maleficiādo ipſe demū in aſſumpta forma felis ſiue gatte lucernam: lampadem ſiue candelam quam lucentem reperit ilico extinguit vt malefic9 ipſe cōmodi9 poſſit maleficia ſua perficere quibus pactis malefic9 tutus abit: demon vero vt facili9 illinc recedere poſſit aperit oſtia deinde reclaudit ꝓut ante illa repererat: nec putes (vt quidam ignari vulgares aſſerunt) quod ipſe ſtrige ſeu malefici trāſformēt ſe i ſpeciē gatte: aut alterius animalis bruti: qȝ hoc eſt impoſſibile demoni quod poſſit hominē tranſformare in alteram ſpeciem: vt dixim9 ſupra. q. preceden. ⁊ dicemus infra eo. q. x. bene verum eſt quod ipſemet demon aſſumit illas varias formas et facit operationes illas de quibus ſupra ſecundum quod declarat. S. Aug. i lib. x. de ciui. dei ⁊ l. iij. de trini. ⁊. S. Tho. d. q. v. prime partis. qq. diſput. in tit. de mira. ⁊. S. Bonauē. ſup. iij. ſententiarū. q. iij. ⁊ in. c. epiſcopi. xxvj. q. v. Et vt facilius ⁊ ſine periculo ipſi malefici poſſint ꝑficere dicta eoꝝ maleficia demō eſt illi preuius et tanq̄ dux in tenebris illis quos ducit ad lectum maleficiādi diſcooperit pannos ⁊ oſtēdit omnia que facienda ſunt dormientibus oībus quib9 ipſe demon iponere poteſt iuxta caput ſemina quedam aut pulueres ex quibus inducitur ꝓfundus ſomnus: quibus ſic dormientibus introducit maleficū ⁊ omnia perficit: et hoc ego alias referri audiui a duabus mulieribus maleficis quas ꝑ maleficijs huiuſmodi pre manibus examinandas accepi: et eſt veriſimile: quod ita ſit qȝ nunq̄ reperi nec audiui qđ aliquis maleficus ſiue malefica fuerit vnq̄ apprehenſus in flagranti crimine et videtur quodammō impoſſibile quod cūtes i domos alienas ⁊ per ſecreta dom9 nocturno tēpore clauſis oſtijs atqȝ feneſtris poſſent ita tute in obſcuris tenebris ingredi ⁊ euadere abſqȝ aliquo rumore vel ſcādalo niſi haberent ducem Demonem qui illas in operib9 ipſis ſaluas redderet. ¶ Quandoqȝ nullo veneni hauſtu vł mixtura in corpore vel extra corp9 adiecta: ſed ſola potentia carminis ⁊ verboꝝ perficitur maleficiuȝ: vt habetur in. c. nec mirū. §. magi. xxvj. q. v. vbi tex. refert dictū Luca. Mēs hauſti nulla ſanie polluta veneni ⁊c. ¶ Et ego alſ vidi Rome quēdam magnum excellentiſſimum grecum tempore Adriani. vj. anteq̄ perueniret ad vrbem ꝑōti. ipſe qui ſolis verbis compreſſerat vires cuiuſdā ferociſſimi tauri exiſtentis in armento in loco ſylueſtri quē ſic affixum: vt ita dixerim ⁊ humiliatuȝ apprehendi dit per cornua ⁊ chordula quadā ſatis debili arte tamen magica fabricata taurum ipſum ligatū quo voluit adduxit media nocte circiter quatuor aut q̄nqȝ miliaribus: ⁊ hec notoria ſunt que viſa

fuerunt p ducētes ꝛ vltra viros quem poſtea habui i carcerib⁹ capitolinis examinandum:ꝛ oia iſta ꝛ maiora quoqꝫ ingenue fate baſ verboꝝ potētia efficere poſſe ꝙ tamē poſtea euaſit imperfecto examine fauorib⁹ populi Romani ꝛ quorūdam magnatum.

¶Summarium.

1 Sortilegi quare incarcerati ꝛ in publica cuſtodia detenti nō vtantur arte ſua.

2 Sortilegi qualiter cognoſcātur vere vel ficte penitere.

3 Deus quandoqꝫ impedit diabolicam operationem ad cōſeruationem chriſti ane religionis.

1 Nono querot quare eſt qḋ poſtq̄ iſti malefici ꝛ ſtrigimage ſunt in manib⁹ publice iuſtitie icarcerati non faciunt ſe corporaliter deferri a demonibus in quib⁹ iacent vt poſſint ſaluare vitam et euadere penas corporales qḋ ꝗdā iudices curioſi qnqꝫ tentarūt experiētiā rei videre: et tñ nihil fecerint: qꝛ poſt multa viderūt ex eoꝛꝫ ſortilegijs nullum penitus effectum ſortiri hmōi corporalis delationis: ꝛ ꝓptera multi tenuerunt quod ipſi malefici ꝛ ſtrigimage corporaliter deferri nō pſſit a demone. pro ſolutione iſti⁹.q. due reddunt rōnes per ſacros Theologos ꝛ canoniſtas in.c.nec mirū.xxvj.q.v. Pma eſt quod demon qui nil auidius cupit quā animas multas lucrari:ꝛ ad tenebras īferni multifariā fraudibus homines protrahere quā primū videt hominem ipſum apprehēſum ꝛ illius animā ſub ſua ꝑtāte ſubiectam nil aliud querit niſi vt ſeparetur a corpore vt quā adhuc ſub conditione retinet certaꝫ lucret que poſſet ꝑ pniam illi⁹ impiū ſubterfugere ꝛ ſe reunire cū xpi fidelib⁹ ad hoc igiť vt certam eius ꝓdaꝫ poſſideat ſemper querit illi⁹ mortē ꝛ diſſolutionē anime a corpore:qꝛ nonnulli qñqꝫ reperti ſunt qui reuocauerūt errorē ſuū ꝛ grauem ſuſceperūt ex cōmiſſo crimine penitentiaꝫ ꝛ reſiduū vite ſue ſanctiſſime duxerūt:ꝛ ꝓpterea dicūt ꝙ tūc diabolus nil aliud ſatagit nec laborat in alio niſi in perſuadendo ipſi malefico vt ꝑſiſtat in ei⁹ opinione ꝛ ꝓfeſſionē ipſaꝫ nullatenus reuocet ſed in ea perſeueret vſqꝫ ad finem vite:qꝛ licet adducatur ad furcas et ſuperimponantur igni ipſe demon ſtatim illū arripiet corporaliter ꝛ liberabit a laqueo et flaminis adeo qḋ nullum penitus dolorem patieť: ꝛ caſu quo mori contingeret trāſibit ſine pena ſupplicij: et liberabit ſe a tot periculis huius mundi ꝛ longe maioribus gaudijs in alio ſeculo fruetur cū eo:his igiť illuſionibus ꝛ falſis perſuaſionibus ab eo premunitus ſepius tenaciter perſeuerat in eius opinione:nec curat quoquo modo errorem ſuum reuocare ꝛ penitentiā agere: ſed obſtinatus permittit potius vltimo ſupplicio perimi.

2 ¶†Quedā vero ex ipſis maleficis mulieribus reperiuntur que erroris ſui mirabiliter ſepe niteve videntur: ꝛ maximis fletibus agere penitentiam:que oia ficte peragūt nullāqꝫ gerunt in corde meſtitiā aut vere penitētie amaritudineꝫ. ¶Ad cognoſcendū autē an vere vel ficte peniteant ma-

xime mulieres que habēt faciles
lachrymas. aduertendum eſt ad
oculos ipſarū an in fletu ⁊ gemi
tu hmōi emittunt lachrymas q̄a
ſi nō emittūt nulla adeſt cordis
cōtritio: ſed omnia ſimulate fiūt
et alias audiui a quodā excellen
tiſſimo canoniſta qui erat etiam
optimus theolog⁹ quod regula
iſta eſt veriſſima: maxime in mu-
lieribus q̄ non laborāt multū in
lachrymis ⁊ dixit mihi qđ lachry-
me ipſe ſunt ſigna manifeſta ve-
re: ⁊ interne penitētie. et adduxit
mihi tex. de peni. diſt. j. c. petrus.
⁊ c. lachryme. vbi dicit q̄ lachry-
me lauāt delictū quod pudor eſt
ꝯfiteri: ⁊ habet Luc. iij. cap. ⁊ ego
alias habui in facto nōdum ter-
tius eſt elapſus ann⁹ Rome: in
agro Sabineñ. dum quandā ve-
tulam maleficam examinarē q̄
iam. xx. annos in ipſa profeſſio-
ne cōpleuerat ⁊ infinita quodam
mō ſortilegia venefica ſuis mix-
turis fabricauerat ⁊ magnū Chri
ſtianorum numerū diuerſis egri
tudinibus pollutum reddiderat
quoſdā vero occiderat raros vel
nullos ſanauerat: q̄ poſtq̄ cōfeſ-
ſa fuit crimē dū ego pſequerer il-
li⁹ examinationē p horas duas
et vltra quam maxime videbat
cōdolere de ſuis cōmiſſis exceſſi
bus, ⁊ cōtinuos fletus et ſuſpiria
cōficiebat aſſerēs velle profeſſio
nē illā omnino relinquere ⁊ ad
veram orthodoxe fidei religionē
reuerti: verūtamen in tanta flet⁹
⁊ ſuſpiriorū copia nullā vnq̄ ēt
minimā lachrymā emittere po-
tuit: ad quod ego al's inſtructus
plurimum aduerti: et viſum fuit
quid valde mirabile qđ mulier
fleret ſine lachrymis: ⁊ niſi vidiſ-
ſem fortaſſe nō crediſſem: licet
in viro nō ſit mirādū ex quo ipſi
duriores ſunt in lachrymis: non
tñ nego q̄n mulieres poſſint in
multis confingere lachrymas: vt
al's dixit Cato. Inſtruit inſidias
lachrymis dū femina plorat. in
actu tamen penitētie videtur qđ
mirandum ſed dici pōt quod di-
uina iuſtitia hoc agit fauore peni
tentie. ¶ Secunda ratio reddit
quare non poſſunt euadere: quā-
do ſunt incarcerati: quia diuina
iuſtitia tunc nō permittit demo-
nē poſſe ſuā naturalē potentiam
exercere i illos: ne aliqui iudices
⁊ officiales curioſi forſan viden-
tes aliqua ſigna manifeſta libera
tionis eorum inuitarentur ad p-
ſequendum illorum profeſſionē
⁊ hoc eſt qđ dixit. S. Aug. i li. iij.
de trini. ⁊ x. de ciui. dei. ⁊. S. Tho.
in trac. q. prime partis. q. v. in tit.
de mira. ⁊ canoniſte in. c. nec mi-
rum. xxvj. q. v. quod deus impe-
dit potētiam demonis in quibuſ
dam p cōuerſatione chriſtiane fi
dei: vt late diximus ſupra eo. tit.
vij. q. quia al's fides ipſa chriſtia-
na paulatim tota ſubuerteretur
maiorēq̄ poteſtatē videretur ha-
bere diabolus quā deus ⁊ iudex
qui eſt miniſter dei. xi. q. iij. nemo
cōtemnat. ⁊. c. ſeq. ⁊ iō tunc deus
reſiſtit demoni ⁊ illius vires cō-
primit per ea que not. S. Aug. in
lib. x. de ciui. dei: ⁊ refert ⁊ ſequit.
S. Thom. in. d. trac. qq. d. q. v. et
dixi ſupra eo. q. vij.

¶ Summarium.

1 Sortilegia an heresim ſa-
piant manifeſtam vt a iudice ec-
cleſiaſtico debeant examinari.
2 Deo ſoli reſeruata que ſint.
3 Demoni naturaliter cōuenientia
et a deo

τ a deo ſibi conceſſa que ſint.
4 Sortilegiū cū hoſtia conſecrata factum an ſapiat hereſim manifeſtam.
5 Sortilegia ſimplicia non ſapiunt hereſim.
6 Imagines facere ad amorez prouocandum ſuperſtitioſuz dicitur potius ꝙ hereticum.
7 Sortilegia duo preſupponit conſideranda.
8 Tētatio ē pcipua diaboli ɔditio.
9 Adoratio diaboli ſapit hereſim manifeſtam.
10 Modus τ forma quibus diabolus inuocatur eſt in materia ſortilegij conſideranda.
11 Sacerdotes diuina exercētes vt contra naturam aliquid eueniat an poſſint dici ſortilegi.
12 Imagines indebite τ viliter tractantes an ſint heretici habēdi.
13 Sortilegium cū hoſtia nō conſecrata an ſit hereticum.
14 Sortilegi i forma imagīs aliquē affligētes an ſint māifeſti hᵉtici.
15 Sortilegia in qbꝰ reliq̄e ſanctoꝝ admiſcentur an ſapiāt hereſim.
16 Sortilegia in quibus admiſcenť eſſentialia vel ſubſtantia ſacramentorum eccleſiaſticorū an hereſim ſapiant.
17 Secreta cordium ſortilegio inquirens hereticus dicitur.
18 Sacramēta eccleſiaſtica nō operantur i turpē vel indebitū finē.
19 Sortilegia in quibꝰ interueniūt res benedicte nō ſapiūt hereſim.
19 Sortilegium multis concurrentibus cenſetur hereticum.

1 Decimo† vidēdum eſt an τ qñ hmōi ſortilegia τ opa maleficorū ſapiūt hereſim manifeſte: ita qđ ipſorum rei τ machinatores iudicis eccleſiaſtici inq̄ſitores heretice prauitatis examini ſubijciank τ hereticoꝝ penis puniank. Rñd. in hoc deuemendū eſſe ad diſtinctiōes. ¶ Sz anteꝙ ad vlteriora pcedā p euidētia. ¶ Preſuppono pͥmo qđ quedā ſunt q̄ ad ſolū deū creatorē ptinēt ex quo illa reſeruauit ſibi i priuilegiū nulliqꝫ creature ēt
2 angelice illa ɔceſſit. ¶ Et prout ē hominē verū naturalē creare: vt hť Ge.ij. τ S. Tho.i.j.parte trac. qq. in ti. đ potē. generā. τ de creatio. q.ij. ar.vj. q.iij. art.j. τ.ij. et.iiij. ¶ Uel iam creatū in melius aut deterius reformare: aut in alterā ſpeciē commutare: vt ibi dicitur. Itez mortuū ſuſcitare: ita vt vere τ naturaliter viuat: ſicut reſuſcitatus fuit Lazarus q iā quatriduanus erat. vt habeť Ioā. xj. caplo τ qñ ēt filiū illiꝰ viduē dū đferreť ad ſepulturam ex feretro ſuſcitauit τ ſurgere iuſſit: vt habetur Matt.xviij.c. ¶ Itez futura ſcire ex vera τ perfecta ſciētia ad ſolū deum ptinet: vt dicitur Eſa.xlj.c. annūciate nobis que futura erūt τ videmus qꝛ dij eſtis vos. ¶ Itē celi motum ſiſtere ab eius vnica voluntate dependet vt inquit S Tho. in trac. qq. in prima pte. q.j. arti.iij. τ.vj. ¶ Itemꝰ ſecreta cordis humani que i animo ſunt occulta nec dum ad aliquem actum extrinſecū deuenerunt ſolus deꝰ eſt ſcrutator τ verus cognitor: vt habetur Matth.xxij.c. vbi Chriſtus optime cognouit ſecreta cordis phariſeorum qui cupiebant ipſum calumniari apud Ceſarem ex eo quod vocabat ſe Regem iudeorum: τ propterea interrogarūt ipſum cui nam deberent offer

retributum ipſi vel Ceſari: tunc Ieſus petijt ab eis vt oſtenderēt ſibi monetā aliquā ſi habebant: ⁊ vnus ipſorum exhibuit numiſma: quod Ieſus vidēs interrogauit cuiuſnaꝫ eſſet illa imago i numiſmate ſculpta: at illi reſponderūt eſt Ceſaris imago. tunc Ieſus reſtituēs illis numiſma dixit: reddite ergo que ſunt Ceſaris Ceſari: ⁊ q̄ ſunt Dei Deo: demonſtrās qđ deus non querit theſaurum pecuniarum: ſed corda fideliuꝫ ⁊ opa charitatis. de penit. diſt. j. ecce. ⁊. c. ſeq. ⁊ diſt. ij. c. radicata. ⁊. c. ſeq. ⁊ not. in. c. a nobis. de ſent. excō. ⁊ in. c. j. q̄ cle. vel vouēt. Et iſta ac his ſimilia null⁹ demonū nec angeloꝝ facere aut cognoſcere pōt ſꝫ ſol⁹ de⁹: vt dixi. ⁊ habet. ij. q. iiij
5 c. ꝯſuluiſti. ¶ Quedā vo ſūt ſub cognitione ⁊ naturali potētia demonis ⁊ q̄ demon ipſe ꝑmiſſu diuine clementie facere pōt: q̃ ſibi nō reprimit: ⁊ hec multa ſūt iter que eſt tentandi facultas ⁊ flectēdi pudicos animos ad libidineꝫ ⁊ ad alia peccata: vt habetur in apocali. ij. c. Ecce miſſur⁹ eſt Diabolus aliquos ex vobis i carcerē vt tētemini: vt habeatis tribulationē diebus deceꝫ nolite timere ⁊c. S. Aug. lib. x. de ciui. dei. ⁊. S. Thom. i ſecūda ſecūde diſt. xcv. q. ij. in tit. de ſuperſtit. et habetur Gen. iij. ⁊ Matt. iiij. Marc. j. Lu. iiij. vbi Diabolus auſus fuit tentare Chriſtum: ⁊ diximus ſupra eo. q. vj. ¶ Item omnium naturalium ⁊ virtutum creatarum cognitio tam ſuperiorum quam inferiorum. ex quib⁹ q̄dē rebus naturalibus inferiorib⁹ multa fiūt veneficia ex quibus diuerſe ⁊ q̄ plurime cauſant infirmitates i humanis corporibus: ſciūtq̄ dictas egritudines ſic ex accidenti expoſitas contrarijs remedijs curare quam q̄dem ſcientiam naturaliū demōes poſſunt homines docere ⁊ inſtruere q̄uo facere debeant ad fauciādum ſanādū ve corpora hmōi: vt ꝓxime dixim⁹ ſupra eo. ti. in. vj. q. ⁊ alia hmōi q̄ plura facere pñt eoꝝ natura ⁊ permiſſu dei. vt dt. S. Tho. in tra. qq. prima parte. q. v. de miracul. ⁊ eo. li. q. xvj. arti. vij. de demon. ¶ Quibus ſic preſuppoſitis nunc diſtingue aut Sortileg⁹ malefica ſiue magus ſunt de expreſſa profeſſione diabolica: quod eſt quādo expreſſe abnegarunt Chriſti fidem: ⁊ iteruꝫ ſe baptizarūt in nomine Beelzebub: vt plene diximus ſupra eo. d. q. ſexta. ⁊. q. tertia: vt habetur in. l. hi qui ſanctam. C. de apoſta. aut malefici huiuſmodi ſunt tacite profeſſionis quod eſt quando nondum ſe remouerunt penitus a diuino cultu ⁊ a fidei chriſtiane religione nec celebrāt exp̄ſſum demonis cultum per ſacrificia diabolica nihilomin⁹ habent quādā tacitā ⁊ occultā amicitiam ſeu familiaritatē cū demone ⁊ alijs maleficis ꝑ quaꝫ quedā conficiunt ſortilegia et operationes ſuperſtitioſas que nō pñt abſq̄ demonis ſuffragio ⁊ inſtructiōe cōpleri ſeu effectū ſortiri: vt ſunt ligature execrabilium remedioꝝ ⁊ incātationes quas faciūt iſte muliercule: vt plurimū cū cedulis oibus aut alijs mixturis ſiue ligaturis ſuſpēdēdis aut ligādis ad colluꝫ maxime q̄ ſi ſtudent ſanare perſonam maleficiatam: ⁊ hoc eſt qđ dt tex. i. c. nec mir. in ꝑ inc. i ver. ad hec omnia. xxvj.

q.v.ꝛ.S Aug.li.x.de ciui.dei' vbi dicit qd̄ i iſtis oib⁹ ars demonū eſt ex quadam peſtifera ſocietate hominū ꝛ angeloꝝ maloꝝ exoꝛta. ¶Primo caſu dic qd̄ qualitercūqȝ ꝛ quomodocunqȝ fiunt ipſa ſoꝛtilegia per illum qui eſt expreſſe ꝓfeſſionis ſemper dꝫ ſapere hereſim manifeſte ſi nō reſpectu operis ſaltꝫ reſpectu operantis qui eſt vere ꝛ pꝛoprie heretic⁹ ex quo relicto deo ꝓpꝛio creatoꝛe adoꝛat demonē tāqȝ vnicū deū ꝛ ꝓpꝛea dr̄ heretic⁹. qꝛ ↄtrauenit pꝛimo diuinoꝝ pꝛecepto. Unū cole deū ꝛc. Itē ꝓmo ex articulis xp̄iane fidei. Credo in vnū deū ꝛc. idē dicēdū eſt de eo qui non eſt heretic⁹ tamen in ipſis ſoꝛtilegijs fabꝛicandis aſſociat ſibi herecticum vel pueruꝫ rebaptizat ꝛc. vt dicit gl. in.d.c.accuſatus.§.ſane.de here. libꝛo.vj. ¶Et licet quedā ex his que faciunt ſint de his que demō facere poteſt naturaliter que regulariter non deberent ſapere hereſiꝫ manifeſte tamē iſto caſu dici poſſunt heretica nō reſpectu rei:ſꝫ reſpectu operātis ꝛ hoc eſt quod voluit dicere gl. i.d.c.accuſat⁹.§.ſane.q̄ exēplificat plures caſus i q̄b⁹ ipſa ſoꝛtilegia ſapiūt hereſim manifeſte inter quos ponit iſtos.ſ.quādo ſoꝛtilegi ad ipſa ſoꝛtilegia conficienda aſſociant ſibi hereticū aut puerum rebaptizant ꝛc. ꝛ quedaꝫ alia his ſimilia faciunt. ¶Scd̄o aūt caſu quando hec fiunt ab his qui ſunt tacite ꝓfeſſionis: ꝛ tūc diſtingue ſ̄m qd̄ fecit Oldra.in ↄſi.ccx.qd̄ incipit regularis habet traditio ꝛc. vbi dicit ꝙ aut imploꝛat͛ auxiliū demonis ad ea faciēdum aut cognoſcendum que ipſe demō ſua naturali virtute ꝛ poteſtate facere pōt diuina virtute non repumente ſicut eſt hoīem tentare ad peccanduꝫ:aut flectere pudicos aīos ad libidinē ꝛ ſimilia facere vt dictū .ſt.ſ̄.late in.iij.ꝛ.vj.q.et iſto caſu non ſapiunt hereſiꝫ manifeſte:vt dicit gl.ꝛ no. Arch. Gemin.ꝛ ceteri doc.i.d.c.accuſat⁹.§.ſane.idem eſſet ſi ei⁹ virtus inuocentur ad reuelandū furta vel alia occulta p̄ñtia vel p̄terita vel ad preparādum docēdūqȝ medelas ad ſanādum maleficiatū:iſta lꝫ fieri omnino ꝓhibeant͛ demonis auxilio de iure canonico:vt habetur in.c.ij.de ſoꝛti.ꝛ ibi copioſe p ¶Panoꝛ.ꝛ.xxvj.q.vltima.c.admoneāt.tñ nō ſapiūt hereſim manifeſte:qd̄ patet ex genere pene vt in.d.c.ij.de ſoꝛtil.ꝛ per Oldr. in.d.cōſi.ccx. Aut imploꝛatur auxilium demonis ad cognoſcēdū vel faciendum ea que de ſui natura ſcire aut facere nō poteſt:qꝛ ſunt de his que pertinēt ad ipm̄ creatoꝛeꝫ:vt ſupꝛa late diximus: ꝛ tūc ſi quis putat demonē poſſe facere p ſeipſum illa que ad ſolū deū pertinent eſt hereticus ꝛ pagano deterioꝛ.d.c.epiſcopi.§.q̄ſqs.in fine ꝛ.d.c.q̄ ſine ſaluatoꝛe.

4 ¶†Sed quero quid ſi aliquis aſſumeret hoſtiam ſacratam in ſoꝛtilegijs ipſis que fiūt maxime ad amoꝛem in quibus ſepius iſta ſacra miſcentur:vt diximus ſupꝛa in.ij.ꝛ.iij.q.an iſta ſapiunt hereſim manifeſte qꝛ in eis nullus hereticus interuenit:diſtingue aut illa fiunt ad effectū cognoſcendi animū mulieris vel viri ſi amat illū aut illam qui vel que ſoꝛtilegia facit:vt ſepi⁹ faciūt iſti amātes q̄ ſūt de mētes:aut fiūt ad effe

ctũ introducendi amorẽ erga ſortilegũ aut ſortilegã in corde illi9 amate pſone que nullum vel minimum habet amorez. Primo caſu nõ videt qḋ ſapiãt hereſiz manifeſte ex quo i hoc ſortilegio imploratur auxiliũ illius ſacramẽti ad ea q̃ ſunt propria diuine virtutis. ſ. ad reuelandũ ſecreta cordis hoim ſm quod concludit Oldr. in. d. cõſil. ccx. de quo ſupra proxime diximus hereticũ poti9 eſſet ſi pro notitia occultoꝝ predictoꝝ quis inuocaret auxiliũ demõis putans demonẽ poſſe ipſa reuelare ex certa ſcientia ſm qḋ dicit idez Oldra. in. d. ↄſi. ⁊ diximus ſupra. Et ſm hoc nota quod multi homĩe incidũt in hãc ſpẽz hereſis qꝛ pl'es ſunt ex iſtis amãtib9 fatuis q̃ facere ſtudẽt hec eoꝝ ſortilegia cũ alijs diuerſis reb9 vt ſciãt aiuz amaſie ſiue amaſij an teneat dilectionem ſui: vt hi qui in hac opinione perſiſtunt firmiter id credẽtes ſunt heretici alias nõ. ¶ Secundo vero caſu qñ ſunt ad effectũ calefaciendi cor frigidũ: ⁊ iſta ſimiliter nõ videnꝫ quod ſapiant hereſim manifeſte qñ inuocaꝫ ſuffragiũ illi9 ſacramẽti ad diligendũ ſꝫ dilectio in ſe nõ eſt peccatũ imo videtur eſſe meritum apud deum vt habetur in diuinis preceptis. diliges proximum tuum ſicut te ipſuz. ⁊ no. Matth. xij. c. ⁊ dixit Pau. apo. ſi oẽs virtutes habuero charitatẽ aũt nõ habeã nihil ſum. ⁊ not. in. c. firmiſſime. de heret. gl. tñ. in. d. §. ſane. c. accuſatus. de hereti. lib. vj. videꝫ tenere cõtrarium qꝫ ſortilegia in qb9 interuenit hoſtia conſecrata ſapiũt hereſim manifeſte duz ponit plura exempla in quibus ſortilegia ipſa ſapiũt hereſim manifeſte: ponit etiam iſtud de per ſe quando interuenit hoſtia conſecrata nec ſpecifice ponit ad quẽ effectũ illa fierent vnde intelligi põt ad oẽm turpẽ effectũ maxime vbi vertitur materia peccati ⁊ ab iſta opinione q̃ fauorabilis eſt ꝓ fide nõ diſcedcrẽ: vt dicit tex. in. d. c. accuſatus. maxima eñ temeritas eſt illi9 chriſtiani qui in rebus vanis ⁊ laſciuis tanti ſacramẽti abuſuz audet miniſtrare: ⁊ ad ea q̃ ſupra in contrarium adducebant reſpõdeo nec nego qḋ diuina virtus ꝑcibus implorata ad reuelandum ea que ſecretiſſima ſunt in corde hoiuz hoc facere poſſet qꝛ hec ſũt ſub eius arbitrio ⁊ poteſtate non aũt demonis q̃ eſt creatura: hoc eſt verũ quotieſcunq; conſultatio ipſa fieret debito modo iuxta ritũ veri diuini cultus ⁊ chriſtiane religionis ⁊ ꝑ modũ ſacrificioꝝ q̃ in eccleſia celebrantur per bonos ſacerdotes non autez iſto modo ſuperſtitioſo ⁊ retrogrado iuxta no. in. c. nihil i ſacrificijs. de cõſecra. diſt. j. ⁊ no. in. c. cum marthe. de celebra. miſſ. vide. d. Jo. lec. in ſum cõf. in ti. de ſortile. q. xix. ⁊. q. vlt. per iſta enim ſortilegia nõ imploratur auxiliũ ſacramẽti mixti in factura aut ipſa diuina virtus ad reuelãdũ iſta: ſed poti9 demonis ſuffragium vt illa reuellet ꝑ abuſuz iſtoꝝ ſacramẽtoꝝ cui oĩa hmõi opera ſortilegia imolanꝫ ꝑ illam amicitiam quam ipſi maleficij habent cum demone ſecũdũ pacta inter eos inita. xxvj. q. v. c. nec mir. ⁊ ad hec oĩa. ⁊ Jo. lec. in ſum. con. co. ti. c. ij. ⁊ hoc faciũt in opprobriũ diuine maieſtatis: ⁊ ſi quare ſpõſa reuelatiõis id eſt quã

tur illa profecto ſunt diabolica ⁊
non diuina: ſed iſtū tam turpem
abuſuz ſacramētoꝝ diabol⁹ in-
ſtruit hoiēz facere. vt ſub eo ipſe
facilius adoref ab homine i dede
c⁹ diuine bonitatis ⁊ hoc modo
hominē decipit: vt dicūt canoni
ſte ⁊ ſacri Theologi i locis ſupra
not. in. vj. ⁊. xvj. q. ⁊ habetur in. d.
c. epiſcopi. Ad ſecūdū dū dicebaf
quod diligere in ſe non eſt pecca
tum: eſt verum quando dilectio
ipſa eſt in charitate fundata tūc
enī ē op⁹ meritoriū deo q: charı-
tas eſt recta volūtas ab oib⁹ ter-
renis: ac preſentib⁹ penitus ad-
uerſa iūcta vero deo inſeparabi
liter vnita igne quodā ſpūs: om-
nis extranee corruptiōis neſcia:
nulli vitio mutabilitatis obno
xia: ſupra oīa que carnaliter dili-
gunf excelſa: ⁊ in effectu cōclude
quod illa eſt dilectio maxima cir
ca diuina ⁊ eccleſiā vel erga ꝓxi
mum ꝑꝑ deū qui reſpicit anime
beatitudinem non hec mūdana
fragilia. vide tex. ꝓclarū de peni.
diſt. ij. c. charitas eſt. vbi plura ſin
gularia de charitate narrantur:
hec enī eſt illa charitas ⁊ dilectio
que habet meritū regni celeſtis
hec eſt illa de q̄ locut⁹ fuit Pau.
apl's ⁊ Matth. xxij. c. ⁊ de qua lo
quitur diuinū preceptuz. ⁊ tex. in
d. c. firmiſſime. ⁊ ibi glo. cetere ve
ro dilectiões carnis que terrene
ſunt potius hñt annexum pecca-
tum quam meritum reſpectu vlti
mi effectus q̄ eſt carnalis coitus
⁊ ꝓpea ille qui putat ſacramētuz
eucharistie operari ea q̄ ſunt me
diate vel imediate peccatū eſt in
maximo errore: nec caret manife
ſte hereſis ſuſpitione nihilomin⁹
i iſtis ſemꝑ me refero ad ꝯmunē
Theologoruz opi. ⁊ rectum iudi-
cium ſctē matris eccleſie. ¶ La-
5 dradus † autem in hac materia.
in conſil. ſuo. ccx. quod incipit re
gularis bz traditio ⁊c. ſic diſtin-
guit dicens qđ ſortilegia ſimpli-
cia: itē pocula amatoria vel aſſu-
mere hoſtiā non ſacratā iſta nō
inducunt hereſim: vt in. c. j. de ſor
ti. ⁊ in Rub. eo. tit. l. ſi quis aliqd.
§. qui abortionis. ff. de peni. ⁊. c.
6 de hoie. de celebra. miſſ. ¶ † Ima
gines vero facere ad amorē mu-
lieris prouocādū dicit ipſe quod
magis videf eſſe ſupſtitioſum q̄
7 hereticū. ¶ † Sed circa hoc duo
ſunt cōſideranda. ¶ Primuz eſt
modus inuocationis quo inuo-
catur demonis ſuffragiū. ¶ Se-
cundū eſt conſiderādum circa rē
que expetitur. ¶ Primo igitur ca
ſu aut inuocatur auxilium demo
nis per modum imperij ⁊ ſuffra-
gij. aut ꝑ modū adorationis ⁊ cul
tus latrie: primo caſu aut implo-
ratur ad tentandum ⁊ flectendū
publicos aīos mulieꝝ ad libidi
8 nem vel his ſimilia † que ſunt de
propria demonis natura ⁊ nō ſa
piunt hereſim: vt habef in apoca
lipſ. ij. c. ecce miſſurus eſt diabol⁹
aliquē ex vobis in carcerem vt tē
temini ⁊c. ⁊ habetur Math. iiij.
Marc. j. ⁊ Luc. iiij. hoc enī eſt pro
prium demonis tentare hominē
ad peccādum: vt ibi dicif ⁊ dixi-
mus ſupra ea. q. in princi. ¶ Aut
imploratur eius auxiliū ad ſcien
dum futura vel ad aliquid aliud
faciēdum qđ ſoli deo creatori cō-
petit ⁊ tunc ſapiunt hereſim ma-
nifeſte: q: vult attribuere creatu-
re quod eſt ꝓpriū creatoris: vt. c.
accuſat⁹. §. ſane. de heret. li. vj. ⁊
9 ibi not. doc. ¶ † Secūdo vero ca

ſu principali q̄n inuocatio illa fit ꝑ
modum adorationis ⁊ cultus la
trie adorando Diabolū abſq; du
bio illud ſapit hereſim imo eſt ꝓ
prie hereſis adorare diabolum: ſi
cut adorare hereticū eſt hereſis
nō ꝓpter ꝑſonā ſed ꝓpter vitiū
in qua eſt graue peccatum: vt di
cit Oldrad. ibi ⁊ Gemin. in .d. c.
accuſatus. §. ſane. ita ⁊ multo for
tius adorare diabolum eſt opus
hereticū: quod enim maius ⁊ de
teſtabilius vitium eſt quam ado
rare diabolū? ⁊ hic nō pōderat
perſona: ſed vitium quod cōmit
10 tit in illa adoratiōe. ¶ Et ideo
diligenter eſt aduertendum ad
modum ⁊ formam: quibus demo
nis ſuffragium inuocatur: quia ſi
per modum imperij ⁊ gratifica
tionis ⁊ petuntur ea que diabo
lus facere poteſt non ſapiunt he
reſim: ſi vero per modum certe
adorationis tunc ſapiūt hereſim
expreſſe per ea que proxime dixi
mus que fuit ſingularis doctrina
Oldrad. in dicto Conſilio. ccx.
¶ Ex qua nota ſingularē caute
lā in practica ꝓ aduocatis vt ſint
cauti in formādo poſitiones vel
interrogatiōes qđ per modū im
perij ſeu gratificationis quis in
uocauit auxilium demonis: ⁊ iſto
mō euitabit labes hereſis: ſi ve
ro ponat qđ ꝑ modū adorationis
ſ veri cult9 latrie quis incidit ꝓ
prie in hereſim per ea que ſupra
diximus. ¶ Poſt hec videndum
11 eſt quid de ſacerdotib9 q̄ cā do
loris ſpoliant altaria ⁊ celebrant
miſſas veſte lugubri in liuorem
⁊ odiū alicuius inimici vel cele
brāt miſſas defunctoꝝ ꝓ ipſis vi
uētib9 ⁊ ſumūt p̄ces vt citius mo
riant vel incurrāt mortis ꝑiculū
nunquid iſta ſapiunt hereſim ma
nifeſte. dic qđ non qđ apparet re
ſpectu pene que imponit ꝓ iſto
crimine. xxvj. q. v. quicunq; ⁊ cla
rius dicetur infra eodē. q. ſequē.
vbi tradet de penis iſtoꝝ. ¶ De
12 inde quero quid ſi clerici vel lai
ci crucem aut imaginem beate
marie virginis ſeu alioꝝ ſancto
rum irreuerenti auſu proiecerūt in
terrā ⁊ ſpinis vel viticis ſuppo
ſuerint aut pedib9 forſan calcaue
rint an iſta ſapiāt hereſim mani
feſte vel dicant ꝓprie opera heret
ica: ⁊ ſimiliter dicas quod nō licet
grauiſſimum ſit peccatum in ſe. ſc.
ſi canonici. §. fi. de offi. ordi. li. vi.
13 ¶ Ulteri9 quero quid ſi Sacer
dos celebrat vnam aut plures miſ
ſas ſuper hoſtia quā nunq̄ ſacra
uit ſi poſtea cōicat ſecū illa an in
cidat in hereſim vel dicatur here
ticus ex eo ſimiliter ſi aliquis ac
ceperit hoſtiā ſuper qua celebra
te fuiſſent vna aut plures miſſe
nō tñ fuit ſacrata ⁊ illā immiſcuerit
in ſortilegijs maxime his q̄ fiunt
ad amorem an incidat in hereſim
ſacerdos qui miſſas illas ſciēter
celebrauit: ⁊ ille qui hoſtiā ipſam
cōmiſcuit in ſortilegijs: dic quod
neuter committit hereſim: q̄uis
grauiter peccat vterq; c. de hoie
de celebra. miſſ. ⁊ ꝑ Oldra. i. d. cō
ſi. iij. col. ⁊ diximus verbū ſupra
ead. q. in prin. ⁊ habetur ꝑ. d. Jo.
lec. in ſum. conf. eo. ti. q. xij. ⁊. xvj.
14 ¶ Nec obmittam eos qui i ſor
tilegijs ſuis apponunt imagines
illaſq; baptizāt ſub nomine per
ſone maleficiāde vt affigāt in eo
vel ea illđ accidēs qđ ipſi vel ipſe
deſiderant an iſta ſapiūt hereſim
manifeſte: dic ꝙ cōſiderandū eſt
ad quem effectum imagines ille

fuerũt fabricate ꝛ ad quem effe-
ctum tendunt ſortilegia ꝛ ad q̃d
imploratur auxiliũ demonis aut
ad ea que facere põt virtute ſua
naturali aut ad ea que ſpectãt ad
creatorẽ. itẽ ſub quo modo ꝛ for-
ma imploratur demonis ſuffra-
gium aut per modum imperij ꝛ
gratificationis vel ꝑ modũ ado-
rationis ꝛ cultus latrie de quib9
omnib9 dixim9 ſupra eadẽ.q.ĩõ
nõ inſiſto vlterius ĩ declaratiõe.
vide.d.Jo.lec.in ſum.conf.eo.tit.
15 q.xij. ¶ Quid † de his qui in ipſis
ſortilegijs imiſcẽt reliquas ſcõꝝ
martyꝝ.ſ.particulas oſſium car-
nis aut neruorum capilloꝝ vn-
guium ꝛ ſimilium vel particulas
aliquas veſtium eoꝝdẽ vel dñi
noſtri Jeſu xp̃i aut beate virginis
marie ſeu aliorum ſanctoꝝ aut
ſanctarũ an ſortilegia ipſa dican
tur eſſe heretica vel ſapere here-
ſim manifeſte p̃ſuppoſito ꝙ im-
mixta fuerit in ſortilegio amato
rio vt ſepi9 fieri ſolet: dic quod nõ
ſunt heretica nec ſapiũt hereſim
manifeſte q̃uis negari nõ poteſt
qõ ſunt valde ſuperſtitioſa dãnã
da qõ eſt vex quando fierẽ ipſa
ſortilegia ad flectẽdum pudicos
animos ad libidinẽ vel ad alios
effectus qui fieri poſſunt per de-
monem ꝛ non interuenit cultus
adorationis: ſi vero interueniret
cultus adorationis ꝛ fierent ad
ſciẽdũ illa que pertinent ad deũ
ſemper ſapiũt hereſim manifeſte:
vt late diximus ſupra proxime.
vide.S.Thom.in ſum.ſcđa ſcđe
diſt.95.arti iij.ver.dicendum in
tit.de ſuperſti.vbi hoc idẽ tenet.
idẽ etiã tꝫ Joã.lec.in ſum.conf.
16 eo.ti.q.xxſ. ¶ Mdo † quero q̃d
de his q̃ ſacramẽta eccleſiarũ vt
eſt oleum ſanctum baptiſmatis:
criſmatis: vel extreme vnctionis
aut aquã fontis baptiſmatis in
dictis ſortilegijs ꝯmiſcuerint an
ſapiant hereſim vt ſupra? ꝛ bre-
uiter dicas qõ nõ: qõ pꝫ ex diuer
ſitate penaꝝ indictaꝝ pro hmõi
maleficijs q̃ ſunt diuerſe a penis
hereticoꝝ de quibus in.c.ad abo
lendã.ꝛ.c.vergentis.extra de he-
ret.ꝛ late diximus ſupra ti.j.q.vſ.
Quod tñ eſt verum quando per
ipſa ſortilegia non imploraẽ au-
xiliũ demonis niſi ad ea que de
ſui natura facere poteſt de quib9
alſ diximus ſupra ea.q.ꝛ.q.vj.ꝛ
vij ſi vero inuocaretur ad ea que
nõ ad ipſum: ſed ad deũ creatorẽ
ſpectant ſine dubio tunc ſaperẽt
hereſim manifeſte vel ſi ꝑ demõis
ſuffragium inuocantur per mo-
dũ adorationis ꝛ cult9 latrie: qꝛ
ipſi ſortilegi ꝛ eos cõſulẽtes ado
rarent cum deuotiõe diabolũ tũc
illoꝝ opera eſſent heretica alſ ſi
ꝑ modũ imperij vel gratificatio-
nis dicas ꝙ non vt.ſ.proxime di
ximus ꝛ per Oldra.in.d.ꝯſil.cex.
17 ¶ † Et iõ dic qõ ſi q̃s in ipſis ſor-
tilegijs q̃reret auxilio demonis
ſcire ſi mulier in corde ſuo amat
ip̃m amantem vel econuerſo q̃ñ
mulier ſortilegat erga viꝝ iſto ca
ſu ſortilegia ſapiũt hereſim mani-
feſte qꝛ ſecreta cordis hoium ne-
mo ſcit niſi ſol9 de9 ꝛ cui ipſe vo-
luit reuelare: vt hꝫ.ij.q.iiij.ꝯſulni-
ſti: ꝛ late diximus.ſ.ea.q.in prin.
18 ¶ Sꝫ † q̃ro q̃ñ ipſa ſacra poſita ĩ
amatorijs ſortilegijs ad flectẽdũ
vt.ſ.an operenẽ effectũ vt ex po-
tentia illi9 ſacramẽti flectaẽ ani-
mus illi9 ad amãdũ ꝛc. dic qõ nõ
qꝛ illius nõ vtunẽ debito mõ nec
ad honeſtũ: ſed turpem effect m

quod vt plurimuʒ tendit vt pctm̄
ad que opera diuina gratia vel ſa
cramēta eccleſiarū ſe nō extēdūt
vt al's diximus.ſ.eo.q.vj.⁊ ideo
ꝯmuniter appellari ſolet iſte ab⸗
uſus quidam ſacramentoꝝ.⁊ ſoꝛ⸗
tilegiū.xvij.q.iiij. ſacrile⸗giuʒ.⁊.c.
ſiqs cōtumax.§.j.¶ Nec dum eſt
annus elapſus ꝙ vidi Rome ca⸗
ſum iſtū euenire in facto vbi due
mulieres impudice cuʒ oleo ſan⸗
cto baptiſmatis ⁊ criſmatis quo
inunxerunt ſibi labia dicentes q̄⸗
dā turpia verba ad foꝛmandū ſoꝛ
tilegiū:deinde deoſculabanť vi⸗
ros a quib⁹ amari cupiebāt aſſe⸗
rentes quod illud ſoꝛtilegiū ⁊ ob⸗
ſeruantia operabatur maximum
effectū quo ad iniungendam dile
ctionē in coꝛde vacuo nihilomi⸗
nus vidi ambas fuſtigari ꝑ vrbē
⁊ mitratas in loco quodā publi⸗
co notiſſimo turpiter dehoneſta⸗
ri ſ'm quod dicit Panoꝛ.in.d.c.ij.
19 de ſoꝛtil.¶ Idē dicendum eſt de
his qui in hmōi ſoꝛtilegijs ama⸗
toꝛijs immiſcēt aquā benedictaʒ
ſumptā ex amphoꝛa cōi que patet
in eccleſia cāde' as bñdictas:frō⸗
des palmarum:ramos oliuarum
benedictarū:ſacros agnuſdeos ⁊
ſimilia:iſte dicitur poti⁹ abuſus
quidā ſacramentoꝝ vt ſupra ꝓxi
me diximꝰ:quā hereſis expreſſa.
idē dicendū eſt de his q̄ aliquas
reliquias veſtiū ſctōꝝ apl'oꝝ mar
tyrum aut alioꝝ ſanctoꝝ vel qui
particulam lapidis ſacrati puri⸗
ficatoꝛij ſuper quo imolatur ho⸗
ſtia.itē calicis vel alterius rei be⸗
nedicte ſiue ſacrate cōmiſcuerint
in ipſis ſoꝛtilegijs amatoꝛijs dr̄
abuti ſacramētis hmōi ⁊ grauiſſi
me peccāt citra tamen hereſis la⸗
bem:vt notať per.d. Oldra.in.d.
ꝯſil.ccx.⁊ Panoꝛ.in.d.c.ij.de ſoꝛ⸗
til.vbi expreſſe dicit.ꝙ quotieſcū⸗
ꝗ non interueniunt ea de quib⁹
per glo.in.d.c.accuſatus.§. ſane,
q̄uis inuocētur demones vt pro
moueant animū mulieris ad im⸗
pudicitiā:lʒ iſtud ſit grauiſſimuʒ
pctm̄ in ſe:tñ non ſapit hereſim.
q2 ꝓpriū eſt demonis tētare crea⸗
turaʒ:vt habetur apocalip.ij.c.⁊
xvj.q.ij.viſis.vide.S.Thom.in
ſum.ſcda ſcde diſti.95.ar.iij.ver.
dicēdū in tit.de ſuperſti.⁊ Jo.lec.
in ſum.in titu.de ſoꝛtile.q.xxv.ad
literā qui oēs tenent quod ꝑ iſta
quis non incidit in hereſim dūta
20 xat fiant modo predicto.¶ †Que
omnia predicta limitanda ſunt
pluribus modis:⁊ pmo vt non
ꝓcedāt quotieſcūꝗ in ipſis ſoꝛti⸗
legijs celebraretur ſolennia ſacri
ficia interpoſitis aris, idolis et
alijs de quibus ſupra in.iij.⁊.vj.
qq.⁊ diabol⁹ adoꝛareť:q2 iſto ca⸗
ſu cōmittiť hereſis:vt ſepi⁹ ſupra
ꝓxime diximus.ita tenet expreſſe
Oldra.in.d.ꝯſi.⁊ Bem.⁊ alij doc.
in.d.§.ſane dicentes qd̄ penitus eſt
adoꝛare diabolum q̄ hereticum.
¶ Scdo limitanť vt non ꝓcedāt
in ſacramento euchariſtie coꝛpo
ris vel ſanguinis domini noſtri
Jeſu xp̄i:q2 tunc cōmittitur here⸗
ſis.ita dicit expreſſe glo.in.d.§.ſa
ne.¶ Tertio limitātur qñ inter⸗
ueniret rebaptizatio pueri i ipſis
ſoꝛtilegijs q2 etiā ſaperent iſto ca⸗
ſu hereſim manifeſtā.vt ꝑ.d.glo.
in.d.§.ſane.¶ Quarto limitan⸗
tur niſi in ipſis ſoꝛtilegijs mini⸗
ſtrādis hereticus interuenerit:vt
per.d.gloſ.¶ Quinto ⁊ vltimo li⸗
mitāda ſunt quotieſcunꝗ demo⸗
nis ſuffragiū inuocatur ad habē⸗
dum notitiā eoꝝ:vel faciendū ea

que ſoli deo creatori competunt in priuilegium de q̄bus plenius diximus.ſ.eadē.q.in prin.et per iſta ſit expedita hec decima vtilis queſtio.que omnia bene not. qr iſtorū ſcientia eſt maxime importantie tam reſpectu examinis:q̄ penarum:de quibus dicemus infra.q.proxima.

¶Summarium.

1 Pena ſortilegis imponēda diuerſimode conſideratur.
2 Sortilegiū qualiter ſit in foro cōſcientie puniendum.
3 Sortilegi qualiter veniant in foro iudiciali canonico puniendi.
4 Sortilegi diuinatores qua pena de iure ciuili puniantur.
5 Sortilegia amatoria qualit̃ ſint punienda.
6 Sortilegium amatoriū qualiter ſit de iure ciuili puniendum.
7 Pena ſortilegis imponenda plura preſupponit conſideranda.
8 Clericus pōt pro ſortilegijs eccleſiaſticis beneficijs priuari.
9 Sortilegus nō excuſatur ſimplicitate vel ignorantia.
10 Sortilegia venefica q̄lr veniant in foro conſcientie punienda.
11 Iura multum abhorrent artem maleficam.
12 Pena ſacrilegis imponenda diuerſimode conſideratur.
13 Cōuerſantes cum ſortilegis ſunt puniendi.
14 Tortura indiſtincte cōtra crimē ſacrilegij procedit.
15 Sortilegus teſtibus conuictus et ptinax pōt beſtijs tradi vorādus.
16 Docens ſortilegium ⁊ addiſcens equaliter veniunt puniendi.
17 Membri languedinē ⁊ incurabilitatem inducētes poſſunt ſortilegij pena condemnari.
18 Sortilegiū in bonū finē factū an ſit puniendum.
19 Futura an poſſint impune prenoſticari.
20 Sacerdos cauſa doloris eccleſiaſtica immutās infamis eſt hſid⁹.
21 Imaginē crucis vł alteri⁹ ſcti idigne tractās q̄ pena ſit puniēdus.
22 Sacerdos celebrās ⁊ nihil cōſecrans qua pena veniat puniēd⁹.
23 Imagines baptiſantes vt ſortilegium exerceant qua pena veniāt puniendi.
24 Aſtrologi futura predicentes diuerſimode veniūt in penis imponendis conſiderandi.
25 Sortē in euāgelijs q̄rētes ⁊ verba euāgelica in illis immiſcentes qualiter ſint puniendi.
26 Uerba honeſta an poſſint licite verbis inhoneſtis cōmiſceri.
27 Scripture ligate an poſſint licite in collo vel alio loco corporis deportari vt ex hoc aliq̄d eueniat.
28 Diabolo ſacrificātes vt ad honores pueniāt q̄ pena mulctētur.
29 Reliq̄as ſacras:ſubſtātialia ſcrorū eccl'ie: ⁊ ceteras res ab eccleſia benedictas ſortilegijs ſuis immiſcentes heretici habentur.
30 Sortilegia ſanatiua ⁊ nullū preiudiciū inducentia de iure ciuili non puniuntur. i
31 Diuinatio p ſomnia an ſit prohibita ⁊ punibilis.

VNdecimo poſt p̄miſſa
1 videdū eſt ꝗb⁹ penis
iſti ſortilegi puniūt̃ in
qua ſiſis diſtinctio de
ſ.repetēda eſt aut ſapiūt here[ſi]m manifeſte: aut non. pⁱmo caſu pene ipſoꝝ declarate fuerāt.ſ.ti.ſ.q.iiij.vbi copioſe diximꝰ q̄bꝰ penis puniūt̃ heretici. ſcđo vero caſu q̄n nō ſapiūt hereſiz

expreſſaz.diſtingue aut ſumus in pma ſpecie ſortilegioꝝ diuinatiua aut in ſcďa que eſt amatoria: aut in tertia q̄ dr̄ malefica de quibus alias diximus.s̄.eo.titu.q.ij. ¶ Primo caſu aut fiūt ad habendū notitiā futuroꝝ aut eoꝝ q̄ in corde ſunt hoīs: ⁊ iſta q2 ſapiunt hereſiz manifeſte vt.s̄.ꝓxime diximus puniunt penis hereticoꝝ de q̄bus.s̄.idē eſt ſi in illis cōmiſcerēt hoſtiā ſacratā aut alia de q̄bus ꝑ gl.in.d.c.accuſatus.§. ſane.de here.lib.vj.quia tunc ſortilegia ipſa ſaperēt hereſim manifeſte ⁊ hereticoꝝ penis eſſent puniendi q̄ premiſſa faciūt. ita dicit Oldra.i.d.cōſi.ccx.Panor. in.c.ij.extra eo.ti.⁊ diximus.s̄.ꝓxima
2 q.circa fi. † aut fiūt ad habendū notitiā preſentiū occultoꝝ prout ſunt furta:rapine:icēdia: tractatus:adulteria: homicidia occultata:⁊ his ſimilia facinora aut eorum q̄ iam facta ſunt de p̄terito ſeu eoꝝ q̄ in lōginquis partibus fiūt ⁊ ſimiliū.q2 tūc nō ſapiūt hereſiz manifeſte alijs penis puniūtur:q2 ſi eſt cleric⁹ de iure cano.ſine diuino in foro cōſciētie ſubijcitur pnie.xl.diez extra collegiuz eccleſie ſiue cōionē fidelium q̄ imponit per ſacerdotē qua ſubijciūtur etiam laici vt eſt tex.in. c.j. de ſortileg. ⁊ ibi Panor.⁊ alij q̄ ita declarāt text.illū lz glo.fi. videaſ aliter ſentire:ſz ipſa loquiſ de penis iudicialib⁹ imponēdis a iudice eccleſiaſtico in foro cōtentioſo ſm̄ iura q̄ gloſſ.ipſa allegat vt
3 infra ꝓxime dicā. ¶ † Aut ſum⁹ in foro cōtentioſo iudiciali canonico poſtq̄ delictū innotuit curie ⁊ tunc ꝓ eodē crimine imponunt grauiores pene:q2 cleric⁹ erit ſuſpenſus a diuinis ⁊ ab altaris miniſterio per annū ⁊ vltra ad arbitriū iudicis ſm̄ facti qualitatem aut turpitudinē ⁊ perſonaꝝ cōditionē quo termino elapſo cleric⁹ ipſe ſtatim ipſo iure reuertiſ ad ꝓſtina ſua.ita dicit tex.in.c.ij.eo.tit.⁊ ibi ꝑ do.Abb.quē vide ⁊ feli.⁊ alios. laic⁹ vo regulr̄ excōicaſ.xxvj.q.v.nō oportet.Sz hoc eſt verū quotieſcūq3 ex ſimplicitate ⁊ bono zelo clericus peccaſſet ſecūdū terminos.d.c.ij.alias grauius punietur:q2 deponitur ab omni ordine ſacro ⁊ priuaſ omnibus beneficijs ⁊ intrudiſ in monaſterium ad agendū perpetuaz penitentiā:vt habetur.xxvj. q. v. ſi quis eps̄.⁊ ibi gloſ.idem tenet Panor.i.d.c.ij.Et nota quod vltra penas predictas poterit iudex eccleſiaſticus exercere etiam alias penas contra laicos hmōi ſortilegia exercētes:quia ſi ſerui ſunt ⁊ viles perſone poterūt mitrari fuſtigari ⁊ alijs ſimilib⁹ modis dehoneſtari:digniores vero poterūt relegari vl' ad ꝑpetuos carceres ꝯdēnari vt in.c.contra idolorum.xxvj.q.v.quod eſt verum ⁊ procedūt iſte vltime pene quotieſcūq3 al's moniti laici ab ipſis ſortilegijs noluerint ſe abſtinere ⁊ ſic de his qui pluries inciderunt in crimē.vide Panor. in d.c.j.de ſortil.in gl.fi.vbi ſubiungēdo dicit nota qd̄ licet iſtd̄ ſit crimen eccleſiaſticū tamē nō eſt mere eccleſiaſticū:quia iudex etiā ſecularis pōt de hoc crimine cognoſcere pariterq3 punire licet reos ipſos penis grauioribus ꝓſequatur. ¶ † De iure aūt 4
ciuili punitur pena capitis tam ille ſortilegus ⁊ magus quaz ille

qui cõſulit ipſos ⁊ ſortilegia ipſa confici mandat. ⁊ iſte eſt tex. in l. nemo. C. de mal ef. ⁊ mat. Iſti enĩ diuinatores ſunt multum deo abominabiles: ⁊ ex oli ratio eſt q꞉ volũt ſe facere eq̃les deo dũ diuinã poteſtatē que vertitur in cognitione futurorũ ſibi vſurpare contendunt ⁊ eſſe ſimiles deo: ⁊ dicit do. Joã. de tur. crem. in. c. contra idoloꝝ. xxvj. q. v. quod queadmodum Lucifer ⁊ primi noſtri parẽtes voluerunt eſſe ſimiles deo in altitudine ⁊ pulchritudine: item in cognitione ⁊ ſciẽtia boni ⁊ mali: ideo omnes de celo deiecti fuerũt quorũ quidã in profundũ inferni: quidã vero in hoc variarũ calamitatũ mundo peruenerunt. ita dicẽdũ eſt de illis diuinatoribus qui in cognitiõe futurorum volunt eſſe equales deo de eccleſia dei q̃ p celo figurat omnino expellẽdi ſũt ⁊ a xpi fideliũ grat9
5 repellendi. ¶ †Aut ſumus in ſecunda ſpecie que dicit amatoria ⁊ ſi in ea interueniũt ea que narrant per glo. in. d. c. accuſatus. §. ſane. dicẽdum eſt q꞉ ſapiunt hereſim manifeſte ⁊ puniũt penis hereticoꝝ: vt. s. proxime diximus. idẽ dicit Abb. in. d. c. j. de ſortil. aut illa non interueniunt et nõ ſapiũt hereſim ⁊ dic aut ſumus in foro conſcientie ⁊ eadẽ. xl. dierum penitẽtia ſubijciunt tã clerici q̃ꝫ laici ſicut alij de quibus ſupra. d. c. j. de ſortil. qui tex. loquit indiſtincte ⁊ gñalr de q̃buſcũq꞉ pſonis ⁊ de hac etiã ſpẽ ſortilegioꝝ in qua viget eadẽ ratio itelligi põt arg. tex. in. c. ſi q̃s eps. xxvj. q. v. vbi loquit de omni ſpecie: ex quo etiaꝫ nõ dat diuerſa ratio inter caſum ⁊ caſum ar. l. illõ. ff. ad leg. aquil. cũ ſimilibus: ⁊ ita tenent doc. ibi. ¶ Si vero ſum9 in foro iudiciali de iure canonico ⁊ eiſdẽ penis puniuntur clerici atq꞉ laici tam prima quam ſecunda vice prout s. proxime diximus in precedenti ſpecie. xxvj. q. v. c. non opꝫ. c. ſi quis eps. c. aliquanti. c. cõtra idolorũ. ⁊. c. augurijs. q̃ oia iura maxime. c. non opꝫ. ⁊. c. aliquanti. loquunt de plurib9 ſpẽcieb9 ſortilegioꝝ ⁊ de iſta quoq꞉ loquuntur.
¶ †De iure ciuili illr eadẽ pena capitis puniũtur. d. l. de ino. C. eo. tit. que oẽs ſortilegorũ profeſſiones ac ſortilegorũ ſpẽs cõplectitur vide tex. ibi ⁊ glo. ⁊. l. eorum. in principio. eod. ti. vbi tex. videt eq̃parare quo ad penas illos maleficos q̃ flectũt pudicos aios ad libidinẽ ⁊ illos qui contra ſalutẽ hoim moliti ſunt. oẽs enĩ ſeueriſſimis penis ſunt puniendi q̃ non denotãt niſi vltimũ ſuppliciũ: vt no. glo. in. d. l. eoꝝ. in pn. ⁊. l. mul‑ ti. ¶ †Et circa pmiſſa nota vnuꝫ ſingulare qd dixit Abb. i. d. c. ij. de ſortil. qd pena imponẽda iſtis ſortilegis vel eos conſulentibus eſt arbitraria poteſt q꞉ iudex illaꝫ aggrauare ſeu grauiorem aut leuiorem imponere ſecundũ qualitatem facti conditionẽ perſonarum ⁊ animũ delinquentis ⁊ ſm ipſas q̃litates ⁊ accidẽtia penas ipſas moderari. arg. l. hodie. et. l. aut facta. ff. de pe. ⁊. l. quid ergo. §. pena grauior. ff. de his qui no. infa. xxiiij. q. i. nõ afferam9. Hoc tñ pcedit de iure canonico in foro eccleſiaſtico. de iure tamẽ ciuili ſecus eſt vt ſupra proxime dixi.
8 ¶ †Et nota etiam aliud qd dicit Abb. ibi qd clericus p hmõi ſortilegijs de quibus ibi potuiſſet

officijs ꝛ beneficijs ecclesiasticis priuari.argu.text.xxvj.q.v.c. aliquanti.sed ibi ideo clericus ille fuit dignus misericordia vt illa minori suspensionis pena puniretur:quia ex simplicitate peccauit ꝛ bono zelo ꝑ inueniēdis bonis ecclesie que fuerant furto subtracta:vt dicit in.d.c.ij.als grauius fuisset penitus que nota pro limitatione eoꝝ q̄ supra dixi.

9 ¶† Et nota etiā hoc aliud quod in istis criminibus non parcitur simplicitati nec ignorantie:qꝛ licet sortilegia ipsa facta fuerit bono zelo ꝛ ad bonum effectū.s.reperiendi res ecclesie furto subtractas nihilominꝰ puniunt qui illa cōficiūt aut consulunt facientes.d.c.ij.de sortil.ꝛ ibi panor.vbi dicit.quod isto casu mitius puniunt ex quo text.iūcta hac doctrina apparet decisio illius casus an liceat hec sortilegia fieri ad sanandum corpora maleficiata ꝛ si quis maleficis remedijs ꝛ arte predicta aliquos sanauerit an puniat ꝛ qua pena de quibus habetur.xxvj.q.vlti.admoneant ꝛ dicemus ea.q. loco suo. ¶ Aut sumus in tertia specie principali que dicit venefica ꝛ si in ea interueniūt aliqua de his que narrat glo.in.d.c.accusatus.§.sane.dicēdū est qđ sapiunt heresim manifeste ꝛ penis hereticoꝝ sunt puniēdi vt als dixímꝰ supra:si vero ea nō interueniunt vel alia his similia:ꝛ tunc aliter

10 puniūtur:qꝛ aut sumus in foro cōscientie ꝛ punit fabricās:ꝛ ille qui cōsuluit penitentia exilij.xl. dierū extra gremiū ecclesie ꝛ fide liū cōionē.d.c.j.de sortil. iuncto c.si quis episcopꝰ.xxvj.q.v. ꝛ licet text.in.d.c.j.loqui videat de alia specie.s.diuinatoria tamē.c.si qs episcopꝰ loquitur generaliter de omnibus ꝛ in fine vna ꝛ eadē pena omnes punit qua pena tā clerici q̄ laici subijciūtur:quia text.in.d.c.j.loquitur generaliter ꝛ indistincte.l.de precio.ff.de publi.ꝛ xxvj.q.v.aliquanti.ꝛ cum hac solut.videntur trāsire doc.in.d.c.j. nullam faciētes differentiam de aliqua specie sortilegiorum aut ꝑsonis. ¶ Aut sumus in foro canonico contentioso ꝛ sic in foro fori si laicus hoc crie peccauit prima vice erit excōicatus ꝛ ab ecclesia remouēdꝰ erit.xxvj.q.v. si qs episcopus.ꝛ.c.aliquanti .si vero semel monitus adhuc in eodem proposito perseuerando iterum commisit idem delictum ꝛ tunc si est vilis persona debet fustibꝰ cedi siue fustigari publice per vrbē mitrari ꝛ publice tāq̄ infamis dehonestari:digniores vero relegātur i carceribꝰ siue ad perpetuos carceres condēnantur.xxvj.q.v. contra idoloꝝ. ¶ Clerici vero efficiūtur infames ꝛ omnibus officijs atq̄ beneficijs ecclesiasticis priuant:ꝛ nihilominꝰ ipsi quoq̄ intruduntur i carceribus aut in monasteriū ad agendum perpetuam penitentiam.xxvj.q.v.si qs episcopus.ꝛ.c.aliquanti.ꝛ sequē. in hoc tamen non recederem ab opi.Abb.de qua in.d.c.ij.de sortileg.quod sit considerādacondi tio ꝑsone qualitas facti ꝛ animꝰ delinquentis ꝛ secundum qualitates illas penas ipsoꝝ quādoq̄ augere quādoq̄ vo minuere iuxta sanū iudicis arbitriū.

11 ¶† De iure autem ciuili hec sortilegia grauius puniūtur:quia iura ipsa multum adhorrent artem malefi

cor: vt i toto tit. C. de malefi. ꝛ ma thе. ꝛ ideo omnes iſti malefici pu niũtur vltimo ſupplicio. l. nemo. l. multi. l. ꝛ ſi excepta. ꝛ. l. eorũ. in prin. C. eo. tit. ꝛ ideo lex vocat il los humani generis inimicos ex quo vt plurimum querunt inno centũ corpora illis veneficijs la befactare. d. l. multi. ꝛ. l. ꝛ ſi exce pta. vbi etiã appellant̃ hoſtes cõ munis ſalutis d. l. multi. et natu re humane peregrini. l. fi. eo. tit.

12 ¶ †Regulariter igitur puniunt̃ pena capitis tam ipſi magiſtri q̃ꝫ hi qui illos conſulunt ꝛ hec fieri mãdant. d. l. nemo. in fi. ꝛ. l. multi. ſi q̃s vero magiſter ad alteri9 do mũ acceſſerit exercendi maleficij cauſa igne concremat̃: is vero q̃ illũ p̃mys ꝛ ſuaſionib9 euocaue rit ꝛ aſſociauerit omnia eius bo na publicantur ꝛ in inſulã depor tãtur. Sed cõtra hoc eſt tex. in. l. nemo. C. eo. titu. vbi dr̃ ꝙ ille qui conſulit ꝛ vocat iſtos magiſtros punit̃ pena capitis. ſolu. gl. in. d. l. nemo. refert vtrãqꝫ penam: ſed non ſoluit contrarium. quidã di xerunt qđ in. d. l. nullus. licet ille magiſter fuerit adductus ad do mũ alterius cauſa faciendi ſorti legia ipſa tamen nõ fuerũt facta in. d. l. nemo. facta fuerũt hec. ſo lu. nõ placet quia ſapit diuinatio nẽ: quia ſi non apparet qđ in. d. l. null9 fuerint fact: ſortilegia mi nus etiã apparet in. d. l. nemo. qđ facta vel nõ facta fuerint: niſi di ceres quod ille qui cõſulit inter uenit in eis ꝛ credit his q̃ fiũt eſſe vera ꝓpterea graui9 punitur: vt d. l. nemo. is ꝟo qui adducit ma leficum ſiue ſortilegum ad domũ alterius poteſt eſſe ꝙ ſit ignarus puta famulus vel alius qui non interuenit vel non credit in eis: ideo mitius punitur: tñ in hoc co

13 gita. ¶ †Et nota qđ iſtoꝝ amici tiã ꝛ ꝯuerſationẽ q̃uis vetus be niuolẽtia fuerit debem9 relinq̃re ꝛ eos oio euitare q̃ vero ꝯtrafece rint oib9 eoꝝ bonis publicatis i inſulã deportãdi ſunt. d. l. nullus.

14 ¶ †Et nota ꝙ ꝓ iſto crimine oẽs poterũt indiſtincte torq̃ri nõ ob ſtante quocunqꝫ priuilegio digni tatis: qđ eſt ſpeciale in iſto crimi ne: ꝛ ex hoc nota limitationẽ ad l. miles. C. de queſtio. l. decurio nes. ꝛ. l. diuo marco. eodẽ titulo.

15 ¶ †Si quis autẽ de hoc crimine teſtibus cõuictus fuerit ꝛ nihilo minus obſtinato corde inſtiterit in negãdo etiã p̃ſentib9 teſtibus qui illius detexerũt facin9 tradi tur viuus beſtijs vorandus ac dẽ tibus ꝛ vngulis lacerandus. ita dicit tex. i. d. l. ꝛ ſi excepta. in fine.

16 ¶ †Et nota etiã quod eadẽ pena capitis punitur ille qui docet ar tem predictã ꝛ ille q̃ ipſam addi ſcit. l. culpa. ꝛ ibi glo. C. eod. titu. quod videtur eſſe ſpeciale in iſto crimine in crimine hereſis eſt cõ tra. l. quicunqꝫ. §. eos vero. C. de heret. vbi minori pena. ſ. pecunia ria puniunt̃ ſcholares: magiſtri

17 vero pena capitis. ¶ †Eadẽ pe na vltimi ſupplicij puniuntur q̃ eiſdẽ maleficijs inducunt mẽbri languedinem ꝛ virtutem viri aut mulieris gñatiuam impediũt aut lac nutricis deſiccant: vel quouis alio modo ipſa ſortilegia ꝛ male ficia conficiũt ſiue in corpore per cibum vel potum: ſiue extra cor pus aliquo ex modis quibus di

18 ximus ſupra in. ij. ꝛ. iij. q. ¶ †Sed quero nunc quid ſi aliquis ſorti leg9 ſortilegia exercet ad bonũ fi

nem.ſ.ad ſanandum egrotos ma
leficiatos ꝛ ſoluendum alioꝝ fa-
cturas:an hoc liceat impune fie-
ri ꝛ videtur dicenduꝫ quod ſic ex
quo facto nemini nocent ſed ali-
cui ꝓſunt nõ ſunt ergo digni pu-
nitione aliqua.ꝛ de hoc ẽ tex.in.l.
eoꝝ.§.I.C.eo.tit.vbi ille qui fecit
ſortilegia ad incãtãdũ hymbres
ne noceãt ſegetib⁹ vel plãtis nul
la pena punitur:et ideo Bar. ibi
per illũ text.decidit hãc.q.dicẽs ꝙ
non debet q̃ curat iſtos infirmos
maleficiatos aliqua pena puniri
hoc tamẽ eſt veruꝫ de iure ciuili:
vt ibi:ſecus autem eſt de iure ca-
nonico.quia eccleſia ſummopere
abhorret iſta remedia ſortilega
et ſi ſtãt ad effectum recuperande
ſanitatis non vult fieri poſſe hac
rõne q2 non licet inuocare auxiliũ
demonis etiam ꝓ mille corporuꝫ
ſanitatibus recuperandis:q2 mi-
nus malũ eſt ꝙ pereat corp⁹ quã
anima cuius maius eẽt detrimẽ-
tum.vide text. in. c. admoneant.
xxvi.q.vij.ꝛ ſi q̃s hec facere ꝑſum
ꝑſerit ſi clericus eſt degradetur ꝛ
omni officio ac bñficio eccleſia-
ſtico priuandus erit: laicus autẽ
excõmunicandus.ꝓ quo facit ẽt
tex.in.c.nec mirũ.§.ad hec auteꝫ.
xxvi.q.v.vbi; oẽs iſte ligature et
ſuperſtitioſa incantationum re-
media ſũt omnino dãnata:q2 hec
fieri non poſſunt abſq3 demonis
opa ꝛ ſuffragio:ꝛ iõ dr. S. Augu.
lib.x.de ciui.dei:cuius verba re-
lata ſunt in.d.c.nec miruꝫ.quod
hec ſunt talia remedia que ars
nõ cõmẽdat medicoꝝ ꝛ ab eccle-
ſia omnino reprobata merito ſũt
a xpi fidelibus euitãda: vide.S.
Tho.in ſum.ſecũda ſcḋe diſt.95.
art.iij.in ver.dicendum.titulo de

ſupſtit.et Jo.lec.in ſum. conf.eo.
19 tit.q.ij.xſ.ꝛ.xiij. ¶ Ultra ea que
diximꝰ ſupra i prima ſpecie diui-
natiua addẽda ſunt hec quid di-
cẽdũ ſit de aſtrologis ꝛ chiromã
tis qui ſecundum curſum aſtroꝝ
ꝛ ſigna celeſtia futura ꝓnoſticãt
an liceat hoc facere vel ſint pu-
niendi ſicut augures et aruſpi-
ces aut alio modo? Reſpond.aut
hec futura ꝑdicant ex certa ſcien-
tia imponẽtes futuris cõtingẽti-
bus reb⁹ neceſſitatẽ quãdã quaꝫ
dicunt cauſari ex motu corporuꝫ
celeſtium et iſtõ modo ſunt here-
tici ꝛ puniũtur vt heretici:vt late
diximꝰ.ſ.hac.q.in princ.ꝛ.q.pre-
cedenti. Ratio eſt q2 ſigna illa nõ
ſunt cauſe reꝝ finales imponen-
tes neceſſitateꝫ humanis rebus
agẽdis aut homini:ſed ſũt ſigna
quedam inclinatiua ſiue indica-
tiua rerum futurarum ſecundum
cõmuniter accidentia per regu-
las quaſdam:ꝛ naturas corporũ
celeſtium que multoties fallunt,
quibus non ſubijcitur neceſſario
natura humana: quin poſſit illa
euitare ꝛ vti liberi arbitrij pote-
ſtate:vid Abb.i.d.c.ſecũdo extra
eo.titulo.ꝛ Joã.lec.in ſum.cõfeſſ.
eo.titulo.q.quinta.aut illa predi-
cunt demonſtratiue ꝑſumptiue:
ſiue inclinatiue aſſerentes ꝙ ex
motu corporũ celeſtium tale q̃d
inclinatiue demonſtratur ſiue fi-
guratur in actibus hominum in
ferioribus:et hoc modo non eſt
peccatum ex quo nullam impõ-
nunt neceſſitatem:ſed inclinatio-
nem quandam quam quiſlibere
euitari poterit ſi velit vti pruden-
tia ꝛ ſui liberi arbitrij poteſtate
vt latius dicemus infra.et habe-
tur per Abb.in.d.c.ij.eod.titulo

20 ¶ †Pro faciliori intelligētia pre
miſſorum ſubijciaȝ infraſcriptas
queſtiones ſpeciales declarādo
penas criminis cuiuſq;. Et pmo
quero quid de ſacerdotibus qui
cauſa doloris ſpoliant aras aut
extinguunt luminaria conſueta
qua pena puniūtur dic quod cle
ricus honore et dignitate priua-
tur ⁊ ſic efficitur infamis: vt in.c.
quicunq; in primo reſpō.xxvj.q.
v.⁊ Jo.lec.in ſum.con.eo.titul.q.
xviij.⁊ hoc niſi ſponte de premiſ-
ſis coram epiſcopo vel metropo-
litano ſe culpabiles detulerint et
de ipſis condignam peregerint
penitentiaȝ.d.c.quiſcunq;.alij ſa
cerdotes reperiunt qui ſumpta
veſte lugubri miſſas defunctorūȝ
celebrant pro viuentibus cauſa
inimicitie vt is pro quo ſacrificiū
ipſuȝ offerūt moriatur aut incur-
rat mortis periculum qua pena
ſit puniendus: dic iſto caſu q ſa-
cerdos vel clericus q ſciēter iſta
fecerit a proprij ordinis gradu
priuat ⁊ perpetui exilij ergaſtulo
vna cū eo qui ipſuȝ ſacerdotē cō-
ſulit aut premiſſa fieri ordinauit
ſiue mandauit relegat: vt eſt tex.
i.d.c.qcūq;.i fi.xxvj.q.v.⁊ Jo. lec.
in ſum.cō.eo.tit.q.xx. ¶ Deinde
21 quero †qd de clericis vl laicis q
imaginem crucis aut beate ma-
rie virginis ſeu aliorum ſanctoꝝ
proiecerunt in terram illaſq; vti
cis ſpinis vel pedibus conculca-
runt q pena puniēdi ſunt? caſus
iſte ponitur p tex.i.c.ſi canonici.
§.fi.d offi.ordi.lib.vj.vbi dicit qd
vltrix ſic pcedat dura ſnia cōtra
eos per quam alij id facinus pa-
trare pertimeſcāt.glo.vero decla
rando tex.primo dicit quod erūt
priuandi locis ſui dignitate atq;
honore niſi celeri ſatiſfactiōe co
ram metropolitano ſe ſufficien-
ter purgauerint: demū deuenit
ad aliam penam dicēs qd ſtatur
arbitrio iudicis cōcludens in ef-
fectu q ſit pena arbitraria p pri-
ma allegat tex.i.d.c.qcunq;.xxvj.
q.v.⁊.l.ſ.ff.de iur.de lib.cum qua
glo.tranſit Hemi.ibi Archi. autē
dicit qd poterunt tēporaliter pu-
niri quod i vinculis publicis cō
uinciātur: vt.l.j.C.de his qui ad
ſtatu.cōu.⁊.ff.de pen.l.capitaliū.
§.qui ad ſtatuas vel quod morā
tur.vt not.in.l.j.C.ne lice.ſign.ſal
uat.⁊c.⁊ hec vltima pena infert
de rigore iuris ciuilis: vt.d.l.ſ.
alie vero ſuperiores inferri poſ-
ſunt p iudicē eccleſiaſticum: vt di
cunt doc.in.d.c.ſi canonici.§.fin.
¶ Uidēdū eſſet etiā qd de iudeo
qui ſuper crucē dum deferret pu
blice per vrbem proiecit immun-
ditias qua pena puniat? iſtū ca-
ſum decidit Pet.de ancha.in cō
ſil.xv.quod incipit ſpiritualis iu
dex in prouincia romādole. vbi
dicit quod iudeus ipſe poterit p
vtrūq; iudiceȝ caſtigari eccleſia-
ſticum ⁊ laicū: ⁊ ſeueris penis pu
22 niri. ¶ †Quero quid dicendum
ſit de his qui in ſortilegijs cōmi-
ſcuerunt hoſtiam non ſacratā ſu
per qua tn̄ celebrata fuit vna aut
plures miſſe qua pena puniat ſa
cerdos qui ſcienter ſuper hoſtia
illa celebrauit miſſas vel qui cele
brando non cōſecrat aliquid: ſed
capit panem ⁊ vinum apud alta-
re ſine ſacramēto ⁊ omnes ac ſin
gulas cerimonias et ſolēnitates
fecit apd altare excepta conſecra
tione qua pena puniat? caſ9 iſte
ponitur in.c.de homine. de cele.
miſſ.vbi tex.nullaȝ ponit penam

temporalē: ſed credo quod ſit pena arbitraria in eo qui celebrāt miſſam ⁊ ſine conſecratione accipit hoſtiam ⁊ vinum quã iudex eccleſiaſticus ſibi iniūget loco penitentie: is vero qui ſcienter celebrat ſuper hoſtia aut alia re cum qua fieri debent ſortilega grauiꝰ puniendus eſt ſicut is qui ſortilegia ipſa conficeret: qꝛ paria ſunt aliquid prohibitū facere vl' efficere aliquod neceſſarium antecedens ꝑ quod peruenit ad illud vt.l.oratio.ff.de ſponſa.vide text. in.d.c.ſi quis epiſcopus. xxvi.q. v.q̄ loquit generaliter de omnibus ſortilegiis. ille eñ q̄ habuit animuꝫ delinquēdi ⁊ deuenit ad actum proximum delictis habet acſi feciſſet ⁊ conſummaſſet delictum nō ſolū: de iure canonico: vt.in.c.ſicut dignum. de homici. cum multis ſimilibus: ſed etiam de iure ciuili.vt.l.is qui cuꝫ telo. C.ad leg.corn.de ſic.⁊.l.i.§.diuꝰ. ⁊ ibi Bar.ff.eo.ti.⁊ habet ꝑ Panor.in.d.c.ij de ſortil.ꝑ Jo.lec.in ſum.cō.eo.tit.q.xxiiij.et Oldra.i d.conſil.ccx.in.ij.col. laicus vero excōmunicatur ⁊ relegatur de iure canonico in foro iudiciali. c.aliquāti.xxvi.q.v.ſꝫ ſi ſemel monitus iterum ſe immiſceat in predictis ſi eſt nobilis intruditur in carcerē: ignobilis fuſtigatur mitriatur ⁊ publice dhoneſtat.d.c. ſi quis epiſcopus. c. aliquanti.ſc.
23 ſortes.cū aliis ſequen. ¶ † Quid dicendum de his qui imagines conficiūt atq; batizant ⁊ cuꝫ illis conficiūt ſortilegia.dicaut ſortilegia ipſa fiunt ad aliquē effectum qui demoni non conuenit ſꝫ ſoli deo ⁊ ſapiūt hereſim manifeſte vt ſupra diximus.q.precedenti: ⁊ iō puniendi ſunt vt heretici: vt.ſ. diximus tit.ſ.q.iij.ſalua tamen doctrina gloſ.de qua in.d.c.accuſatus.§.ſane.de hereti.lib.vi.⁊ ſaluis etiam limitationibus de quibus infra in fi.dico illos eſſe puniendos eiſdem penis quibꝰ alij in ſuperioribus caſibus vid' Oldra.i.d.cōſi.ccx.vbi de hoc facit mentionem expreſſam ⁊ Joā.lec. in ſum.con.eo.tit.q.xij. ¶ Idem dicēdū eſt de his qui in ipſis ſortilegiis immiſcēt ſacras reliqas ſanctorū martyrū.ſ. ex membris vel oſſibus aut de veſtibus eorū dē.d.c.ſi quis epiſcopus.⁊. c. aliquāti.⁊ Panor.in.d.c.ij.⁊ Jō.lec. in.d.tit.in ſum.q.xvi. ¶ Idē etiaꝫ iudicādū eſt de his q̄ ſacramenta eccleſiaꝝ.ſ.oleū ſanctū baptiſmatis criſmatis aut extreme vnctionis: ſeu aquā fontis baptiſmatis ⁊ ſimilia.d.c.ij.⁊ ibi Abb.⁊.d.c. ſi quis epiſcopus.cuꝫ aliis ſequen: ¶ Idem quoq; cenſenduꝫ eſt de his qui in eiſdē ſortilegiis admiſcēt aquam benedictā: candelas bñdictas: ſacros agnuſdeos: ramos oliuarum aut frondes palmarū ⁊ ſimilia.de quibus habet ꝑ Joā.lec.in.d.ſum.eo.tit.q.vlti.
24 ¶ † Iuxta ꝑdicta vidēdū eſt q̄d de aſtrologis qui futura ꝑdicūt an puniātur ⁊ qua pena: dic aut illa predicūt ex certa ſcientia q̄ſi ſigna illa per que futura coniecturantur aut cauſe reruꝫ imponentes futuris rebus neceſſitatē ineſſe qō ſic vel ſic erunt omnino ⁊ iſtud eſt hereticum ⁊ puniri debēt vt heretici: qꝛ futurorum noticia certa prout eſt ineſſe rei eſt ſoliꝰ dei vt hꝫ Matth.xxiij.c.⁊.ij. q.iiij.conſuluiſti.⁊.xxvij.q.iij. ſciēdū.⁊ late diximus.ſ.q.precedēti: aut illa

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

aut iſta predicunt coniecturaliter demonſtratiue ſiue inclinatiue: et iſto modo non erant nec puniuntur aliqua pena: quia verū eſt quod corpora celeſtia habent quedam motiua et inclinationes ad corpora inferiora: et operationes humanas ſecundum quas multotiens ſic fieri contingit quāuis euitari poſſint et propterea dicitur quod illa ſunt ſigna rerum: non autem cauſe rerum. de quibus vide Ipa normita. in dicto. c. ſecundo extra eod. titu. ij. colum.
25 ¶ † Quid enim dicendum ſit de his qui ſortes querunt in euangelijs aperiendo librum et ſortificando in illis. dic quod prohibitum eſt et puniūtur qui premiſſa faciūt modo quo ſupra. xxvj. q. ij. hi qui. Et quia diximus ſupra quod ſunt prohibita remedia ſortilegiorum que fiunt ad ſanandum corpus maleficiatum de iure canonico licet de iure ciuili permiſſa ſint vt ſupra diximus eadem. q.
26 ¶ † Quero nunc quid ſi aliquis in opere ſanatiuo dixit plura verba honeſta: et ſanctas ac deuotas orationes dei beateque virginis Marie et aliorum ſanctorum: et illa eadem fecerit dicere per ipſum maleficiatum ad deuotionem beate virginis Marie aut alicuius Sancti Martyris: nihilominus poſtea Magiſter ſiue Magiſtra Sortilegiorum aliqua verba extranea dixerit publice vel ſecrete: que non videntur cōgruere illi operi Religioſo: et ſanitatis auxilia dicantur eſſe ſuperſtitioſa et punienda dic quod ſic quia quotieſcūque cū rebus aut verbis, religioſis ſiue eccleſiaſticis miſcent aliqua verba extranea: et que naturaliter nō tendunt ad opus illud ſanitatis nec poſſunt naturaliter talem effectum operari neceſſario. tunc dicūtur eſſe ſuperſtitioſa et faciunt totum opus ſuperſtitioſum et dānabile quod eſt maxime quotieſcunque adiunguntur nomina quedam ignota aut caracteres ſeu alie diuerſe obſeruationes quas manifeſtum eſt naturaliter efficaciam ad ſanitatē habere nō poſſe illa non fiūt ſine ſuperſtitione et demonis miniſterio: vt dicit. S. Tho. i ſum. ſcda ſcde. q. xcv. art. ij. ver. dicendū in fi. de ſupſtit. et Io. lec. i ſum. con. co. ti. q. x. Et ppca ſunt punienda de iure canonico quia ſi clericus eſt qui talia fecit deponitur: laicus vero excōicatur pro pma vice. xxvj. q. vij. admoneant: ſed ſi monitus ſpreta monitione iterum ſe ingeſſerit in eiſdē ſi eſt nobilis vir et honeſte familie icarceratur aut relegat: ignobilis vero cū vituperio fuſtibus cedit. xxvj. q. v. c. ſi qs epūs. c. aliquāti. c. ſortes et. c. ſeq. et p Ab. in. d. c. ij. de ſortil. vbi dicit quod pena iſtorum eſt arbitraria et hoc puto verius ſm qualitatē facti, cōditionē pſonarum et aliuin delinquētis. arg. l. aut fctā. et. l. reſpiciendū. §. delinquūt. ff. de pe. et l. qd ergo. §. pena grauior. ff. de his qui no. infam. c. ſicut dignū. l pn. de homic. De iure aūt ciuili remedia iſta nō puniunt dūmodo fiant ad bonum finem. d. l. eorum. §. fi. et ibi Bar. C. de male. et math. et alias diximus ſupra eodē. q. vj.
27 ¶ † Idē dōm eſt de his qui faciunt cedulas aut breuia et ligaturas ſuſpendendas: et deferendas ad collū maleficiati cū ptinēt aliqd extrinſecū ſiue extraneum ſignum caracther aut nomē qd naturali

ter non tēdit ad concluſionē ꝛ intellectū alioꝝ ꝟboꝝ vel ad op⁹ ſanitatis tunc iudicaſ illud eſſe ſupſtitioſuꝫ ꝛ punibile: qꝛ fieri non pōt abſqꝫ ſuffragio ꝛ inſtructione diaboli: vt dicunt ſupradicti doc. i locis p̄dictis ꝛ habeſ in. c. nec miruꝫ. §. ad hec omnia ꝛc. xxvi. q. v. ꝛ per. S. Auguſ. in lib. xxi. de ciui. dei. ꝛ ideo puniuntur his penis quas ſupra diximus hac eadē. q. in mēbus ꝓxime relatis. ¶ Quid ſi inter alia verba ꝟl nomina dei que iſte malefice ſepius deſcribere faciunt in eaꝝ cedulis vel breuib⁹ appoſuerint hoc verbum. Deus acharō an ſit verbuꝫ ſuperſtitioſum ꝛ diabolicum. dic qꝫ ſic qꝛ illō eſt nomē Beelzebub pricipe demonioꝛum: vt habeſ iiij. Regum. ſ. c. dum Elias monitus ab angelo reprehēdit Ochoſiam Regem ſub his verbis nunquid non eſt vobis deus in iſrael vt eatis ad conſulenduꝫ Beelzebub deum acharon iō de lectulo ſuper quē aſcēdiſti nō deſcendes ſed morte morieris: qō bñ not. qꝛ ſepi⁹ in iſtis cedulis ꝛ breuibus hoc nomē. ſ. de⁹ acharō reperies exp̄ſſuꝫ. vide. d. Jo. de turr. crem. in. c. contra idoloꝛum. xxvi. q. v. et d. Jo. lec. in ſum. con. eo. tit. q. xi.
28 ꝛ. xiij. ¶ † Quid dicendū de his q̄ ſacrificant mammoni deo nummoꝛuꝫ vt diuites efficiantur qua pena ſunt puniēdi: dic quod ſi eſt clericus ſꝫm quoꝛūdam opinionē indiſtincte eſt priuatus ipſe iure omni officio bñficio honoꝛe ꝛ dignitate ſiue occultū ſit crimē ſiue publicum: ꝛ ideo neceſſario indiget diſpenſatione ſi vult ampli⁹ celebrare: quidam alij dixerunt qō qñ crimen eſt occultū poſſunt agere penitētiam confitendo peccatum ſuum ꝛ non incurrunt penam illam priuationis ꝛ ideo nō indigent neceſſario diſpēſatione ſi vero crimē eſſet publicū aut notoꝛiū tunc incurrit irregularitatē ꝛ priuationeꝫ ipſo iure ꝛ indiget diſpēſatione: nihilominus precedēs opinio videtur eſſe magis tuta in foꝛo conſcientie vt quis petat diſpēſationē ēt qñ crimē eſſet occultū vide. d. Jo. lec. in ſum. ꝯf.
29 eo. tit. q. vlti. ¶ † Ubi iſtis equiparat ēt ſacerdotes qui i ſoꝛtilegijs imiſcēt ſacramēta eccleſiaſtica. ſ. oleū ſanctum criſmatis baptiſmi vel extreme vnctiōis aut aquā fōtis baptiſmatis eiſdē penis puniuntur de quibus al's dixim⁹. ꝫ. ea. q. laici vero de iure canonico prima vice ſunt excōicati ꝛ ſunt a limine eccleſie repellēdi: ſꝫ ſi poſt primam monitionem iterū ſe ingeſſerint in eiſdem ſi nobilis eſt cōdemnaſ ad ꝑpetuos carceres: ignobilis vero fuſtigatur publice cum maximo decoꝛe: deinde in exilium condemnatur ſꝫm qō habeſ. xxvi. q. v. ſi quis ep̄s. c. aliquanti. cum alijs ſeq. Abb. tamē dixit in. d. c. ij. de ſoꝛti. quod iſtoꝝ pene erūt arbitrarie mitigāde alterande neqꝫ leuiande ſecundum facti qualitatem aut turpitudinē ſeu ſcandalum quod inde poſſet oꝛiri aut exoꝛtum iam eſſet. item perſonarum conditionem ꝛ animū delinquētis aut ex ſimplicitate dicitur lapſus in illud: ꝛ ad aliquem bonum effectū vt habetur in. d. c. ij. extra eo. tit. vel ſi ex ꝓpria malitia animo aliquem decipiēdi ꝛ ſimilia vt ibi ꝑ Abb. lati⁹ dicitur ꝛ diximus ſupra proxime vide tex. in. c. ſicut dignum. in pn.

30 de homic. ¶ †De iure vero ciui-
li pro omnibus ſortilegijs huiuſ-
ſmodi eſt pena vltimi ſupplicij.l.
nullus.l.eorū.in princip.l. nemo
l.multi.ꝛ.l.ſi excepta.C. eo.titul.
¶ Exceptis ſortilegijs que fiunt
ad ſanandū maleficiatum vel li-
berandum aliquem ab alia infir
mitate aut incantandū hymbres
grandines ꝛ fulgura ne noceāt ſe
getibus arboribus ꝛ plantis aut
animalibus vel fetibus eorū om
nia iſta que proſunt ꝛ non nocēt
rebus temporalib9 aut perſonis
permiſſa ſunt de iure ciuili ꝛ nul
lam penam merentur vt.d.l. eoꝝ
§.fi.ꝛ ibi Bart.C. eo titu.ꝛ alias
31 diximus ſupra. ¶ †Uidendum
quoq; eſſet quid de diuinatiōib9
que fiunt per ſomnia ſecundum
illorum interpretationē prout ha
betur in ſomnijs Danielis ꝛ per
dnm Albumaſar in li.quem fecit
de interpreta.ſomnio.de quibus
late vide.d.Joā.lec.in ſum.conf.
eo.titu.q.vi.ꝛ quid dicendum ſit
de incantationibus ſerpentum il
las videlicet que fiunt contra ſer
pentes vbi dicas quod aut i illis
precantationibus imploratur dū-
taxat auxilium dei ſimpliciter cū
deuotione abſq; aliqua machina
tione intrinſeca vel extrinſeca ꝛ
non erunt reprobande imo com-
mendande aut illis imploratur
diaboli ſuffragium vt ſortiantur
effectum ſiue tacite ſiue expreſſe ꝛ
erunt illicite penitus ꝛ damnabi-
les: ſed qualiter cognoſci poterit
an ſint licite vel illicite ꝛ an ꝗ quā
do in eis imploratur auxilium de
monis tacite vel expreſſe vel ſo-
lius Dei: dic quod ē diligēter ad
uertendum ad verba ipſa: item
ad modum ritum ꝛ ordinem ip-
ſius incantationis: q2 ſi in eis in-
ſunt aliq verba extranea vel igno
ta nomina aut caracteres ſiue
verba quedam extranea que non
congruūt concluſioni nec nature
verborum ſupradictorum nec poſ
ſunt ſecundum eorum naturā ali
quid operari circa effectū de quo
agitur: tūc opera ipſa dici nō poſ
ſunt niſi ſuperſtitioſa ꝛ diabolica
in quibus diabolus plurimū ope
ratur et illius ſuffragium ſaltim
tacite inuocatur ſecundum quod
concludit Jo.lec.in ſum.conf.eo.
titu.q.xv.ꝛ diximus ſupra ea.q.in
illo arti.de remedijs que fiunt cō
tra maleficiatum: ꝛ ideo iſto caſu
puniendi erunt de iure canonico
penis ſupra proxime dictis. De iu-
re vero ciuili nulla pena erunt pu
niēdi ex quo dicte incantationes
fiūt vt proſint.ſ.ne hominibus no
ceant ſerpētes. Uerum q2 in iſtis
ſortilegijs amatorijs maxime ꝛ ve
neficijs que dicuntur fieri in cor-
pore ſepius interueniunt pocula-
quedam que traduntur potanda
perſone maleficiande que cōmu-
niter appellari ſolēt pocula ama
toria aut venefica: ex quorū potu
quādoq; preter ſpem ꝛ intētionē
tradētis mors abſorbentis ſucce-
dit: q̄nq; vero nō: ideo aliqua de
ipſis poculis ſpecialiter videam9.

¶ Summarium.

1 Poculū amatoriū porrigēs
ꝛ miniſtrās q̄ ſit pena mulctād9.
2 Poculū dans amatoriū ſi ex illo
mors ſequatur qualiter puniꝛ.
3 Homicidium ſine dolo ꝯmiſſum
pōt vltimo ſupplicio puniri.
4 Uenenum diuerſimode cōſidera
ri poteſt.
5 Uerbum iſtud venenum medicū
eſt ꝛ promiſcuum.

6 Uenena ſanitatis īducēde cauſa cōfecta vel multū incōmodū generantia nō reprobantur a iure.

7 Pena.l.corneli. de ſica.q̄ hodie dicatur.

8 Improuide accidentia fato non culpe imputantur.

9 Pene quibuſdam circunſtātijs concurrentibus ſunt leuande.

10 Peculum cōceptorū miniſtrās ſi mors ſequaꝛ qua pena veniat puniendus.

11 Caſuum conformitas iuris conformitatem exigit.

12 Determinabile relatum ad plura determinabilia dꝫ illa equaliter determinare.

13 Poculum amatoriuꝫ dupliciter poteſt conſiderari.

14 Intētio corrumpit actuꝫ qui aliter excuſari poterat.

15 Uenena diuerſimode in iure cōſiderātur.

16 Poculuꝫ ſterilitatis tradēs quā penam incurrat.

1 Q Uodecimo igiꝛ nūc q̄ro ꝛ ſi quis miniſtrauerit vel dederit poculū amatoriuꝫ mulieri ad flectendum eius pudicum animuꝫ ad libidinē ſi calefaciēdū eius cor ad amandū viruꝫ predictū vel econtra quid ſi mulier dederit poculuꝫ viro vt amet ipſam licet hoc rarius cōtingat qua pena puniatur qui poculum ipſum dederit. Reſpondeo quod de iure ciuili humiliores ī metallum damnātur: honeſtiores vero in inſulam dimidia parte bonorum ſuorum confiſcata relegātur: ita dicit tex.in.l.ſi quis aliquid.§.qui abortionis.ff.de pen. ¶ Clerici vero de iure canonico ſunt priuandi.xxvj.q.v.c.ſi quis epiſcopus.ꝛ per Abba.in.d.c.ſecūdo de ſortileg. ¶ ꝛ Sed quid ſi 2
ex poculi huiuſmodi aſſumptione mors abſorbentis ſuccedat eo qꝺ forſan male compoſitum fuerat et non erat bene temperatum vel in mala ſorbentis diſpoſitione ſumptum fuerit qua pena punietur qui dederat: ꝛ videtur dicēduꝫ qꝺ aliqua pena punietur extra ordinaria relegationis vel ſimili ex quo homicidium illud nō fuit commiſſum cum dolo nec cū propoſito occidendi: ideo non debet puniri pena vltimi ſupplicij. l.prima.§.diuus.ꝛ.l.diuus.ff.ad leg.cor.de ſicar.tamen contrariū dicit tex.in.d.l.ſi quis aliqͩ dcō.§.qui abortiōis.quod ſi caſu moriatur q̄ vel que poculū predictū abſorbuit qui tradidit vltimo ſupplicio puniēdus eſt licet dolo nō dederit ſed bono zelo: ꝛ hoc eſt qꝛ res ipſa eſt mali exempli. ¶ Ex
3 quo ꝛ nota caſum ſingularē ī quo quis punitur pena vltimi ſupplicij pro homicidio cōmiſſo ſine dolo ꝛ intētione aliqua occidēdi cuius ꝯtrariū diſponit regula iuris cōis de q̄ in.d.l.ī lege cornelia.ꝛ.l.diu9.ꝛ.l.j.§.diuus.ff.ad leg.cor. de ſicar.ꝛ.l.is qui cū telo.C.eo.ti. que habet quod nunq̄ infertur pena mortis ꝑ homicidio cōmiſſo ſine dolo ꝛ propoſito occidēdi imo ī caſu predicto lata culpa nō equiparatur dolo vt nota. dicit Bar.in.d.l ī lege cornelia.ff.de ſica.hic eñ nulla ratio nec ꝓſumptio viget contra ipſuꝫ qui dedit poculū amatoriū ex qua cōiecturari poſſit quod habuerit aīm occidendi imo in ꝑte nulla offendēdi.d.l.in lege ꝛ.l.j.§.diu9.ff.eo.ti. ¶ Cōtra ꝑdicta oppo.de.l.iij.§.

hec adiectio.ff.ad l.e.cor.d ſic.vbi
videtur eſſe tex.vald: contrari⁹
d.§.qui abortiōis.ibi enim dicit
4 quod venenorum plura ſunt gene-
ra ſiue plures ſpecies quorū que
dā dicuntur mala venena ea.ſ.q̄
facta ſunt hominis necandi cau
ſa:quedam alia ſunt que dicunt
bona ſiue non mala venena ꝛ ea
ſunt que facta fuerūt ad ſanāduꝫ
corpus egrotum item ea q̄ fiunt
ad cōcipiendū ꝛ illud quod ama
toriū appellat vel aliud quodcū
q̄ factum ad alium effectum dū-
modo non ad occidendum:ꝛ ꝓ-
pterea ſubiūgit tex.in ver.adie-
ctio qđ adiectio illa mali veneni
oportune poſita fuit in illa lege
qm̄ ex illa qualitate mala adiun-
cta demonſtrat quedā eſſe vene
5 na nō mala.ergo nomē hoc ve
nenū medicū eſt ſiue promiſcuū
adaptat ad vtranq̄ partē reſpe-
ctu vero adiuncte qualitatis:tā
illud quod ad ſanandum q̄ illud
quod ad occidendū paratum eſt
continet:ſed ꝛ id quod amatoriū
appellatur vel quod ad ꝯceptio
nem tradit continet oīa iſta q̄ cō
prehēdi poſſunt ſub nomine iſto
veneni ſolum cū in ea lege notat
6 quod hominis necandi cā fit.er
go cetera venena que nō ſunt fa
cta hoīs necandi cā ꝑ ſe ſunt ve-
nena ſanatiua amatoria ꝛ ea que
ſūt ad ꝯcipiēdū nō ꝯtinentur ſub
lege illa nec pena illi⁹ legis ple-
ctuntur qui illa tradūt ꝛ ꝓpterea
tex.ibi in fine exemplificat regu
lā:ſtā ponēdo caſum cū ſua deci-
ſione:vꝫ quod ex ſenatus cōſulto
iuſſa eſt relegari mulier illa q̄ nō
malo quidē animo:ſed malo exē
plo medicamentum ad cōceptio
nē dedit ex quo ea mulier q̄ illud
acceperat deceſſerit ex qua ratione
hoc probatur qđ omnia venena
que nō ſunt facta hominis necā
di cauſa dicuntur nō mala vene
na:ꝛ ideo ſi ex illorum potu q̄ſq̄ꝑe
rierit qui tradidit nō tenet pena
7 illius legis cornelie de ſicariis q̄
hodie eſt pena capitis lꝫ olim eſ
ſet perpetua deportatio ꝛ oium
bonorum publicatio.l.iij.§.legis.ff.
ad leg.cor.de ſic.ꝛ in.§.itē lex cor
nelia.inſt.de pub.iudi.ſꝫ alia mi
nori pena punietur.ſ.relegatio-
nis:vt.d.l.iij.in adiectio.in fi.ra-
tione predicta:q2 defuit animus
occidendi tā in cōpoſitione q̄ in
traditione.ꝑ quo facit tex.no.in
8 l.j.§.fi.C.ee.ti.de ſicar.vbi dicit
quod ea q̄ ex improuiſo caſu po-
tius quam fraude accidunt fato
plerunq̄ non noxe ſiue culpe im
putantur ꝛ ꝑ conſequens mitius
puniūtur:vt.d.l.j.§.fi.ꝛ.l.j.§.di-
9 uus.ff.eo.titu.vbi ſi quis in rixa
alium cucuma vel claua ꝑcuſſerit
ex quo nō occidēdi animo illū ꝑ
cuſſit leuandaꝫ eſſe penam huic
ꝑcuſſori iuriſcōſult⁹ cōſtituit idē
ſit in caſu noſtro ꝛ lꝫ tex.i.d.l.iij.
§.j.i.deciſione loquat de veneno
cōceptionis non autem amato-
rio ratio tamen precedens quam
dedit iu[illegible]cōſultus eſt generalis
compre[illegible]endens oia illa venena
q̄ facta non fuerunt hominis ne-
cādi cā ſed ad aliū effectū ꝑ ut eſt
iſte.ꝛc.Quotieſcūq̄ aūt rō ē gnā
lis ꝛ indeterminate poſita in lege
comprehēdit oēm determinatio
nem que ad illā poteſt adaptari
ꝛ vbicūq̄ ſe extēdit ratio extēdit
etiaꝫ ipſa lex:ꝛ illius diſpoſitio.l.
metū aūt.§.animauertēdū.ff.qđ
met.cau.ꝛ ibi.Bar.in primo no.
l.nomen.§.fi.ff.de leg.iij.illa igit

ratio que mul:ū in ea lege nota
tur.ſ.qđ venena fcā nō ſunt hoīs
necandi ₇c.comprehendit ḡnali
ter oīa venena q̄ facta ſunt abſq;
illa qualitate tria eīn venena de
q̄bus iuriſconſultus fecit mētio-
nē in.d.l.iij.illa exp̄ſſit tanq̄ exē
pla regule.vt ſit ſenſus quicunq;
venenū amatoriū ſanatiuum vel
cōceptionis ſeu quodcūq; aliud
venenū non factū hoīs necādi cā
cuiq̄ tradiderit nō aīo occidēdi
ex cui⁹ potu ille q̄ aſſumpſit pīīt
q̄ dedit poculū puniri non debet
pena illius legis cornelie: cuius
deciſionis rationem duplicē cō
ſideraui.prima eſt q: lex corneila
de ſicarijs vt proxime dixi capite
quinto nō cōprehendit iſta ve
nena de quibus ſupra in. d.l. iij.
in prin.₇ ibi Bar.ſecunda eſt q:
quotieſcunq; mors prouenit fa-
cto alicui⁹ abſq; animo ₇ propo
ſito occidēdi nūq̄ ille punit̄ pena
illi⁹ legis cornelie ₇ ſic pena mor
tis:ſ; alia mitiori pena iuxta mo-
dum culpe.d.l.j.§.fi.C.ad le.cor.
de ſica.vbi dicit̄ q̄ ea que ex im-
prouiſo caſu abſq; fraude acci-
dūt fato potius q̄ noxe imputā-
tur ideo excuſantur a pena ipſi⁹
legis:idem diſponitur in.d.l.ſ.§.
diuus.₇ l.diuus.₇ l.in [illegible] lege corne
lia.₇ ibi Barto.ff.eo.[illegible].Idem
Bar.in.l.abſentē.₇ in.l.aut facta
ff.de pen.₇ in.c.ſicut dignum.in
prin.₇ ibi p̄ canoniſtas de homi.
10 ¶†Cū itaq; in poculo ſiue vene
no conceptionis dolus ₇ anim⁹
occidendi omnino defuerit tā in
compoſitione quā in traditione
videbatur dicēdū qđ nulla pena
puniri deberet:tamen iuriſlator
dicit quod propter malum exem
plum iuſſa eſt relegari ea que nō

quidē malo animo:ſed malo exē
plo medicamenta ad conceptio
nem dedit ex quibus illa que bi-
berat periit. ¶Hec autem tria
venena ſunt equiparata primo
quo ad compoſitionē:quia ſunt
facta abſq; cauſa hominis necā
di:ſecūdo quo ad traditionē: q:
omnia traduntur abſq; animo ₇
propoſito occidēdi:quare nō eſt
dicendum quod etiā in deciſio
ne ₇ pene impoſitione ſint ſimili
ter equiparata cum factum idem
eſſe videtur.₇ eadem ratio in om
nibus militat:vt ſupra dixi: ergo
deberet in omnibus eſſe eadē iu-
ris diſpoſitio.l.illud.ff.ad leg.a-
q.l.adigere.§.q̄uis.ff.de iur.pa
tro.l.cū pater.§.dulciſſimis.ff.de
leg.ij.l.hec actio.₇ ibi Bar.ff.de
calum.₇ eſt gloſ.in clemen.audi-
tor.in ver. Romana. de reſcri.₇
clemen.j.in ver.eligatur.de elec.
maxime:quia alia ratio mali exē
pli:que eſt poſita pro ratiōe deci
dendi in.d.§.adiectio.₇ dicto.§.
qui abortionis:ita militat in vno
ſicut in alio caſu.ergo deberet eſ
ſe eadem pena in vtroq; caſu ſta-
11 tuta de qua in.d.§.adiectio† attē
ta caſuū conformitate ₇ equali-
tate in facto deberet etiā eſſe con
formitas iuris per ea q̄ no.voluit
Bart.in.l.omnes populi.in.iiij.
q.principali.ff.de iuſt.₇ iur.₇ .d.
Alexan.in.l.peregre.§.qb⁹.in.ij.
colū.ff.de acquiren.poſſ.¶Pro
12 quo facit etiā regula illa†quod
vnum determinabile relatū ad
plura determinabilia debet illa
pariformiter determinare.l.nam
hoc iure.ff.de vulg.₇ pu.₇ Bar-
tol.in.l.centurio.l.viij. columna
in verſi.pro alia.eo.titu. ſ; ratio
compoſitionis traditionis:atq;

decisiõis vnica videt̃ esse in oib9
hoc est qđ ca q̃ ponitur in vno ca
su militat etiam in alio casu:ergo
deberet esse vtriusq; pariformis
pene decisio d.l.iam hoc iure.cũ
alijs predictis. ¶ Quid dicendũ
in hac ambiguitate:cõtrariũ pro
fecto est valde vrgẽs:ista enim ꝓ pri
mo posset substineri per regulas
⁊ rões predictas ⁊ magis equa
videtur quam illa de qua in.d.§.
qui abortiõis que est nimis rigi
da ⁊ cõtra omnes regulas iuris
cõmunis. Bar.enim in dicto.§.
qui abortionis:nihil dicit sed re
mittit se ad dictũ.§.adiectio.vbi
monet istud contrariũ de dicto.
§.qui abortiõis.tamẽ soluit mul
tum simpliciter nec tangit diffi
cultatẽ poculi amatorij.dicit eñ
quod in dicto.§.adiecit.tex.loq̃
tur in poculo cõceptionis:⁊ sic in
re licita.ibi vero in.§.q̃ abortiõis
tex.loquit̃ i poculo ipsi9 abortio
nis:⁊ sic deo q̃ incumbebat rei
illicite ⁊ ꝓhibite:ió tradit̃ diuer
sa pena in vno quam in alio.de
poculo autem amatorio de quo
in vtraq; lege mentio fit nullum
verbum fecit Bart. ¶ Ego enim
post aliquas meditationes ꝯside
raui cõtrariũ istud ita solui pos
se quod in dicto.§.qui abortiõis.
vterq; habebat animum occidẽ
di vnus occidendi infantem in
vtero matris ⁊ sic est homicida
corporalis:vt.l.pregnantem.⁊.l.
Cicero.de pẽn. Alter autem qui
dedit poculũ amatorium:ex quo
illud dedit causa fornicãdi ⁊ pec
candi cum ea dicitur homicida
spiritualis.quia illo peccato mor
tali occidit animam.de conse.di
stin.quarta q̃ris.de pen.dist.j.no
li.⁊.xxij.q.v.ille.⁊.c.si aliq̃s.extra
de homic. Ex quo igit̃ vterq; est
homicida:⁊ tã in ipsa traditione
quã in proposito ergo pari pena
puniẽdi sunt:sed ista solutio par
valet:qz nõ reperio cautũ de iure
ciuili quod pro vno pctõ mortali
quis incurrat penã mortis sicut
ꝓ homicidio dolose cõmisso nisi
13 in casib9 a iure exp̃ssis. ¶ †Ideo
deueniendũ est ad aliam solutio
nem ⁊ anteq̃ ad vlteriora proce
dã sciendũ est quod in hac mate
ria poculoꝝ duo sunt principali
ter consideranda que precedũt ca
sum mortis. Primũ est quod cõsi
derari debet cõpositio:scđm ho
traditio:in cõpositiõe vero ꝯside
rãda est cã ꝓpter quã venenũ ipsũ
ꝯponitur ⁊ fit:aut enim fit cã oc
cidendi hominem aut nõ.primo
casu fit locus pene.d.l.legis cor
nelie.de sica.secundo vero non
vt.d.l.iij.in princ.⁊.§.adiectio.in
traditione vero duo alia sunt cõ
siderãda.I.cã ꝓxima ⁊ immedia
ta que respicit principiũ.i.princi
palis intẽtio ipsius tradẽtis. Itẽ
cã mediata ⁊ finalis que respicit
finem actus ad quem tendit ani
mus illius qui tradidit:si enim
proxima cã ⁊ principalis intẽtio
tradentis tendebat ad occiden
dum nulli dubium est quod tra
dens tenet̃ pena illius legis cor
nelie de sicarijs:vt.l.j.§.diui9.⁊.l.
iij.in pri.⁊.l.j lege cornelia.ff.eo.
tit.etiã q; mors secuta non fuerit.
l.j.in prin.⁊.l.is qui cum telo.C.eo.
ti. ¶ Si vero nõ habuit animũ
occidendi tũc ꝯsideranda est illa
causa remota ⁊ finalis itẽtio siue
vltim9 effectus rei ad quẽ tradũ
tur ipsa pocula:aut eñ tradũtur
ad bonum ⁊ honestũ finẽ.s.cõce
ptiõis vel sanitatis ⁊ indicãt bo

na ⁊ honeſta ⁊ tunc quis excuſatur a pena capitali morte ſecuta: ſed alia minori pena punitur: vt d. l. iij. §. adiectio. in fi. ⁊ ſupra dixi
14 mus. ¶ Aut finalis intētio ⁊ vltimus eius effectus tendebat ad turpe ⁊ illicitū ſicut eſt in poculo amatorio cuius effectus eſt libidinis apprehenſio ⁊ illicitus mulieris cōcubitus vt alias diximus ſupra et habet. l. eorū in prin. C. de malef. ⁊ math. ⁊ iſto caſu nō excuſat propter principalem eius intentionē ſiue cauſam proximā. ſ. quod non habuerit aīm occidendi: ſed attenditur magis illa cauſa finalis ⁊ vltimus effectus ad quem venena tendebant: ⁊ ideo indubitāter punitur pena vltimi ſupplicii. d. l. ſiquis aliquid. §. abortionis. vbi eſt caſus. ff. de pen. ⁊ rō deciſiōis eſt. quia dabat operam rei illicite: iō non videtur excuſandus quia dicit eſſe in culpa et ideo tenetur etiam de caſu fortuito qui preter ſpem ⁊ intentionē inopinate prouenit: vt eſt caſus. l. c. fi. de homic. lib. vi. ⁊ facit text. in arg. in. c. ſicut dignū. eo. ti. in anti. l. ſi mulier. ff. quod met. cau. l. q occidit. §. in hac. ff. ad leg. aquil. Ex quibus patet quod illorū trium venenorum de quibus l. d. l. iij. §. adiectio. nō eſt omnino da ſimilitudo quo ad oīa ſed ſolū quo ad primas cauſas reſpectu compoſitionis ⁊ traditionibus in eo quod in vtroque deficit animus occidendi quo ad iſta ſunt ſimilia ⁊ equiparata. ſed quo ad vltimū effectū ⁊ cām finalē ipſius traditionis ſunt diſſimilia: vt ſupra diximus quia ea que fiunt ad ſanandum ⁊ cōcipiendum hn̄t honeſtum ⁊ laudabilē finem. l. eorū. §. fi. C. de malef. ⁊ math. ⁊ d. l. iij. in pri. ⁊ hꝫ Gen. ij. c. ea vero que fiunt ad amandū ⁊ flectendum ⁊c. habent turpem ⁊ illicitū finē. d. l. eorū. in princip. ⁊ diximus ſupra. In iſtis igitur diſconueniūt ⁊ ſunt diſſimilia ideo faciunt diuerſificare penas: quia licet a principio neuter haberet animū occidendi: tamen vnus dabat operam rei licite et honeſte: alter vero dabat operā rei illicite turpi et reprobe: vt proxime diximus. ¶ Poſt hec alio mō cōſideraui reſponderi poſſe ad iſtud cōtrarium quod. in. d. §. qui abortiōis. ideo punitur pena mortis ille qui dedit quia venenum illud fuerat cōpoſitum arte malefica per ſortilegium ſiue maleficum qui illud demonis inſtructione ⁊ ſuffragio interueniente compoſuerat ſecundum ea que diximus. ſ. in. iij. ⁊. xi. qq. in. §. aūt adiectio compoſitū fuit arte ⁊ ſcīa naturali. ſ. medicorū peritia nulla interueniēte ſuperſtitione. Ars enī ipſa malefica ⁊ mathematica eſt valde reprobata ⁊ vndique dānata ⁊ per conſequens oīa opera que ipſi malefici faciunt ſiue ad amorem ſiue ad occiſionem vel egritudinem ſunt dānata nec minori pena puniuntur quam pena mortis. d. l. eorū. in prin. vbi ponit vterque caſus ⁊ vnica eſt vtriuſque deciſio ⁊ pena: ea enim que dicit in. d. §. qui abortionis debent intelligi ⁊ interpretari ſecundū terminos. d. l. eorū. in princi. ideo atrocius puniunt ibi quam in. d. §. adiectio propter ſuperſtitionē illius dānatiſſime artis ⁊ ſecundum iſtā declarationē ille text. in. d. §. qui abortionis nō videtur eſſe ita exorbitās a iure cōi immo ſecundum ius cōe regulatur. Ad tex. aūt l. d. §. adiectio pōt dupliciter reſpōderi primo: quia deciſio

illius tex. & pena de qua ibi nō adiungitur pro poculo amatorio: ſz conceptiois que ſunt diuerſa: quo ad vltimum effectum: vt ſupra diximus: ergo debent diuerſo iure cenſeri. l. papinianus exuli. ff. de mino. ſi aliter enim euenit caſus ꝙ ipſe opinabatur ſibi imputent qui dedit poculum amatoriū per modum ſuperſtitioſum: quia ex quo a principio dabat operaꝫ rei illicite ex hoc enim non caret culpa ideo tenetur etiam de caſu fortuito vt in. d. c. ſi. de homic. lib. vj. vbi ſi dñs mādauit ſeruo qđ acciperet baculum ꝛ pcuteret ticium citra mortem tamen ꝛ quod diligenter caueret ne ipſum occideret. qꝛ nolebat eū interficere ſi tñ famulus: tam grauiter ticiū percuſſerit quod ipſum occiderit ille dñs mādās nō excuſat ꝓpterea a pena homicidij licet nūꝙ habuerit animū occidendi illum et rō eſt illa de qua. ſ. prime ꝓ quo facit tex. in. c. ſicut dignū. in prin. extra eo ti. in antiq. l. ſi mulier. ff. quod met. cau. ꝛ. l. qui occidit. §. in hac. ff. ad leg. aquil. venena igitur de quib⁹ loquitur text. in. d. §. adiectio. non fuerunt facta per ſortilegum ſiue maleficū per modum ſuperſtitioſum: ſed arte naturali hominis ꝛ peritia medicorum ſicut fiunt ꝛ componūtur venena ſanatiua medicinarū quod
15 patet † qꝛ in vtroqꝫ titulo fit mentio de venenis. ſ. in tit. legis cornelie de ſicarijs. ff. ꝛ. C. et in titu. de malef. et math. C. ſed in titu. legis cornelie fit mentio ꝛ tractatur de venenis naturalibus que hoīs ingenio ꝛ peritia medicorū fiūt abſqꝫ aliqua ſupſtitione ſiue demonis inuocatione tacita vel expreſſa prout eſt venenum ſanatiuum quod miſcetur in medelis ad ſanandum corpora egrotantium. d. l. j. ꝛ. l. iij. in prin. ff. ad leg. cor. de ſica. Uenena vero de quibus loquitur titul⁹ ꝛ iura. C. de malef. ꝛ math. ſunt illa que fiunt per ſortilegos magos maleficos aut nigromāticos ꝛ ſimiles ope ꝛ ſuffragio demonis ad quilli⁹ inuocatio diuerſis precib⁹ tacite vel expreſſe ſemper interuenit ꝛ habet: vt dicit Jo. lec. in ſum. con. eo. tit. q. xj. ꝛ. xiij. ꝛ. l. inſti. l. etſi excepta. C. eo. titu. ¶ Ex hac igit declaratione colligit iſta diſtinctio quod aut venena ſiue pocula amatoria fuerunt compoſita per ſortilegum ſiue maleficū modo ſuperſtitioſo ꝛ per inuocationē demonis tacitā vel expreſſam: ꝛ tunc ſi ex illorū potu cauſatur mors potātis tradens ille punitur pena vltimi ſupplicij de qua in. d. §. q abortionis: aut nō fuerūt facta per ſortilegū nec eo mō ſuperſtitioſo ſed humana induſtria aut medicorū peritia: ꝛ iſto caſu morte ſecuta nō punietur pena mortis ille qui tradidit ſed alia mitiori pena de qua in. d. l. iij. §. adiectio. an aūt ꝛ quādo remedia ꝛ pocula ipſa dicā eſſe ſupſtitioſa, ꝛ qualiter cognoſcatur vide que diximꝰ ſupra eo. q. preceden. in materia remediorū que fiunt ad ſanādum. ¶ Cogita tamē ſuper premiſſis: qꝛ doc. nō declarant ꝛ ego hactenus non reperi magis congruam reſponſionem. Et tenendo iſtā opinionem pro ſolutione dicte oppo. non obſtant ea que ſuperius in cōtrariū adducebantur ꝛ primo quod illa vnica rō de qua ſ. d. l. iij. in pri. ꝛ. §. j. viget pariter in omnib⁹ vo-

uenis que nō ſunt facta hoīs ne-
candi ⁊c. q2 fateor quod quo ad
cōpoſitionē3 reſpectu prime cau
ſe:⁊ quo ad traditionē3 reſpectu
vnius qualitatis. ſ.carētie animi
occidendi equiparantur omnia
iſta:non tamē ſequitur quod quo
ad alia q̄ ſequūtur ⁊ ſic in omni-
bus dicantur eſſe equiparata:q2
quo ad vltimū effectum ſiue na-
turalē intētionē ſunt lōge diuer-
ſa:vt latius ſupra diximus: non
miru3 igitur ſi ſit diuerſa occiſio
in vno q̄ i alio:⁊ diuerſe pene ſta
tute ſunt.⁊ ex hoc poteſt etiā ſol-
ui aliud q̄ vnum determinabile
relatum ⁊c. quia illud eſt verum
⁊ procedit qñ illa determinabilia
ſunt in omnib9 equiparata ⁊ vni
ca ratio in omnib9 viget equali-
ter.ſ3 qñ inter ipſa militat diuer-
ſa rō:tunc nō poſſunt pariformi-
ter determinari: ſed diffomiter
p3 quod militat diuerſitas ratio-
nis.l.lucius.⁊ ibi doct.ff.de vulg.
⁊ pupil.⁊ Bart.in.l.ticia.§.ticia.
ff.de lega.ij. Soci.in.l.cum auus.
in.27.col.ff.de condic.⁊ demon.
¶ Non obſtat etiā illud qđ dice-
batur de malo exemplo quod ex
primitur in vtraq̄ lege:q2 tenen-
do ſecundam ſolutionē3 dico qđ
i caſu.d.l.iij.§.adiectio viget dū-
taxat illud malum exemplum de
quo ibi:intentio tñ tradentis ⁊ ef
fectus ad quem tendebant pocu
la erat iuſtus ⁊ honeſtus: ſed in
caſu.d.§.qui abortionis.ne dum
viget malum exemplum verum
etiam mala intentio ⁊ turpis effe
ctus ꝑpter que3 pocula predicta
facta ⁊ tradita fuerunt.ſ.explēde
libinis per ſtuprū vel adulteriu3
vt alias ſupra diximus: cum igi-
tur tendant ad diuerſum effectu3
merito vt diuerſa inter ſe debeāt
diuerſo iure cenſeri.d.l.papinia-
nus exuli. ⁊ quod ſimiliter dixi-
mus.ſ. Idem videt̄ ſentire Bar-
to.in.d.l.iij.§.adiectio.i.l.ſolutio
ne oppoſi.quam fecit de.d.§.qui
abortionis:ſed ſecūdum vltima3
ſolutionem dico q̄ non ſolum di
cuntur eſſe diuerſa quo ad iſtum
vltimū effectū de quo ſupra verū
etia3 quo ad primas cauſas ⁊ ſic
quo ad ipſam cōpoſitionē q2 illa
de q̄bus in.d.§.adiectio.fiunt in-
duſtria hoīs naturali ⁊ ſecundu3
naturalem peritiam medicorum
ſicut alia venena ſanatiua mede-
larū vt alś ſuprā diximus:illa ve-
ro de quibus in.d.§.qui abortio
nis fiunt ꝑ modū ſuperſtitioſum
arte diabolica ⁊ per inuocationē
demonū tacitam vel expreſſam:
vt alias diximus.⁊ habet̄ in ſum.
con.per Joā.lect.eo.titu.q.ij.ꝗ.⁊
xiij.per totum. nimirum igitur ſi
grauī9 puniūtur:q2 omnia opera
que fiunt arte malefica ſunt plu-
rimū deteſtāda ⁊ grauius puniē
da.vt.d.l.null9.⁊.l.nemo.C.đ ma
lef.⁊ math. Et licet iſta vltima ſo
lut.prima facie videatur ſubtilis
⁊ concludēter ſoluere nodū inter
ipſas duas leges:precedēs tñ ſo-
lu.mihi magis placet ⁊ eſt magis
iuridica:⁊ hāc vr̄ tenere Bar.in
d.§.adiectio:vt.ſ.dixi.hec enī vl
tima i veritate ſapit diuinationē:
q2 dicere quod pocula illa de qui
bus in.d.§.qui abortionis fuerūt
facta per ſortilegū ſiue maleficu3
diaboli inſtructione de hoc nul-
lu3 verbū fit in.d.l.nec ex aliquo
indicio vel coniectura hoc dedu
ci pōt. Preterea video quod po-
cula q̄ fiūt arte magica ⁊ tradun-
tur mulieri ad flectendū pudiciū

animū ad libidinem: licet mulier
ipſa nō moriatꝛ ex poculi aſſum-
ptione tñ maleficus ꝛ ille qui ipſ
ꝯſuluit: vel q̄ ſcient̄er dedit poculū
puniunt oēs vltimo ſupplicio: vt
l. eoꝝ. in princi. l. nemo. ꝛ. l. multi.
C. de malef. ꝛ math. vbi hec expꝛeſ-
ſe probantꝛ ꝛ tñ in. d. §. q̄ abortio-
nis: ex traditione illius poculi
amatoꝛij quando mulier que aſ-
ſumpſit non moritur non infert
pena vltimi ſupplicij: ſed humi-
liores in metallum dānantur ho
neſtiores vero in inſulam relegā
tur cōfiſcata dimidia parte oīm
bonorum ſuorum vt ibi dicitur:
ergo non eſt dicenduꝫ quod illa
ſint pocula facta arte magica: ſꝫ
naturali prout ſunt ea de quibus
ſn dicto. §. adiectio. ſꝫ ideo diuer
ſis penis puniuntur: qꝛ tendunt
ad diuerſum effectum vt alias ſu
pra diximus: ꝛ hoc eſt de mente
bar. in. d. §. adiectio. ponamꝰ eñ
quod quis dedit venenū ſanati-
uū egroto vt recuperet ſanitateꝫ
ꝛ liberetur ab illa infirmitate ex
cuiꝰ tñ aſſumptione fuit liberatꝰ
a vita: qꝛ mortuus eſt: erit ne di-
cendū q̄ talis medicꝰ vel aliꝰ q̄
dedit venenum in medela ſit pu
niendus pena mortis vel relega
tionis aut alia ſimili? certe non:
imo erit immunis ab oī pena dū
modo nō interuenerit dolus aut
lata culpa: vt. d. l. iij. §. alio ſena-
tuſcōſulto. ff. de ſica. qꝛ in iſto ve
neno defuit dolus ꝛ alius ōccidē
di: deficit etiā malū exēplū ꝛ tur-
pitudo finalis intētionis: qꝛ oīa
ſunt bona ꝛ cū bona intentiōe fa
cta iō euadit impunis ergo ſunt
omnino diuerſa quo ad effectuꝫ
¶ Poſtremo vt me expediaꝫ de
iſta. q. ſic diſtingue: aut nos loqui

mur de poculo abortionis ſeu
amatorio ꝛ tūc aut ex illiꝰ aſſum
ptione ille q̄ aſſumpſit perijt: aut
nō: pꝛi caſu ille q̄ dedit ꝛ ſi dolo
non dederit punitꝛ vltimo ſuppli
cio pp̄ malū exemplū. Supplicas
tu ꝛ turpitudinē finalis intentio
nis: ꝛ ita intelligitur tex. i. d. §. q̄
abortiōis: vbi ē caſus. ¶ Aut nō
fuit mors ſecuta ꝛ iſto caſu humi
liores in metallum perpetuo dā
nantꝛ honeſtiores vero pp̄ malū
exemplū confiſcata dimidia par
te bonoꝝ ſuoꝝ in inſulam perpe
tuo relegātur ſm q̄d dicit tex. cuꝫ
gl. in. d. §. qui abortionis. ¶ Aut
nos loquimur i veneno ꝯceptio-
nis ꝛ tunc aut ex illiꝰ aſſumptio
ne quis perijt ꝛ ille qui tradidit
punitur pena relegationis dun-
taxat pp̄ malum exemplū ex quo
in ipſo tradente erat bona ꝛ iu-
ſta intentio ſua finalis que tēde-
bat ad ſuſcipiendam prolem q̄d
eſt fauorabile: vt ſupra diximus.
Si eñ iſta eſt cauſa fauorabilis i
quo igitur conſiſtit iſtud malum
exēplum de quo loquitur tex. in
d. § adiectio. in fi. Reſpō. qꝛ mu-
lier illa videtur quodāmodo vo
luiſſe violentare naturā ꝛ voluiſ
ſe imponere fecunditatem in vte
rō i quo deus ꝛ natura impoſue-
runt ſterilitatem pp̄ hoc vꝫ eſſe
malum exemplum qꝛ fuit nimiū
audax: nā p̄ libitū ē velle ſubuer
tere ordinem nature. c. ſi aliq̄s.
de homic. in antiquis. ¶ Aut nō
fuit ſecuta mors illius abſorben-
tis ꝛ nulla pena punitur ex quo
caret dolus ꝛ culpa dū mō aliq̄d
ſcandalum ſubſecutum non fue-
rit. ꝛ ita videtur ſentire gl. in di-
cto. §. adiectio. ¶ Aut nos loqui
mur de veneno ſanatiuo q̄d ſit

cauſa ſanitatis ⁊ miſcet in medelis ⁊ iſto caſu ſiue ſequatur mors abſorbētis ſiue liberatio ab illa egritudine ſiue non in omnē euētum qui tradidit vel compoſuit erit imunis ab omni pena diuino do nō adiit dol⁹ vł culpa. d. l. iij. §. alio a ꝯrio ſenſu ⁊ ſupra proxime diximus: ⁊ per hec ſum expedit⁹ de iſta ardua ⁊ nobili queſtione. ¶ Sed anteq̄ ad vlteriora ꝓcedā

16 † quero in hac materia quid ſi aliqs cā libidinis aut odij aliquid potandum dederit mulieri vt parere vel cōcipere non poſſit quod dicitur venenum ſiue poculum ſterilitatis quod eſt contrariū veneno conceptionis de quo ſupra proxime dixi qua pena ille qui tradidit puniat. ¶ Reſpon. qđ de iure canonico quaſi homicida puniēdus erit: ita dicit text. vbi eſt caſus iſte in. c. ſi aliquis. de homic. ſed glo. ibi dicit ꝙ debet intelligi de pena ſpūali. ſ. excōicationis que infertur tam in clericum quā in laicum: nō tñ clericus ꝓpter hoc efficitur irregularis ac ſi verum hominē viuentem occidiſſet niſi probaretur infantem animatū ⁊ viuētem occidiſſe: vide glo. in. d. c. ſi aliquis. et ibi Abb. Si vero loquimur de iure ciuili fit eadem diſtinctio aut infans in vtero matris adhuc nullus erat homo: q2 adhuc formatus nō fuerat nec animat⁹ ⁊ tradens poculum punitur pena extraordinaria ſiue relegatiōis. d. 1 §. q a abortionis. l. diuus. ff. de extraordi. cri. ⁊ l. cicero. §. fin. ff. de pen. aut erat iam animatus ⁊ viuens ⁊ punitur de homicidio: q2 hoiem dicitur occidiſſe: vt. l. ij. ff. ad leg. pomp. de paricid. ⁊ meli⁹ in. l. penul. C. ad le. cor. de ſic. ⁊ l. j. in prin. ff. eo. tit. ⁊ per gloſ. in. d. l. diu⁹. ff. de extraord. crimi. ⁊ infra latius dicam in ſequen. q.

¶ Summarium.

1 Poculū abortionis tradēs mulieri pregnāti q̄lr puniatur.

2 Mulieres ſcienter poculū abortiuū ſumens quam penā incurrat.

3 Abortiuum procurās dupliciter poteſt conſiderari.

4 Anima hominis dicitur in ſanguine conſiſtere.

5 Infans intra quod tempus dicatur in vtero formatus.

6 Infans in vtero dr̄ ꝟtute planetarū fomentari ⁊ vegetari.

7 Infans ſeptem menſiū pōt viuere ⁊ octo non: ⁊ quare.

8 Mulier pregnans ſeptē menſiuz accipiēs poculuz abortiōis tenetur vt matricida.

9 Poculū abortionis dās mulieri in ſeptem annorū pregnāti tenetur lege cornelia de ſica.

10 Poculū abortiōis a muliere pregnāte ſumptam diuerſimode poteſt conſiderari ⁊ ſcđm diuerſitatem conſiderationis inſpici.

11 Poculū abortiōis tradēs ex quo ſequat mors tenet pena mortis ſiue dolo fecerit ſiue non.

12 Abortiuū procurās fetus nōduz animati qua pena teneatur.

13 Poculū abortionis miniſtrātes ⁊ cōponentes eque puniuntur.

Decimotertio ꝓſequēdo materiā poculorū quero † quid ſi aliqs miniſtrauerit poculū mulieri pgnāti ad effectū vt faceret abortiuū qđ poſtea effectualiter ſubſecutuz fuerit qua pena puniatur. nec putes. q. iſtā eſſe eandez de qua in. d. §. qui

abortionis qꝛ ibi non fit mentio de abortu ſecuto vel de īfante occiſo ſꝫ diſponitur ibi: qñ poculū ipſum nocuit matri. Ad propoſitum igitur respond. quod in hac q. reperēda ē diſtictio illa quā. ꝟ. proxime in fine precedentis. q. de diuinis quod aut infans in vtero matris erat iaꝫ animat⁹ et viuēs aut non. primo caſu qui dedit poculum nulli dubiū eſt quod ſecuto aborſu tenet de homicidio. l. penult. C. ad leg. cor. de ſica. l. j. in princ. ff. eo. ti. l. cicero. in princ. ff. de pen. ⁊ not. per gl. in. l. diu⁹. ff. de extraordi. crim. gloſ. eſt in. c. ſi aliquis. de homic. ⁊. ij. q. iiij. c. cōſuluiſti: qꝛ iſto caſu dicit occidiſſe hoiēꝫ ⁊ ſumus ꝓprie in terminis legis cornelie de ſicarijs capite quinto: vt. l. iij. i princ. ff. eo. tit. ⁊ iſta dñr eē mala venena q̄ facta ſunt hominis necādi cā. d. l. iij. i princ. Secundo vero caſu quando partus ſiue infans nondū erat animat⁹ neq̧ format⁹ ſecuto aborſu non tenetur de ſicarijs: ſed alia pena extraordinaria relegatiōis vel ſimili ad arbitrium iudicis ſm qualitatē facti ⁊ pſonarū conditionē. d. l. diuus. ⁊. l. cicero. §. ſi. et. l. pregnantem. ff. de pen. et. l. ſi mulierē viſceribus. ff. ad leg. corn.
2 de ſicar. ¶ Mulier † aūt que ſciēter poculū ipſum aſſumpſit vt faceret abortiuum ſi inde ſit ſecut⁹ aborſus ⁊ infans iam animatus ⁊ completus erat tenetur pena legis pompeie de paricidis: qꝛ eſt matricida: vt. l. j. in ver. mater. ff. ad leg. pōpe. de paric. ⁊ ibi Bar. ⁊ Bar. in. d. l. diu⁹. ideꝫ tenet. qꝺ ſi mulier ipſa adhuc pregnās recepta pecunia partum ſuum abegerit tenetur pena capitis indiſtincte ſiue partus erat iam animatus ſiue non: ⁊ hoc ꝓpter turpitudinem illam receptionis pecuniarum qꝛ dicitur aſſaſſinium: vt. l. cicero. i princ. ff. de pen. vide
3 Bar. in. d. l. diuus. † Sed qꝛ fit illa diſtinctio ꝙ aut partus erat animat⁹ aut nō in materia abortionis quero quāto tēpore part⁹ ſiue infans in vtero matris dicit eſſe animatus a die cōceptionis. Respond. cum primū formatus fuerit infans ⁊ completus corpore tunc anima ingreditur in ipſo corpore q̄ īfundit a Deo: illo tūc cuꝫ corpus reperitur formatum. xxxij. q. ij. quod vero. ⁊. c. moyſes non eñ conuenit qꝺ anima pu⁹ infundatur ī corpore: illo anteq̄ habeat pfectam formā in omnibus partibus ⁊ membris ſuis. qꝛ non eſt cōueniens quod habitare debeat ī corpe ſicco hoc eſt rudi ⁊ informi: debet eñ habere ſedem ſiue domum ſuam perfectaꝫ in q̄ habitare poſſit: vt dicit gloſ. ī. d. c. quod vero. ⁊. c. moyſes. que glo. in ver. ſicco: dicit quod ſm
4 quorundam opinionē † anima dicitur habitare in ſanguine et propterea dicit qꝺ Normādi Anglici et Poloni fortiter bibunt ne ꝯtingat animā habitare in ſicco.
5 † Rurſus queritur quo tpe vel intra quantū tp̄s infans dicitur eē formatus in vtero matris. glo. in d. l. diuus. videtur tenere quod in quadraginta diebus. Barto. ibi dicit hoc eſſe verum in maſculo: ꝫ in femina vo poſt. lx. dies demū hoc declarandum reliquit naturalibus: dominus autem Conciliat. in ſuis differentijs phyſic. differ. xlix. dicit quod trigeſimo aut. xxxv. die ad plus partus ſiue

infans in vtero matris dicitur
6 eſſe formatus. ¶ Deinde ⁊ ponit
notabilem ⁊ pulchram doctrinā
circa partus genituram forma-
tionem ⁊ augmentum: ⁊ de illi⁹
ortu. Dicit em̄ quod vnuſquiſq̄
infans a pncipio ſue creationis
dū pmo incipit generari vſq̄ ad
diē ſui ort⁹ recipit fomētū ⁊ īfluē
tiam ab omnibus ſeptē planetis
quorū vnuſquiſq̄ ſingulo menſe
ſucceſſiue ſui ſyderis gratiā natu
raliter operatā ipſo īfante in vte
ro matris iacēte fm̄ quā paula-
tim infans recipit augmentū: ita
qđ deuenit ad perfectionē ſuā ⁊
venit in lucem. ¶ Primo em̄ mē-
ſe regnat Saturnus qui eſt frigi-
dus ⁊ ſiccus inimic⁹ vite huma-
ne q̄ conſiſtit in calido ⁊ humido
vt per glo. predictā in. d. c. quod
vero. ⁊. d. c. moyſes. iſtius planete
ſeu ſyderis natura eſt ſperma vi-
ri de recenti effluxū in ventre ma-
tris quod adhuc liquidū eſt vna
cum ſpermate mulieris inſimul
coagulare ⁊ inſpiſſare: ita qđ poſ
ſit recipere formā ⁊ adeo fortiter
illud perſtingit coagulando qđ
reducit illud tanq̄ in maſſam pa
ſte: quo ſic in vnum coagulato fit
paulatim extēſio ⁊ formatur pri-
mo caput deinde alia membra
adeo qđ. xxx. die cōpleto cōmuni
ter īfans ſolet habere formā ſuā
perfectā. ¶ Secundo menſe ve-
nit Juppiter qui eſt calidus ⁊ hu
midus amic⁹ vite humane ⁊ ini-
micus mortis ⁊ infantem ipſum
quē formatum reperit extendit ⁊
auget: quos vero inuenit mondū
eſſe bene formatos illorū formas
complet mirabili gratia ⁊ fortu-
na: quod euenire ſolet: quandoq̄
propter debilitatē matris: ⁊ hinc
eſt quod mulieres iſte cōmuniter
ſolent ſecundo menſe ſentire in-
fantē in vtero cōmoueri. ¶ Ter
tio mēſe Mars ſuccedit q̄ eſt cali
dus ⁊ ſiccus vt ignis ⁊ iſte ſimili
ter fert opem augumento partus
illas humiditates quas reperit
ex reſiduis ſyderis Jouis deſic-
cat ⁊ incumbit augumento pue-
ri. ¶ Quarto deinde mēſe venit
Venus que eſt frigida ⁊ humida
vt aqua ⁊ ipſa ſimiliter temperat
ſuperfluas caliditates ignitas
pcedētis ſyderis. ¶ Quinto ſuc
cedit Mercurius: ¶ Sexto Sol.
¶ Septimo Luna et vnumquod
q̄ ſydus procedit pportionabili
ter fm̄ ei⁹ naturā in augmētum
ipſius infantis. completo igitur
ſeptimo mēſe curſus iſte ſydere⁹
reuertitur iterū ad primum q̄ eſt
Saturnus q̄ regnat: et operatur
octauo menſe. Deinde ad Jouē
q̄ venit nono mēſe: poſtea Mar-
tem qui decimo: ⁊ ſic de ſingulis
7 ſucceſſiue. Et hinc eſt qđ infans
qui naſcitur ſeptimo menſe viuit
eo quia naſcitur ſub ſydere lune
vite humane compatibili: ⁊ quia
tunc infans dicit eſſe perfect⁹ ex
quo participauit de natura ⁊ q̄li
tatibus oīum ſeptem ſyder̄ ſiue
planetarum ſi naſcitur illo ſepti-
mo mēſe dum Luna dominatur
viuit: et quampluꝛes reperiūtur
qui nati ſunt ſeptimo menſe et
viuunt: ſi vero octauo menſe veni
ret in lucem perraro vel nunq̄
viuit ratio eſt: quia venit ſub ſyde
re Saturni maligno ⁊ multū cō-
trario vite hoīs ex quo vt dixi eſt
frigidus ⁊ ſiccus hꝫ cōformitatē
cū morte: illi igitur qui ſub iſto ſy
dere veniunt in lucē adeo graui
ter vulnerantur ⁊ pmunt. iſti⁹ ſy

deris malignitate et frigiditate qd necesse est vt pereāt. Hi vero qui nono mēse veniunt in lucem put maior pars venit oēs cōiter viuunt et creſcunt ex quo ſub Joue ceterꝫ benigniore ſydere ⁊ humane vite cōſeruatore oriuntur de quo magis quam de alijs natura letatur: hec lꝫ ſint aliquantulum extra materiā noſtrā: tñ qꝛ ſunt delectabilis intelligētie ſaltim pro iunioribus hic inſerere placuit. ¶ Redeamꝰ nūc ad materiā noſtrā qua querebamus ꝙ to tpe infans in vtero matris dꝫ eſſe formatus: ⁊ concludendū eſt ſm opinionē dicti doc. qd communiter. xxx. et qñqꝫ. xxxv. die ad plus a die ipſius ꝯceptionis. quidam alij dixerūt quod maſculus poſt. xl. femina vero poſt. lxxx. dies habet perfectam formā. ita dicit glo. v. diſtin. in princip. in ver. xl. quam refert ⁊ ſequit̃ Abb. in. c. ſi aliquis. in fi. de homic. tñ de iure ciuili nō eſt diſcedendum ab opinione gl. i. d. l. diuꝰ. que eſt cōiter approbata. †Si igitur poſt dictū tps mulier acceperit poculū abortionis ſcienter tenet̃ vt matricida et legis pōpeie de paricidis pena punienda eſt. vt. d. l. ſ. §. mater. ff. ad leg. pō. de paric. † ſi autem alius ſciēter dederit poculꝫ predictū qd ipſa mulier ignoranter accepit ille qui tradidit punitur pena legis cornelie de ſicarijs: vt. l. ſ. in pnc. et. l. iij. ff. eodem. tit. de ſica. †Si vero poculꝫ predictū aſſumptum fuerit ante tps predictū. ſ. anteꝙ puerperiū eſſet formatum in vtero: et tūc aut mulier accepit pecuniam pro biben do poculum vt faceret abortiuꝫ et iſto caſu mulier ſemper punitur pena capitis ſiue infans erat iam formatus ſiue nō. d. l. cicero. in princi. ⁊ ibi Bar. ⁊ ideꝫ Bar. in. d. l. diuꝰ. ff. de extraor. crimi. ſi vero mulier pecuniam nō accepit non punitur pena mortis: qñ ante tps formationis ⁊ vite ipſiꝰ infantis aſſumpſit poculum: ſed alia pena extraordinaria relegationis. d. l. diuꝰ. ⁊ ibi glo. ⁊ Bar. in. l. pregnantem. ⁊. l. cicero. §. fin. ff. de pen. ⁊. l. ſi mulierem viſceribus. ff. ad leg. cor. de ſica. qd verū eſt de iure ciuili p iura predicta. ¶ De iure autē canonico infert̃ pena ſpūalis. ſ. excōicatiōis quocūqꝫ tempore fuerint data dicta pocula etiā ſi eſſent data mulieri nihil adhuc habenti in vtero ad effectum ne concipiat eadē pena puniunt̃ velut homicide. c. ſi aliquis. d homic. in antiq. ⁊ diximꝰ ſ. prime. q. in fi. Predicta omnia tñ procedunt qñ fuit ſecutus effectꝰ qd mulier fecit abortiuū partū: ſed quid ſi non obſtante poculo mulier peperit filiū viuentē et q durauit in vita: an q dedit poculuꝫ vel ipſa mulier puniatur et qua pena: vide do. And. barb. in cōſi. xxiij. i. ij. vol. vbi dicit qd nō dꝫ puniri pena mortis ex quo nō fuit ſecutus effectus: qꝛ hodie in maleficijs potius ſpectat̃ euentꝰ quam ſolus animus delinquentis ſine effectu nihilominus non euadet impunis ille q ſciēter tradidit vel que ſciēter aſſumpſit qꝛ poterit relegari p ea q habentur in. d. l. ſi qs aliqd. §. qui abortionis. ff. de peni. †Qñqꝫ vero ex poculo hmōi ſumpto mulier ipſa perijt: ⁊ tunc ille q tradidit punit̃ pena vltimi ſupplicij lꝫ nō dederit doloſe contra ipſam: quia res

infans in vtero matris dicitur
6 eſſe formatus. ¶ Deinde † ponit
notabilem ⁊ pulchram doctrinã
circa partus genituram forma-
tionem ⁊ augmentum: ⁊ de illi⁹
ortu. Dicit eñ quod vnuſquiſq;
infans a pncipio ſue creationis
dũ pmo incipit generari vſq; ad
diẽ ſui ort⁹ recipit fomẽtũ ⁊ ifluẽ
tiam ab omnibus ſeptẽ planetis
quorũ vnuſquiſq; ſingulo menſe
ſucceſſiue ſui ſyderis gratiã natu
raliter operatĩ ipſo ifante in vte
ro matris iacẽte ſm quã paula-
tim infans recipit augmentũ: ita
qđ deuenit ad perfectionẽ ſuã ⁊
venit in lucem. ¶ Jn primo eñ mẽ-
ſe regnat Saturnus qui eſt frigi-
dus ⁊ ſiccus inimic⁹ vite huma-
ne q̃ conſiſtit in calido ⁊ humido
vt per glo. predictã in. d. c. quod
vero. ⁊. d. c. moyſes. iſtius planete
ſeu ſyderis natura eſt ſperma vi-
ri de recenti effuſũ inventre ma-
tris quod adhuc liquidũ eſt vna
cum ſpermate mulieris in ſimul
coagulare ⁊ inſpiſſare: ita qđ poſ
ſit recipere formã ⁊ adeo fortiter
illud perſtingit coagulando qđ
reducit illud tanq̃ in maſſam pa
ſte: quo ſic in vnum' coagulato fit
paulatim extẽſio ⁊ formatur pri-
mo caput deinde alia membra
adeo qđ. xxx. die cõpleto cõmuni
ter ifans ſolet habere formã ſuã
perfectã. ¶ Secundo menſe ve-
nit Juppiter qui eſt calidus ⁊ hu
midus amic⁹ vite humane ⁊ ini-
micus mortis ⁊ infantem ipſum
quẽ formatum reperit extendit ⁊
auget: quos vero inuenit mondũ
eſſe bene formatos illorũ formas
complet mirabili gratia ⁊ fortu-
na: quod euenire ſolet: quandoq;
propter debilitatẽ matris: ⁊ hinc
eſt quod mulieres iſte cõmuniter
ſolent ſecundo menſe ſentire in-
fantez in vtero cõmoueri. ¶ Ter
tio mẽſe Mars ſuccedit q̃ eſt cali
dus ⁊ ſiccus vt ignis ⁊ iſte ſimili
ter fert opem augmento partus
illas humiditates quas repetit
ex reſiduis ſyderis Jouis deſic-
cat ⁊ incumbit augmento pue-
ri. ¶ Quarto deinde mẽſe venit
Venus que eſt frigida ⁊ humida
vt aqua ⁊ ipſa ſimiliter temperat
ſuperfluas caliditates ignitas
pcedẽtis ſyderis. ¶ Quinto ſuc
cedit Mercurius. ¶ Sexto Sol.
¶ Septimo Luna et vnumquod
q; ſydus procedit pportionabili
ter ſm ei⁹ naturã in augmẽtum
ipſius infantis. completo igitur
ſeptimo mẽſe curſus iſte ſyderei⁹
reuertitur iter ad primum q; eſt
Saturnus q̃ regnat et operatur
octauo menſe. Deinde ad Jouez
q̃ venit nono mẽſe: poſtea Mar-
tem qui decimo: ⁊ ſic de ſingulis
7 ſucceſſiue. Et † hinc eſt qđ infans
qui naſcitur ſeptimo menſe viuit
eo quia naſcitur ſub ſydere lune
vite humane compatibili: ⁊ quia
tunc infans dicit̃ eſſe perfect⁹ ex
quo participauit de natura ⁊ q̃li
tatibus oĩum ſeptem ſyder' ſiue
planetarum ſi naſcitur illo ſepti-
mo mẽſe dum Luna dominatur
viuit: et quamplures reperiũtur
qui nati ſunt ſeptimo menſe et
viuunt: ſi vero octauo menſe veni
ret in lucem perraro vel nunq̃
viuit ratio eſt: quia venit ſub ſyde
re Saturni maligno ⁊ multũ cõ-
trario vite hoĩs ex quo vt dixi eſt
frigidus ⁊ ſiccus hʒ cõformitatẽ
cũ morte: illi igitur qui ſub iſto ſy
dere veniunt in lucẽ adeo grauĩ
ter vulnerantur ⁊ pimunt. iſti⁹ ſy

deris malignitate et frigiditate
qđ neceſſe eſt vt pereāt. Qui vero
qui nono mēſe veniunt in lucem
ꝑut maior pars venit oēs cōiter
viuunt et creſcunt ex quo ſub Io
ue ceterꝫ benigniore ſydere ꝛ hu-
mane vite cōſeruatore oriuntur
de quo magis quam de alijs na-
tura letatur: hec lȝ ſint aliquan-
tulum extra materiā noſtrā: tñ qꝛ
ſunt delectabilis intelligētie ſal-
tim pro iunioribus hic inſerere
placuit. ¶ Redeam⁹ nūc ad ma
teriā noſtrā qua querebamus q̄
to tpe infans in vtero matris dꝫ
eſſe formatus: ꝛ concludendū eſt
ſm opinionē dicti doc. qđ com
muniter. xxx. et qñqȝ. xxxv. die ad
plus a die ipſius ꝯceptionis. qui
dam alij dixerūt quod maſculus
poſt. xl. femina ꝟo poſt. lxxx. dies
habet perfectam formā. ita dicit
glo. v. diſtin. in princip. in ver. xl.
quam refert ꝛ ſequit Abb. in. c. ſi
aliquis. in fi. de homic. tñ de iure
ciuili nō eſt diſcedendum ab opi
nione gl. i. d. l. diu⁹. que eſt cōiter
8 approbata. †Si igitur poſt dictū
tp̄s mulier acceperit poculū ab-
ortionis ſcienter tenet vt matri-
cida et legis pōpeie de paricidijs
pena punienda eſt. vt. d. l. ſ. §. ma
9 ter. ff. ad leg. pō. de paric. †ſi au-
tem alius ſciēter dederit poculū
predictū qđ ipſa mulier ignoran
ter accepit ille qui tradidit puni-
tur pena legis cornelie de ſica-
rijs: vt. l. i. in pnc. et. l. iij. ff. eodem.
10 tit. de ſica. †Si vero poculū pre-
dictū aſſumptum fuerit ante tp̄s
predictū. ſ. anteꝙ̄ puerperiū eſſet
formatum in vtero: et tūc aūt mu
lier accepit pecuniam pro biben
do poculum vt faceret abortiuū
et iſto caſu mulier ſemper puni-
tur pena capitis ſiue infans erat
iam formatus ſiue nō. d. l. cicero.
in princi. ꝛ ibi Bar. ꝛ idē Bar.
in. d. l. diu⁹. ff. de extraor. crimi. ſi
vero mulier pecuniam nō acce-
pit non punitur pena mortis: qñ
ante tp̄s formationis ꝛ vite ipſi⁹
infantis aſſumpſit poculum: ſed
alia pena extraordinaria relega-
tionis. d. l. diu⁹. ꝛ ibi glo. ꝛ Bar.
in. l. pregnantem. ꝛ. l. cicero. §. fin.
ff. de pen. ꝛ. l. ſi mulierem viſceri-
bus. ff. ad leg. cor. de ſica. qđ verū
eſt de iure ciuili ꝑ iura predicta.
¶ De iure autē canonico infert
pena ſpūalis. ſ. excōicatiōis quo-
cūqȝ tempore fuerint data dicta
pocula etiā ſi eſſent data mulieri
nihil adhuc habenti in vtero ad
effectum ne concipiat eadē pena
puniunt velut homicide. c. ſi ali-
quis. đ homic. in antiq. ꝛ diximꝰ
ſ. prime. q. in fi. Predicta omnia
tñ procedunt qñ fuit ſecutus effe
ct⁹ qđ mulier fecit abortiuū par-
tū: ſed quid ſi non obſtante pocu
lo mulier peperit filiū viuentē et
q̄ durauit in vita: an q̄ dedit po-
culū vel ipſa mulier puniatur et
qua pena: vide do. And. barb. in
cōſi. xxiij. i. ij. vol. vbi dicit qđ nō
dꝫ puniri pena mortis ex quo nō
fuit ſecutus effectus: qꝛ hodie in
maleficijs potius ſpectat euent⁹
quam ſolus animus delinquen-
tis ſine effectu nihilominus non
euadet impunis ille q̄ ſciēter tra-
didit vel que ſciēter aſſumpſit qꝛ
poterit relegari ꝑ ea q̄ habentur
in. d. l. ſi q̄s aliqđ. §. qui abortio-
11 nis. ff. de peni. †Quāqȝ vero ex po-
culo hmōi ſumpto mulier ipſa
perijt: ꝛ tunc ille q̄ tradidit punit
pena vltimi ſupplicij lȝ nō dede-
rit doloſe contra ipſum: quia rei

2 Sacerdos celebrãs cõtra viuentẽ vt citi⁹ moriat̃ infamis efficit̃.
3 Sacerdos ſimplex aut ignorans an pro ſacramẽtorũ abuſu ſit potius q̃ expertus excuſandus.

1 Decimo quarto † vltra ea que diximus ſupra in.xi.q. vidẽdũ eſt quid d̃ ſacerdotibus qui ſuper reb⁹ prophanis et aptis ad faciendum ſortilegia et ad illum duntaxat effectum oblatis vnam aut plures miſſas ſcienter celebrant adhibitis nefarijs ⁊ inhoneſtis precib⁹ ⁊ verbis ſuperſtitioſis quibus penis puniũtur. Res vero ſuper quib⁹ ſolent miſſas ipſas celebrare ſunt vt plurimum iſte: panis crudus ſine paſta aut coctus vt placenta itez calamita quandoq̃ cutim indumẽti pueri naſcentis quam appellãt pelliculam virginem et alia his ſimilia ſimplicia aut mixta impoſita ſuper altari illis modis de q̃bus ſupra diximus in.iij.q. pro iſto facinore: dic quod de iure canonum clericus omnino deponitur: vt in.c. ſi quis epiſcop⁹. xxvj.
2 q.v. † ſi enim pro ſola celebratione miſſe defunctorꝝ dicta ꝑ viuẽtibus vt citius moriantur aut periculum mortis incurrant ſacerdos perpetuo priuatur officio beneficio ordine gradu atq̃ dignitate ⁊ in perpetui exilij ergaſtulo vna cuz conſulente vel id fieri ꝓcurante relegatur vt in.c. quicunq̃. xxvj.q.v. et diximus ſupra. xi. q.ver. pro faciliori. quãto magis deberet iſte ſacerdos deponi ⁊ relegari qui in miſſarum ſuarꝫ celebratione illa prophana ⁊ immũda turpiter commiſcuit illaq̃ vel deo: aut potius demoni vouere turpibus ⁊ ſuperſtitioſis precib⁹ non veretur certe non video cur minori pena puniri poſſit: maxime q̃ñ ſcienter iſta patrauit. d.c. quicunq̃. in.ij. parte circa finem. pro quo facit in arg.tex. de conſe. diſt.ij. cum omne crimẽ. in fi. vbi grauiter punitur clericus depoſitione qui abutitur ordine ſacramenti lz id non faciat ad effectũ ſortilegiandi aut per modum ſuperſtitioſum vt latius infra dicã.

3 ¶ † Quidam vero dixerũt quod pro huiuſmodi facinore ſit pena arbitraria iuxta doctrinam do. Abb. in.d c.ij. extra eo. titulo. hoc tamen tolerari poſſet quotieſcũq̃ factum non eſſet valde turpe vel perſona ſacerdotis eſſet adeo ſimplex ⁊ d̃bilis ingenij quod de facili q̃s cognoſcere poſſet: quod bona fide ductus fuerit circumuentus putans bene facere et nõ peccare: vt in.d.c.ij. ⁊ eſt tex. et ibi Bar. in.l. ſi adulterium cum inceſtu. in ꝟſi. idez pollioni. ff. ad leg. iul. de adult.

¶ Summarium.

1 Sacerdos abutens debito modo et ordine ſacrificandi quã penam incurrat.

1 Decimoquinto q̃ro † q̃d de ſacerdotibus q̃ abutũtur debito mõ. ⁊ ordine ſacrificãdi: vt q̃ nõ ponũt vinũ cũ aqua ſimul in calice: ſed vinũ tantũ aut aquã ſolam vel botrum vuarum comprimunt in calice aut panniculuꝫ muſto intinctum et diu ꝯſeruatũ aqua ablauant ⁊ illam lauaturã ponunt in calice loco vini aqua commixti aut panem ſacramẽti

intinctum in vino calicis ſacrato tradunt laicis ꝑ cōmunione ſiue eucharistie ſacramento: quibus penis puniuntur omnia iſta narrantur in tex. in c. cum omne crimen. de conſe. diſt. ij. et concludit in fine quod ſacerdos pro iſto facinore debet ꝑuari ad tēpus omni ordine et gradu arbitrio iudicis ⁊ tandiu ſic priuatus exiſtere donec iudici viſum fuerit illū cōgruam penitentiam peregiſſe vt poſtea purgatus ad omnia ſua priſtina reſtituatur vt ibi dicitur.

¶ Summarium.

1 Vaſa ſacra eccleſiaſtica vel res eccleſie benedictas polluens ⁊ in vſum prophanū illas cōuertens qua pena ſit puniendus.

2 Presbyter vel diaconus reb⁹ abutens ſacris vel ſacratis qualiter puniantur.

3 Presbyter vel clericus admiſcēs res ſacras ſortilegijs oīm dignitate priuantur.

4 Rebus ſacris vel bñdictis abutens habetur vt ſacrilegus.

1 Decimoſexto q̃ro qua pena punit ſacerdos vel laicus qui vaſa eccleſiaſtica ſacrata vel veſtes ſacras aut benedictas vt eſt altaris palla calix patena purificatoriū tabernaculū ſacramēti eucharistie aut aliquarum reliquiarū item lapide ſacratum totū aut partē ſiue corporale manipulū ſtolā camiſum platenā ātē vela que ſunt in ſanctuario aut iuxta imaginem crucis aut beate marie virginis et alia his ſilia acceperit ⁊ ad prophanos vſus irreuerenter cōuerterit aut damnabilius in ſortilegijs commiſcuerit. Dic quod primo caſu quādo quis abutitur illis in prophanis domeſticis vſibus citra ſortilegia de iure antiquo ſm legē Moyſis vltione diuina percutiebant ⁊ ſepius morte ⁊ totius ſtatus ſubuerſione ſicerant reges vel alij principes vt habetur Daniel v. Ubi rex Baldaſſar filius Nabuchodonoſor poſtq̄ cepit erga deum ⁊ res ſacras irreuerenter ſe habere ⁊ qđ ſacrata vł benedicta vaſa aurea et argentea ex ſacro templo dñi in Hieruſalem abſtulerat et cū illis ipſe rex Baldaſſar vna cū principibus et primatibus ſuis vxoribus atq̄ cōcubinis in cōuiuijs ſuis vinum biberant iratus eſt valde deus de tanta eoꝝ inſolentia. ⁊ primo monuit regē Baldaſſarem quodā preconio literarum miraculoſe ſcriptarū in albo pariete aule regie quas nemo ſapientū ipſius regis Baldaſſaris: ſed ſolus Daniel interpretatus eſt ⁊ cōminatus fuit futurum malum iudicium contra ipſum adeo vt illa nocte ipſe Rex Baldaſſar ab inimicis ſuis īterfect⁹ eſt ⁊ regnum ſuum ad extraneas man⁹ deuenit. vide I. d. c. Daniel. de quo fit mentio de conſe. diſt. j. c. veſtimenta. ⁊. c. in ſancta. vnde concludi poteſt qđ de iure antiquo pro hmōi rapina ⁊ abuſu ſit pena mortis ⁊ bonorum ſuorum publicatio aut mala ſucceſſio.

2 ¶ † De iure vero Pōtificio Diaconus pro iſto crimine tribus annis ⁊ ſex menſib⁹ excōicatus exiſtit ⁊ ab altaris miniſterio omnino ſuſpēſus habetur. Presbyter

vero decem annis ⁊ ſex mēſibus
remanet excōicatus ⁊ habetur
de conſe. diſt. i. nemo per ignorā
3 tiam. ¶ † Si vero bona predicta
ipſi immiſcuerunt in ſortilegijs
aut alias tradiderūt vt immiſce
rent grauius puniuntur: qꝛ cleri
cus debet deponi ⁊ oibus ſuis of
ficijs atqꝫ beneficijs ordīe gradu
⁊ dignitate puari ⁊ in perpetuū
carcerem intrudi aut in exilium
perpetuū mitti. vt. d. c. ſi quis epi
ſcopꝰ. ⁊ c. quicūqꝫ. in fi. xxvi. q. v.
vel dic ſm Abb. i. d. c. ij. extra eo.
tit. quod erit pena arbitraria ſm
arbitrium iudicis moderāda at
tenta qualitate facti ⁊ pſonarum
conditione vt alſ dixīmus. ſ. eo.
per dicta iura que amplius non
4 refero vt capiā breuitatē. ¶ † Et
nota vnū in tota materia ſortile
giorū quod ille qui abutitur rebꝰ
ſacris vel benedictis ⁊ eccleſiaſti
cis ſemel dedicatis non ſolum te
netur penis de quibus. ſ. verum
etiam tenetur pena ſacrilegij qꝛ
in veritate per ſimilem cōtracta
tionem rerū ſacrarum committi
tur ſacrilegium vt habetur. xvij.
q. iiij. ſacrilegiū. ⁊ c. ſi quis contu
max. §. i. ⁊ domi. Joā. lec. in ſum.
in titulo. de ſacri. q. iij. ⁊ Sanctus
Thom. in ſecunda ſecūde. q. xcix.
arti. iij. verſic. dicendum. ⁊ de pe
na ipſorum: vide in dicto. c. ſi qs
contumax. Jmo dicit Archi. i. c.
felicis. de pen. lib. vi. in princi. ꝙ
ſacrilegium committit quilibet
de ordinibus clericorū qui ario
los incātatores aruſpices ⁊ ſi
miles cōſuluit vel ſimilia facit in
telligens in effectu ꝙ omnis ſor
tilegus poteſt dici ſacrilegus ⁊ de
ſacrilegio puniri: vide tamē que
latius dicam infra tit. ſequē. q. i.

Et nota etiam quod pro iſto cri
mine ſubtractionis vaſorum ſa
crorum de eccleſia imponuntur
grauiores pene de quibus habe
tur. xij. q. ij. de viro. vide ibi.

¶ Summarium.

1 Sacerdos preces nefandas
in ſua celebratione faciens quali
ter puniatur.
2 Exemplū ſacerdotis hiſpani pre
ces prophanas in ſuis ſacrificijs
offerre conſueti.
3 Uotum inhoneſtū deo exhibens
quam penam incurrat.

1 Decimoſeptimo qro †
qd de his ſacerdoti
bus qui in miſſarum
ſuarum celebrationi
bus huiuſmodi ali
qs pces nefandas ⁊ turpes abſqꝫ
alicuius rei immixtione protule
rit illa aut deo aut demoni vouē
do non abſqꝫ magna ſuperſtitio
ne dicauerit: quero qua pena pu
niatur: ⁊ vt facilꝰ res iſta appre
hendi poſſit ſubdā exēplo ꝙ ut ha
2 bui ſemel i facto Rome. ¶ † Qui
dam vir hiſpanus clericus in ſa
cris beneficiatus et decretorum
doc. etatis annorum xlv. vel cir
ca captus erat amore quarundā
monialium iuuenum que erant
plurimum forma venuſte quas
iſte ſepius ad monaſterium viſi
tabat ⁊ blandis verbis atqꝫ mu
neribus multotiens blandiebatur
eis adeo quod propter illarum
pulchritudinem et venerabilem
venuſtatem ille hiſpanus paula
tim cepit ardeſcere et frequen
tius illarum monaſterij limina
viſitare ⁊ in tam magnam dene

nit inſaniam ⁊ cecitatem quod die nocteq̄ tam in ſomnijs quã in vigilijs nil aliud niſi illarum amplexus ⁊ concubitus meditabatur corde verbo geſtis. aut ſignis. Et in tam graui dementia adductus fuit quod aſſerebat expreſſe ex quo ipſe erat clericꝰ eſſe ſponſum eccleſie ⁊ moniales illas ſimiliter eſſe ſpõſas eccleſie: nam quia dicebantur eſſe ſponſe Chriſti qui repreſentatur per eccleſiam cõcludebat quod ſponſi ⁊ ſponſe ſpirituales hoc eſt ſacerdotes et moniales poterant adinuicem carnaliter copulari ſine peccato: ⁊ quod ita deus preordinauerat putans ſummum bonũ in ſolo coitu cõſiſtere ⁊ quod turpius eſt ipſe ſepius hoc predicabat illis iuuenc. lis adeo quod ipſe ceperunt illũ̄ imitare. vnde ipſe clericus poſtea deuenit i maiorez inſaniam. quia quotidie cũ eſſet literatus componebat aliquas oratiões ⁊ preces nefarias quibus orabat deum ⁊ alios ſanctos vt preſtarent ſibi robur maximum in renibus in lumbis vero calorem talem quo poſſet facillime in magna abundantia luxuriari ⁊ coituz carnis ſepiſſime complere: ⁊ quia illarum monialium quedam vocabatur Cecilia altera Urſula alia vero Magdalena ⁊ Clara in ipſis ſuis orationibꝰ: quas quotidie de nouo formabat ſummis precibus deprecabatur virgines illas ſanctas ⁊ beatas poſt dei inuocationem vt ex dono gratie ſpecialis in mẽtibus ⁊ cordibus ipſarum monialium hanc meditationem et firmam opinionem infunderẽt: ita quod ipſe moniales firmiter putarent ⁊ crederent nullum aliud magis meritoriũ opus deo fieri poſſe quam coire et carnaliter commiſceri creſcere et multiplicare nulla adhibita perſonarum diſtinctione ſiue ſacra vel prophana: ſit coniugata vel ſoluta: ſit conſanguinea vel extranea et ſimilia: et quod ex coitu huiuſmodi putarent votum caſtitatis nullatenus infringi poſſe: ſed magis hoc Deo placere quam holocauſtum ſiue ſacrificium: et vltra hoc quod ardentius illarum corda incaleſceret ad amandum et vehementer diligendum virum ipſum ſacerdotem qui erat ſponſus eccleſie ⁊ eius vota carnalia firmiter maxima cum humilitate adimplere eiuſq̄ mandatis vt veri patris parere aſſerens quod illo modo conſummãdũ erat matrimonium ſpirituale inter religioſos viros et mulieres quemadmodum matrimonium carnale cõſumitur per veram vtriuſq̄ coniugum carnalem copulam: vt in. c. continebatur. primo reſponſo. de deſpon. impub. et in. c. tua nos. de ſponſal. Quas quidem cedulas ipſe clericus portabat quotidie ad quoddam monaſterium vbi morabãtur quidam boni ⁊ puriſſimi ſacerdotes mendicantes qui potius ſimplicitate et bonitate q̄ doctrina religionem ſuam profitebantur et die qualibet ad eccleſiam illius monaſterij accedebat ad miſſam et ſingulis diebus vnam ex ipſis cedulis dabat ſacerdoti et dabat etiam iulium vnum pro eleemoſina ad hoc vt in celebratiõe miſſe: ſcilicet in memento preces illas deo ⁊ ſanctis virginibus pre-

dictis offert cum deuotione orando Deum ⁊ ſanctas virgines predictas vt pia vota ipſius orantis exaudirent ⁊ hoc modo decepit vnum vel duos ex ſimplicioribus ⁊ rudioribus iſtorum monachorum ⁊ interim ipſe quoq; intereſſe miſſe ⁊ totidem eaſdemq; preces ipſe cum deuotione recitabat ⁊ proſequẽdo vlterius in hac ſua ſuperſtitiõe quotidie nouas orationes componens deuenit tandem ad manus cuiuſdam monachi qui erat ceteris magis doctus atq; expertus qui ſumpta cedula duplicata vna cum eleemoſyna acceſſit ad altare ⁊ perlegẽs que intus erant verba valde obſtupuit ⁊ ne miſſe ſacrificium perturbaret dimiſit cedulaꝫ illam in angulo altaris ⁊ proſecutus fuit miſſam: demum ea completa ipſe monachus multum reprehendit ipſum clericum Hiſpanum dicens quod verba illa erant valde turpia ⁊ ſuperſtitioſa nec memerebantur per aliquem ſacerdotem in tanto miſſe myſterio memorari: at ille ſubriſit deridẽs monachi illius ſimplicitatem ⁊ ignorantiam cepitq; ſecum velle re diſputare quia argutus erat ⁊ quaſdam interpretationes diuine ſcripture longe erroneas attribuens adeo quod non tranſibat abſq; ſcrupulo ⁊ labe hereticę prauitatis vt alias diximus ſupra titu.i q.i.⁊.ij. Uidens itaq; monachus ille ipſum clericuꝫ tam graui errore apprehenſum ſumptis pluribus ex illis ſuis cedulis quas adinuenit de premiſſis omnibus conſulit quamprimum Reuerẽ. Dominum Uicarium pape: cuius tunc ego auditor aderam mibiq; mandauit vt rem hanc cognoſcerem ⁊ ipſum clericum pro modo culpe corriperem: qui itaq; incarceratus ⁊ examinatus omnia ad vnguem confeſſus eſt ꝗuis a principio inſtabat pertinax in illa ſua erronea opinione volens defendere falſas quaſdã ⁊ nouas interpretationes quas diuine ſcripture attribuerat qui quamprimum vidit me preparari ad declarandum illum hereticum ⁊ penis hereticorum ſubijciẽdum niſi errorem ipſum reuocaret: incontinenti omnia reuocauit ⁊ errorem ſuum ſolenniter abiurauit: adeo quod pro hereſis ſuſpitione meruit veniam ⁊ reuocauit omnes illas ſuas interpretatiões quas dederat diuine ſcripture ⁊ reliquas omnes inſanias ſuas quas ſupra narrauimus nihilominus: vt cautius in futuruꝫ procederet de mandato Summi Domini noſtri Pape fuit relegatus ab vrbe ad certum tempus.

3 ¶ † Ad propoſitum nunc queſtionis noſtre redeundo quero ſi reperiatur aliquis ſacerdos q̃ ſcienter preces huiuſmodi aut ſimiles que non tendunt ad verum diuinum cultum ⁊ ſalutem anime: ſꝫ potius vertuntur in peccatum ⁊ rem damnabilem in miſſe ſolenni ſacrificio celebrauerit ſeu alio quouis modo voluerit aut obtulerit qua pena puniatur? dic q̃d iſto caſu putarem eſſe priuanduꝫ omni ordine ⁊ gradu officijs atq; beneficijs eccleſiaſticis ⁊ etiam relegandum eſſe tam ipſuꝫ ſacerdotem quam illum qui ipſum cõſulit ⁊ premiſſa fieri mandat argu. eorum que habentur in dicto c. quicunq;. in fin. xxvi. q.v. vbi ſi

ſacerdos pro vinctibus celebrat
miſſam defunctorum vt illi pro
quibus miſſa celebratur citiꝰ mo
riantur aut mortis periculum in
currat ſacerdos ipſe punitur pe
nis predictis: ⁊ nihilominus ibi
nõ apparet de aliqua ſuperſtitio
ſa oratione aut cerimonijs: ſed ſo
lum de turpi celebrãtis intẽtione
quanto magis in caſu noſtro iſte
deberet hac pena puniri qui pre-
ces iſtas obſcenas diuino cultui
admodum cõtrarias ⁊ que oẽs
tendunt ad peccatum ⁊ totiꝰ chri
ſtiane fidei leſionem dum querit
per ſacrificium miſſe prebere ma
teriam peccandi ⁊ male faciendi
per quam ⁊ eius holocauſtum ſo
lent peccata diluiti. de conſecra
tione diſtin. ij. c. in omne crimen
⁊ eadem diſtinctione. nihil in ſa-
crificijs. ⁊ diximus ſupra titulo
primo. q. ſecunda. in principio. ni
hilominus iſto caſu non diſcede
rẽ ab opinione Abbatis. de qua
in dicto ca. ſecundo. extra eodem
titulo: ſcilicet quod pene huiuſ-
modi ſint aggrauande vel minu
nuende iuxta qualitatem facti:
aut turpitudinem ſiue ſcandaluz
quod inde exoritur ⁊ perſonarũ
conditionem in quibus omnibꝰ
plurimum vertitur arbitrium iu-
dicis: ponamus enim quod eſſet
aliqs ſimplex humilis ſacerdos
idiota qui ſit alias bone condi-
tionis ⁊ fame ⁊ pure conſcientie
qui ad preces ⁊ mãdata alicuius
magni Principis Baronis aut
viri magne conditionis ſimiles
preces emiſerit: erit ne dicenduz
quod ſit puniẽdus ille ſicut alius
verſutus malitioſus ⁊ qui in iſtis
turpitudinibus delectatur certe
non: ⁊ propterea bene ⁊ ſancte di
ſpoſuit textus in cap. ſicut dignũ.
in principio. de homicidi. ⁊ in
l. reſpiciendũ. ⁊ l. aut facta. ff. de
pen. ⁊ l. quid ergo. ⁊ ibi Bart. ff.
de his qui notãtur infa. ⁊ Bar.
Bal. ⁊ alij in. l. prima. §. diuus. et
in. l. diuus. ⁊ l. in lege cornelia. ff.
ad legem corneliam de ſicarijs.
vbi dicunt quod in omnibus cri
minibus attenditur principali-
ter animus ⁊ intentio delinquen
tis an ex ſimplicitate quadaz vel
ignorantia aut dolo ⁊ malitia in
ductus fuerit ad peccandum vt
his attẽtis fiat variatio pene pro
quo bene facit textus ⁊ quod ibi
not. gl. ⁊ Panormitanꝰ in dicto
capi. ſecundo. extra eodem titu-
lo. Preterea ponamus quod ali-
quis perſuadet ſacerdoti quod
vouca t offerat pro eo preces quaſ
dam in miſſa que expreſſe nõ ap
parebant nec cognoſcebãtur ſal
tim per virum rudẽ ⁊ inexpertũ
quod eſſent ſuperſtitioſa: vt quia
in ipſis apparebant a principio
verba quedam honeſta ⁊ religio
ſa: deinde vero ſupſtitioſa ⁊ dia-
bolica ſed erant per nomina que
dam adeo ignota ipſi ſacerdoti
quod putabat omnia eſſe bona
⁊ nullam in ſe habere ſuperſtitio
nem: iſto caſu ſimiliter putarem
dictum ſacerdotẽ eſſe longe mi-
tius puniendũ per ea que ſupra
diximus ⁊ dicto capi. ij. ⁊ ibi glo.
extra eodem titulo.

¶ Liber ſecundus explicit.

¶ De penis oīfariam coitus.

Liber Tertius.

¶ Summarium.

1 Carnalis coitus damnabilis eſt & ſumme preiudiciale.
2 Coitus crimen ſecundum perſonarum diverſitatem conſideratur.
3 Sacrilegium carnale ceteris carnalibus criminibus in gravitate prefertur.

1 Quia† carnalis coit9 criminis nō minus frequens quā dānabilis vſus habetur ob cetera criminum reos huiuſmodi diverſis penis pſequuntur. l. ſi adulteriū cum inceſtu. & ibi glo. & Bar. & l. inter liberos. & l. ſtuprum. ff. ad leg. iul. de adul. §. item lex iulia. inſt. de publi. iudi. xxx. q. ij. adulterij maluꝫ. & eadem cauſa. & q. c. flagitia. no. Card. in Clemen. j. de pen. Abb. felin. & alij cano. in c. j. & ij. extra de adul. & ſtup. & in c. vt clericoꝝ. de vit. & honeſt. cler. ad quem coitum aliquando devenitur mediante opera ſortilegiorum & per maleficia de quibus ſupra diximus lib. precedenti: ideo placuit poſt dictum tractatum ſortilegiorum
2 hunc immediate ſubiungere. †Coitus enim crimina ſunt diverſa ſecundum diverſas perſonaruꝫ conditiones et gradus pro quibus diverſas iura ſtatuere penas vt proxime diximus: ideo de his ali-
3 qua videamus. †Et primo de ſacrilegio quod ceteris carnis criminibus his maxime que ſecundum naturam perpetrantur gravius nūcupatur. xxxij. q. vij. adulterij. & xxvij. q. j. ſciendum.

¶ Summarium.

1 Sacrilegiū generaliter ſumptum quid ſit.
2 Sacrilegium dicitur quaſi ſacri legium quia ꝑ illud vel res ſacra vel perſona ſacra leduntur.
3 Sacrilegiuꝫ punibile que preſupponat.
4 Sacrilegium an ſit crimen eccleſiaſticum vel ſeculare.
5 Sacrilegium an veniat furti appellatione.
6 Statutum faciens de furto mentionem an comprehendere dicatur ſacrilegium.
7 Sacrilegiuꝫ quot ſpecies habeat & quot modis committatur vſqꝫ ad nu. 12.
12 Sacrilegium nō committitur in re non ſacra ſubtracta a loco ſacro: & hoc de iure civili.
13 Sacrilegium an committatur in ſubtractione rei ad vſum ſacrum deſtinate & nondum tradite.
14 Statutum de ſacrilegio puniēdo de quo ſtatuto ſit interpretanduꝫ an ſtricto an largo.
15 Sacrilegiū tripliciter cōſideratur.
16 Impoſitio manus violēte in perſonam ſacrā dicitur ſacrilegium graviſſimum.
17 Crucis ſignum inhoneſte deturpans & inique maculans an ſacrilegium committere dicatur.
18 Sanctitas hominis ꝑfertur ſanctitati loci & per ꝯns ſacrilegium gravi9 eſt reſpectu ꝑſone ꝙ loci.
19 Coitus cum moniali quot peccata & mala dicatur inducere.

20 Stuprum ꝛ adulteriũ an poſſint
in eadem perſona ſimul cõmitti.
21 Diuerſa crimina ex eodem facto
orta an diuerſis penis ſint adiu
dicanda.
22 Accuſatus ab vno ſuper diuerſis
criminibꝰ vnico actu perpetratis
an diuerſis debeat multari penis.
23 Coitus cum moniali habitꝰ qua
liter ſit in foro conſcientie ꝛ cõten
tioſo puniendus.
24 Coitus cum moniali de iure ciui
li morte punitur.

1 Primo igił q̃ro quid
eſt ſacrilegiuȝ gña
liter ſumptũ ? Reſ.
Sacrilegiũ ē ſacre
rei violatio vł eiuſ
dē vſurpatio: vt dt
Bal. i. l. iij. C. de fur. in pma col. ꝛ
Azo. i ſum. e. ti. in pnci. ꝛ S. Tho.
in ſum. ſcda ſcde. q. xcix. ar. iij. Jo.
2 le. in ſum. cõ. e ti. q. j. ¶ † Scdo vi
deamꝰ q̃re dr ſacrilegiũ. Reſpõd.
quod ſacrilegiũ dicił quaſi ſacri
lediũ: qꝛ p illud res aut pſona ſa
cra ledił: ita dicit Bal. in. d. l. iij. ꝛ
Azo. in ſum. eo. ti. ꝛ alij prenomi
nati in locis ſuis. Glo. xñ in. c. ſa
crilegiũ. xvij. q. iiij. alio modo de
ſcribit ſacrilegiũ dicẽs ꝙ ſacrile
giũ eſt ſacre rei violatio ſiue in ſe
ſiue in alio: ſiue ſit res ſacra ſiue p
ſona: deinde tranſit ad aliã deſcri
ptionē ꝛ dicit ꝙ ſacrilegiuȝ eſt pu
blici iuris trãſgreſſio: ſed neutra
iſtarum eſt bona prior em̃ cõtinet
oia membra diffinitionis ſiue de
ſcriptionis ſpecie differẽtes put
requirił ſm qđ diximꝰ ſupra ti. j.
in princ. ſecunda etiam nõ valet
quia eſt nimis generalis ſecundũ
quam ſequeretur quod omne de
lictum p quod tranſgreditur pu
blici iuris ordo . eſſet ſacrilegium

ex quo tranſgreditur publicũ ius
ꝛ ideo teneas diffinitionem Bal.
ꝛ aliorum quam ſupra dixi que
3 eſt melior. ¶ † Tertio quot requi
runtur ad hoc vt ſit ſacrilegium
ꝛ puniatur pena ſacrilegij: vide
Bald. ꝛ Sali. in. d. l. iij. C. de furt.
Azo. in ſum. eo ti. ꝛ Bar. i. l. diuꝰ.
ꝛ l. ſacrilegi. in prin. ff. ad. leg. iul.
4 pecul. ¶ † Quarto q̃ro an ſacrile
gium ſit crimen eccleſiaſticuȝ vel
ſeculare: ita quod illius cognitio
ꝛ pene impoſitio ſpectet ad ſo
lum iudicem eccleſiaſticũ vel ſecu
larē: ꝛ dic breuiter quod eſt crimē
mixtum vtriuſq; fori. c. cum ſit ge
nerale. ꝛ ibi glo. Abb. et alij de fo
ro compet. l. ſiquis in hoc genus.
C. de epiſco. ꝛ cle. ꝛ. ff. ad le. iul. pe
cul. l. diuus. ꝛ. l. ſacrilegꝰ. ꝛ. l. ſacri
legi. ꝛ. ff. de pen. l. aut facta. §. locꝰ.
c. quod propoſuiſti. de foro cõpe.
xvij. q. iiij. c. ſacrilegiũ. c. ſiquis cle
ricus: ſiquis contumax. § . l. ꝛ. c. ſi
quis ſuadente diabolo. ꝛ propter
ea dico ꝙ tam iudex eccleſiaſticꝰ
q̃ ſecularis poterit procedere cõ
tra laicum pro iſto crimine: ꝛ ha
bebit locum preuentio inter eos
vt dicit Abb. in. d. c. cum ſit gene
rale. ꝛ Arc. in. c. felicis. de peni. li
bro. vj. ꝛ Cardi. in. d. clem. j. eo. ti
5 tu. ꝛ Azo. in ſum. eo. tit. ¶ † Quin
to quero an appellatione furti ve
niat ſacrilegium quando tracta
tur de ſubtractione ſacrarum re
rum: dic quod ſic vt. l. ſacrilegi. ff.
ad leg. iul. pecul. qꝛ quo ad penaȝ
ſacrilegium eſt furtum imo plus
quam furtuȝ eſt punibile: licet ali
quid non ſit proprie ſacrilegium.
d. l. ſacrilegi. in ſecundo. reſpon.
6 ¶ † Et iõ dicit Bal. in. d. l. iij. C.
de furt. qđ ſtatutum faciens men
tionem de furto habet locum etiã

in ſacrilegio: et ſic tenet quod ſubtractio rei ſacre continetur ſub ppria vocabuli ſignificatiõe furti.
7 ¶ †Sexto videndum eſt quot ſunt ſpecies ſacrilegij. reſpond. quod multe ſunt ſecundum quod dicit Cardi.in.d.Clementi.j.de pen.in ſecundo no. Bald.tamen in dicta.l.iij.melius ceteris iudicio meo ponit quatuor ſpecies ſacrilegij quamuis primo dicat qđ tribus modis committitur ſacrilegium.
8 ¶ †Prima enim ſpecies eſt que committitur in perſonam violando: ſcilicet percutiẽdo vulnerando vel occidendo clericũ vel monachũ ſeu aliũ religioſum vel perſonam eccleſiaſticam.c.ſiquis ſuadente diabolo.xvij.queſt.iiij.
9 ¶ †Secundo fit ſacrilegium per coitum habitum cum moniali ſacrata.xxvij.q.j.impudicas.et.l.ſiquis in hoc genus.C.de epiſco.et
10 cleri. ¶ †Tertia ſpecies eſt que fit circa locum ſacrum: ſcilicet quando locus publicus ſacer ſicut eſt eccleſia violatur vel illius cimeterium in deſtruendo deuaſtando vel occupando aut ei⁹ immunitates infringendo.c.frater.
11 xvij.q.quarta. ¶ †Quarta ſpecies ſacrilegij eſt que committitur in rem.ſ.auferendo rẽ ſacram et illam alibi aſportando et contrectando rem ipſam: et iſtud tribus modis committitur ſecundũ ius canonicum: primo cum ſubtrahitur aliquid ſacrum de loco ſacro et in hoc concordant ius ciuile et ius canonicum.xvij.queſtio.iiij. ſiquis contumax.§.ſacrilegium. et eſt gloſſ.in.c.ſacrilegium.eadẽ cauſa et.q.et.l.diuus.et ibi Barto. ff.ad leg.iul.pecul. Secũdo quando res ſacra aufertur de loco nõ ſacro. Tertio quando non ſacrũ de ſacro dicto.c.ſi quis cõtumax. §.ſacrilegium et per dicta gloſſ. in.c.ſacrilegium et not.in.c.conqueſtus et.c.cum ſit generale de foro competẽ. iſte due vltime ſpecies non dicuntur ſacrilegiũ de
12 iure ciuili ſed ſola prima. ¶ †Et ſic nota quod de iure ciuili locus ſacer ſolus non facit ſacrilegium quando tractamus de ſacrilegio quod conſiſtit in ſubtractione rerum etiam quod res eſſent ſubtracte de loco ſacro publico ſicut eſt eccleſia non dicitur ſacrilegium de iure ciuili quãdo res non erat ſacra. ita dicit Azo.in ſumma eodem titulo: et Bartolus in dicta. l.diuus. Baldus et Salicetus in dicta.l.iij.ſiquis igitur querit an ſit ſacrilegium de iure ciuili et qđ pena ſacrilegij puniatur debent iſta duo concurrere: primum eſt quod res ſit ſacra. item quod ſublata ſit de loco ſacro. ita dicit textus et ibi doct. et maxime Bartolus in dicta.l.diuus. vbi dicit hanc eſſe communem opinionẽ. illud autem quod dicitur in dicto.c.ſacrilegium.cum gloſſ.in.c. ſiquis contumax.§.ſacrilegium. xvij.q.quarta: procedit et habet locum de iure canonico in terris eccleſie vel inter eccleſiaſticas pſonas in foro eccleſiaſtico iuxta notata per doct.in.c.ſolite.de maio.et obedien.et in.c.per venerabilem.qui filij ſint legiti.et in.c.nouit.de iudic. ¶ Sed contra iſta oppo.de.l.aut facta.§.locus.ff.de pen.vbi dicitur quod locus facit vt idem factum ſit furtum vel ſacrilegium et capite luendum vel minori ſupplicio ſit puniendum. glo.in dicta.l.diuus.ſoluit hanc

contrarietatem: ⁊ dicit quod eſt verum quod locus ſacer facit ſacrilegium ſi res ſacra inde auferatur alias non: quia ſi diceretur eſſe ſacrilegium cum res non ſacra de loco ſacro ſubtraheretur eſſet contra textum in dicta .l. diuus. vbi dicitur quod ſi quis rem prophanam apud edem ſacram depoſitam furto ſubtraxerit furti tenetur non ſacrilegij Bartol. vero in eadem .l. diuus. approbat eandem ſolutionē quā dicit quod docto. communiter tenent eandem etiam tenent Baldus et Salicetus i dicta .l. tertia. ⁊ Azo. in ſumma eodem titulo. Archidiac. in .d. c. felicis. in principio.
13 ¶ †Ulterius quero an ſubtrahens rem que erat deſtinata ad vſum eccleſie nondum tamen erat tradita ipſi eccleſie an committat ſacrilegium. dic ſecūdum Baldum in dicta .l. tertia: quod non: quia res non dicitur ſacra niſi poſtquam vere ⁊ effectualiter quo ad dominium ⁊ poſſeſſionē deuenerit ad eccleſiam maxime quando agitur de pena ſacrilegij inferēda de iure ciuili per ea que ſupra diximus.
14 ¶ †Ultra predicta etiam quero quid ſi in ſtatuto ſit mentio de ſacrilegio puniēdo: an debeat intelligi ſtricte ſacrilegiū ſecundum quod intelligitur de iure ciuili: vt ſupra diximus vel large ſecundum ius canonicū. ⁊ dic quod debet intelligi de ſacrilegio ſtricto ſecundum quod intelligitur de iure ciuili: ratio eſt quia ſtatuta ſunt de iure ciuili: vt per Barto. late in .l. oēs populi. ff. de iuſtitia ⁊ iure. ita dicit Bald. in dicta .l. tertia in .ij. colum. in verſicu. ſed dubitatur

15 ¶ †Poſt hec videndum eſt que ſit pena ſacrilegij. ⁊ dic breuiter ſecundū Bart. in .d. l. ſacrilegi. qđ ad habendum plenam cognitionem penarum huiuſmodi criminis ſciendum eſt quod triplex eſt ſacrilegiū. quoddam enim eſt ſacrilegiū qđ dicitur verum ⁊ proprium ſacrilegiū quod eſt quando ſubtrahitur ſacrum de ſacro loco hoc eſt punibile: ⁊ ad publicum vſum conſecrato ſicut eſt eccleſia publica ordinaria: vt .l. ſi qs in hoc genus. C. de epiſco. ⁊ cler. ⁊ .d. l. ſacrilegi. in principio ⁊ iſto caſu capite puniuntur qui in illud incidunt. d. l. ſacrilegi. in principio. ⁊ .d. l. ſi quis in hoc genus ⁊ l. aut facta. §. locus. ff. de pen. declarata vt ſupra. Idē eſt ſi leditur templum publicum ſacratum vt per Barto. in dicta .l. ſacrilegi. eadem quoq; pena puniuntur qui violentas manus in perſonas eccleſiaſticas iniecerunt. d. l. ſi quis in hoc genus. ⁊ ibi Bal. C. de epiſco. ⁊ cler. Quoddam vero nō eſt proprie ſacrilegium: ſed quaſi ſacrilegium quod eſt quando quis ſubtrahit rem etiam ſacram de loco ſacro non tamen publice ſacro: ſed priuato prout eſt oratoriū qđ ſit quandoq; in domo iſtorum magnatum aut nobilium ⁊ cōſecratur: idem de oratorio hoſpitalis priuati iuxta ea que habentur in .c. ad hec. de relig. domib. ⁊ in Clemen. q2 contingit. eo. tit. ⁊ per Feli. in .c. de quarta. de preſcript. ⁊ iſta dicuntur loca ſacra priuata idē eſt de edicula preſbyteri poſita iuxta eccleſiā vel canonicā clericorum: iſta non dicuntur eſſe loca publica ſacra: ſed priuata: ⁊ idē qui ſubripuit rē de locis p̄dictis

non tenet pena sacrilegij de qua supra sed quasi sacrilegij que erit minor sacrilegio et maior furto et iuxta qualitatem facti et personarum conditionem quandoque erit maior: quandoque minor vt in d.l. sacrilegi.in ij.respon. et ibi Barto. qui hoc modo declarat.l.illam si recte considerentur verba sua: et hoc modo intelligitur tex.in.l. sacrilegi.in princi.et.l.diuus.ff.eo.tit. Tertium est sacrilegium quod large et improprie dicitur sacrilegium de quo loquuntur iura in.l.j.et.ij. et.iij.C.eo.titu.de crimi.et sacri. quod est quando quis diuinam legem et eius dispositionem offendit seu quouis modo eius intellectum etiam per negligentiam violat. Item disputare de auctoritate principis.s.Imperatoris vel pape et dubitare ne dignus sit quem Imperator ad aliquod officium deputauerit vel quod imperator illum eligere non potuerit hoc crimen dicitur habere instar sacrilegij:vt.d.l.ij.C.eo.tit.et sic dicitur improprie sacrilegium et isto casu similiter erit pena arbitraria.d.l.sacrilegi.vide Bar. in d.l.sacrilegi.in ver.tertium genus sacrilegij etc.et Bal.in.d.l.ij. et Azo.in sum eo.ti.in prin. ¶ De iure autem canonico distingue:aut loquimur de illa prima specie sacrilegij que committitur per impositionem violente manus in clericum seu aliam personam ecclesiasticam et est pena maioris excommunicationis.vt in.c.si quis suadente diabolo.xvij.q.iiij.a qua quis non potest nisi a sede apostolica liberari:episcopus enim vel alius ordinarius non habet facultatem absoluendi ab ista excommunicatione vt dicunt doc.in.d.c.si quis.et per feli.in.d.c.cum sit generale. in.ij.col.de foro compet.fallit tamen in casibus de quibus in.c.ij.de sen tē.excōmu.aut loquimur de alia specie sacrilegij que consistit in re sacra puta in corruptione vel demolitione ecclesie aut in asportatione rerum sacrarum et erit pena excommunicationis minoris:vide tex.qui grauiorem imponit penitentiam pro isto crimine in c.de viro.xvij. q.ij.a qua per episcopum vel ordinarium loci absolui poterit.c.quisquis.§.penulti.xvij.q.iiij.in alijs vero casibus minoribus erit pena pecuniaria vt.d.c.quisquis.in prin.

16 ¶ †Grauius enim sacrilegium quod committitur in personam est illud quod fit per impositionem violente manus.d.c.si quis suadente.et.l.si quis in hoc genus.C.de episc.et clerici. ¶ Eorum vero que committuntur in locis sacris grauius est illud quod committitur contra ecclesiam publicam sacratam quod tanto grauius est crimen quanto dignior et excellentior erat persona vel locus vtroque casu.l.sacrilegi.i principio.ff.ad leg.iu.pecul.et ibi Barto.et.d.c.si quis suadente.et d.l.si quis in hoc genus. ¶ Sacrilegium vero quod committitur in rem sacram illud quidem grauius est et magis horrendum quod committitur contra sacramentum eucharistie quod dicitur committi contra christum directe:cetera vero que committuntur contra alia sacramenta non dicuntur adeo horrenda.ita dicit.d.Jo.lec.in sum.con. eo.titulo.de sortilegijs.q.quarta.

17 ¶ †Quero hic quid de iudeo qui proiecit immunditias super crucem que publice deferebatur ad processionem dum transirent ante domum be-

brei dolete immūditie proiecte fue
runt an iſtud ſit ſacrilegiū ⁊ poſ
ſit per vtrunq; iudicem procedi
in hac cauſa contra hebreum ⁊
puniri ⁊ qua pena. dixit Pet. de
anch. quē vide in conſil. ſuo. xiiij.
quod ſic de quo diximus ſupra
titu. primo. q. x. vbi adeſt queſtio
ſpecialis. de pena vero violatio
nis monialium que fit per coitū
dicetur infra: ſed quia non inten
do hic tractare totam materiam
ſacrilegiorum ne longius diuer
tar ab ordine prime mee intentio
nis que fuit declarandi materiā
coit9 ⁊ illius penas: ideo his pre
miſſis pro aliquali intelligentia
iſtius criminis deuenio nunc ad
ma teriam noſtram. ¶ †Et dico
quod grauius eſt ſacrilegium et
ſcelus quod committitur contra
perſonam ſacram ſiue eccleſiaſti
cam q̄ illud quod committitur
contra loca vel bona ſacra: quia
ſanctitas loci ordinatur ad ſan
ctitatē homi nis. vt dicit. S. Tho.
in ſum. ſecunda ſecūde. q. 99. art.
iiij. ver. dicendū. ⁊ Ioā. lec. i ſum.
conf. eo. titu. de ſacrileg. q. iij. per
Archi. i. d. c. felicis. de pen. lib. vj.
⁊ Card. in. d. Cle. j. de pen. Ideo
videamus nunc de ſacrilegio illo
quod perpetratur ex coitu habi
to cum moniali: ⁊ anteq̄ ad vlte
19 riora procedā. ¶ †Quero quot
crimina ex coitu huiuſmodi cum
moniali exoriuntur. Reſpon. q̄d
tria ſecundum glo. in. c. virgini
bus. xxvij. q. j. ſ. ſacrilegium ince
ſtus ⁊ adulterium. tu vero dic q̄
imo quatuor oriuntur ſacrilegiū
inceſtus adulterium ⁊ ſtuprum
Sacrilegium dico committitur.
quia perſona ſacra leſa reperitur
per violationem ſiue defloratio
nem: ⁊ optimum quod prius ha
bebat priuilegiū virginitatis ami
ſit: vt dicto. c. virginib9. ⁊ eadem
cauſa ⁊. q. impudicas: ſecundum
quod committitur crimen eſt in
ceſtus: quia ſponſam dei violauit
qui eſt pater noſter ⁊ illa eſt con
iuncta nobis in chriſto per affini
tatem ſecūdum ſpūm. xx. q. ij. qui
abſtulit. ⁊ in. c. j. ⁊. ij. de cog. ſpiri
tua. ⁊ glo. in. d. c. virginibus. Ter
tium eſt adulteriū quia ſponſam
alterius violauit quia monialis
eſt ſponſa chriſti. d. c. virginib9.
⁊ ibi glo. Quartum erit ſtuprum:
quia vere virginem honeſte viuē
tem ſtuprauit. l. inter liberas. ⁊. l.
ſtuprum. ff. de adul. vide egregiū
tex. in. c. ſi qua monacharū. xxvij.
q. j. in quo fit mentio de vtroq;. di
citur enim quod ſi qua monacha
rum in lapſum adulterij ceciderit: aut in ſtuprū fuerit deducta vo
20 raginem. ¶ Et licet † impoſſibi
le eſſe videatur quod iſta duo cri
mina ſtuprum ⁊ adulteriū ſimul
⁊ ſemel eodem tempore ⁊ in ea
dem perſona concurrere poſſint
ex quo alterum preſupponit illā
eſſe ſolutam alterum vero coniu
gatam. d. l. ſi adulterium cum in
ceſtu. ⁊. l. ſtuprum. ff. ad leg. iul. de
adult. ⁊. §. idem lex iulia. inſtit. de
pub. iudi. ⁊. l. j. C. eo. titu. ſolu. ve
rū eſt quod iſta duo crimina ſunt
incompatibilia: ⁊ ideo vtrunq;
in eadem perſona ⁊ eodem tem
pore concurrere non poſſunt eſt
verum vno reſpectu quando ten
derent ad eundem determinatū
finem. d. l. ſi adulterium. ⁊. l. ſtu
prum. ſed diuerſis reſpectib9 be
ne concurrere poſſunt in eadem
perſona vt eſt in caſu noſtro: mo
nialis enim quo ad carnem eſt

vera virgo intacta: quo ad ſpiritum vero dicitur eſſe nupta coniugio ſpirituali: et ſponſa Chriſti per votum profeſſionis ſue: vnde non impeditur iſtorum duorum concurſus vnum in ſpiritu: alterum vero i corpore ſiue in carne: vt late diximus ſupra ſub precedenti.q.vij.in princi. argumento textus in.c.excommunicamus.el primo: et lo ſecundo in princip. de hereti.in antiq. vide not.text.qui loquitur de monialibus et expreſſe dicit quod monialis per peccatũ carnis committere poteſt ſtuprũ et adulterium. xxvij. qõne prima: ſi qua monacharũ.

21 ¶ Et ex premiſſis etiam inſurgit aliud dubium numquid iſta quattuor crimina de quibus ſupra quãdo ex vnico concubitu orta fuerũt ſint quattuor crimina ſeparata in forma et ſubſtantia: ita quod ipſorũ reus poſſit de vnoquoque accuſari pariterque puniri: et pena ex vno ſecuta alterum non impediat, ac ſi ex diuerſis factis et cum diuerſis perſonis facta fuiſſent. Reſpond. articul9 iſte in veritate eſt ſubtilis et diſputabilis: quando ex eodem facto plura oriunt crimina: an reus poſſit de pluribus accuſari et pluribus etiam penis puniri. glo. enim in.d.c. virginibus. dicit quod iſta dicuntur plura crimina nomine tantum: non autem effectualiter in ſubſtãtia: et ſic reſpectu accuſationis ſunt diuerſa: quia poteſt de quolibet ad libitum accuſantis deferri: ſz quo ad effectum reſpectu pene omnia iſta reputantur pro vno: et ſic ſecuta pena ex vno reus ipſe a ceteris liberatur: ex quo in veritate non fuit niſi vnum factum: ideo fiſcus debet eſſe vnica pena contentus ad ſimilitudinẽ duorum pluriumve reorũ pro eadem ſumma in ſolidũ obligatorum quorum ſi vnũ totaliter creditor exegerit ceteri liberantur. l. ij. et ibi Bar. ff. de duo. re. fatetur tamen illa glo. quod vbicunque ex eodem facto plura oriunt crimina quod pena vni9 magis aggrauatur ratione adiuncti criminis: vt habetur in.l. ſi adulterium. cũ inceſtu. et ibi Barto. ff. de adult. et. xxxij. q. vij. quẽadmodũ. §. ſunt eñi. ſz Bar. in.d.l. ſi adulteriũ cũ inceſtu. in.ij. col. in ver. vlteri9 quero. tenuit contrariũ qđ reus vtique poterit de omnibus puniri et ſic pro vno facto plurib9 et diuerſis penis puniri: idem etiam tenet glo. in.d.l. ſi adulteriũ cũ inceſtu. in ver. occurrũt quã ſequitur ibi Barto. et idem Bar. in.l. ſenatus. ff. de accu. et clarius etiã Bar. in.l.q. de crimine. C. de accuſa. Concludẽs in effectu quod quotieſcũque ex eodem facto plura oriuntur crimina ſpecie diuerſa reus poterit de plurib9 ſeparatim accuſari et de plurib9 quoque puniri: ſed ſi ſuper vno fuiſſet in cauſa concluſum: adeo quod ſola expectaretur pnũciãtio debebit ſuperſederi ſuper ipſo crimine et expectari donec cauſa ſuper altero expediatur vſque ad dictum terminũ adeo quod quis vnica ſnĩa duplici crimine reus declaratur et pluribus diuerſis penis afficiẽ et ſatiſfacere tenetur: qđ eſt verũ qñ eſſet pena pecuniaria bonorũ vel alia h mõi: nõ aũt qñ eſſet pena vltimi ſupplicij vel mutilationis membri: qr iſto caſu pena ſemel commiſſa et executa in corpo

re amplius reiterari non poteſt: qꝛ mors vnica eſt que omnia ſol⸗uit.§.deinceps.in auct.de nup.ꝛ l.vulgaris.ꝛ ibi Bart.ff.de furt. vide Barto.in.d.l.ſi adulterium cū inceſtu.in.ij.col.ver.ſed quid releuat ꝛc.quibus nō obſtat text. in.d.l.ſenatus.ff.de accu.vbi de homicidio et paricidio notatus vnica dūtaxat pena punitur: qꝛ patet reſponſio per ſupra proxi⸗me dicta:nam morte ſemel execu⸗ta nō poteſt amplius reiterari: et ideo vni⁹ pena vtrū q ſoluit:qꝛ d vtroq eſt pena mortis.vt.l.j.ff.ad leg.pomp.de paric.et.l.iij.§.fi.ff. ad leg.corn.de ſica.Bart.autem in.d.l.ſi adulterium cum inceſtu. aliter reſpondet ad.d.l.ſenatus: et dicit quod illa duo crimina de quibus ibi non ſunt eq̄ principa⸗lia:vt principales ſpecies ſepa rate:ſed vnum eſt tanq̄ gen⁹ qđ eſt homicidium: alterum vt ſpe⸗cies ſub ſuo genere comprehen⸗ſa:nos aūt loquimur quādo ſunt plures ſpecies criminum ſepara te ꝛ eque principales lꝫ ex eodeꝫ fonte ſiue ex eodē facto procedāt ꝛ hec eſt vera cōcluſio communi

22 ter approbata.¶ †Que limitan⸗da eſt primo pcedere quādo eſſet vn⁹ ꝛ idē accuſatoꝛ qui vellet eū⸗dem reū de pluribus criminibus impetere:qꝛ ab vno tñ nō poſſet diuerſimode vexari ex eodem fa⸗cto: vt ſupra: ſꝫ bene a pluribus: ita dicit Bar.i.d.l.q̄ de crimine. ꝛ ratio eſt illa qꝛ exceptio rei iudi cate ſuper vno remoueret eūdem accuſatorē ſuper alio pro ſequen⸗tē ꝛ hoc maxime quando lata eſ⸗ſet abſolutoria ſuper vno que pa rit exceptionem ſuper alio cōtra eandem perſonā non autem con tra diuerſam:ſed q̄ eſt ratio qua⸗re potius iſta exceptio remouet eundem accuſatorem ꝛ non di⸗uerſum ratio poteſt eſſe iſta quā nunc conſideraui: quia quando reus fuit ſemel abſolut⁹ ab vno crimine ſi idem accuſatoꝛ vellet iterum agere ſuper alio crimine ex eodem facto deſcendente cēſe tur calūniari velle contra ipſum accuſatum:ideo iura ipſum repel lunt ab accuſando:quia in eo fa⸗cto in quo ſemel ſuccubuit non debet iterum admitti: que ratio non militat contra tertium:vide Barto.in.d.l.q̄ de crimine.ꝛ ibi Bal.ꝛ Abb.in.c.trāſmiſſe de eo. q̄ cog.con.vxo.ſue vbi ſecut⁹ fuit dictum Bartol.in.d.l.ſi adulte⸗rium ꝛc.¶ Sed quero que vtili⸗tas reſultat ex hoc quod quis poſ ſit de pluribus criminibus ſpecie differentib⁹ quādo ex eodem fa⸗cto deſcendunt accuſari et puni⸗ri quādo ex quolibet crimine im ponitur pena mortis vt eſt homi cidium ꝛ paricidium de quibus diximus ſupra: item adulterium et inceſtum: vt.d.l.ſi adulteriūm cum inceſtu.in princi. cum mors vnica ſit que omnia ſoluit: et eſt actus qui non pōt de nouo reite⸗rari:vt.l.vulgaris.et ibi Bartol. ff.de furt.ꝛ diximus ſupra proxi⸗me.reſpon.Barto.in.d.l.ſi adul terium ꝛc.in.ij.colum.ver. quero quid releuat ꝛc. vbi dicit quod hoc eſt vtile ꝛ prodeſt in plurib⁹: ꝛ primo quia ſi ſit lata ſententia abſolutoria ſuper vno poterit ab alio dico nō ab eodem accuſato re accuſari ſuper alio:vt.d.l.qui de crimine.item ſi ſequatur con⸗demnatoria prodeſt in hoc:quia ſe pius per ſtatuta pena adulterij

vel alterius criminis que de iure ciuili eſt vltimum ſuppliciũ alleuiatur ⁊ fit pecuniaria. item prodeſt in hoc: quia vnius pena augetur propter aliud vt grauius puniatur: ita tenet gloſſ. in. d. l. ſi adulterium cum inceſtu. in princip. ⁊ ibi Bartol. in. d. ver. quero quid releuat. i ſi. pro quo facit in argu. tex. in. l. ſacrilegi. in. ij. reſpõſo. ff. ad leg. iul. pecul. vbi ſi furtuȝ fiat in loco priuatum ſacro dicitur quaſi ſacrilegium et punitur pluſꝙ furtum et minus quam ſacrilegium de quo diximus ſupra in princi. iſtius. q. Pro reſolutione igitur ſupradicte queſtionis mote per gloſſ. in. d. c. virginibus dico quod gloſſ. illa dum vult quod ſint diuerſa crimina reſpectu accuſationis eo quod ſit in electiõe accuſatoris ſuper quo ex dictis criminibus velit inſtituere accuſationem que poſtꝙ ſemel inſtituta eſt non licet poſtea ſuper alijs criminibus alias diuerſas accuſationes proponere: ſed in hoc male dicit per ea que ſupra proxime diximus. quia ſi ſunt plura crimina ſpecie differentia licet deſcendant ex eodem facto poſſunt inſtitui plures accuſationes et imponi plures pene: vt ſupra proxime dictum eſt poſſet, ſaluari dictum glo. in vno caſu: ſ. qñ lata eſſet ſentẽtia abſolutoria ſuper vno ex dictis criminibus qđ non liceret accuſatori intẽtare iudiciũ ſuper alio. d. l. q de crimine. ⁊ ibi Barto. alias dictum gloſſ. ſaluari non poteſt loquẽdo in foro iudiciali: quia etiã de iure canonico qñes ex eodem facto plura crimina oriũtur poſſunt plures accuſationes inſtitui. et plures pene imponi: ita dixit expſſe glo. relata ad tex. in. c. relegentes. xxiij. q. v. in ver. ſi adulteriũ. idẽ tenet Archi. in. d. c. virginib⁹. per tex. in. d. l. q de crimine. quem ipſe allegat ibi. ſi vero loqmur in foro conſciẽtie prout ipſa glo. poſtea dicit aliud eſſet dicẽdum ſcilicet quod vna pena tantũ puniretur. ſed grauius propter alia crimina annexa: quia ſi vna ſola qualitas aggrauat delictum multomagis vnũ delictũ ſeparatũ aggrauat aliud delictum hoc idem tenet Barto. poſt gl. in. d. l. ſi adulteriũ cum inceſtu. ¶ Qui
23 bus ſic declaratis deuenio nunc ad expeditionem queſtionis noſtre. ⁊ quero quibus penis punitur quis pro iſto coitu habito cũ moniali. ¶ Reſpon. aut loqmur in foro conſcientie aut in foro cõtentioſo canonico: aut i foro ciuili. Primo caſu qñ ſumus in foro conſcientie eſt pena excommunicationis ⁊ excluſionis a conſortio aliorum profeſſorum ſiue monachorũ ſiue monialiũ: quia debent omnino ab aliorum monachorũ ſiue monialiũ conſortio expelli q huiuſmodi impudicitie ſe immiſcuerint: ⁊ in aliquo loco arcto ſiue carcere ipſi⁹ monaſterij intrudi ad agẽdũ perpetuã penitentiam: ita qđ in ſolo mortis articulo ſi digne ⁊ cõgrue penituerint non negetur viaticũ eucharíſtie: vt i. c. impudicas ⁊. c. virginib⁹. xxvij. q. j. ⁊ nota ꝙ non ſunt abijciendi vel abijciẽde extra monaſterium: ita qđ vagari poſſint: ſed intrudende vt ſupra ne cum alijs conuerſentur tanquã oues morboſe: ne alias aut totum ouile inficiant: ita not. et expreſſe di-

eſt Archidia.in.c.peruenit.xxvij.
q.prima.pro quo ſfacit tex.in.c.in
eccliaſticis.§.fi.de maio. ⁊ obed.
quem vide ibi. Ea enim que pro
xime dixim⁹ habent locum in
clericis. Laici vero excommuni
cantur nec vnquam admittũtur
ad communionem fidelium niſi
publicam:et idoneam de ſcelere
ipſo egerint penitentiam.d.c. im
pudicas.⁊.c.virginibus.et ibi gl.
⁊ per Archidia.in. d.c. peruenit.
¶ Secundo vero caſu quãdo ſu-
mus in foro contentioſo corã iu-
dice eccleſiaſtico Clericus cuiuſ-
cunq; ſit grad⁹ vel dignitatis de-
ponitur ab omni ordine ſacro et
officijs ac beneficijs omnib⁹ pri-
uatur:⁊ intruditur in arctuz mo-
naſteriũ ad agendũ perpetuaz
penitentiam laicus vero excom-
municatur:vt dicunt hec duo ca
pitula.xxvij.q.j.ſi quis epiſcopus
24 ⁊.c.ſi qua monacharum. ¶ † De
iure autem ciuili pro iſto crimine
eſt pena mortis.l.ſi quis in hoc
genus.C.de epiſcopis ⁊ cler. qui
tex.loquitur generaliter de qua-
cũq; iniuria illata eccleſie mona-
ſterio vel pſonis eccleſiaſticis:qd
probatur etiam ratione nam in
quolibet ſacrilegio iſtius coitus
ineſt adulteriũ ⁊ inceſtum : vt ſu-
pra proxime concluſim⁹ pro qui-
bus criminibus nulli dubiuz eſt
quod eſt pena capitis.d.l.ſi adul
teriũ cum inceſtu.ff.de adul. ⁊.l.
quãuis.§.fi.C.eo.tit.vbi dicit tex.
ſacrilegos alienarũ nuptiarũ gla
dio puniri opz:multo magis gla
dio pudiendus eſt qui ſacrilegus
diuinaruz nuptiarum.d.c.ſi qua
monacharuz.arg.c.ſolite.de ma
io.⁊ obe.⁊ vide.d.Joan.lectu. in
ſum.eo.tit.q.iij.p q no facit etiaz
tex.in.l.ſacrilegi.in princip.ff.ad
leg.iul.pecul.quia hic violat̃ ſa-
crum de ſacro ⁊c. Sed predictis
oppo.de.l.raptores.l fi.C.de epi
ſco.⁊.cle.vbi dicit̃ quod ſiue; vo-
lentibus ſiue nolentibus mulie-
ribus ſiue ſacratiſſimis moniali
bus pati carnalem concubitum
in omnem euentum ille ſacrile-
gus punitur pena capitis:⁊ om-
nia eius bona publicantur que
applicantur dicto monaſterio ⁊
ſupra in caſu noſtro nulla eſt fa-
cta mentio de bonorum publica
tione.ſolu.illa lex procedit quan
do ex parte viri iteruenit rapt⁹:
quia rapuit monialem de mona
ſterio ⁊ illam poſtea violauit om
nino punitur penis predictis ip
ſe raptor reſpectu illius violentie
⁊ rapine ex qua fit iniuria publi-
ca toti monaſterio: ⁊ monialib⁹
que intus habentur: ⁊ ideo non
attenditur nec conſideratur vo-
luntas illius rapte:ſed magis cõ-
ſideratur generalis iniuria mo-
naſterij ⁊ ideo grani⁹ punitur di
ctorum bonorum publicatione:
nos aũt loquimur quãdo nullus
interuenit raptus:ſed ſola deflo
ratio monialis occulta : de quo
quidez crimine raptus ⁊ eius pe-
nis dicetur infra eo.q. x. vbi tra-
ctabitur de raptu monialis ſa-
cre.itez ⁊ mulieris prophane vir
ginis vidue vel nupte honeſte vi
uentium:⁊ quid de raptu mere-
tricis cauſa libidinis.

¶ Summarium.

1 Coitus nefarius quid ſit et
quam penam exigat.
2 Coitus nefarius eſt peccatuz con
tra naturam humane ſocietatis.
3 Coitus cũ maſculo pctm̃ eſt ſodo
miticũ ꝯ naturã humani ſexus.

Coitus

4 Coitus cum brutis est pctm̄ contra naturam humani generis.
5 Clerici quanto tpe pro omni fornicatione debent penitere.
6 Fornicatio clerici qualiter in foro iudiciali puniatur.
7 Eps ſuper quibus penis diſpenſare poſſit cum clerico.
8 Coitus ille nefari9 dicitur quaſi ſit nefas de illo loqui.
9 Diſpoſitio.l.qui contra.C.de inceſtis nup.non procedit in ignorantibus vel minoribus.
10 Matrimoniū nefandū vel indebitum ignoranter cōtrahentes ſi ſuperueniat ſciētia tenent̄ abſtinere ⁊ diſiungi: q̄ ſi perſiſtent tenent̄ pena legis qui ꝫ.C.de inceſ.nup.
11 Donationes conſtante nefando matrimonio facte an ſint aduenientе diſiunctione reuocande.
12 Filij ex inceſtis nuptijs ꝓcreati an ſuccedant in bonis parentuꝫ.
13 Pueri ex inceſtis nuptijs habiti nō ſunt a parētib9 filij appellādi.
14 Jus canonicum aliter diſponit. de filijs inceſtuoſis alēdis ⁊ prouidendis q̄ ciuile.
15 Pena inceſtus eſt eadem cum pena adulterij.
16 Mulier an i materia fornicationis aliqñ vt vir puniatur.
17 Nuptie inceſtuoſe ignoranter facte nullam penam merent̄ ſi adueniente ſcientia diſſoluātur.
18 Peccatum ignorāter et abſq̄ dolo commiſſum qñq̄ punitur.

1 Secūdo. q̄ro† q̄d de nefario coitu cū q̄s rā audax et ꝓteru9 reperit̄'q̄ cū ꝓpria matre auia ſeu alijs aſcēdētib9 linea directa cū ꝓpria filia nepte ceteriſq̄ deſcēdētib9 eadē lignea directa ausus fuerit ſe carnalr̄ cōmiſcere: qua pena puniēdus ſit. R̄n. ſi loquimur in foro cōſciētie erit ꝓ penitētia excōicatio ſeptē annoꝝ: ⁊ vltra arbitrio iudicis ſpūalis: vt tanto tpe extra gremiū eccleſie ⁊ cōionē fideliū debeat cōmorari donec per cōgruam penitentiā deo et eccleſie ſatiſfecerit xxxiij.q.ij.hoc ipſum.§.j. vbi eſt caſus ⁊ dicit ibi tex. q̄d† iſtud dicit̄ crimē cōtra naturā humane
3 ſocietatis† Aliud eſt q̄d fit cōtra naturaꝫ ſexus humani q̄d eſt q̄ñ q̄s cū maſculo ſe coniūxerit mo
4 re ſodomitico:† aliud eſt q̄d fit cōtra naturā humani gñis et illud eſt q̄d fit cū brutis que oia puniūtur excōicatione vltra ſeptēniuꝫ tanto tpe quāto iudex ipſe arbitrabit̄ cōſiderata qualitate facti pſonarum cōditione ⁊ animo delinquentis: vt.d.c.hoc ipſum. Sed ea que proxime dixim9 intelligū
5 tur de laicis.† Clerici vero decēnio debēt penitere nō ſolū ꝓ iſto: ſed pro oi fornicatiōe.lxxxij.diſt. preſbyter. vbi d̄r q̄d olim p̄ſbyter ſ̄m canones apoſtoloꝝ pro fornicatiōe deponebatur: hodie vero iuxta auctoritatē beati Siluestri decē annoꝝ indicit̄ penitentia cum maximis ieiunijs ⁊ abſtinentia. vt ibi dicitur: vna pena tā mulier que peccauit q̄ vir plectitur. ad hoc facit.xxxij.q.j. deuo
6 tā.¶† Jn foro aūt iudiciali corā iudice eccleſiaſtico. Clericus pro iſto crimine debet deponi ſ̄m ea que habent̄ in.c.at ſi clerici.§. de adulterijs.extra de iudic. vbi d̄r q̄d eps ſup adulterio et alijs minorib9 criminib9: ſicut eſt ſtuprū ſimplex fornicatio ⁊ ſimilia diſpēſare poteſt: quia pro criminibus

hindi non datur pena depoſitio
nis:ſ3 ſuſpẽſionis vel alia minoꝛ
pena:vt in.c.ſignificaſti.de adul.
et.c.vt clericoꝝ.§.j.de vita ꝛ ho.
cle.in criminibus eñ grauioꝛib⁹
adulterio in quib⁹ grauioꝛes in-
feruntur pene.ſ.depoſitio non li
cet epõ diſpenſare.ita dicit text.
l.d.c.at ſi clerici.§.de adulterijs.
in fi.in ver.ſed non debet.ſed cri
men inceſtus eſt grauius adulte
rio.xxxij.q.vij.adulterij malum.
ergo non debet ſuſpenſione: ſed
depoſitione puniri ꝓpter crimi-
nis turpitudinem.d.c.vt clerico-
rum.et hoc tenet glo.in.d.c.at ſi
clerici.§.de adulterijs.in ver.mi-
noꝛa.in princip.ꝛ in fi.Quod vi-
detur ſatis rationabile cum per
iſtum coitũ de neceſſitate duo cri
mina perpetrantur aut adulte-
rium ꝛ inceſtũ ſi mulier erat nu-
pta aut ſtuprũ ꝛ inceſtum ſi erat
ſoluta merito debet grauioꝛi pe-
na puniri ꝙ ſi vnum tantum con
miſiſſet crimẽ.ita tenet gl.Bart.
et doc.in.l.ſi adulterium cum in-
ceſtu.ff.de adulte.vbi dicitur de
vtroq3.Et licet iſta opinio ꝙ pro
ſimplici adulterio ſit pena ſuſpẽ
ſionis et non depoſitionis ſit foꝛ
ſan verioꝛ de iure ꝛ magis equa
et pꝛobabilis:vt latius infra di-
cam in ſequẽ.q.cõmunis tñ opi.
canoniſtarum eſt in cõtrariu3 ꝙ
pro ſimplici adulterio in clerico
ſit pena depoſitionis: a qua opi.
in iudicando nõ eſſet recedendũ
vide que dixi infra.d.q.ſequen.
ꝛ in.c.vt clericoꝝ.§.j.de vit.ꝛ ho
neſt.cleri.ꝛ ibi per doct.ꝛ nihilo-
minus mozabitur extra gremiu3
eccleſie et cõmunionẽ fideliũ eo
tpe de quo in.d.c.pꝛeſbyter.lxxij.
diſtin.ꝛ tandiu ſtabit donec legi
time purgatus ad pꝛiſtina reuer-
tatur officia.d.c.pꝛeſbyter.ꝛ.l.di
ſtinc.ponderet.pꝛo quo facit bo-
nus tex.in.c.ij.de ſoꝛtile.et qđ ibi
not.Abb.vbi depoſitus poſt per
actam pñiam ꝛ legitimã purga-
tionem ad pꝛiſtina reſtituitur.
7 †Et ſigna hoc notabile verbum
quod Epiſcop⁹ ſuper iſto ꝛ alijs
maioꝛibus criminib⁹ diſpenſare
nõ poteſt:de adulterio aũt ꝛ alijs
minoꝛibus ſicut eſt ſtuprũ et ſim-
plex foꝛnicatio diſpẽſare poteſt.
vt in.d.c.at ſi clerici.§.de adulte-
rijs.ꝛ ibi glo.Abb.ꝛ alij ſcriben
tes.an autem epõs poſſit genera-
liter diſpenſare in omnibus caſi-
bus:exceptis illis in quib⁹ repe-
riuntur ꝓhibitus vel dicaꝛ aſſegña
liter ꝓhibitus nec poſſit diſpen-
ſare niſi in caſib⁹ a iure expꝛeſſis.
vide gloſ.in.d.c.at ſi clerici.in.§.
de adulterijs.ꝛ ibi Abb.ꝛ doc.et
l.diſtinc.miroꝛ.xij.q.ij.de viro cũ
ſimilibus.¶ Laicus vero maio-
ri anathemate excommunicatur
xxxiij.q.ij.ſi quis cum matre.ꝛ in
c.ſi quis cu3 duabus. in fine.que
iura loquuntur in laicis ꝛ maioꝛ
pena que indici poſſit de iure ca
nonico contra laicos eſt excõmu
nicatio:vt in.c.ſi quis ſuadente
diabolo.xvij.qđ.iiij.et.c.ſicut di-
gnũ.de homic.ꝛ in.c.j.eo.tit.lib.
vj.contra clericos vero ſunt plu
res alie pene ſuſpenſionis pꝛiua-
tionis depoſitionis:et ſimiles vt
in.c.vt clericoꝝ.de vit.ꝛ honeſt.
cler.l.diſtin.pꝛeſbyter.xxxij.q.j.ſi
qs epõs.¶ De iure autẽ ciuili cri-
men iſtud appellaꝛ nefari⁹ coit⁹:
vt per glo.in rub.C.de inceſt.nu.
ꝛ in aut.ex complexu.eo.tit.ꝛ no.
in.§.ergo non oẽs.inſti.de nupt.
quaſi quod nefas ſit de eo loqui-

8 ⁊ iſto caſu diſtinguetãut hec cõ-
mixtio ⁊ carnalis copula interue
nit in figura m̄rimonij prout ha-
betur i.d.§.ergo nõ oēs.⁊ nuptie
ipſe vt nefarie ⁊ inceſte omnino
ſunt tollende.d.§.ergo.ver.⁊ ſi ta
les ⁊ per glo. ⁊ doc.in dicta rub.
C.de inceſt.nup. Puniunt̄ et alijs
penis:quia ſi ſcienter contraxe-
rũt oīa lucra nuptialia ſiue ſit
donatio ante nuptias ſiue ꝓpter
nuptias ⁊ alia quecunq̧ ſint do-
te excepta ab ipſis coniugib9.ſ.
ab vtroq̧ tanq̄ indigno qui con
tra legũ inſtituta nuptias prohi-
bitas contraxit auferuntur ⁊ ap-
plicãtur fiſco.l.qui cõtra legum.
C.de inceſt.nup.in princ.que tamē
diſpoſitio limitãda eſt:vt habeat
locum quando coniuges ipſi erãt
ambo maiores ⁊ ſcienter contra
xerunt cõtra legum decreta.Se-
cus aũt ſi erãt minores vel igno-
9 rantes.†Ex quibus collige duas
limitationes.prima eſt quod diſ
poſitio illius legis nõ habet locũ
in ignorantibus qui ignoranter
contraxerunt dum modo non ſit
ignorantia craſſa ⁊ affectata : ſed
iuſta ⁊ excuſabilis Secundo:limi
ta non habere locum in minori-
bus qui lapſu etatis contraxe-
runt:quia preſumuntur ignari:et
illis parcitur.ita dicit text.in.d.l.
qui cõtra.in fi.pro quo facit etiã
l.ſi adulterum cum inceſtu.§.idē
10 pollioni.ff.de adult.Que†quidē
due limitationes iterũ ſunt colli-
mitande vt habeant locum ⁊ ex-
cuſent ꝯhētes a penis predictis
ſi incontinenti poſtq̄ habuerunt
notitiam de impedimento matri
monij vel minores poſtq̄ ad legi
timam etatem peruenerint in-
continenti ſe adinuicem ſepara-
uerint alias ſi vlterius perman-
ſerint in coniunctione non excu-
ſantur a penis p̄dictis quia pre-
ſumitur ⁊ habetur ac ſi a princi-
pio ſcienter ⁊ doloſe cõtraxerint.
vide tex.cum glo.in.d.l.qui ꝯtra
11 legũ.in fi.¶†Sed quero quid ſi
alter coniugum erat minor vel
ignorãs:alter vero maior ⁊ ſciēs
qui quidē maior minori vel igno-
ranti bona quedã donauerit an
ipſe donatarius iſto caſu diſſolu
to matrimonio lucrabitur bona
predicta vel deuoluent̄ ad fiſcũ.
dic quod lucrabitur ſibi.ita dicit
glo.in.d.l.qui contra.in ver.fiſco
in princ.per text.in.l.fi.ff.de leg.j.
⁊.l.cũ hic ſtat9.§.fi.ff.de dona in
ter vir.⁊ vxo.Quod tamen intelli
ge eſſe verum ſi ipſe donatarius
incontinenti poſtq̄ ſciuit vel per
uenit ad legitimam etatem ab
huiuſmodi coniugio ſe abſtinue-
rit ⁊ ſeparauerit vt dicit tex.in.d.
l.qui contra legum.in fin.¶Hec
tamen que dicta ſunt de publica
tione bonorum procedunt de iu-
re antiquo ſiue de iure Codicis:
hodie vero de iure nouiſſimo au-
tenticorum grauioribus afficiũ-
tur penis iſti ſcienter contrahen-
tes in gradu ꝓhibito quia nedũ
bonis donatis de quibus ſupra
priuantur verum etiam dote mu
lier ⁊ omnib9 ⁊ quibuſcunq̧ alijs
bonis vndecunq̧ queſitis ⁊ pro-
uenientibus vterq̧ priuatur ⁊ in
ſuper omni cingulo dignitatis
exuti perpetua notantur infamia
⁊ honeſtiores in inſulam relegan
tur:viliores vero publice fuſtigã-
tur ⁊ in exiliũ mittuntur.Bona
autem ipſorum ſiqua legitima ꝓ
les ex illis vel altero ipſorum ex-
taret ex altero matrimonio non

ex illo bona predicta omnia defe
runtur ad illos quos lex a patria
poteſtate liberauit: ita quod te
12 neantur† ex bonis predictis ale
re parētes exules: filijs vero non
extantibus ſuccedunt nepotes:
vel alij inferiores in gradu cum
eodem onere nullis autem ſi qs
vel nepotibus aut alijs inferiori
bus exiſtētibus qui ſuccedant bo
na ipſa deferuntur fiſco: ꝛ iſta eſt
lex noua ꝛ famoſa in auct. de in-
ceſt. nup. in principio tranſlata.
C. eo. tit. aut. inceſtas. ¶ Sed quero
quid ſi ex nuptijs huiuſmodi icē
ſtis aliqui ſuperſunt filij nūquid
ſuccedent in bonis predictis pa-
ternis aut maternis: maxime nō
extantib9 legitimis filijs ex alio
matrimonio: et videretur dicen-
dum quod ſic quod illis deficienti-
bus tanꝗ proximioribus ꝛ magis
legitimis admittantur iſti ad in-
ſtar fratrum vterinorum qui ad
mittuntur ad ſucceſſionem fra-
tris defuncti deficientibus fratri-
bus vtrinqꝫ cōiunctis vt in aut.
defuncto. C. ad tertul. Jura tñ vo-
lunt contrarium qd iſti filij tanꝗ
inceſtuoſi ꝛ ex damnno coitu pro-
creati paterne vel materne ſucceſ
13 ſionis ſint penit9 icapaces. † im-
mo ſunt indigni ꝛ incapaces ali-
mentorum: ita quod a parentib9
proprijs alendi nō ſunt nec de-
bent filij vocari: vt in aut. ex com-
plexu. C. eo. tit. ꝛ in corpore vnde
ſumitur in aut. quib. mo. nat. effi.
ſui. §. fi. cupiunt enim iura quod
filij huiuſmodi ſint omnib9 exoſi
non propter ſe: quia ipſi nō pec-
carunt ſed in odium ſceleris pa-
rentum in perpetua egeſtate ſor-
deſcant ad inſtar filiorum rei cri
minis leſe maieſtatis. l. qſquis. et
l. fi. C. ad leg. iul. maie. ꝛ c. Vergētis.
de hereti. ꝛ diximus ſupra tit. j. q.
iij. Hec tamen procedunt de iu-
re ciuili qd eſt magis rigoroſum.
14 †De iure vero canonico filijs na-
tis ex huiuſmodi damnato coitu
ſunt preſtanda alimenta ex miſe-
ricordia: ꝛ ſi ſunt filie femine do-
tantur maſculis vero aſſignatur
certa portio bonorum pro alimē-
tis. c. cum haberet. et ibi Abb. de
eo qui dux. in mat. quā pollu. per
15 adult. ¶ †Secūdo vero caſu quā
do p modū fornicationis graui9
puniūtur. ſ. pena mortis vt eſt gl.
not. in. l. ſi adulterium cum in ce-
ſtu. in. §. gloſ. ff. de adul. que dicit
quod pena inceſtus eſt eadem pe
na que adulterij. ſed adulterij eſt
pena mortis. l. quis adulterij. C.
eo. tit. in fine ideo eadem eſt pena
inceſtus: qd tamē intellige quan-
do ſcienter coitus interuenerat.
16 † qua pena. mulier punitur ſicut
vir. d. l. ſi adulteriū cum inceſtu. in
ver. quare mulier. nec eſt. hodie
immutata hec pena: ſicut pena
adulterij in muliere per aut. ſed
hodie. C. eo. tit. ita dicit gl. in. d. l.
quis. in fi. ꝛ in. d. aut. ſed hodie. ꝛ
ibi Bar. ꝛ idem Bar. poſt gl. in
d. l. ſi adulterium cum inceſtu. in
prin. pōt etiā adduci tex. in arg.
in. l. cum vir. C. eo. titu. de adulte.
vbi pro crimine perpetrato con-
tra naturam cum maſculo more
ſodomitico infertur pena gladij
cū infamia perpetua. hoc eñ eſt
crimē cōtra naturā hūane ſocie-
tatis ꝛ turpiſſimi exēpli. d. c. hoc
ipſum. ꝛ ſupradictū eſt merito ꝛc.
17 †ſed quid ſi iſte cōcubitus fuerit
ignorāter ppetrat9: q2 ignorabāt
an bo talem coniunctionem ſan-
guinis ineſſe. reſpond. ſi in figura

matrimonij fuit facta commixtio nulla pena puniũtur ſi ſtatim habita ſcientia ſeparantur.d.l.qui contra legum.in fi.l.ſi adulteriũ cum inceſtu.§.idē Imperatores: ſi aũt per modũ fornicationis cõmixtio,interuenerit aut vir ſciebat mulierem eſſe nuptã ⁊ punitur de adulterio ⁊ inceſtu aut ſolutam ⁊ punitur de ſtupro ⁊ inceſtu criminibus.ita videtur ſentire gloſ. in d.l.ſi adulteriũ cũ inceſtu.⁊ ibi Bar.in ver.⁊ idõ pro declarãda.
13 vbi dicit †qđ punitur illud quod eſt in veritate nõ illud qđ erat in opinione.Et ſic nota aliũ caſum ſpecialē vltra illũ de quo dixim9 ſupra li.ij.q.xlj.de poculo amatorio vbi qs puniť ex crimine ignorãter ⁊ citra animum delinquendi cõmiſſo.rationē vero aſſignat Bar.in d.l.ſi adulteriũ ex quo a principio crimini incũbebat ⁊ ſic rei illicite merito illi9 ignorãtia nõ excuſať.l.vulgaris.§.ſi qs ea. ff.de furt.⁊ ff.de iniur.l.eũ q̃.§.ſi iniuria.Quod tamē limitãdũ puto niſi mulier eſſet aperte impudica vel meretrix publica cuius cõcubitus eſt impunibilis p iura vulgaria vide q̃ dixi infra, proxima.q.in fi.

¶Summarium.

1 Inceſtus qđ ſit ⁊ cũ quibus perſonis cõmittatur ⁊ quibus penis puniatur.
2 Nuptijs cum conſanguinea contrahens quã penã incurrat.
3 Clericus inceſtuoſus omnib9 ſacris ordinibus priuatur.
4 Crimen inceſtus a laico ꝯmiſſuꝫ poteſt dupliciter cõſiderari.
5 Uxoratus affinem ſue vxoris violans non poteſt vltra a propria vxore debitum carnis exigere.
6 Inceſtus in actu fornicatiõis cõmiſſus pena mortis de iure ciuili punitur.
7 Inceſtus in forma matrimonij ignorãter ꝯmiſſus qualr puniať.
8 Ignorantie ⁊ lapſu etatis quandoqꝫ in penalibus parcitur.
9 Inceſtus an cum affine meretrice vel impudica cõmitti dicat: et an puniatur.

1 Tertio videndũ eſt †de inceſtu proprie ⁊ ſtricte loquendo eo videlicet quod perpetrať cum conſanguineis vľ affinibus tranſuerſalibus quocũqꝫ gradu vel ſexu cõiunctis ex dicta linea tranſuerſali cum quibus nõ licet cõtrahere matrimoniũ:ois coitus cũ illis pſonis dicitur proprie inceſt9 vt dicit glo. in rubri.C.de inceſt.nupt.⁊ l.qui contra legum.in aut.inceſtas.et in aut.ex cõplexu.eo.ti.⁊ in aut. de inceſt.nup.i pun.⁊.§.ergo nõ omnes.inſtit.de nup.c.virginib9 xxvij.q.j.⁊.c.j.⁊.ij.per totum tit. de eo.qui cog.conſ.vxo.ſue.⁊ hec non ſolum intelliguntur de his perſonis que ſunt coniuncte cognatione legali ſeu ſecunduꝫ carnem verũ etiam de his que cõiũcte ſunt cognatiõe ſpiritual mediantibus baptiſmatis ſeu criſmatis ſacramentis cum quibus etiam ſtante vinculo dicte cognationis non licet contrahere matrimonium.c.j.ij.⁊.iij.⁊ per totuꝫ titulũ de cogna.ſpiritua.⁊.xxx.q. iij.c.j.⁊.c.pitatium.⁊.c.non opꝫ. cum ceteris ſequentibus.Quero
3 †nunc quid ſi Titius cum Iulia ſorore germana.Emilia cõſobrina aut Flaminia cognata vxoris ſorore rē carnalem habuerit qua

pena puniatur vtroq; foro. rñd.
de iure canonico in foro conſcien
tie ſecundum ius antiquum: cle
rico indicta erat penitentia decē
nalis vt tāto tpe ab igreſſu eccle
ſie cōmunione fidelium ⁊ parti
cipatione ſacramentoꝝ ſe abſti
neret poſt que deinum purgatus
ad priſtina reuerteretur. lxxxij. di
ſtinc. preſbyter. ⁊. xxxij. q. j. deuo
tam. Laic⁹ vero ſeptē annis dū
taxat illa penitentia cruciabatur
xxxiij. q. ij. hoc ipſum verūtamen
hodie eidem ſeptēnali peniten
tie tam clerici quam laici ſubij
ciūtur. d. c. hoc ipſum. niſi eſſem⁹
in grauioribus ⁊ magis enormi
bus vt qꝛ cum matre filia maſcu
la vel brutis ſe turpiter cōmiſce
rent qꝛ grauioribus penis iſtis ca
ſibus cruciarentur. d. c. hoc ipſm.
3 in fine. ¶ † In foro aūt cōtētioſo
de iure canonico clericus pro cri
minib⁹ predictis deponitur ab
oibus ſacris ordinibus ⁊ benefi
cijs ac officijs eccleſiaſticis priua
tur quia iſta eſt pena inceſtus vt
no. in. c. at ſi clerici. §. de adulte
rijs. ⁊ ibi glo. Abb. ⁊ ceteri ſcribē
tes de iudic. ratio eſt: qꝛ iſtud eſt
grauius crimen adulterio. xxxij.
q. vij. adulterij malū: ſed ꝑ adul
terio imponitur ſuſpēſio. c. ſigni
ficauit. de adult. ergo pro iſto qđ
eſt mai⁹ fit depoſitio eo maxime
qꝛ crimē iſtud inceſtus nō poteſt
eſſe ſolū: ſed neceſſe eſt ꝙ habeat
aliud crimen annexū ſtuprū vel
adulteriū ſm quod mulier eſt nu
pta vel ſoluta: vt. d. l. ſi adulteriū
cum inceſtu. ⁊ ibi gloſſ. ⁊ Barto.
qui expreſſe volunt ꝙ iſto caſu ra
tione adiūcti criminis inferatur
grauior pena quaz ſi eſſet vnum
4 ſimplex crimen. ¶ † Laicus vero
vero aut cōmiſit iſtud crimen in
figura matrimonij nuptijs pceſ
dētib⁹ aut in actu fornicatiōis et
meri peccan. Primo caſu aut ſcien
ter cōtraxerūt ambo vel ipſoꝝ al
ter ⁊ ille qui ſcienter contraxit eſt
excōicatus nihilominus cōſtito
de conſanguinitatis vinculo ſta
tim fit matrimonij ſeparatio. c. j.
⁊. ij. ⁊. c. non debet. de ꝯſan. ⁊ affi.
ſi vero ignoranter mitius puniū
tur arbitrio iudicis: ⁊ nihilomi
nus ſequit matrimonij ſeparatio:
vt eſt tex. in. c. j. de cōſan. ⁊ affini.
5 ¶ † Scdo aūt caſu principali qñ
in actu fornicationis ſi vir erat
cōiugatus priuatur perpetuo ne
poſſit amplius petere debitum
ab vxore cuius cōſanguineā vel
affinem ipſe ſtuprauit: patit etiaz
aliam penam qꝛ omni ſpe coniu
gij perpetuo puniatur ita quod ſi
deceſſerit ei⁹ vxor nō poterit am
plius cū alia matrimoniū cōtra
here vt habetur i. c. j. ⁊. ij. ⁊. c. trāſ
miſſe. de eo qui cog. con. vx. ſue. ⁊
xxv. q. ij. ſi quis cum matre. ⁊. q.
iij. ſi vero. ⁊. c. de inceſtis. ⁊ hec pe
na videt potius adiecta in foro
conſcientie quā iudiciali in quo
alia etiā pena punit. qꝛ erit excō
municatus vt habet in. c. clerici.
de exceſ. prela. vbi Abb. facit ma
gnū feſtū, dicēdo ꝙ ille tex. eſt val
de no. ad hoc ꝙ iudex eccleſiaſti
cus habet iuriſdictionē in laicuz
delinquentem peccato carnali ⁊
iſta crimina ipſe appellat crimi
na mixta ex quo ſunt vtriuſq; fo
ri ⁊ vtriuſq; penis ſubijciuntur.
6 ¶ † Deinceaūt ciuili ꝑ iſto cri
mine inceſtus in actu fornicatio
nis cōmiſſo eſt pena mortis. glo.
eſt no. ꝯmuniter approbata ⁊ ibi
Bar. in. l. ſi adulteriū cū inceſtu.

in verſi.ſi adulterium.ff.de adul.
ad idem eſt glo.in.l.inter liberas.
eo.tit.que dicit qd inceſtus pena
eſt eadem que adulterij:ſed adul
terij pena eſt pena capitis.l.q̄uis
in fi.C.eo.tit.ergo ꝛc.vide Bart.
in.d.l.ſi adulteriū cū inceſtu.ꝛ ibi
dicit ꝙ eadeꝫ pena pro inceſtu tā
maſculi quam femine puniuntur:
ſed eſt hodie immutata in mulie-
re ſicut pena adulterij per aut.ſꝫ
hodie.C.de adul.vt equiparatoꝝ
idem ſit iudicium vt per Barto.
ꝛ doc.in.l.j.ff.de lega.j.vide Bar
to.in dicta.l.ſi adulterium cuꝫ in
ceſtu.in.ij.colum.ver.quero quid
releuat ꝛc. Eadeꝫ quoqꝫ pena pu
niuntur qui cum nepte ex fratre
vel ſorore coitum habuerint vel
cum amita: matertera: nouerca:
ſocru: nuru: commatre: priuigna
cognata ꝛ ſimilibus mulierib9 cō
ſanguinitate vel affinitate tā na-
turali ꝙ ſpūali ꝯiūctis cū quibus
oibus inceſtus perpetrat̄ ꝛ eadeꝫ
inceſt9 pena puniūtur ꝛ mares et
femine: q̄uis diuerſimode: vt ſu-
pra proxime dictum eſt.d.aut.ſed
hodie.ꝛ hec procedūt qd talis co
pula interuenit in actu fornicatio
nis nullo precedēti matrimonio
7 vel nuptiaꝝ colore.†Si vero nu-
ptie preceſſerunt ꝛ talis coit9 fuit
factus in forma matrimonij ꝛ ſcie̅
ter primo ꝛ ante oia ꝯſtito de im-
pedimento conſanguinitatis vel
affinitatis ſunt adinuicem ſeparā
di ꝛ alijs quoqꝫ penis puniuntur.
de quibus in.l.qui contra legum.
C.de inceſt.nup.ꝛ in aut.eod.tit.
in princ.de quibus late diximus.
8 ſ.eo.q.ij.†Si vero contraxerunt
ignoranter parcit̄ illis eodē mō ſi
erant minores tpe ꝯtracti matri-
monij: quia parcitur ignorantie
ꝛ lapſui etatis.d.l.qui contra.pro
pe finem.Sed nota qd iſta duo ꝑ
ſunt ad euitanduꝫ penas.d.l.qui
contra.quādo incontinenti poſt
ꝙ deuenit ad illorum notitiā im-
pedimentum predictum vel ſta-
tim aduenientē pubertate ꝛ cogno
uerint prohibitionem ſe adinui-
cem ſeparauerint alˀs ſi adhuc ſte
terint inſimul non euitabunt pe-
nas.d.l.qui contra.vide tex.iun-
cta gloſ.in.d.l.qui contra.in fine.
vbi eſt caſus in terminis.¶Secū
do vero caſu.ſ.quādo in actu for-
nicationis punitur de vero ince-
ſtu nec attēditur error ille: ſed fa-
ctū quod eſt in veritate qd eſt vꝫ ꝑ
ſm Bar.in.d.l.ſi adulteriū cū in
ceſtu.in.iij.co.qñ mulier ipſa erat
9 honeſta.†Si vero erat meretrix
vel aliter impudica non putareꝫ
virum pena inceſtus puniri ſi ve-
re erat ignarus ꝛ ignorantia illa
erat probabilis ꝛ per conſequens
excuſabilis: ꝛ hoc qꝛ de iure ciuili
acceſſus ꝛ illarum concubitus eſt
impunibilis vt.l.j.C.de concub.
ꝛ.l.q̄ adulterium.ꝛ ibi Bal.C.de
adul.ꝛ per Bar.in.l.verū.in ſi.ff.
de furt.ꝛ iſto caſu ceſſat rō de q̄
ſupra ꝑimo mēbro: qꝛ ibi dabat
operā rei illicite a ꝑncipio ibi nō.

¶Summarium.

1 Affines cū vna ꝛ eadē coeū-
tes quam penam incurrant.
2 Coitus ſcienter cū affini habitus
aliter punitur ꝙ qui ſcienter.
3 Ignorātia an liberet a pena ī ma
teria fornicationis vel inceſtus.
4 Frēs germani vnā ꝛ eādē carna-
liter cognoſcētes quā aiter poſt-
ea ducat ī vxorē quā penā icurrāt
5 Affinitas cōtrahitur ꝛ ex illicito
concubitu.
6 Coit9 cū ea q̄ plures affines rece-

pitō2ꝫ coſdē affines inceſtuoſus.
7 Coitus inceſtuoſus in actu forni-
cario habit⁹ mortis pena punit̄.
8 Factū lege permittente nō punit̄.
1 Quarto q̄ro † de eo
qui vnā mulierem
eiuſdē mulieris filiā
vel duas mulieres
ſorores germanas
inter ſe nō aūt viri
coeūtis ita ecōuerſo qn̄ pater ⁊ fi
lius aut duo fratres germani idē
ſi auus ⁊ nepos aut patruus ⁊ ne-
pos eadē muliere fornicati fuerit
qua pena puniunt̄. dic qd̄ de iure
2 canonico ſcd̄m antiqua iura. † ſi
talis coitus fuerit ſcienter habit⁹
cum huiuſmodi perſonis mulieri
bus ignorantibus vir nūq̄ pote-
rit cuiq̄ mulieri matrimonio co-
pulari ⁊ erit ꝑpetuo legitimo cō-
iugio priuatus: mulieres autem
que hoc ignorarunt non priuabū
tur alteri cōiugio copulari: ſi ve-
ro econtra mulieres conſcie ſint:
vir aūt ignarus erat abſq̄ mari-
tis perpetuo maneant viro nulla
cōiugij facultas admittit̄: ſi vero
vtrinq̄ omnes erant conſcij oēs
pariformiter priuant̄ ꝯiugio: ſi ve
ro oēs ignari nemo priuat̄ legiti-
mis cōnubijs. tex. reperit̄ q̄ loqui
tur de ignaris vtrinq̄ ⁊ ſciētibus
ſilr vtroq̄ mō. xxxv. q. iij. qui pro-
pinquā. de mulierib⁹ aūt ignaris
⁊ viro ſciente et econtra. c. ſiquis
cum matre ⁊ filia eadē cauſa ⁊. q.
⁊. c ſi vō ꝓxime ſequenti. §. de his
habetur etiā. xxxiiij. q. in lectum.
3 ¶ † Ignorātibus vō cōſanguini-
tatē ſiue affinitatē iponit̄ certa pe
nitētia p ſacerdotē illius arbitrio
pro exoneratione cōſcientie qua
peracta poſt annos ſeptem volen
tibus matrimonialiter copulari
coniugia legitima nō negantur.
d. c. in lectum. ⁊ ibi glo. in ver. pe-
nitētiā. xxxiij. q. v. excōmunicatoꝝ.
⁊. d. c. ſi quis cū duab⁹. xxxiiij. q. ij.
4 ¶ † Si quis aūt fornicat⁹ fuerit
cū muliere quā frater germanus
ignorās factū poſtea duxit i vxo-
rem eo qd̄ frater qui fornicatus
fuerat prius crimē illud fratri ce-
lauit ſeptē annis peniteb̄it abſq̄
5 cōiugio. xxxv. q. iij. ſi vero homo.
¶ † Nota tn̄ hoc dictū perpetuo
qd̄ affinitas nō ſolū cōtrahit̄ ex li
cito matrimoniali ꝯcubitu verū
etiā p coitū fornicariū ⁊ illicitū.
tex. eſt no. cū glo. in ver. cōcubitu.
xxxv. q. iij. de inceſtis ⁊. c. nec eā.
vnde ſequit̄ qd̄ nulli ex cōſangui-
neis viri fornicātis licet contra-
here matrimoniū vel aliter ſe car
naliter cōmiſcere cū muliere illa
cū qua frater aut conſanguineus
eius prius fornicatus fuerat ecō-
uerſo ēt minime lꝫ vero fornicāti
cū matre filia ſorore vel alia quis
ꝯſanguinea dicte mulieris cōtra
here matrimoniū vel al's ſe car-
naliter immiſcere: ſed ab illarum
ꝯcubitu oīno abſtinere. d. c. de ince
6 ſtis. ¶ † Si quis autem hoc non
obſtante ſe immiſcere auſus fue-
rit cōmittit inceſtum: ⁊ ille coitus
dr̄ ꝓprie inceſtuoſus ⁊ abhomina
bilis deo ⁊ cunctis hoībus. ita di
cit text. xxxv. q. iij. nec eam quam.
⁊ eſt ac ſi cū vera ⁊ legitima ⁊ cō
ſanguinea ſiue affine muliere for
7 nicatus eſſet. ¶ † Unde ſequitur
qd̄ pro huiuſmodi inceſtuoſo coi
tu habito non in figura matrimo
nij: ſed actu fornicario eſt pena ca
pitis ſicut ex ꝓprio inceſtu. d. l. ſi
adulteriū cum inceſtu. q̄ eſt verū
qn̄ ſcienter habuit coitum: ſec⁹ ſi
ignoranter. d. l. qui contra legē.

⁊ dixi. §. eo. tit. ij. ⁊. iij. q. ſi vero interuenit i figura matrimonij ſciēter: ⁊ tales coniuges ſubijciuntur penis de quibus in aut. inceſtas. C. de inceſt. nup. ⁊ i corpore, vnde ſumitur eo. titu. ſi autem ignoranter non excuſantur ſi erat mulier honeſta ſiue honeſte viter: vt ibi dẽ 1 per Barto. latius in. d. l. ſi adulterium cum inceſtu. Si vero coitus hmōi inceſtuoſus pficeret cū duabus meretricib9 aut al's impudi- 2 cis mulieribus non putarem illum pena mortis puniendum eſſe 3 qui hanc fornicationē fecerit ſic inceſtuoſam: ſed illud procedere 4 dūtaxat in mulieribus honeſtis ⁊ honeſte viuentibus tm̄. l. inter li- 5 beras. ⁊. l. ſtuprū. ff. de adul. §. item lex iulia inſtitu. de pub. indi. vide 6 que ſupra proxime diximus in. ij. q. in fi. verbis. ad mulieres aūt impudicas cum acceſſus ⁊ cōcubitus 1 ſit ipunibilis de iure ciuili. l. j. C. de cōcubin. ⁊ ibi Bal. ⁊ idē Bal. in. l. q̄ adulterium. ff. de adul. ⁊. l. ſi vxor. ⁊ ibi glo. ff. eo. titu. de adult. Barto. in. l. verum. in fi. ff. de ſur. ppterea non puto ignorantes aliqua pena ſaltim de iure ciuili pu-
8 niendos eſſe: †quia qui facit lege permittente penam non meretur. l. graccus. C. de adul. l. nec i ea. §. ius occidendi. ff. eo. titu. ⁊. l. raptores. in princip. C. de epiſco. ⁊ cler. Si vero ſcienter fornicatus fuerit puniendus eſt: ſed non tam graui pena: ſed alia minori iudicis arbitrio aut illa de qua in. d. aut. inceſtas. C. de inceſt. nup. ⁊ in corpore vnde ſumit eo. tit. ſicut enim ibi concubitus erat impunibilis vno reſpectu. ſ. matrimonij vincu 2 lo: ſed erat alio reſpectu punibilis. ſ. reſpectu conſanguinitatis vel affinitatis: ita in caſu noſtro coitus iſte eſt impunibilis reſpectu vite impudice ipſius mulieris per iura predicta punibilis autem erit reſpectu ſanguinis ſiue affinitatis.

¶ Summarium.

1 Fornicationem committēs cum nouerca: ſocru: nuru: priuigna: cognata: et ſimilib9 qualiter veniat puniendus.

2 Affines ⁊ ſanguine coniuncti in materia fornicationis cōparant.

3 Clericus cum affini coiens inceſtum committere dicitur.

4 Laicus cū affini coiens poteſt dupliciter in cā penali conſiderari.

5 Fornicatio poteſt ratione circunſtantie pro inceſtu haberi.

6 Matrimonium inceſtuoſum ſciēter ⁊ doloſe contrahentes qua pena puniantur.

Quinto †quero q̄d ſi aliq̄s fornicat9 fuerit cū nouerca: ſocru: nuru: priuigna: cognata. ſ. fratris vxore vel ſorore vxoris aut cū cōmatre vna ſeu duab9 cōmatribus aut earū filiabus mſe ceteriſq; pſonis hmōi affinitate cōiunctis aut affinitate ſpūali vt habet i. c. j. ⁊. c. ſup eo. de cogna. ſpū. q̄ pena ſit puniendus. dic q̄d de iure canonico ſcḋm ius antiquū in foro cōſciētie octo annorū pnia oneraf vt tādiu extra gremiū eccleſie ⁊ cōionē fideliū cōmoref ⁊ a ſcris eccl'ie abſtinēdi hēat neceſſitatē. xxxij. q. vij. ſiq̄s cū nouerca. ⁊ xxiiij. q. ij. ſiq̄s cū duab9. ⁊. xxx. q. iiij. ſi pr̄ ⁊ filij9. ⁊. c. q̄s. de cogna. ſpū. ⁊ de pſan. ⁊ affi. c. j. §. inq̄ſita. †vbi dẽ: q̄d nō min9 debem9 abſtinere a piugio ſeu fornicatione affinium

quā ſanguine noſtro cōiūctoꝝ et
ex ꝓpria ꝯſanguinitate. ꝓ quo fa
cit etiā. xxxv. q. iiij. ſꝗliter. ꝛ. c. ꝛ hoc
quoqꝫ. ꝛ. c. ſane. cū tribus ſequētī-
bus. vbi dr̄ q̄ ſicut vir iungit̄ cō-
ſanguineis proprijs ita etiam iun
3 git̄ ꝯſanguineis vxoris ſue. ¶ †De
iure vero canonico in foro ꝯtentio
ſo. ſi clericus eſt q̄ in hoc crimine
cecidit deponit̄ qꝛ ꝑ iſtū coitū cō
mittitur inceſtus. xxxv. qui quali
ter. ꝛ. d. c. ꝛ hoc quoqꝫ. ꝛ. d. c. j. §. in
q̄ſita de ꝯſan. ꝛ affi. ꝛ alias. ꝫ. dixi
4 mus. l. ij. ꝛ. iij. q. ¶ †Si vero ſit laic⁹
aut coitū hm̄ōi habuit in figura
matrimonij aut hūit in actu for-
nicationis ſi in figura matrimo-
nij aut ſcienter contraxit cum ea
ſciēs ipedimētū cōſanguinitatis
aut affinitatis: ꝛ matrimoniū nō
valet ipſo iure: ſed debet omnino
ſeparari ꝛ vir ſiue mulier q̄ hoc
mō ſciēter contraxit ꝑpetuo ꝑuat̄
ꝯiugio: ſi vero cōtraxerūt ignorāter
ambo vel alter tātū ille qui igno-
rāter ꝯtraxit nullā patit̄ penā or-
dinariā: ſꝫ facta ſeparatione ipſi
matrimonij q̄ oīno fienda eſt dat̄
ſibi certa penitētia iudicis arbi-
trio. xxxv. q. iij. q̄ ꝓpīquā. ꝛ. d. c. de
ꝓpinq̄s. ille vero ſiue illa: que ſciē
ter contraxit priuatur ꝑpetua ſpe
coniugij. d. c. ſi quis cū nouerca. ꝛ
ſi quis cum duabus. xxxij. q. vij. et
5 xxxiiij. q. ij. ¶ †Si vero coitus iſte
habitus fuit in actu fornicatiōis
ꝛ ſiue ſcienter ſiue ignoranter id
fecerint vtroqꝫ modo puniēdi ſūt
de inceſtu ꝛ ſtupro ſi ſoluta erat:
vel de inceſtu et adulterio ſi nu-
pta erat per ea que no. dixit Bar
tol. in dicta. l. ſi adulterium cum
inceſtu. ff. de adult. ꝛ diximus ſu-
pra proxima precedenti. q. ꝛ dice-
6 mus infra. q. ſequenti. ¶ †De in-

re autem ciuili pena inceſtus am
bo puniuntur quando ſcienter cō
traxerunt matrimonium que eſt
pena mortis vt ſupra proxime di
ximus: ꝛ habet̄ in dicta. l. ſi adul-
terium cum inceſtu. ꝛ ibi gloſſ. et
Bartol. ff. de adult. Si vero igno
rāter ſeparantur. ꝛ penas euitant
predictas dummodo cito ꝛ incō-
tinenti ſe adinuicem ſeparēt poſt
quam habuerunt ſcientiaꝫ alias
non euitarent penas dicta. l. qui
cōtra legū. in fi. C. de inceſt. nupt.
ꝛ in aut. de inceſt. nup. in princi.
Aut ſe commiſcuerunt in actu for
nicationis ꝛ iſto caſu nō adhibe
tur aliqua diſtinctio an ſcienter
vel ignoranter ſe adinuicem com
miſcuerint. quia iſto caſu non pro
deſt illis ignorantia ex quo dabāt
operaꝫ a principio rei illicite per
ea que notāter dixit Barto. in di
cta. l. ſi adulterium cum inceſtu. ꝛ
diximus ſupra prima. q. nō tamē
puto quod eadem pena ſit punīē
dus iſte ſicut ille qui ſcienter. vt
dicemus etiam infra. q. ſequen. et
alia ſequē. ꝛ habetur in. d. c. de ꝓ-
pinquis. ꝛ. c. de iceſtis. xxxv. q. iij.

¶ Summarium.

1 Mulieris nupte concubitū obtinens quam penam incurrat.
2 Clericus adulter grauius punit̄ q̄ laicus.
3 Adulterium committens dicitur ſacrilegus qꝛ ſacramentū violat.
4 Pena adulterij qua clericus degradatur an hodie procedat.
5 Purgationem ſibi iniunctam negligēs punitur pena criminis plene probati.
6 Epiſcopus non diſpenſat in criminibus maioribus.
7 Epiſcop⁹ pōt in ſtupro ſimplici fornicatione ꝛ ſilib⁹ diſpenſare.

8 Adulteriū reputat̃ inter minora
crimina in materia diſpēſatoria.
9 Clericus qualr̃ pro crimine ſodo
mitico puniatur.
10 Pena eſt delicto cōmēſurāda.
11 Minor culpa leniorē pati debet
vindictam.
12 Uxoratus coiens cum ſoluta an
adulteriū committat.
13 Mulier uxorata ꝯmittēs adulte
riū ān viro defuncto poſſit impune
cū illo cū quo adulteriū commi
ſit matrimonium contrahere.

1 Sexto declarāda ſuc
cedit q̄ſtio † adulte
rij qn̄ qs obtinuit
coitū mulieris nu
pte q̄ pena puniat̃?
dic qḋ aut ſum⁹ in
foro conſcientie ⁊ Laicus ſubijci
tur penitentie ſeptennali. Cleri
cus vero decem annis penitebit.
lxxxij.diſ preſbyter.xxvij.q.j. de
uotam.⁊.33.q.ij. hoc ipſum. vbi
dicitur quod clerici ſicut laici ho
die illi ſeptennali penitentie ſub
2 ijciuntur. ¶ † De iure vero cano
nico in foro contentioſo laicus
pro iſto crimine excommunicat̃.
Clericus vero deponitur. habe
tur in.c.ſi quis epiſcopus. xxvij.
q.prima: idem tenet gloſſ.in.c.la
tor.ij.q.vij.quam ſequitur ibi Ar
chidia.⁊ refert idem tenere Goſ
fre.in.c.vt clericorum.de vit.⁊ ho
neſt.cleri.⁊ Bern.⁊ Laur.ibi: idē
etiā tenet gloſ.in.c.ſi quis omnē.
j.q.vij.que expreſſe dicit quod ꝓ
adulterio vel inceſtu eſt pena de
poſitionis: idem etiā tenet Joā.
de anan.in rubri.⁊ in.c.ſignifica
uit.extra de adulte. Panormi. et
ceteri moderni in dicto.c.vt cleri
corum.⁊ in.c.peruenit.de adult.⁊
clarius ⁊ copioſius in.c.at ſi cleri
ci.de iudi.⁊ hanc opi. dicit Joā
de anan.in dicto.c. ſignificauit
quod tenet Joan.andre.⁊ Joan.
de imola preceptor ſuus in dicto.
c.vt clericorum: vbi ipſe dicit q̄
iſta eſt cōmunis opinio. pro qua
facit gloſ.communiter approba
ta in.c.maximianus.lxxxj. diſtin
ctio.in quibus iuribus in effectu
concluditur quod pro ſimplici
fornicatione hodie non eſt pena
depoſitionis in clerico: ſed dum
taxat impenſionis: pro adulterio
vero aut inceſtu eſt pena depoſi
tionis quibus ſuperaddo textū
in.c.ſi quis ſacerdos.xxx.q.prima
vbi dicitur quod ſacerdos ꝓ gra
ui adulterio deponit̃: ⁊ ratio po
teſt eſſe iſta ſecundum quod dicit
Salic.in.l.quāuis.la ſecunda.C.
3 de adult.†quia per adulterium
quis videtur committere ſacrile
gium ex quo violat matrimoniū
quod eſt ſacramentum eccleſie.c.
debitum de biga. per leſionē igi
tur iſtius ſacramēti committitur
ſacrilegiū vt late diximus ſupra
eo.titu.q.prima.⁊ ideo lex ciuilis
appellat adulterium ſacrilegium
alienarum nuptiarū merito mā
dat illum gladio puniri dicta.l.
quamuis.in fine: ſed credo quod
dicatur impropue ſacrilegiū.ma
xime de iure ciuili: quia licet ma
trimonium ſit ſacramentum: ta
men nulla res ſacra corporaliter
tangitur: deuaſtatur: corrūpitur
aut aſportatur.vt dicit Bart. in
dicta.l.diuus.ff.ad leg.iul.pecu.
⁊ habetur in.d.l.ſacrilegi.in prin
cipio eodem titulo ⁊ late dixim⁹
4 ſupra eo dicta.q.prima.¶†Sed
aduerte quod iſta opi.q̄ clericus
pro ſimplici adulterio debeat ho
die deponi nō videtur vera neq̄

iure probari:nullus enim textus
allegatus pro iſta opinione pro-
bat ꝙ clericus pro ſimplici adul-
terio deponatur contra quam ar-
guo primo per textū in.c. ſignifi-
cauit.de adult.vbi clericꝰ qui im
putabatur de adulterio contra quē
mulier ipſa q̄ paſſa fuerat adulte
rari deponebat ⁊ erat iam orta in
famia contra ipſum clericū ꝑ pon
tifex ibi mandat iudici eccleſia-
ſtico quod dicto preſbytero indi-
cat purgationem in qua ſi dictus
preſbyter defecerit mandat illuz
debere ſuſpendi ⁊ non deponi.
5 † ⁊ clarum eſt quod quotieſcunq́
aliquis deficit in purgatione ſibi
iniuncta debet puniri eadē pena
qua puniri debeat crimine plene
probato vt in.c.accedens.de ac-
cuſa.⁊ p Hoſtiē.in ſum.de adult.
in princi.Ergo ſequitur quod ꝓ
iſto crimine plene probato non
debet imponi maior pena ſuſpen
ſionis.Pro q̄ opinione adduco
etiam textum in.c.at ſi clerici.de
iudi.in principio ⁊.§.de adulte-
6 rijs.† vbi dicitur quod pro homi
cidio furto ⁊ alijs maioribus cri-
minibus in quibus clericus venit
deponendus Epiſcopus diſpen-
7 ſare non poteſt.¶ † De adulte-
rio vero ⁊ alijs minoribus cri-
minibus ſicut eſt ſtupruz ſimplex
fornicatio ⁊ ſimilia.Epiſcopꝰ ad
libitum ſuum cum clerico penitē
te diſpenſare poterit:deinde po
nitur ratio quare Epiſcopus in
maioribus criminibus in quibus
ſit diſpoſitio diſpēſare nō pōt nec
illos ſic condemnatos ad libituz
ſuuz tradere curie ſeculari.quia
ſemel per ſententiam illam depo
ſitionis que eſt perpetua priua-
tio ab altaris miniſterio:vt dicit

Abb.in.dicto.c.vt clericorū.⁊ in
dicto.c.at ſi clerici.ſemel functꝰ
fuit officio ſuo neq́ poteſt ampliꝰ
illam reuocare ſeu quouiſmodo
moderari:vt in.l.iudex.poſtquā.
ff.de re iudi.⁊ dicto.c.at ſi cleri-
ci.§.de adulterijs.in fi.quod non
eſt ſic in pena ſuſpenſionis que
fit ad tempus arbitrio iudicis:vt
dicam infra eadem.q.octaua.
8 ¶ † Ex quo textu manifeſte pro-
batur quod adulterium cōnume
ratur inter minora crimina dū di
cit ibi textus de adulterio ⁊ alijs
minoribus criminibꝰ ⁊c.ex q̄bus
verbis demonſtratur equalitas
in ordine ⁊ qualitate ſecundum
Bald.in.l.ea quidem.C.de accu
ſat.⁊ not.in.l.nomen.in fin. ff.de
leg.iij.⁊ per Barto.in.l.cū pater.
§.dulciſſimis.ff.de leg.ij.⁊ eſt gl.
not.in.d.c.at ſi clerici.§.de adul-
terijs.in ver.minora.que hoc idē
9 tenet.¶ † Tertio hoc probo per
textum in dicto.c. vt clericorum.
in princi.vbi clericus pro pecca-
to commiſſo contra naturaz:ſci-
licet per ſodomiam patitur penā
depoſitionis:quod eſt maximum
omnium criminum que carnali-
ter committuntur.xxxij.q.ſepti-
ma.c.adulterij malum.⁊.c.flagi-
tia.⁊.33.q.ſecunda:hoc ipſum er
go in adulterio ⁊ alijs minoribꝰ
criminibus minor pena eſſet in-
ferenda:iuxta enim qualitatem
facti ⁊ perſonarū conditionem
iudex debet augere vel minuere
penam:vt dicit textus in dicto.c.
vt clericorū.in.ij.reſponſo.⁊ in c.
10 ſicut dignum de homicid. † Ra-
tio eſt quia pena debet cōmenſu
rari delicto vt pro paruis parua
pro maioribꝰ vero grauior pena
inferatur:q̄d manifeſte demonſtra

tur ex illis verbis dum dicit textus q clerici q deprehẽſi fuerint incontinentie vitio laborare put magis aut min9 peccauerint puniantur. idem dicit Panor. in. dicto.c. vt clericorũ. in vlt. nota. Ergo pro adulterio quod eſt de minoribus criminibus: vt ſupra cõcluſum fuit debet imponi minor pena depoſitione puta ſuſpenſionis. argumento eorum que habẽtur in.c. fraternitatis. xxxiiij. diſt. pro qua opinione facit illa ratio de qua in.c. vergentis. de heret. ſumpto argumento a contrario
II ſenſu quod vbi minor eſt culpa ibi leuior debet eſſe vindicta: ſi enim pro ſacrilegio inceſtu nefario coitu ſodomia et ſimilib9 maioribus criminibus iura imponunt depoſitionem per iura ſuperius adducta: quare non eſt dicendũ quod pro adulterio z alijs minorib9 ſequacibus criminib9 non ſit imponenda minor pena: ab ipſa depoſitione certe nullam video rationem in contrarium. Que quidem opinio in veritate videtur eſſe probabilior de iure z magis equa eo maxime q2 hodie rariſſimi ſunt clerici qui poſſint ſeruare regulam cõtinentie z caſtitatis z ideo propter fragilitatem humani generis inductũ eſt: vt clerici non deponant pro quocũq crimine: ſed pro minoribus ſuſpendant quando ſunt in ſacris. d.c. fraternitatis. xxxiiij. diſtin. Et tenendo iſtam opinionẽ de facili rñderi poteſt ad iura p contraria opinione adducta. Et primo non obſt. textus in. d.c. latorẽ. j. qõne. vij. quia non dicit ibi textus q clericus pro adulterio deponatur: ſz dicit quod pro delicto corporali fit depoſitio: vnde aut nos volumus intelligere illũ tex. ſecundũ ius antiquũ: z poteſt eſſe verum z pro omni peccato carnali etiam pro ſimplici fornicatione que minus eſt inferebatur depoſitio: vt. d.c. fraternitatis. xxxiiij. diſt. aut nos loquimur de iure nouo: z ille tex. nõ probat illud ad qđ inducit: q2 debet intelligi de peccatis carnalib9 maiorib9: vt habet in dicto. c. vt clericorum. in princi. z. xxxij. qõne. vij. adulterij malum. z. c. flagitia. et xxvij. q. j. ſi quis epiſcopus. Pro adulterio vero z alijs minoribus criminibus inferenda erit minor pena vt equalitas ſeruet in omnibus ſm cuiuſq proportionem dicto. c. vt clericorum. in. ij. reſponſo. vnde ſuccedit regula illa de qua in. l. nõ hoc. C. vnde cogna: z in. l. natales z ibi Bal. C. de probatio. Secundo non obſtat textus in dicto. c. ſi quis omnẽ. j. q. vij. quia dupliciter põt ad illum tex. rñderi. Primo q2 nõ loquit de adulterio: ſed de fornicatione. vnde ſi volumus illum' intelligere de ſimplici fornicatione: prout eſt ſpecies coitus cum meretrice vel concubina aut alia muliere impudica: z iſto caſu loquẽdo ſecundum ius antiquũ bene loquitur quo iure fiebat diſpoſitio pro hac ſimplici fornicatiõe: vt dicto c. fraternitatis. xxxiiij. diſt. z ſupra pluries dictum fuit. aut loquitur de fornicatione prout eſt genus cõprehendens ſub ſe oẽs ſpecies coit9: z iſto caſu illa pena verificari põtiu maiorib9 criminib9 nõ autẽ in minoribus. dicto. c. vt clericorum. z ſupra proxime diximus z ideo dici non poteſt q ille tex.

concludat neceſſario de adulte-rio: ⁊ alijs minoribus criminib9 hinc eſt quod ſuccedit regula pre dicta de qua ſupra ⁊ i. d. l. nõ hoc C. vnde cogna. Tertio nõ ob. ea q̃ dicũtur per Jo. and. Jnno. Abb. Joã. de anan. ⁊ alios doc. de qui-bus ſupra: quia illorum intentio in queſtionibus predictis princi-paliter fuit velle demonſtrare q̃d pro ſimplici fornicatione hodie infertur ſuſpenſio non priuatio. vbi autem dicunt quod pro adul terio ⁊ inceſtu infert pena depo-ſitionis: fateor ꝙ bene dicũt quã-do illa duo ſunt ſimul coniuncta propter inceſtum q̃d eſt mai9 cri men: ſed nõ dicũt expreſſe nec ap paret quod voluerint clericum pro ſimplici adulterio deponẽdũ eſſe ⁊ quaten9 hoc dixiſſent locu ti fuiſſent ſine lege contra. l. illã. C. de colla. et. §. conſideremus in aucten. de trien. ⁊ ſemiſſ. Quarto non obſtant etiam glo. ille que al legantur pro alia opinione quod ita interpretantur illa iura ſic ge-neraliter loquentia: quia nõ ſunt legib9 approbate merito non fa-ciunt fidem: maxime in via diſpu tatiua. Quinto non obſtat textus in dicto. c. vt clericorũ: quia non exprimit ibi in aliqua parte ipſi9 textus ꝙ pro adulterio infera-tur depoſitio ſed in principio tex tus loquutus fuit ſpecialiter de crimine cõtra naturam q̃d ſi per ſodomiam ⁊ dedit penam depo-ſitionis: deinde fecit generalem diſpoſitionem tã reſpectu crimi-nũ quam penarũ que inferuntur pro criminibus carnalibus: ⁊ de mũ concludit quod pene ſunt cõ menſurande delicto ſecundũ pl9 vel minus. quod apparet ibi dux dicitur quod clerici qui inconti-nentie vitio reperti fuerint labo rare prout magis vel minus pec-cauerint puniantur et iſto modo declaratus ille textus potius fa-cit pro iſta opinione quã contra-ria. Nõ obſtat etiam capitulo ex tẽſo. c. ſi quis ſacerdos. xxx. q. pri-ma: quia ibi non loquitur textus de ſimplici adulterio: ſed de adul terio mixto cũ inceſtu quod pa-tet: quia ibi ille ſacerdos coitum habuerat cum filia ſpirituali que erat ſibi agnatione ſpirituali cõ-iũcta: vt in. c. primo ⁊ ſecundo: de cogna. ſpiritu. ideo grauі9 puni-tur propter inceſtum ſecundum Barto. ⁊ doc. in. l. ſi. adulterium cum inceſtu. ff. de adul. Non ob-ſtat etiam illud q̃d dixit Salicet. in dicta. l. quamuis. la ſecunda. C. de adult. dum vult ꝙ per adul-terium cõmittatur ſacrilegiũ. ex quo leditur ſacramẽtũ matrimo nij. d. c. debitum. de bigam. quia licet dicatur ſacrilegium largo modo ⁊ improprie dicitur ſacrile gium nõ autem proprie et ſtricte: quia in veritate nulla fit leſio rei corporali vel perſone ſacre prout requiritur de iure ciuili ſecundũ q̃d declarat Bart. in. l. ſacrilegi. in prin. ff. ad leg. iul. pecu. ⁊ Bal. in. l. iij. C. de furt. ⁊ p Azo. in ſum. eo. titulo in princ. ideo non dicit proprie ſacrilegium nec pena ſa-crilegij ibi committitur dicto. c. ſignificauit. de adult. Et p. iſta re manet firma ſupradicta concluſ-ſio ꝙ cleric9 pro ſimplici adulte-rio non deponitur: ſed ſuſpendit que d facili iudicio meo ſubſtine-ri poteſt in pũcto iuris ⁊ eſt equoꝛ ⁊ probabilioꝛ precedenti: ideo vi deretur potius eſſe ſeruãda quaꝛ

precedẽs que videtur eſſe nimis
rigoroſa.lxxxiij.diſtin.c.pſbyter.
ꝛ.xxxiij.diſtin.c.fraternitatẽ. Ni
hilominus in conſulendo et iudi
cando tutius eſt tenere aliã opi.
que eſt communis quia in deciſi
uis a communi opinione nullate
nus eſt recedendũ ſm Bald.in.
l.pu.C.de edic.diui adria.tollẽ.ꝛ
in.l.pu.C.de pen.iud.q mal.iud.
Alexan.in.l.qui rome.§.duo fra
tres.ff.de verb.obliga.ꝛ in.l.pro
lata in.C.de ſent.ꝛ interlo.omni.
iudi.ꝛ per Abbã.in.c.canonũ ſta
tuta.in fine.de conſtit.vbi ponit
nõnullas exceptiones in quibus
licet quandoqꝫ recedere a cõmu
ni opinione ꝛ hãc ſeqꝛer in iudi
cando. ¶ Ex qua nota quod ſa
cerdos ſiue clericꝰ in ſacris ordi
nibꝰ conſtitutꝰ: per ſimplex adul
teriũ quod cõmiſerit deponi po
teſt ꝛ perpetuo ab altaris miniſte
rio remoueri: ſecundũ qd decla
rat Panor.in dicto.c.at ſi clerici
in princ.in vlti.not.qd nota con
tra iſtos preſbyteros incontinen
tes qui alienas vxores ſepiꝰ ſolli
citant ꝛ ad illarum concubitũ li
benter accedũt quod poterũt de
poni ꝛ ſecuta cõtinuatione omni
no priuari: dicto.c.vt clericorum.
ꝛ.c.at ſi clerici. ¶ De iure autem
ciuili aut iſte cõcubitꝰ fuit habi
tus in forma matrimonij aut in
actu fornicationis. Primo caſu
aut cõtraxerũt ſcienter aut igno
rãter: ſi ſciẽter vtrinqꝫ de adulte
rio: vterqꝫ punit. ſi vero alter tan
tum ſciebat ille qui erat conſciꝰ
punit alter non ꝛ ſtatim diſſolui
tur matrimoniũ: ꝛ omnia bona
que ſciens ignoranti donauerat
vel in dotem dederat perdit.l.eũ
qui duas.C.de adulte.ꝛ.l.qui cõ
tra legum.ꝛ ibi glo.ꝛ doc.C.de in
ceſt.nup.fallit tamen quãdo am
bo vel alter erat minor: quia ſibi
parcitur ratione minoris etatis
dicta.l.qui cõtra legũ.in fi.et per
Barto.in dicta.l.ſi adulteriũ cũ
inceſtu.ſi vero ignorabat mulie
rem: aut virum eſſe coniugatum
excuſatur etiam maior dũmodo
incontinẽti habita notitia de im
pedimento ſe ab illa ſeparauerit
alias ſi poſt cũ eadẽ permanſerit
non excuſatur a penis predictis.
d.l.qui contra legũ.in fi. ¶ Si ve
ro illaꝫ cognouit in actu fornica
tionis aut ſcienter.quia ſciebat
illam eſſe nuptã ꝛ tenet de adul
terio: maxĩe ſi erat mulier hone
ſte vite.l.prima.ꝛ.l.quãuis.la ſe
cunda.C.de adult.ſi vero ignora
bat.et ſimiliter punit de adulte
rio qñ mulier erat honeſte vite
nec excuſat iſto caſu ꝑpter igno
rantiam facti qd putabat illam
eſſe ſolutam: qꝛ quotieſcunqꝫ qs
dat operam rei illicite a princi
pio non attẽdit animꝰ illiꝰ adul
terantis ꝛ qꝛ erat in eius opinio
ne: ſed illud qd eſt in veritate: ita
dicit Barto.in dicta.l.ſi adulte
riũ cũ inceſtu.ꝛ dixi ſupra titulo
proximo.q.xij. ¶ Predicta tñ li
mitanda ſunt nõ procedere quã
do mulier erat impudica vel mere
trix qꝛ talis ɔcubitꝰ eſt ꝑmiſſus a
iure.l.verũ.in fin.ꝛ ibi Barto.ff.
de furt.l.tertia.ꝛ ibi Barto.ff.de
cond.ob.turp.cau.et.l.ſecũda.C.
de concubin. ¶ De iure tamen
canonico non euaderet impunis
etiã qꝛ mulier eſſet impudica aut
meretrix: quia de illo iure nullus
coitus extra vxorẽ ẽ permiſſus.
12 xxxij.q.iiij.meretrices. ¶ Sed
quero nunc ſi vir coniugatus ha

uerit coitum cum muliere ſoluta an ex iſto coitu oriatur ſtuprum vel adulterium. dic breuiter q de iure ciuili dicit eſſe ſtuprum vt. l. prima. et q ibi no. C. de adul. quia ius ciuile conſiderauit leſionem thori coniugalis et ſanguinis per cōmixtionē vxoris duntaxat non autem viri dicta. l. prima. de iure tamen canonico ſecus quia ſiue per virū ſiue per vxorem violetur thorū coniugale per alienos amplexus dicitur fieri adulterium. xxxij. q. quarta nemo. et c. dicat. et per Abb. in. c. tranſmiſſe. de eo. q cogn. conſan. vxo. ſue. in vlti. not. et in. c. fin. de adult. Iterum quero: quid ſi aliquis coitum carnis huiuſmodi habuerit cum muliere que olim fuerat meretrix nūc aūt eſt ↄiugata qua pena puniat: an de adulterio vel de ſimplici fornicatione. aut loquimur de iure canonico in foro eccleſiaſtico et mulier erat iā effecta honeſte vite et cōuerſationis omneſq turpes et inhoneſtas conuerſatiōes euitauerat et ſic ceperat habere nomē honeſte matrone ſiue matris familias et coit9 habit9 cū illa erit punibilis de adulterio acſi nunquam fuiſſet meretrix vt. l. q adulterium. in principio. et q ibi nota. Bal. et Sali. C. de adult. nō repli co ampli9 nomina penarū: quia ſatis plene dictum eſt ſupra. Aut iam ceperat iterū meretricari et reuerti ad veterem impudicam vitam et iſto caſu non punitur de adulterio: ſed de ſimplici fornicatione que ſimiliter eſt punibilis de iure canonico. xxij. q. iiij. dicat aliquis. c. ſequen. et c. meretrices. et dicem9 infra. q. ſequent. cui9 pena erit ſolū ſuſpēſio in clerico hodie. c. fraternitatis. xxxiiij. diſtin. et late dixim9 ſupra eadem. q. Laicus autem excommunicatur quocunq modo illā cognouerit aut in actu fornicationis: aut i forma adulterij vt in. c. ſecūdo. de adul. xxxij. q. j. ſi quis epiſcop9. de quo etiam diximus ſupra. De iure autem ciuili ſi dicta mulier ſit honeſta et retinet nomen matris familias erit pena adulterij vt dicta. l. que adulterium. et Bal. et Salice. hoc enim nomē matris familias de iure habet tria ſignificata ſecūdum glo. in. d. l. que adulteriū: primo eñ ſignificat et demonſtrat mulierem que non viuit meretricio more ſꝫ honeſte: et morigerate. ſcd̄o pro ea que filios habet vt ff. de lib. exhibē. l. deinde. Tertio pro ea que eſt ſui iuris: ſed Salyce. ibi dicit q etiaꝫ ea que eſt i poteſtate non amittit nomen predictum vide ipſuꝫ in dicta. l. que adulteriuꝫ. Si vero inhoneſte meretricio more viueret illius coit9 de iure ciuili erit impunibilis tā q coitus concubine. l. prima et ſecunda. C. de concub. et per Bar. in. l. verum. in fin. ff. de furt. et. l. iij. ff. de condi. ob turp. cau. et eſt tex. nota. in. l. ſi ea enim. C. de adult. et d. l. que adulteriuꝫ. in fi. vbi dicit quod coitus habitus cum famula et vili perſona non meretur puniri propter vilitatem perſone ſiue potius vilitatem conditionis ſue prout ſepius accidit i iſtis hoſpitijs vbi ſunt famule quedam ita vulgares quod habentur tan q meretrices et cū plurib9 et diuerſis perſonis ſolent habere cōmercium. vide textum ibi in fin. et; Salicet. et eundem Sali. magis clare et in terminis in dicta. l. ſi ea. p

textum

textum in.l.ſi vxor.§.ſiue. ver. ſed
⁊ in ea.ff.ad legem iul.de adulte.
13 ¶†Sed quero qd ſi aliqua mu-
lier commiſit adulterium cũ ali-
quo viro cum quo poſt mortẽ ma
riti ſui matrimonium contraxit:
an poterit accuſari de adulterio
hmõi poſt ſcdas nuptias contra
ctas? ⁊ videretur dicẽdum quod
nõ: quia quemadmodũ filij pmo
nati per ſubſequẽs matrimoniuz
legitimantur et reſtituuntur na-
talib9: vt in.c.primo de eo q dux.
in matri.quã poll.p adulter.et.c.
venerabilez: ⁊ ibi doc.qui fil.ſint.
legiti.lex tamen dicit contrariuz
quod ipſa mulier poterit accuſa-
ri ⁊ puniri de adulterio quod añ
contractũ iſtud ſecundum matri
moniũ cum eodem viro cõmiſe-
rat.ita dixit textus in.l.cõmiſſuz.
C.de adult.Ulterius quero ſi qs
carnaliter cognouerit cõcubinã
alteri9 que indubitato affectu p
vnum in domo ſua duntaxat reti
netur an vir qui illam ſtuprauit
debeat puniri ⁊ qua pena? et vi-
debat dicendũ qd nõ ex quo ho-
neſta mulier dici non poteſt: que
nõ veri mariti patitur amplex9:
tamen breuiter dicas cõtrarium
eſſe verum: quia debet puniri de
adulterio ex quo cũ illo viro ho-
neſte viuẽdo hoc eſt: quia non re
cipit pluriũ amplexus dicitur ho
neſte viuere: nec perdit nomẽ ho
neſte matrone: vt dicit glo. in.l.ſi
vxor.in prin. in ver. cõcubina.ff.
de adul.⁊.l.ſtuprũ.ff.de ritu nup.
⁊ iſte eſt textus in dicta.l.ſi vxor.in
princ.ff.de adult.vbi dicitur q vi
ro qui tenet dictam concubinam
competit accuſatio contra illam
adulterum nõ iure mariti: ſed iu
re extranei.ita dicit ibi text9.glo.
tamẽ variauit in pena.primo enĩ
dicit q tenetur de ſtupro: deinde
dicit qd tenet de adulterio. Bar
to.l.tamen tenet ibi opini. illã qd
de ſtupro puniatur ⁊ nõ de adul-
terio: quia adulteriuz proprie nõ
committitur niſi cuz muliere nu-
pta: vide Barto.ibi.credo autez
quod coitus iſte improprie ⁊ lar-
go modo loquẽdo dicatur adul-
teriũ: ſed in penis imponẽdis nõ
debemus attẽdere impropriam ⁊
largam ſignificationem: ſed pro-
priam et ſtrictam: maxime quan-
do per illam propriam ſignifica-
tionem fit diminutio pene: q2 in
dubijs ⁊c.l.de interpretatione.⁊.
l.abſentem.ff.de pen.c.qd in du-
bijs.de regulis iuris.lib.vi.cũ ſi-
milibus. ¶Quero nũc ponam9
quod Pamphila ſit nupta Sem
pronio ⁊ tpe iſti9 matrimonij cõ-
miſit adulterium cuz Gaio. dein
de mortuo Sempronio iſta Pã-
phila deuenit ad ſecundas nu-
ptias: ⁊ nupſit Titio: queritur nũ-
quid Titius poterit dictã vxorez
accuſare de adulterio illo quod
commiſerat tẽpore primi viri? et
videtur dicendum qd ſic maxime
ſi nõdũ erat elapſuz quinquẽniũ.
l.quinquenniũ.ff.de adulte.in cõ
trarium tamen eſt veritas quod
illam accuſare non põt de adul-
terio cõmiſſo ante tẽpus ſui ma-
trimonij.l.ſi vxor.§.ſi qs vxorem
ſuã.ff.de adul.⁊ ratio poteſt eſſe
iſta: q2 per illud adulteriuz alias
cõmiſſuz nulla fuit illata iniuria
thoro coniugali ipſius ſecũdi ma-
riti: nec p illud dici violatũ dictũ
cõiugale thorum. Idem dicendũ
eſt de ſtupro ſi mulier dum eſſet
virgo aut vidua ſtuprata fuerit
ab aliquo ⁊ poſtea nupſerit non

poteſt maritus illam accuſare de ſtupro nec etiã illum ſtuprantem ꝑ crimine commiſſo cum muliere antequam eſſet ſua vxor: q: tũc nulla fuit ſibi illata iniuria.: quia nullum ius habebat in ea vt. d. l. ſi vxor. §. ſi quis plane. Secus autem ſi ea mulier erat ſponſa: quia tũc poterit bene vir aut ꝙ ſit ſpõſus ante conſummationem matrimonij aut poſtquam conſummauit matrimonium dictum ſtuprantem ⁊ mulierem quoqꝫ accuſare de ſtupro ⁊ proſequi iniuriã ſuam. d. l. ſi vir. §. ſi minor in fin. eodem titulo. Idem etiam dicendũ eſt de eo qui' concubinam deſponſauit ⁊ accepit in vxorem q͛ non poterit aliquẽ accuſare iure mariti de ſtupro cũ ea commiſſo tempore concubinatus ſui. ⁊ iſte eſt tex. in. d. l. ſi vxor. §. ſi quis vxorẽ. verſi. q͛ ⁊ etenim. ff. ad leg. iul. de adulte. que oĩa bene not. quia ſunt vtilia et contigibilia ſepe.

Summarium.

1 Stuprum quid ſit ⁊ qua pena puniatur.
2 Stuprum cũ virgine commiſſum qualiter puniatur.
3 Laicus virginem deflorans tenetur eam dotare.
4 Stuprum cum muliere honeſta libera honeſte cõditionis ⁊ fame commiſſum grauiter punitur.
5 Actio legis aquilie vel iniuriarũ aut de ſeruo corrupto competit dño pro ſtupro cũ ſerua' cõmiſſo.
6 Actione iniuriarum tãtum; tenetur ſtuprũ cum ancilla in vili habitaculo perſiſtente committẽs.
7 Coitus cum concubina alterius an veniat puniendus.
8 Coitus cum meretrice etiam ſecreta non punitur.
9 Stuprum an cum mulieribus inhoneſte et turpiter viuentib9 cõmitti dicatur.
14 Coitus quicunqꝫ preterqꝫ matrimonialis de iure canonico eſt reprobatus et punibilis.
11 Coitus cũ virgine impubere minore. xij. an. qualiter ſit puniẽd9.
12 Tutor cum pupilla cuius tutorẽ gerit coiens quã penã incurrat.
13 Coitus mulieris nobilis cum famulo ignobili commiſſus qualiter ſit puniendus.

Septimo videndũ
1 eſt de ſtupro quod eſt alia ſpecies fornicatiõis quod cõmittitur cum ſoluta muliere honeſte viuẽte. l. inter liberas. et. l. ſtuprũ. ff. de adult. ⁊. §. item lex iulia. inſtit. de publi. indic. ¶ Quero igitur nũc que eſt pena iſtius criminis. dic quod in foro conſcientie clericus olim deponebatur de iure antiquo: vt. lxxxiij. diſtinctione preſbyter. quod erat ſecundũ canones apoſtolorum: idem ſeruabatur in ſimplici fornicatione: vt latius infra dicetur. hodie vero imponitur ſibi penitentia decem annorum cum illis ieiunijs diſciplinis ⁊ penitentijs de quibus in dicto. c. preſbyter. Laicus autem habet penitentiam ſeptem annorum. xxvij. queſtiõe prima. deuotam. ⁊ xxxiij. queſtio. ij. hoc ipſum vbi dicitur: quod clerici etiam hodie non excedunt metã ſeptem annorum in penitentia predicta. In foro autem contẽtioſo de iure canonico. dic ꝙ clericus pro iſto crimine deponitur. ita tenet Panormitanus in. c. at ſi clerici de iudi. ⁊ in dicto. c. vt clericorum.

de vita ⁊ honeſtate clericorum. et in.c.peruenit.in fi. de adulte. vbi in effectu concludit: ꝙ clericus in ſacris ſolum euadit penam depoſitionis quando cõmiſit ſimplicẽ fornicationẽ cũ muliere ſoluta et impudica concubina ſeu meretrice tũc non infertur illi alia pena ꝙ̃ ſuſpenſionis: vt ibi plenius per Abb. ꝓ alijs vero criminibus carnalibus excepta ſolũ hac ſimplici fornicatione eſt pena depoſitionis. vt habet. lxxxiiij. presbyter. ꝗ. q. vlulator lxxxi. diſtinctione maximianus: quam ius etiã pro iſta ſimplici fornicatione continuata a qua clericus ſi poſt primam vel ſecundam monitionem nõ diuertit poterit deponi atq; priuari. vt in.c. ex parte adde de teſtibus. et in.c. cum ſuper. de cohabi. cleri. ⁊ mulie. Si vero iſta fornicatio nõ eſſet amplius ſimplex: ſed haberet adiunctam aliquam qualitatem ſeu accidens puta adulterij ſtupri inceſtus et ſimilium: tunc eſſet pena depoſitionis. ita dicit Abb. in.d.c. at ſi clerici. in. xiij. colum. ⁊ in.d.c. peruenit. idem etiaꝫ tenere videtur Joannes de Jmola in.d.c. vt clericorum. vt refert Joan. de ana. in rub. ⁊ in.c. ſignificauit. de adult. Cum tamen iſta ſit communis opinio ꝙ ꝓ ſtupro fiat depoſitio a qua in deciſiuis non eſſet recedẽdum: vt ſupra dixi. tamen ſiquis vellet tenere contrariam opinionem facile poſſet per ea que ſupra proxime diximꝰ

2 in precedenti. q. †. Et dicit etiam Abb. in dicto.c. vt clericorum. ꝙ pro ſtupro in virgine commiſſo iudex eccleſiaſticꝰ poterit imponere penam pecuniariam clerico arbitrio ſuo vltra alias penas ſpirituales quando ille nõ ſufficerẽt q2 illas nõ timeret quas penas ſi nõ ſolueret luet in corpus. arg. l. j. §. fi. ff. de pen. ⁊ nõ ſufficit ſolum dotare mulierem ſtupratam quia vltra doteꝫ tenetur etiam ſoluere pecuniariam aut corporalem penam. ita dicit Abb. in dicto.c. per

3 uenit de adulterijs. † Laicus aũt de iure canonico ſi virginem defloranit tenetur illam dotare ⁊ in vxorem ducere ſi non erat vxoratus ⁊ his duabus penis copulatiue punitur: ſi vero nollet aut nõ poſſet propter aliquod impedimentum illam ducere in vxorem vltra penam dotis conſtitute tenetur alia pena pecuniaria ſiue extraordinaria arbitrio iudicis. vt dicitur in.d.c.j. ⁊ c. peruenit: de adulte. ⁊ ibi Abb. ſi vero cum vidua honeſte viuente ſtuprum cõmiſerit punietur pena pecuniaria arbitrio iudicis iuxta qualitatem facti ⁊ perſonarum conditionem.d.c.j. de adulte. vbi latius ꝑ d. Abb. ⁊ idem Abb. in.d.c. vt clericorum. in. xij. colum. ⁊ idẽ Abb.

4 in.c. licet. de peni. ¶ † De iure autem ciuili pro ſtupro commiſſo cum muliere libera ⁊ honeſte cõditionis ⁊ fame: ſi vir ſit honeſte conditionis aut in dignitate ꝯſtitutus dimidie partis bonorum ſuorum confiſcatione ⁊ relegatione tẽporali arbitrio iudicis punitur: ſi vero ſit vilis perſona fuſtigatur et nihilominus in exilium mittitur: vt ſupra. ita dicit textus expreſſe in. §. item lex iulia inſtit. de pub. iud. ⁊ iſta eſt pena regularis que tamen fallit in pluribꝰ caſibus in quibꝰ alia pena imponi

5 tur. † Et primo quãdo mulier nõ eſſet libera ſed ſerua: quia tũc ſta

tur domino actio legis aquilie ꝛ
iniuriarum aut de ſeruo corrupto.
l. inter liberas. ꝛ ibi Barto. ff. de
adult. l. fin. ff. de offi. preſi. ꝛ l. pe-
6 nulti. C. de ſer. corrup. ¶ †Secun
do fallit licet ſit mulier libera: ta
men ſi eſt famula aut alias vilis
conditionis exiſtens in caupona
hoſpitijs: aut alijs ſimilibus abie
ctis locis habenti rem carnalem
cum mulieribus vilis cōditionis
nō imponitur iſta pena: ſed tene
tur actione iniuriarum ꝑpter vi
litatem perſone. l. que adulteriū.
ꝛ ibi gloſ. ꝛ Bartol. C. de adult. ꝛ
Bartol. in dicta. l. inter liberas.
7 ¶ †Tertio fallit in concubina re-
tenta in domo ꝛ indubitato affe-
ctu: quia licet cum illa habere cō
cubitum de iure ciuili abſqꝫ ali-
qua pena. l. ij. C. de concubi. ꝛ no.
glo. in. l. ſtuprum. ꝛ in. l. inter libe
ras. ꝛ ibi glo. ꝛ Bart. ff. de adult.
8 ¶ †Quarto etiam fallit in publi
ca meretrice vel in alia muliere
impudica q̄ plures admittere ſo
let ad eius amplexus licet ſecrete
agat. quia non dicitur honeſte vi
uere prout reqrit illa lex iulia de
adulterijs. capite quinto. dicto. §.
item lex iulia. ꝛ ibi Ioan. fabri ꝛ p
Bar. l. l. iij. ff. de cōdi. ob tur. cau.
vbi cōcludunt doc. predicti quod
tunc mulier ipſa perdit nomen ꝛ
9 famam honeſte matrone. ¶ †Cō
tra hec oppo. de. l. ſtuprum. ff. de
rit. nupt. vbi dr̄ qđ ſtuprū cōmit-
tit̄ ēt cū mulierib9 q̄ turpiter vi-
uunt ꝛ pluribus queſtū accipiūt:
dūmodo id nō palam faciāt ſol.
non negatur quin cum mulieri-
bus ipſis ſtuprum committitur:
quia mulier ſoluta eſt ꝛ libera ꝑ
ſona: ſed delictū non eſt punibi
le cū eis factū de iure ciuili pro
pter inhoneſtam vitam licet nō
ſint publice meretrices: tamen ex
quo plures fornicantes admit-
tunt ꝛ perſonā ſuā pluribus expo
nunt dico quod acceſſus ad illas
eſt impunibilis: quia non dicunt
honeſte viuere: vt requirunt iura
in dicta. l. inter liberos ꝛ. l. ſtuprū.
10 ¶ †De iure tamen canonico om
nis coit9 preter q̄ꝫ vxori9 ſiue ma
trimonialis eſt reprobatus ꝛ pu
nibilis. xxij. q. ſecunda. nemo. et
11 c. meretrices. ¶ †Fallit etiam et
quinto regula predicta quando
quis haberet coitum cum virgi-
ne ſi pubere minore. xij. annis nō-
dum viri potente: quia humilio
res in metallum damnantur: ho
neſtiores vero inſulam deportā
tur. l. ſi quis aliquid. §. nondum
ff. de peniten. quod nota hodie
iſta pena non inuenitur correpta
neqꝫ immutata. ita dicunt doct.
in. d. §. itē lex iulia. vbi glo. tāgit.
12 ¶ †Sexto etiam fallit dicta re-
gula in tutore qui pupillam cu-
ius tutelam geſſit ſtuprauit: q2
tutor deportatur ꝛ omnia ei9 bo-
na publicantur. l. prima. C. ſi quis
eā. cui. tut. geſt. ſtup. ratio eſt: q2 tu
tor datur loco patris perſone ꝓn
cipaliter ad illam nutriendum: et
bonis ac honeſtis morib9 inſtruē
dum: non autem ad ſtuprandū.
l. ij. ff. de admini. tut. ꝛ inſtit. eo. ti.
in princip. ꝛ de tutel. in princip.
13 ¶ Septio ꝛ vltimo fallit in mu-
liere nobilis familie que ſeruo ꝓ
prio ſe carnaliter cōmiſcuit. quia
mulier punitur pena capitis: ſer
uus aūt igne peribit. l. prima. C.
de mulie. que ſer. propri. ſe. iunx.

¶ Summarium.

1 Coitus contra naturam triplici-
ter conſideratur.

2 Pena coitus cōtra naturā equa
liter in omni statu imponitur.
3 Clericus pro pctō cōtra naturā
perpetuo infamatur.
4 Peccatum contra naturam q̄ sit
abhominabile.

1 OCtauo† quero q̄d de coitu habito ꝯtra naturā: dicq̄ istud est triplex. quoddā eīn est q̄ fit ꝯ naturā humane ſocietatis ꝛ illud est qđ fit cuꝫ ꝓpria matre vel filia de quo dictum est.ſ.eo.tit.q.j. Aliud est qđ fit cōtra naturā ſexus humani q̄ est quādo fit cū maſculo vt.l.cum vir.C.de adul. Aliud est quod fit cōtra naturā gn̄is humani ꝛ illđ est qđ fit cum brutis.c.vt clericorum.de vi.ꝛ honeſt.cleri.in prin. vide q̄ diximus.ſ.eo.titu.d.q.ij. ꝛ habetur in.c.clerici.de exceſſ.ꝑlat.xxxij.q.vij.adulterij.ꝛ.c.flagitia.ꝛ.xxxiij.q.ij.c.hoc ipſum.in fi. d.l.cum vir.ꝛ.l.fediſſimam.C.de
2 adult. ¶ †Pro iſto eīn crimine de iure canonico.ſ.antiquo ꝛ in foro cōſcietā in clerico q̄ꝫ in laico pena eſt parificata.iniungit penitētia tēporalis vltra ſeptennium arbitrio ſacerdotis vt extra gremiū eccleſie ꝛ cōionē fideliū vltra illud ſeptenniū tādiu commoret donec de crimine ipſo congruā egerit penitētiā arbitrio ſacerdotis nunq̄ꝫ ſe in diuinis commiſcē
3 do.vt dicto.c.hoc ipſum.†Sꝫ de iure canonico in foro contentioſo in clerico erit ꝑpetua depoſitio ab altaris miniſterio ab oī ordine ſacro ac omniū beneficiorum ꝛ officiorū perpetua priuatio vt eſt caſus in.d.c.vt clericorū.in principio.de vit.ꝛ honeſta. cleri.ꝛ ibi Abb.ꝛ.c.clerici.de exceſſ.prelat.ſi vero ſit laicus excommunicatur ꝛ a cetu fideliū omnino expellitur dicto.c.clerici.in fi.
4 ¶ †De iure autem ciuili ꝑ iſto crimine eſt pena capitis.l.cū vir. C.de adulte.contra quod crimē ꝛ eiꝰ reos Imperator in dicta.l. cū vir multum fortiter exclamat atq̄ iraſcit propter eius ſummaꝫ turpitudinem dicēs iubemus inſurgere leges armari iura gladio cōtra huiuſmodi facinoroſos homines qui audēt peruertere ordinē nature: ꝛ eſt adeo turpe ſcelus quod non proficit ſcire ꝛ nefas quodammodo loq̄ de ipſo: ꝓpter quod dicit Pōtifex quod venit fames terremotus ꝛ peſtilētie: ꝛ primum ira Dei in filios diffidentie.vide tex.in.d.c.vt clericorum. de vi.ꝛ hon.cle.ꝛ.xxxij.q.vij.adulterij malū.c.flagitia ꝛ.c.offerebat Loth.ꝛ.c.clerici de exceſſ.prelat.

¶ Summarium.

1 ☞ Fornicatio ſimplex qualiter
puniatur.
2 Nomē iſtud fornicatio eſt nomē
generis comprehendēs omnes
ſpecies coitus illiciti.
3 Fornicatio ſimplex qualiter ſi cle-
ricis puniri dicatur.
4 Coitus meretriciꝰ de iure ciuili
ꝑmitit tā q̄ꝫ oīno impunibilis.
5 Coiēs cum meretrice agnata pe-
nam inceſtus incurrit.
6 Cōcubina q̄bꝰ caſibꝰ dicat ltīma
vt illiꝰ filij ſuccedāt pr̄i ab iteſta.

1 NOno q̄ro† quid de ſimplici fornicatione hita cū muliere ſoluta ꝛ impudica aut cū publica meretrice q̄ publice extat parata: qua pena hmōi cri

reꝰ puniꝭ. dic ꝙ de iu. cañ. in foro ꝯſcie pp vitiũ icõtinẽtie illa ſeptẽnali. pniavel forſan mioris ſacerdotis arbitrio ſubijciꝭ. xxxij. q. ij. hoc ipm. xxv. q. j. pdicãdũ. ꝛ. xxx. q. vij. c. adulterij. xxxij. q. iiij. c. meretrices. ꝛ. xxxvij. q. j. lex illa. vbi tex. enũcrat qnq; ſpẽs cris carnalis coitus q̃ fiũt cũ mulieribus naturaliter. vbi dr qꝺ lz ſm q̃rũdaꝫ
2 opin. ꝛ hoc nomẽ fornicatio ſit nomẽ gñis ꝯphendẽs ſub ſe oẽs ſpẽs illicit coitꝰ de qbꝰ. ſ. ꝛ tũc dr poni vt genꝰ ꝯphẽdens ſub ſe oẽs ſpẽs pdictas. xxij. q. iiij. c. meretrices. ꝛ. c. ſe. ꝛ. xxx. q. ij. hoc ipꝫ. ppe ſi. Quãq; idẽ nomẽ fornicatio ponit vt ſpẽs qua ꝯtineꝭ coitꝰ habitꝰ p viꝝ ſolutũ cũ mliere ſoluta ꝛ impudica aut cũ publ. meretrice. ita dr text. in. d. c. meretrices.
3 xxxij. q. iiij. ¶ †De iu. aũt cañ. ĩ foro ꝯtētioſo olī erat pẽa depõnis ꝛ priuationis in clerico. 8 2. diſt. pſbyter. hodie tñ ẽ minor. ſ. ſuſpẽſiõis aut pecuniaria vt hic arbitraria: ꝛ p Abb. i. d. c. vt clericoꝝ. in. xij. col. ꝺ vi. ꝛ hone. cle. Hec em̃ q̃ diximꝰ hñt locũ i clerico. laicꝰ ꝟo alr puniꝭ arbitrio iudicis qñ q; pẽna pecuniaria: qñq; alia: vt.
4 d. c. Abb. i. d. c. vt clericoꝝ. ¶ †De iure ꝟo ciuili iſte coitꝰ meretricis: vel alterꝰ mulieris ipudice ẽ pmiſſus ꝛ penitꝰ ipunibilis: vt. l. j. ꝛ. C. de ꝯcubi. ꝛ p Bart. i. l. verũ. ff. de fur. ꝛ idẽ bar. i. l. iij. in pn. ff. de ꝯd. ob tur. cau. †Sꝫ añq̃ ad vlteriora pcedã nõ obmittã nota.
5
ꝟbũ qꝺ dixit Sal. i. l. q̃ adulteriũ. C. de adul. qꝺ ſi qs fornicatꝰ fuerit cũ meretrice q̃ erat ꝯgnata ipſius viri ꝯcũbẽtis icurrit penã inceſtꝰ. ipſe vir ſi ſciẽter ꝯmiſcuit ſe cũ illa. Secꝰ aũt ſi ignorabat illã eſſe eiꝰ ꝯſanguineaꝫ: qꝛ iſto caſu nõ puniꝭ etiã de iceſtu. ita tꝫ Sal. in. d. l. q̃ adulteriũ. ꝛ rõ ẽ: qꝛ vir nõ dabat operã rei illicite: ſed pmiſſe. d. l. verũ. i ſi. ꝛ ibi Bar. ff. de fur. ꝛ Bar i. d. l. iij. i pn. ff. de ꝯdi. ob tur. cau. ꝛ. l. graccꝰ. C. de adul. iõ iſto caſu attẽdiꝭ potiꝰ illud qꝺ erat i opiniõe q̃ illud qꝺ ẽ i ꝟitate. l. j. §. diuꝰ. ꝛ. l. diuus. ꝛ. l. in lege cornelia. ff. ad leg. cor. de ſica. qñ ꝟo a pncipio dabat operã rei illicite: tunc ſuccedit ꝛ viget alia rõ ꝯria de q̃ p Bar. in. l. ſi adulteriũ cũ iceſtu. ff. de adul. ꝙ plus valet illꝺ qꝺ eſt in ꝟitate q̃ illꝺ qꝺ erat in opiniõe de q̃ late diximꝰ. ſ. in. ꝑrio. q. xl. i materia pocui laborationis ꝛ amatorij: hec tñ pcedũt de iure ciuili: q̃ meretricis. ꝛ ꝯcubine coitꝰ ẽ ipunibilis vt. ſ. ſꝫ de iure cañ. q̃ ois ꝯcubitꝰ pter q̃ vxoriꝰ dr eẽ dãnatꝰ. xxxij. q. iiij. c. meretrices. putarẽ hře locũ ſcꝺam rõaꝫ de q. ſ. ꝛ ꝙ ignorãtia nõ deberet ipm excuſare attẽdo qꝺ dabat operã rei illicite ꝛ dãnabili. d. c. meretrices pq̃ facit doctrina Bar. in. d. l. ſi adulteriũ cũ iceſtu ꝛ qꝺ hꝭ i. c. ſi. de homici. li. vj. nec excuſaꝭ pp turpitudiñẽ vite ipſiꝰ mulieris: qꝛ turpitudo illa verũ qꝺ excuſat virũ a pena adlterij vl ſtupri: nõ aũt a pena iceſtꝰ q̃ iferꝭ rõne ſanguinis: qꝛ p turpitudinẽ vite illiꝰ iura ſanguis nõ tollũt: ita
6 dr ipſe ibi quez vide ꝛ no. ¶ †Et ad ea q̃ diximꝰ. ſ. de ꝯcubina retẽta i domo: nota qꝺ vt aliqua dicaꝭ legitima cõcubina q̃ retineri poſſit impune de iure ciuili: ꝛ cuiꝰ filij dicanꝭ veri naturales ꝛ ſuccedãt pr̃i illis duabꝰ vncijs ab inteſtato: vt in aut. qb mo. na. effi. ſui. in pn. ꝛ i ſi. pl̃a ſ requirunꝭ de qbꝰ

p.d.Jo.dana.i ru.extra.de adul. ſ.ij. col.

Summarium.

1 Rapt⁹ mlier ab vtroq; iure detestaꝛ ꝛ grauiſſimū crimē reputaꝛ
2 Raptores mulierum quibus penis adiudicentur.
3 Raptui interuenientes eque cum raptore puniuntur.
4 Soci⁹ differt a sequace ꝛ ecōtra.
5 Aſſociās crimine ſum licet nihil agat nihilominus tenetur.
6 Receptator mul. rapte q̄lr pūiaꝛ.
7 Filij aut parētes mulieris rapte an īpune poſſint raptorē occideꝛ.
8 Iniuria viri de familia il ata censetur toti familie facta.
9 Diſpō legis vnice. C. de rap. vir. an locum habeat in rapiēte masculum libidinis cauſa.
10 Jura p̄mittūt ꝯſanguineo ꝯſāguineū defēdere ꝛ īpune ꝓpugnare.
11 Aſſociātes raptorē poſt raptum cōmiſſum qua pena teneantur.
12 Preſtās opem malefactori poſt factū min⁹ pūiꝛ q̄ ſcō īteruenıēs.
13 Auxiliū ꝛ fauorē malefactori p̄ſtantes diuerſimode cōſideranꝛ
14 Cōſulens vel ꝑſuadēs malū qua pena teneantur.
15 Statutū puniens auxiliū ꝛ opez maleficio preſtantes an includat conſulentes.
16 Dictio q̄ıı eſt nota ꝓprietatis.
17 Verbum videꝛ quid importet.
18 Statutū puniēs auxilium p̄ſtantes malefactorib⁹ q̄s cōp̄hēdat.
19 Conſulenti an facto non ſecuto pena imponatur.
20 Crimē manifeſtum grauius punitur q̄ occultum.
21 Cōſulens malefactorē aſſuetum qui nihilominus etiā abſq; cōſilio male feciſſet an penā icurrat.
22 Argumētū cōtra legē nō ꝓcedit.
23 Perſuaſio pōt tā in bonam q̄ in malam partem ſumi.
24 Perſuadēs crimen an liberetur reuocatione ſi ſequatur effect⁹.
25 Opem vel fauorem actui prebere qualiter quis dicatur.
26 Opem vel fauorem p̄bens alicui actui duplr conſideratur.
27 Opē alicui actui ſcienter p̄bens tenetur etiā actu nō cōſummato.
28 Opem actui malo cōcomitāter prebens tenetur.
29 Opē p̄ſtās poſt cōmiſſum maleficiū diuerſimode cōſideratur.
30 Incarcerati omnimoda defēſio permittitur.
31 Aduocatus ēt ſciēter cū excōicato cōicās an icidat excōicationē
32 Cōciliū ad finē licitum tēdēs nō reprobaꝛ qualitercūq; etiā fiat.
33 Supplicatio nō ꝓcedit ꝓ dānatis crimine leſe maieſtatis.
34 Diſpō legis vnice. C. d nili agge. nō rūpen. quo caſu locū nō h̄eat.
35 Statutū de nō p̄ſtādo opē bannitis nō includit eos q̄ charitatiue ꝛc. hoc faciunt.
36 Pena opē p̄ſtātib⁹ adiudicata qualr ſint commēſuranda.
37 Pluriū opē preſtantium an pena eſſe debeat vniformis.
38 Rapiēs virginē vł viduā vł nuptā de domo p̄ris quā penā icurrit.
39 Rapiēs ſeruā aut libertinā alterius capitis pena punitur.
40 Sponſus ſuā ſpōſam rapiens an veniat puniendus.
41 Mulier rapiens virū an puniaꝛ pena legis de rapt.
42 Vir rapiēs aliū virum cā libidinis qualiter puniatur.
43 Conſenſus parētum an debeat nuptijs filie interuenire.
44 Puella an poſſit nubere raptori ei⁹ de parētū cōſenſu.

45 Pena rapt⁹ an pcedat p̄ meretrice aut pluriū cōcubina rapta.
46 Rapientes ꝛ vi meretrices etiā publicas detinentes tenent actione iniuriarum.
47 Meretrix penitens an rapi dicatur.

1 Decimo † nunc videndum eſt de raptu mulieris quod quidē eſt graue ꝛ longe deteſtabile crimen ꝛ iura maxime ciuilia ipſum vehementer abhorrent quod patet ex arrocioribus penis que contra raptores ipſos eorūq; cōplices ꝛ ſequaces iura ſtatuerunt vt.l.vnica.C.de raptu.virg.vbi ptz quod nedum puniunt raptores monialium ſacratarum verum etiam virginū laicarū nuptarū ꝛ viduarū honeſte viuentiū ac etiam ſpōſarū mulierū.ita qꝺ non liceat ipſi ſponſo propriam ſponſam ex domo parē tum rapere ſeu violenter abſtrahere ꝛ ad eius domū adducere.ꝛ quid de viro rapiente vxorem ppriam cū qua contraxerat ꝛ conſummauerat matrimoniū an puniatur penis de quib⁹ in.d.l.vnica:ꝛ quid de eo qui rapuit meretricē cauſa libidinis aut cōcubinam ſeu aliā impudicā mulierem an comprehēdatur in.l.predicta vt illis penis ſubijciatur vel alijs ꝛ quib⁹. ¶ Pono igit primo caſum qꝺ Tici⁹ armatus et aſſociatus Meuio Baio ꝛ Sempronio ingreſſus fuit in monaſterio ſancte Catharine ex quo violenter vna cum ſocijs predictis rapuit quandam venerabilem monialē profeſſam ſororem Luciā nuncupatam quam ſic raptam ex dicto monaſterio extraxerūt illamq; duxerunt ad domum Pamphili et dum ipſam monialem raptā adducerent in itinere occurrerunt Tyberio Fabio et Pompeo qui ſimiliter preſtiterunt opem et auxilium prefato Ticio ꝛ illius ſocijs ad perducendum ipſam monialem ad domū ſupradicti Pāphili. ¶ † Querit modo nūquid omnes iſti ſint pariter puniendi ꝛ quibus penis. Reſpōd. quod ipſe Ticius vna cum Meuio Baio et Sempronio ſocijs in raptu pluribus penis ſubijciuntur et primo quod ſi in flagranti crimine fuerint a parentibus conſanguineis tutorib⁹ curatorib⁹ dñis vel patronis rapte mulieris dephenſi poſſunt impune interfici et vltra hec capite puniūtur:ꝛ omnia eorū bona publicant ꝛ applicantur dicto monaſterio ex quo monialis rapta reperit vel in quo pfeſſa erat.l.vnica.C.de raptu virg. † q̄bus penis nedū ipſe ꝛ eius principalis vex etiā Meuius Baius ꝛ Sēproni⁹ eius ſocij ꝛ adherentes q̄ in ipſo rapto interuenerunt ꝛ dcō Ticio opē ꝛ auxiliū preſtiterunt puniūtur ꝛ perpetua omnes notantur infamia.d.l.vnica.vnde Bal.in.d.l.vnica.ſup iſto verbo dicit. † nota qꝺ dña eſt inter ſociū ꝛ ſequacē quia ſocius eſt ille qui principaliter vadit ad maleficium pp ſe ꝛ ſic pro intereſſe ſuo.Sequax vero eſt ille q̄ vadit pp aliū ꝛ pro alteri⁹ intereſſe vt habet in Cle.j.de pen.vbi eſt glo. not.que declarat q̄s ſit ſocius q̄s ſequax:ꝛ quis ille qui dat conſilium auxilium vel fauorem et q̄s illorū dr grani⁹ delinquere ꝛ maiori pena dignus exiſtat. ¶ Item nota ſm eundem Bal.ibi quod

Margin numbers in right column: 2 (beside "dum eſt de raptu"), 3 (beside "propriam ſponſam"), 4 (beside "nam ſeu aliā impudicā").

eo ipſo q̄d quis aſſociat aliquem
ad actū aliquē videt̄ ſibi dare au-
xilium abſq; eo quod aliquid fa-
ciat in eius fauorem quod eſt ve-
rū dicit ipſe de auxilio fauoris nō
de auxilio facti q̄ñ nihil fecit naʒ
p̄ hoc ille qui aſſociat̄ propter aſ-
ſociantis p̄ñtiam fit audacior et
eius aduerſari9 efficit̄ timidior.
5 ¶ †Ex quo infertur quod ſi Ga-
ius armatus aſſociauit Ticiū ad
inſultandum vel occidendū ali-
quem licet ipſe Gai9 nihil fecerit
ſed ſolū inſtetit ibi p̄ſens armat9
dicit̄ dediſſe auxiliū ꝛ fauorem di
ctio Ticio ratione predicta quia
ex ipſius p̄ñtia Ticius inſultans
fit audacior: inſultatus vero effi-
citur timidior. ꝛ hoc tenet Bald.
in.l.raptores.in.ij.col.C.de epiſ.
ꝛ cler. ꝛ Sali.in.d.l.vnica.C.de ra
ptu virgi. Adde Sozi.in conſilio
157.incipiēte conſultatio ver.iij.
oſtendit̄ in.ij.parte fo.xj.vbi hoc
6 idem tenet. ¶ †Sequitur in The-
mate quod Ticius cuʒ ſocijs mo
nialem raptam in domo Pam-
phili introduxerunt et ibi illam
tenuerūt quero qua pena punia-
tur iſte Pamphil9: qui raptores
ipſos cum moniali ſcienter rece-
ptauit? dic q̄ pena capitis dunta-
xat punitur abſq; bonorū publica
tione vt.d.l.vnica.§.penas autē.
vbi dicit quod illi dūtaxat qui ra
ptui interfuerunt ꝛ principali ra-
ptori aſtiterunt illis tribus penis
puniuntur.ſ.pena capitis perpe-
tue infamie ꝛ oim bonorū ꝯfiſca-
tiōis ſiue publicationis: ꝛ iſti oēs
poterunt a parentibus cōſangui
neis tutorib9 ꝛ curatorib9 a dñis
vel patronis mulieris rapte ipu-
ne occidi ſi in illo flagranti fue-
rint dep̄hēſi. ꝛ dicūt Bal. ꝛ Sali.

in.d.l.vnica q̄d hec facultas ſiue
7 licētia occidēdi dī ꝯceſſa† etiaʒ fi-
lijs ꝛ nepotibus mulieris rapte
lʒ text.illos non exprimat ꝛ hec
virtute eiuſdē vel maioris rōnis
que viget in filijs ꝛ nepotibus q̄
in alijs cōſanguineis et agnatis.
8 ¶ Ex quo dcō notāt ibi Bald. ꝛ
Sali. q̄d iniuria facta vni de do-
mo vel de familia cenſetur eſſe fa
cta toti familie ꝛ conſanguinitati:
vnuſq́ſq; poterit iniuriā ſuā vin-
dicari ꝛ id iſto caſu null9 de con-
ſanguinitate poterit eſſe teſtis in
hmōi cauſis: hoc tñ intellige vbi
eſſet cōſuetudo q̄d oēs de familia
ſiue de conſanguinitate reuocare
ſoleant ad animum ſuū iniuriam
factā cōſanguineo vel alteri de fa
milia ſm Cy.in.d.l.vnica. p̄ quo
facit text.in.l.j.C.ſi rector puinc.
ꝛc. ꝛ.C.ſi quacun. predi.poteſta.
9 l.j. ¶ †Ex hoc etiam nota ſm Sa
lic.ibi dū queritur an facultas il-
la occidendi p̄ſtita cēſeat̄ illis p̄-
ſonis de q̄bus ibi ꝯ raptores ma-
ſculoꝝ q̄ñ rapiunt maſculi cā libi
dinis ꝛ cōcludit q̄d nō nec pene
illi9 legis inferunt̄ ꝯ ipſos Bal.
tñ ibi tenet cōtrarium quod illa
lex ꝛ illius pene habeant locum
etiam contra rapientes maſculū
ꝛ dicit eſſe caſuʒ ibi in dicta.l.vni
ca.in fin.ſed textus ille hoc non
probat: dū enim loquitur de ma-
ſculis ꝛ feminis eiſdem penis pu
niendis: loquitur de his qui aſſo
ciarunt ſiue ꝯcederunt auxilium
raptori: ꝛ ſic de perſonis delin-
quentibus: non autem de illo
qui paſſus fuit rapinam: et ideo
puto opi. Salice. et ſequacium
eſſe veriorem maxime: quia lex il-
la eſt multum exorbitans ꝛ odio-
ſa: vt dicit ibi Salice. bene verum

eſt q non ſolum parentibus τ cõ
ſanguineis verum etiam et ami-
cis licet huiuſmodi violentie τ ra
pine reſiſtere: et ipſos violentos
raptores etiam armis propulſa-
re atq abijcere cũ moderamine
tamẽ inculpate tutele: vt dicit ibi
10 gloſ. in. d. l. vnica. ¶ †Per cuius
doctrinã decidit alia queſtio val
de notabilis. Quod quotieſcunq
aliquis eſſet inſultatus a pluri-
bus quod parentes et conſangui
nei ipſius inſultati: et omnes qui
ſunt de illius familia poterunt li-
cite et impune inſultãtibus ipſis
reſiſtere et illos propulſare etiam
cum armis τ ſi quem offenderint
vel occiderint in tali propulſatio-
ne: et reſiſtentia non tenentur de
homicidio nec alia pena dum-
modo id fecerint cum modera-
mine inculpate tutele: q2 iura per
mittunt cõſanguineo conſangui-
neum ſuũ defendere. ita dicit Sa
licet. i. dicta. l. vnica. vbi dicit qđ
iſtud etiam tenet gl. ibi τ glo. in. l.
11 vt vim. ff. de iuſt. τ iure. ¶ †Sequi
tur nunc videndum quibus pe-
nis puniuntur Tyberius Fabius
τ Pompeius qui ticinum raptorẽ:
τ ſocios poſt commiſſum facinus
aſſociarunt ad domũ ſupradicti
Pamphi. l. τ breuiter dicas quod
iſti puniuntur pena capitis dun-
taxat abſq bonorum publicatio-
ne. vel infamia: dicta. l. vnica. §. pe
nas. ¶ Et nota quod iſti non poſ
ſunt a parentibus τ ↄſanguineis
mulieris τ alijs perſonis de qui-
bus ibi impune interfici vel offen
di ſicut alij ex quo non dicuntur
comperti in flagranti crimine:
quia iſti poſt commiſſum crimen
12 interuenerunt. ¶ †Et quo dicto
nota hoc vnũ qđ eſt ſumme notã
dum quod hi qui preſtiterunt au
xilium τ fauorẽ malefactori poſt
commiſſum crimen aſſociãdo il-
lum τ illi fauendo eundemq de-
fendẽdo mitius puniuntur: quã
illi qui delicto ſiue homicidio in-
terfuerũt licet nihil fecerint. hoc p
batur in dicta. l. vnica. ſecundum
quod illam declarat Bald. ibi. τ
Ba. d. in dicta. l. raptores. C. de
epiſco. τ cleri. τ Salice. in dicta. l.
vnica. in ver. ceteros. in. xi. parte
ſui commenti in. iiij. columna in
princ. hoc idem expreſſe dicit: qui
bus adde. d. Sozin. in cõſil. clxij.
incipiente cõſultatio iſta. ver. iij.
oſtenditur. in ſecunda parte fol.
xi. vbi hoc idẽ tenet. quod an ſit
verum: ſimpliciter patebit ex in-
13 fra dicendis. ¶ †Iſtorum enim q
preſtãt auxilium τ fauorẽ princi
pali malefactori plures ſunt ſpe-
cies: ſecundum quod notat gloſſ.
in Clem. j. de penis τ ſupra alias
tetigi verbum eadem. q. quorum
quidam dicunt ſocij ipſius prin-
cipalis qui principaliter vadunt
propter ſe. quidam alij dicuntur
adherentes et ſequaces qui ve-
niunt propter alium τ p alterius
intereſſe quidã ſunt perſuaſores
τ cõſultores qui perſuaſionibus
τ conſilijs ſuis animum τ auda-
ciam preſtant principali malefa-
ctori ad dictum maleficium per-
petrandum. quidam alij dicũtur
mandatores qui hoc mandãt ex-
preſſe: vt fiat maleficium: τ hi oẽs
ſunt diuerſi: diuerſiſq penis pu-
niuntur. videamus igitur de quo
libet: et vt ſeruemus ordinem na-
ture videbimus primo de his
que precedunt factum hoc eſt
que ſunt ante factum quod eſt
conſilium: τ perſuaſio ad malefi-

14 pium perpetrādum. ¶ † Et ideo 3 primo quero an perſuadens vel conſulens puniatur: ꝛ qua pena facto ſecuto: ꝛ quid ſi factum nō fuerit completum in totum ſed ꝑ parte: ꝛ quid ſi nihil actum ſit an perſuaſor ꝛ conſultor puniantur ꝛ qua pena ꝛ anteq̄ ad vlteriora
15 deueniam. ¶ † Quero an ille q̄ conſulit ꝛ perſuadet dicatur ꝑſta re opem ꝛ auxilium maleficio ita quod ſi ſtatutum imponit penā preſtanti opem ꝛ auxilium malefactori ſiue maleficio: comprehendat etiam illum qui perſuadet. et conſulit Salice. in. d. l. vnica. in iiij. colum. arguit ad partes primo quod ſic ſecundū auctoritatē catholicū ꝛ quorundā humanarum literarum profeſſorū: demū auctoritate iuris concludit ꝙ nō quia largo ſumpto vocabulo et improprie dicitur preſtare opem ꝛ auxilium ille qui perſuadet ꝛ cōſulit. ꝛ pro hoc adducit textum in l. qui ſeruo. in primo ꝛ ſecundo reſponſo. ff. de furt. vbi dicitur, ꝙ ille qui ꝑſuaſit ſeruo alieno vt fugeret ꝛ furtū faceret ſecuta fuga ꝛ facto furto: qui perſuaſerat tenetur domino actione furti: quaſi ope ꝛ conſilio eius furtum fa-
16 ctum fuerit. † dictis enim quaſi eſt nota improprietatis vt not. in l. ſecunda. ff. de vſufruc. ear. rer. q̄
17 vſu conſu. ꝛ ſimiliter † verbum videtur de quo in. d. l. qui ſeruo. denotat ſimilitudinē ꝛ improprietatem: vt. l. non videtur. C. de in integ. reſt. titulo generali. ꝛ ſic cōcludit ipſe Salice. quod qui conſulit ꝛ ꝑſuadet de ſtricta ꝛ propria ſignificatione vocabuli non dicitur preſtare opem ꝛ auxilium: ꝛ ꝑ conſequens dicas quod non cō prehenditur † in ſtatuto imponente penam preſtantibus opem et auxilium: quia ſtatuta ipſa ſunt exorbitantia: ꝛ vt plurimū odioſa: ꝛ non debent extēdi ad caſum improprium: ſed proprie et ſtricte intelliguntur. l. ſecunda. C. de noxa. l. quicquid aſtringende. ff. de verb. oblig. c. ſi papa. de priuileg. lib. vj. per Barto. in. l. omnes populi. in. vi. q. ꝑncipali. ff. de iuſt. et iur. cum multis ſimilibus. Reuertor nunc ad queſtionem noſtram an perſuaſor et conſultor puniatur ꝛ qua pena? ꝛ dic aut lex vel ſtatutum imponit certam penā perſuaſori ꝛ conſultori facto ſecuto ꝛ aliam vel nullam penam facto non ſecuto: et tunc ſeruanda erit lex prout clare loquitur: aut ſtatutū vult ꝙ puniatur cōſulens ꝛ perſuadēs: ſed nullam exprimit penam: ꝛ hic aduerte aut ſumus in atrocioribꝰ ſiue minoribus criminibus: et ſi querimus an facto demum ſecuto puniatur vel facto etiam non ſecuto dummodo tentando peruenerit ad actum proximum facto. Primo caſu dic quod regulariter punitur conſulens et perſuadens eadē pena qua principalis delinquens puniretur facto ſecuto vt. l. nihil. ff. ad leg. cor. de ſicar. l. vtrū. ff. ad leg. pompe. de paricid. ꝛ. ff. ad turpil. l. prima. §. incidit. ꝛ. l. ſi quis non dicam ra-
19 pere. C. de epiſcop. et cleri. † hoc plus eſt in atrocioribus: quia facto etiā non ſecuto infertur pena conſulenti dicta. l. ſi quis nō dicā rapere: ſed cōtra hoc eſt qđ notatur in dicta. l. vnica de rapt. virg. in. §. penas. ver. ceteros. vbi dicit quod perſuadens ꝛ conſulens nō punitur eadem pena ſicut prin-

cipalis raptor: ſed minori. ſ. pena capitis dumtaxat vt ibi dicit: ſed dic quod ideo ibi punitur minori pena: quia lex ibi impoſuit penã certam a qua non eſt recedẽdũ: vt ſupra diximus: alias ſi nõ fuiſſet declarata certa pena eadem puniretur ſicut principalis. ita dicit Salice. in dicta. l. vnica. ¶ Secundo vero caſu quando ſumus in minoribus criminibus vel in nõ atrocioribus et tũc dic ſi ſtatutum nõ imponit certã penã: ſed mandat ipſum puniri punitur eadem pe-
20 na per ea que proxime dixit. †fallit tamen hoc quando delictum propter aliquam qualitatem vel accidens diceretur grauius in perſona delinquẽtis prout eſt furtum manifeſtũ quod grauius punitur quam non manifeſtũ: itẽ ſi ex forma ſtatuti delictũ eſſet magis punibile facto in vno loco quam in alio loco vel vno tempore magis quam altero: vel ſi diceret ſtatutum quod ſi reus inquiſitus negauerit cõtenta in inquiſitione puniatur in duplum: vt. l. contra negantem. C. ad leg. aqui. quia tunc conſultor non punitur ſicut delinquens: ſed pena ſimplici: vt. ff. de furt. l. qui ſeruo. in prin. et. l. is qui opem. eodẽ titulo et ibi Bart. ¶ Predicta etiam limita eſſe vera quando principalis qui fecit delictum nõ fuiſſet alias facturus niſi preceſſiſſet conſilium et perſuaſio illa: quando autem erat alias omnino facturus dic
21 vt infra dicam. ¶ †Quero nũc quid ſi delinquens erat alias omnino facturus id quod fecit: an iſto caſu perſuadens vel conſulens puniatur: quidã dixerunt quod non quia iſto caſu cõſulens non fuit cauſa delicti: vt. in. l. non ſolũ. §. ſi mã dato. in ver. attilicinus: ff. de iniur. ſumpto argumẽto a cõtrario ſenſu. ibi enim dicitur quod perſuaſit alicui nolenti inferre iniuriam facere dicitur ibi: quod tenetur perſuadens ac ſi ipſe feciſſet. ratio eſt quia ille qui fecit iniuriã non erat alias facturus ergo ſi facturus erat non tenetur. pro quo facit etiã textus in. §. ope. inſti. de obli. que ex delict. naſ. et hanc opinionem videtur tenere gloſſ. in. d. ver. attilicinus. Quidã alij tenuerunt contrariũ quod omnino cõſultor vel perſuadens teneatur etiam ſi delinquens illud alias facturus erat quia non debuit conſultor et perſuaſor malo conſilio ſuo iniquo viro augere malitiam et animũ ad delinquendum. et iſte eſt textus not. vbi eſt caſus in. l. j. §. perſuadere. in fi. ff. de ſer. corru. et ibi gl. et hoc etiã tenet Salic. i. d. l. vnica. C. de rap. vir. cum hac tamen diſtinctione quod vbi delinquens non erat alias facturus perſuaſor teneatur eadem pena ſicut principalis per ea que ſupra proxime diximus: vt dicto §. perſuadere. niſi in lege vel ſtatuto reperiretur certa pena expreſſa quo caſu illi ſtandum erit per ea que ſupra diximus. et not. in. d. l. vnica. §. penas. ver. ceteros. ſi vero erat malus de per ſe et illud delictum erat alias omnino facturus. et iſto caſu ſimiliter tenetur perſuadens: ſed minori pena quam iudex ſecundum qualitatem facti et conditionẽ perſone arbitrabitur maiorem aut minorem: et ſecundum etiam vehementiam et magnitudinẽ perſuaſionis et cõſilij: alias enim ex leui verbo perſuaſiuo enunciatiue aut iocoſe forſan prolato quis non tenetur nec dicere

tur ꝓpter hoc opem preſtitiſſe.d. §.ope.inſti. de obli.que ex delic. naſ.⁊ iſtius opinionis fuit etiam Dyn.in.c.nullus ex conſilio. de reg.iur.lib.vi.hoc idem videtur ſentire Barto.in.l.j.§.incidit.ff. ad tur pil.qui tex.in inſtigante loquitur quod idem eſt ſicut perſuadent vt dicit Salic.in dicta.l. vnica. Et non obſtant ea que ſupra dicebantur in.d.§.attilicin9.
22 arguendo a contrario ſenſu †quia illud argumentum nunquam procedit quando tenderet contra legem: vel eſſet alteri legi contrarius.vt.C.de condi.incer. l. ſi quis patrē.quod etiam tenet Salicet.
23 ibi. ¶ †Hec tamē omnia que ſupra dixi de conſulēte ⁊ perſuadēte intellige de illo qui malā perſuaſionem aut cōſilium dedit ad effectum vt maleficium fieret nō autem de eo qui dat bonum conſilium vel bonam perſuaſionem. quia iſtud nomen conſilium: ⁊ perſuaſio in dubio poteſt adaptari ad bonum ſicut ad malū: et ideo non dicitur nec preſumitur malū niſi ſit adiecta illa qualitas mali vt.d.l.j.§.perſuadere. ⁊ alias diximus ſupra lib.ij.q.x. vbi dictum fuit de veneno quod ſimiliter poteſt comprehēdere bonum ⁊ malum venenum:vt.l.iij. in princip. ⁊.§.adiectio.ff. ad legem cornel. de ſicca.⁊.l.j.§.dolum.ff.de dolo.
24 ¶ †Quero nunc quid ſi perſuadens aut conſulens reuocauit conſilium ſuum an delicto ſecuto teneatur? Dic breuiter aut loquimur in mādante: aut conſulente. primo caſu ſufficit ſimplex reuocatio mandati ad euitādū penā: ita quod perueniat ad notitiam mandatarij: vt.l.ſi mandaſſet. ff. manda.⁊ per Salice. plene in.l. nō ideo minus.in.iiij.q. C.de acc. accu. Secundo vero caſu.nō ſufficit ſimplex reuocatio quinimo neceſſe eſt ꝙ expreſſe fiat contraria perſuaſio ⁊ ſic expſſa diſſuaſio ⁊ conſiliū diſſuaſiuū ⁊ negatiuū prebeat illi q̄ facturus erat delictum: ita quod veriſimiliter ⁊ probabiliter credatur quod ille non ſit amplius facturus: nec adhuc ſufficit: ſed habet neceſſe ſi vult euitare penas denunciare ⁊ ⁊ notificare iſta illi contra quem datum erat conſilium vt caueat ab illo q̄ querit ipſum offendere ⁊c.ita not.dicit Inno.in.c. ad audientiā.de homicid.ꝙ trāſumptiue poſuit Bartol.in.l.non ſolū. §.ſi mādato.ff. de iniur. ⁊ idē tenet etiā Sali.in.d.l.vnica.in ver. quero quarto.in.v. col.diuerſitatis enim ratio poteſt eſſe iſta ſm eum quia mandatum proceſſit ſolum gratia mandantis tantū. d. l.nō ſolum.§.ſi mandato: ⁊ veriſimile eſt ꝙ mandatarius qui facit pro alio ⁊ non pro ſe ſtatim audita reuocatione ceſſet ab opere. Perſuaſus vero ⁊ conſultus qui pro ſe agit nō ſic facile ſe abſtinebit ab opere quod perficere intēdit argumen.l.ij. ff. manda.⁊.l.j. §.perſuadere.in fi.ff.de ſer.corru.
25 ¶ †Et quoniam diximus ſupra de his que preſtant opem fauoris cuius opis fauor denotatur: ⁊ intelligitur eo ipſo quod quis eſt preſens maleficio licet nihil aliud agat: quia per illius preſentiam inſultans ſiue delinquēs efficitur audacior: aduerſarius vero efficitur timidior: vt latius diximus ſ. ¶ Reſtat nunc videre de his q̄ preſtant opem miniſterij et ad-

intori corporaliter. Circa quod distingue aut quis preſtitit opē
26 ſcienter † aut ignoranter: ſi ignoranter quia non putabat qui preſtitit opem illū cui preſtitit velle male facere et non tenetur: qꝛ ignorantia facti illum excuſat: nam in delictis ignorantia facti admittitur regulariter: quando quis non habuit animum delinquendi. l. prima. §. diuus. ff. ad legem corne. de ſica. l. cū qui duas. C. de adulte. l. qui contra legum. C. de inceſt. nupt. l. item apud labeonem. §. ſi quis virginem. ff. de iniurijs. et per Dyn. in. c. nullus ex conſilio. de reg. iur. ¶ Aut preſtans opem ſciēter preſtitit: ⁊ tūc aut preſtitit opem maleficio irregulari fiendo ⁊ non tenetur: vt. l. qui ſeruo. in principio. ff. de furt. ita dicit Salice. in dicta. l. vnica. in verſi. nunc tranſeamus ⁊c. ſed aduerte: quia textus ille in dicta l. qui ſeruo. loquitur in perſuadēte non in opē preſtante de hoc nos loquimur hic: et ideo dubito ſatis de iſta deciſione ſuper qua poteris cogitare: aut maleficium erat regulare. et tunc diſtingue aut nos loquimur de ope ⁊ auxilio preſtito ante factū: aut de ea que preſtatur in facto: aut de ea
27 que preſtatur poſt factū. ¶ † Primo caſu quando ſumus ante factum ⁊ quis preſtitit opem ſcienter tenetur: vt. l. qui ſeruo. ſecundo reſpōſo. ff. de furt. et. l. ſi pignore. §. qui ferramenta. eo. tit. et per Bart. in. l. is qui opez. ff. de furt. ⁊ vide textuz in. l. fi. C. de diſcuſſ. lib. x. ⁊. ff. de adult. l. qui domum. ⁊. l. vtruz. ff. de paricid. ⁊ per Salic.
28 in. d. l. vnica. in. vſ. colū. ¶ † Secundo vero caſu quando preſtatio opis fit tempore maleficij: vt quia preſtans concomitauit delinquentem ad patrādū delictū et nulli dubiuz eſt quod punitur: vt dicta. l. vnica. C. de rapto. virg. in ver. neigitur. ⁊ ver. penas autem. ⁊. l. ſi quis non dicam rapere. C. de epiſco. et cleri. ⁊ ibi Bal. ⁊ Bald. etiam in dicta. l. vnica. vbi etiam Salicetus idem tenet.
29 ¶ † Tertio autem caſu quando preſtatio opis fit poſt commiſſuz delictum et hic aduerte: quia diuerſimode fit preſtatio opis delinquenti poſt cōmiſſum crimē: quod fit quatuor modis. Et primo interdum quis preſtat opem delinquenti vt euadat per viam fuge tunc preſtās opem punitur vt dicta. l. vnica. in ver. penas autem. de rapto. virg. ⁊. l. prima ⁊ ſecunda. ⁊ per totum titulum. C. de his qui latro. occulta. ⁊. l. prima. §. quod autem. ff. de ſer. corrup. ⁊ l. is cuius ope. ff. de adul. ⁊. vide Barto. in dicta. l. is qui opez. ff.
30 de furt. ¶ † Interdum autē quis preſtat opē crimino ſo vt euadat per viam Juſtitie vt cōmuniter faciunt Aduocati: Procuratores ⁊ ſimiles: ⁊ tunc talis preſtatio opis nō eſt punibilis ſed permiſſa a iure: quia vnicuiqꝫ eſt permiſſum defendere incarceratuz: vt. l. ⁊ ſi non defendant. ff. de pe. qꝛ defenſio eſt de iure nature. l. vt vim. ⁊ ibi Bar. ff. de iuſt. ⁊ iur. facit quod no. Inno. de ſen. excō.
31 c. ſolet. † vbi dicit qꝫ Aduocatus non incidit in excommunicationem ſi ſcienter communicat cum excommunicato: quando ab eo petit conſilium in cauſa excōmu
32 nicationis. ¶ † Interdum vero qs preſtat opē crimino ſo vt eua

dat per viam gratie ſiue miſeri-
cordie ſupplicādo principi ꝑ eo:
⁊ iſto caſu ſimiliter nullam penā
meretur: quia non incumbit rei
illicite qui petit gratiam a ꝓrin
cipe: vt. ff. de pen. l. relegati. §. fin.
in fin. ⁊. l. diui fratres. in princip.
33 ff. eodem ti. ¶ † Fallit hoc in dā-
nato ꝑ crimine leſe maieſtatis:
pro quo ſupplicare non lꝫ. l. quiſ
34 quis. C. ad leg. iu. maieſt. ¶ † Fal-
lit etiaꝫ in caſu. C. de nili aggeri.
non rump. l. vnica. vbi ille qui rū
pit aggeres nili: ⁊ deuiat curſus
aquarum a loco ⁊ aluco ſuo an-
tiquo debet igne ibi concremari:
conſciū vero ⁊ auxilium illi preſtā
tes confiſcatis omnibus bonis
imperpetuum relegantur: ita qꝺ
nemini vnquam liceat pro ipſis
ſupplicare: ita dicit ibi textus: et
⁊ hoc ideo quia in lege ita repe-
ritur expreſſum: vbi aūt non eſſet
lege prohibitum non impeditur
quis nec debet puniri ſi exercet
opera charitatis erga crimino-
ſum: vnde dicunt doc. ꝙ non me-
retur penā ille etiam qui preſtat
alimoniā delinquēti qñ eſt pau-
per qꝺ eſt verū vt dixit niſi aliter
fuerit lege cautū: vt. l. quiſquis. C.
ad leg. iul. maieſta. ⁊. c. vergen-
35 tis. de heret. ¶ † Et faciunt ſecun
dum Sali. in dicta. l. vnica ad ſta
tutum quo cauetur quod nemo
poſſit bannito preſtare open vt
non comprehēdantur iſti: qui ꝓ-
pter iuſtitiam gratiam vel chari
tatem preſtant ſibi opem: ſed illi
qui contra curiā ⁊ iuſtitiam pre
ſtāt ſibi opem: vt ſupra diximus.
36 ¶ † Quero nunc in caſibꝰ in qui
bus preſtatio opis eſt punibilis
qua pena puniatur qui preſtitit:
et breuiter dic ſecūdum quod di

ximus ſupra in perſuaſione ⁊ cō-
ſilio aut eſt certa pena ſtatuta a
lege ⁊ iſta eſt ſeruanda. l. vnica. C.
de raptu vir. ⁊. l. vnica. C. de nili
agge. ⁊c. aut nulla repit̄ pena ex-
preſſa ⁊ determinata: ⁊ tunc aut
no s loquimur de his qui preſti-
terunt opem ante factum. ⁊ eodē
modo puniuntur ſicut conſulto-
res: vt ſupra diximus. aut in ipſo
facto: et puniuntur eadem pena:
ſicut principalis delinquens: vt
dicta. l. vnica. C. de raptu virg. in
§. ne igitur. aut loquimur de his
qui preſtiterunt opem poſt factū
ſicut eſt ad fugam: ⁊ tunc ſi talis
preſtatio opis cadit in aliquod
certum delictum: aut pro illo fa-
cto ſi aliqua pena certa ſtatuta a
lege ⁊ illa ſit ſeruanda: quando
vero nulla pena certa ſit a lege
ſtatuta et tunc puniatur minori
pena ꝙ ille qui tulit opem in ip-
ſo facto: vt dicta. l. vnica. C. de ra
ptu virginum. in. §. penas autem
⁊ hoc idem tenent ibi Baldꝰ. et
Salicet. ¶ † Iterum quero quid 37
ſi plures fuerunt qui preſtiterunt
opem an pena omnium iſtorum
ſit vniformis: vt ſic omnes pari-
ter vnica pena puniantur vel di-
uerſis. Et breuiter dicas quod pe
ne iſte ſunt difformes ſecundum
plus vel minus in eo ꝙ quis de-
liquerit: ita tenet Innocētius. in
c. ſicut dignum. de homicid. ideꝫ
eſt de iure ciuili: ſicut dixit Sali-
cet. in dicta. l. vnica. C. de raptu
virginum. in ſexta columna. vbi
dicit qꝺ diuerſe ſunt pene de iure
ſtatute ſecundum qualitatem au-
xilij preſtiti et prauam intentio-
nem preſtātis. vt dicto. c. ſicut di-
gnum. naꝫ ille qui dedit ope ſuo
tale auxiliū delinquenti ꝙ patra

nit et perfecit homicidium nulli
dubiū eſt ꝙ tenetur ⁊ ipſe de ho
micidio: ſi vero minꝰ peccauerit
ſecundum gradum culpe ſucce-
det pena dicto. c. ſicut dignū. ⁊ c.
vt clericoꝝ. de vita ⁊ honeſt. cle
rico. ⁊ hec ſufficiāt quo ad mate-
riam iſtius opis. reuertoꝛ nūc ad
reſiduū dicte. l. vnice: vt declare-
mus totam materiam ipſius ra-
38 ptus mulieris: ⁊ ideo. ¶ †Quero
nunc quid ſi aliquis rapuit mu-
lierem virginem vel viduam ho-
neſte viuētis aut mulierē nuptā
ex domo patris vel mariti: qua
pena puniatur. Et breuiter dicas
ꝙ tam ipſe raptoꝛ ꝙ̄ eiꝰ ſocij fau-
toꝛes. defenſoꝛes: adherentes: et
ſequaces ⁊ receptatoꝛes eiſdē pe
nis puniūtur: quibꝰ de ſupra pro
xime diximus de rapiētibus mo
nialem vt expreſſe cauetur in. d. l.
vnica. in princi. C. de raptu virg.
excepto quod bona ipſoꝝ ī iſtis
caſibus applicantur ipſis mulie-
ribus raptis pleno iure. d. l. vni-
39 ca. §. ſin autē ingenuā. ¶ †Item
quero qd ſi aliquis rapuit ſeruā
aut libertinā alteriꝰ dic ſimiliter
ꝙ raptoꝛes puniuntur pena moꝛ
tis ſed non patiuntur bonoꝝ pu-
blicationē: vt. d. l. vnica. in princ.
⁊ §. ne autē. ⁊ §. ſeq. ⁊ eoꝝ fauto-
res etiā puniūt vt ibi: excepto ꝙ
40 eoꝝ bona nō publicāt. ¶ † De-
inde ꝗro qd ſi ſpōſus rapuit ſpō-
ſam ſuā ꝓpriā an puniat ⁊ qua pe
na. Rū. ꝙ de iure ciuili punit eiſ-
dem penis ſicut ille q̄ rapuit mu-
lierē honeſtā ſibi nullo iure cōiū-
ctam dicta. l. vnica. §. quibus. et
ibi vide. ¶ De iure autem cano-
nico nulla pena punitur ſpōſus
qui ſponſam ſuā rapuit cum qua
prius preceſſerat nuptiarum con
ſenſus. c. cum cauſa que. extra de
rapto. ⁊ ibi. gloſ. que melius hoc
declarat ⁊ nota. xxvij. q. ij. ra-
ptus. ⁊ c. lex illa. vbi hoc expreſſe
probatur. Succeſſiue ꝗro quid ſi
maritus rapuerit vxoꝛē an ſub-
ijciatur penis de quibus in dicta
l. vnica. dic ꝙ non vtroq; iure: qꝛ
omnes doct. concludunt ꝙ mari
tus habet plenum ius in perſo-
nam vxoꝛis ſue: intellige tamen
cum illa cum qua cōſumauit ma-
trimonium: vt dicto. c. cum cau-
ſa. extra de raptu. ⁊ l. fin. C. de lib.
homi. exhi. et ita tenent Bald. ⁊
Salic. in dicta. l. vnica. et canoni
ſte in dicto. c. cauſa que. ſed quia
dicta lex vnica loquitur de viro
41 rapiēte mulierem. ¶ †Quid ecō-
tra ſi mulier rapiat virum cauſa
libidinis? videretur eſſe idem
dicendum: qꝛ iſta ſunt ſynonima
tamen breuiter dicas contrariū
ꝙ diſpoſitio illius legis non ha-
bet locum in muliere rapiente vi
rum ex quo non viget eadem ra-
tio iniuriarum in hoc caſu ſicut
in alio: ita tenent Bal. ⁊ Sali. in
dicta. l. vnica. ⁊ eſt cōmunis opi-
42 nio omnium doc. ¶ †Idem etiā
dicendum eſt in viro rapiēte aliū
virum cauſa libidinis: quia non
comprehenditur ſub illa lege: ita
tenet Salice. ⁊ Bald. ibi: et dixi
43 mus ſupra ea. q. in princ. ¶ †Se-
quitur ibi in textu quod nuptie
procedere debent de cōſenſu pa-
rentum ipſis puelle alias non va
lent. dic ꝙ hoc eſt verum de iure
ciuili: vt ibi dicitur. Secus de iu-
re canonico: vt dicto. c. cauſa q̄.
⁊ c. fin. de rapto. ⁊ xxvij. q. ſecun-
44 da raptus. ⁊ c. lex illa. †Et ideo
dicitur etiam ibi quod puella nu
bere non poteſt ipſi raptoꝛi etiā
ſi parentes

ſi parentes cõſentiãt q̃ ſi iniuriã
ipſa ꝛ remiſerint ꝛ dictis nuptijs
cõſenſerint debent deportari: ita
dicit expreſſe tex. in. d. l. vnica. de
raptu. §. penul. in fi. cuius cõtra-
rium diſponitur de iure canoni-
co. d. c. cauſa que. ꝛ c. fin. extra de
rapto. vbi eſt caſus ꝙ ſi raptor ra
puerit virginem: cum qua nullus
nuptiarũ cõſenſus prius interue
nerat ꝛ dato ꝙ mulier rapta fue
rit in vita ſi tamen poſtea conſen
ſenſerit ꝛ placuerit ſibi ſuo rapto
ri nubere nihil obſtat quo minꝰ
poſſit illi impune nubere. d. c. fin.
quod nota quia cum cauſa matri
monij ſit ſpiritualis et reguletur a
iure canonico: vt in. c. debet. de
bigam. debemus in hoc ſtare diſ
poſitioni iuris canonici. c. per ve
nerabilẽ. q̃ fil. ſint legit. ꝛ c. ſi dili-
genti. de fo. competen. ꝛ not. per
doc. in. c. ſolite. de maio. ꝛ obedi.
45 ꝛ in. c. nouit. de iudi. ¶ †Ultimo
in hac decima queſtione quero
quid ſi rapta fuerit meretrix cã li
bidinis cõcubina pluriũ aut alia
mulier ĩpudica an raptores ſubij
ciantur penis dicte. l. vnice. C. de
rap. virg. Bart. in. l. verum. in fi.
ff. de fur. ꝛ in. l. iij. in fine. de cõdi.
ob turp. cau. dicit quod nõ. ꝛ ita
etiam videtur ſentire Bald. in di
cta. l. vnica. C. de rapto. ꝛ ideo di-
cunt rapto. quod qui rapit mere
tricẽ libidinis cã: ꝛ eadẽ de cau-
ſa tenet illã incluſam in domo ꝑ
plures horas ꝛ dies non tenetur
de priuato carcere: nec tenetur
etiam de vi priuata dicta. l. verũ.
ꝛ ibi Bart. ꝛ hocidem tenet Sa
licet. in. d. l. vnica. in ſecunda col.
in ver. oppo. prima ꝛc. et ita etiã
tenet gloſſa in dicta. l. vnica. in
46 ver. viduarum. ¶ †Nota tamẽ
vnum quod dicit dominꝰ Mat-
theus de Matheſilla. in ſingu-
lari ſuo. ciij. quod incipit: nota
vnum quod ſolent vulgares ꝛc.
vbi dicit qꝺ licet iſti qui capiunt
ꝛ detinent incluſas meretrices
violenter in domo priuata cauſa
libidinis non teneantur de pri-
uato carcere nec vi publica: vt ꝑ
Bar. in dicta. l. verum. ff. de furt.
tamen tenetur actione iniuriarũ
ipſi mulieri que quidem iniurie
poſſent eſſe adeo atroces atten-
ta qualitate facti ꝛ perſonarũ cõ-
ditione quod iudex poſſet arbi-
bitrari penam mortis eſſe inferẽ
dam contra dictum raptorem: et
detentorem: ꝛ allegat doctrinam
Barto. in. l. fi. ff. de rer. diui. ſed
parcat mihi excellentia ſua: quia
dictum ſuum non puto eſſe verũ
ex quo iura per ipſum allegata
hoc non probant. et Barto. etiã
in. d. l. fi. ff. de re. diui. nullum ver-
bum facit de iſta materia in li-
47 bro meo. ¶ †Sed quero quid ſi
meretrix illa deſierat iam mere-
tricari ꝛ ceperat honeſte viuere
prout probari poterat. Quia iam
penituerat ipſam preterite vite ſi
huiuſmodi mulier rapta fuerit
an raptor puniatur: ac ſi mulierẽ
honeſtam rapuiſſet: vt habetur
in. d. l. vnica. in princ. C. de raptu
virgi. Sali. ſecutꝰ opi. Cyn. in. d.
l. vnica. dicit ꝙ iſto caſu raptor
ſubijcitur eiſdem penis de quibꝰ
in dicta. l. vnica. quia ſufficit qꝺ
mulier illa honeſte viuat tempo
re raptus. lex enim illa non req̃-
rit vitam preteritã: ſed preſentem
duntaxat que eſt tempore raptꝰ:
vnde ſi reperitur honeſta tempo-
re raptꝰ pena committitur alias
non: ita tenet Salicetus in dicta

l. vnica qui dicit hoc eſſe de mente Cyn. ibi: idem etiã tenet Bald. expreſſe in dicta. l. vnica. vbi dicit q̃d aut in muliere illa apparebant ſigna penitentie: q2 nolebat amplius meretricari. vt q2 practicabat continue inter honeſtas mulieres: et euitabat multum conſortia inhoneſta tam virorũ quã mulierum: que aliquantulum ſibi ſuſpecta videbantur: et alia cuncta opera honeſta et laudabilia faciebat que honeſte et pudice mulieres facere ſolent: et iſto caſu idem iudicandum erit de illa ſicut de alijs honeſtis: et pudicis mulieribus. ¶ Aut preterite vite nondum bene penituerat: q2 adhuc impudice viuebat: et ſi nõ publice ſaltim ſecrete: et noctis tempore admittebat plures in domo et plurimum virorum patiebatur amplexus iſto caſu iudicanduz erit de illa ſicut de meretrice vt. C. de nupt. l. imperialis. et dicit ipſe Bald. quod iſtud eſt ſatis tolerabile quod iſto caſu non habeat locum diſpoſitio. d. l. vnice. et per hec ſum expeditus de iſta pulcherrima. q.

¶ Summarium.

1 Coitus cũ quacũq; muliere vulgariter honeſta ſ3 occulte impudica an ſit punibilis.

2 Mulier per quemcunq; coitũ ſiue occultum ſiue manifeſtum extra matrimoniũ infamis efficit.

3 Jus canonicum punit quemcũq; coitum preter vxorium.

1 Vadecimo quero † q̃d ſi mulier nupta aut vidua que publice retinet nomẽ honeſte matrone occulte tamen plurium virorum admittere conſueuit amplexus an coit9 habit9 cũ mulierib9 huiuſmodi ſit punibilis et qua pena: et breuiter dicas

2 quod quã primum † mulier cepit meretricari et inhoneſte viuere: ſiue ſecrete hoc faciat ſiue publice perdit florẽ pudoris: et noiẽ honeſte matrone vt. l. inter liberas. et ibi Bar. ff. de adulte. et inſti. de pub. iudi. §. item lex iulia. et ibi. d. Joan. fabri. qui igitur concubuit cum ipſis mulieribus iſtius conditionis nullaz penam meretur de iure ciuili: vt. d. l. verum. et ibi Barto. ff. de furt. et eſt glo. et in. d. l. vnica. C. de rapto. virg. et Bar. in. l. iij. ff. de condi. ob turp. cauſ. vide textum not. in. l. que adulterium. C. de adul. qui tex. loquitur

3 de nupta et vidua. † Fateor bene quod de iure canonico iſte coit9 non erit impunibilis: quia illo iure omnis coit9 p̃ter vxoriũ eſt punibilis. xxxij. q. v. c. meretrices.

¶ Summarium.

1 Chriſtian9 carnaliter cognoſcens iudeam vel econtra iude9 chriſtianam: qualiter puniatur.

2 Matrimonium inter chriſtianũ et iudeã vel econuerſo contractũ nullum eſt de iure canonico.

3 Matrimonium verum et propriũ eſt communicatio diuini iuris.

4 Adulterium mortis pena punit.

5 Filij ex matrimonio chriſtiani et iudee procreati nõ dicũt legitimi.

6 Ignorantia facti liberat a pena in caſu matrimonij.

7 Scia adueniente ilico ceſſat priuilegium ignorantie.

8 Matrimoniuz ſciẽter inter chriſtianum et iudeam contractũ punitur excommunicatione perpetua de iure canonico.

9 Iudeus contrahẽs matrimoniũ

cum chriſtiana an ſit ſeculari cu
rie ſubdendus.
10 Circunſtantia aggrauat delictũ.
11 Judeus an ob matrimonium cũ
chriſtiana contractũ poſſit mor-
te puniri.
12 Judeo quondã animone ob ma
trimonium cum chriſtiana con-
tractũ fuerũt teſticuli amputati.
13 Judeus carẽs ſigno deferri inter
chriſtianos ſolito ſi peccet cũ chri
ſtiana preſumitur dolo peccaſſe.
14 Chriſtianus coiẽs cũ iudea qua-
re minus tractet ꝙ iudeus coiẽs
cum chriſtiana.
15 Judeus habitũ a chriſtianis nõ
differentẽ deferens an ⁊ qualiter
ſit puniendus.
16 Chriſtianus cum extranee fidei
profeſſore coiens qualiter punia
tur: vel econtra.

1 QUodecimo q̃ro † q̃d
ſi Jude⁹ carnaliter
cognouerit mulierẽ
chriſtianam vel ecõ
tra Chriſtian⁹ coitũ
carnis habuit cum muliere he-
brea qua pena puniet᷑? Reſpõd.
aut illam cognouit carnaliter in
figura matrimonij: aut i actu for-
nicationis: ſi in figura matrimo-
nij: aut loquimur de iure canoni
2 co. † ⁊ matrimonium eſt ipſo iure
nullum: ideo fit ſeparatio incon
tinenti. xxviij. q. j. caue. ⁊ c. ſi q̃s. ⁊
c. in nõnullis de iude. in foro con
ſcientie puniuntur pena ſeptem
annorum de qua in. c. hoc ipſum.
xxxiij. q. ij. ⁊ diximus ſupra co ti.
q. ij. ⁊. iij. ¶ In foro autẽ cõtentio
ſo corã iudice eccleſiaſtico dic aut
contraxit ignorãter in figura ma
trimonij: ⁊ nõ punitur aliqua pe-
na ſecundum quod tenet Panor.
in. d. c. in nõnullis. ratio eſt: q2 da
bat operam rei licite: vt alias la-
te diximus. ſ. eo. q. j. ⁊. ij. ⁊. iij. aut
ſcienter. ⁊ punitur pena excõmu
nicationis ⁊ nihilominus ſepa-
rantur: vt. ſ. dictũ eſt per doctri-
nam Abb. in. d. c. nõnull⁹. argu-
mẽto tex. i. c. ſi quis epiſcop⁹ aut
presbyter. iuncta glo. xxvij. q. j. ⁊
omnino adinuicem ſeparãtur vt
ibi: vide tex. no. ⁊ c. ſi quis. xxviij.
q. j. qui vult quod penitus a com
3 muniõe fideliũ separent᷑. ¶ † De
iure autem ciuili aut illã cogno
uit in actu fornicationis aut in fi
gura matrimonij: ſi p̱ matrimo-
niũ aut ſcienter aut ignorãter cõ
traxit cũ illa. ſi ſcienter: primo ⁊
principaliter matrimonium nul
lũ eſt: q2 verũ ⁊ ꝓprium matrimo
niũ eſt communicatio diuini iu
ris. l. j. ff. de ri. nup. ⁊. l. aduerſus.
ff. de crimi. expil. heredi. que q̃dẽ
communicatio eſſe nõ poteſt in
ter iudeum ⁊ chriſtianã vel econ-
tra iter chriſtianũ ⁊ iudeã. xxviij.
q. j. caue. c. ſeq. ⁊. c. ſi q̃s. vbi eſt ca
4 ſus † ⁊ iſti de iure ciuili ſunt pena
adulterij puniendi: que eſt pena
mortis vt late dixim⁹. ſ. eo. in. q.
adulterij: ſed aduerte ꝙ per illã
commixtionem nõ cõmittitur p̱
prie adulterium: ſed crimẽ iſtud
vicem adulterij obtinet vt. C. de
iude. l. ne quis chriſtianã. immo
videtur eſſe deterioris conditio
nis ꝙ̃ adulteriũ q2 ſine temporis
p̱finitione a quocũq3 poterit ac-
cuſari iſte coit⁹ ꝙ nõ eſſet adul
terio ꝓprio vt. l. miles. §. ſi pater
§. mulier ⁊. §. ſexaginta. ff. eodẽ
titu. itẽ poterit vnuſquiſq3 illos
accuſare abſq3 inſcriptione ta-
lionis pene: vt dicit glo. in dicta
5 l. ne q̃s. ¶ † Si vero ex coitu huiuſ
modi liberos ſuſceperit nõ ſũt le

gitimi aliquo pacto ex quo nullũ erat matrimonium inter parentes illos tamen puto vt inceſtuoſos filios appellari nõ poſſe: ita vt nec a patre alẽdi ſint argumento eorũ que habentur in aut. de inceſt. nupt. in princi. ꝛ in aut. ex complexu. eo. C. eo. titu. immo videtur eſſe grauius iſtud quam coire cum propria conſanguinea: quia per coitum conſanguinee violantur iura conſanguinitatis duntaxat: vt in. c. primo ꝛ ſecundo de conſang. ꝛ affin. qui remoto vinculo conſanguinitatis poteſt eſſe matrimoniũ inter eos cũ ſint ambo Chriſtiani: ꝛ hinc eſt quod ſepius diſpenſantur a ſummo pontifice: vt tota die videmus: ſed per iſtam aliam cõmixtionem fit iniuria duobus ſacramentis: primo fit iniuria baptiſmo: ꝛ vniuerſe chriſtiane religioni vt. xxviij. q. j. caue. c. nõ oportet ꝛ. c. ſequen. fit etiam iniuria ſacramento matrimonij quod cognantur cõtrahere contra legum inſtitutiones dicta. l. nequis. C. de iude. ꝛ l. j. ff. de rit. nupt. nec vnquam poterit tale matrimoniũ ſiue potius adulterina commixtio a ſede apoſtolica diſpenſari: niſi precedat baptiſmatis ſacramentum dicto. c. non oportet. ꝛ ibi glo. ꝛ ex eo illorũ proles tanquã inceſtuoſa: ꝛ dãnabilis debet cẽſeri incapax omnis ſucceſſiõis generaliter. d. aut. cõplexu. ꝛ ex eo quod habetur in corpore. ꝛ iſtud etiam videtur eſſe de mente Oldra. in ꝯſi. cccxxxiij.

6 quod icipit qualiter punitur Iudeus ꝛc. ¶ †Si vero ignorãter contraxerunt ꝛ excuſant a pena ſecundum quod dicit glo. in. c. in nonnullis. de iude. quam ſequitur ibi Abb. ꝛ alij dicentes quod iſta eſt ignorantia facti merito indulget excuſationem: vt. l. prima: ꝛ ibi Bart. ff. de iur. ꝛ fac. igno. ꝛ in. c. ignorantia. de regulis iur. lib. vj.

7 ¶ †Sed nota quod iſta ignorantia poterit illis prodeſſe ſi incontinẽti abſque mora poſtquam habuerint notitiam de tali impedimento ſe adinuicem ſeparauerit alias nõ euitant penas predictas: quia videtur conſentire in illo peccato: ꝛ velle illum damnatum coitũ cõtinuare: ſecundum ea que habentur in illo not. textu in. l. qui contra legum. C. de inceſt. nupt. ꝛ ibi

8 Bal. ꝛ Sali. ¶ †De iure vero canonico pro huiuſmodi matrimonio ſic cõtracto eſt pena excõmunicationis perpetue. xxviij. q. prima. caue cum duobus. c. ſequen. ¶ Si vero illam cognouit in actu fornicationis ꝛ eadem diſtinctio reperitur aut ſciẽter aut ignoranter: ſi ſciẽter aut loquimur de iure canonico ſecũdũ antiquam legem moyſis: et indiſtincte erat pena mortis. ij. q. vij. nos ſi incompetẽter. §. ſed notandum. ver. nathan. ꝛ. §. his ita. verſicu. multa enim. ꝛ xxxiij. q. quinta. c. reos. §. nathan. ꝛ. §. multa eñ. vbi eſt idem caſus. dicit enim ibi quod iudex iudeũ cum madianita coeuntem gladio tranſfixit: ꝛ fuit reputatũ ad iuſti-

9 tiã. ¶ †De iure vero pontificio in foro contẽtioſo quidã dixerunt idẽ eſſe quod Iudeus qui in huiuſmodi crimine incidit tradendus ſit curie ſeculari condigna animaduerſione puniẽdus: que verba denotant penam mortis vt infra dicam: quando per iudicem eccleſiaſticũ cognoſcit de crimine ipſo: ita quod puniatur vltimo ſupplicio

tradidoꝫ curie ſeculari:ita tenet.d. Feli.in.d.c.in nõnullis.que q̃deꝫ verba animauerſiõis denotant: vt dixi maximum arbitrium continens etiam mortem ſecundum dominũ Fel.ibi q̃ allegat ad hoc bonum textum in.c.vt inquiſitionis:circa medium de hereti.lib. vj.vbi textus ille loquendo iudicibus ꝛ dominis temporalibus ꝑ verbum iſtud animauerſionis demonſtratur pena mortis.Oldra. 11
tamen in conſilio.cccxxxiij.ꝙ incipit qualiter puniatur ꝛc.conſuluit in fauorem cuiuſdam Judei qui carnaliter cognouerat mulierem chriſtianam que erat mulier immpudica ꝛ meretrix ſecundũ ꝙ apparet ex verbis ſuis.vbi demum concludit quod non deberet puniri iſte iudex pena mortis pro iſto coitu:ſꝫ alia graui pena citra mortem tamen:ꝛ atteſtatur vidiſſe in Ciuitate Auinion̄.amputari virilia cuidam Hebreo pro iſto crimine qu. d tamen dicit eſſe verum quãdo eſt ſimplex fornicatio que non habet annexam aliquã qualitatẽ que aggra 2
uat delictum:ſicut eſt ſtuprũ vel adulterium:quando mulier eſſet
10 honeſta:quia tunc nõ negat Judeum debere puniri maioribus penis ſicut alias diximus ſupra in Chriſtianis:ꝛ vt clarius materia iſta aperiatur dic:vt infra ſequitur: maxime quo ad dictum verbum animaduerſionis quod vt dixi denotat ꝛ cõprehendit penam mortis:maxime quando refert ad Poteſtates dominos temporales ꝛ Judices ꝛ cetera.vt dicit textus in dicto.c.vt inquiſitionis.de hereti.libro ſexto:ibi dum dicitur Poteſtates domini temporales Rectoreſq̨ ꝛ eorum officiales de predictis aiaduerſionẽ aſſumant ꝛc.que quideꝫ animaduerſio denotat penam mortis vt diximus.idem tenẽt Joan.and. ꝛ Dom.de ſctõ gemi.in.d.c.vt inquiſitionis.ꝛ Ant.de but. ſm qđ refert ideꝫ.Feli.in.d.c. nõnullis. in fi.idem tenet in cõſi.xij.vbi dicit ꝙ iſtud verbum in terminis noſtris denotat penam mortis.

†Quidam tamen fuerunt in contraria opi.ꝙ Judex propter hoc delictum non ſit puniendus: pena mortis ſed alia minori pena: puta deportationis pecuniaria vel alia huiuſmodi arbitrio iudicis declarãda.ꝛ hanc opi. tenuit Pe.de vbal.de peru.ↄſi.lxxv.qđ icipit:quidã dict⁹ gai⁹.ꝛ Roma. in ↄſi.clv.qđ incipit an iudeus q̃ cognoſcit chriſtianam.Jo.cald. in conſil.xij.de foro compe.hanc etiam opi.videtur tenere gloſ.in d.c.in nonnullis ſuper.verſi.animaduerſionis.dicens qđ erit pena pecuniaria vel alia tẽporalis arbitrio iudicis:ꝛ ſic videt̃ excludere mortẽ.†Oldra.etiã in cõſil. cccxxxiij.qđ incipit qualiter puniatur iudeus vbi dicit ꝙ dũ ipſe eẽt ĩ ciuitate Auinion̄.vidit ꝑ iſto crimine cuidã hebreo amputari teſticulos.Ego em̄ ĩ iſtis terminis attendentem ad conditionem perſonarum ꝛ maxime mulieris an eſſet honeſta matrona ſiue mulier nobilis aut vilis ↄditionis vel inhoneſte vite vt ſunt iſte meretricule ꝛ vulgares mulieres:itẽ an iudeus ſemel tm̄ nacta occaſiõe ĩ iſtud crimẽ inciderit:vel iuxta etatẽ an iunior ſit minor.xxv.annis vel maior ad quadragenarium accedens vel circa

tunc aut erat minor cũ fecit in forma matrimonij: aut erat maior iuxta distinctionẽ supra proxime factam ⁊ eisdẽ penis ponuntur: de quibus ibi per text.in.d.c.in nonnullis.in princ.vbi loquitur etiã de sarracenis:⁊ ratio ibi apposita cõcludit etiã in alijs pmissis ata etiã videtur sentire glos.in d.c.in nõnullis.ꝙ eadem sit rõ in alijs que est in iudeis per iura pdicta.⁊ idem etiã videtur innuere tex.ibi dũ loquitur de sarracenis ⁊ notaṫ in rub.⁊ in.c.f.eo.titu.

2 glo.† eodẽ mõ custos carcerũ teneṫ diligẽter ⁊ honeste custodire ⁊ alere mulierẽ incarceratã ⁊ illã illesam supplicio vel innocẽtie cõseruare.vt.l.f.et.l.fina.C.de custo. reo qꝛ aliter faciendo esset vehemẽs suspitio imo pſumptio fraudis aut corruptionis cõtra ipsũ officialẽ:⁊ ista fuit doctrina illius antiqui et famosi doct.do.Jo.fabri instit.de pub.iudi.§.itez lex iulia.quẽ refert ⁊ sequiṫ generosus practicus.d.Paris.de put.in suo tra.de sindi.in.c.adulteriũ.§.siue.

Summarium.

1 Custos carcerũ rem carnalẽ explens cum incarcerata quã penam incurrat. 1

2 Custos carcerũ teneṫ carceratam mulierem debite tractare et, illesam custodire. 2

Decimotertio videndũ † cũ ẽe putaui qd si officialis vel custos carcerũ rẽ carnalẽ expleuerit cuz muliere incarcerata qua pena puniaṫ? Respõd.aut mulier illa erat honeste vite cõditionis ⁊ fame ⁊ isto casu officialis siue custos hmõi puniṫ eadẽ pena qua puniṫ tutor q pupillã cuius tutelã gesserat vel gereret stuprauit:de quo dictum fuit late supra eo.ti.q.xij.vbi diximus plene de stupro in.v.fallen.eadem enĩ rõ militat in vtroq: quẽadmodum autẽ tutor tenetur alere pupillam ⁊ illam honestis moribus conseruare.s.illius personã ex quo principaliter datur pſone secundario autẽ rebus.C.de admini.tut.l.cũ plures.§.in primis ⁊.C.de alim. pupil.prestãd.l.fi.inst.q.tut.dar. pos.§.ad certum.ver.certe.et ibi

Summarium.

1 Matrimoniũ secũdm contrahens viuente prima vxore quam penam incurrat.

2 Matrimoniũ nullũ dissolui non dr:qꝛ qd nihil est rũpi nõ dicitur.

3 Pene iuris ciuilis euitãtur facti ignorantia probabili.

4 Maior errãs in iure an excuseṫ.

5 Secũdam ducẽs vxorẽ pma viuẽte infamis ppetuo efficitur:⁊ secundam dimittere cogitur.

1 Decimoquarto qro Ticius habẽs vxorẽ adhuc viuentez cõtraxit matrimoniũ cũ scdã qua pena puniaṫ:⁊ ita ecõtra dña Cornelia existens cõiugata contraxit matrimoniũ cum secundo vtroq casu carnali copula subsecuta ⁊ quid agendum sit de secunda vxore vel secundo viro reuertente primo vel prima. Respõd.dic quod aut istud secũdum matrimonium contractum fuit scienter aut ignoranter siue ab vtroq vel ab altero tantum. Primo casu quo ad validitatem matrimonij secundi certum est quod nullum est:quia ꝙ primum

nicatio vt ſupra dixi.d.q.vj.z.vij.
2 †Quidam vero dixerunt qđ dicitur ſacrilegium tam reſpectu preſbyteri quam monachi propter ſacramentorũ eccleſiaſticorum leſionem.xxvij.q.prima.c.virginibus.z.c.impudicas.z.c.ſi qua monacharum.veritas tamen eſt iſta quod monachus duntaxat vel alius regularis ſacerdos ↄmittit ſacrilegiũ:clericus vero ſtuprum duntaxat aut adulterium ſi erat nupta:vel ſimplicem fornicationem ſi mulier impudica erat vel meretrix.z ratio eſt iſta quia monachus per fornicationem nõ ſolum ledit ſacramẽtũ ſacrorum ordinũ verum etiam frangit z violat votũ ſue religionis in qua expreſſe vouit caſtitatem:clericus vero ſecularis tacite videtur voviſſe caſtitatẽ in aſſumptione ſacrorũ ordinum z ꝑpterea non eſt adeo graue peccatum in eo qui dicitur clericus ſecularis ſicut in monacho qui eſt regularis:vt dicit Jo.de imo.in cle.ad noſtram. D.hereti.qui dixit qđ monachus de ſacrilegio:clericus vero ſiue pꝛ̃ſbyter de adulterio:ſtupro:aut ſimplici fornicatiõe puniẽ.lxxxij. diſtin.preſbyter.ij.q.vij.c.paulus
3 alias lator.¶ †Sed cõtra predicta eſt gloſ.not.in.l.ij.in fi.in ℣.filij.C.de epiſc.z cler.que vult ꝙ filij clericorum ſiue preſbyterorum poſt ſuſceptos ſacros ordines ꝓgeniti dicunẽ inceſtuoſi ex quo ſequiẽ quod exiſtens in ſacris etiã per ſimplicẽ fornicationẽ habitã cũ muliere ſoluta z impudica dicitur cõmittere inceſtum ratione leſionis ſacrorum ordinum z oẽs filij inde ſuſcepti dicuntur inceſtuoſi:quã gloſſ.tenet z ſequiẽ ibi Barto.quam dicit eſſe notandã Bald.ſimiliter ibi illam approbat z alij docto.communiter:ſed Pet.de bella perti.dicebat cõtra ꝙ illi filij dicuntur ſpurij nõ autẽ inceſtuoſi.Deinde Bal.dicit qđ iſta.q.fuit in facto z reuocabatur in dubium vtrum cum clerico in ſacris fieret inceſtus:et demũ cõcluſum fuit quod ſic per illã gl. z quod in iſto crimine ceſſat abolitio ſicut in coitu habito cũ moniali ꝙ ſicut illa eſt ſpõſa chriſti: ita iſte eſt ſponſus eccleſie.z hec ſunt verba Bal.in.d.l.ij.de qua q.meminit et Bal.in.l.ſiquis inceſti.C.de inceſt.nupt.z cũ illa gloſ. tranſire videntur doc.cõiter de iure ciuili:ſed ego reperio Jo.de ana.in.c.ſignificauit.de adult.q dicit quod illa glo.eſt valde periculoſa z reprobata de iure canonico z quod ſacerdotes deberent illam abradere de libro.C.qꝛ ipſe tenet ibi z Panor.Jo.de imol.et alij canoniſte communiter in.c. vt clericorum.de vit.z honeſt.cleri.z Abb.in.c.atſi clerici.de iudi. quod clericus in ſacris conſtitutus pro ſimplici fornicatione nõ qualificata hodie non dꝫ deponi ſed ſuſpẽdi.xxxiij.diſt.fraternitatis.ſed ſi ex illo coitu curreẽ inceſtus fieret depoſitio:vt late diximus ſupra eo.titu.q.ij.z.iij.et per Abb.in.d.c.at ſi clerici.Joan.de imol.in.d.c.vt clericoꝝ.Hoſtien. in ſum.in titu.de adul.in princi.z Jo.de ana.in.d.c.ſignificauit.qđ dicendũ Ego enĩ in hac reputo ſaluo ſemꝑ ſaniori iudicio.ita eſſe diſtinguendum quod aut nos ſumus in terris imperij:z tractatur de ſucceſſione bonorum que proprie ꝑtinet ad ius ciuile:z iſto ca-

fu tenerē gl.predictā ꝛ opi.Bal. ꝛ alioꝛum:ſi vero ſumus in terris eccleſie ꝛ tenerem opi.canoniſta. maxime qñ agitur de rebus eccleſiaſticis vel de puniendo pſonaꝫ clerici.arg.coꝛum que habenť in.c.per venerabilē.qui fil.ſint legit. c.ſolite.de maio.ꝛ obedi.ꝛ.c.atſi clerici.de iud.c.cuꝫ contingat de foro compet.cum ſimilibus.

¶ De Queſtionibus ꝛ toꝛtura. Liber Quartus.

In ſuperioꝛib9 titulis vidim9 de pluribus criminibus reiſq; ipſoꝝ ꝛ penis:ſꝫ qꝛ accidit qñq; q᷑ crimina ipſa nō ſunt bene probata:ꝛ iudex non poteſt deuenire ad ſniam nō precedēte rei confeſſione vel apertiſſimis ꝓbationibus:vt.l.ſciāt cuncti.C.de ꝓba. tñ contra ipſum reū multotiēs laboꝛat infamia ꝛ alia indicia vigēt ꝓpter q̄ neceſſario deueniendum eſt ad toꝛturaꝫ in qua vel neceſſe erit reū ipſum cōfiteri crimen vel ſaltim purgare indicia ꝛ ſuſpitiones que contra ipſum laboꝛant. Jō in preſenti libro de Queſtionibus ꝛ toꝛtura ꝓ cōmuni maxime iudicū cōmoditate aliqua breuiter exponem9 in qua materia doctoꝛes ex antiquis atq; modernis quidā in oꝛdinarijs lecturis:quidā vero in extraoꝛdinarijs cōpēdijs ꝛ tractatibus diuerſa cōmentaria ediderant.¶ Ego vero ne alioꝛum relatione dictoꝝ fruſtra videar occupare membꝛanas eaduntaxat attingā q̄ vtilioꝛa ſunt: ꝛ in quibus doctoꝝ ſcripta ſilēt. In alijs vero breuiter ꝛ remiſſiue ad vlterioꝛa procedā. Inditioꝛuꝫ ꝛ queſtiōis materia ad modū frequens eſt ꝛ in iudicijs practicabilis in cauſis criminalibus. Que in iudicis arbitrio plurimū conſiſtit:ꝛ iudices maxime iunioꝛes ꝛ parū experti ſepe ſolent in iſtis aliqua de neceſſarijs pretermittere aut vlterius quā iuris ſit procedere ꝓpterea materiā ipſaꝫ vltra alios clari9 ꝛ facilius ad cōmunē practicā accōmodabo.¶ Uidebimus enī primo q̄d ſit toꝛtura ꝛ q̄ ſit.Queſtio ꝛ quō iſta differūt inter ſe.¶ Sc̄do quot ſunt toꝛmentoꝝ ſpecies.¶ Tertio q̄d ſit indiciū:ꝛ que ſunt legitima ꝛ ſufficientia indicia ad toꝛturā.¶ Quarto quot ſunt gradus toꝛture.¶ Quīto in quibus criminibus poſſit dari toꝛtura.¶ Sexto q̄ pſone poſſunt toꝛqueri ꝛ q̄ nō poſſunt toꝛqueri ꝛ quibus de cauſis vbi dabitur noua declaratio vltra oēs doct.ad text.in.l.ſiquis in graui. §.ignoſcit.ff.ad ſyllan.¶ Septimo loco videbimus an ꝛ quando in paruis criminib9 poſſit inferri toꝛtura.¶ Et quid in cauſa pecuniaria.¶ Et an ꝛ quando toꝛtura poſſit dari ꝓ pena.¶ Et an et qñ quis dicatur competenter toꝛtus ꝛ purgaſſe indicia.¶ Et quando ꝛ in quibus caſibus reus poſſit repeti in toꝛtura.¶ Et q̄d ſi reus moꝛitur in toꝛtura.¶ Et q̄d ſi nulla p̄cedebāt indicia ante toꝛturam.¶ Uel ſi aderant non tamen erant in actis deſcripta. ¶ Et an ꝛ quādo reus dicať legi

timet tortus. Itē quid de cōfeſſione habita in tormētis vel timore tormentoꝝ quando nulla p̄cedebant indicia. ¶ Uel ſi p̄cedebāt in veritate non tamē apparebāt in actis annotata an ſufficiat illa confeſſio ad condemnandū reuꝫ maxime ſi ratificata reperitur. ¶ Et quid ſi reus ante torturam petijt copiam indicioꝝ que fuit ſibi denegata qua nō obſtāte fuit poſitus ad torturam ꝛ confeſſus forte fuerit aliqua crimina nunquid illa confeſſio ſibi noceat. ¶ Et quid ſi aliquis ꝓpter priuilegiū etatem vel aliā iuſtam cauſam de iure torqueri non poterit ſi tn̄ fuerit tortus ꝛ confeſſus an preiudicet ſibi illa cōfeſſio: ꝛ que remedia dantur contra iudicem iſtis qui ſic iniuſte torti fuerunt.

¶ Summarium.

1 Queſtio iudicialis quid ſit.
2 Interrogatio nuda vel leuis territio nō dicitur queſtio.
3 Tortura q̄d ſit ꝛ q̄re ſit inuenta.
4 Tortura qui differat a queſtiōe.
5 Tortura eſt via probationis extraordinaria.

1 Primo igitur q̄ro † q̄d eſt q̄ſtio? Reſid. q̄ſtio ꝓprie loquendo eſt inquiſitio veritatis p̄ tormēta ꝛ corporis dolo- lorē. ita dicit tex. in. l. itē apud labeonē. §. queſtionē. ff. de iniu. iūcta. l. j. §. q̄onē. ff. ad ſena. ꝯſul. ſyl. ꝛ gl. in. d. l. j. in ver. necatorū. eo. titu. Azo. aūt in ſum. de q̄ſtio. in princ. dicit q̄ q̄ō eſt inquiſitio veritatis p̄ tormēta. † Nuda ergo interrogatio vl' leuis territio nō
2 dicitur q̄ſtio. d. l. itē apud labeonē. §. queſtionem. in verſi. nuda. per Azo. in. d. ſum. ꝛ tit. in princi. qui dicit quod non debent quoq; adhiberi tormenta quanta accuſator vel iſtigator poſtulat aut deſiderat: ſed vt moderate rationis temperamenta deſiderant. l. de minore. §. tormēta. ff. de queſtio. Panor. vero. in. c. cum in cōtemplatione. de regul. iur. in antiquis. in princ. lectu. idem dicit quod queſtio eſt indagatio veritatis per tormentum: ꝛ appellat̄ queſtio a querēdo qꝛ iudex p̄ tormentū inquirit veritatē. ita dicit ipſe Sali. antē in rub. C. de queſtio. dat duas expoſitiones ſiue diffinitiones ad iſtud verbum q̄ſtio. p̄ma eſt quod queſtio eſt inquiſitio que fit ad veritatem per tormenta eruendam ſecūda eſt. ¶ Queſtio eſt tormētalis inquiſitio veritatis: ꝛ iſta eſt breuior ex magis placet: q̄ omnes tn̄ deſcritiones ſiue diffinitiones in effetu tendūt i vnū q̄ q̄ō ſit illa idagatio quam facit iudex ad inueniendum veritatem ꝯtra reuꝫ in tormentis exiſtentem dum patit̄
3 cruciatū in corpore. ¶ † Deinde q̄ro q̄d eſt tortura? Reſpō. tortura eſt corporis cruciatus ad eruēdam veritatem repertus: vt dicit Panor. in. d. c. cū in cōtemplatione. in prin. qui dicit etiam q̄ tortura ſiue tormentum dicit̄ quaſi torquens mentem: qꝛ per cruciatū corporis mēs quoq; torquet̄: vt latius dicemus infra eo. tit. q. iiij. i illo quarto gradu torture ꝛ habetur. x. q. v. illi qui. l ver. vbi religioſus tortor vt dū corpa penis ſubijciunt̄ q̄ geſta ſunt fideli-
4 ter ꝛ veraciter exq̄rant̄. ¶ † Hec eſt differētia inter vnum ꝛ alteꝝ: qꝛ vnum pertinet ad iudicem ſo-

lum: alterũ vero pertinet ad reũ ſolum. ſ. tormentũ. d. l. item apud labeonẽ. §. queſtionẽ: nihilominus ſepius ſolet vnum pro altero poni: vt no. in. d. §. q̃onez ⁊. v. q. v. illi qui. ⁊ per gloſſ. in. d. l. ſ. in princi. ff. ad ſena. conſul. ſyllania.

5 ¶ † Et nota hoc q̃ tortura eſt remedium ſiue via extraordinaria ꝓbatiõis: vt dicit Bal. in. l. ſi q̃s alicui. C. ad leg. iul. maie. via em̃ ordinaria eſt illa que fit ꝑ teſtes ⁊ inſtrumenta: vt. l. ſciant cuncti. C. de ꝓba. cum ſimilibus.

¶ Summarium.

1 Tormentorum ſpecies multe ſunt ⁊ diuerſe.

2 Gradus torture ſunt quinq̃.

1 Secũdo q̃ro † quot ſunt tormẽtorũ ſpecies. Reſpõ. q̃ multe ſũt ac diuerſe vt ponũt doct. maxie practici in eoꝝ tractatib⁹. Gãdi. in ope ſuo mal. in tit. de q̃ſti. ⁊ tormẽ. Ang. de are. in ſuo opuſculo mal. in gl. fama publica ꝓcedẽte in verſic. tortura. d. Frãc. brun. de ſancto ſeueri. i alio ſuo trac. malef. de indi. ⁊ tortu. in ij. parte. At ille in ſignis doc. modernus Bonoñ. do. Hippol. de marſil. clari⁹ ceteris hec operuit in egregijs cõmentarijs ſuis que nuper edidit ſuper notabili titulo. ff. de queſtio. in. l. j. in princip. vbi ponit quatuordecim ſpecies tormentoꝝ oẽs diuerſas quoꝝ plura fuerũt ab antiquis inuẽta: quodam vero noniter ipſe inueniſſe aſſerit prout eſt illud ſubtractionis ſomni q̃d in veritate perq̃ã ſubtili ingenij acuitã adinuẽtũ fuit: ⁊ ego ſemel illud expert⁹ fui Rome in quadã ardua cauſa duorũ religioſoꝝ lʒ alio modo ⁊ faciliori illo vſus ⁊ fuerim: profecto vidi ea q̃ prius nõ credebam: quod illud affert maximum tormẽtũ ⁊ faſtidiũ in corpore abſq̃ aliqua membrorum leſione: vide do. Franc. brun. in materia predicta in. d. ſuo trac. de indi. ⁊ tor. in ij. parte. Alber. Gãdi. in eodẽ ſuo trac. in titu. de queſtio. ⁊ tormen. Ange. de aret. in tracta. malef. in glo. fama publica in materia torture. Ant. roſel. ⁊ do. Abb. in. c. cũ in contemplatione. de reg. iur. in anti. Pari. de put. in tract. quem edidit de ſindica. in. c. tortura. et j. cum tribus ſequẽ. do. Bonifa. de vitelli. in trac. ſuo malef. in. ij. parte eundem dñm Hippoly. de marſi. in practica ſua Auerolda nũcupata vbi copioſe tractat de hac tortura. Bar. in. l. j. in ꝑnc. ⁊ §. diu⁹. ⁊ in. l. fi. ff. de q̃ſtio. Bal. in. l. ij. C. quor. appella. nõ recip. ⁊ in. l. milites. ⁊ in. l. fi. C. de queſtio ⁊ Salice. in. d. l. fina. eodẽ. titu. in quib⁹ locis oẽs tractant de hac materia torture ⁊ modo torquendi. ⁊ Azo. in ſum. de queſt. in prin. Iſtud tñ tormentũ corde ſiue pendẽtis funiculi doc. cõiter ponũt pro magis cõi ⁊ conſueto quod in ſe ꝯtinet plures gradus timoris doloris: ⁊ cruciatus qui adhibentur plus vel minus ſʒ qualitatem facti perſonarum cõditionem ⁊ vrgentiam indicioꝝ ſm̃ quod declarant prefati doct. in locis ſupra notatis.

2 ¶ † Ego autẽ vltra alios ꝓ faciliori notitia iſtius practicabilis materie cõſidera ni quinq̃ eſſe gradus torture ſiue tormẽti ſub hac ſpecie tormẽti corde quibus rei diuerſimode cruciant̃ plus vel minus gra

nius aut leuius iuxta qualitatez facti perſonarum conditionez et abundātiam indicioꝝ: ſed anteq̄ ad illoꝝ declarationem deueniaz diſcutiā pꝛimo que ſunt aut dicunt legitima indicia ⁊ ſufficiētia ad torturam.

¶ Summarium.

1 Indicia ad toꝛturaz ſufficiētia que ſint.
2 Indiciū dupliciter conſideratur.
3 Indiciū ſemiplenam et dubitatū quod dicatur.
4 Indiciū plenū ⁊ idubitatū q̄d ſit
5 Fama dupliciter conſideratur.
6 Fama in homine quid ſit.
7 Infamia quid dicatur.
8 Fama vulgaris quid ſit.
9 Rumoꝛ quid ſit.
10 Suſpitio quid ſit.
11 Pꝛeſumptio in genere q̄ dicatur.
12 Pꝛeſumptio diuerſimode conſideratur.
13 Fictio qualiter deſfiniatur.
14 Argumentū quid dicatur.
15 Adminiculū in materia pꝛobationis duplex eſt.
16 Coniectura quid dicatur.
17 Ignoꝛantia ſiue neſcientia quid ſit ⁊ qualiter deſfiniatur.
18 Erroꝛ quid ſit.
19 Ueriſimile d̄r quaſi vero ſimile.
20 Notoꝛiū quid dicatur.
21 Pꝛobatio quid ſit ⁊ qualiter diuidatur.
22 Manifeſtū ⁊ euidens an ⁊ qualiter differat a notoꝛio.
23 Pꝛobatio per euidentiaz facti q̄ dicatur.
24 Indicia legitima q̄ dicantur.

1 Tertio quero † q̄ ſint legitima idicia ⁊ ſufficiētia ad toꝛturaz: ante quoꝛuz declarationem neceſſario videndū eſſe putaui quid eſt indiciū: quid fama: ⁊ quedam alia que pꝛecedunt inquiſitionem et
2 torturam. ¶ †Et pꝛimo dic quod indicium duplex eſt ſm Bal. in l.ea quidē.C.de accuſa.et Gand. i ſuo trac.mal.i ti.de pͣſump.et in
3 dic.dubitat et indubitat. ¶ †Indicium dubitatum ſiue ſemiplenum eſt pꝛeſumptio quedam foꝛtiter mouens animuz ad aliquid credendum vel diſcredendum: ⁊ hoc pꝛobatur in.l.cū pꝛobatio.ff. de pꝛoba.⁊ per Gand.in.d.ti. de
4 pꝛeſumpt.⁊c. ¶ †Indicium vero plenum ⁊ indubitatū eſt demonſtratio rei per ſigna ſufficientia ꝑ que animus in aliquo tanq̄ impꝛopꝛio exiſtente quieſcit ⁊ plus inueſtigare non curat: ⁊ hoc pͣbatur in.l.indicia.C.de rei vendica. ⁊ per.d.Gand.in.d.titul.vt ſupꝛa Bal.in.d.l.ea quidē.in.ij.col. Sz qꝛ in cauſis criminalibus maxime qñ pꝛoceditur per inquiſitionem neceſſe eſt quod pꝛecedat infamia cōtra reum de crimine et quo reperitur inquiſitus: vt in c.qualiter ⁊ qñ.⁊ ibi ꝑ oēs ſcribētes de accuſa.ideo aliqua de fama ⁊ infamia hic iſerere placuit ⁊ dic ſm Bal.in.d.l.ea q̄dem.in
5 pꝛin.qd. ¶ †Fama eſt duplex vna que eſt in homine.ſ.que inheret homini: altera q̄ eſt inter hoies.
6 ¶ †Fama em̄ que eſt in homine vel que iheret homini eſt ſtat⁹ illeſe maieſtatis ac dignitatis moribus ⁊ legibus cōpꝛobatus.hoc pͣbatur in.l. cognitionū genera. ff.de var.⁊ extraoꝛ.cogni.cui⁹ fame cōtraria eſt infamia q̄ ſic diſ-
7 finit. ¶ †Infamia eſt pꝛiuatio fame contingentia ex accidēti pꝛeter naturā: vel ſic: infamia eſt de

ſcientia ſtatus ⁊ leſio maieſtatis
⁊ dignitatis. iſta videtur iudicio
meo ꝙ ſit melior diffinitur quam
precedens: quia per iſtam declaran
tur omnia cõtraria bone fame et
per id quod diffinitur vnũquodq;
ꝙ contrarium per eis oppoſitū
diffinitur ⁊ reliquū: vt probať in
l. ſ. ff. de his qui ſunt ſui vel alie.
iur. ⁊ inſtit. eo. tit. in princ. ⁊ de iu
re perſo. in princ. ⁊ de tutel. ſimili-
ter in princ. ¶ Secunda dicit fa-
ma que eſt inter hoĩes que predi
catur de aliquo hoĩe ſeu alio fa-
cto: ⁊ hec dici põt fama loquens
que ſemper de aliquo loquitur: ⁊
ita diffinitur ſecundum Bal. in
8 d. l. ea quidem. ¶ † Fama eſt di-
ctum gentium ſeu vulgi ex ima-
ginaria opinione vel credulitate
gentiũ ſeu vulgi procedens que
ꝓbatur in. l. de minore. §. tormen
ta. ff. de q̃ſti. ⁊ ſub iſta diffinitione
tam bona ꝙ̃ mala fama continet.
l. iij. §. idẽ diu⁹. ff. de teſti. ⁊ hec eſt
illa fama que eſt ꝑparatoria inq-
ſitionis non aũt prior de qua ſu-
pra: ſed quia ſolet quandoq; non
certa fama: ſed rumor inſurgere
in populo qui eſt minus ꝙ̃ fama
ideo videam⁹ qd ſit iſte rumor.
9 ¶ † Rumor eſt furioſa proclama
tio gentium et ſtrepitus multarũ
vocum. hoc probatur in. l. fi. ff. de
heredi. inſtitu. et. l. miles. §. mu-
lier. ff. de adulte. ⁊ iſte rumor eſt
initiũ fame et minus ea. ita dicit
Bal. in. d. l. ea quidem. Quoniā
vero ſunt plures gradus cogni-
tiõis qñ res eſt adhuc dubia an-
teꝙ̃ perueniať ad perfectã noti-
tiam veritatis in quibus gradi-
bus anim⁹ iudicis ſemper rema-
net titubans anteꝙ̃ perueniatur
ad vltimum firme credulitatis et
certe ſcientie ſinẽ fm notabilẽ do
ctrinam Bar. in. l. admonẽdi. in
iiij. col. ff. de iureiu. idõ de ipſis gra
dibus cognitionis aliqua breui-
ter declarãda putaui: inter quos
offert ſe mihi ſuſpitio: ideo quero
10 qd eſt ſuſpitio. Reſpond. ¶ † Su
ſpitio eſt aliq̃lis applicatio ani-
mi ad aliquid cũ vehementi titu
batiõe: vel ſic. ſuſpitio eſt motus
quidã mentis ad aliqd vehemẽ-
ti titubatione. probantur hec. ff.
de teſta. l. de ſtatu. non tñ intelli-
gas ſuſpitionem iſtã comprehen
dere ſuſpitionẽ tutoris vt intelli-
gatur de illa qñ remouendus eſt
a tutela vt ſuſpectus: quia illa eſt
alia ſpecies ſuſpitionis. ita dicit
Bal. in. d. l. ea quidẽ. per. l. impu
beribus. §. fin. ff. de ſuſpect. tuto.
11 ¶ † Poſt hec ſuccurrit preſum-
ptio: videam⁹ nunc q̃ eſt ⁊ quotu
12 plex ſit ꝑſumptio. Reſp. ¶ † Pre
ſumptionum plures ſunt ſpecies
quedã eñ eſt ꝑſumptio hoĩs: alia
eſt ꝑſumptio iuris: alia ṽo ꝑſum-
ptio facti: alia autē preſumptio
iuris et de iure ſiue iuris et fa-
cti: de quibus vide late Gand. in
d. trac. ⁊ titu. de preſump. ⁊ indic.
¶ Preſumptio eñ hominis ſecũ
dũ Bald. ibi eſt quidã cõceptus
cauſatus in mente ab aliqua pro
babili coniectura: vt. ff. de verb.
obli. l. continuus. §. cũ ita. ¶ Pre
ſumptio vero iuris ſimplex eſt ſi-
militudo quedam ſufficiẽs ad rẽ
dubiam de qua creduntur credẽ
da. C. de cõtrahen. ⁊ cõmit. ſtipu.
l. l. ⁊ l. iuriſgentium. §. quod fere.
ff. de pact. ¶ Preſumptio aũt fa-
cti eſt cũ ex facti ſimilitudine ali-
qd demonſtratur qd animũ vidẽ
tis ad illud dubitãter applicat.
¶ Preſumptio ṽo iuris ⁊ de iu-

re eſt ſtatus a iure promulgatus ex indubia coniectura. hoc ꝓbatur in.l.cũ oſtendimus.in fi.ff. de fideiuſſo.tuto.ſequitur nũc videre quid ſit fictio ⁊ dic qđ. ¶†Fictio eſt falſitas pro veritate accepta ex ſpālıſſima et iuſtiſſima cā in iure expreſſa vt not.in.l.in bello.ff.de capti.⁊ poſtlim.reuer. et l.ſi is qui ꝑ emptore.⁊ ibi late ꝑ Bart.ff.de vſu cap. Argumentũ
14 autẽ ſic diffinitur. ¶†Argumentum eſt propoſitio ex aliquib⁹ exiſtentibus reſultans ad propoſitũ reſpondendũ ſeu cõcludẽdũ. vnde quando plura indicia vel plures propoſitiones ſiue preſumptiones teſtes vel coniecture ad vnã ⁊ eandẽ concluſionẽ tendũt ad effectum aliquid probandi illa coadunatio ſiue copulatio ex pluribus in vnum dicitur argumentum quod eſt proprie collatio plurium diuerſoꝝ tendentiũ ad vnam ⁊ eandẽ concluſionem vt in.l.iij.§.idẽ diuus.ff.de teſti. ⁊.l.diu⁹.ff.de cuſt.reo. ¶†Aliud
15 indicium probationis ſiue cognitionis dicitur adminiculum: et iſtud eſt duplex alıđ eſt ¶Adminiculum vehemens: aliud vero adminiculũ leue ſiue non vehemens. ¶Adminiculum eñ vehemens eſt ſuppletio defectus probationis per ſe ſolum nõ opans ſed cum alia ꝓbatione cooperãs probatur hoc extra de ſucceſſ.ab iteſta.c.fi.⁊ i.c.fi.de iureiu. ¶Adminiculum non vehemens eſt aliqualis pars confirmationis veri tendens ad aliquid ſuſpendendũ de defectu ꝓbationis: et talia adminicula per ſe ſola etiã plura non ſufficiunt.vt.l.ij. §.ſ.ff. de excuſa. tuto. ſequitur modo

16 cõiectura q̃ ſic diffinitur. ¶†Coniectura eſt acceptio ſeu reputatio veri ex aliquib⁹ ſignis extrinſecis proueniens per que deuenitur ad veꝝ ſicut per circulum cõiecturamus tabernã dicit Bald. ibi.⁊ per habitum diſtinguimus meretricem.l.item apud labeonem.§.ſi quis virginem.ff.de iniur.⁊ habetur in.c.in nonnullis. extra de iudeis.his omnibus oppoſita ſunt neſcientia ſiue ignorantia ⁊ erroꝛ q̃ neſciẽtia ſic diffi-
17 nitur. ¶†Neſciẽtia ſiue ignorantia eſt intellectus non determinans ſe ad veꝝ vel falſum. Erroꝛ aũt eſt priuatio intellectus determinati ad verum ⁊ auriga tendẽ-
18 tis ad falſũ vł ſic. ¶†Erroꝛ eſt priuatio veritatis cauſata in intellectu ꝑ falſaꝫ imaginationem. vt ꝓbatur.ff.de teſta.l.đ ſtatue.⁊ ff.de iuriſ.om.iudi.l.ſi ꝑ errorem et.l.ſi quis nec cãm.eo.tit. videamus nũc de veriſimili ⁊ nõ veriſi-
19 mili ⁊ dic breuiter qđ. ¶†Veriſimile eſt id quod veꝝ videtur ⁊ eſt vero ſimile vt.ff.de adul.l. miles. §.mulier. ¶Non veriſimile vero dicitᷣ illud quod a vero eſt multum diſſimile.vt.ff.qđ met. cau.l. non eſt veriſimile.in princ.vbi fit mentio etiam de ꝑſumptione iuris tantum ſiue hoĩs: ſed credo potius quod illa ſit q̃dam leuis preſumptio. Poſtq̃ vidimus de gradibus probationis per quos aſcenditur ſiue peruenitᷣ ad plenam ꝓbationem ⁊ certam fidem credulitatis: videamus nunc de ipſa certitudine veritatis: et q̃ro quid eſt notoriũ generaliter? Re-
20 ſpond.ſm Bal.ibi. ¶Notoriũ eſt cõĩo et indubia certitudo rei de qua queritur indubiam fidem

faciens an & qñ quid dicatur eſſe notoriū: & quot homines faciunt notorium vide Bald. ibi qui refert quoſdam tenuiſſe qđ maior pars populi facit notoriū & quod in aliqua villa ſiue paruo caſtro minor numerus hominum facit notorium q̃ in ciuitate: & ideo dicit ſm Alber. de gandi. quod ad ſciendum quot homines faciunt notorium hoc eſt arbitrarium: quia iu dex arbitrabit quot homines faciunt notoriū de qua materia: vide latiſſime per cano. in. d. c. q̃liter et quando. de accuſa. Videamus modo quid eſt probatio intelligēdo de plena. & perfecta probatione q̃ ſic diffinitur ſm Bal.
21 ibi. ¶ † Probatio eſt actus rē dubiam in lucem cognitionis educens: et hoc notatur. C. de proba. in rubr. et ibi Bald. Succedit altera ſpecies probationis et cognitionis veritatis q̃ dicitur euidens & manifeſtum. iſta duo differunt inter ſe & differunt etiam a notorio vt ifra dicam. ¶ Euidēs ita diffinit euidēs eſt quod manifeſte liquet ſm Bal. in. d. l. ea quidem. c. ſi forte. de elec. lib. vi. & eſt ſatis diuerſum a manifeſto & plꝰ eſt quam manifeſtum. euidens enim illud eſt quod palam eſt oculis et ſemper apparet. ff. de cōtrahen. empt. l. ea que. l. nō codiciliū. C. de teſta. & in. c. euidentia. de accuſa. j. q. j. c. vt euidenter. ¶ Quod em̄ in euidenti eſt nulla poteſt tergiuerſatione celari et nullam optat probationem extra de cohabi. cleri. & mulie. c. fin. vide que not. per Archi. in. c. cū ſi forte. de elec. libr. vj. Bald. em̄ in. d. l. ea quidē. diffinivit manifeſtū: ſed diffinitio ſua mihi non placet. dicit enim quod manifeſtum eſt illud ꝙ euidenter apparet ſequeretur ergo quod manifeſtum eſſet idem quod euidens & tamen eſt ſatis diuerſum vt proxime dixi: & dicam infra quod minus eſt manifeſtum quā euidēs: ſed ſecundum diffinitionē Bal. idem eſſet manifeſtum quod euidens ideo putaui ſic eſſe diffiniēdum. Manifeſtum eſt demōſtratio quedam ex qua vehementer animus dubius informatur ad aliquod non tamen tollitur tota
22 dubietas. ij. q. j. de manifeſto. † et hinc eſt quod dicitur manifeſtū indiget probatione. xj. q. iij. c. eorum. euidens autem nulla indiget probatione: vt. d. l. ea que. ff. de actio. empt. vide Joan. and. in. c. conſtitutū de ver. ſign. lib. vj. et text. not. in. l. quoniam ſororem. C. de iur. delib. vbi de vtroq̧ fit mentio: tamen euidens ponitur pro magis claro quam manifeſtum: vide. d. Alber. de roſa. in. d. ſuo in litera. e. in ver. euidens. el primo & ij. Bal. tamen in. d. l. ea quidem. aliam ponit differentiā inter iſta duo dicens quod euidens dicitur id ſolum quod apparet per oculorum inſpectionē vt. ff. fini. regū. l. ſi. irruptione. §. ad offi. & idem Bal. in rub. C. de
23 probat. dicit † ꝙ illa dicitur probatio per euidentiam facti quādo res ſubijcitur oculis iudicis. Manifeſtum autem largius dr̄ ſ. omne id quod nobis innoteſcit per quēcunq̧ ſenſum corporis. ſ. viſum auditū ſicut eſt ſonꝰ cāpane aut aliuū ſenſum: vt. l. j. §. occiſorum. ff. ad ſylla. de quibꝰ ſenſibꝰ habetur in. l. eum. §. penulti. ff. de aquir. poſſ. ¶ Differūt etiā

iſta duo

iſta duo ſecundum ipſum a notorio: quia manifeſtum vel euidēs eſt illud quod vni tantū vel pluribus patet: notoriū autem eſſe nō poteſt niſi toti populo vel maiori parti publice innoteſcat vt ſupra late diximꝰ ⁊ no. in. c. veſtra. ⁊ ibi Inno. de cohabi. cleri. ⁊ mulie. ¶ Et per hec ſum expeditus de iſtis gradibus ſeu adminiculis probationis ac de ſpecibꝰ plene ſeu perfecte probationis qui quidem gradus ⁊ adminicula ꝓbationis a quibuſdam appellātur indicia non plena ⁊ dubitata per que animus iudicis deducit quandoqꝫ in ſuſpitionem quandoqꝫ vero in opinionem que magis eſt ꝓpinqua indubitate fidei ꝙ ſuſpitio ſecundum Bar. in. d. l. admonendi. ff. de iureiu. ex quibus tamen indicijs dubitatis nō datur iudici indubia fides et firma credulitas: ſed quedam ſuſpitio quandoqꝫ ex qua iudicis mēs ſatis dubia reperitur: ⁊ iſto caſu non facile deueniendum eſt ad torturam maxime ſi perſona ſit honeſte conditionis: quia iſta ſuſpitio eſt primus gradus probationis ⁊ minus quam ſemiplena ꝓbatio ſecundum Bart. in. d. l. admonendi. in glo. mag. Quandoqꝫ vero indicia ſunt talia que adducunt animū iudicis in opinionē que eſt ſecundus gradus probationis ſecundū Bar. ibi. ex qua animus iudicis multū dependet in illa parte non tamen eſt plene certꝰ. ⁊ ideo iſto caſu deueniri ſolet ad torturam que datur in ſupplemētum probationis in cauſis criminalibus quādo veritas aliter haberi nō poteſt vt per Bar. in. l. fi. ff. de queſtio. quia tormentū illud fuit inuentum cauſa neceſſitatis ⁊ in ſupplementum probationis: vt dixi quotieſcunqꝫ reus eſt valde ſuſpectus contra quem laborant indicia vt dicit Panor. in. d. c. cū in contemplatione. in princi. de reg. iur. ⁊ Bal. in. l. ij. C. quor. appel. non recip. idē Bal. in. l. milites. ⁊. l. fin. C. de queſtio. Bar. in. l. j. in princ. ⁊. §. diuꝰ. ⁊. l.

2 fi. ff. de queſt. ¶ † Que autē dīr eſſe legitima idicia dic quod illa ſunt que ſunt ꝓxima facto ꝙ quāto ꝓpinquiora ſunt tāto ſunt meliora. l. j. §. preterea. ⁊. l. de minore. §. tormenta. ff. de queſti. et ibi per moder. Que autē indicia dicant eſſe ſufficiētia ad torturam certa regula tradi nō poteſt: ſed hoc relinquitur arbitrio ⁊ diſcretiōi boni iudicis ſecundū qd dicit Aro. l. d. ſum. de queſtio. vbi dicit ꝙ nō debet iudex reo adhibere tormēta quanta accuſator expoſcit: ſed quanta moderate rationis tēperamēta deſiderāt: idē dicit Barto. in. d. l. fi. ff. de q̄ſtio. i prin. dicit tñ Abb. in. d. c. cum in cōtemplatione. quod licet ſup hoc an ⁊ q̄ indicia dicantur eſſe ſufficientia ad torturā certa regula tradi nō poſſit arg. l. teſtiū. §. tu magis. ff. de teſti. ⁊. l. de minore. §. fi. ff. de q̄ſtu. tamen dicit ꝙ omnes doc. tenent ꝙ vnus teſtis de viſu facit indicium ad torturā: intellige ta quod ſit teſtis fide dignus nō ſuſpectus ⁊ omni exceptione maior ſecundū qd dicit Bar. in. d. l. fi. ⁊ Bal. in. d. l. ij. ⁊ ita cōmuniter tenēt doc. Bonꝰ itaqꝫ ⁊ diſcretꝰ iudex cuncta circumſpiciet: ⁊ iuxta criminis qualitatem facti cōtingentiam conditionem perſone ⁊ abundantiam indiciorum conſi-

derabit an ad torturam ipſaz de
ueniendum ſit: ⁊ caſu quo ad illā
deuenire contingat iterum matu
re cōſiderare debet qua grauita-
te leuitate vel moderamine ve-
niat inferenda iuxta notata per
Azo. in. d. ſum. de queſtio. ſ. quan
tum moderate rationis tempe-
ramenta deſiderant. aliter enim
ſunt torquendi iuuenes robuſti: ⁊
alio modo debiles delicati vel ſe
nes: alio modo ruſtic9 vel miles:
⁊ alio modo ciuis: alio modo nō
bilis: ⁊ alio mō ignobilis ⁊ ple-
beus. l. de minore. §. tormenta. ff.
de queſtio. ⁊. l. ſ. §. fi. eo. tit. Bart.
in. d. l. fi. eo. tit. Bald. in. d. l. ij. C.
quor. appel. nō reci. ⁊ idē Bal. i.
l. milites. ⁊. l. fi. C. de q̄ſtio. Abb. i.
c. cū i ɔtēplatiōe. de re. iu. i. antiq.

Summarium.

1 Tortura multos grad9 ha-
bere dicitur.
2 Torture primus gradus q̄s ſit.
3 Tortura dicitur a terrendo.
4 Primus grad9 torture non dici
tur ꝓprie tortura: ſꝫ potī9 terror.
5 Torture ſecūdus gradus q̄s ſit.
6 Tortura leuis ꝓ nulla ē habēda.
7 Tortura leuis non impedit gra-
uiorem nouis ⁊ vehemētibus in
diciis accedentibus.
8 Priuilegium de ſe non torquen-
dis habentes quibus tormentis
ſubijci poſſint.
9 Torture tertius: quartus: et quin
tus gradus qui ſint.
10 Tortura in quito gradu dicitur
grauior pena q̄ vtriuſq; manus
abſciſſio.
11 Tortura quo remedio nocere nō
dicatur.
12 Maleficia contra torturas ad-
inuenta / alijs remedijs repelli
poſſint.

1 Quarto nunc videndum eſt de iſtis quinq; gradib9 torture de quibus. s. fit mentio quomodo cognoſcātur ⁊ qualiter inferunt: Reſpōd. declarando primum gradum incipiemus a minori vel inſimo aſcēdendo veluti per gradus ſcalarꝫ reducendo materiam ad practi-
2 cam dico qđ. † Primus ſiue infimus gradus torture eſt territio illa quam infert iudex reo quando illū cognoſcit ſuſpectū tamen indicia nō adſunt talia vt torqueri poſſit: iſto caſu iudex mandat quandoq; reū ipſuz ſpoliari ligariq; ⁊ in ordine poni ac ſi vere torquēd9 eſſet ⁊ quādoq; ligari mādatur ad funiculum: ita vt nihil aliud deficiat q̄ ſola eleuatio et hoc fit ad incutiendum timorem reo vt facilius fateatur ſtantib9 maxime iudicis perſuaſionibus. Et iſta proprie non dicitur tortura: q2 vere corpus nō torquet nec ſentit dolorem: ſed poti9 eſt quidam mētis timor ſm Bal. in. d. l. ij. quor. app. ⁊c. ⁊ in. l. ij. C. de cōfeſ. vbi dicit quod cōfeſſio facta a reo in iſtis preparatorijs tormētorum cuꝫ ſit facta ⁊ extorta propter timorem tormentorum indiget ratificatiōe ac ſi facta fuiſſet in plenis tormentis alias nūquā ſufficeret ad condēnationē. vide Ang. ⁊ Sali. in. d. l. ij. ⁊ Sali. in. l. fina. C. de queſtio. Bart. in. l. ſ. §. ſiquis vltro. ff. eod. titu. vide etiā tex. in. l. ij. C. de cuſto. reo. q̄ loquitur ꝓprie de hac ratificatione q̄ fit apud acta ſub publico teſtimonio. ⁊ dicit Imperator ibi q̄ iſto modo fremiquide temperies iudicibus immodice ſeruiētib9 ad-

hibetur. Iſte autem actus vt dixi non poteſt dici proprie tortura vt proxime diximus: ſed appellatur proprie tertio ſine terror tormentorum.
3 ¶ †Largo vero ſumpto vocabulo ⁊ improprie poſſet dici tortura prout quidam deſcripſerunt hoc nomen tortura que dicitur a terrendo: ſed iſto modo terretur ergo ⁊c. vel dicas quod licet corpus vere non torquetur: animus tamen bene torquetur: ⁊ timoris patitur cruciatus: ⁊ ſic largo modo dici poteſt tortura.
4 ¶ †Et nota quod iſte terror ſiue primus gradus incuti ⁊ experiri poteſt contra quoſcunque etiam contra eos qui de iure torqueri non poſſunt aliqua de cauſa vt infra latius dicetur in .vj. q. vel quando deficerent indicia propter que torqueri deberet vel qualibet alia iuſta de cauſa ad torturam deueniri non poteſt ad iſtum gradum deueniri poterit ſecundum Bal. in .d. l. ij. in ver. quero quandoque ⁊c. vbi dicit quod illi qui de iure torqueri non poſſunt poterunt bene terreri. iſte enim primus ſiue infimus gradus torture non ſolet adhiberi robuſtis verſutis atque doloſis viris: ſed debilibus timidioribus puſillanimis: atque delicatis quoties contra ipſos militarent alique preſumptiones et coniecture ſiue indicia leuia.
¶ Et licet interdum eſſent plura indicia multotiens tamen cum iſto infimo gradu ab hominibus ſimilis conditionis ſolet extorqueri confeſſio abſque eo quod ad vlteriora procedatur: vt ſepius expertus fui in facto de quo infimo gradu fit ſepius experientia i robuſtioribus ⁊ magis cautis: quotiens vt dixi non militant plena indicia vide .d. Par. de put. in dicto ſuo tract. de ſindic. in .c. aduertendum. ⁊ Bald. in dicta .l. ſecunda.
5 ¶ †Secūdus gradus torture eſt cum reus ligatus eleuatur modicum ſupra terram paulo momento detinetur eleuatus ⁊ protinus deponitur: vel cum detinetur ſuſpenſus ſpacio dicendi Aue mariam: vel Pater noſtrum aut vnum miſerere iuxta qualitatem facti ⁊ perſonarum cōditionū: deinde deponit̄ abſque aliquo impulſu quaſſatione vel tractu corde: ⁊ hec dicitur leuis tortura ad quā deueniendum eſt quotieſcunque indicia quedam appareat aliqualiter probata: ⁊ reus eſt magis ſuſpectus. Indicia tamen ipſa non ſunt plena ſatis ad inferendum plenā torturā: puta ſi eſſet vnus teſtis de viſu deponens: tamen nō eſſet omni exceptione maior vel duo teſtes de auditu ab aliis: nō autem ab ipſo reo: ⁊ ſimiles preſumptiones vel indicia nō plena precedente tamen ſuſpitione contra perſonam ipſius rei: vt proxime dixi. ¶ Et iſta eſt illa leuis tortura de qua loquitur Bald. in .d.
6 l. ij. C. quor. appel. ⁊c. vbi dicit †quod quemadmodum leuis febricula non dicitur febris et infirmitas talis que preſtet impedimentum ad comparendum ſicut eſt vera febris que hominem ſternit. vt .l. ea que vitia. §. fin. ff. de edil. edic. ita iſta leuis tortura non dicitur tortura ſiue tormentum ex quo cauſetur dolor mentis ⁊ corporis cruciatus: ſicut in tortura ordinaria.
7 ¶ †Et nota quod eſt magnus effectus iſta doctrina ex qua infertur quod quotieſcunque contra reū militant

legitima indicia ex quibus de iu
re quis torqueri poteſt ſi fuerit ſe
mel iſto modo leuiter tortus non
obſtabit quo minus poſſit iteruȝ
grauius torqueri ex eiſdem indi-
cijs ⁊ tunc ſecunda vice dicetur
cõpetenter tortus: nec propterea
reus conqueri poterit quod fue-
rit repetitus in tortura abſq; no-
uis indicijs iuxta ea que haben-
tur in.l.repeti.ff.eodeȝ titulo. de
queſtio. quia iſta non dicitur p-
prie repetitio ex quo pma nõ fuit
habita pro tortura p eaq̃ ſupra
diximus: ita etiam ſentit Barto.
in.l.fina.⁊.l.repeti.ff.de queſtio.⁊
Bal.in dicta.l.ſecunda.C.quoꝝ.
app.⁊c. Angel.de aret.in.d.gloſ.
fama pub.in ver. quid ſi aliquis
fuit tortus.ſed leuiter ⁊c. Hippo.
de mar.in dicta.l.j.in prin. ⁊.l.re
peti. Paris.de pu.in.d.trac.in.c.
ſequitur modo Franc.brn Bãd.
⁊ ceteri doc.in locis ſupra nota-
8 tis. ¶ †Quidam tamen dixerũt
arguentes ex dicta doctrina Bal
di de qua ſupra quod illi etiam
qui aliqua ex cauſa vel priuilegio
torqueri non poſſunt poterũt ta-
men tormento iſtius ſecundi gra
dus ſupponi abſq; pículo ex quo
iſta leuis tortura non dicitur tor-
tura ſicut leuis febricula non di-
citur febris dicta.l.ob que vitia.
¶ Ego tamẽ de veritate iſtius di
cti alias dubitaui: nec videtur eſ
ſe bona conſequentia de leui fe-
bricula ad leuẽ torturã:.q2 eſt di-
uerſa ratio in vno quam in alio:
ibi eniȝ in dicta.l.ob que vitia ex
cuſatur a comparendo in iudicio
ille q̃ propter febri eſt impeditꝰ:
⁊ nõ poteſt ambulare foris: quia
non exit de lecto nec de domo:
is vero qui patitur quartanaȝ

febri'n: aut aliam leuem febricu-
lam quam non curat: nec propter
illam remanet quin vadat ſeu
per omnia loca ſaltim in Ciuita-
te. Ex quo enim vadit per vrbem
ſicut vadit per alia loca: ita veni-
re poteſt ad curiam ⁊ coram iudi
ce: quia ratio illa impedimẽti de
qua in dicta.l.ob que vitia.in pn.
ceſſat in eo qui patitur leuẽ febri
culã: ideo in eodẽ ceſſat legis ex-
cuſatio: ſed hic in leui tortura fie-
ri non poteſt quod corpus nõ tor
queatur nec patiatur aliqualem
doloreȝ licet ſit leuis dolor: dolor
eſt: ⁊ infert iniuria dignitati: vel
innocentie ipſius rei: quia tortu-
ra vt diximus ſupra eo.titulo. q.
prima eſt cruciatus quidã in cor-
pore ⁊c. cum igitur per hanc leuẽ
torturam inferatur in corpore di-
cti rei aliqualis cruciatus: non
poteſt dici niſi q2 illa ſit tortura et
quod ille ſit tortus quamuis le-
uiter. ¶ Et ideo ego nunquam
conſueui ad gradum iſtum deue-
nire niſi qñ pcedũt indicia ⁊ ſunt
bene probata: tamen ſunt indicia
aliquantulum remota a facto et
perſona eſſet vtilis ⁊ ignota: ⁊ val
de ſuſpecta de crimine aut in re-
ſponſionibus ſuis variaret: ⁊ aliis
huiuſmodi ſuſpitionibus prece-
dentibus.l.de minio.§. tormenta.
in fin.ff.de queſtio.et per Bald.
in dicta.l.ſecunda. Bartol. in di
cta.l.finali.⁊ Panormi.in dicto.
c.cum in contemplatione. Si au-
tem eſſet vir nobilis aut honeſte
familie ⁊ conditionis adhoc nõ
deuenirem regulariter: niſi prece
dentibus legitimis indicijs ⁊ be-
ne probatis iuxta nota.per Bar
tol.in dicta.l.fina.ff.de queſtio.⁊
per alios in locis ſupra notatis.

¶ Cōfeſſio ſimiliter facta i iſtis leuib⁹ tormētis indiget ratifica- tione ſicut illa q̄ eſt facta in ple- nis tormentis: vt ſupra diximus in precedēti gradu: ꝛ notabiliter in. dicta. l. ſecunda. C. de cuſt. reo.

9 ¶ † Terti⁹ torture gradus eſt cū reus ſuſpenſus detinetur in tor- tura ſpacio dicendi vnum miſere re vel duo aut aliquantulū plus abſq; tamen aliquo tractu vel im pulſiōe chorde q̄ infertur ad ma- iorem cruciatum ꝛ ad iſtū gradū aſcendet iudex quotieſcunq; re⁹ eſt magis de crimine ſuſpectus: ꝛ indicia contra ipſum tendētia ſunt plene ꝓbata: delictū tamen non eſt de attrocibus vt eſt furtū modici valoris vulnus non leta- le ſeu aliud crimen capitale vt. l. ij. ꝛ ibi Barto. ff. de pub. iudi. vel quando delictum eſſet grauius ꝛ indicia magis aperta perſona ta men eſſet talis nobilis vel alias eſſet honeſte familie ꝛ alias bone cōditionis ꝛ fame ꝛ nō aſſuetus i ſimilibus cōmiſceri cum quo mi tius ꝛ magis temperate agendū eſſet non excedendo iudex iſtum gradum torture non credo q; poſ ſet reprehendi arg. l. non omnes. §. a barbaris. ff. de re mili. l. in ſer uor. ꝛ. l. reſpiciendū. §. delinquūt ff. de pen. l. quid ergo. §. pena gra uior. ff. de his qui not. infam. ꝛ. l. teſtium. §. tu magis. ff. de teſtib.

¶ Quartus torture gradus dice- tur quotieſcunq; reus poſt eleua tionem diutius ſuſpenſus in tor- tura detinet: vel p̄ quartā tertiā mediā ne partē vel duas tertias vnius hore aut per integram ho ram ſecundū grauitatem crimi- nis ſuſpitionē rei ꝛ vires indicio rum quādoq; in ipſo detentionis ſpacio adhibētur vnus duo aut plures ictus ſiue tractus corde ad maiores cruciatus inferendū in corpore maxime quando indi cia ſunt pregnantia. Reus eſt ſu ſpectus multū nec habet mēbra robuſta ꝛ crimen eſt graue ex ſe etiā ꝙ iſta oīa nō cōcurrant: ſi tñ maior pars concurrit ſufficit vel quoties ſcandalū nō modicū ge neraret vt eſt furtū magne rei ſa cre vel aliud turpe ſacrilegiū: vel ſacramentorū abuſus aut homi cidiū graue vel falſitas lr̄arum apoſtolicarū ꝛ ſimilia indicia: vt diximus eſſent vrgentia ꝛ bene ꝓbata vt puta vnus teſtis omni exceptione maior de viſu ipſi⁹ fa cinoris deponēs aut duo ſeu plu res teſtes alia ꝓbantes, indicia ꝛ circūſtantias neceſſarias ipſius criminis ſecūdū quod latius de- clarat do. Alber. gād. l. d. ſuo tra. mal. in tit. de preſump. ꝛ indic. du bit. ꝛ indubit. Bar. in. d. l. j. §. fi. ꝛ l. fi. ff. de queſt. Bal. i. l. milites. §. oportet. C. eo. tit. idē Bal. in. d. l. ij. C. quor. ap. ꝛc Bal. Ang. ꝛ Sa lic. in. d. l. ea quidem. C. de accuſ. canoniſte in. c. qualiter ꝛ quādo. eo. titu. ꝛ in. c. cum in contempla- tione. de reg. iu. in antiq.

¶ Quin tus ꝛ vltim⁹ torture gradus ſuc- cedit qđ eſt iſtud quotieſcūq; poſt aliquam ſuſpenſionis detentio- nem ꝛ ictus ſiue tractus corde ſi reus adhuc pertinax in eius ne- gatiua inſtiterit ꝛ torturā huiuſ- modi ſpernere videret ꝓ grauio ri cruciatu ad pedes ipſi⁹ rei tor- quendi ſubijciūtur pondera que dam pendētia vt ſunt compedes ferree, lorica aut aliud ſimile pō- dus: ꝛ cum pōdere ipſo ſuſpēſus detinetur vel ictib⁹ cruciatur: et

ſu tenerē gl.predictā ꝛ opi.Bal. ꝛ aliorum:ſi vero ſumus in terris eccleſie ꝛ tenerem opi.canoniſta. maxime qñ agitur de rebus eccleſiaſticis vel de puniendo pſonaꝫ clerici.arg.eorum que habenť in. c.per venerabilē.qui fil.ſint legit. c.ſolite.de maio.ꝛ obedi.ꝛ.c.atſi clerici.de iud.c.cuꝫ contingat de foro compet.cum ſimilibus.

¶ De Queſtionibus ꝛ tortura. Liber Quartus.

In ſuperioribꝰ titulis vidimꝰ de pluribus criminibus reiſqꝫ ipſorū ꝛ penis:ſꝫ qꝛ accidit qñqꝫ qꝺ crimina ipſa nō ſunt bene probata:ꝛ iudex non poteſt deuenire ad ſniam nō precedēte rei confeſſione vel apertiſſimis pbationibus:vt.l.ſciāt cuncti.C.de pba. tñ contra ipſum reū multotiēs laborat infamia ꝛ alia indicia vigēt ppter q̄ neceſſario deueniendum eſt ad torturaꝫ in qua vel neceſſe erit reū ipſum cōfiteri crimen vel ſaltim purgare indicia ꝛ ſuſpitiones que contra ipſum laborant. Jō in preſenti libro de Queſtionibus ꝛ tortura p cōmuni maxime iudicū cōmoditate aliqua breuiter exponemꝰ in qua materia doctores ex antiquis atqꝫ modernis quidā in ordinarijs lecturis:quidā vero in extraordinarijs cōpēdijs ꝛ tractatibus diuerſa cōmentaria ediderant. ¶ Ego vero ne aliorum relatione dictoꝝ fruſtra videar occupare membranas ea duntaxat attingā q̄ vtiliora ſunt: ꝛ in quibus doctoꝝ ſcripta ſilēt. In alijs vero breuiter ꝛ remiſſiue ad vlteriora procedā. Inditioruꝫ ꝛ queſtiōis materia aū modū frequens eſt ꝛ in iudicijs practicabilis in cauſis criminalibus. Que in iudicis arbitrio plurimū conſiſtit:ꝛ iudices maxime iuniores ꝛ parū experti ſepe ſolent in iſtis aliqua de neceſſarijs pretermittere aut vlterius quā iuris ſit procedere ppterea materiā ipſaꝫ vltra alios clariꝰ ꝛ facilius ad cōmunē practicā accōmodabo. ¶ Uidebimus enī primo qꝺ ſit tortura ꝛ q̄ ſit. Queſtio ꝛ quō iſta differūt inter ſe. ¶ Scdo quot ſunt tormentoꝝ ſpecies. ¶ Tertio qꝺ ſit indiciū:ꝛ que ſunt legitima ꝛ ſufficientia indicia ad torturā. ¶ Quarto quot ſunt gradus torture. ¶ Quinto in quibus criminibus poſſit dari tortura. ¶ Sexto q̄ pſone poſſunt torqueri ꝛ q̄ nō poſſunt torqueri ꝛ quibus de cauſis vbi dabitur noua declaratio vltra oēs doct.ad text.in.l.ſiquis in graui. §.ignoſcit.ff.ad ſyllan. ¶ Septimo loco videbimus an ꝛ quando in paruis criminibꝰ poſſit inferri tortura. ¶ Et quid in cauſa pecuniaria. ¶ Et an ꝛ quando tortura poſſit dari p pena. ¶ Et an et qñ quis dicatur competenter tortus ꝛ purgaſſe indicia. ¶ Et quando ꝛ in quibus caſibus reus poſſit repeti in tortura. ¶ Et qꝺ ſi reus moritur in tortura. ¶ Et qꝺ ſi nulla pcedebāt indicia ante torturam. ¶ Uel ſi aderant non tamen erant in actis deſcripta. ¶ Et an ꝛ quādo reus dicať legi

time tortus. Itē quid de cōfeſſio-
ne habita in tormētis vel timore
tormentoꝝ quando nulla p̄cede-
bant indicia. ¶ Vel ſi p̄cedebāt
in veritate non tamē apparebāt
in actis annotata an ſufficiat illa
confeſſio ad condemnandū reuz
maxime ſi ratificata reperitur.
¶ Et quid ſi reus ante torturam
petijt copiam indicioꝝ que fuit
ſibi denegata qua nō obſtāte fuit
poſitus ad torturam ⁊ confeſſus
forte fuerit aliqua crimina nun-
quid illa confeſſio ſibi noceat.
¶ Et quid ſi aliquis ꝓpter priui-
legiū etatem vel aliā iuſtam cau-
ſam de iure torqueri non poterit
ſi tā fuerit tortus ⁊ confeſſus an
preiudicet ſibi illa cōfeſſio: ⁊ que
remedia dantur contra iudicem
iſtis qui ſic iniuſte torti fuerunt.

¶ Summarium.

1 Queſtio iudicialis quid ſit.
2 Interrogatio nuda vel leuis ter-
ritio nō dicitur queſtio.
3 Tortura q̄d ſit ⁊ q̄re ſit inuenta.
4 Tortura qui differat a queſtiōe.
5 Tortura eſt via probationis ex-
traordinaria.

1 PRimo igitur q̄ro †
q̄d eſt q̄ſtio? Rñd.
q̄ſtio ꝓprie loquen-
do eſt inquiſitio ve-
ritatis ꝑ tormēta
⁊ corporis dolo-
rē. ita dicit tex. in. l. itē apud la-
beonē. §. queſtionē. ff. de iniu. iū-
cta. l. j. §. q̄onē. ff. ad ſena. ꝯſul. ſyl.
⁊ gl. in. d. l. j. in ver. necatorū. co.
titu. Azo. aūt in ſum. de q̄ſtio. in
princ. dicit q̄d q̄ō eſt inquiſitio
veritatis ꝑ tormēta. † Nuda ergo
interrogatio vł leuis territio nō
2 dicitur q̄ſtio. d. l. itē apud labeo-
nē. §. queſtionem. in verſi. nuda.
per Azo. in. d. ſum. ⁊ tit. in princi.
qui dicit quod non debent quo-
q; adhiberi tormenta quanta ac-
cuſator vel iſtigator poſtulat aut
deſiderat: ſed vt moderate ratio-
nis temperamenta deſiderant.
l. de minore. §. tormēta. ff. de que-
ſtio. Panor. vero. in. c. cum in cō-
templatione. de regu. iur. in an-
tiquis. in princ. lectu. idem dicit
quod queſtio eſt indagatio veri-
tatis per tormentum: ⁊ appellaꝫ
queſtio a querēdo q: iudex ꝑ tor-
mentū inquirit veritatē. ita dicit
ipſe Sali. antē in rub. C. de que-
ſtio. dat duas expoſitiones ſiue
diffinitiones ad iſtud verbum q̄-
ſtio. p̄ma eſt quod queſtio eſt in-
quiſitio que fit ad veritatem per
tormenta eruendam ſecūda eſt.
¶ Queſtio eſt tormētalis inquiſi-
tio veritatis: ⁊ iſta eſt breuior et
magis placet: q̄ omnes tñ deſcri-
tiones ſiue diffinitiones in effe-
tu tendūt i vnū q̄d q̄ō ſit illa ida-
gatio quam facit iudex ad inue-
niendum veritatem ꝯtra reuz in
tormentis exiſtentem dum patiꝫ
3 cruciatū in corpore. ¶ † Deinde
q̄ro q̄d eſt tortura? Reſpō. tortu-
ra eſt corporis cruciatus ad eruē-
dam veritatem repertus: vt dicit
Panor. in. d. c. cū in cōtemplatio-
ne. in prin. qui dicit etiam q̄ tor-
tura ſiue tormentum diciꝫ quaſi
torquens mentem: q: per crucia-
tū corporis mēs quoq; torqueꝫ:
vt latius dicemus infra eo. tit. q.
iiij. i illo quarto gradu torture ⁊
habetur. v. q. v. illi qui. l ver. vbi
religioſus tortor vt dū corpa pe-
nis ſubijciunꝫ q̄ geſta ſunt fideli-
4 ter ⁊ veraciter exq̄ranꝫ. ¶ † Hec
eſt differētia inter vnum ⁊ alteꝝ:
q: vnum pertinet ad iudicem ſo-

lum:alterū vero pertinet ad reū ſolum.ſ.tormentū.d.l.item apud labeonē.§.queſtionē:nihilominus ſepius ſolet vnum pro altero poni:vt no.in.d.§.qōnē ⁊.v.q.v.illi qui.⁊ per gloſſ.in.d.l.ſ.in princi.ff.ad ſena.conſul.ſyllania.

5 ¶ †Et nota hoc ꝙ tortura eſt remedium ſiue via extraordinaria ꝓbatiōis:vt dicit Bal.in.l.ſi q̃s alicui.C.ad leg.iul.maie.via enī ordinaria eſt illa que fit ꝑ teſtes ⁊ inſtrumenta:vt.l.ſciant cuncti.C.de ꝓba.cum ſimilibus.

¶ Summarium.

1 Tormentorum ſpecies multe ſunt ⁊ diuerſe.

2 Gradus torture ſunt quinq̃.

1 SEcūdo q̃ro † quot ſunt tormētorū ſpecies. Reſpō. ꝙ multe ſūt ac diuerſe vt ponūt doct. maxīe practici in eoꝝ tractatib9. Bādi.in ope ſuo mal.in tit.de q̄ſti.⁊ tormē. Ang.de are.in ſuo opuſculo mal.in gl.fama publica ꝓcedēte in verſic.tortura.d. Frāc.brun.de ſancto ſeueri.i alio ſuo trac.malef.de indi.⁊ tortu.in ij.parte. At ille inſignis doc.modernus Bonon.do. Hippol.de marſil.clari9 ceteris hec operuit in egregijs cōmentarijs ſuis que nuper edidit ſuper notabili titulo.ff.de queſtio.in.l.j.in princip. vbi ponit quatuordecim ſpecies tormentoꝝ oēs diuerſas quorū plura fuerūt ab antiquis inuēta: quodam vero nouiter ipſe inueniſſe aſſerit prout eſt illud ſubtractionis ſomni qđ in veritate perquā ſubtili,ingenij acuitā adinuētū fuit:⁊ ego ſemel illud expert9 ſui Rome in quadā ardua cauſa duorū religioſoꝝ lȝ alio modo ⁊ faciliori illo vſus ⁊ fuerim: profecto vidi ea q̃ prius nō credebam: quod illud affert maximum tormētū ⁊ faſtidiū in corpore abſq̃ aliqua membrorum leſione: vide do. Franc.brun.in materia predicta in.d.ſuo trac.de indi.⁊ tor.in ij.parte. Alber. Bādi.in eodē ſuo trac.in titu.de queſtio.⁊ tormen. Ange.de aret.in tracta.malef.in glo.fama publica in materia torture. Ant.roſel.⁊ do. Abb.in.c.cū in contemplatione.de reg.iur.in anti. Pari.de put.in tract.quem edidit de ſindica.in.c.tortura.el j.cum tribus ſequē.do. Boniſa.de vitelli.in trac.ſuo malef.in.ij.parte eundem dūn Hippoly.de marſi.in practica ſua Aueroldā nūcupata vbi copioſe tractat de hac tortura. Bar.in.l.j.in ꝑnc.⁊ §.diu9.⁊ in.l.fi.ff.de q̄ſtio. Bal.in.l.ij.C.quor.appella.nō recip.⁊ in.l.milites.⁊ in.l.fi.C.de queſtio ⁊ Salice.in.d.l.fina.eodē.titu.in quib9 locis oēs tractant de hac materia torture ⁊ modo torquendi.⁊ Azo.in ſum.de queſt.in prin. Iſtud tñ tormentū corde ſiue pendētis funiculi doc.cōiter ponūt pro magis cōi ⁊ conſueto quod in ſe ꝯtinet plures gradus timoris doloris:⁊ cruciatus qui adhibentur plus vel minus ſ3 qualitatem facti perſonarum cōditionem ⁊ vrgentiam indiciorū ſm quod declarant prefati doct. in

2 locis ſupra notatis. ¶ †Ego autē vltra alios ꝑ faciliori notitia iſtius practicabilis materie cōſideraui quinq̃ eſſe gradus torture ſiue tormēti ſub hac ſpecie tormēti corde quibus rei diuerſimode cruciant̄ plus vel minus gra

nius aut levius iuxta qualitatē
facti perſonarum conditionē et
abundātiam indicioꝝ: ſed ante-
ꝙ ad illoꝝ declarationem deue-
niā diſcutiā pͥmo que ſunt aut
dicunt legitima indicia ⁊ ſufficiē
tia ad torturam.

¶ Summarium.

1 Indicia ad torturā ſufficiē tia que ſint.
2 Indiciū dupliciter conſideratur.
3 Indiciū ſemiplenam et dubitatū quod dicatur.
4 Indiciū plenū ⁊ idubitatū q̄d ſit
5 Fama dupliciter conſideratur.
6 Fama in homine quid ſit.
7 Infamia quid dicatur.
8 Fama vulgaris quid ſit.
9 Rumor quid ſit.
10 Suſpitio quid ſit.
11 Preſumptio in genere q̄ dicatur.
12 Preſumptio diuerſimode conſideratur.
13 Fictio qualiter deffiniatur.
14 Argumentū quid dicatur.
15 Adminiculū in materia probationis duplex eſt.
16 Coniectura quid dicatur.
17 Ignorantia ſiue neſcientia quid ſit ⁊ qualiter deffiniatur.
18 Error quid ſit.
19 Uerisimile dr̄ quaſi vero ſimile.
20 Notoriū quid dicatur.
21 Probatio quid ſit ⁊ qualiter diuidatur.
22 Manifeſtū ⁊ euidens an ⁊ qualiter differat a notorio.
23 Probatio per euidentiā facti q̄ dicatur.
24 Indicia legitima q̄ dicantur.

1 Tertio quero † q̄ ſint
legitima idicia ⁊ ſuf-
ficiētia ad torturā:
ante quoꝝ declara
tionem neceſſario vi

dendū eſſe putaui quid eſt indi-
cium: quid fama: et quedam alia
que precedunt inquiſitionem et
2 torturam. ¶ † Et pͥmo dic quod
indicium duplex eſt ſm Bal. in
l. ea quidē. C. de accuſa. et Gand.
i ſuo trac. mal. i ti. de pſump. et in
3 dic. dubitat et indubitat. ¶ † In-
dicium dubitatum ſiue ſemiple-
num eſt preſumptio quedam for
titer mouens animū ad aliquid
credendum vel diſcredendum: ⁊
hoc probatur in. l. cū probatio. ff.
de proba. ⁊ per Gand. in. d. ti. de
4 preſumpt. ⁊c. ¶ † Indicium vero
plenum ⁊ indubitatū eſt demon-
ſtratio rei per ſigna ſufficientia ꝑ
que animus in aliquo tanꝙ im-
proprio exiſtente quieſcit ⁊ plus
inueſtigare non curat: ⁊ hoc pba
tur in. l. indicia. C. de rei vendica.
⁊ per. d. Gand. in. d. titul. vt ſupra
Bal. in. d. l. ea quidē. in. ij. col. Sꝫ
qꝛ in cauſis criminalibus maxi-
me qñ proceditur per inquiſitio-
nem neceſſe eſt quod precedat in
famia cōtra reum de crimine et
quo reperitur inquiſitus: vt in
c. qualiter ⁊ qñ. ⁊ ibi ꝑ oēs ſcribē
tes de accuſa. ideo aliqua de fa-
ma ⁊ infamia hic iſerere placuit
⁊ dic ſm Bal. in. d. l. ea q̄dem. in
5 pͥn. qō. ¶ † Fama eſt duplex vna
que eſt in homine. ſ. que inheret
homini: altera q̄ eſt inter hoies.
6 ¶ † Fama em̄ que eſt in homine
vel que iheret homini eſt ſtatꝰ il
leſe maieſtatis ac dignitatis mo
ribus ⁊ legibus cōprobatus. hoc
pbatur in. l. cognitionū genera.
ff. de var. ⁊ extraor. cogni. cuiꝰ fa
me cōtraria eſt infamia q̄ ſic diſ-
7 finit. ¶ † Infamia eſt priuatio fa
me contingentia ex accidēti pre-
ter naturā: vel ſic: infamia eſt de

ſcientia ſtatus ⁊ leſio maieſtatis
⁊ dignitatis. iſta videtur iudicio
meo ꝙ ſit melior diffinitur quam
precedens: q̄ꝛ per iſtam declaran
tur omnia cõtraria bone fame et
per id quod diffinitur vnũquod-
ꝗ contrarium per eis oppoſitũ
diffinitur ⁊ reliquũ: vt probaṫ in
l. j. ff. de his qui ſunt ſui vel alie.
iur. ⁊ inſtit. eo. tit. in princ. ⁊ de iu
re perſo. in princ. ⁊ de tutel. ſimli-
ter in princ. ¶ Secunda diciṫ fa-
ma que eſt inter hoies que predi
catur de aliquo hoie ſeu alio fa-
cto: ⁊ hec dici põt fama loquens
que ſemper de aliquo loquitur: ⁊
ita diffinitur ſecundum Bal. in
8 d. l. ea quidem. ¶ † Fama eſt di-
ctum gentium ſeu vulgi ex ima-
ginaria opinione vel credulitate
gentiũ ſeu vulgi procedens que
ꝓbatur in l. de minore. §. tormen
ta. ff. de q̄ſti. ⁊ ſub iſta diffinitione
tam bona ꝙ̄ mala fama cõtineṫ.
l. iij. §. idẽ diu⁹. ff. de teſti. ⁊ hec eſt
illa fama que eſt p̄paratoria inq-
ſitionis non aũt prior de qua ſu-
pra: ſed quia ſolet quandoꝗ non
certa fama: ſed rumor inſurgere
in populo qui eſt minus ꝙ̄ fama
ideo videam⁹ qd ſit iſte rumor.
9 ¶ † Rumor eſt farioſa proclama
tio gentium et ſtrepitus multarũ
vocum. hoc probatur in l. fi. ff. de
heredi. inſtitu. et l. miles. §. mu-
lier. ff. de adulte. ⁊ iſte rumor eſt
initiũ fame et minus ea. ita dicit
Bal. in d. l. ea quidem. Quoniã
vero ſunt plures gradus cogni-
tiõis q̄n res eſt adhuc dubia an-
teꝙ̄ perueniaṫ ad perfectã noti-
tiam veritatis in quibus gradi-
bus anim⁹ iudicis ſemper rema-
net titubans anteꝙ̄ perueniatur
ad vltimum firme credulitatis et
certe ſcientie finẽ ſm notabilẽ do
ctrinam Bar. in l. admonẽdi. in
iiij. col. ff. de iureiu. idõ de ipſis gra
dibus cognitionis aliqua breui-
ter declarãda putaui: inter quos
offert ſe mihi ſuſpitio: ideo quero
10 qd eſt ſuſpitio. Reſpond. ¶ † Su
ſpitio eſt aliq̄lis applicatio ani-
mi ad aliquid cũ vehementi titu
batiõe: vel ſic. ſuſpitio eſt motus
quidã mentis ad aliqd vehemẽ-
ti titubatione. probantur hec. ff.
de teſta. l. de ſtatu. non tñ intelli-
gas ſuſpitionem iſtã comprehen
dere ſuſpitionẽ tutoris vt intelli-
gatur de illa q̄n remouendus eſt
a tutela vt ſuſpectus: quia illa eſt
alia ſpecies ſuſpitionis. ita dicit
Bal. in d. l. ea quidẽ. per l. impu
beribus. §. fin. ff. de ſuſpect. tuto.
11 ¶ † Poſt hec ſuccurrit preſum-
ptio: videam⁹ nunc q̄ eſt ⁊ quotu
12 plex ſit p̄ſumptio. Reſp. ¶ † Pre
ſumptionum plures ſunt ſpecies
quedã eñ eſt p̄ſumptio hoĩs: alia
eſt p̄ſumptio iuris: alia v̄o p̄ſum-
ptio facti: alia autẽ preſumptio
iuris et de iure ſiue iuris et fa-
cti: de quibus vide late Gand. in
d. trac. ⁊ titu. de preſump. ⁊ indic.
¶ Preſumptio eñ hominis ſecũ
dũ Bald. ibi eſt quidã cõceptus
cauſatus in mente ab aliqua pro
babili coniectura: vt. ff. de verb.
obli. l. continuus. §. cũ ita. ¶ Pre
ſumptio vero iuris ſimplex eſt ſi-
militudo quedam ſufficiẽs ad rẽ
dubiam de qua creduntur credẽ
da. C. de cõtrahen. ⁊ cõmit. ſtipu.
l. i. ⁊ l. iuriſgentium. §. quod fere.
ff. de pact. ¶ Preſumptio aũt fa-
cti eſt cũ ex facti ſimilitudine ali-
qd demonſtratur qd animũ vidẽ
tis ad illud dubitãter applicat.
¶ Preſumptio v̄o iuris ⁊ de iu-

reeſt ſtatus a iure promulgatus
ex indubia coniectura. hoc ꝓba-
tur in.l.cū oſtendimus.in fi.ff.de
fideiuſſo.tuto.ſequitur nūc vide
13 re quid ſit fictio ꝛ dic qđ. ¶ †Fi-
ctio eſt falſitas pro veritate acce-
pta ex ſpālisſima et iuſtiſſima cā
in iure expreſſa vt not.in.l.in bel
lo.ff.de capti.ꝛ poſtlim.reuer. et
l.ſi is qui ꝓ emptore.ꝛ ibi late ꝑ
Bart.ff.de vſu cap. Argumentū
14 autē ſic diffinitur. ¶ †Argumē-
tum eſt propoſitio ex aliquib9 exi
ſtentibus reſultans ad propoſitū
reſpondendū ſeu cōcludēdū. vn-
de quando plura indicia vel plu
res propoſitiones ſiue preſum-
ptiones teſtes vel coniecture ad
vnā ꝛ eandē concluſionē tendūt
ad effectum aliquid probandi il-
la coadunatio ſiue copulatio ex
pluribus in vnum dicitur argu-
mentum quod eſt proprie colla-
tio plurium diuerſoꝝ tendentiū
ad vnam ꝛ eandē concluſionem
vt in.l.iij.§.idē diuus.ff.de teſti.
ꝛ.l.diu9.ff.de cuſt.reo. ¶ †Aliud
15 indicium probationis ſiue cogni
tionis dicitur adminiculum: et
iſtud eſt duplex aliđ eſt ¶ Admi
niculum vehemens: aliud vero
adminiculū leue ſiue non vehe-
mens. ¶ Adminiculum eīm vehe
mens eſt ſuppletio defectus pro-
bationis per ſe ſolum nō operans
ſed cum alia ꝓbatione cooperās
probatur hoc extra de ſucceſſ.ab
inteſta.c.fi.ꝛ l.c.fi.de iure iu. ¶ Ad
miniculum non vehemens eſt
aliqualis pars confirmationis
veri tendens ad aliquid ſuſpen-
dendū de defectu ꝓbationis: et
talia adminicula per ſe ſola etiā
plura non ſufficiunt: vt.l.ij.§.ſ.ff.
de excuſa.tuto. ſequitur modo

16 cōiectura q̄ ſic diffinitur. ¶ †Cō-
iectura eſt acceptio ſeu reputa-
tio veri ex aliquib9 ſignis extrin-
ſecis proueniens per que deueni
tur ad veꝝ ſicut per circulum cō-
iecturamus tabernā dicit Bald.
ibi.ꝛ per habitum diſtinguimus
meretricem.l.item apud labeo-
nem.§.ſi quis virginem.ff.de in
iur.ꝛ habetur in.c.in nonnullis.
extra de iudeis. his omnibus op
poſita ſunt neſcientia ſiue igno-
rantia ꝛ erroꝝ q̄ neſciētia ſic diffi-
17 nitur. ¶ †Neſciētia ſiue ignoran
tia eſt intellectus non determi-
nans ſe ad veꝝ vel falſum. Error
aūt eſt priuatio intellectus deter-
minati ad verum ꝛ auriga tendē
18 tis ad falſū vl ſic. ¶ †Error eſt
priuatio veritatis cauſata in in-
tellectu ꝑ falſā imaginationem.
vt ꝓbatur.ff.de teſta.l.đ ſtatue.ꝛ
ff.de iuriſ.om.iudi.l.ſi ꝑ errorem
et.l.ſi quis nec cām.eo.tit. videa-
mus nūc de veriſimili ꝛ nō veriſi
19 mili ꝛ dic breuiter qđ. ¶ †Veriſi-
mile eſt id quod veꝝ videtur ꝛ eſt
vero ſimile vt.ff.d eadul.l.miles.
§.mulier. ¶ Non veriſimile ve-
ro dicit illud quod a vero eſt mul
tum diſſimile.vt.ff.qđ met.cau.l.
non eſt veriſimile.in princ.vbi fit
mentio etiam de p̄ſumptione iu-
ris' tantum ſiue hois: ſed credo
potius quod illa ſit q̄dam leuis
preſumptio. Poſtq̄ꝫ vidimus de
gradibus probationis per quos
aſcenditur ſiue peruenit ad ple-
nam ꝓbationem ꝛ certam fidem
credulitatis: videamus nunc de
ipſa certitudine veritatis: et q̄ro
quid eſt notoriū generaliter? Re
20 ſpond.ſm Bal.ibi. ¶ Notoriū
eſt cōīo et indubia certitudo rei
de qua queritur indubiam fidem

faciens an & qſi quid dicatur eſſe notoriū: & quot homines faciunt notorium vide Bald. ibi qui refert quoſdam tenuiſſe q maior pars populi facit notoriū & quod in aliqua villa ſiue paruo caſtro minor numerus hominum facit notorium q in ciuitate: & ideo dicit ſm Alber. de gandi. quod ad ſciendum quot homines faciunt notorium hoc eſt arbitrarium: qr iu dex arbitrabit quot homines faciunt notoriuz de qua materia: vide latiſſime per cano. in. d. c. qliter et quando. de accuſa. Uideamus modo quid eſt probatio intelligēdo de plena. & perfecta probatione q ſic diffinitur ſm Bal.
21 ibi. ¶ † Probatio eſt actus rē dubiam in lucem cognitionis educens: et hoc notatur. C. de proba. in rubr. et ibi Bald. Succedit altera ſpecies probationis et cognitionis veritatis q dicitur euidens & manifeſtum. iſta duo differunt inter ſe & differunt etiam a notorio vt ifra dicam. ¶ Euidēs ita diffinit euidēs eſt quod manifeſte liquet ſm Bal. in. d. l. ea quidem. c. ſi forte. de elec. lib. vi. & eſt ſatis diuerſum a manifeſto & plꝰ eſt quam manifeſtum. euidens enim illud eſt quod palam eſt oculis et ſemper apparet. ff. de cōtrahen. empt. l. ea que. l. nō codicilū. C. de teſta. & in. c. euidentia. de accuſa. ij. q. i. c. vt euidenter. ¶ Quod em̄ in euidenti eſt nulla poteſt tergiuerſatione celari et nullam optat probationem extra de cohabi. cleri. & mulie. c. fin. vide que not. per Archi. in. c. cuz ſi forte. de elec. libr. vi. Bald. em̄ in. d. l. ea quidē. diffinivit manifeſtū: ſed diffinitio ſua mihi non placet. dicit enim quod manifeſtum eſt illud q euidenter apparet ſequeretur ergo quod manifeſtum eſſet idem quod euidens & tamen eſt ſatis diuerſum vt proxime dixi: & dicam infra quod minus eſt manifeſtum quā euidēs: ſed ſecundum diffinitionē Bal. idem eſſet manifeſtum quod euidens ideo putaui ſic eſſe diffiniēdum. Manifeſtum eſt demōſtratio quedam ex qua vehementer animus dubius informatur ad aliquod non tamen tollitur tota
22 dubietas. ij. q. i. de manifeſto. † et hinc eſt quod dicitur manifeſtuz indiget probatione. xi. q. iij. c. eorum. euidens autem nulla indiget probatione: vt. d. l. ea que. ff. de actio. empt. vide Joan. and. in. c. conſtitutuz de ver. ſign. lib. vi. et text. not. in. l. quoniam ſororem. C. de iur. delib. vbi de vtroq fit mentio: tamen euidens ponitur pro magis claro quam manifeſtum: vide. d. Alber. de roſa. in. d. ſuo in litera. e. in ver. euidens. el primo & ij. Bal. tamen in. d. l. ea quidem. aliam ponit differentiā inter iſta duo dicens quod euidens dicitur id ſolum quod apparet per oculorum inſpectionez vt. ff. fini. regū. l. ſi. irruptione. §. ad offi. & idem Bal. in rub. C. de
23 probat. dicit † q illa dicitur probatio per euidentiam facti quādo res ſubijcitur oculis iudicis. Manifeſtum autem largius dr ſ. omne id quod nobis innoteſcit per quēcunq ſenſum corporis. ſ. viſum auditū ſicut eſt ſonꝰ cāpane aut alium ſenſum: vt. l. i. §. occiſorum. ff. ad ſylla. de quibꝰ ſenſibꝰ habetur in. l. eum. §. penulti. ff. de aquir. poſſ. ¶ Differūt etiaz iſta duo

iſta vno ſecundum ipſum a notoꝛ-
rio: quia manifeſtum vel euidẽs
eſt illud quod vni tantuz vel plu
ribus patet: notoꝛiuz autem eſſe
nõ poteſt niſi toti populo vel ma
ioꝛi parti publice inoteſcat vt ſu-
pra late diximꝰ ⁊ no.in.c. veſtra.
⁊ ibi Inno.de cohabi.cleri.⁊ mu
lie. ¶ Et per hec ſum expeditus
de iſtis gradibus ſeu adminicu-
lis pꝛobationis ac de ſpecibꝰ ple
ne ſeu perfecte pꝛobationis qui
quidem gradus ⁊ adminicula ꝓ-
bationis a quibuſdam appellã-
tur indicia non plena ⁊ dubitata
per que animus iudicis deducit
quandoq̧ in ſuſpitionem quan-
doq̧ vero in opinionem que ma
gis eſt ꝓpinqua indubitate fidei
q̃ ſuſpitio ſecundum Bar. in.d.
l.admonendi.ff.de iureiu. ex qui
bus tamen indicijs dubitatis nõ
datur iudici indubia fides et fir-
ma credulitas: ſed quedam ſuſpi
tio quandoq̧ ex qua iudicis mẽs
ſatis dubia reperitur: ⁊ iſto caſu
non facile deueniendum eſt ad
torturam maxime ſi perſona ſit
honeſte conditionis: q2 iſta ſuſpi
tio eſt pꝛimus gradus pꝛobatio-
nis ⁊ minus quam ſemiplena ꝓ-
batio ſecundum Bart.in.d.l.ad
monendi.in glo.mag. Quandoq̧
vero indicia ſunt talia que addu
cunt animũ iudicis in opinionez
que eſt ſecundus gradus pꝛoba-
tionis ſecunduz Bar.ibi. ex qua
animus iudicis multũ dependet
in illa parte non tamen eſt plene
certꝰ. ⁊ ideo iſto caſu deueniri ſo
let ad torturam que datur in ſup
plemẽtum pꝛobationis in cauſis
criminalibus quãdo veritas ali-
ter haberi nõ poteſt vt per Bar.
in.l.i.ff.de queſtio. q2 tormentuz
illud fuit inuentum cauſa neceſſi
tatis ⁊ in ſupplementum pꝛoba-
tionis: vt dixi quotieſcunq̧ reus
eſt valde ſuſpectus contra quem
laboꝛant indicia vt dicit Panoꝛ.
in.d.c.cuz in contemplatione. in
pꝛinci.de reg.iur. ⁊ Bal.in.l.ij.C.
quoꝛ.appel.non recip. idez Bal.
in.l.milites. ⁊.l.fin.C.de queſtio.
Bar.in.l.j.in pꝛinc. ⁊.§.diuꝰ. ⁊.l.
2 4fi.ff.de queſt. ¶ †Que autez dñr
eſſe legitima idicia dic quod illa
ſunt que ſunt ꝓxima facto q̃ quã
to ꝓpinquioꝛa ſunt tãto ſunt me
lioꝛa.l.j.§.preterea. ⁊.l. de minoꝛe.
§.tormenta.ff.de queſti. et ibi per
moder. Que autẽ indicia dicant
eſſe ſufficiẽtia ad torturam certa
regula tradi nõ poteſt: ſed hoc re
linquitur arbitrio ⁊ diſcretiõi bo
ni iudicis ſecundũ qd̃ dicit Aꝛe.
l.d.ſum.de queſtio. vbi dicit ꝙ nõ
debet iudex reo adhibere toꝛmẽ-
ta quanta accuſatoꝛ expoſcit: ſed
quanta moderate rationis tẽpe-
ramẽta deſiderãt: idẽ dicit Bar-
to.in.d.l.fi.ff.de q̃ſtio. ſ pꝛin. dicit
tñ Abb.in.d.c.cum in cõtempla-
tione. quod licet ſup hoc an ⁊ q̃ñ
indicia dicantur eſſe ſufficientia
ad torturã certa regula tradi nõ
poſſit arg.l.teſtiuz.§.ni magis.ff.
de teſti. ⁊.l.de minoꝛe.§.fi.ff.de q̃-
ſti. tamen dicit ꝙ omnes doc.te-
nent ꝙ vnus teſtis de viſu facit
indicium ad torturã: intellige tu
quod ſit teſtis fide dignus nõ ſu-
ſpectus ⁊ omni exceptione maioꝛ
ſecunduz qd̃ dicit Bar.in.d.l.fi.
⁊ Bal.in.d.l.ij. ⁊ ita cõmuniter te
nẽt doc. Bonꝰ itaq̧ ⁊ diſcretꝰ iu
dex cuncta circumſpiciet: ⁊ iuxta
criminis qualitatem facti cõtin-
gentiam conditionem perſone ⁊
abundantiam indicioꝛum conſi-

derabit an ad torturam ipſam veniendum ſit: ⁊ caſu quo ad illã deuenire contingat iterum mature cõſiderare debet qua grauitate leuitate vel moderamine veniat inferenda iuxta notata per Azo. in d. ſum. de queſtio. ſ. quantum moderate rationis temperamenta deſiderant. aliter enim ſunt torquendi iuuenes robuſti: ⁊ alio modo debiles delicati vel ſenes: alio modo ruſtic⁹ vel miles: ⁊ alio modo ciuis: alio modo nobilis: ⁊ alio mõ ignobilis ⁊ plebeus. l. de minore. §. tormenta. ff. de queſtio. ⁊ l. ſ. §. ſi. eo. tit. Bart. in d. l. ſi. eo. tit. Bald. in d. l. ij. C. quor. appel. nõ reci. ⁊ idẽ Bal. ſ. l. milites. ⁊ l. ſi. C. de q̃ſtio. Abb. ſ. c. cũ in cõtẽplatiõe. de re. iu. i. antiq.

℄ Summarium.

1 Tortura multos grad⁹ habere dicitur.
2 Torture primus gradus q̃s ſit.
3 Tortura dicitur a terrendo.
4 Primus grad⁹ torture non dicitur ꝓprie tortura: ſꝫ poti⁹ terror.
5 Torture ſecũdus gradus q̃s ſit.
6 Tortura leuis ꝓ nulla ẽ habẽda.
7 Tortura leuis non impedit grauiorem nouis ⁊ vehemẽtibus indicijs accedentibus.
8 Priuilegium de ſe non torquendis habentes quibus tormentis ſubijci poſſint.
9 Torture tertius: quartus: et quintus gradus qui ſint.
10 Tortura in quĩto gradu dicitur grauior pena q̃ vtriuſq; manus abſciſſio.
11 Tortura quo remedio nocere nõ dicatur.
12 Maleficia contra torturas adinuenta / alijs remedijs repelli poſſint.

1 Quarto nunc videndum eſt de iſtis quinq; gradib⁹ torture de quibus. s. ſit mentio quomodo cognoſcitur ⁊ qualiter inferunt? Reſpõd. declarando primum gradum incipiemus a minori vel infimo aſcẽdendo veluti per gradus ſcalam reducendo materiam ad practicam dico q̃d. ℄ Primus ſiue infimus gradus torture eſt territio illa quam infert iudex reo quando illũ cognoſcit ſuſpectũ tamen indicia nõ adſunt talia vt torqueri poſſit: iſto caſu iudex mandat quandoq; reũ ipſum ſpoliari ligariq; ⁊ in ordine poni ac ſi vere torqued⁹ eſſet ⁊ quãdoq; ligari mãdatur ad funiculum: ita vt nihil aliud deficiat q̃ ſola eleuatio et hoc ſit ad incutiendum timorem reo vt facilius fateatur ſtantib⁹ maxime iudicis perſuaſionibus. Et iſta proprie non dicitur tortura: quia vere corpus nõ torquet nec ſentit dolorem: ſed poti⁹ eſt quidam mentis timor ſm Bal. in d. l. ij. quor. app. ⁊c. ⁊ in l. ſi. C. de cõfeſ. vbi dicit quod cõfeſſio facta a reo in iſtis preparatorijs tormẽtorum cuꝫ ſit facta ⁊ extorta propter timorem tormentorum indiget ratificatiõe ac ſi facta fuiſſet in plenis tormentis alias nũquã ſufficeret ad condẽnationẽ. vide Ang. ⁊ Sali. in d. l. ij. ⁊ Sali. in l. fina. C. de queſtio. Bart. in l. ſ. §. ſiquis vltro. ff. eod. titu. vide not. tex. in l. ij. C. de cuſto. reo. q̃ loquitur ꝓprie de hac ratificatione q̃ ſit apud acta ſub publico teſtimonio. ⁊ dicit Imperator ibi q̃ iſto modo freni quidem temperies iudicibus immodice ſeuiẽtib⁹ ad-

hibetur. Iſte autem actus vt dixi non poteſt dici proprie tortura vt proxime diximus: ſed appellatur proprie terrio ſiue terror tormen-
3 torum. ¶ †Largo vero ſumpto vocabulo et improprie poſſet dici tortura prout quidam deſcripſerunt hoc nomen tortura que dicitur a terrendo: ſed iſto modo terretur ergo etc. vel dicas quod licet corpus vere non torquetur animus tamen bene torquetur: et timoris patitur cruciatus: et ſic largo modo dici poteſt tortura.

4 ¶ †Et nota quod iſte terror ſiue primus gradus incuti et experiri poteſt contra quoſcunque etiam contra eos qui de iure torqueri non poſſunt aliqua de cauſa vt infra latius dicetur in .xi. q. vel quando deficerent indicia propter que torqueri deberet vel qualibet alia iuſta de cauſa ad torturam deueniri non poteſt ad iſtum gradum deueniri poterit ſecundum Bal. in d. l. ij. in ver. quero quandoque etc. vbi dicit quod illi qui de iure torqueri non poſſunt poterunt bene terreri. iſte enim primus ſiue infimus gradus torture non ſolet adhiberi robuſtis verſutis atque doloſis viris: ſed debilibus timidioribus puſillanimis: atque delicatis quoties contra ipſos militarent alique preſumptiones et coniecture ſiue indicia leuia.

¶ Et licet interdum eſſent plura indicia multotiens tamen cum iſto infimo gradu ab hominibus ſimilis conditionis ſolet extorqueri confeſſio abſque eo quod ad vlteriora procedatur: vt ſepius expertus fui in facto de quo infimo gradu fit ſepius experientia in robuſtioribus et magis cautis: quoties vt dixi non militant plena indicia vide. d. Par. de put. in dicto ſuo tract. de ſindic. in c. aduertendum. et Bald. in dicta. l. ſecunda.

5 ¶ †Secundus gradus torture eſt cum reus ligatus eleuatur modicum ſupra terram paulo momento detinetur eleuatus et protinus deponitur: vel cum detinetur ſuſpenſus ſpacio dicendi Aue mariam: vel Pater noſtrum aut vnum miſerere iuxta qualitatem facti et perſonarum conditionem: deinde deponitur abſque aliquo impulſu quaſſatione vel tractu corde: et hec dicitur leuis tortura ad quam deueniendum eſt quotieſcunque indicia quedam appareat aliqualiter probata: et reus eſt magis ſuſpectus. Indicia tamen ipſa non ſunt plena ſatis ad inferendum plenam torturam: puta ſi eſſet vnus teſtis de viſu deponens: tamen non eſſet omni exceptione maior vel duo teſtes de auditu ab aliis: non autem ab ipſo reo: et ſimiles preſumptiones vel indicia non plena procedente tamen ſuſpitione contra perſonam ipſius rei: vt proxime dixi. ¶ Et iſta eſt illa leuis tortura de qua loquitur Bald. in d.
6 l. ij. C. quor. appel. etc. vbi dicit †quod quemadmodum leuis febricula non dicitur febris et infirmitas talis que preſtet impedimentum ad comparendum ſicut eſt vera febris que hominem ſternit. vt. l. eb que vitia. §. fin. ff. de edil. edic. ita iſta leuis tortura non dicitur tortura ſiue tormentum ex quo cauſetur dolor mentis et corporis cruciatus: ſicut in tortura ordinaria.

7 ¶ †Et nota quod eſt magnus effectus iſta doctrina ex qua infertur quod quotieſcunque contra reum militant

legitima indicia ex quibus de iu
re quis torqueri poteſt ſi fuerit ſe
mel iſto modo leuiter tortus non
obſtabit quo minus poſſit iterū
grauius torqueri ex eiſdem indi
cijs ⁊ tunc ſecunda vice dicetur
cōpetenter tortus: nec propterea
reus conqueri poterit quod fue
rit repetitus in tortura abſq; no
uis indicijs iuxta ea que haben
tur in.l.repeti.ff.eodē titulo. de
queſtio. quia iſta non dicitur ꝓ
prie repetitio ex quo prima nō fuit
habita pro tortura ꝑ ea q̄ ſupra
diximus: ita etiam ſentit Barto.
in.l.fina.⁊.l.repeti.ff.de queſtio.⁊
Bal.in dicta.l.ſecunda.C.quor.
app.⁊c. Angel.de aret.in.d.gloſ.
fama pub.in ver. quid ſi aliquis
fuit tortus.ſed leuiter ⁊c. Hippo.
de mar.in dicta.l.j.in prin. ⁊.l.re
peti. Paris.de pu.in.d.trac.in.c.
ſequitur modo Franc.bru Bād.
⁊ ceteri doc.in locis ſupra nota
8 tis. ¶ †Quidam tamen dixerūt
arguentes ex dicta doctrina Bal
di de qua ſupra quod illi etiam
qui aliqua ex cauſa vel priuilegio
torqueri non poſſunt poterūt ta
men tormento iſtius ſecundi gra
dus ſupponi abſq; ꝑiculo ex quo
iſta leuis tortura non dicitur tor
tura ſicut leuis febricula non di
citur febris dicta.l.ob que vitia.
¶ Ego tamē de veritate iſtius di
cti alias dubitaui: nec videtur eſ
ſe bona conſequentia de leui fe
bricula ad leuē torturā: q2 eſt di
uerſa ratio in vno quam in alio:
ibi enim in dicta.l.ob que vitia ex
cuſatur a comparendo in iudicio
ille q̄ propter febri eſt impedit9:
⁊ nō poteſt ambulare foris: quia
non exit de lecto nec de domo:
is vero qui patitur quartanam
febrim: aut aliam leuem febricu
lam quam non curat: nec propter
illam remanet quin vadat ſeus
per omnia loca ſaltim in Ciuita
te. Ex quo enim vadit per vrbem
ſicut vadit per alia loca: ita veni
re poteſt ad curiam ⁊ coram iudi
ce: quia ratio illa impedimēti de
qua in dicta.l.ob que vitia.in prī.
ceſſat in eo qui patitur leuē febri
culā: ideo in eodē ceſſat legis ex
cuſatio: ſed hic in leui tortura fie
ri non poteſt quod corpus nō tor
queatur nec patiatur aliqualem
dolorē licet ſit leuis dolor: dolor
eſt: ⁊ infert iniuria dignitati: vel
innocentie ipſius rei: quia tortu
ra vt diximus ſupra eo.titulo. q.
prima eſt cruciatus quidā in cor
pore ⁊c. cum igitur per hanc leuē
torturam inferatur in corpore di
cti rei aliqualis cruciatus: non
poteſt dici niſi q̄ illa ſit tortura et
quod ille ſit tortus quamuis le
niter. ¶ Et ideo ego nunquam
conſueui ad gradum iſtum deue
nire niſi q̄n ꝓcedūt indicia ⁊ ſunt
bene probata: tamen ſunt indicia
aliquantulum remota a facto et
perſona eſſet vilis ⁊ ignota ⁊ val
de ſuſpecta de crimine aut in re
ſponſionibus ſuis variaret: ⁊ aliis
huiuſmodi ſuſpitionibus prece
dentibus.l.de mino.§. tormenta.
in fin.ff.de queſtio.et per Bald.
in dicta.l.ſecunda. Bartol. in di
cta.l.finali.⁊ Panormi.in dicto.
c.cum in contemplatione. Si au
tem eſſet vir nobilis aut honeſte
familie ⁊ conditionis ad hoc nō
deuenirem regulariter: niſi prece
dentibus legitimis indicijs ⁊ be
ne probatis iuxta nota.per Bar
tol.in dicta.l.fina.ff.de queſtio.⁊
per alios in locis ſupra notatis.

¶ Cōfeſſio ſimiliter facta i iſtis
leuibꝰ tormētis indiget ratifica-
tione: ſicut illa q̄ eſt facta in ple-
nis tormentis: vt ſupra diximus
in precedēti gradu: ⁊ notabiliter
in. dicta. l. ſecunda. C. de cuſt. reo.
9 ¶ † Tertiꝰ torture gradus eſt cū
reus ſuſpenſus detinetur in tor-
tura ſpacio dicendi vnum miſere
re vel duo aut aliquantulū plus
abſq̧ tamen aliquo tractu vel im
pulſiōe chorde q̄ infertur ad ma-
iorem cruciatum ⁊ ad iſtū gradū
aſcendet iudex quotieſcunq̧ reꝰ
eſt magis de crimine ſuſpectus:
⁊ indicia contra ipſum tendētia
ſunt plene ꝓbata: delictū tamen
non eſt de atrocibus vt eſt furtū
modici valoris vulnus non leta-
le ſeu aliud crimen capitale vt. l.
ij. ⁊ ibi Barto. ff. de pub. iudi. vel
quando delictum eſſet grauius ⁊
indicia magis aperta perſona ta
men eſſet talis nobilis vel alias
eſſet honeſte familie ⁊ alias bone
cōditionis ⁊ fame ⁊ nō aſſuetus i
ſimilibus cōmiſceri cum quo mi
tius ⁊ magis temperate agendū
eſſet non excedendo iudex iſtum
gradum torture non credo q̧ poſ
ſet reprehendi arg. l. non omnes.
§. a barbaris. ff. de re mili. l. in ſer
uor. ⁊ l. reſpiciendū. §. delinquūt
ff. de pen. l. quid ergo. §. pena gra
uior. ff. de his qui not. infam. ⁊ l.
teſtium. §. tu magis. ff. de teſtib.
¶ Quartus torture gradus dice-
tur quotieſcunq̧ reus poſt eleua
tionem diutius ſuſpenſus in tor-
tura detinet: vʒ ꝑ quartā tertiā
mediā ue partē vel duas tertias
vnius hore aut per integram ho
ram ſecundū grauitatem crimi-
nis ſuſpitionē rei ⁊ vires indicio
rum quādoq̧ in ipſo detentionis
ſpacio adhibētur vnus duo aut
plures ictus ſiue tractus corde
ad maiores cruciatus inferendū
in corpore maxime quando indi
cia ſunt pregnantia. Reus eſt ſu
ſpectus multū met habet mēbra
robuſta ⁊ crimen eſt graue ex ſe
etiā q̧ iſta oīa nō cōcurrant: ſi tn̄
maior pars concurrit ſufficit vel
quoties ſcandalū nō modicū ge
neraret vt eſt furtū magne rei ſa
cre vel aliud turpe ſacrilegiū: vel
ſacramentorū abuſus aut homi-
cidiū graue vel falſitas lr̄arum
apoſtolicarū ⁊ ſimilia indicia: vt
diximus eſſent vigentia ⁊ bene
ꝓbata vt puta vnus teſtis omni
exceptione maior de viſu ipſiꝰ fa
cinoris deponēs aut duo ſeu plu
res teſtes alia ꝓbantes, indicia ⁊
circūſtantias neceſſarias ipſius
criminis ſecūdū quod latius de-
clarat do. Alber. gād. i. d. ſuo tra.
maſ. in tit. de preſump. ⁊ indic. du
bit. ⁊ indubit. Bar. in. d. l. i. §. fi. ⁊
l. fi. ff. de queſt. Bal. i. l. milites. §.
oportet. C. eo. tit. idē Bal. in. d. l.
ij. C. quor. ap. ⁊c Bal. Ang. ⁊ Sa
lic. in. d. l. ea quidem. C. de accuſ.
canoniſte in. c. qualiter ⁊ quādo.
eo. titu. ⁊ in. c. cum in contempla-
tione. de reg. iu. in antiq. ¶ Quin
tus ⁊ vltimꝰ torture gradus ſuc-
cedit qđ eſt iſtud quotieſcūq̧ poſt
aliquam ſuſpenſionis detentio-
nem ⁊ ictus ſiue tractus corde ſi
reus adhuc pertinax in eius ne-
gatiua ſtiterit ⁊ torturā huiuſ-
modi ſpernere videretur ꝑ grauio
ri cruciatu ad pedes ipſiꝰ rei tor-
quendi ſubijciuntur pondera que
dam pendētia vt ſunt compedes
ferree lorica aut aliud ſimile pō-
dus: ⁊ cum pōdere ipſo ſuſpēſus
detinetur vel ictibꝰ cruciatur: et

iſtud eſt ſeuiſſimū genus tormen
ti: ⁊ dicunt doc. q̄ ſcripſerunt de
hac materia: quod tunc corpus
ipſius rei dilaniatur: mem. ſ. neruı
⁊ oſſa quodāmodo diſſoluunt: et
19 euelluntur a corpore. fꝫ hec dr̄ gra
uior pena q̄ vtriuſqꝫ manus ab
ſciſſio: vt dicit text. in aut. vt nul
li iud. §. qꝛ vero. ⁊ dicit Caſſiod.
in lib. variarum epiſtolarū vt re
fert. d. Par. de put. in ſuo tracta.
ſind. in c. tortura el. ij. fo: 113. epi
ſtola. xlix. facili9 eſt a te mouere ex
petere q̄ tormētoꝝ crudelia ſub
ſtinere inter ſupremas anhelit9
anguſtias melius eſt perire quaꝫ
viuere: et deteſtabilis ſenſus pena
rum excludit dulciſſime ſalutis
affectum. iſte vltimus gradus et
modus torquendi raro fit: ⁊ iu
dex haud facile ad illuꝫ deueniet
niſi in certis caſib9 ⁊ criminibus
atrociſſimis vt eſt in hereſis teri
mine leſe maieſtatis euerſionis
ſtat9 aut ſimilis proditionis. vbi
de totius patrie aut multoruꝫ ſa
lute tractatur aut cū ageretur de
ingenti aſſaſſinio enormiſſimo ho
micidio ſacre perſone vel de mor
te alicuius Cardinalis ſeu alte
rius magni Principis: vel cōtra
maleficū aut mathematicum in
quibus criminibus nullū pdeſt
puilegiū dignitatis vt. l. ſi quis
alicui. C. ad leg. iul. maieſt. ⁊ l. ⁊ſi
excepta. C. de malef. ⁊ math. l. ma
nicheos. ⁊ l. arriani. C. de heret. ⁊ c.
ad abolendā. eo. tit. ⁊ ſimilib9 nec
tūc etiam niſi indicia eſſent adeo
clara ⁊ pregnantia vt nil deeſſet
niſi rei ꝯfeſſio vt. l. milites. §. opꝫ
⁊ ibi Bal. C. de queſtio. Bal. in
l. q̄ſqs. C. ad leg. iul maie. ⁊ Bal.
Ang. ⁊ Salice. in. l. ea quidem. C.
de accu. Bar. in. d. l. ſi. ff. de que

ſtio. ⁊ l. ij. §. ſi. eo. titu. Par. de put.
in. d. tract. de ſind. c. tortura. ⁊ c.
aduertēdū. ⁊ alios moder. ſ. locis
ſupra notatis. ¶ Nōnulli tñ re
periunt adeo terribiles ⁊ robuſti
qui nullum timent dolorem neqꝫ
cruciatum aliquē ſentire videntꝰ
in corpore etiam ſi mille tracti
bus quaſſarenꝰ: quod pluribus
modis cōtingere ſolet: quidā em̄
robuſtitate corporis ⁊ brachioꝝ:
alij vero leuitate qui leui ponde
re comprimuntur. quidam aliꝰ
membrorum agilitate quorum bra
chia ex modica eleuatione ex re
tro antea reſoluuntur ſupra ca
put directo tēdūt adeo quod leuē
aut nullū cruciatū ſentire videꝰ. ⁊
ego alias in facto habui. ¶ Qui
dā alij reperiunꝰ qui cum diabo
licis ⁊ ſortilegijs ⁊ incantationi
bus malefice artis de qua ſupra
diximus late in. ij. lib. in. vi. ⁊ vij. q.
adeo corroborantur in corpore vt
ſubſtinentur in aere aut graui cor
pore detinēꝰ oppreſſi poſtq̄ ſunt
eleuati vt nulluꝫ penitus dolorē
patianꝰ i corpore ⁊ hoc appellāt
quidam maleficium taciturnita
tis ſiue inſenſibilitatis: ex quo in
ducitur tutela quedam (vt aiūt)
aduerſus ipſam torturam quod
reus ipſe nullū dolorē patitur de
quo alias diximus ſupra. d. lib. ij.
⁊ ego alias plures expertus ſum
in facto vt infra dicā ⁊ a plurib9
huiuſce artis malefice magiſtris
referri audiui q̄ varijs modis ⁊
per diuerſa malefica verba ⁊ in
ſtrumēta id expetunt ⁊ obtinent
quod qualiter fiat referre nō ex
pedit q̄ fieri nō poſſet abſqꝫ ſacre
11 chriſtiane fidei euerſiōe. ¶ Di
xit tñ Alber. magnus in li. quē edi
dit de ſecre. natu. quod lapis qdā

mechites nuncupatus qui oritur ex ciuitate que dicitur mechis in partibus cuetahb9 contritus ꝛ aqua aut vino commixtus datus ad potandum illi qui torquendus eſt inducit inſenſibilitatem pene et cruciatus: vt refert Par. de put. in. d. trac. ſindi. in. c. tortura lo ſecūdo. ¶ Quidā alij dicūt verba que ſequuntur. vz. Imparibus meritis tria pēdent corpora ramis. Diſmas ꝛ Geſtas in medio eſt diuina poteſtas. Diſmas dānatur geſtas ad aſtra leuat. Alij etiam dicunt verba prophete. Eructauit cor meum verbum bonum veritatē nunꝗ dicā regi. Alij vero dicunt quemadmodum lac beate glorioſe marie virginis fuit dulce ꝛ ſuaue domino noſtro Jeſu Chriſto: ita hec tortura ſiue corda ſit dulcis ꝛ ſuauis brachijs ꝛ membris meis. ¶ Quidam alij dicunt illa verba que domin9 noſter Jeſus Chriſtus dixit tempore paſſionis. videlicet a principio ſue capture quē queritis ꝛc. vſq ad extremum vite ꝛ vltimum verbum. Conſummatum eſt. ¶ Quidam alij dicūt Jeſus aūt trāſiens per medium illorum ibat os autē nō comminuetis ex eo. Que quidem verba ꝛ coniurationes omnino non putabam quicquam operari poſſe contra torturam ꝛ pleriſq ridicula potius ꝙ credibilia eſſe videntur. at ego quia pluries vidi ꝛ expertus ſum in facto. Primo Piſis dum eram aſſeſſor Magnifici domini Capitanei illius Ciuitatis. deinde Rome dū eſſem Auditor criminali: in cauſarum Reueren. Domini Auditoris Camere vbi quidam fur ſagaciſſimus ꝛ duplicis malitie reus contra quem erant examinati quindecim teſtes ſuper diuerſis indicijs magni furti centum triginta ſeptem ducatis auri: habens noticiam quod curia prefati domini Auditoris procedebat contra ipſum antequam perſonaliter compareret accepit nonnulla ſortilegia contra torturam: quibus expertis iterum atq iterum videns ꝙ ſufficiebant ad parangonem quadam die dū ego eſſem in edibus turris noue ad examinandū quoſdam alios reos ille ſponte veniens acceſſit ad me ꝛ ſe conſtituit in carcerib9 ipſis dicēs ꝙ vltro venerat ad purgandū indicia ꝛ notam infamie ſibi illate: quem tū neceſſe fuit deuenire ad torturā tot indicijs contra ipſū laborantibus in qua dū erat eleuatus dormiebat capite cliuo ac ſi iaceret in lecto abſq vlla penit9 lamentatione aūt clamore et adtractus corde erat tanquā ſtatua marmorea: qui dum eleuabatur a principio dicebat quedam verba ſubmiſſa voce: deinde ſilebat vt dormiens ſtatim ego ſuſpicatus fui ne geſtaret aliquod ſortilegiū ſiue facturam maleficam penes ſe aut ex illis verbis captaret aliquod ſuffragium perquiſiui quā diligenter per omnes partes corporis ſui demumq reperi in capite ſub ſcuffia: ſcilicet inter crines quandam paruam cedulam hec verba continentem. videlicet. ✠ Jeſus autem tranſiens ✠ per medium illorū ibat ✠ os nō comminuetis ex eo ✠ cum crucibus ita ſignatis. quam ilico abſtuli ab eo: qui licet illa ſic ablata ſatis conquereretur: nihilominus iterū poſitus ad torturā: ꝛ eleuat9

literum illud idez ſicut antea faciebat ꝛ in principio ipſius eleuationis nõnulla verba ſubmiſſa voce dicebat que percipere nunquam potui nec quicquam cõfeſſus eſt: demum mutatis tormentis ſub tormento taxilli ſubiectus fuit ꝛ ſimiliter ſpernendo dolores nihil quam peniꝰ confeſſus eſt: ſed in ſua negatiua ſemper audacius conualuit
2 adeo qđ neceſſe mihi fuit eo inſtãte ab inquiſitione eundẽ abſoluere ꝛ proceſſum totum vna cũ inquiſitione aboleri mãdare: neceſt mirandum de abſolutione hmõi nam ſimilis caſus ꝛ maior quoque occurrit. d. Hippolyto de marſil. dum erat officialis Illuſtriſſimi Ducis Mediolani vt ipſe refert in. l. repcti. in. iiij. col. ff. de queſt. nec dum eſt annus elapſus quod audiui aliuin Rome poſitum fuiſſe ad torturaz ꝛ repetitis vicibus grauiter cruciatum inquit illa verba de lacte beate virginis marie ſub miſſa voce dicebat ꝛ nullum dolorem pati: ſed cuncta ſpernere videbatur ꝛ dormiebat ſicut alius in tortura adeo quod a tribus iudicibus preſente procuratore fiſcali examinatus nulla vnquam ab eo confeſſio extorqueri potuit licet correus ꝛ criminis ſocius id fateretur expreſſe ꝛ illum in ſociũ nominaret cuius proceſſum vidi illumque cognoui. ¶ Aliud exemplũ quod ſimiliter in facto accidit mihi Rome: cuiuſdam maleficę mulieris que antequam eleuaretur in tortura verba quedam ſubmiſſa voce dicebat: deinde eleuata ſilebat penitus velut mortuus ꝛ nigrior apparebat in vultu carbone extricto oculos extra caput valde tremẽdos more illorũ qui ſtrangulantur emittens: ꝛ nihil penitus loquebatur boni neque mali. ¶ Si nũc vellemus diſputare de viribus ꝛ veritate dictorum maleficiorũ taciturnitatis ſiue inſenſibilitatis fieret ampla lectura: ſꝫ quia cupio breuiter me expedire hic non inſeram. vide que late diximus ſupra lib. ij. q. vj. vij. ꝛ. viij.
¶ Nõnulli tñ dixerũt qđ aduerſus iſtas cõiurationes et maleficia taciturnitatis reperiuntur remedia quedam que diuerſis precibus conficiuntur ex quibus dicũt quod omnes ligature ꝛ maleficia huiuſmodi diſſoluunt omnino que pereunt ꝛ reus grauiſſima patitur tormenta ꝛ cruciatus in corpore ꝛ inter alia dicere ſolent verba illa Prophete: vꝫ. Dñe labia mea aperiat ꝛ os meũ annũciabit veritatem. Eructauit cor meum verbum bonum dicam cũcta opera mea regi. Cõfundantur nequitia pctõꝛis: perdes oẽs qui loquuntur mendacium. Contere brachia iniqui rei et lingua maligna ſubuertetur. ex quibus verbis precibus ꝛ exorciſmis dicunt maleficia ipſa reſolui ꝛ reum mirabiliter cruciari. Uide. d. Pari. de put. in. d. trac. ſindic. in. c. tortura. lo. iij. fol. 113. et illum Silueſtrie. in. d. tract. de ſtrig. demon. mirand. lib. 4. c. v. Super quibus tamen cogita: quia de virtute ipſoꝛ remedioꝛũ non poſſem quicquam certa atteſtari ex quo illa nunquam expertus fui nec per aliũ experiri hactenus vidi.

¶ Summarium.

1 ☞ Tortura quibus de cauſis inferri poſſit.

2 Indicium non debet a tortura inchoari.

3 Oratio indeſinita equipollet vni
uerſali.
4 Diſtictio nō hz locū i criminib9.
5 Solennitas iudicialis nō eſt pro
leuibus criminibus obſeruanda.
6 Tortura eſt de ſolēnijs iudicijs:
nec ad eā deuenit niſi cā cognita.
7 Tortura non eſt pro leui crimine
inferenda.
8 Perſona vilis poteſt pro vili cri-
mine quibuſdaz penis coherceri
ſecus in perſona graui ⁊ honeſte
conditionis.
9 Perſona pauper que penam pe-
cuniariam ſoluere nō poteſt pōt
corporaliter affligi.

1 Quinto vidēdū † eſt
in quibus cauſis et
criminibus poſſit
inferri tortura: dic
qd̄ gñaliter in oib9
cauſis criminalib9
ſeu in omnib9 criminibus ſi pre-
cedāt legitima indicia et veritas
2 aliter haberi nō pōt: † nā regula
torture eſt affirmatiua ⁊ vniuerſa
lis: vt habetur in .l. in princi. ff. de
queſtio. ibi in criminibus ſeruan
dis ⁊c. ſcilꝫ ab ea nullatenus ſit
incohandū examen: ſꝫ in caſu ne-
ceſſitatis quotieſcūqꝫ vndiqꝫ vr-
gent indicia ⁊ confeſſio veritatis
aliter haberi non poteſt niſi me-
diante tortura tunc adhibenda
eſt. d. l. j. in prin. ibi enim dicitur
3 in criminibus ſeruandis ⁊c. † que
oratio cum ſit indeſinita equipol
let vniuerſali. l. ſi plures. ff. de leg.
iij. per Alex. ⁊ doct. in rub. ff. ſolu.
mat. l. j. §. ſi quis ſimpliciter. ff. de
verb. ob. et Bald. in. l. nullum. C.
de aſſeſſo. hoc idem tenet Gand.
in trac. mal. in tit. de queſtio. ⁊ tor
men. in princip. ver. incipiamus.
Hippo. de marſil. in. l. diuus. in
princ. ff. de queſtio. Fran. brun. in
trac. de indic. ⁊ tor. in .ij. col. ver.
tertio pncipaliter quero ⁊c. Par.
de put. in trac. ſind. in. c. an in cau
ſa pecuniaria pri. colum. ⁊ proba-
tur per text. in. d. l. milites. §. opor
tet. C. eo. titu. inducendo hoc mo
do: ibi enim dicitur non eſſe a tor
mentis incipiendum examen ni-
ſi pluribus indicijs quaſi certis
⁊c. ⁊ tunc demum deueniendum
erit ad qōnes ſi perſonarum con
ditio id requirit: qꝛ ſunt quedā p-
ſone q̄ ex cā ſpūali torqueri non
pñt vt. j. dicetur in ſequē. qōne. et
nota ibi dum dr perſonarū cōdi-
tio ⁊ non dixit qualitas criminis
quaſi dicat qd̄ in criminibus nul
la fiat diſtinctio qualiacūqꝫ ſint
4 † quia vbi lex non diſtinguit nec
nos diſtinguere debemus. l. dies
ferre. ff. de arbi. l. de precio. ff. de
publi. cuz ſimilibus. Contra hoc
oppo. de. l. edictū. ff. de queſti. vbi
dicitur quod qōnes non ſemper
nec in omni cauſa ⁊ perſona deſi
derari debent: ſed cum capitalia
⁊ atrociora maleficia non aliter
explorari pñt qꝫ per ſeruorū que-
ſtiones efficaciſſimas ⁊c. ⁊ ſic tex.
ibi expreſſe inhibere videt quod
pro leuibus criminibus inueſti-
gandis nullatenus ſit danda tor-
tura. ſol. verū eſt quod in leui-
bus ⁊ paruis criminibus non eſt
adiungēda plena ⁊ grauius tortu
ra ſm gradū excedens: leuis tñ
tortura primi ⁊ ſecundi gradus
nō videtur excludi etiā in paruis
criminibus argu. l. ob que vitia.
§. fi. ff. de edil. edic. ⁊ p Bal. in. d.
l. ij. C. quo. app. ⁊c. licet eñ hec ſo
lutio ſit vera in ſe tamen non be-
ne cōgruit illi legi que loquitur
in alijs terminis: ⁊ ppterea dic qd̄

ibi loquitur de tortura que infer
tur in alium. ſ. in ſeruum non in
ipſummet reum: ratio eſt: q2 non
ita facile deueniendum eſt ad tor
turam ſeruorum pro inueniēdis
alienis criminib9 ex quo illi ſunt
innocui criminis predicti quam
ipſummet rei de crimine ſuſpecti
quam ſolutionem ſentit etiā glo.
in.d.l.edictum.in ver.efficaciſſi-
mas.dum ſoluit contrarium de
d.l.j.§.ſi quis vltro.ff.de queſtio.
Item oppo.de.l.leuia.ff.de accu.
5 †vbi in leuibus criminibus ſum-
marie procedendum eſt ſine pro-
6 ceſſu vel ſolennitate iudiciali: †
ſed tortura eſt de proceſſu nec ad
illam deueniri poteſt niſi prece-
dentibus indicijs ꝛ cā cognita ꝛ
precedente pronunciatione inter
locutoria ipſius iudicis: vt dicit
Bal.in dicta.l.ſecūda: idē Bal.
in.l.ſi quis alicui.C.ad legem iu-
li.maieſta.Sali.in.l.fi.C.de que-
ſtio.ꝛ Barto.in.l.fin.ff.eo.ti. An
gel.de are.ꝛ alij moderni practici
in locis ſupra notatis.ꝛ Bald.in
d.l.milites.§.oportet.ꝛ.l.ea qui-
dem ſolut.dic quod plena ꝛ gra-
uis tortura non eſt equum: quod
in paruis criminibus inferatur:
7 †quia maior pena eſſet in inqui-
rendo quam in puniendo: quod
eſſet contra textū in.l.in ſeruorū.
ff.de pen.ſ3 illa territio ſeu leuis
tortura non excedens ſecundum
gradum non videtur eſſe prohi-
bita in huiuſmodi criminibus:
maxime quando perſona rei eſt
vilis cōditionis ꝛ valde ſuſpecta
8 de crimine illo.†ꝛ iſta potius di
ci poteſt quedā modica cohertio
ꝙ tortura ſecundum Bald.in di
cta.l.ſecūda.vel dic ꝙ ille textꝰ in
dicta.l.leuia loquitur de alijs ſo-
lennitatibus ipſius proceſſus: vi
delicet de libello inſcriptione ad
penam tallionis de ſolennitati-
bus probationum publicationis
proceſſus: ꝛ alijs ſimilibus termi
nis ꝛ ſolennitatibus: non autem
de iſta modica cohertione ſine q̄
veritas aliter haberi non poteſt:
ꝛ ita videtur ſentire glo.in dicta.
l.leuia.¶ Si autem eſſet perſona
grauis ꝛ honeſte conditiōis: aut
nobilis familie pro leuibus cri-
minibus huiuſmodi nō eſſet de-
ueniendum ad aliquem actum
torture quantumcunque leuis ꝛ
minime: quia ex ea videretur af-
ferri iniuria dignitati ſiue nobi-
litati: ꝛ ideo bene dixit textus in
dicta.l.milites.§.oportet.C.de q̄-
ſtio.ibi.ſi perſonarū cōditio id re
quirit ꝛc.ꝛ ita videt̄ ſentire gl.in
dicta.l.leuia.intelligendo de vili-
bus ꝛ ſuſpectis perſonis: vt ibi
vide Bald.in dicta.l.ſecunda.ꝛ
Barto.in.l.non omnes.§.a bar-
baris.ff.de re milita ꝛ Parid.de
put.in dicto tracta.ſindica.in.c.
an in cauſa pecuniaria vide in-
fra eodem titulo.q.ſeptima.ver.
limita.in fi.¶ Et propterea non
videtur eſſe denegāda vili per-
ſone maxime q̄ ſi eſſet perſona ſu
9 ſpecta.¶ †Quia videmus alias
ꝙ vilis perſona ꝛ paup q̄ ꝓpter
inopiam non poteſt ſoluere penā
pecuniariam licet in corpore per
torturā ꝛ ſic eo caſu tortura ipſa
datur pro pena per hoc eſt regu-
lare in oib9 publicis criminibus
l.j.§.fi.ff.de pen.vbi eſt not.tex.l.
q̄cunq3.§.quod ſi.C.de ſer.fugit.
ꝛ.l.ſi quis id.ff.de iuriſ.omni.iu-
di.¶ Uide Bar.i.d.l.j.§.fi.q dí-
cit hoc eſſe regulare in vilibus ꝑ
ſonis ꝛ ibi tradit pulchrā limita-

tionem ad regulã de qua in.l. in ſeruorũ.ff.de pen. ꝙ q̃libet pena corporalis minima ꝛc. vbi dicit quod illud non habet locum in vilibus perſonis: ſed in maioribꝰ ꝛ honeſtis.

¶ Summarium.

1 Regula torture generalis ꝛ affirmatiua: nec aliquis dicitur eximi niſi ſit expreſſus.
2 Perſone q̃ torqueri non debent.
3 Milites nr̃i temporis an ſint in criminalibꝰ a tortura exempti.
4 Conſuetudo torquendi milites: decuriões: ꝛ ſimiles a tortura exẽptas an ſit valida.
5 Doctores non ſunt torquendi
6 Minores impuberes non debẽt torqueri.
7 Mulieres p̃gnãtes nõ torquent.
8 Serui an ꝛ quibus caſibus poſſint vel non poſſunt torqueri.
9 Senes etate confecti nõ ſunt torquendi.
10 Intellectꝰ.§. ignoſcitur. l.ſuper. ff.ad ſilla.
11 Senex an comprehendatur ſub regula torture affirmatiua.
12 Ceſſante cauſa ceſſat effectus.

1 Ex toto q̃ro an oẽs pſone indiſtincte torqueri poterint in cauſis criminalibꝰ dic q̃ ſic regulariter ſeruatis tamen de iure ſeruãdis ꝛ precedentibus indicijs legitimis: q: regula torture eſt affirmatiua vt ſupra proxime dictũ eſt. A tortura autem nemo dr̃ exemptꝰ niſi quatenus reperiat expreſſuz vt habetur i.d.l. j.in pͥnc.ff.de queſt.ꝛ.d.l.milites. §.oportet.C.eo.tit. A qua quidem regula plures perſone excipiunt
2 q̃ torq̃ri nõ poſſunt. ¶ Quorum quidam ſunt milites qui priuilegio militie ꝛ fauore reipub. torq̃ri prohibentur dicta.l.milites.in princ. ¶ Secundo excipiunt: decuriones ꝛ eorũ filij ac nepotes qui durãte decurionatus officio propter dignitatem officij torqueri nõ poſſunt.d.l.milites.ꝛ.l. decuriões.ꝛ.l.diuo marco.C.de
3 queſtio. ¶ † Sed quero an hodie milites noſtri temporis decuriones ſiue cõſiliarij habeant iſtud priuilegiũ vt torqueri nõ poſſint. Bar.in.d.l.milites dicit ꝙ gaudent illo priuilegio vt torqueri non poſſunt.idem tenet Cy.in.l. diuo marco.eo.tit.ꝛ Jaco.but.in d.l.milites.Sali.in.l.j.in penul. col.C.de iur.ꝛ fac.igno.i dicta.l. decuriones.in fin.c̃uis dicta ibi quod hoc male ſeruatur de conſuetudine in Lombardia eandẽ conſuetudinem ꝙ non ſeruatur iſta priuilegia ego vidi Rome ſepe ſepiꝰ ſeruari cõtrariũ.Barb. tamen in apoſtil.ad.Sali.in.d.l. diuo marco in fi.dicit ampliando
4 cõem doc.opi.† ꝙ ſi conſuetudo eſſet in contrariũ ꝙ torqueantur talis cõſuetudo non valet dicit ipſe caſus eſt ſingularis ſm bart. ꝛ ipſum in.l.oẽs iudices.C.de decuriõ.lib.x.Idez tenet.d.Alex.in l.centurio.in.ix.col.ff.de vulga.ꝛ pupil.ꝛ Roma.i ſingulari.490. q̃ incipit mulieres.vbi idem di-
5 cit † de doctore quod expreſſe firmat do.Jaſ.in.l.de quibus.col. xxiij.ver.non tamen.ff de legib.ꝛ Matheſil.ſingul.59.quod icipit nota ꝙ legum doctores ꝛc.vide Bar.i l.j.C.de aduoca.diuer.iudicũ.vbi dicit doc.ꝛ aduocatus torqueri non poteſt ex quo eſt cõſtitutus in dignitate ꝛ non ſoluz

durāte officio aduocationis: ſed etiam eo depoſito: et ideo dicit qd quoties per ipſum ſuſcipiendum eſſet iuramētum debet mitti notarius ad domum ſuam tanq̄ ad
6 egregiam perſonam. ¶ † Tertio excipiuntur minores. ſ. impuberes qui ꝑpter defectū etatis que adhuc tenera eſt torqueri nō poſſunt: ſed illius loco ſerula cedun tur. l. i. §. impubes. ff. ad ſyl. et l. de
7 minore. in pn. ff. de qſt. ¶ † Quarto excipiuntur mulieres pregnantes que propter accidens: ſcʒ impedimentum pregnantie nō torquentur ne ſubſequatur abortus etiam poſt partū per. xl. dies donec mulier fuerit priſtine ſanitati et viribus reſtituta. l. pregnantis. ff. de pen. et l. imperator. et ibi bal. ff. de ſta. homi. hippoly. de marſil. in. l. i. in princi. in. v. colū. ff. de queſt. et alij moderni practici in
8 ſepe dictis eorum trac. ¶ † Quinto excipiuntur ſerui qui licet indiſtincte nō prohibeātur torqueri tn̄ cōtra certas pſonas non torquent nīſi in quibuſdā caſibꝰ: vt l. ſeruus. C. eo. ti. de queſt. ſed iſta nō eſt ꝓprie fallētia ad regulam vt ſit generalis in oībus caſibus et perſonis: ſed ſolum quo ad cer
9 tas perſonas. ¶ † Excipit ſexto ſenex etate ꝯfectꝰ. q̄ ꝑpter lapſum etatis torqueri nō poteſt. l. iij. §. ignoſcitur. ff. ad ſyllan. quā opiñ. tenuit Gand. in. d. ſuo trac. in ti. de queſt. et torm. in princ. Bar. in d. l. iij. § ignoſcitur. et i. d. l. de mi nore. in prin. Ange. de are. in ſuo tract. malef. in gloſſ. fama publi. ver. quero q̄ perſone. hipp. mar. in. l. edictū. in. iij. col. ff. de queſti. Alex. in apoſtil. ad. Bart. in. d. l.
10 milites. in prin. † et ita cōmuniter tranſeunt doc. cum iſta limitatione. Ego autem teneo contrarium. ſ. qd iſta exceptio ſiue limitatio non ſit vera de iure nec probatur per tex. in. d. §. ignoſcit. qcqd dixerit doc. predicti qui videtur
11 in hoc caſu loqui ſine lege. † et iō tex. in. d. §. ignoſcitur. nō ꝯcludit gnaliter quod ſenex nō poſſit torqueri: propterea dico q ſenex etate confectus remanet ſub regula affirmatiua torture. d. l. i. in principi. ff. de queſti. et l. milites. l. decuriones. C. eo. tit. vbi excipiuntur quedā perſone que torqueri non pñt ergo regula eſt in contrariū q regulariter oēs alij q̄ non ſunt in iure expreſſi torqueri poſſunt. ita concludunt Baldus. Sali. et alij i. d. l. milites et l. decuriones. text. eñim. d. §. ignoſcitur. nō ꝓhibet generaliter ſenem torqueri nō poſſe. pro cuius declaratione ſciendū eſt q illa lex. iij. ff. ad ſyllan. fuit ꝯdita cōtra ſeruos ignauos qui neglexerunt afferre opē dño ſuo dū erat inſultatus anteq̄ interficeretur: ex eo eñ q non attulerunt opē preſumuntur eſſe in dolo et cōſcij criminis ſeu forſan ꝑcipes: et propterea torquentur omnes q̄ in dicta domo reperiebant tempore quo dñs fuit occiſus et nō tulerunt opē dño ſaltem in clamando et ſic illi in negligētia apprehenſi fuerunt torquent ad eruēdū veritatem q̄re dño ſuo opem non preſtiterunt vel illius necē nō vindicarūt: vt tenebant de iure: et ad videndū etiā nunq̄d necis illius fuerint fortaſſe participes et ad purgandum quodāmodo ſuſpitionē illam que vigēt contra illos omnes torquentur regulariter qui pſentes in eadem

domo eius repeiebantur. d. l. j. in prin. ꝛ. §. ſi pater. ꝛ. §. ſi vir aut vxor. ff. ad ſilla. quorū aliqui excuſantur a tortura ex iuſta cauſa ſine iuſto impedimēto quo detēti fuerūt. d. l. iij. quidā ꝓpter impedimentū nature vt eſt mutus: ſurdus: cec⁹ ꝛ furioſus: q̄ ꝓpter defectum ſenſus naturalis non potuerunt adeſſe rumori vel afferre opem dño. d. l. iij. §. ſurdus. ꝛ. §. cecus. itē etiā ignoſcit̄ his que clauſis ianuis non potuerūt exire foris ꝛ ſuccurrere domino ꝛ eidem opē afferre. d. l. iij. §. ſubuenitur. poſtea immediate ſequit̄. §. ignoſcitur. vbi dicitur q̄d ignoſcitur etiam his. qui etate defecti ſunt vt propter non preſtitam opem ꝛ auxilium domino non reddātur negligentes ꝛ culpabiles ex quo propter corporis debilitatem et membrorū languedinē nō potuerunt currere ꝛ adeſſe rumori ꝛ necem dñi vindicare ſicut iuuenes et vt ipſi deſiderabāt: ꝛ propterea ob hanc cauſam iura non preſumunt ſenem illum fuiſſe negligētem aut culpabilem vel ſuſpectum de crimine qui iuſta de cauſa impeditus ꝛc. ſtante igitur impedimento predicto ceſſat cauſa ſuſpitionis: ꝛ ceſſante cā ſuſpitionis et culpe merito etiam ceſſat tortura. Que ꝓpter negligentiā adhibitā erga dñm infertur: vt d. l. j. in princi. ꝛ. §. ſi pater. lo. ij. et
12 §. ſi vir aut vxor. eo. tit. † quia ceſſante cauſa ceſſat effect⁹. l. adigere. §. q̄uis. ff. de iur. patro. ibi em̄ ſenex nō excuſat̄ a tortura ꝓpter etatem ſenilē: ſed excuſatur a cauſa ꝓpter quam infertur tortura. cōcludę igitur quod etas ibi non eſt cā principalis ad eximendum ſenem a tortura: ita quod ſenilis etas ꝑ ſe ſit cauſa excluſionis torture ſed excludit cauſam ſuſpitionis preſumpte ſcientie ꝛ participationis: ꝓpter quā infertur tortura. d. l. j. in princ. ꝛ. §. ſi pater. et ij. ꝛ. §. ſi vir aut vxor. eo. titu. extra igitur illum caſum non video rationē in contrarium quare ſenex torqueri non poſſit in caſibus in quib⁹ de iure deueniri poteſt ad torturā ſaltim leuiter ꝛ tēperate mitius tamen q̄ꝫ in aliis iunioribus. l. j. §. diuus. ꝛ. l. de minore. §. tormenta. ff. de queſt. non eſt igit̄ dicendū quod ex diſpoſitione. d. §. ignoſcit̄. limitet̄ ꝛ ledatur regula iuris cōmunis de qua in. d. l. j. princ. ff. de queſt. que loquitur affirmatiue generaliter ꝛ indiſtincte vt latius ſupra dictum fuit argumento. l. ſancimus. C. de teſta. ꝛ. l. precipimus. C. de appella. ſi em̄ iura noluiſſent ſenem debere torqueri illud vtriqꝫ expreſſiſſent ꝛ excepiſſent a regula: ſicut expſſe cauerint ꝛ exceperunt milites decuriones ꝛ eorum filios: itē impuberem mulierem pregnantem et alios: de quibus ſupra. d. l. milites. l. diuo marco. l. decuribes. C. eo. titu. ꝛ. l. de minore. in princ. ff. eodem titulo. l. pregnantem. ff. de pen. cum ſimilibus. cum itaqꝫ hoc nō reperiatur expreſſum: nō eſt dicendum quod regula iuris que eſt affirmatiua debeat immutari vel corrigi aut limitari dicta l. ſancimus. ꝛ. d. l. precipimus. Quidam alii exponūt illud verbum ignoſcitur: non quod ſenex omnino prohibeatur torqueri: ſed quod rarius torquetur: et caſu quo debeat torqueri: tunc mitius ꝛ lenius torquēdus erit. quā

iuuenis: hec enim opinio lȝ videat᷑ equa ⁊ pia ꝓcedens tñ eſt de iure vera ꝑ ea que ſupra dicta ſunt ego tamen quando caſus contin geret omnẽ diligentiam adhibe rem ad eruẽdam veritatem ali‑ ter ꝙ per torturam ex perſuaſio‑ nibus aut comminationib⁹ quo ties tñ eſſet neceſſe ad illaȝ deue nire non excederem ſecundũ aut tertium gradum niſi eſſemus in atrocioribus et perſona rei eſſet vilis ⁊ valde ſuſpecta. An autem reperiantur alij ꝙ ſupra nominati qui dicantur eſſe exempti a tor tura. vide do. Hippoly. de marſi. in. l. edictum. ff. de queſtio. in. iij. colũ. vbi plures ennumerat inter quos dicit quod ille qui eſt vtilis reipublice torqueri nõ poteſt ſm do. Parid. de put. quem ipſe re‑ fert idem tenere in. d. ſuo tracta. ⁊c. ⁊ dicit eſſe bonum tex. ad hoc in. l. ad beſtias. ff. de pen. vbi dici tur ꝙ dãnatus ad beſtias eximi‑ tur ab illa pena quando ille erat vtilis populo ⁊ ad preces populi debet liberari: nota ꝙ ego intelli go illud dictum eſſe verum per il lum text. quotieſcunqꝫ per tortu‑ ram adeo cruciaretur quod effi‑ ceretur inutilis: quia poſſet men‑ bro debilitari vel mori in tortu‑ ra ꝙ quidem perraro contingit alsautem non videtur eſſe eadẽ ratio in tortura ſicut in morte: quia illi qui ſubſtinent torturam non moriuntur nec debilitantur regulariter: ⁊ ſic per illam nõ ceſ ſat vtilitas reipubli. quando ille ſeruatur in vita: ideo dubito de iſto dicto propter diuerſitatẽ ra‑ tionis: ſuper quo tamen cogita. Predictas tñ limitationes om‑ nes pro limita et declara non ꝓ‑ cedere nec habere locum in cri‑ minibus exceptis et atrociſſimis ſicut eſt crimen leſe maieſtatis in quo nulla dignitas nullumqꝫ pe ritus priuilegiũ ſuffragatur reo ad effugiendum torturam. l. quiſ quis. C. ad leg. iul. maieſt. ⁊ in cri mine hereſis vt dicunt doc. in. d. l. quiſquis. ⁊ canoniſte in. c. vergẽ‑ tis. de hereti. in aut. ⁊ in. c. cũ ſm leges. eo. titu. lib. vj. Item in cri‑ mine maleficorum ⁊ incantato‑ rũ: vt. l. ⁊ ſi excepta. C. de malefi. ⁊ mathe. in quibus criminib⁹ oẽs indiſtincte torquentur: vt ibi dicit᷑ ⁊ notatur etiam per. d. dñm Hip po. in dicta. l. edictum.

¶ Summarium.

1 Tortura an dari poſſit in cã pecuniaria.

2 Serui liberti quo caſu torqueat᷑.

3 Liber homo nõ torquetur in cau ſa pecuniaria.

4 Tortura datur vbi veritas aliter haberi non poteſt.

5 Tortura an poſſit in actione furti dari.

6 Seruus alienus an poſſit in pe‑ cuniaria cauſa torqueri.

7 Homo liber regulariter non tor quetur in cauſa pecuniaria.

8 Mercatores fugitiui pñt torquẽ ri pro depoſitis ſibi factis.

9 Torturam in cauſa pecuniaria dare impium eſt.

10 Corporis cruciat⁹ etiã minimus maior eſt oi pena pecuniaria.

11 Semel tortus quo caſu poſſit ite rum torqueri.

12 Iudicis arbitrio et diſcretioni re linquitur modus et alia eſſentia‑ lia torture.

13 Confeſſio in tortura facta et poſt ea negata an aliam torturam in‑ ducat.

Eptimo q̄ro† an in
cā pecuniaria ⁊ ci-
uili deueniri poſſit
ad torturā? dic q̄d
ſic q̄nq3 nō tñ oēs
pſone nec in oī ca-
ſu deueniēdū erit: ſ3 ſerui dunta-
xat alieni quotieſcūq3 veritas rei
aliter haberi nō pōt torquent̄. l.
diu9. in pnc. ff. đ q̄ſti. ⁊ iſta eſt vna
ex differentijs que vertunt̄ inter
cauſas ciuiles et criminales ſm
quod dicit Bar. in. d. l. diuus. q̄:
in cauſis ciuilibus non torquen-
tur niſi ſerui alieni nō aūt liberti
neq3 ſtatuliberi ⁊ caſu quo deue-
niendū ſit: non ita de facili deue-
niendū eſt: ſed vbi veritas aliūde
haberi non poteſt q̄3 per tormen-
ta ſeruorum: ſed in cauſis crimi-
nalibus torquent̄ etia3 liberi pro
eruenda veritate: ita dicit Bart.
2 in. d. l. diuus. ¶ † Q̄đ tamē eſt ve-
rum niſi cauſa ciuilis haberet in
ſe annexum delictum: quia tunc
etiā liberi torquentur: vt eſt text.
not. in. c. j. de depoſit. quem text.
omnes doc. allegāt ad hoc ⁊ no-
tant etiā doc. in. l. ex libero. ff. de
3 queſti. ¶ Unde dico q̄đ i hac ma
teria pōi poteſt regula negatiua.
ſ. quod in cauſa pecuniaria liber
homo regulariter non torquetur
d. l. diuus. fallit iſta regula in ali-
quibus caſibus: ⁊ primo in caſu
d. c. j. de depoſi. q̄ñ cauſa ciuilis
4 h3 annexū delictū. ¶ † Ite3 fallit
quando ciuiliter ageretur de fal-
ſo ⁊ veritas aliter haberi nō poſ-
ſet q̄ tūc deueniri poſſit ad tor-
turā: ita dicit Bal. in. l. ſicut fal-
5 ſi. C. de falſis. ¶ † Ex quo text. idē
puto dicendum eſſe in furto vbi
ageretur ad rem ſibi furto ſub-
tractam non per accuſationem
furti: ſ3 priuato iudicio ciuili per
actionem furti: vt in. §. furti autē
actio. inſti. de obli. q̄ ex delic. naſ.
vel conditione furtiua: vt in. l. ſi
pro fure. ⁊ in princ. §. j. ff. de cōdi.
furti. q̄ vbi plena probatio per te-
ſtes aut inſtrā haberi non poſſet
quod liceat deuenire ad torturā:
q̄: ratio text. in. d. l. ſicut falſi. ita
militat in iſto caſu ſicut in illo.
6 ¶ † Et p̄dicta p̄cedunt in libero
homie: ſerui aūt alieni bene pote-
runt torqueri in cā pecuniaria et
hoc fieri pōt quotieſcūq3 veritas
alr̄ haberi non pōt: vt. d. l. diuus.
7 ff. de queſtio. ¶ † Predicta etiā li
mita ⁊ declara quod liber hō nō
torquetur regulariter in cā pecu-
niaria eſt verū quādo loquimur
de principali. Secus aūt in teſte
vacillāte q̄: liber homo ſi adhi-
betur: vt teſtis in cā pecuniaria ⁊
vacillat poterit torqueri. ita di-
cit tex. ibi Bart. ⁊ alij in. l. ex libe
ro. ff. de queſtio. ⁊ hoc nō puenit
ex natura cauſe: ſed propter acci-
dens. ſ. illam vacillationem. l. li-
ber homo. in prin. ⁊ l. vnius. §. te-
ſtes. ff. eo. tit. vide Bar. i. d. l. liber
homo. ⁊ l. ex libero. ⁊. d. §. teſtes.
⁊ do. Hipp. đ mar. ibi. vbi copio
ſe declarat hanc materiā. ⁊ Bal.
⁊ Sali. in. d. l. ſicut falſi. C. de fal.
⁊ Jo. de imol. Panor. ⁊ alij cano.
in. c. grauis. de depoſi. vbi in hac
materia multa bona dixerunt. et
Cyn. in. l. fi. C. de. fal. ⁊ eſt glo: no.
xv. q. iiij. c. preſbyter. Et inquan-
tum diximus ſ. quod q̄ñ cauſa pe-
cuniaria habet annexū delictum
deueniri poterit ad torturā per
text. in dicto. c. j. đ depoſi: per quē
text. dixit do. Paridē de puteo in
tract. ſindi. in. c. an in cauſa pecu-
niaria. in princip. ſe decidiſſe alo

8 queſtionē iſtam. †quod iſti mercatores falliti ceſſantes et fugitiui poterunt torqueri vt indicent pecunias ſibi datas in depoſitū vel i ſocietatē ad mercādū quas nunc denegāt habere ⁊ perdidiſſe dicant quez omnino vide quē etiā refert ⁊ ſequitur .d. Hippol. de marſi. in .d. l. diuus. in .ij. col. q deindeq opponit contra illud. c. ſ. 9 extra depoſi. dicēs† quod nimis durum et iniquum eſſe videtur qd in cā ciuili ⁊ pecuniaria deuematur ad torturaȝ licet ſimus in terminis .d. c. ſ. qꝛ ex hoc magis cruciatur ⁊ patitur reus ſiue debitor in inquirendo veritatez rei quam ipſa re comperta i ſatiſfaciendo: quia nil aliud in cōdēnationem venit niſi pecunia in cui9 ſolutione debitor nullaȝ patitur dolorem in corpore ⁊ min9 nocet ſolutio ⁊ ſententia quam inquiſi-
10 tio. †qꝛ quilibet corporis cruciatus ſiue corporalis pena etiam minima eſt maior quacunq pena pecuniaria q̄tūcunq ſit magna. l. i ſeruor. ff. de pen. ad iſtud contrariū dantur due ſolutiones p doc. ſm ipſum: prima eſt quod tortura nō datur ad penā nec dicitur proprie pena: ſed eſt dolor corporis vel membri ad eruendā veritatem ⁊c. d. l. itez apud labeonem. ſ. queſtionez. ff. de iniurijs. ⁊ ſupra dictū fuit in prima .q. hu⁊ inſtituli: quia ſi tortura eſſet pena vel daretur ad penā profecto non eſſent duo tituli ſeparati titul9 de queſtio. a tit. de penis. ſed quia ſunt materie diuerſe ⁊ ſeparate .ſ. materia inquiſitionis et materia pene pp̄terea edite ſunt ſub diuerſis titulis ⁊ noībus. quidaȝ vero dicant q licet tortura non ſit pena iuris de facto tñ eſt pena non leuis: qꝛ cruciatus ille affert penam et dolorem intolerabilez in corpore: ſed non obſtat quia licet tortura afferat dolorem et cruciatum in corpore tñ non dicitur proprie pena que habeat effectū iuris: ſed poſſet forſan improprie dici pena hoc eſt illa tolerantia doloris et cruciatus quā qui torquetur ſubſtinet in membris ⁊ corpore nec datur ad effectum pene a lege ſtatute et propterea ex diuerſis non fit bona illatio. l. naliter. ſ. nihil cōe. ff. de acqui. poſſeſ. ⁊. l. papinian9. ff. de mino. quidā vero dāt aliā ſolutionē limitando. vcȝ. d. l. in ſeruorū. ff. de pen: vt diſpoſitio iſta nō habeat locum in plebeis ⁊ vilibus perſonis: ſed in nobilibus ⁊ magne cōditionis hoībus q non debēt torqueri nec cruciari i corpe pro re pecuniaria cuiuſcūq ſit valoris. Ego aūt cōſideraui quod lȝ ſolutiones iſte ſint vere in ſe tñ ad ſolutionem iſtius oppo. nō oportebat tantum laborare qꝛ ſolutio ipſius breuiſſima eſt. Nam eſt verum quod in cauſis pecuniarijs regulariter non deuenitur ad torturam. d. l. diuus. niſi in caſibus ⁊ perſonis exceptis. vt ſupra diximus in prin. q. ⁊ ad hoc facit regula illa de qua in .d. l. i ſeruorz. ff. de peñ. ſed in caſu .d. c. ſ. et. l. ſi cat falſi. C. de fal.; ideo deuenitur ad torturam pp delictum furti vel falſitatis annexum: ⁊ iſto reſpectu videt potius deferri in cā criminali quam ciuili: qꝛ tunc illa non dicit cauſa mere ciuilis: ſȝ poti9 mixta cū criminali: vide imol. ⁊ alios i. d. c. ſ. ⁊ ratio illa de qua in .d. l. in ſeruorū: non videt multum

multum vigere in propoſito noſtro: quia in materia torture non debemus attendere ad finē cauſe ex qua venit ſoluēda pecunia: quia alias ſequeretur q̄ in multis cauſis criminalibus in quibus de iure communi aut ex forma ſtatutorum venit imponēda pena pecuniaria vel bonorū publicatio: vt in.l.ſi quis aliqd. §. q abortionis.ff.de pen.⁊ inſt.de publi.iu.§.itē lex iulia.ſi illa rō pcederet ſequeretur ꝙ illis caſibus nō poſſet q̄s torqueri.q2 eſſet maior pena inquiſitionis ꝙ̄ cōdēnationis.quod eſt falſuꝫ.Dicas igitur quod in omnibus cauſis in quibus infert tortura conſiderādū eſt principiū cauſe ⁊ illius natura an deſcendat ſiue oriatur ex cōtractu vel quaſi: an vero ex delicto vel quaſi delicto: vt inſtitu. quib.mod.re cōtra.obli.⁊ de verbo.obli.cū ſimil. ⁊ de obliga.que ex deli.naſ.per totuꝫ: vt primo caſu non ſit locus torture regulariter etiam ꝙ veritas aliter haberi non poſſit: q2 in cauſis ciuilibus iura dederunt alia remedia: aut actor plene probauit intentionē ſuaꝫ ⁊ reus condēnaē.l.ſi debitori.ff.de iudi.aut ſemiplene probauit ⁊ defertur ſibi iuramentuꝫ in ſupplemētum ꝓbationis dūmodo actor ſit honeſta pſona ⁊ non agatur de maxima ſumma vt notat.dicit Bar.in.l.admonendi.et ibi p moder.latiſſime.ff.de iurein.⁊ Bal.in.l.i bone fidei. C. eo. ti.Jo.de imo.Panor ⁊ alij cano. in.c.fi.eo.tit.aut auctor nō plene neqꝫ ſemiplene probauit: ſed minus ꝙ̄ ſemiplene vt q2 habuit teſtes qui non erant omni exceptione maiores vel forte erāt ſingulares quo caſu nō deueniē ad iſtud iuramētū: vt dicunt pfati doc. in.d.c.fi.ſed iſto caſu defertur iuramentum reo qḋ dr̄ iuramentū purgationis ⁊ obtinet abſolutionem vt not.in.d.c.fi.aut actor ꝓpoſuit libelluꝫ: ſed nihil penitus probauit: ⁊ iſto caſu reus abſoluitur etiam abſqꝫ aliquo iuramento: vt.l.actor.C.de probat.⁊.l.qui accuſare.C.de eden.⁊ per iſta media deciduntur cauſe ciuiles nō autē p torturam intelligendo de cauſis mere ciuilibus: ille vero q̄ habent annexum delictū dici nō poſſunt mere ciuiles vt.d.c.j. ⁊.l. ſicut falſi.ideo non eſt mirādū ſi in illis pōt inferri tortura: q2 datur ꝓpter delictū nō ꝓpter ciuilē cauſam nec ex natura cauſe ciuilis: q2 tortura fuit adinuēta pro cauſis criminalibus cōtra culpabiles ⁊ doloſos quotiens deficiunt plene ꝓbationes in crimine: ⁊ dr̄ remedium extraordinariū vt no. Bal.in.l.ij.C.quor.appel.nō recip.⁊ per Azo.in ſum.de queſtio. ⁊ Panor.in.c.cum in contemplatione.de regu.iur.in prin. ¶ Et lꝫ tortura etiā ī cauſis criminalibꝰ nō ſoleat dari ad penā tñ daē q̄nqꝫ ad penam q̄n ex crimine veniret imponenda pena pecuniaria: ⁊ reꝰ ꝑp paupertatē illā ſoluere non poſſet luit in corpus q̄ lūitio fit interdum per torturā maxime q̄n eſt vilis perſona vt. ff. de pen.l.j.§.fi.⁊.C.de ſer. fugi.l.quicūqꝫ.§.qḋ ſi.⁊.l.ſiquis id quod.ff. de iuriſ.om.indi.vide.d.Par. de put.in.d.trac.in.c.tortura: el primo.vbi dicit quod pro leuibus furtis fur q̄nqꝫ torquetur ad penā: maxime quando eſt vilis perſona ⁊ paup vt in aut.vt iud.ſine

11 quo.ſuff.§.ex diuerſo.¶ †Poſſet
etiã hic inſeri queſtio illa de qua
in.l.reperi.ff.de queſt.an ⁊ quãdo
ſemel tortus poſſit iterũ reperi in
tortura ⁊ an ⁊ quãdo quis dicat̃
cõpetenter tortus.⁊ qd reus mo-
rit̃ i tortura vel pp torturã mors
fuerit ſubſecuta an iudex tenet̃ ⁊
ad quã penã.⁊ qd ſi reus fuit po-
ſitus ad torturam nullis indicijs
precedentibus vel ſi aderant in-
dicia nõ tñ erãt i actis deſcripta.
⁊ qd ſi reus petijt copiã indicioꝝ
⁊ fuit ſibi denegata ⁊ non obſtã-
te petitiõe predicta fuit poſitꝰ ad
torturã.⁊ qd ſi reꝰ in tortura fue-
rit cõfeſſus aliud crimẽ qñ nulla
pcedebãt indicia vel ſi q̃ aderãt
erãt inualida: vel ſi legitima erãt
non erant ſcripta in actis vel qñ
fuit ſibi denegata indicioꝝ copia
an cõfeſſio illa ẽt ad bãchũ iuris
ratificata noceat reo ad cõdẽna-
tionẽ vel ad aliũ effectũ ⁊ queꝫ.et
qd ſi reus ꝓpter priuilegiũ etateꝫ
pregnãtiam vel aliã ſimilẽ legiti-
mã cauſaꝫ torqueri nõ poterat ſi
fuerit tortus ⁊ ꝯfeſſus:⁊ ratifica-
uerit confeſſionem ſuaꝫ an pote-
rit ex ea ſubſeq̃ cõdemnatio vel-
le omnia iſta ad lõgũ deſcribere
potius ſuperfluũ eſſet quaꝫ neceſ-
ſariuꝫ:qꝛ omnes doc.⁊ antiqui ⁊
moderni in theorica et in practi
ca in ſuis commentis hec plene
deſcripſerunt apud quos per te
ipm videre poteris.Bart i.l.j.in
princi.⁊.§.idẽ cornelio.⁊.l.fi.ff.de
q̃ſtio.⁊ in.d.l.j.⁊ fin.⁊.l.milites.§.
oportet.C.eo.ti.⁊ i.l.ea quidẽ.C.
de accuſ.Bal.i.l.ij.C.quoꝝ.appe.
⁊c.idem Bald.in.l.ſ.C.de cõfeſ.
⁊ in.l.ij.C.qd met.cau.Gandi.in
trac.mal.in ti.de queſti.⁊ tormẽ.
Ang.are.in ſuo trac.mal.in gloſ.
fama publica.ver.nunc videamꝰ
vſq; in finẽ.Par.de put.in tract.
ſind.i.c.tortars.lo primo cũ tribꝰ
ſeq.⁊.c.viſo.de idicijs.Hip.mar.
i.l.ſ.i pnc.⁊.§.fi.⁊.§.ad queſtionẽ.
ff.de queſt.Fran.brun.in trac.de
indic.⁊ tor.in.ij.pte canoniſte i.c.
qualiter ⁊ qñ.⁊.c.inquiſitiõis.de
accuſa.⁊ in.c.cum in contempla
tione.⁊ ibi Panoꝛ.de reg.iur.i an
12 tiquis.¶ †Nihilominꝰ quo mo
deramine ⁊ qua leuitate vel gra-
uitate ſit danda tortura et que in
dicia ad illã inferẽdã idonea ſint
⁊ qñ quis dicatur cõpetẽter tor-
tus vel non:ſimiliter qñ quis di-
catur purgaſſe indicia:vel nõ oĩa
iſta demũ relinquunt̃ arbitrio et
diſcretioni honeſti iudicis qñ in
his certa regula tradi non poteſt
ſed alterant̃ ex qualitate facti p-
ſonaꝝ ꝯditione loci ꝯſuetudine et
alijs circumſtãtijs ⁊ qualitatibꝰ.
vt dicit Bal.i.d.l.ij.C.quoꝛ.app.
⁊c.⁊.d.l.milites.§.oportet.Bar.
in.d.l.fi.ff.de queſtio.⁊.l.ſ.in pnc.
eo.ti.⁊ eſt tex.in.l.j.§.calũniatori
bus.ff.ad turpil.⁊.l.teſtium.§.tu
magis.ff.de teſti.Panoꝛ.i.d.c.cũ
in contemplatione.de regu.iur.⁊
13 Azo.in ſum.eo.tit.¶ †Quid au-
tẽ ſi reus ſemel aut pluries cõfeſ-
ſus fuerit in tormẽtis:deinde tpe
ſuo adductus ad banchum iuris
loco ratificatiõis negauerit:⁊ cõ
feſſionem ipſam reuocauerit qd
tũc aget iudex.dic qd repõet illũ
iterũ ad torturã in qua tãdiu mo
rabit̃ ſuſpẽſus q̃tũ iudici videbi
tur eſſe ſufficiẽs:⁊ ſi reuocationẽ
ipſam reuocauerit reuertẽdo ad
pmã ꝯfeſſionẽ illi ſtãdũ erit ⁊ ite
rũ ratificãda:ſi vero paſſis tormẽ
tis ſemp in eadẽ reuocatione in-
ſtiterit debebit abſolui.vid.Bar

to.in.l.j.§.ſi quis vltro.ꝛ in.l. repetu.ff.de q̄ſtio.ꝛ.d.Hippoly.de mar.i.d.l.repeti.in.iiij.col.vbi dicit ꝙ dum ipſe erat officialis illuſtriſſ.Ducis Mediolani habuit pre manibus quēdam inſignē ribaldū q̄ ſimiles actus ſepi9 fecit: ꝛ repetitis vicibus in tortura fatebat̄:deīde ad bāchū iuris addu ctus ſemper negauit ꝛ reuocauit precedentem confeſſionē adeoꝙ fuit ſibi neceſſe vt ipſe dicit illum abſoluere ꝛ abolere proceſſuʒ cū īq̄ſitiōe:iteꝝ rogat9 poſtea q̄re ſic fecerat reſpōdit ꝙ magis ſibi expediebat torqueri pluries in brachijs cū corda q̄ꝫ ſemel i gula:q2m multi inueniunt̄ medici q̄ ſciunt reſarcire oſſa brachioꝝ ēt ſi eſſet fracta:ſʒ nemo reperit̄ q̄ ſciat reſarcire gulā laqueo obcluſam.

De relaxatione Carceratorum. Liber Quintus.

¶ Summarium.

1 Relaxatio reorum a carcerib9 diuerſimode conſideratur.
2 Relaxationum que lite pendēte fiunt ſpecies.

1 Um ſepius contingat q̄d rei p diuerſis criminib9 ī carcerib9 deducant̄ ex quibus poſtea diuerſimode relaxant̄:iō ꝯgruū mihi viſuʒ fuit i hoc vltimo libro de relaxatiōe carceratorū ꝛ de extremis actis cauſaꝝ q̄dā breuiter exponere.

1 ¶ † Ueruntamē q2 reoꝝ relaxationes diuerſe ſunt quarū q̄dā fiunt poſt cauſe deciſionē ꝛ ſic poſt latā ſentētiā:alie vero fiūt lite adhuc pēdēte. Relaxationū ꝟo q̄ fiūt poſt litis deciſionē:q̄dā eſt q̄ fit p ſentētie executionē. Quedaʒ alia eſt q̄ fit p gratiā ex beneficio ꝛ indulgētia principis. Alia autē relaxatio eſt q̄ fit ꝑpter innocentiam incarcerati quādo plene de
2 illi9 innocētia cōſtat.¶ † Relaxationū vero q̄ fiūt lite pēdēte q̄daʒ eſt q̄ fit p cōpoſitionē pene factaʒ cū curia aut fiſco.¶ Alia eſt que fit propter fideiuſſorem preſtitum de ſe repreſentando ꝛ ſoluēdo penā ꝛc.¶ Quedam alia eſt q̄ fit licētioſe ꝛ de facto p fugā incarcerati:ꝛ iſta quādoꝗ accidit cū fractura ꝛ violētia carcerū:qñꝗ aūt clanculo abſꝗ aliq̄ fractura aut violētia.¶ Breuiter igit̄ cuiuſꝗ relaxationis ſpeciem declarem9. ¶ Uidēdū erit pmo de relaxatione illa que fit per ſententie ꝛ pene executioneʒ.¶ Scdo de illa q̄ fit ex bn̄ficio ꝛ indulgētia principis. ¶ Tertio de illa q̄ fit ex ꝓpria innocētia incarcerati.¶ Quarto de illa q̄ fit p compoſitionem pene. ¶ Quinto de illa q̄ fit p fideiuſſorem p̄ſtitū de ſe repſentādo ꝛ ſoluēdo penā ꝛc.¶ Sexto de illa q̄ eſt illicita q̄ fit p fugā ipſius rei:vt ſ.dictum eſt.¶ Septimo et vltimo poſt p̄miſſa breuiter ꝛ ſuccincte videbim9 de calumniatorib9 ac de expenſis ꝛ dānis ꝛ intereſſe.

¶ De ſententie ꝛ penarum executione.

¶ Summarium.

1 Executio ſententie quid dicatur.
2 Sententia ꝛ res indicata an differant ꝛ in quo.

3 Penarum executio debet fieri pu-
blice in metum aliorum.

4 Carceres ſunt ad cuſtodiam nō
ad penam.

1 OUero primo †qđ eſt
iſta executio? Re-
ſpōd. qđ eſt ſatiſfa-
ctio q̄dā q̄ fit percō
dēnatū opera mini
ſterio publici execu
toris p ſententie iaʒ late obſeruā
tiōe: vt pbaṫ in.l.iiij.§.ait p̄to2.ff.
de re iud.τ.l.ij.τ.fi.C.de cuſt.reo.
Bald.in auctenti.ſed nouo iure.
C.de ſer.fugiti. que neceſſe eſt q̄
fiat poſt latā in ſniam tp̄e rei iudi
cate.nam ſi antea fieret non vale
ret.l.j.C.de execu.rei iudica. vbi
Bal.dicit qđ inordinans p eſſen
tiam rōnis poſteris preſupponit
ſuum prius ineſſe: vt not. Jo. mo-
na.i.c.ſi ꝯfirmationē.de ele. li.vj.
¶ Item vidēdum eſſet qd ſit res
iudicata: τ an ſentētia ipſa τ res
iudicata ſint idem vel potius di-
2 uerſa. ¶ †Et que eſt differētia in
ter ſniam τ rem iudicataʒ: ſed q2
iſta requirunt altiorē indaginem
ampliorē examinationē: iō vt̄ bre
ui9 me expediā hic p̄termitto. vi-
de Bar.in.l.j.ff.de re iud. Jo.de
imo.τ Panor.in rub.extra eo.ti.
Hoſt.in ſum.eo.ti.in princi. vbi
deſignat pulchram figurā. Quo
ad materiā noſtrā dico quod aut
pena exequenda eſt corpalis vlti
mi ſupplicij vel citra mortem cor
poris afflictiua: aut ē deportatio-
nis ſiue releuationis: aut eſt pecu
niaria: aut bonorum publicatio-
nis: lʒ interdū iſte poſſint eē ſimul
vnite qñ ſumus in atrociſſimis ſi
cut in crimine leſe maieſtatis he-
reſis falſe monete rapt9 virginū
τ ſimilibus. Jn quibus vita bona
τ fama ſimul pereunt.l.quiſquis.
C.ad le.iul.maieſt.l.arriani.C.de
heret.c.ad abolendā τ.c.vergen
tis.eo.ti.l.j.τ.ij.C.de falſ.mone.et
l.vnica.C.de rapt.virg.τ ibi Cyn.
Bald.τ Salice.τ diximus ſupra
lib.j.τ.iij.in.iiij.τ.x.q. ¶ Primo
enim caſu quando ſumus in pe-
nis corpalib9 aut exilij relaxatio
p̄dicta fiēda eſt anteq̄ fiat execu-
tio: q2 executio penarū corporaliū
debet eſſe publica τ in locis publi
cis fieri τ nō in carcerib9 vt vni9
exemplo ceteri pertimeſcant † et 3
vnius pena ſit met9 multorū.l.ca
pitaliū.§.famoſos.τ.l. aut facta.
§.fi.ff.de pen.τ.l.j.C.ad leg.iul.re
petū.τ not.in.l.j.ff.de iuſti.τ iu.et
in Cle.j.de pen.Cardi.in Cle.j.in.
xij.τ.xiiij.not.de offi.ordi.xlv.di
ſtinctio. diſciplina.ij.q.vij.q̄pp.
x.q.j.quia ſacerdotes.de cohabi.
cle.τ mu.c.clericos.et de exceſſ.
prelat.c.j.cū ſimilibus eodē mo-
do primo relaxandus eſt ante exe
cutionē qñ executio ipſa fieri dʒ
per relegationem aut deportatio
nē: q2 ad hoc vt ſnia τ pena que i
ea cōtinetur ſortiant effectum ſi-
ue executionis neceſſe eſt q̄ reus
exeat de carceribus τ ad loca ſibi
deputata ſubmigret: vt.l.fin.C.de
cuſt.reo.τ.l.cuſtodias.ff.de pub.
iudi.niſi relegatio ipſa facta fuiſ-
ſet in carcerib9: q2 reus cōdēnat9
eſſet ad ppetuos carceres: qua pe
na ſepe vtuntur iudices eccleſia-
ſtici: vt.xxvj.q.v.ſiquis eps.τ.c.J
idolorum.τ.c.j.de heret.lib.vj.et
eſt glo.c.excōmunicamus.el.ij.de
heret.in anti.hoc eñ raro vel nū
q̄ faciūt iudices ſeculares: q2 ius
ciuile non vtitur iſtis penis car-
ceralibus: ſʒ potius relegationis
aut deportationis ſm̄ p̄ſonaꝝ cō

ditionem ꝛ qualitatē facti.l.iij.in
prin.ꝛ.§.adiectio.ff.ad leg.cor.de
ſica.iuncta.l.ſi quis aliquid.§.q
4 a bononis.ff.de pen.† carceres
enim in ius ciuile inuenit ad custo-
diam non aūt ad penā.l.ij.ꝛ.l.fi.
C.de cuſt.reo. Aut executio ipſa
fiēda eſt in pecunia vel in bonis
ꝛ iſto caſu reus non erit relaxan- 2
dus de carceribus niſi demū ſe-
cuta ſolutione dicte pene vel ſal
tim ſatiſfactiōe:quia fiſco fuerit
ſatiſfactum aut per pignorū tra-
ditionem aut per idoneū fideiuſ
ſorem adeo quod plene ſit cautū
fiſco.d.l.iiij.§.ait pretor.ff.de reiu
di.l.i.§.diuus.ff.de iur.fiſ.

¶ Summarium.

1 Executio ſententie in cauſis
criminalibus an ſit ilico poſt ſen
tentiam facienda.
2 ¶ Executio ſnie quo caſu ſit poſt
latam ſententiam facienda.
3 Conuictus ꝛ ſponte ꝯfeſſus an ab
executione ſētēcie poſſit appel-
lare.
4 Remedium appellandi duobus
modis tollitur.
5 Diſpō.l.ij.C.quorū app.nō reci.
multis caſibus limitatur.
6 Reo etiam notorio nō tollūtur
iuris defenſiones.
7 Cōfeſſo ꝛ ꝯuicto in ciuilibus an
remediū appellationis tollatur.
8 Cōuictus dūtaxat cōdēnat⁹ poſt
ſentētiā aūt cōfeſſus an habeat
remedium appellationis.
9 Appellatio nō admittitur in no-
torijs.
1 Secundo † quero an
ſtatim poſt latā ſen
tētiā in cauſis crimi
nalib⁹ fiēda ſit exe-
cutio vel poti⁹ expe
ctari debeat res iu-
dicata p lapſum decē dierum vt in
aut.de app.in prin.colla.iiij.ꝛ dic
qd in cauſis criminalib⁹ regula-
riter nō fit executio pene anteq̃
ſnia trāſeat in rem iudicatam per
lapſum dierum vt.l.additos.C.
de appell.ꝛ.l.additos.C.de epi-
ſcop.audi.ꝛ in aut.ſed hodie.C.
2 de appella.¶ † Que regula fallit
qñ ſumus in atrocioribus crimi
nibus ꝛ reus voce ꝑpria ſpōte cō
feſſus eſſet ꝛ teſtib⁹ plene ꝯuict⁹
qꝛ tūc poſt latā ſniam incōtinēti
ꝛ immediate fit executio vt.l.ij.C.
quor.app.nō recipi.ꝛ.d.l.fi.C.de
cuſto.reo.ꝛ.l.cuſtodias.ff.de pu-
bli.iudi.imo ſi re⁹ poſt latā ſniaꝫ
incōtinēti vellet appellare nō au
diretur ꝛ eius apellatio tanq̃ ca
lumnioſa penitus reijceretur:ita
dꝫ in.d.l.ij.C.quor.appell.ꝛc.vbi
dicitur ꝙ homicida venefic⁹ ma
leficus adulter ꝛ is qui manifeſta
violentiam intuliſſe probatur ſi
voce propria confeſſus ſit ſponte
crimen ꝛ teſtibus plene conuictus
reperitur non auditur appellans
maxime in caſibus ꝛ criminibus
3 ibi expreſſis.¶ † Bal.aūt ibi que
rit qd erit dicēdū de alijs mino
rib⁹ criminibus extra illa q̃ ſunt
ibi expreſſa an ſi reus reperit con
feſſus ꝛ ꝯuict⁹ poſſit iterponere
appellationē ꝛ an ſit audiēdus?
demū ꝯcludit ꝙ appellare nō po
terit ꝛ ſi forſan appellauerit non
erit audiēd⁹.itaꝫ gl.in.d.l.ij.quā
ſequit ibi Bal.lꝫ Jac.but.dixerit
ꝯtrariū hac rōne qꝛ dicit qd reus in
cauſa appellationis poterit con-
feſſionem ſuā reuocare nihilomi
nus.Bal.hoc non obſtāte tenet
opinionem glo.ibi ꝛ reſpōdet ad
rationem Jaco.but.qꝛ illud eſt ve
rū quod reus poſſet reuocare cō

feſſionem ſuā́ q̄ſi illam per erro-
rem aut metu tormentoꝝ feciſſet
vel quando teſtes non clare pro-
barē̄t: ſed aliquantulū̄ appareret
dubium illoꝝ dictuꝫ tunc poſſet
bene audiri in appellatióne ⁊ cō
feſſionem ſuam vt erroneam vel
4 extortā metu tormētoꝝ † ad hoc
igitur vt tollatur remediū̄ appel
landi duo principaliter requirū̄-
tur primū̄ quod reus ſit plene, te-
ſtibus conuictus qui luce clario-
rem ꝓbationē̄ oſtendā̄t: ſecundū̄
qđ ſpōte abſqꝫ aliq̄ impedimen-
to ꝯfeſſus fuerit. iſtis em̄ vel ipſo-
rū̄ altero deficiē̄te nō denegatur
appellatio vt tꝫ glo. in. d. l. ij. ⁊ ibi
Bal. ⁊ alij. Quidam vero addū̄t
tertiū̄ requiſitum ad hoc vt tolla
tur remediuꝫ appellationis. ſ. qđ
ſit vnum de illis criminibus ex-
preſſis in. d. l. ij. quāuis Bal. ſecu
tus glo. ibi teneat contrarium vt
5 ſupra proxime diximus. ¶ † Limi
ta tamē̄ illud quod dicitur in. d.
l. ij. non procedere quando reus
vellet facere defenſiones iuris di
cens quod q̄cq̄d fecit id totū̄ fe-
cit ad ſui defenſionē̄ vel quod ille
quem ipſe offendit erat bānit9 ⁊
ſimilia: quia iſto caſu poterit au-
diri non obſtante ſua cōfeſſione
⁊ tā clara probatiōe. ita tenet ele
6 gā̄ter Bald. d. l. ij. † q2 reo etiam
notorio in facto non tollū̄tur de-
fenſiones iuris ſecū̄dū̄ quod ſin-
gulariter voluit Inno. in. c. ſtatui
7 mus. de offic. delega. ¶ † Quero
nū̄c quid in cauſis ciuilibus an
cōfeſſo ⁊ conuicto auferatꝰ reme
diū̄ appellationis. gl. in. d. l. ij. di-
cit qđ ſic qđ aufertur ad ſimilitu
dinem cauſaꝝ criminaliū̄ vt ſu-
pra proxime dictum eſt. ⁊ illam
glo. ſequitꝰ ibi Bal. quā dicit eſſe

8 notabilem. ¶ † Iterum quero qđ
ſi reus non erat cōfeſſus: ſed con
uictus dū̄taxat cuius vigore fuit
cōdemnatus ⁊ poſt ſententiā ꝫ cō
feſſus fuerit crimē̄ an ē̄t iſte debe
bit excludi a remedio appellatio
nis: dic aut ꝯfeſſus fuit in iudicio
⁊ apud acta ⁊ appellare nō pote-
rit ex quo confeſſio illa conſonat
cū̄ veritate probationū̄ ⁊ cē̄ſetur
ac ſi confeſſus fuiſſet ante ſn̄iam
ita dicit Bald. in. d. l. ij. in. ij. col.
verſi. modo quero: aut fuit cōfeſ-
ſus extra iudicium ⁊ admittitꝰ ad
appellandū̄. q2 confeſſio extraiu-
dicialis non facit notorium immo
nec plenaꝫ probationē̄ ex qua ſe
qui poſſit cōdē̄natio: ſed bene fa-
cit indicium ad torturā̄. l. capite
quinto. §. fi. ff. de adul. vide bonū̄
tex. in. l. nō tantum. ff. de appella.
9 ¶ † Idē̄ ē̄t dicē̄dū̄ eſt in notoriis
criminibus in quibus nō admit
titur appellatio ſecundum quod
voluit Abb. in. c. ſuper his. de pe-
nis. vbi dicit quod iudex in noto-
riis criminibus pōt mādare pe-
nā̄ exeq̄ etiā̄ abſqꝫ aliqua cōdē̄na
tione. ⁊ idē̄ dicit voluiſſe Inno. in
c. ex parte. el. primo de verb. ſign.
vide Abb. in. c. ad noſtrā̄ el. ij. de
iureiur. Idem dicendum eſt de q̄
buſdam interlocutoriis que tra-
hū̄t ſecuꝫ executionē̄ ſicut eſt illa
que fertur contra debitorem ſu-
ſpectum de fuga. vt. l. ſciendum.
ff. qui ſatiſda. cogantur ⁊. l. ſi fide
iuſſor. §. fin. eo. tit. ⁊ ibi Bartol.
quem vide.

¶ Summarium.

1 Pena nō d̄bet excedere ſuū̄
auctorem.
2 Delictum vnius non debet in al
terius detrimentum retorqueri.
3 Paupertas non excuſat a pena

4 Pena delinquētis quo caſu extē
datur ad alios.

1 Tertio q̄ro † ſi ꝯdēnatus ad penā pecuniariā illam ſoluere nō pōt ꝑpter paupertatē an executio ſnie fieri poſſit in bonis vxoris ſue aut pr̄is ſi eſſet fili⁹ familias matris fratrū vel alioꝝ de ei⁹ familia reſpōd. ꝙ nō. q2 pena nō dꝫ excedere ſuū auctorē. l. ſancim⁹. C. de pe. q̄ etiā in rub. ꝛ toto tit. C. ne fil. ꝓ pat. ꝛ ne. vxo. pro marit. vel ecōtra ꝛ. l. ob maritoꝝ. eo. tit.
2 † q2 nemo dꝫ alterius odio vel crimine dānū ſentire. l. ſi quis in ſuo. §. legis. C. de inoff. teſt. ꝛ. l. legē. in p̄n. pri. rñ. C. de natu. lib. ꝛ. l. ſi pena. ꝛ. l. crimē. ff. de pen. ꝛ. l. ſi maritus. ff. ſolu. mat. ꝛ. l. fi. ff. ad ſyll. ꝛ. ꝛ in re-
3 gula nemo. de re. iu. li. vj. † Paupertas igitur nō excuſabit illū a pena: q2 ſi non poterit ſoluere penā in ere luet in corpore: ita dicit
4 tex not. in. l. j. in fi. ff. de pen. † ꝛ ibi Bar. vbi ſingulariter limitat regulā illā de qua in. l. in ſeruoꝝ. ff. de pen. quē vide. ꝛ diximus etiaꝫ ſupra lib. proximo precedē. q. viij. an in cauſa pecuniaria ꝛc. ꝛ not. etiā. ff. de off. pſi. l. illicitas. §. fi. et de iuriſ. om. indi. l. ſi qs id qd. §. in ſeruos. ꝛ. ff. de ſer. fugit. l. quicunqꝫ. §. quod ſi. ꝛ. C. de ſepul. vio. l. fi. §. fi. ſꝫ ꝯtra p̄dicta facit. C. ad leg. iul. maie. l. quiſquis. ꝛ. c. vergētis. de heret. ꝛ. c. in quibuſdā. de pen. ꝛ. c. cum multe. xv. q. viij. ꝛ. j. q. iiij. itē pctō iſraelitaꝝ. ꝛ in. c. ſ. ꝛ. ij. de fil. presbyt. in quib⁹ iuribus ꝓbat ꝙ pena que oritur ex delicto vni⁹ extenditur ad alios qui nihil peccarunt. ſol. ſpeciale eſt in crimine leſe maieſtatis propter criminis immanitatē ꝛ ꝑpter reuerentiaꝫ maieſtatis principis. idē eſt in crimine heretis ꝛ multo magis. q2 hic offenditur maieſtas diuina q̄ maior eſt tpali. d. c. vergētis. ꝛ ibi gl. ꝛ. c. accuſatus. eo. ti. lib. vj. vide ea que diximus ſupra li. j. in tit. de heret. q. iij. vbi poſui alios caſus in q̄bus vn⁹ nō delinquēs punit̄ ex delicto alteri⁹: ꝛ pena vni⁹ delinquētis extēdit̄ ad nō peccātes.

¶ Summarium.

1 Cōdēnatus ad mēbri mutilationem an punietur in mēbro valido an debili.
2 Cōdēnatus ad mēbri amputationē ſi illo careat an poterit in alio puniri.
3 Snīa amputatiōis man⁹ nō ſpecificata exequit̄ in man⁹ valida.

1 Quarto q̄ro † quid ſi re⁹ incarcerat⁹ fuit cōdēnatus ad mutilationē vnius mēbri puta amputationis manus pedis oculi ꝛ ſimiliū ꝛ habeat alterū ex dictis mēbris debile vel aridū an executio pene fiet ſup mēbro debili vel ſup valido: tu dic aut pena reperit̄ impoſita ſup certo mēbro puta manu dextera vel pede dextero ꝛ illa vel ille amputādus eſt q̄liſcūqꝫ ſit lꝫ dextera ſit vtilꝫ ſiniſtra vero inutilis vt in aut. ſꝫ nouo iure. C. de ſeru. fugit. ꝛ ibi glo. no. ꝛ Bar. ꝛ Ang. ꝛ Pau. de caſt. idē dicit Joā. an. in. c. in penis. de reg. iur. i. vj. i mercurial. vbi dicit ꝙ iſto caſu ſola deformitas corporis facit penā. ꝛ ad hoc facit bonus tex. i. l. iij. §. qd ſi qs ꝛ. §. ſeq. ff. arb. fur. ceſ. ꝛ Bar. in. l. hos accuſare.
2 §. fin. ff. de accuſ. ¶ † Quid ſi reus caret illa manu vel pede aut ocu-

lo qui vel q̄ ex forma ſtatuti venit amputandus nūquid iudex poterit ꝯdēnare ad amputationē mēbri illius qđ ſupeſt? dic quod nō: ſed debebit illū cōdēnare in alio mēbro: quod eſt rex ꝙ pena ꝯmutari pōt in alio mēbro ante latam ſniam non aūt poſt q2 ſi reperitur nota ſnia ſuper illo vnico mēbro qđ amputādū venit ex forma ſtatuti aut trāſiuit in rem iudicatam aut nō ſi trāſiuit neceſſe eſt ꝙ fiat executio ſuper illo membro alias ſnia eēt nulla: nec pōt variare iudex poſtꝙ̄ funct9 eſt officio ſuo. l. iudex poſtꝙ̄. ff. de re iudi. niſi hoc fieret de mādato principis: vt. l. j. C. de ꝑcib. imp. offer. ⁊. l. j. in fi. ff. de q̄ſtio. aut nōdū trāſiuit in rē iudicatā ⁊ poterit re9 ab ea appellare: q2 maius ſuppliciū pateretur ex amputatiōe illius mēbri qđ ſolū eſt ꝙ̄ ſi duo eſſent: ⁊ interpretatio penarū non debet fieri in duriorē cāz: ſ3 in mitiorē. vide Bal. in. d. aut. ſed nouo iure. in. iij. col.

3 ¶ † Et q̄d ſi ſimpliciter dicatur in ſtatuto vel in ſnia amputet̄ ſibi manus vel pes nec ſpecificetur certū membrū: tunc ꝯcludūt doc. predicti quod in mēbro min9 potenti fiēda erit executio: quod eſt verū qñ duas h3: ſed ſi nō h3 niſi vnā dic vt ſupra ꝓxim. dixi: vide latius de p̄dictis Bal. in. d. aut. ſed nouo iure ⁊ Ange. de are. in tract. malefi. in glo. quas ſi non ſoluerit infra decem dies amputetur ſibi ⁊c.

¶ Summarium.

1 Iudex eccleſiaſticus nullam habet ſanguinis iuriſdictionem.

2 Iudex eccleſiaſticus procurans ſanguinis effuſionem irregularitatem incurrat.

1 QUinto q̄ro⁊ q̄d ſi p crimine reus venit fuſtigādus: puta p vno furto vel ſortilegio ſiue aliis ſimilibus minorib9 criminibus: ⁊ ſit in manibus iudicis eccleſiaſtici an iudex ipſe poterit ferre ſniam ad fuſtigationē ⁊ illā mādare exequi p milites ⁊ executores: ⁊ videt̄ dicēdū qđ nō: q2 iudex eccl̄iaſticus nullā h3 iuriſdictionē ſanguinis. c. ſniam ſanguinis. ne cler. vel mona. ſed in fuſtigatiōe vt plurimū iteruenit alīq̄lis ſanguinis effuſio: q2 cutis humex crebis verberib9 ſepius percuſſa lacerat̄ ⁊ emittit ſanguinē3 maxime qñ eſt longa fuſtigatio: vt experientia docet: ergo nō pōt

2 † q2 incurreret irregularitatē3 vt ibi dicitur. tu dic qđ iudex eccleſiaſtic9 h3 iuriſdictionē verberandi ⁊ fuſtigādi ⁊ ſniam ſuā ſup his pōt mādare exequi abſq3 ſcrupulo irregularitatis. xxvi. q. v. contra idolo⁊ ⁊. xxiij. q. v. circūcelliones. in fi. illa igit̄ q̄lis q̄lis ſanguinis effuſio nō cōſiderat̄ nec venit principaliter ex ſnia: ſed ex poſtfacto accidit ſatis eſt qđ in ſnia clerici nō infert̄ talis pena ex q̄ p̄ncipaliter ⁊ immediate veniat ſanguis ſicut eſt in amputatione mēbri vel alia ſimili pena: vñ ſanguis hūan9 imediate dēat effundi: vt d. c. circūcellioni. vide. d. Abb. et alios cano. in. c. ii. de ſortil. Circa materiā iſti9 executionis nō me extēdā vlteri9: videlan9 p doc. in d. aut. ſed nouo iure ⁊ in. l. capitaliū. §. famoſos. ⁊ in. l. qui vltimo. ff. de ſen. ⁊ in. d. l. j. eo. ti. ⁊ in. l. j. et l. ſancimus. C. eo. tit. ⁊ ibi Bald. ⁊ Ang. de are. in. d. trac. in cōmēto

ſnie ſuper ꝟ.quas ſi non ſoluerit. ꝛ in ver.ꝛ ibi caput a ſpatulis ꝛc. Gãd.i ſuo trac.mal.i tit.de penis reo.ꝛ.d.Par.de put.in trac.ſind. in titu.de executio.ſniaꝝ fo.41.

¶ Summarium.

1 Judex an poſſit penas a lege ſtatutas augere:minuere:alterare aut cõmutare.
2 Pena eſt delicto cõmenſuranda.
3 Judex nõ põt ſuã ſniam imutare.
4 Snia contra iuris diſpoſitionem lata an ſit valida.
5 Snia penalis an debeat continere cauſam.
6 Snia petitiõi difformis nulla ẽ.
7 Queſtio facti ſub iudicis conſtat arbitrio ſed pena.
8 Judex põt ex cã penã iuris commutare.
9 Judex põt ex cauſa penam infamie permutare.
10 Judex põt etiã de iure municipali penas ſtatutarias immutare.
11 Statuta recipiũt interpretationẽ declaratiuã a iure cõi.
12 Lex cõcedẽs ppło ſtatuta cõdere cõcedit ẽt iudici penas imutare.
13 Judex poteſt in ſupplementuꝫ legis agere.
14 Judici an liceat leges trãſgredi.
15 Judex ex cã leges ꝛ ſtatuta tranſgrediẽs an piuriũ incurrat.
16 Autoritas legis aut ſuperioris eſt in omni iuramento excepta.

1 SExto nõ † obmittã hãc notabilẽ qõnẽ quã bñ nota:an iudex poſſit ſi aliq̃ iuſta cã ſibi videbitur penas certas a lege ſtatutas augere minuere alterare aut in aliã ſpẽm ꝯmutare:et vr̃ dicendũ qð nõ niſi hoc faceret de exp̃ſſo pͥcipis mãdato:qꝛ iudex eſt miniſter legis ꝛ iuſtitie et nõ hꝫ auctoritatẽ ſupra legẽ imo dꝫ illas ad vnguẽ ſeruare ꝛ ſm illas in oibus cauſis iudicare:non aũt alterare:illarũ diſpoſitionẽ:qꝛ dꝫ ꝙ facti q̃dẽ qð arbitrio iudicis ꝯſiſtit:ſꝫ pene impoſitio ꝛ pſecutio ꝯſiſtit i facultate legis.l.j.§.ſ. ꝟ.nã ſiquidẽ.ff.ad turpil.l.oẽs.in princ.ff.ad municip.ij.q.iij.ſi quẽ.§.notandũ.vbi dicitur quod facti quidẽ qð in arbitrio eſt iudicãtis pene aũt pſecutio nõ eius voluntati mãdatur ſed legis auctoritati reſeruatur.p quo facit tex.in.l.ſeruos.in fin.C.ad leg.iul.de vi pub.vbi exp̃ſſe dicitur quod non lꝫ iudici penam certam a lege ſtatutã minuere aut mollificare.ꝛ.l.ſi opis.C.de pen.vide glo.not.in d.c.ſi quem.in ver.volũtati. ¶ In ꝯtrariũ eſt tex.in.l.ꝛ ſi ſeuerior.et ibi gloſ.C.de his q̃ notã.infam.et.l.quid ergo.§.pena grauior.ff.eo.ti.ꝛ ibi gl.Bar.ꝛ alij ibi oẽs ꝯcludunt quod põt iudex penam certã a lege ſtatutã in ſnia ſua ex iuſta cã augere minuere aut in aliã ſpẽm pmutare:ita quod vbi lex irrogat penã pecuniariã pro aliquo crimine iudex ipſe põt imponere corporalem ex iuſta cã:ꝛ hãc facultatem ꝛ arbitriũ iudex ipſe habet a lege vt quotieſcũq; ex q̃litatibus aut alijs circunſtantijs delictuꝫ vr̃ enormis aut turpius vel ex eo imminet ſcandalum nõ modicũ vel alia ſimili iuſta cauſa ꝯcurrente lex dat arbitriũ iudici vt i ſnia ſua poſſit ex cauſa hmõi penas certas a lege ſtatutas augere minuere vel in aliã ſpẽm permutare:qð q̃dẽ arbitriũ nõ ſoluꝫ hꝫ quo ad penas principales verũ ẽtq̃ ad acceſſorias.ſ.infamie qꝛ

iudex poteſt diſpenſare cũ infamia q̃ reo venit ex crimine irrogã da vt eſt gl. in. d. l. quid ergo. §. pena grauior. ff. eo. tit. ⁊ ibi Barto. hoc dicit expreſſe. idẽ Bal. ⁊ Salice. ⁊ in. d. l. ſi ſeuerior. C. eo. tit. et ꝙ tale arbitrium iudex hꝫ a lege probatur in. l. aut facta. §. fin. ⁊ l. hodie. ff. de pe. ⁊ d. l. ⁊ ſi ſeuerior. ⁊ d. l. quid ergo. §. pena grauior. Et ratio iſtius arbitrij poteſt eſſe: q: delicta cum diuerſis circunſtantijs ⁊ qualitatibus perpetrantur ex quib⁹ crimẽ ipſm qñq; fit excuſabile qñq; magis atrox ⁊ odioſum q̃s circũſtãtias et qualitates oẽs lex ipſa exprimere nõ potuit: ſꝫ quaſdã expſſit vt. d. l. aut facta. §. l. cũ duobus. ſeq. iõ dedit iudici 4 hãc facultatẽ ⁊ arbitrium vt ſm̃ facti cõtingentiã penas ipſas arbitrio ſuo ex cã augeret minueret vel mutaret vt. d. l. aut fctã. §. fi. ⁊

2 d. §. pena grauior. † ⁊ per hoc iudex nõ dicit̃ venire cõtra legẽ vel ab eius diſpoſitione recedere: ſed poti⁹ legẽ ſeruare q̃ ita vult atq; diſponit qḋ pbat̃ etiã p illã regulã iuris qua dicit̃ qḋ pena dꝫ cõmẽſurari delicto: vt. l. ſancim⁹. C. de 5 pen. ⁊ in. c. ſicut dignum. extra de homic. ⁊. c. vt clericorum. de vit. ⁊ hon. cle. ⁊ hec eſt vera ⁊ cõis ɔcluſio vt. ſ. dixi. quam tꝫ Bart. poſt gloſ. in. d. l. q̃d ergo. §. pena grauior. ⁊ Bald. Cy. ⁊ Sali. in. d. l. ⁊ ſi ſeuerior. C. eo. tit. ¶ Que quidem concluſio recipit nonnullas limitationes quas p oppoſitiões breuiter declarabo. ¶ † Et pmo op-

3 pono de. l. moris. §. iſte fere. ff. de pen. vbi dicit̃ qḋ iudex nõ põt aliquo modo mutare ſententiã ſuã qua pronunciauit decurionẽ eſſe relegandũ q: iura id pbibent expreſſe ſed dꝫ principem conſulere vt reſcribat quid agẽdũ ſit in hac re. idem diſponitur in. l. ſ. §. fin. ff. de queſtio. ⁊. l. l. §. fin. aũt. ff. ad turpil. ſol. ibi iudex iam pronũciauerat hic nõ ⁊ verũ eſt ꝙ iudex poſtq̃ꝫ tulit ſniam non põt illam ⁊ penas in illa expreſſas amplius permutare vt ibi dicit̃ q: ſemel functus fuit officio ſuo. l. iudex poſtq̃ꝫ. ff. de re iudic. et iõ limitat̃ iſta ɔcluſio habere locũ añq̃ꝫ feratur ſnia ſeu in ipſa ſnia. non autẽ poſt ſniam. ⁊ pptérea Bar. in. d. l. moris. §. iſte fere reprehẽdit quoſdã iudices q̃ apponũt certas clauſulas in fine ſniaꝝ ſuaꝝ poſt verbũ condẽnamus ⁊c. q: nihil valent. ¶ † Item oppo. de. l. diuus. ff. de iniur. vbi nõ valet ſnia lata ɔt a iuris diſpoſitionẽ q̃ñ nõ fuit ſeruata pena iuris. ſol. ibi p errorem ⁊ ſine cã fuit alterata firma iuris hic aũt ex certa ſcientia ⁊ ex cã et ratiõe: vt. l. hodie. ff. de pen. et ita ſoluit Sali. iſtud cõtrariũ in. d. l. ⁊ ſi ſeuerior. iõ ſcḋo limita ɔcluſionẽ predictã q̃ñ iudex ex certa ſciẽtia facit ⁊ ex iuſta cauſa alias non poſſet. ¶ † Sed q̃ro an ſit neceſſe ꝙ iudex exprimat iſtã cauſam in ſnia ꝙ ideo imponit iſtam penã pptér talẽ cãm ſpecificatã. ⁊ breuiter dicas ꝙ non: ſed an debeat in genere exprimere cauſam dicẽdo ex iuſtis cauſis animũ noſtrũ mouentib⁹ ⁊c. Bar. i. d. l. q̃d ergo. §. pena grauior. dicit ꝙ ſi iudex exprimeret cãm in gñe nõ errat vt dictũ eſt: tñ ſi nullã exprimit in gñe nec in ſpecie p hoc nõ vitiat̃ ſententia dũmodo ex actis appareat qḋ fuit iuſta cauſa q̃ mouit iudicẽ ad ita pnũciãdũ al's ſi nulla eſſet cã nec appareret ex actis ſnia poſ

ſet dici nulla tanq̃ lata ꝯtra ius
conſtitutionis ⁊ expreſſuʒ iuris
errorẽ: vt.l.j.ff.que ſent.ſin.app.
reſc.⁊.p Barto.in.d.§.pena gra
6 uior. ¶ †Item oppo.d.l.fi.C.de ſi
deicom.liber.⁊.l.vt fundus.ff.cõi
diui.⁊.l.in ſeruos.§.fi.C.ad le.iu.
de vi publi.vbi dr̃ q̃ quotieſcũq̃
ſnĩa non eſt ꝯformis libello ⁊ qd̃
cõtinet aliud q̃ petitio nulla eſt.
ſed hic aliud habet in petitione
⁊ libello accuſationis vbi petita
fuit certa pena quã ius declarat
in illo caſu: ⁊ aliud i ſnĩa ꝯtinet
merito ⁊c.ſol.dicit Sali.in.d.l.et
ſi ſeuerior.qd̃ illud habet locũ in
cauſis ciuilib⁹ nõ aũt in crimina
libus in qb⁹ nõ eſt neceſſe appo
nere cõcluſionem certe pene in li
bello accuſationis: ſed ſufficit cõ
cludi q̃ re⁹ penis a iure ſtatutis
puniat ⁊ iudex excedendo penas
certas ex cã dicit legitime proce
7 dere: vt.ſ.dictũ eſt. ¶ †Iterũ op
po.d.l.ſi opis.C.de pen.⁊.ij.q.iij.
c.ſi quẽ.§.notandũ.vbi dicit q̃ fa
cti qdẽ qd̃ in arbitrio eſt iudican
tis pene aũt perſecutio non eius
voluntati: ſed legis diſpoſitioni
mãdat.ſol.illud eſt verũ q̃ iudex
nõ põt penas iuris imutare ſine
cã: ſed cũ cã bene põt facere: vt.ſ.
dictũ eſt: ⁊ p hãc ſolutionẽ tollũt
oĩa ꝯtra que ſuperi⁹ in principio
adducebant. ⁊ poſtq̃ vidim⁹ limi
tationes iſtius cõcluſionis p op
poſitiones p̄dictas videam⁹ mo
do illius extẽſiones que erũt mul
8 tum vtiles. ¶ †Et prima extenſio
ſiue declaratio eſt q̃ iſta cõcluſio
non ſolũ hʒ locũ in iudiciis ſiue
cauſis ⁊ penis minorib⁹ ⁊ extra
ordinariis: ſed gñaliter i oib⁹ or
dinariis: ita tenet glo.not.cõiter
approbata i.d.l.hodie.ff.de pen.
quã ſequit ibi Bar.⁊ idẽ Bar.in
d.l.qd ergo.§.pena.Bal.⁊ Sali.
in dicta.l.⁊ ſi ſeuerior.in primo
not.vbi expreſſe dicit q̃ iudex in
ſilo põt ex cã penã ordinariã ꝑ
9 mutare. ¶ †Scđo ampliat iſta:
vt habeat locũ etiã in acceſſoriis
penis ad p̄ncipalẽ ſicut ẽ iſamia
q̃ ex illo crimine orit ſiue infertur
vltra alias penas: nam ſicut iu
dex imutat ⁊ diſpẽſat penas prin
cipales: ita etiã diſpẽſare ⁊ ꝑmu
tare põt penam infamie.ita tenet
glo.in.d.l.⁊ ſi ſeuerior.quam ſeq
10 tur ibi Bal.Sali.⁊ aly. ¶ †Ter
tio ampliat vt non ſolũ procedat
iſtud de iure cõi: ſed etiaʒ de iure
municipali.ita qd̃ ſi ſtatutũ im
ponit certam penam pro aliquo
crimine iudex poteſt illam ex cã
ꝑmutare nõ obſtãte qd̃ a princi
pio officii iudex iurauerit ſerua
re ſtatuta illi⁹ loci.ita dicit exp̄ſſe
Sali.in.d.l.⁊ ſi ſeuerior.i.iiij.col.
in ver.q̃ro quarto. Ubi primo ar
guit qd̃ nõ poſſit: q: ſtatuta ſunt
ſtricti iuris.l.cõſtitutionib⁹.ff.ad
municip.⁊ ꝑpter iuramentuʒ qd̃
dʒ ad vnguẽ ſeruari: vt i.c.lʒ mu
lieres.de iureiur.li.vj.cũ ſimilib⁹.
deinde quatuor fundamentis cõ
11 probat dictũ ſuũ qd̃ põt. ¶ †Et
primo q: ſtatuta recipiunt inter
pretationẽ declaratiuã a iure cõi
l.ij.C.de noxa.⁊ per Bar.i.l.oẽs
populi.in.iiij.q.principali.ff.de
12 iuſti.⁊ iur. ¶ †Scđo q: illa lex q̃
dat ptãteʒ populo ꝯdẽdi ſtatuta
illa eadem dat ptãtem iudici pe
nas ex cã ꝑmutandi aut minorã
di: vt.l.hodie ff.de pen.⁊.l.aut fa
cta.§.fi.eo.titu.iũcta.l.oẽs ppli.
13 ff.de iuſt.⁊ iur. ¶ †Tertio q: hoc
permittit iudici ex cã ⁊ ſic in ſup
plementũ legis que culpas ⁊ ca

tus ac fauores republice ſigillatim excogitare nō potuit: ſʒ hec rō hʒ locū ēt i ſtatutis q2 ſtatuentes ipſi nō potuerūt oēs cās cum ſuis q̄litatib9 adherētijs ⁊ circūſtantijs exprimere aut cogitare: ideo videnꝉ iudicis arbitrio ꝯmiſiſſe vt penas ipas iuxtā facti cōtingentiā ⁊ qualitates ex iuxta cā ꝑmutare poſſit. d.l.hodie.⁊.l.ant
14 facta.§.fi.ff.de pe. ¶ † Quarto dicit qđ ꝓ iſta opi.facit ſingu.dictū Inno.in.c.j.de ꝯſtitu.vbi dicit ꝙ licitū eſt iudici rōne caſuū emer-
15 gentiū leges trāſgredi. ¶ † Et nō obſtat illud qđ đr de iuramento. q2 iudices ſicut ſtatuta: ita et leges iurāt ſuare: vt.l.rem nouam. C.de iudi.⁊ in aut.vt iuſiurā: qđ ꝑſta.ab his ⁊c.tñ nō obſtāte tali iuramento pñt cum eā minorare vł augere penas: ⁊ ſic faciēdo nō ledūt nec trāſgrediunꝉ leges: ſed illas obſeruāt: q2 ſic fieri mādant ⁊ ꝑ hoc etiā nō đr iudex incurre-
16 re piuriū: † q2 in oī iuramēto ſemper intelligiꝉ excepta auctoritas legis aut ſupior's: vt.l.fi.ff.q ſat. cog.ita tenet.d.Frāc.are.in.d.l.⁊ ſi ſeuerior.⁊ Bal.etiā in eadem.l. ⁊ ſi ſeuerior.vbi dicit qđ iudex nō incurrit piuriū alterādo penā legis vel ſtatuti qñ hoc facit ex cā vel cū cauſe cognitione: q2 alterādo penā legis vel ſtatuti iuſta cā ꝑcedēte illud facit lege ꝑmittēte ⁊ ex ptāte ſibi a lege cōceſſa.arg. d.l.hodie.⁊ ideo dixit Archi.ibi qđ in oī iuramēto intelligiꝉ ſemper excepta legis ⁊ ꝑncipis auctoritas.d.l.fi.ff.qui ſatiſda.cog.

¶ Demū queri pōt quid ſi Titi9 accuſauit Sēpronium ꝙ intulit ſibi violentiā cū armis ⁊ ſic remedio legis iulie de vi pub.⁊ probauit violentiā ſine armis ſibi illatā fuiſſe ex quo videꝉ ꝓbata intētio legis iulie de vi ꝑuata.nūqd Sēpronius poterit cōdēnari de vi ꝑuua.put ꝓbatū fuit.quidā dixerūt ꝙ ſic: q2 iudex pōt penam minuere ex cā: qdam alij dixerūt qđ nō: q2 hoc nō fuit deductū i iudicio a principio: vide Sali.in.d.l. ⁊ ſi ſeuerior.in ff.⁊ in.l.iij.C.ad le iul.de vi pub.

¶ De beneficio ⁊ indulgentia principis.

¶ Summarium.

1 Danat9 hereſi: leſiōe maieſtatis.rap.vir.⁊ ſilib9 criminib9 an obtenta gratia ad omnia incōmoda cenſeatur reſtitutus.
2 Principi ꝯpetit ppl'i ſalutē tueri.
3 Uerbū idulgeo ⁊ quid importet.
4 Uerbū reſtituo plus importat ꝙ̄ verbum indulgeo.
5 Uerba iſta indulgeo ⁊ reſtituo in reſcripto ꝑncipꝫ infra qd operenꝉ.

S Uccedit nūc videndū de ſcđa.ſpecie relaxationis que fit beneficio ⁊ indulgentia pncipis poſtꝙ̄ reus largitate principis obtinuit veniam ſui criminis ⁊ culpe ex carcerib9 liberat: qđ fit pluribus modis: q2 gratia qñq3 fit ſtricta: qñq3 vero
1 ouꝉ pinguior. ¶ † Ponamus eſ que eſſe dānatū aliquo ex maioribus criminib9 vt eſt hereſis leſe maieſtatis raptus virginis falſe monete ⁊ ſimiliū ex qbus de iure inferꝉ pena mortis ꝑpetua infamia, ⁊ oim bonorū publicatio: vt l c.ad abolēdā.⁊.c.vgēti.de heret. ⁊.l.i.⁊.ij.C.eo.ti.l.qſqs.C.ad leg. iul.maieſt.⁊.l.j.C.de rap.vg.⁊.C. de falſa moneta.ſi obtinuit mereri veniā ex indulgētia principis

an cenſeat reſtitut⁹ ad vitā famā
dignitates ⁊ bona vel ad vitā dū
taxat:⁊ vr̄ dicēdū ꝙ cenſeat ad
vitā dūtaxat reſtitut⁹ ex quo reſti
tutio ſiue indulgētia ipſa tendit
ꝯ publicā vtilitatē ⁊ ordinē recte
iuſticie.l.cōgruit.ff.de offic.preſi.
⁊.ff.de his qui not.infa.l.furti.§.
mādati.⁊ in aut.vt nulli iudi.in
2 princ.nemini em̄ magis cōgruit
ſalutē populi tueri ⁊ purgare ci-
uilitatē malis hoibus quam ipſi
principi.l.nā ſalutē.in princip.ff.
de offi.pfec.vigil.ſol.tu dic atten-
denda fore diligēter verba reſcri
pti ipſi⁹ principis: qñqȝ em̄ prin-
ceps exprimit ſpeciē gratie quaȝ
reo carcerato largiri intēdit: vt
qr dixit facimus tibi gratiā vite
dūtaxat vel indulgemus tibi vitā
aut reſtituimus te ad vitam tm̄ ⁊
tunc ſolius vite gratiā obtinuiſſe
dicetur: ſi vō dixerit facimus tibi
gratiā oim vel reſtituimus te ad
oia vt in priſtinū eras ⁊ dr reſtitu
tus quo ad omnia poſtq̄ vba re-
ſcripti clare ſonāt et cōſtat expſſe
de principis volūtate.arg.l.non
aliter.ff.de leg.iij.⁊.l.continu⁹.§.
cū ita.ff.de verb.obli. ſi vero non
cōſtat i reſcripto de pdictis ⁊ nul
lum ſit verbū de fama vel bonis
ſed ſimplr reperit principē feciſ-
ſe gratiā illi: ⁊ tunc diligēter attē
dēda ſunt verba reſcripti: aut em̄
3 princeps vſus fuit †verbo indul-
geo aut verbo reſtituo.primo ca-
ſu ſola criminis pena corporalis
cēſetur eſſe remiſſa.l.ij.⁊.l.ſi adē
ptis.C.de ſen.paſ.⁊ reſt.idem pro
batur in.l.inſulā.⁊.l.generali.eo.
4 tit.†Scdo vero caſu quo ad oia
cenſetur eſſe reſtitutus: ſcȝ ad vi
tā famam et bona in priſtinū ſta-
tū in quē erat ante ſententiā repo
ſit⁹ vt.l.ſ.⁊.l.fi.C.eo.ti.qr tantun-
dē reſtitutiōis gr̄a tribuit quātū
cōdemnatiōis ſnīa ademit. dicit
tex.in.d.l.fi.ex qb⁹ habes notare
quod verbū reſtituo habet am-
plius ſignificatum quā verbū in-
dulgeo: qr per vnum reſtituuntur
oia p alterū vero vita dūtaxat: et
propterea ſis cautus vt in reſcri-
pto gratie quā impetrare cupio
p amico incarcerato vtaris ver-
bo reſtituo: nō autē indulgeo vel
alio ſimili vbo arido Bar.⁊ Bal.
in.l.j.⁊.ij.⁊.d.l.in inſulā.C.eo.tit.
5 ¶ †Sȝ qre ſi in reſcripto vtrūqȝ
vbū repitur expreſſum.ſ.verbuȝ
indulgeo ⁊ verbū reſtituo: vt qr
princeps dixerit per indulgentiā
noſtrā te reſtituimus: vel per no-
ſtrā reſtitutionē tibi indulgem⁹
qdnā conſequit reus p iſta vba?
dic ſm Bart.in.d.l.fi.qd ad oia
cenſet eſſe reſtitut⁹: ſi em̄ alterū ex
dictis verbis p ſe omnia iſta cō-
prehēdit quando nō reperit limi
tatū multo magis qñ habet aliud
adiunctū p qd non debet ei⁹ am
pla ſignificatio reſtringi: ſed po-
tius ampliari fauore liberatiōis
ratione adiuncti: vide Bar.in.d.
l.fi.⁊ vide que diximus ſupra lib.
j.q.iiij.⁊.v.

¶ Summarium.

1 Papa vel impator poſt cri-
minis ⁊ ſnīe narrationē proferēs
hec verba: Damus gratiam an
ad omnia reſtituant.
2 Uerba dubia in materia gratio-
ſa ſunt latiſſime interpretanda.

1 Secūdo qro † qd ſi Pa
pa vel Jmpator in re-
ſcripto ſuo poſt narra
tionē criminis et ſnīe
dixerit facim⁹ tibi gra
tiā an reus cenſeat ad oia reſti-

tut9.ſ.ad vitã τ famã, τ bona. dic qđ ſic.tex.eſt not.in.l.ſ.§.fi.et ibi. Bar.ff.de qſt.τ Bar.i.l.gall9.§. τ qd ſi tñ.ff.de lib.et poſthu.τ.d.
2 l.fi.C.de ſent.paſſ.rõ eſt q: † ṽba dubia i mã gratioſa ſũt latiſſime iterpretãda in fauorẽ illi9 q̃ recipit gratiã.l.fi.ff.de conſt.principũ.c.ſi gratioſe de reſcrip.lib.vj.

¶ Summarium.

1 ☞ Uerbũ rebãnire qd ĩportet.
2 Banniti ſecũdũ communẽ vſum loquendi qui dicantur.

1 TErtio q̃ro † ciuitas fecit ſtatutũ q̃ oẽs banniti rebãniant: an bãniti q̃x bona fuerunt publicata poſt grãm pene recuperent ẽt bona: τ ſic an illud verbũ rebannire hẽat vim reſtitutionis vel idulgentie et vr̃ dõ3 qđ hẽat vim ſimplicis indulgentie attẽto maxime cõi vſu loquẽdi quo iſti condẽnati pro crimine appellãtur bãniti τ ecõuerſo rebãniti dr̃ q̃ ſũt ob anno p̃dicto τ ſic a pena reſtituti.l.j.et.l. relegato℞.ff.de iterdic.et relega. Sũm dõm eſt q̃ imo iſtud ṽbũ hȝ vim plene reſtitutiõis: τ tales rebãniti poterũt recupare bona τ famã τ õia q̃ pri9 p ſnĩam perdiderant τ fuerãt puati p rebãnitionẽ igitur qs dr̃ eſſe reſtitutus. ita dicit Bar.in.d.l.fi.C.de ſent. paſſ.imo cõis vſus loquendi magis vr̃ et probare hanc ſnĩam q̃
2 precedentẽ ſnĩã: † q: cõiter ſolent vocari banniti illi qui ſunt damnati ẽt pena mortis p quocunq3 graui crimine: τ rebãniti dr̃ illi q̃ ſũt reſtituti aduerſ9 dcã ſnĩam ſiue bãnuȝ p quã ſiue qđ priuat9 fuerat vita bonis τ fama: nõ proprie iſtõ ṽbũ bãnũ vulgares accipiũt p ſnĩa τ ppea dñt quẽ eẽ capite bãnitũ vr̃ hẽre bãnũ capitis τ hãc.q.diſputauit Jac.de are.vt refert Bar.i.d.l.fi.et determinauit put.s.pcluſuȝ eſt: aliis ẽt rõnibus de qb9 ibi p eũ. vide ẽt Bar. in.l.gall9.§.τ qd ſi tñ.ff.de lib. et poſthu.τ in.l.j.§.fi.ff.de queſt.idẽ Bar.in.l.nõ ſolũ.§.fi.ff de pen. Bal.in.d.l.fi.C.de ſent.paſſ.idẽ Bal.in.l.ſi qua pena.ff.de his q̃ ſunt ſui vel alie.iur.τ per modernos magis copioſe i.d.l.gallus. §.τ quid ſi tantum.

¶ Summarium.

1 ☞ Bãniti bona fiſco applicata an in rebãnitione recuperent.
2 Princeps grãm alicui faciẽs nõ p̃ſumitur alteri velle p̃iudicare.

1 QUarto quero † qđ ſi bona iſtius reſtituti fuerãt per fiſcuȝ alienata an ipſe reſtitut9 poterit bona ipſa recuperare τ a poſſeſſoribus vindicare: dic quod non. duplici rõe p̃ma q: emptores dicto℞ bono℞ ſunt bone fidei poſſeſſores imo veri dñi: q: emerũt a fiſco q̃ erat verus dñs ipſo℞ bono℞ et ſic nõ datur rei vẽdicatio ꝯ dñm.l.j.τ.l. rẽ.et.l.oĩm.ff.de rei vendi.et ipſi poſſeſſores ſũt veri dñi dcõ℞ bono℞.l.bene a zenone.C.de q̃drĩ.
2 p̃ſcrip.Itẽ q: † Princeps faciens grãm alicui cẽſetur illã impartiri ſine iniuria τ preiudicio tertii: nõ eñ videtur eſſe equũ qđ faciendo gratiã vni velit inferre p̃iudicium alteri: q: ſemp iſta conditio ſubintelligit ſine p̃iudicio iuris alieni.l.τ ſi ſine.§.ſed qđ papinianus.ff.de mino℞.l.qđ ſi mino.§. ſcenola co.titu.τ Bar.in.d.l.fin.

¶ Summarium.

1 ❧Bānitus reſtitutus an bo- na in banno confiſcata recupet vel eorum valorem.

2 Preciū rei alienate reſtituit̄ ꝗte- nus ꝗs ex ea locupletior fact⁹ eſt.

1 Quinto ꝗro † nūqd iſte reſtitutus poterit ſaltim ↄſequi pcium dictorū bonoꝝ a fiſco. Bar.i.d.l.fin.dicit qd ſic quatenus ex eo effectus fuerit fiſc⁹ locupletior alias nō.l.ſed et ſi lege.§.itē ſi rē.ff.de pet.hered. q2 fiſcus ſuccedit loco heredis il li⁹ dānati.l.ij.C.de bon.preſcri. ꝛ.l.pu.C.de bon.eo.qui ant.ſent. mor.ſib.con.qui cū ſit legimus ꝛ bone fidei poſſ.pciuꝫ rei aliena

2 te p ipſū † caren⁹ tenet̄ reſtituere ꝗten⁹ ex eo locupletior fact⁹ fue- rit.ꝛ non aliter.l.tutor.ff.ad leg. iul.de vi.ꝛ iō ſi i pciū pdictū fuiſ- ſet a fiſco furto ſubtractū vł alio ſili caſu fortuito periſſet nō tene ret ad illi⁹ reſtōnē cū non ſit effe ct⁹ locupletior.d.l.ꝛ ſi rē et pciuꝫ. vide Bar.in.d.l.fi.C.de ſent.paſ.

❡ Summarium.

1 ❧Ciuitas an p ſtatutum poſſit aliquem reſtituere fame.

2 Fame reſtitutio diuerſimode cō- ſideratur.

3 Condēnandi poteſtatem habens habet et abſoluendi.

1 Sexto ꝗro † de vno du- bio quod ex premiſſis iſurgit an rebannitus p dictū ſtatutū dicatur reſtitutus ad famam:ꝛ ſic an ciuitas per ſtatutum poſſit aliquem reſtituere fame:ꝛ vł di- cendū ꝙ nō q2 reſtitutio fame et dignita ū dr̄ ſpectare ad pncipeꝫ nō aūt ad ciues inferiores.l.j.§. penul.ff.de poſtul.vbi dr̄ ꝙ ſolus

2 † princeps et Senatus reſtituit famam.tu dic ꝙ aut infamia or- ta fuit de iure cōi aut p ſtatutum q2 ſtatutū ex aliquo delicto irro- gat infamiā ex quo nō oriebatur de iure cōi.pmo caſu nō pōt ni- ſi p Imperatorē vel Senatum fa ma reſtitui.d.l.j.§.penul.ſcdo ve ro caſu pōt ciuitas ipſa p ſuū de- cretū vel ſtatutū reſtituere famā:

3 † q2 cuius eſt cōdere eiuſdē eſt to lere.l.nā natura.ff.de condi.ind. ꝛ.l.nihil tā naturale.ff.de re.iur. ꝛ ꝗ hꝫ facultatē ↄdēnādi hꝫ etiā abſoluēdi ptātē.l.iij.ff.de re iud. ꝛ Bar.in.d.l.fi.C.de ſent.paſſ.et vide que dixim⁹ ſupra in lib.j.in tit.de here.in.xj.q.

❡ De abſolutiōe innocentis.

1 ❧Iudex ꝗ̄ primū ſcit carcera ti innocētiā dꝫ illum abſoluere.

2 Snia pōt die feriata in fauorem innocentis ferri.

3 Tortura quibus poſſit indifferē ti tempore dari.

4 Tempus iuridicū eſt in ſententia rum prolationibus ꝛ earū execu tionibus attendendum.

Expeditis duab⁹ ſpe- cieb⁹ relaxationū ꝗꝛ cōſtat de crimie ꝛ eſt lata ſnia deueniēduꝫ eſt mō ad tertiā rela xationis ſpēm ꝗ fit ꝑpt innocen

1 tiā.† Dicit igit̄ qd ꝗ̄ primū iudex cognoſcit inocētiā incarcerati:et de illa ſibi ↄſtat dꝫ illū ꝗ̄pmū ab ſoluere ꝛ a carcerib⁹ liberare:vt l.ſ.in pnc.ꝛ.l.fi.C.de cuſt.reo.vł ſ dr̄ ꝙ ꝗ̄ pmū re⁹ eſt icarcerat⁹ ſta tim dꝫ qō fieri vt re⁹ ↄdēnet̄ ꝛ in nocēs abſoluat̄.de his eīn ꝗs tꝫ carcer iclauſos aut ↄuictos vel oꝑ pena ſubducat aut inocētes diu- tina carcerꝭ cuſtodia nō maceret

vt.l.ij.⁊ fi.C.de cuſt.reo.ibi aut li berãdos diutina carceris cuſtodia nõ maceret ⁊c.⁊.l.cuſtodias.
2 et ibi Bart.ff.de pub.iudi.† vbi dicit qd̃ ẽt dieb⁹ feriatis põt ferri ſentẽtia i fauorẽ innocẽtis dũmõ nõ ſint ferie in honorẽ dei ſ3 qd̃ t3 gl.ibi.⁊ i.l.dies feſtos.C.de
3 feri. ❡ †Examinatio tñ et tortura fieri põt ꝯ magnos latrones ⁊ ꝓditores ꝑpe cõſpirãtes ꝯ multoꝝ ſalutẽ ⁊ in ſilib⁹ maioribus criminib⁹ quocũq; tpe q̃dragesimali ⁊ feriato i honorem dei ẽt ſi eẽt dies paſcalis nõ ſit aliq̃ dña dieꝝ ſolenniũ q̃ indagãdũ ꝟitatẽ ipſoꝝ maioꝝ criminũ vt.l. ꝓnunciaꝝ.C.d̃ feri .⁊ ibi gl.⁊ Bar. dic ergo ſic aut querim⁹ de examinatione ⁊ inq̃ſitione ꝟitatis. ⁊ tunc aut ſumus in maiorib⁹ ⁊ atrociorib⁹ criminib⁹⁊ iſta fieri põt q̃cũq; die ẽt feriato i honorẽ dei ⁊ paſcali.d.l.ꝓuinciarũ. aut de aliis minorib⁹ ⁊ illa fieri põt ſilr q̃cũq; die ẽt feriata dũmõ non ſit de maiorib⁹ dieb⁹ ſolẽnib⁹:vt ꝑ gl. ⁊ bald.in.d.l.ꝓuinciarum.et.d.l. cuſtodias:aut q̃rim⁹ de cauſe de
4 ciſiõe† ⁊ tũc aut ſum⁹ in materia ꝯdẽnationis:⁊ iſta ſñia ferri non pt tpe feriaꝝ ẽt q; ſint ferie meſſiũ vl vindemiaꝝ.ſ3 ꝯſtito de crimine ſñia ⁊ pene executio' d3 differri i tp̃s iuridicũ:iſte ẽ ꝑpe caſ⁹ i.d.l.cuſtodias.de pu.iud.i fi. aut ſum⁹ i abſolutiõe inocẽtis et iſto caſu põt ferri ſñia q̃cũq; die feriata except ferijs itroduct i honorẽ dei.d.l.cuſtodias ⁊ ibi gl.⁊ bar.

❡ Summarium.

1 Suſpect⁹ de homicidio nulla accedẽte ꝓbatiõe vel cõfeſſiõe ẽt ſequẽte tortura abſoluẽd⁹ eſt.
2 Purgatio indiciorũ alicuius maleficij ẽt quedã ſñia abſolutoria.
3 Sententia abſolutoria differt a ſententia liberatoria.
4 Purgatus per torturã an nouis indicijs ſuperuenientibus poterit iteꝝ torq̃ri ⁊ iudicialr agitari.
5 Innocẽs quis dicatur:an innocens et culpabilis ſint idem.

1 Secundo q̃ro† ſolone3 hui⁹ memorabilis q̃ d̃ niſq̃ ſepi⁹ i facto accidit tici⁹ reperitur inq̃ſit⁹ d̃ homicidio qd̃ ſemproniũ de nocte occiderat: deinde examinat⁹ negauit. ſ3 q2 indicia ꝯ ipm aderãt ⁊ vrgẽter iudex deuenit ad rigoroſum examẽ q̃ i tormẽtis ſilr i eade3 negatiua pſeuerãter iſtitit adeo qd̃ iudex ꝯſiderãs illũ fuiſſe ſatis ꝯpetẽter tortũ ſ3 q̃litatẽ idicioꝝ ex tormẽtis illũ deponi fecit putãs ꝑ illã torturã purgaſſe indicia q̃ cõtra ip3 militabãt:modo re⁹ ipſe iſtat ꝓ abſolutoria ⁊ liberatiõe a carceribus q̃rit̃ qd agẽdũ ſit?q̃dã dixerũt qd̃ oĩno vt inocẽs abſoluẽdus erit ⁊ a carcerib⁹ liberandus ex quo nõ fuit rept⁹ culpabilis.q̃dã vero dixerũt nullaten⁹ abſoluẽdũ fore niſi expſſe ꝯſtiterit ipm eẽ vere inoxiũ: q2 nemo dici põt innocẽs niſi qñ expſſe ꝯſtat de innocẽtia ſua qd̃ ẽ qñ rept⁹ eſt ver⁹ reus criminis::iõ dic aut plene ꝯſtat de homicidio:⁊ d̃ vero homicida q̃ ẽ ali⁹ q̃ ipſe tici⁹:⁊ iſto caſu ſi ꝯſtat iudici qd̃ tici⁹ nõ occidit ipſe nec fuit criminis ꝑticeps tũc vt verus innocẽs debebit diffinitiue abſolui ex quo plene conſtat de eius innocentia.et ita intelligitur tex.in.l.1.⁊ fi.C.de cuſt. reo.⁊.l.1.§.fi.ff.de queſti.⁊.l.cuſtodias.⁊ ibi Bar.ff.d̃ pub. iud.aut

conſtat de

conſtat de delicto non tamen de pſona delinquentis q̄ fuerit ali⁹ q̄ ꝯ ictus: ⁊ tunc nō poterit dict⁹ tici⁹ vt innocēs diffinitiue abſol ui ex quo nihil ꝓbauit de innocē tia ſua: ſed ꝓpter torturā quā ſub ſtinuit i corpore dr̄ purgaſſe indi cia que contra ipſum erāt: ⁊ ideo iſto caſu debebit abſolui ab inq̄ſi tiōe ⁊ ꝓceſſu: q2 nō fuit rept⁹ cul
2 pabilis. † Et iſta ē vera forma ab ſolutiōis q̄n icarcerat⁹ purgauit indicia ⁊ nōdū rept⁹ eſt ver⁹ re⁹ quā ponit Bar. in l. fi. in ꝓn. ff. d q̄ſti. ⁊ hec dr̄ quedā ſententia abſo lutoria ab obſeruatiōe iudicij vt habet i. l. ꝓperādū. §. ⁊ ſi q̄dē. C. d iudi. ⁊ ibi gl. ⁊ bar. ⁊ moderni. Et ꝑ iſtā abſolutoriā obtinebit libe rōnē a carceribus iuxta terminos. l. fi. ff. de req. reis. ⁊ l. fi. C. de cuſt.
3 reo. ¶ † Et not. q̄ inter iſtas duas abſolutiones eſt maxima dr̄ia: q2 q̄n cōſtat vere de innocētia ipſi⁹ ticij quod eſt quādo reperitur ve rus homicida vt. ſ. dixi abſoluit diffinitiue ab ipſo crimine ⁊ a to ta cauſa vt verus innocēs: ⁊ iſto caſu nullus poterit amplius de obiecto crimine iquirere ſeu alio quouis modo contra ipſum. d. l. fin. C. de cuſto. reo. q2 obſtat curie exceptio innocētie ⁊ rei iudicate vt. l. ij. C. de except. rei iudic. ⁊ l. ſ. C. q̄n ꝓuo. nō eſt nece. ⁊ l. ſi cui. §. hiſdem. ff. de accuſ. ⁊ q̄d ibi no. Bar. i. l. ſi q̄ adulteri. C. de adult. ⁊ ibi Bal. ⁊ Sal. arg. l. ſi cui. §. hiſ dem. ff. de accuſa. ⁊ ibi per nota bilem doctrinam Barto. idez te net Bal. i. l. ſi q̄ adulteri. ſup glo.
4 fi. C. de adul. ¶ † Secūdo vero ca ſu quando purgauit indicia per torturā iſta abſolutoria nō obſta bit quominus poſſit contra ipm abſolutuz de nouo ꝓcedi ſi noua idicia ſupuenerint: ⁊ ſic iſta abſo lutoria nō parit exceptionē ꝑē ptoriā rei iudicate ſicut precedēs ad crimē vel ad iudiciū ſup eodē crimine. ita tz not. Bald. ⁊ Sali. in. d. l. ſi q̄ adulterij. ſecuti doctri nam glo. ibi quaz dicit oēs doc. te nere. vbi Sali. ſpāliter formauit hāc. q̄ poſt gl. ibi ⁊ dat ſaluberri mū ꝯſiliū iudici i iſtis caſib⁹, dicēs q̄d vtile eſt nō abſoluere reū diffi nitiue vt innocētē q̄n iudex eſt du bius: ⁊ hoc pōt facere iudex vt ip ſe dicit ex iuſta cauſa: puta ſi hz reū accuſatū vel inq̄ſitum in ma nib⁹ ⁊ hz ſufficientia indicia ꝯtra eū q̄ pluries tort⁹ nō fuit ꝯfeſſus iudex poterit ſi inſtaret pro abſo lutoria illum abſoluere a proceſ ſu vel ab obſeruatione iudicij vt ſupra. ⁊ iſto caſu dicit ipſe q̄ iudex pōt accuſationis abſolutionē fa cere nō aūt ipſuz abſoluere diffi nitiue a crimine: vide ipſuz ibi q̄ dicit ēt q̄ iſta faciūt ad q̄ōnē quā ipſe diſputauit ⁊ declarauit in. l. fi q̄s. C. ad leg. iu. maie. ⁊ hanc opi nionē tenuit etiā ꝑet. de bellop ti. ibi nemine cōtradicente. vide Bart. in. l. ſ. in princip. ff. de iq̄ue ſtio. ⁊ ſupra dixim⁹: quod refert ⁊ ſequitur Ange. de aret. in tracta. mal. in gl. fama pub. in fi. ⁊ Par. de put. in tra. ſind. in. c. viſo de re petitione torture. l fi. fol. cxxv. qui tamen moderni melius declarāt verba Bar. i. d. l. fi. dicētes quod illa abſolutoria nō erit abſoluto ria diffinitiue a crimine ſz termi nos. d. l. ſicut. §. hiſdem. ⁊ l. abſen tem. ff. de pen. ſed erit diffinitiua reſpectu abolitiōis ꝓceſſus ⁊ in quiſitionis inde facte: vnde non impeditur q̄d ſ ſupuenientib⁹ no

nis indicijs noua poſſit formari accuſatio vel inq̄ſitio ɔtra eundē reū ꝑ doctrinā glo. Bald. ⁊ Sal. ſupra relataꝫ. ⁊ ꝓpterea bñ dixit Bar. in. d. l. fi. ff. de queſtio. nō re
5 pertū culpabilē abſoluebāt ⁊ non dixit innocētem. q: hoc verbū innocēs p̄ſupponit ⁊ denotat oīno dā immunitatē ⁊ carentiā criminis ⁊ doli. d. l. abſentem. ⁊ Bal. i d. l. ſi qui adulteri. Quis nō deſint qui ſubtilizandi in via diſputatiua tenere velint idē denotari per verbū innocēs quod ꝑ verbū nō culpabilis: tñ in hoc vlterius nō inſiſto: poſtꝙ̄ habem9 opinionē clarā q̄ ſeruāda eſt in deciſiōib9 cauſarum ⁊ a qua nullatenus eſt recedēdū: vt dicit Bar. in. l. ij. C. de pena indi. qui male iudica. et Bal. etiam ibi dicit quod in iudicando nunꝙ̄ recedendū eſt a carrocio prudentum maxime gloſ.

Summarium.

1 Teſtes familiares ⁊ domeſtici. ⁊ quicunqꝫ ſunt in cauſa innocentie probande admittendi.
2 Teſtis nullo modo examinādus nullam facit' probationem imo nec indicium.
3 Innocentia probatur per teſtes etiam de iure alias non admittendos.
4 Reus vel innocens quibuſcūqꝫ defenſionibus vti permittitur.
5 Teſtes domeſtici preferuntur ceteris in rebus domi geſtis.

1 Tertio q̄ro tan in cauſis criminalibus q̄n agit̄ de probādo innocētiaꝫ accuſati vel inquiſiti admittant̄ teſtes domeſtici ⁊ familiares: ⁊ alij q̄ als d' iure nō ſolēt admitti pro cuius faciliori notitia figurabo caſuꝫ. Tici9 reperit̄: inq̄ſit9 de homicidio de nocte perpetrato vult ꝓbare innocentiam ꝑ negatiuā ab' impoſſibili coarctato loco ⁊ tēpore dicēdo ꝙ illa nocte eademmet hora ⁊ momento quibus Sempronius fuit occiſus ipſe erat in domo ſua vna cū vxore filijs ⁊ alijs familiarib9 ſuis adeo quod erat impoſſibile quod corpus naturale poſſet eē in duob9 locis diuerſis eodem temporis momēto: vel ſi vellet ꝓbare quod illamet hora noctis ipſe iacebat in lecto' cū vxore ſua nunquid hanc diſtātiā a crimine ⁊ exiſtentiam in domo ſua poterit probare per conſanguineos aut vxorem ⁊ per teſtes familiares. et videtur dicendum quod nō: quia teſtes huiuſmodi non dicūtur legitimi teſtes nec legitimam probationem faciunt contra quos plures dantur exceptiones adeo ꝙ nedum in criminalibus vbi luce clariores requiruntur probationes. l. ſciant cuncti. C. de probat. c. cū oporteat. de accuſa. x. q. vſ. epiphanium. ⁊ eſt gloſ. in. c. veniens. de teſti. verum etiam in cauſis ciuilibus nō admittuntur, nec fidem faciunt. vt habetur in. c. i literis. de teſtib. et not. Specul. in tit. de teſte. in ꝑn. §. opponitur. verſic. iteꝫ quod eſt parens. ⁊ Barto. in. l. i. §. diuus. el primo ⁊. §. antonius. ff. de queſtio. ⁊. l. maritus. in princ. eo. titu. vbi dicit quod teſtis qui non debuit examinari propter reuerentiam vt ſunt filij famuli et illi in quibus habemus imperiū ⁊ non ſolum plene probāt: ſed nec ſemiplene imo nec faciunt indicium

etiam cū tortura. vt dicit. d. Hip poly. de marſi. in. l. j. §. queſtionē in pricip. ff. de queſtio. in contra-
3 rium tamen eſt veritas. q2 quo-tieſcunq3 tractatur de probando innocentiam admittātur teſtes qui alias de iure non admitterē tur preſertim quando al: omni te ſtium copia haberi nō poteſt vel quādo veritas aliter probari nō poteſt: ita ſingulariter voluit Jo. de anan. in conſi. lix. quod icipit viſa inquiſitione 7c. in. j. colum. Hippo. de marſi. in ſingu. ſuis nu me. lix. quod incipit innocētib9 Specu. in titu. de inquiſitione. §. j. in. v. col. ver. ſed nſiquid. 7 ver. generaliter. vbi dicit quod reus poteſt proponere eas excuſatio nes quas habet 7 pbare innocē tiam ſuaz per domeſticos 7 cōcu bicularios ſuos ſecunduz quod tenuit Goffre. in ſum. ver. ſz qua liter argu. tex. xij. q. j. ſint manife ſte. 7. c. ſequen. ij. q. vij. cum paſto ris. 7 in. c. veniens. de teſti. 7 not. Bart. in. l. quoties. C. de naufra.
4 li. xj. vbi dicit quod de his que domi geruntur non ſolum dome ſtici admittuntur ad teſtimoniū: verumetiam de iſtis tanq̄ meli9 informati ceteris preferūtur: ma xime quando eſſent perſone ho neſte 7 fidedigne ac probate opi nionis vt. d. c. in literis. de teſti. 7 in. l. cōſenſu. 7 ibi bal. C. de repu. 7 vide lati9. d. Hippo. de marſi. in. d. l. j. §. ad q̄ſtionē. ff. de queſt. vbi latius tradit iſtam materiaz 7 dicit hanc eſſe puram veritatē ab omnibus doct. approbatam. ¶ Hec tamē limita 7 declara p cedere poſſe quādo iquiſit9 eſſet bone conditionis 7 fame nec ſo lit9 ſi ſanguine immiſceri vel ire de nocte alios ſi eſſet vir factio ſus ſanguinolētus vel q̄ preceſſe ſerant graues inimicitie ipſum 7 occiſuz: 7 q̄ erat ſolitus ire de no cte ſepius armatus: vel ſi fuiſſet viſus illa nocte exire de domo ar matus 7 ambulare per vrbem vel ante domum illius occiſi et ſimi lia indicia 7 qualitates que ſunt proxima facto 7 reddunt illum valde ſuſpectum de iſto crimine: vel ſi fuiſſet repertus eius gladi9 ſanguinolentus de recenti: vel ſi in loco homicidij fuiſſet reperti: de mane birretum ſcuffia calcia mentum chirotheca vel quid ſimi le ex bonis vel arma quedam ſi cut gladius pugio pars clipei ſi ue rotellini aut aliud ſimile quod redderet illum valde ſuſpectum non crederē iſto caſu quod teſtes prenominati facerent plenam fi dē de illius innocētia: quia illorū depoſitiones eliduntur ſiue debi litātur p ſupraſcripta indicia ni ſi forſan illa purgaſſet p torturaz. vt ſupra dixim9 in p̄cedēti. q. 7 ita teneo p doctrinā Bar. in. l. fi. i. §. co. ff. de queſt. vide Ang. de are. in ſuo trac. mal. in gloſ. fama publi ca. in. iij. col. 7 Par. de pu. in trac. ſind. in. c. aduertēdum. 7. l. nō oēs. §. a barbaris. ff. de re milita. et q̄d ibi not. Bar. cui cōcluſioni nō ob ſtant ea que ſupra in contrarium adducta fuerunt: quia loquuntur in materia penali: 7 cōdēnationis quando agitur de pbādo crimi ne ad effectū cōdēnatiōis 7 pene q̄ ſunt magis odioſe: 7 iō illis ca ſibus probationes requiruntur luce clariores. d. l. fin. 7. c. epipha nium. 7. c. cum oporteat. nos antē loquimur in materia innocētie 7 abſolutiōis q̄ eſt fauorabilis. d. l.

abſentez.ff.de pen.⁊.c.qualiter ⁊
qñ.de accu.c.veniens.de teſtib.

¶ Summarium.

1 Incarceratus ⁊ innocenter
tortus ⁊ damnificat⁹ an ⁊ qđ re-
medium habeat reſtitutionis.

1 Quarto quero † quid ſi
incarceratus criminis
delati innocens de-
mũ repertus eſt de cu-
ius innocẽtia plene cõ
ſtat iudici nihilominus paſſus
fuit maxima dãna in corpore ⁊ in
bonis: qꝛ habuit torturã ⁊ carce-
rationẽ ſatis longã adeo qđ fecit
magnas expẽſas tamen captura
quã in carceratiõe ꝑdicta an ha
bebit aliquod remediũ ad recu-
perãdũ dãna ⁊ expẽſas hmõi et
cõtra q..ẽ de hoc dicet.J.co.lib.
in ti.de expen.dã.⁊ intereſ.

¶ Summarium.

1 Uno ſolo a pluribus arma
tis aggreſſo ⁊ ab vno tantuz oc
ciſo an ille ſolus punietur.
2 Pena ſuũ tãtũ ꝓſequidꝫ autorẽ.
3 Homicidium in multorũ preſen
tia ⁊ comitatu commiſſum diuer
ſimode in materia penali ⁊ reſpe
ctu aſtantium conſideratur.
4 Jura municipalia regulariter pu
niunt factum.
5 Animus occidẽdi an ⁊ quo caſu
preſumatur.

1 Quinto quero † quid ſi
Gaius Sempronius
⁊ Meuius enſib⁹ ar-
mati aggreſſi fuerũt
Ticiuz ſolũ q ab ipſo
Gaio vnico vulnere iterfect⁹ eſt
an ceteri duo ab iſto homicidio
vt inocẽtes poterũt abſolui ex q
cõſtat ꝑ vnũ tantum.ſ.gaium ho
micidium ipſum fuiſſe commiſ-
ſum.⁊ videtur dicendũ quod ſic:
2 tꝫ pena ſuũ tãtũ proſequit auto-
rẽ q facin⁹ ipſum patrauit.l.ſan-
cimus.C.de pen.nec vlteri⁹ ꝓgre
diat mer⁹ ꝙ reperiat delictũ.⁊.l.
fi.C.de epiſco.audi.vbi dr.homi-
cida qđ fecit ſemꝑ expectet:ſꝫ illi
q gladio nõ feriere gladio perire
no debẽt.vt habet Matth.xxvi.⁊
Jo.xviij.c.⁊.xxiij.q.viij.in pn.nec
debent propterea amici ꝯſangui
nei affines ⁊ ſocij ⁊ q fuere in ox..
alterius crimine luere penas.d.
l.ſancimus.diſtigue aut loqmur
de pena corporali que infertur in
perſonam: aut de pena relegatio
nis vel pecuniaria vel alia ſimili
pmo caſu aut homicidiũ fuit cõ
miſſum in rixa vel quadam repẽ
tina ⁊ inopinata violentia ⁊ ag-
greſſu aut ſciẽter ⁊ appenſate cõi
caro cõſilio ⁊ deliberatione ꝓha-
3 bita. ¶ † Jn pmo caſu vcꝫ qñ loqui
mur de pena corporali aut homi
cidiũ fuit cõmiſſum in rixa inopi
nato rumore: ⁊ tũc aut loquimur
de iure cõi ſꝫm terminos legis cor
nelie de ſicarijs ⁊ non tenetur de
homicidio niſi ille qui ꝑcuſſit: ce
teri vero vt innocentes ab homi
cidio ⁊ a pena corporali erũt ab-
ſoluẽdi vt.l.i.§.diu⁹.⁊.l.ſi in rixa.
⁊ ibi Bart.ff.ad leg.cor.de ſica.⁊
rõ eſt: qꝛ iſto caſu iura non preſu-
munt alios habuiſſe aĩm occidẽ-
di.d.l.ſi in rixa.in prin.ſi vero ꝓ-
baret ꝙ oẽs pariter hẽbant aĩum
occidendi: ⁊ eo aĩo inſultarunt di
ctũ Ticium oẽs pariter tenentur
de homicidio: lꝫ vnus tãtũ ꝑcuſ-
ſerit: qꝛ in ea lege non factuz ipm
conſummatum: ſed aĩus principa
liter cõſideratur: ita dicit Bart.
d.l.i.§.diu⁹.⁊.l.ſi in rixa.et.l.in le
ge cornelia.ff.ad leg.cor.de ſica.⁊
l.is qui cum telo.C.eo.titu.vbi ſi

aliquis cum telo, armatus ambu
lauerit aio aliquē interficiendi lȝ
ipm non occiderit neq; tetigerit
nihilominꝰ pena illius legis te-
4 netur. ¶ †Aut loquimur ſecundū
iura municipalia que regulariter
puniunt factū: qꝛ regulariter im
ponunt penā illi q̄ cōmiſerit ho-
micidium: ꝛ tunc iſta pena corpo
rali non puniē niſi ille qui re ipſa
homicidiū ꝑpetrauerit argu. l. ij.
ff. ad leg. aquil. in qua lege aqui-
lia principaliter ꝯſideratur ꝛ pu
niē factū. ſ. qui occiderit ꝛc. vide
Bar. l. d. §. diuus. ꝛ in. d. l. ſi in ri
5 xa. in ꝑn. ¶ †Secundo aūt caſu
ꝑncipali qn̄ aio deliberato ꝛ cōi
cato conſilio aut loquimur de iu
re cōi ſm̄ terminos. d. l. cornelie
ꝛ oēs tenenē: qꝛ oēs dicūē habuiſ
ſe aium occidendi. vt eſt glo. not.
ꝛ ibi Bar. ꝛ doc. in. d. l. ſi in rixa.
in princ. ꝛ Cyn. ꝛ Bal. in. d. l. is q̄
cum telo. ¶ Aut loquimur de iu
re municipali ſm ſtatuta locorū
ꝛ non tenetur niſi qui occiderit ꝛ
realiter percuſſerit: rō qꝛ ſtatuta
ipſa puniūt factū ꝛ non ſolū aluȝ
ꝛ ſic potius attenditur factū quā
aius ꝙ ius ex facto ſolo ſine dolo
ꝛ aio occidendi nō infertur pena
corporalis in tantum quod lata
culpa iſto caſu non equiparatur
dolo: vt eſt tex. in. d. l. i lege corne
lia. ꝛ per cōſequēs ceteri q̄ non ꝑ
cuſſerunt a pena corporali erunt
abſoluēdi: ſed tenētur de auxilio
ꝛ fauore minori pena. vt ibi per
eum idē etiā tenet Bal. in. l. non
ideo minus. in penult. col. in ver.
iuxta hoc q̄ro. C. de accuſa. vbi di
cit ꝙ qn̄ plures ſunt ſimul in eo-
dē loco cōgregati ꝛ contra vnum
quem occiderunt aut vulnerauerunt vnuſquiſq; tenetur de eo qđ
fecit: non autē de eo quod alij fe-
cerūt: licet niſi factū magis diſtin
cte probareē quomodo ꝛ qualiter
vnus impendiſſet auxiliū alteri:
ꝛ hoc eſt quādo facta ſunt diſtin-
cta non cumulata ꝛ clare probā-
tur vt. l. ij. §. ſi q̄s. ff. vi bo. rapto.

¶ Summarium.

1 A pluribus de homicidio ſu
ſpectis nec quis actum fecerit ſci
ri poteſt an omnes cōdēnabunē.
2 Occiſus ictu lapidis ex domo ali
cuius proiecti nec ꝯſtat de ꝑcuē
te an omnes, tūc domi exiſtentes
puniuntur.
3 Probatio in cā penali debet eſſe
clariſſima.
4 Uulneratꝰ a pluribꝰ ſi vniꝰ ictu
moriatur an ſolum ab illo dicaē
occiſus.
5 Duobus ſe ſimul ꝛ ſemel inſultā
tibus an in altero illorum preſu-
matur ſui ipſius defenſio.
7 Innocentia non preſumitur in
clerico male conuerſationis.

1 SExto q̄ro † ꝓſequēdo
materiā q̄d ſi non ap-
paret ꝛ iudici cōſtare
nō pōt cuiꝰ ictu ꝛ vul
nere titiꝰ interēptꝰ ſit
ret̄tis eiſdē terminis. ſ. qđ titius
vnico tm̄ vulnere ꝑcuſſus ꝛ īterē
ptus fuerit an oēs ſint cōdēnādi
de homicidio vel oēs ꝑ hāc du
bietatē abſoluēdi. dic breuiter ꝙ
ſi eſt tāta dubietas qđ nullo non
ꝯſtare pōt de vero ꝑcuſſore potiꝰ
oēs erūt abſoluēdi ꝙ oēs vel vnꝰ
eox ꝯdēnādꝰ: ita tenet elegāter.
d. Spe. i ti. de homic. l. ij. col. ver.
2 † pone qđ q̄tuor: vbi dicit ꝙ ſi q̄
tuor erāt in vna domo ꝛ vnꝰ pro
iecit lapidē ex feneſtra ꝛ preterēū
tē occidit ſi ꝯſtat qđ vnus ex illis
quatuor proiecit lapidem tamen

lo qui vel q̄ ex forma ſtatuti venit
amputandus nūquid iudex pote
rit ꝯdēnare ad amputationē mē-
bri illius qđ ſupeſt? dic quod nō:
ſed debebit illū cōdēnare in alio
mēbro: quod eſt verū ꝙ pena ꝯmu
tari pōt in alio mēbro ante latam
ſniam non aūt poſt qꝛ ſi reperitur
nota ſnia ſuper illo vnico mēbro
qđ amputādū venit ex forma ſta-
tuti aut trāſiuit in rem iudicatam
aut nō ſi trāſiuit neceſſe eſt ꝙ fiat
executio ſuper illo membro alias
ſnia eēt nulla: nec pōt variare iu-
dex poſtq̄ᵽ functꝰ eſt officio ſuo. l.
iudex poſtq̄ᵽ. ff. de re iudi. niſi hoc
fieret de mādato ꝓ̄uincipis: vt. l.
j. C. de ꝑcib. imp. offer. ⁊ l. j. in fi. ff.
de q̄ſtio. aut nōdū trāſiuit in rē iu
dicatā ⁊ poterit reꝰ ab ea appella
re: qꝛ maius ſuppliciū pateretur
ex amputatiōe illius mēbri qđ ſo-
lū eſt q̄ᵽ ſi duo eſſent: ⁊ interpreta-
tio penarū non debet fieri in du-
riorē cāꝫ: ſꝫ in mitiorē. vide Bal.
in. d. aut. ſed nouo iure. in. iij. col.
3 ¶ † Et qđ ſi ſimpliciter dicatur
in ſtatuto vel in ſnia amputet̄ ſi-
bi manus vel pes nec ſpecificetur
certū membrū: tunc ꝯcludūt doc.
predicti quod in mēbro minꝰ po-
tenti fiēda erit executio: quod eſt
verū qn̄ duas hꝫ: ſed ſi nō hꝫ niſi
vnā dic vt ſupra prim̄ dixi: vide
latius de ꝑdictis Bal. in. d. aut.
ſed nouo iure ⁊ Ange. de are. in
tract. malefi. in glo. quas ſi non
ſoluerit infra decem dies ampu-
tetur ſibi ⁊c.

¶ Summarium.

1 Iudex eccleſiaſticus nullam
habet ſanguinis iuriſdictionem.
2 Iudex eccleſiaſticus procurans
ſanguinis effuſionem irregulari-
tatem incurrat.

1 Quinto q̄rot qđ ſi ꝑ
crimine reus venit
fuſtigādus: puta ꝑ
vno furto vel ſorti
legio ſiue aliis ſimi
libus minoribꝰ cri
minibus: ⁊ ſit in manibus iudicis
eccleſiaſtici an iudex ipſe poterit
ferre ſniam ad fuſtigationē ⁊ illā
mādare exequi ꝑ milites ⁊ execu-
tores: ⁊ videt̄ dicēdū qđ nō: qꝛ iu-
dex eccl'iaſticus nullā hꝫ iuriſdi-
ctionē ſanguinis. c. ſniam ſangui
nis. ne cler. vel mona. ſed in fuſti-
gatiōe vt plurimū īteruenit aliq̄
lis ſanguinis effuſio: qꝛ cutis hu-
mex crebis verberibꝰ ſepius per
cuſſa lacerat̄ ⁊ emittit ſanguinē
maxime qn̄ eſt longa fuſtigatio:
vt experientia docet: ergo nō pōt
2 † qꝛ incurreret irregularitatē vt
ibi dicitur. tu dic qđ iudex eccle-
ſiaſticꝰ hꝫ iuriſdictionē verberan
di ⁊ fuſtigādi ⁊ ſniam ſuā ſuꝑ his
pōt mādare exequi abſq̄ ſcrupu-
lo irregularitatis. xxvi. q. v. con-
tra idolorū ⁊. xxiij. q. v. circūcelio-
nes. in fi. illa igit̄ q̄lis q̄lis ſangui
nis effuſio nō cōſiderat̄ nec venit
principaliter ex ſnia: ſed ex poſtfa
cto accidit ſatis eſt qđ in ſnia cle
rici nō infert̄ talis pena ex q̄ ꝑnci
paliter ⁊ immediate veniat ſan-
guis ſicut eſt in amputatione mē-
bri vel alia ſili pena: vn̄ ſanguis
hūanꝰ imediate dēat effundi: vt
d. c. circuncelioni. vide. d. Abb. et
alios cano. in. c. ij. de ſortil. Circa
materiā iſtiꝰ executionis nō me
extēdā vlteriꝰ: vide latiꝰ ꝑ doc. in
d. aut. ſed nouo iure ⁊ in. l. capita
liū. §. famoſos. ⁊ in. l. qui vltimo.
ff. de ſen. ⁊ in. d. l. ſ. eo. ti. ⁊ in. l. j. et
l. ſancimus. C. eo. tit. ⁊ ibi Bald. ⁊
Ang. de are. in. d. trac. in cōmēto

ſnie ſuper ✠.quas ſi non ſoluerit. ⁊ in ver.⁊ ibi caput a ſpatulis ⁊c. Bād.i ſuo trac.mal.i tit.de penis reo.⁊.d.Par.de put.in trac.ſind. in titu.de executio.ſniaꝝ fo.41.

¶ Summarium.

1 Judex an poſſit penas a lege ſtatutas augere: minuere: alterare aut cōmutare.
2 Pena eſt delicto cōmenſuranda.
3 Judex nō pōt ſuā ſniam imutare.
4 Snia contra iuris diſpoſitionem lata an ſit valida.
5 Snia penalis an debeat continere cauſam.
6 Snia petitiōi difformis nulla ē.
7 Queſtio facti ſub iudicis conſtat arbitrio ſed pena.
8 Judex pōt ex cā penā iuris commutare.
9 Judex pōt ex cauſa penam infamie permutare.
10 Judex pōt etiā de iure municipali penas ſtatutarias immutare.
11 Statuta recipiūt interpretationē declaratiuā a iure cōi.
12 Lex cōcedēs pplo ſtatuta cōdere cōcedit ēt iudici penas imutare.
13 Judex poteſt in ſupplementuꝫ legis agere.
14 Judici an liceat leges trāſgredi.
15 Judex ex cā leges ⁊ ſtatuta tranſgrediēs an piuriū incurrat.
16 Autoritas legis aut ſuperioris eſt in omni iuramento excepta.

1 Exto nō † obmittā hāc notabilē qōnē quā bñ nota: an iudex poſſit ſi aliq̄ iuſta cā ſibi videbitur penas certas a lege ſtatutas augere minuere alterare aut in aliā ſpēm ꝯmutare: et vr̄ dicendū qd nō niſi hoc faceret de expſſo pncipis mādato: qꝛ iudex eſt miniſter legis ⁊ iuſtitie et nō hꝫ auctoritatē ſupra legē imo dꝫ illas ad vnguē ſeruare ⁊ ſm illas in oibus cauſis iudicare: non aūt alterare eillarū diſpoſitionē: qꝛ dꝫ ꝙ facti q̄dē qd arbitrio iudicis ꝯſiſtit: ſꝫ pene impoſitio ⁊ pſecutio ꝯſiſtit i facultate legis.l.j.§.ſ. ✠.nā ſiquidē.ff.ad turpil.l.oēs.in princ.ff.ad municip.ij.q.iij.ſi quē.§.notandū.vbi dicitur quod facti quidē qd in arbitrio eſt iudicātis pene aūt pſecutio nō eius voluntati mādatur ſed legis auctoritati reſeruatur.ꝑ quo facit tex.in.l. ſeruos.in fin.C.ad leg.iul.de vi pub.vbi expſſe dicitur quod non lꝫ iudici penam certam a lege ſtatutā minuere aut mollificare.⁊.l. ſi opis.C.de pen.vide glo.not.in d.c.ſi quem.in ver.volūtati. ¶ In ꝯtrariū eſt tex.in.l.⁊ ſi ſeuerior.et ibi gloſ.C.de his q̄ notā.infam.et.l. quid ergo.§.pena grauior.ff.eo. ti.⁊ ibi gl.Bar.⁊ alij ibi oēs ꝯcludunt quod pōt iudex penam certā a lege ſtatutā in ſnia ſua ex iuſta cā augere minuere aut in aliā ſpēm pmutare: ita quod vbi lex irrogat penā pecuniariā pro aliquo crimine iudex ipſe pōt imponere corporalem ex iuſta cā: ⁊ hāc facultatem ⁊ arbitriū iudex ipſe habet a lege vt quotieſcūq; ex q̄litatibus aut alijs circunſtantijs delictuꝫ vr̄ enormis aut turpius vel ex eo imminet ſcandalum nō modicū vel alia ſimili iuſta cauſa ꝯcurrente lex dat arbitriū iudici vt i ſnia ſua poſſit ex cauſa hmōi penas certas a lege ſtatutas augere minuere vel in aliā ſpēm permutare: qd q̄dē arbitriū nō ſoluꝫ hꝫ quo ad penas principales verū ēt q̄ ad acceſſorias.ſ.infamie qꝛ

iudex poteſt diſpenſare cu3 infa-
mia q̄ reo venit ex crimine irrogā
da vt eſt gl. in. d. l. quid ergo. §. pe
na grauior. ff. eo. tit. ⁊ ibi Barto.
hoc dicit expreſſe. idē Bal. ⁊ Sa-
lice. ⁊ in. d. l. ſi ſeuerior. C. eo. tit. et
q̄ tale arbitrium iudex h3 a lege
probatur in. l. aut facta. §. fin. ⁊. l.
hodie. ff. de pe. ⁊. d. l. ⁊ ſi ſeuerior. ⁊
d. l. quid ergo. §. pena grauior. Et
ratio iſtius arbitrij poteſt eſſe: q̄
delicta cum diuerſis circunſtan-
tijs ⁊ qualitatibus perpetrantur
ex quib9 crimē ipm q̄nq3 fit excu-
ſabile q̄nq3 magis atrox ⁊ odio-
ſum q̄s circūſtātias et qualitates
oēs lex ipſa exprimere nō potuit:
ſ3 quaſdā expſſit vt. d. l. aut facta.
§. l. cū duobus. ſeq. iō dedit iudici
hāc facultatē ⁊ arbitrium vt ſm
facti cōtingentiā penas ipſas ar-
bitrio ſuo ex cā augeret minueret
vel mutaret vt. d. l. aut fctā. §. fi. ⁊.
2 d. §. pena grauior. † ⁊ per hoc iu-
dex nō dicit̄ venire cōtra legē vel
ab eius diſpoſitione recedere: ſed
poti9 legē ſeruare q̄ ita vult atq3
diſponit qđ pbat̄ etiā p illā regu
lā iuris qua dicit̄ qđ pena d3 cōmē
ſurari delicto: vt. l. ſancim9. C. de
pen. ⁊ in. c. ſicut dignum. extra de
homic. ⁊. c. vt clericorum. de vit. ⁊
hon. cle. ⁊ hec eſt vera ⁊ cōis ↄclu
ſio vt. ſ. dixi. quam t3 Bart. poſt
gloſ. in. d. l. q̄d ergo. §. pena gra-
uior. ⁊ Bald. Cy. ⁊ Sali. in. d. l. ⁊ ſi
ſeuerior. C. eo. tit. ¶ Que quidem
concluſio recipit nonnullas limi
tationes quas p oppoſitiōes bre-
3 uiter declarabo. ¶ † Et pmo op-
pono de. l. moris. §. iſte fere. ff. de
pen. vbi dicit̄ qđ iudex nō pōt ali
quo modo mutare ſententiā ſuā
qua pronunciauit decurionē eſſe
relegandū q: iura id phibent ex-

preſſe ſed d3 principem conſulere
vt reſcribat quid agēdū ſit in hac
re. idem diſponitur in. l. ſ. §. fin. ff.
de queſtio. ⁊. l. l. §. ſin aūt. ff. ad tur
pil. ſol. ibi iudex iam pronūciaue-
rat hic nō ⁊ verū eſt q̄ iudex poſt-
q̄ tulit ſnīam non pōt illam ⁊ pe-
nas in illa expreſſas amplius per
mutare vt ibi dicit̄ q: ſemel fun-
ctus fuit officio ſuo. l. iudex poſt-
q̄. ff. de re iudic. et iō limitat̄ iſta
ↄcluſio habere locū añq̄ feratur
ſnīa ſeu in ipſa ſnīa. non aūt poſt
ſnīam. ⁊ ꝓpterea Bar. in. d. l. mo
ris. §. iſte fere reprehēdit quoſdā
iudices q̄ apponūt certas clauſu
las in fine ſnīaꝝ ſuaꝝ poſt verbu3
condēnamus ⁊c. q: nihil valent.
4 ¶ † Item oppo. de. l. diuus. ff. de
iniur. vbi nō valet ſnīa lata ↄt a
iuris diſpoſitionē q̄n nō fuit ſer-
uata pena iuris. ſol. ibi p errorem
⁊ ſine cā fuit alterata firma iuris
hic aūt ex certa ſcientia ⁊ ex cā et 7
ratiōe: vt. l. hodie. ff. de pen. et ita
ſoluit Sali. iſtud cōtrariū in. d. l.
⁊ ſi ſeuerior. iō ſcđo limita ↄcluſio
nē predictā q̄ſi iudex ex certa ſciē
tia facit ⁊ ex iuſta cauſa alias non
5 poſſet. ¶ † Sed q̄ro an ſit neceſſe
q̄ iudex exprimat iſtā cauſam in
ſnīa q̄ ideo imponit iſtam pena3
ꝓpter talē cām ſpecificatā. ⁊ breui
ter dicas q̄ non: ſed an debeat in
genere exprimere cauſam dicēdo
ex iuſtis cauſis animū noſtrū mo
uentib9 ⁊c. Bar. i. d. l. q̄d ergo. §.
pena grauior. dicit q̄ ſi iudex exp
imeret cām in gñe nō errat vt di- 8
ctū eſt: tñ ſi nullā exprimit in gñe
nec in ſpecie p hoc nō vitiat̄ ſen-
tētia dūmodo ex actis appareat
q̄ fuit iuſta cauſa q̄ mouit iudicē
ad ita pnūciādū alˢ ſi nulla eſſet
cā nec appareret ex actis ſnīa poſ

ſet dici nulla tanq̄ lata ↄtra ius conſtitutionis ⁊ per expreſſuꝫ iuris errorē: vt.l.j.ff.que ſent .ſin. app. reſc.⁊.p Barto.in.d.§.pena gra
6 uior. ¶ †Item oppo.d.l.fi.C.de fi deicom.liber.⁊.l.vt fundus.ff.cōi diui.⁊.l.in ſeruos.§.fi.C.ad le.iu. de vi publi.vbi dr̄ ꝙ quotieſcūq̄ ſnīa non eſt ↄformis libello ⁊ qđ cōtinet aliud q̄ petitio nulla eſt. ſed hic aliud habet in petitione ⁊ libello accuſationis vbi petita fuit certa pena quā ius declarat in illo caſu: ⁊ aliud i ſnīa ↄtinet merito ⁊c. ſol. dicit Sali.in.d.l.et ſi ſeuerior.qđ illud habet locū in cauſis ciuilib⁹ nō aūt in criminalibus in qb⁹ nō eſt neceſſe appo nere cōcluſionem certe pene in libello accuſationis: ſed ſufficit cō cludi q̄ re⁹ penis a iure ſtatutis puniat ⁊ iudex excedendo penas certas ex cā dicit legitime proce
7 dere: vt.ſ.dictū eſt. ¶ †Iterū oppo.d.l.ſi opis.C.de pen.⁊.ij.q.iij. c.ſi quē.§.notandū.vbi dicit ꝙ facti qdē qđ in arbitrio eſt iudicantis pene aūt perſecutio non eius voluntati: ſed legis diſpoſitioni mādat. ſol. illud eſt verū ꝙ iudex nō pōt penas iuris imutare ſine cā: ſed cū cā bene pōt facere vt.ſ. dictū eſt: ⁊ p hāc ſolutionē tollūt oia ↄria que ſuperi⁹ in principio adducebant. ꝓpoſtq̄ vidim⁹ limitationes iſtius cōcluſionis p oppoſitiones p̄dictas videam⁹ modo illius extēſiones que erūt mul
8 tum vtiles. ¶ †Et prima extenſio ſiue declaratio eſt q̄ iſta cōcluſio non ſolū hꝫ locū in iudicijs ſiue cauſis ⁊ penis minorib⁹ ⁊ extraordinarijs: ſed gn̄aliter i oib⁹ ordinarijs: ita tenet glo.not. cōiter approbata i.d.l.hodie.ff.de pen.

quā ſequit ibi Bar.⁊ idē Bar.in d.l.qđ ergo.§.pena. Bal.⁊ Sali. in dicta.l.⁊ ſi ſeuerior. in primo not. vbi expreſſe dicit ꝙ iudex in ſnīa pōt ex cā penā ordinariā ꝑ
9 mutare. ¶ †Scđo ampliat iſta: vt habeat locū etiā in acceſſorijs penis ad p̄cipalē ſicut ē īfamia q̄ ex illo crimine orit ſiue infertur vltra alias penas: nam ſicut iudex imutat ⁊ diſpēſat penas principales: ita etiā diſpēſare ⁊ ꝑmutare pōt penam infamie. ita tenet glo.in.d.l.⁊ ſi ſeuerior. quam ſeq
10 tur ibi Bal. Sali.⁊ alij. ¶ †Tertio ampliat vt non ſolū procedat iſtud de iure cōi: ſed etiaꝫ de iure municipali. ita qđ ſi ſtatutū imponit certam penam pro aliquo crimine iudex poteſt illam ex cā ꝑmutare nō obſtāte qđ a principio officij iudex iurauerit ſeruare ſtatuta illi⁹ loci. ita dicit ex p̄ſſe Sali.in.d.l.⁊ ſi ſeuerior.i.iiij.col. in ver.q̄ro quarto. Ubi primo arguit qđ nō poſſit: q2 ſtatuta ſunt ſtricti iuris.l.cōſtitutionib⁹.ff.ad municip.⁊ ꝓpter iuramentuꝫ qđ dꝫ ad vnguē ſeruari: vt i.c.lꝫ mulieres.de iureiur.li.b.vj.cū ſimilib⁹. deinde quatuor fundamentis cō
11 probat dictū ſuuꝫ qđ pōt. ¶ †Et primo q2 ſtatuta recipiunt interpretationē declaratiuā a iure cōi l.ij.C.de nota.⁊ per Bar.i.l.oēs populi.in.iiij.q. principali .ff.de
12 iuſti.⁊ iur. ¶ †Scđo q2 illa lex q̄ dat ꝑtātē populo ↄdēdi ſtatuta illa eadem dat ꝑtātem iudici penas ex cā ꝑmutandi aut minorādi: vt.l.hodie ff.de pen.⁊.l.aut facta.§.fi.eo.titu.iūcta.l.oēs ppli. ff.de iuſt.⁊ iur. ¶ †Tertio q2 hoc
13 permittit iudici ex cā ⁊ ſic in ſupplementū legis que culpas ⁊ ca

tas ac fauores republice ſigillatim excogitare nō potuit: ſ3 hec rō h3 locū ēt i ſtatutis q2 ſtatuentes ipſi nō potuerūt oēs cās cum ſuis q̄litatib9 adherētibꝫ ⁊ circūſtantijs exprimere aut cogitare: ideo videnſ iudicis arbitrio ꝯmiſiſſe vt penas ipas iuxtā facti cōtingentiā ⁊ qualitates ex iuxta cā pmutare poſſit. d. l. hodie. ⁊ l. aut
14 facta. §. fi. ff. de pe. ¶ † Quarto dicit qđ ꝓ iſta opi. facit ſingu. dictū Inno. in. c. j. de ꝯſtitu. vbi dicit ꝙ licitū eſt iudici rōne caſuū emer-
15 gentiū leges trāſgredi. ¶ † Et nō obſtat illud qđ dr de iuramento. q2 iudices ſicut ſtatuta: ita et leges iurāt ſuare: vt. l. rem nouam. C. de iudi. ⁊ in aut. vt iuſiurā: qđ pſta. ab his ⁊c. tñ nō obſtāte tali iuramento pñt cum eā minorare vl' augere penas: ⁊ ſic faciēdo nō ledūt nec trāſgrediunſ leges: ſed illas obſeruāt: q2 ſic fieri mādant ⁊ p hoc etiā nō dr iudex incurre-
16 re piuriū: † q2 in oi iuramēto ſemper intelligiſ excepta auctoritas legis aut ſupior: s: vt. l. fi. ff. q ſat. cog. ita tenet. d. Frāc. are. in. d. l. ⁊ ſi ſeuerior. ⁊ Bal. etiā in eadem. l. ⁊ ſi ſeuerior. vbi dicit qđ iudex nō incurrit piuriū alterādo penā legis vel ſtatuti qñ hoc facit ex cā vel cū cauſe cognitione: q2 alterādo penā legis vel ſtatuti iuſta cā pcedēte illud facit lege pmittēte ⁊ ex ptāte ſibi a lege cōceſſa. arg. d. l. hodie. ⁊ ideo dixit Archi. ibi qđ in oi iuramēto intelligiſ ſemper excepta legis ⁊ principis auctoritas. d. l. fi. ff. qui ſatiſda. cog. ¶ Demū queri pōt quid ſi Titi9 accuſauit Sēproniū ꝙ intulit ſibi violentiā cū armis ⁊ ſic remedio legis iulie de vi pub. ⁊ probauit violentiā ſine armis ſibi illatā fuiſſe ex quo videſ ꝓbata intētio legis iulie de vi ꝑuata. nūqd Sēproni9 poterit cōdēnari de vi ꝑuua. ꝓut ꝓbatū fuit. quidā dixerūt ꝙ ſic: q2 iudex pōt penam minuere ex cā: qdam alij dixerūt qđ nō: q2 hoc nō fuit deductū i iudicio a principio: vide Sali. in. d. l. ⁊ ſi ſeuerior. in fi. ⁊ in. l. iij. C. ad le. iul. de vi pub.

¶ De beneficio ⁊ indulgentia principis.

¶ Summarium.

1 Damnat9 hereſi: leſiōe maieſtatis. rap. vir. ⁊ ſilib9 criminib9 an obtenta gratia ad omnia incōmoda cenſeatur reſtitutus.
2 Principi ꝯpetit ppl'i ſalutē tueri.
3 Uerbū idulgeo ⁊ quid importet.
4 Uerbū reſtituo plus importat ꝙ̄ verbum indulgeo.
5 Uerba iſta indulgeo ⁊ reſtituo in reſcripto pncip[ij] iuxta qd opent'.

SUccedit nūc videndū de ſcđa. ſpecie relaxationis que fit beneficio ⁊ indulgentia pncipis poſtꝙ̄ reus largitate principis obtinuit veniam ſui criminis ⁊ culpe ex carcerib9 liberat: qđ fit pluribus modis: q2 gratia qñqꝫ fit ſtricta: qñqꝫ vero
1 diſ pinguior. ¶ † Ponamus eſ quē eſſe dānatū aliquo ex maioribus criminib9 vt eſt hereſis leſe maieſtatis raptus virginis falſe monete ⁊ ſimiliū ex qbus de iure inferſ pena mortis ppetua infamia. ⁊ oim bonoꝝ publicatio: vt ſ C. ad abolēdā. ⁊. c. ꝟgētī. de heret. ⁊. l. j. ⁊. ij. C. eo. ti. l. q̄ſqs. C. ad leg. iul. maieſt. ⁊. l. j. C. de rap. ꝟg. ⁊ C. de falſa moneta. ſi obtinuit mereri veniā ex indulgētia principis

an censeatur restitutus ad vitā famā dignitates ⁊ bona vel ad vitā dūtaxat:⁊ vr̄ dicēdū φ censeatur ad vitā dūtaxat restitutus ex quo restitutio siue indulgētia ipsa tendit ꝯ publicā vtilitatē ⁊ ordinē recte iustitie.l.cōgruit.ff.de offic.presi. ⁊.ff.de his qui not.infa.l.furti.§. mādati.⁊ in aut.vt nulli iudi.in
2 princ.nemini enim magis cōgruit salutē populi tueri ⁊ purgare ciuitatē malis hoībus quam ipsi principi.l.nā salutē.in princip.ff. de offi.pfec.vigil.sol.tu dic attendenda fore diligēter verba rescripti ipsius principis: quicq; enim princeps exprimit speciē gratie quā reo carcerato largiri intēdit:vt qr dixit facimus tibi gratiā vite dūtaxat vel indulgemus tibi vitā aut restituimus te ad vitam tm̄ ⁊ tunc solius vite gratiā obtinuisse dicetur:si vero dixerit facimus tibi gratiā oīm vel restituimus te ad oīa vt in pristinū eras ⁊ dr̄ restitutus quo ad omnia postq̄ verba rescripti clare sonāt et cōstat expsse de principis volūtate.arg.l.non aliter.ff.de leg.iij.⁊.l.continuus.§. cū ita.ff.de verb.obli.si vero non cōstat i rescripto de pdictis ⁊ nullum sit verbū de fama vel bonis sed simplr̄ reperitur principē fecisse gratiā illi:⁊ tunc diligēter attēdēda sunt verba rescripti:aut enim
3 princeps vsus fuit †verbo indulgeo aut verbo restituo.primo casu sola criminis pena corporalis cēsetur esse remissa.l.ij.⁊.l.si adēptis.C.de sen.pas.⁊ rest.idem probatur in.l.insulā.⁊.l.generali.co.
4 tit.†Scdo vero casu quo ad oīa censetur esse restitutus:scz ad vitā famam et bona in pristinū statū in quē erat ante sententiā repositus vt.l.s.⁊.l.fi.C.eo.ti.qr tantundē restitutiōis gratia tribuit quātū cōdemnatiōis snia ademit.dicit tex.in.d.l.fi.ex qb9 habes notare quod verbū restituo habet amplius significatum quā verbū indulgeo:qr per vnum restituuntur oīa p alterū vero vita dūtaxat: et propterea sis cautus vt in rescripto gratie quā impetrare cupio p amico incarcerato vtaris verbo restituo:nō autē indulgeo vel alio simili verbo arido Bar.⁊ Bal. in.l.j.⁊.ij.⁊.d.l.in insulā.C.eo.tit.
5 ¶†Sz qro si in rescripto vtrūq; verbū repitur expressum.s.verbuz indulgeo ⁊ verbū restituo:vt qr princeps dixerit per indulgentiā nostrā te restituimus:vel per nostrā restitutionē tibi indulgem9 qdnā consequitur reus p ista verba: dic sm̄ Bart.in.d.l.fi.qd ad oīa censetur esse restitut9:si enim alterū ex dictis verbis p se omnia ista cōprehēdit quando nō reperitur limitatū multo magis qn̄ habet aliud adiunctū p qd non debet ei9 ampla significatio restringi: sed potius ampliari fauore liberandis ratione adiuncti:vide Bar.in.d. l.fi.⁊ vide que diximus supra lib. j.q.iiij.⁊.v.

¶Summarium.

1 Papa vel imperator post criminis ⁊ snie narrationē proferēs hec verba: Damus gratiam an ad omnia restituant.

2 Uerba dubia in materia gratiosa sunt latissime interpretanda.

1 Secūdo qro ⁊ qd si Papa vel Imperator in rescripto suo post narrationē criminis et snie dixerit facim9 tibi gratiā an reus censeatur ad oīa resti

tut9.ſ.ad vitā ⁊ famā, ⁊ bona. dic
qđ ſic.tex.eſt not.in.l.ſ.§.fi.et ibi.
Bar.ff.de qſt.⁊ Bar.i.l.gall9.§.
⁊ qđ ſi tm̄.ff.de lib.et poſthu.⁊.d.
2 l.fi.C.de ſent.paſſ.rō eſt qꝛ † ꝟba
dubia i mā gratioſa ſūt latiſſime
īterpꝛetāda in fauoꝛē illi9 q̄ reci-
pit gratiaꝫ.l.fi.ff.de conſt.pꝛinci-
pū.c.ſi gratioſe de reſcrip. lib. vj.

℄ Summarium.

1 Uerbū rebānire qđ īpoꝛtet.
2 Banniti ſecūdū communē vſum
loquendi qui dicantur.

1 TErtio q̄ro ſi ciuitas fe
cit ſtatutū q̄ oēs ban-
niti rebāniant:an bā-
niti q̄ꝝ bona fuerunt
publicata poſt grām
pene recuperent ēt bona:⁊ ſic an
illud verbū rebannire hēat vim
reſtitutionis vel idulgentie et vꝫ
dđ; qđ hēat vim ſimplicis indul-
gentie attēto maxime cōi vſu lo-
quēdi quo iſti condēnati pro cri-
mine appellātur bāniti ⁊ ecōuer-
ſo rebāniti dr̄ q̄ ſūt ob anno p̄-
dicto ⁊ ſic a pena reſtituti.l.j.et.l.
relegatoꝝ.ff.de īterdic.et relega.
Sʒ ūm dōm eſt q̄ imo iſtud ꝟbuꝫ
hꝫ vim plene reſtitutiōis:⁊ tales
rebāniti poterūt recupare bona
⁊ famā ⁊ oīa q̄ pri9 p ſniam perdi-
derant ⁊ fuerāt pꝛiuati p rebāni-
tionē igitur q̄s dr̄ eſſe reſtitutus.
ita dicit Bar.in.d.l.fi.C.de ſent.
paſſ.imo cōis vſus loquendi ma-
gis vr̄ et pꝛobare hanc ſniam q̄
2 pꝛecedentē ſn̄iā:† qꝛ cōiter ſolent
vocari banniti illi qui ſunt dam-
nati ēt pena mortis p quocunq̄
graui crimine:⁊ rebāniti dr̄ illi
q̄ ſūt reſtituti aduerſ9 dcāꝫ ſniam
ſiue bānuꝫ p quā ſiue qđ priuat9
fuerat vita bonis ⁊ fama:nō pro-
prie iſtō ꝟbū bānū vulgares acci-
piūt p ſnia ⁊ ppea dr̄ q̄ eē cā-
pite bānitū vl̄ hēre bānū capitis
⁊ hāc.q.diſputauit Jac.de are.vt
refert Bar.i.d.l.fi.et determina-
uit put.ē.ꝯcluſuꝫ eſt:alijs ēt rōni-
bus de q̄b9 ibi p cū.vide ēt Bar.
in.l.gall9.§.⁊ qđ ſi tm̄.ff.de lib. et
poſthu.⁊ in.l.j.§.fi.ff.de queſt.idē
Bar.in.l.nō ſolū.§.fi.ff de pcur.
Bal.in.d.l.fi.C.de ſent.paſſ.idē
Bal.in.l.ſi qua pena.ff.de his q̄
ſunt ſui vel alie.iur.⁊ per moder-
nos magis copioſe i.d.l.gallus.
§.⁊ quid ſi tantum.

℄ Summarium.

1 Bāniti bona fiſco applica-
ta an in rebānitione recuperent.
2 Princeps grām alicui faciēs nō
p̄ſumitur alteri velle p̄iudicare.

1 QUarto quero † qđ ſi
bona iſtius reſtituti
fuerāt per fiſcuꝫ alie-
nata an ipſe reſtitu-
t9 poterit bona ipſa
recuperare ⁊ a poſſeſſoꝛibus vin-
dicare:dic quod non.duplici rōe
p̄ma qꝛ emptoꝛes dictoꝝ bonoꝝ
ſunt bone fidei poſſeſſoꝛes imo
veri dn̄i:qꝛ emerūt a fiſco q̄ erat
verus dn̄s ipſoꝝ bonoꝝ et ſic nō
datur rei vēdicatio ꝯ dn̄m.l.j.⁊.l.
rē.et.l. oīm.ff.de rei vendi.et ipſi
poſſeſſoꝛes ſūt veri dn̄i dcōꝝ bo-
noꝝ.l.bene a zenone. C.de q̄drī.
2 p̄ſcrip. Itē qꝛ † Princeps faciens
grām alicui cēſetur illā impartiri
ſine iniuria ⁊ pꝛeiudicio tertij:nō
eīm videtur eſſe equuꝫ qđ facien-
do gratiā vni velit inferre p̄iudi-
cium alteri:qꝛ ſemp iſta conditio
ſubintelligit̄ ſine p̄iudicio iuris
alieni.l.⁊ ſi ſine.§.ſed qđ papinia-
nus.ff.de minoꝛ.l. qđ ſi mino. §.
ſcenola eo.titu.⁊ Bar.in.d.l. fin.

℄ Summarium.

1 Bānitus reſtitutus an bo-
na in banno confiſcata recuperet
vel eorum valorem.
2 Preciū rei alienate reſtituitur q̄te-
nus quis ex ea locupletior factus eſt.

1 Quinto q̄ro nunq̄d iſte reſtitutus poterit ſaltim ꝯſequi p̄cium dictorū bonorū a fiſco. Bar. i. d. l. ſin. dicit q̄ ſic quatenus ex eo effectus fuerit fiſcus locupletior alias nō. l. ſed et ſi lege. §. itē ſi rē. ff. de pet. hered. quia fiſcus ſuccedit loco heredis illius dānati. l. ij. C. de bon. preſcri. et l. pe. C. de bon. eo. qui ant. ſent. mor. ſib. con. qui cū ſit legitimus et bone fidei poſſ. p̄ciuȝ rei aliena-
2 te per ipſū caren. tenetur reſtituere q̄tenus ex eo locupletior factus fuerit. et non aliter. l. tutor. ff. ad leg. iul. de vi. et iō ſi i p̄ciū p̄dictū fuiſſet a fiſco furto ſubtractū vel alio ſili caſu fortuito periſſet nō teneretur ad illius reſtōnē cū non ſit effectus locupletior. d. l. et ſi rē et p̄ciuȝ. vide Bar. in. d. l. fi. C. de ſent. paſ.

Summarium.

1 Ciuitas an per ſtatutum poſſit
aliquem reſtituere fame.
2 Fame reſtitutio diuerſimode cō-
ſideratur.
3 Condēnandi poteſtatem habens
habet et abſoluendi.

1 Sexto q̄ro de vno dubio quod ex premiſſis iſurgit an rebannitus p dictū ſtatutū dicatur reſtitutus ad famam: et ſic an ciuitas per ſtatutum poſſit aliquem reſtituere fame? et vr̄ dicendū q̄ nō q̄a reſtitutio fame et dignitatū dr̄ ſpectare ad p̄ncipē nō aūt ad ciues inferiores. l. j. §. penul. ff. de poſtul. vbi dr̄ q̄ ſolus
2 Princeps et Senatus reſtituit famam. tu dic q̄ aut infamia orta fuit de iure cōi aut p ſtatutum q̄a ſtatutū ex aliquo delicto irrogat infamiā ex quo nō oriebatur de iure cōi. p̄mo caſu nō pōt niſi p Imperatorē vel Senatum fama reſtitui. d. l. j. §. penul. ſcđo vero caſu pōt ciuitas ipſa p ſuū decretū vel ſtatutū reſtituere famā:
3 q̄a cuius eſt cōdere eiuſdē eſt tollere. l. nā natura. ff. de condi. ind. et l. nihil tā naturale. ff. de re. iur. et q̄ hȝ facultatē ꝯdēnādi hȝ etiā abſoluēdi ptātē. l. iij. ff. de re iud. et Bar. in. d. l. fi. C. de ſent. paſſ. et vide que diximus ſupra in lib. j. in tit. de here. in. vj. q.

De abſolutiōe innocentis.

1 Iudex q̄ primū ſcit carcera-
ti innocētiā dȝ illum abſoluere.
2 Sn̄ia pōt die feriata in fauorem
innocentis ferri.
3 Tortura quibus poſſit indifferē-
ti tempore dari.
4 Tempus iuridicū eſt in ſententia-
rum prolationibus et earū execu-
tionibus attendendum.

Expeditis duab9 ſpeciebus relaxationū q̄ ſi cōſtat de crimine et eſt lata ſnīa deueniēdū eſt mō ad tertiā relaxationis ſpēm q̄ fit ꝓpt innocen-
1 tiā. Dic igitur q̄ q̄primū iudex cognoſcit inocētiā incarcerati: et de illa ſibi ꝯſtat dȝ illū q̄primū abſoluere et a carceribus liberare: vt l. ſi. in pnc. et l. fi. C. de cuſt. reo. vbi dr̄ q̄ q̄ primū reus eſt icarceratus ſtatim dȝ cōſiderari vt reus ꝯdēnetur et innocēs abſoluatur. de his eñ quos ex carcer iclauſos aut ꝯuictos vel ex pena ſubducat aut inocētes diutina carceris cuſtodia nō maceret

vt.l.ij.⁊ fi.C.de cuſt.reo.ibi aut liberãdos diutina carceris cuſtodia nõ maceret ⁊c.⁊.l.cuſtodias.
2 et ibi Bart.ff.de pub.iudi.† vbi dicit qđ ẽt dieb⁹ feriatis põt ferri ſentẽtia i fauorẽ innocẽtis dũmõ nõ ſint ferie in honorẽ dei ſ₃ qđ t₃ gl.ibi.⁊ i.l.dies feſtos.C.de
3 feri. ¶ †Examinatio tñ et tortura fieri põt ꝯ magnos latrones ⁊ ꝓditores ꝑpe cõſpirãtes ꝯ multoꝝ ſalutẽ ⁊ in ſilib⁹ maioribus criminib⁹ quocũq₃ tpe q̃dragesimali ⁊ feriato i honorem dei ẽt ſi eẽt dies paſcalis nõ ſit aliq̃ dña dieꝝ ſolenniũ q̃ indagãdũ ꝟitatẽ ipſoꝝ maioꝝ criminũ vt.l.ꝓnunciaꝝ.C.đ feri.⁊ ibi gl.⁊ Bar. dic ergo ſic aut querim⁹ de examinatione ⁊ inq̃ſitione ꝟitatis. ⁊ tunc aut ſumus in maiorib⁹ ⁊ atrociorib⁹ criminib⁹ ⁊ iſta fieri põt q̃cũq₃ die ẽt feriato i honorẽ dei ⁊ paſcali.d.l.ꝓuinciarũ₃. aut de aliјs minorib⁹ ⁊ illa fieri põt ſilr q̃cũq₃ die ẽt feriata dũmõ non ſit de maiorib⁹ dieb⁹ ſolẽnib⁹:vt ꝑ gl. ⁊ bald.in.d.l.ꝓuinciarum.et.d.l. cuſtodias:aut q̃rim⁹ de cauſe de
4 ciſiõe:⁊ tũc aut ſum⁹ in materia ꝯdẽnationis:⁊ iſta ſnĩa ferri non põt tpe feriaꝝ ẽt q₃ ſint ferie meſſiũ vł vindemiaꝝ. ſ₃ ꝯſtito de crimine ſnĩa ⁊ pene executio' d₃ differri i tp̃s iuridicũ:iſte ẽ ꝑpe caſ⁹ l.d.l.cuſtodias.de pu.iud.i fi. aut ſum⁹ i abſolutiõe inocẽtis et iſto caſu põt ferri ſnĩa q̃cũq₃ die feriata exceptĳ feriјs itroductĳ i honorẽ đi.d.l.cuſtodias ⁊ ibi gl.⁊ bar.

¶ Summarium.

1 Suſpect⁹ de homicidio nulla accedẽte ꝓbatiõe vel cõfeſſiõe ẽt ſequẽte tortura abſoluẽd⁹ eſt.
2 Purgatio indicioꝝ alicuius maleficij đr quedã ſnĩa abſolutoria.
3 Sententia abſolutoria differt a ſententia liberatoria.
4 Purgatus per torturã an nouis indicijs ſuperuenientibus poterit iteꝝ torq̃ri ⁊ iudicialr agitari.
5 Innocẽs quis dicatur:an innocens et culpabilis ſint idem.

1 Secundo q̃ro † ſolõnez hui⁹ memorabilis qđ nis q̃ ſepi⁹ i facto accidit tici⁹ reperitur inq̃ſit⁹ đ homicidio qđ semproniũ de nocte occiderat: deinde examinat⁹ negauit. ſ₃ q' indicia ꝯ ipſm aderãt ⁊ ɡ̃ter iudex deuenit ad rigoroſum examẽ q̃ i tormẽtis ſilr i eade₃ negatiua ꝑſeuerãter iſtitit' adeo qđ iudex ꝯſiderãs illũ fuiſſe ſatis ꝯpetẽter tortũ ſ₃ q̃litatẽ idicioꝝ ex tormẽtis illũ deponi fecit putãs ꝑ illã torturã purgaſſe indicia q̃ cõtra ip₃ militabãt:modo re⁹ ipſe iſtat ꝑ abſolutoria ⁊ liberatiõe a carceribus q̃rit̃ qđ agẽdũ ſit:q̃dã dixerũt qđ oino vt inocẽs abſoluẽdus erit ⁊ a carcerib⁹ liberandus ex quo nõ fuit rept⁹ culpabilis. q̃dã vero dixerũt nullaten⁹ abſoluẽdũ fore niſi exp̃ſſe ꝯſtiterit ip̃m eẽ vere inoxiũ: q₂ nemo dici põt innocẽs niſi qñ exp̃ſſe ꝯſtat de innocẽtia ſua qđ ẽ qñ rept⁹ eſt ver⁹ reus criminis::iđ dic aut plene ꝯſtat de homicidio:⁊ đ ꝟo homicida q̃ ẽ ali⁹ q̃ ipſe tici⁹:⁊ iſto caſu ſi ꝯſtat iudici qđ tici⁹ nõ occidit ipſe nec fuit criminis pticeps tũc vt verus innocẽs debebit diffinitiue abſolui ex quo plene conſtat de eius innocentia.et ita intelligitur tex.in.l.i.⁊ fi.C.de cuſt. reo.⁊.l.i.§.fi.ff.de queſti.⁊.l.cuſtodias.⁊ ibi Bar.ff.đ pub. iud.aut

conſtat de

conſtat de delicto non tamen de
ꝑſona delinquentis ꝙ fuerit aliꝰ
qͥ tu inus⁊ tunc nõ poterit dictꝰ
ticꝰ vt innocẽs diffinitiue abſol
ui ex quo nihil ꝓbauit de innocẽ
tia ſua:ſed ꝓpter torturã quã ſub
ſtinuit i corpore dꝛ purgaſſe indi
cia que contra ipſum erãt:⁊ ideo
iſto caſu debebit abſolui ab inq̃ſi
tiõe ⁊ ꝓceſſu:qꝛ nõ fuit repꝰ cul
2 pabilis.†Et iſta ẽ vera forma ab
ſolutiõis q̃n icarceratꝰ purgauit
indicia ⁊ nõdũ repꝰ eſt verꝰ reꝰ
quã ponit Bar.in l.fi.in ꝓn.ff.d
q̃ſti.⁊ hec dꝛ quedã ſentẽtia abſo
lutoria ab obſeruatiõe iudicij vt
habeť i.l.ꝓperãdũ.§.⁊ ſi q̃dẽ.C.d
iudi.⁊ ibi gl.⁊ bar.⁊ moderni. Et
ꝑ iſtã abſolutoriã obtinebit libe
rõnẽ a carceribꝰ iuxta terminos.
l.fi.ff.de req.reis.⁊.l.fi.C.de cuſt.
3 reo.¶†Et not.q̃ iter iſtas duas
abſolutiones eſt maxima dĩa:qꝛ
q̃n cõſtat vere de innocẽtia ipſiꝰ
ticij quod eſt q̃ñdo reperitur ve
rus homicida vt.s.dixi abſoluiť
diffinitiue ab ipſo crimine ⁊ a to
ta cauſa vt verus innocẽs:⁊ iſto
caſu nullus poterit amplius de
obiecto crimine iquirere ſeu alio
quouis modo contra ipſum.ꝺ.l.
fin.C.de cuſto.reo.qꝛ obſtat currie
exceptio innocẽtie ⁊ rei iudicate
vt.l.ij.C.de except.rei iudic.⁊.l.ſ.
C.q̃n prouo.nõ eſt nece.⁊.l.ſi cui.
§.hiſdem.ff.de accuſ.⁊ q̃d ibi no.
Bar.i.l.ſi q̃,adulteri.C.de adult.
⁊ ibi Bal.⁊ Sal.arg.l.ſi cui.§.hiſ
dem.ff.de accuſa.⁊ ibi per nota
bilem doctrinam Barto.idez l te
net Bal.i.l.ſi q̃ adulteri.ſup glo.
4 fi.C.de adul.¶†Secũdo vero ca
ſu quando purgauit indicia per
torturã iſta obſolutoria nõ obſta
bit quominus poſſit contra ipm
abſolutum de nouo ꝓcedi ſi noua
idicia ſupuenerint:⁊ ſic iſta abſo
lutoria nõ parit exceptionẽ per
ẽptoriã rei iudicate ſicut precedẽs
ad crimẽ vel ad iudiciũ ſup eodẽ
crimine.ita tꝫ not.Bald.⁊ Sali.
in.d.l.ſi q̃ adulteriũ.ſecuti doctri
nam glo.ibi quaz dñt oẽs doc.te
nere.vbi Sali.ſpãliter formauit
hãc.q poſt gl.ibi ⁊ dat ſaluberri
mũ ꝯſiliũ iudici i iſtꝭ caſibꝰ,dicẽs
q̃d vtile eſt nõ abſoluere reũ diffi
nitiue vt innocẽtẽ q̃n iudex eſt du
bius:⁊ hoc põt facere iudex vt ip
ſe dicit ex iuſta cauſa:puta ſi hꝫ
reũ accuſatũ vel inq̃ſitum in ma
nibꝰ⁊ hꝫ ſufficientia indicia ꝯtra
eũ q̃ pluries tortꝰ nõ fuit ꝯfeſſus
iudex poterit ſi inſtaret pro abſo
lutoria illum abſoluere a proceſ
ſu vel ab obſeruatione iudicij vt
ſupra.⁊ iſto caſu dicit ipſe ꝙ iudex
põt accuſationis abolitionẽ fa
cere nõ aũt ipſuz abſoluere diffi
nitiue a crimine.vide ipſuz ibi q̃
dicit ẽt ꝙ iſta faciũt ad q̃õnẽ quã
ipſe diſputauit ⁊ declarauit in.l.fi
q̃s.C.ad leg.iu.maie.⁊ hanc opi
nionẽ tenuit etiã ꝑet.de bellop
ti.ibi nemine cõtradicente.vide
Bart.in.l.ſ.in princip.ff.de ique
ſtio.⁊ ſupra diximꝰ:quod refert ⁊
ſequitur Ange.de aret.in tracta.
mal.in gl.fama pub.in fi.⁊ Par.
de put.in tra.ſind.in.c.viſo de re
petitione torture.l fi.fol.cxxv.qui
tamen moderni melius declarãt
verba Bar.i.d.l.fi.dicẽtes,quod
illa abſolutoria nõ erit abſoluto
ria diffinitiue a crimine ſꝫ termi
nos.d.l.ſicut.§.hiſdem.⁊.l.abſen
tem.ff.de pen.ſed erit diffinitiua
reſpectu abolitiõis ꝓceſſus ⁊ in
quiſitionis inde facte:vnde non
impeditur q̃d ſ ꝑuenientibꝰ,no

nis indicijs noua poſſit formari accuſatio vel inquiſitio contra eundē reū ꝑ doctrinā glo. Bald. ꝛ Sal. ſupra relataꝫ. ꝛ ꝓpterea bñ dixit Bar. in. d. l. ſi. ff. de queſtio. nō re
5 pertū culpabilē abſoluebāt ꝛ non dixit innocētem. qꝛ hoc verbū innocēs ꝓſupponit ꝛ denotat oīmodā immunitatē ꝛ carentiā criminis ꝛ doli. d. l. abſentem. ꝛ Bal. ī d. l. ſi qui adulteri. q̄uis nō deſint qui ſubtilizandi in via diſputatiua tenere velint idē denotari per verbū innocēs quod ꝑ verbū nō culpabilis: tñ in hoc vlterius nō inſiſto: poſtq̄ habem9 opinionē clarā q̄ ſeruāda eſt in deciſiōib9 cauſarum ꝛ a qua nullatenus eſt recedēdū: vt dicit Bar. in. l. ij. C. de pena indi. qui male indica. et Bal. etiam ibi dicit quod in iudicando nunq̄ recedendū eſt a carrocio prudentum maxime gloſ.

¶ Summarium.

1 Teſtes familiares ꝛ domeſtici. ꝛ quicunq̄ ſunt in cauſa innocentie probande admittendi.
2 Teſtis nullo modo examinādus nullam facit probationem imo nec indicium.
3 Innocentia probatur per teſtes etiam, de iure alias non admittendos.
4 Reus vel innocens quibuſcūq̄ defenſionibus vti permittitur.
5 Teſtes domeſtici preferuntur ceteris in rebus domi geſtis.

1 Tertio q̄ro ꝙ an in cauſis criminalibus qñ agit̄ de probādo innocētiaꝫ accuſati vel inquiſiti admittant̄ teſtes domeſtici ꝛ familiares: ꝛ alij q̄ al's d̄ iure nō ſolēt admitti pro cuius faciliori notitia figurabo caſuꝫ. ticı9 reperit̄: inq̄ſit9 de homicidio de nocte perpetrato vult ꝓbare innocentiam ꝑ negatiuā ab' impoſſibili coarctato loco ꝛ tēpore dicēdo ꝙ illa nocte eadem inet hora ꝛ momento quibus Sempronius fuit occiſus ipſe erat in domo ſua vna cū vxore filijs ꝛ alijs familiarib9 ſuis adeo quod erat impoſſibile quod corpus naturale poſſet eē in duob9 locis diuerſis eodem temporis momēto: vel ſi vellet ꝓbare quod illa met hora noctis ipſe iacebat in lecto': cū vxore ſua nunquid hanc diſtātiā a crimine ꝛ exiſtentiam in domo ſua poterit probare per conſanguineos aut vxorem ꝛ per teſtes familiares. et videtur dicendum quod nō: quia teſtes huiuſmodi non dicūtur legitimi teſtes nec legitimam probationem faciunt contra quos plures dantur exceptiones adeo ꝙ nedum in criminalibus vbi luce clariores requiruntur probationes. l. ſciant cuncti. C. de probat. c. cū oporteat. de accuſa. x. q. vſ. epiphanium. ꝛ eſt gloſ. in. c. veniens. de teſti. verum etiam in cauſis ciuilibus nō admittuntur, nec fidem faciunt. vt habetur in. c. i. literis. de teſtib. et not. Specul. in tit. de teſte. in ꝑn. §. opponitur. verſic. iteꝫ quod eſt parens. ꝛ Barto. in. l. i. §. diuus. el primo ꝛ. §. antonius. ff. de queſtio. ꝛ. l. maritus. in princ. eo. titu. vbi dicit quod teſtis qui non debuit examinari propter reuerentiam vt ſunt filij famuli et illi in quibus habemus imperiū ꝛ non ſolum plene probāt: ſed nec ſemiplene imo nec faciunt indicium

etiam cū tortura. vt dicit. d. Hip poly. de marsi. in. l. j. §. questionē in prīcip. ff. de questio. in contra
3 rium tamen est veritas. q: quotiescunqꝫ tractatur de probando innocentiam admittātur testes qui alias de iure non admitterētur presertim quando al' omnite stium copia haberi nō potest: vel quādo veritas aliter probari nō potest: ita singulariter voluit Jo. de anan. in consi. lix. quod icipit visa inquisitione ꝛc. in. ij. colum. Hippo. de marsi. in singu. suis nume. lix. quod incipit innocētib9 Specu. in titu. de inquisitione. §. j. in. v. col. ver. sed nūquid. ꝛ ver. generaliter. vbi dicit quod reus potest proponere eas excusationes quas habet ꝛ pbare innocētiam suaꝫ per domesticos ꝛ cōcubicularios suos secunduꝫ quod tenuit Goffre. in sum. ver. ſꝫ qualiter argu. tex. xij. q. j. sint manifeste. ꝛ. c. sequen. ij. q. vij. cum pastoris. ꝛ in. c. veniens. de testi. ꝛ not. Bart. in. l. quoties. C. de naufra.
4 li. xj. vbi dicit quod de his que domi geruntur non solum domestici admittuntur ad testimoniū: verumetiam de istis tanq̄ meli9 informati ceteris preferūtur: maxime quando essent persone honeste ꝛ fidedigne ac probate opinionis vt. d. c. in literis. de testi. ꝛ in. l. cōsensu. ꝛ ibi bal. C. de repu. ꝛ vide lati9. d. Hippo. de marsi. in. d. l. j. §. ad q̄stionē. ff. de quest. vbi latius tradit istam materiaꝫ ꝛ dicit hanc esse puram veritatē ab omnibus doct. approbatam. ¶ Hec tamē limita ꝛ declara pcedere posse quādo iquisit9 esset bone conditionis ꝛ fame nec solit9 sanguine immisceri vel ire de nocte alios si esset vir factiosus sanguinolētus vel q̄ precesserant graues immicitie ipsum ꝛ occisuꝫ: ꝛ q̄ erat solitus ire de nocte sepius armatus: vel si fuisset visus illa nocte exire de domo armatus ꝛ ambulare per vrbem vel ante domum illius occisi et similia indicia ꝛ qualitates que sunt proxima facto ꝛ reddunt illum valde suspectum de isto crimine: vel si fuisset repertus eius gladi9 sanguinolentus de recenti: vel si in loco homicidij fuisset reperti: de mane birretum scuffia calciamentum chiroteca vel quid simile ex bonis vel arma quedam sicut gladius pugio pars clipei siue rotellini aut aliud simile quod redderet illum valde suspectum non crederē isto casu quod testes prenominati facerent plenam fidē de illius innocētia: quia illorū depositiones eliduntur sive debilitātur p supra scripta indicia nisi forsan illa purgasset p torturaꝫ. vt supra dixim9 in pcedēti. q. ꝛ ita teneo p doctrinā Bar. in. l. fi. i. §. co. ff. de quest. vide Ang. de are. in suo trac. mal. in glos. fama publica. in. iij. col. ꝛ Par. de pu. in trac. sind. in. c. aduertēdum. ꝛ. l. nō oēs. §. a barbaris. ff. de re milita. et q̄d ibi not. Bar. cui ꝯclusioni nō obstant ea que supra in contrarium adducta fuerunt: quia loquuntur in materia penali: ꝛ cōdēnationis quando agitur de pbādo crimine ad effectū cōdēnatiōis ꝛ pene q̄ sunt magis odiose: ꝛ iō illis casibus probationes requiruntur luce clariores. d. l. fin. ꝛ. c. epiphanium. ꝛ. c. cum oporteat. nos autē loquimur in materia innocētie ꝛ absolutiōis q̄ est fauorabilis. d. l.

aliquis cum telo, armatus ambulauerit aio aliquē interficiendi lꝫ ipſm non occiderit neqꝫ tetigerit nihilominꝰ pena illius legis te-
4 netur. ¶ † Aut loquimur ſecundū iura municipalia que regulariter puniunt factū: qꝛ regulariter imponunt penā illi q̄ cōmiſerit homicidium: ꝛ tunc iſta pena corporali non puniſ niſi ille qui re ipſa homicidiū ꝑpetrauerit argu. l. ij. ff. ad leg. aquil. in qua lege aquilia principaliter ꝯſideratur ꝛ punit factū. ſ. qui occiderit ꝛc. vide Bar. l. d. §. diuus. ꝛ in. d. l. ſi in ri
5 xa. in prin. ¶ † Secundo aūt caſu ꝓncipali qn̄ aio deliberato ꝛ cōicato conſilio aut loquimur de iure cōi ſm̄ terminos. d. l. cornelie ꝛ oēs teneñ: qꝛ oēs dicūſ habuiſſe aium occidendi. vt eſt glo. not. ꝛ ibi Bar. ꝛ doc. in. d. l. ſi in rixa. in princ. ꝛ Cyn. ꝛ Bal. in. d. l. is q̄ cum telo. ¶ Aut loquimur de iure municipali ſm̄ ſtatuta locorū ꝛ non tenetur niſi qui occiderit ꝛ realiter percuſſerit: rō qꝛ ſtatuta ipſa puniūt factū ꝛ non ſolū aiuꝫ ꝛ ſic potius attenditur factū qꝫ aius ꝙ ius ex facto ſolo ſine dolo ꝛ aio occidendi nō infertur pena corporalis in tantum quod lata culpa iſto caſu non equiparatur dolo: vt eſt tex. in. d. l. i. lege cornelia. ꝛ per cōſequēs ceteri q̄ non ꝑcuſſerunt a pena corporali erunt abſoluēdi: ſed tenētur de auxilio ꝛ fauore minori pena. vt ibi per eum idē etiā tenet Bal. in. l. non ideo minus. in penult. col. in ver. iuxta hoc qro. C. de accuſa. vbi dicit ꝙ qn̄ plures ſunt ſimul in eodē loco cōgregati ꝛ contra vnum quem occiderunt aut vulnerauerunt vnuſquiſqꝫ tenetur de eo qꝺ fecit: non autē de eo quod alij fecerūt: licet niſi factū magis diſtincte probareſ quomodo ꝛqualiter vnus impendiſſet auxiliū alteri: ꝛ hoc eſt quādo facta ſunt diſtincta non cumulata ꝛ clare probātur vt. l. ij. §. ſi qs. ff. vi bo. rapto.

¶ Summarium.

1 Pluribus de homicidio ſuſpectis nec quis actum fecerit ſciri poteſt an omnes cōdēnabunſ.
2 Occiſus ictu lapidis ex domo alicuius proiecti nec ꝯſtat de ꝓiciente an omnes, tūc domi exiſtentes punientur.
3 Probatio in cā penali debet eſſe clariſſima.
4 Uulneratꝰ a pluribꝰ ſi vnꝰ ictu moriatur an ſolum ab illo dicaſ occiſus.
5 Duobus ſe ſimul ꝛ ſemel inſultātibus an in altero illorum preſumatur ſui ipſius defenſio.
7 Innocentia non preſumitur in clerico male conuerſationis.

1 Exto qro † pſequēdo materiā qꝺ ſi non apparet ꝛ iudici cōſtare nō pōt cuiꝰ ictu ꝛ vulnere titiꝰ interēptꝰ ſit retētis eiſdē terminis. ſ. qꝺ ticius vnico tm̄ vulnere ꝑcuſſus ꝛ interēptus fuerit an oēs ſint cōdēnādi de homicidio vel oēs ꝑ hāc dubietatē abſoluēdi. dic breuiter ꝙ ſi eſt tāta dubietas qꝺ nullo non ꝯſtare pōt de vero ꝑcuſſore potiꝰ oēs erūt abſoluēdi ꝙ oēs vl vnꝰ eox ꝯdēnādꝰ: ita tenet elegāter. d. Spe. i ti. de homic. l. ij. col. ver.
2 † pone qꝺ q̄tuor: vbi dicit ꝙ ſi q̄tuor erāt in vna domo ꝛ vnꝰ proiecit lapidē ex feneſtra ꝛ preterētē occidit ſi ꝯſtat qꝺ vnus ex illis quattuor proiecit lapidem tamen

2 Aſſocians maleficū in receſſu an videatur aſſociaſſe in acceſſu.

Septimo ⁊ vltio ſilētio nō pretermittam hāc vltimā.q.i hac materia q̄ ſepius cōtingit in facto † qd̄ ſi plures armati cōſanguinei vel amici ipſius homicide ſtatim completo homicidio in loco cōmiſſi criminis cōparuerūt ipſumq̨ homicidā aſſociarūt ⁊ reduxerunt ad locū tutū ipſum defendēdo a manibus inimicoꝝ ⁊ curie an vt pticipes ⁊ cōſcij criminis ⁊ auxiliatores ſint cōdēnandi: ⁊ ſilr an pſumēdū ſit ꝙ fuerint cōſcij a principio de homicidio ꝑpetrādo ⁊ qd̄ cōicato prius conſilio illud fieri mādauerint ⁊ ſtudioſe ꝓcul ſteterint noluerūt ſe diſcooperire niſi poſt factū an teneatur de homicidio pena capitis vel alia pena ⁊ q̄ rñd. qd̄ aut iſti aſſociātes a pncipio cōicato cōſilio cū ipſo homicida venerunt eo aīo ⁊ ad illū effectū vt occultarēt ſe ꝓpe locū criminis ⁊ expectarent ibi donec pficeret ⁊ caſu q̄ opoꝛteret aſſiſterēt ⁊ tūc tenerent vt ſocij vel de auxilio aut caſualr trāſeuntes ꝑ illū locū inuenerūt corpꝰ ſanguineū occidiſſe: ticiū: idem eſt ſi poſt factū audito rumore occurrerunt eoꝝ agnatū: q2 nō pſumit a pncipio illos fuiſſe cōſcios ⁊ nō tenent putin ſili decidit Spe.inti.de homic.§.pone qd̄ quatuoꝛ hoies ⁊c. ita dicit Sali.i.l.vnica.in.iiij.col. §.ex.vſ.pte ⁊.v.col.§ ex nūc tran-

2 ſeam9.C.de raptu virg. † ⁊ Bal. in.l.nō īōmin9.C.de accu in.viij. col.in.ꝯſi.q̄ro an aſſociās ⁊c.vbi meli9 declarat iſtū articulū ⁊ q̄rit an ille q̄ aſſociat ad receſſum videat aſſociaſſe ad maleficiū committēdū ita ꝙ puniri poſſit vt auxiliatoꝛ ⁊ dicit ꝙ aut q̄s aſſociauit ante factū ⁊ nulli dubiū eſt ꝙ tenet: aut poſt factū: ⁊ tūc aut immediate facto maleficio illi apparuerūt ⁊ aſſociarūt malefactoꝛes ſiue homicidā: ⁊ tūc certū indiciū eſt cōtra ipſos ꝙ fuerint dicti maleficij cōſcij ⁊ participes: et vt auxiliatoꝛes tenētur.ita dicit Bal. ibi qui allegat text.in.l.ſi vētri.§.fi.ff.de pui.credi.⁊ ita dicit qd̄ ⁊ Alberi.ibi ⁊ Cy.in.l.j.C.de nil agge.nō rūp. Aut aſſociarūt ex interuallo ⁊ nō poterunt puniri vt ſocij de auxilio qd̄ opē preſtiterint maleficio: ſed poterūt puniri quēadmodū punit receptatoꝛ.ita dicit ipſe qui dicit ꝙ Alberi.et alij doc.hoc idē tenent.qua pena teneant receptatores videri pōt in toto tit.ff.⁊.C.de receptato.

De penaꝝ cōpoſitionibus.

Summarium.

1 Cōpoſitio quid in actu iudiciali dicatur.
2 Perſona rōnalis dicitur triplicē qualitatē eſſentialē cōtinere.
3 Cōpoſitio in m̄ā penarū quid ſit.
4 Compoſitio in penalibus dupliciter conſideratur.
5 Cōpoſitio dʒ de partium cōſenſu fieri alias extoꝛtio dicitur.
6 Eccleſia debet ſanguinem abhoꝛrere.
7 Cōpoſitiones penales non fiunt abſq̨ cauſa rationabili.
8 Compoſitio in actu penali plura preſupponit conſideranda.
9 Compoſitio nō admittitur in criminibus atrocibus.
10 Uenie facilitas incentiuū tribuit delinquendi.
11 Compoſitio nō fit fallaciter poſt

latam ſententiam.

12 Pecunia in cōpoſitiōe impoſita venit fiſco applicanda.

13 Compoſitio ſuccedit loco pene.

14 Compoſitio in materia penali an etiam famam deleat.

15 Corrūpens ptē pecunia vel aliter vt illā decipiat nō euitat īfamiā.

16 Uerba iſta ad effectum redimendi vexationes ⁊c. inducunt proceſſus ⁊ litis extinctionem.

SEquitur nūc declaranda alia ſpecies relaxandōis q̄ fit per compoſitionē pene factā cū fiſco aut cū curia. Et hec eſt prima q̄ fit lite pēdēte: vt ſupra diximus.
1 ¶ † Primo eñ quero qd ſit cōpoſitio vt p̄cedentiū ordo ſeruetur? Reſpond. ſumendo hoc verbum cōpoſitio ſimpliciter ⁊ generaliter. Compoſitio eſt plurium ſimplicium commixtio partis ad partes q̄ cadit tam in rebus ſenſatis ⁊ intellectualibus q̄ī inſenſatis ⁊ materialibus: vt eſt gloſſ. not. in. c. j. de ſum. trini. in ver. ſimplex. que dicit qd in diuina eſſentia triplex figuratur perſona ſub eadem tñ ſubſtātia ⁊ ſubiecto eo-
2 dem modo. † in qualibet aīa rationali ⁊ in vna eſſentia naturali ſiue ſubſtantia ſpirituali triplex reperit̄ qualitas eſſentialis. ſ. intellect⁹ rō ⁊ memoria. intellectus eñ eſt qui cōparat̄ patri: rō ideſt ſapientia que comparatur filio ⁊ memoria q̄ cōparatur ſpūi ſctō: de his tñ vlterius non me intromitto: qꝛ non faciūt ad materiam noſtrā: hec modica dixiſſe volui p aliquali notitia iſti⁹ verbi. vide gloſ. ibi: ⁊ latius. d. Feli. in. c. no-
3 uit. in. ij. col. de indi. ¶ † Redeūdo ad materiā noſtrā quero qd eſt cōpoſitio in iſtis terminis? Reſpōd. Cōpoſitio eſt cōuentio q̄dā p reū cū p̄ſide facta ex cā lite pēdēte de dubio criminis ſtatu deſoluēdo fiſco certā pecuniax ſummā ad effectum redimēdi vexatiōes litis: vt probat̄ in. l. ab accuſatione. l. deſtitu. ⁊. l. ſequē. ff. ad ſenat. con. turpil. ⁊ in aut. de defenſo. ciuita. §. quia vero. ⁊. c. fi. de tranſac. vbi
4 eſt tex. not. ¶ † Et antequā ad vlteriora p̄cedā nota qd in hac materia due ſunt ſpecies cōpoſitionū vna eſt q̄ fit cum fiſco vel p̄ſide que cōcernit intereſſe reipub. Altera vero eſt que fit cū parte offenſa que dicitur priuata ex quo cōcernit intereſſe priuatū. l. tranſigere. C. de tranſac. ⁊. d. c. fi. eo. tit. Examinemus modo ſingula verba dicte cōpoſitionis publice que fit cum p̄ſide vel fiſco. Dicitur enim primo qd eſt conuētio que-
5 dā ⁊c. † nam compoſitio iſta fiēda eſt de cōcordia ⁊ cōi ꝯſenſu alias ſi violēter fieret diceretur potius extorſio quedam illicita. l. j. C. ſi p vim vel alio mod. l. extat. ff. qd met. cau. ⁊. l. j. ⁊. iij. ⁊. l. lex iulia de repetūdis. ff. ad leg. iul. repetūd. ⁊ ideo iudex vel alius magiſtratus teneretur in ſindicatu ad reſtitutionē pti. d. l. j. ⁊. l. lex iulia. et l. extat. q̄uis enim compoſitiōes iſte ſepi⁹ fieri cōſueuerunt p iudices eccleſiaſticos etiam vbi de crimine plene cōſtat: maxime in criminibus capitalibus ⁊ in quibus veniret imponenda pena ſanguinis: ⁊ que cōmutat̄ in pecuniariā pena. xvij. q. iiij. ſi quis diacon⁹. ⁊
6 c. ſequen. ⁊ hoc eſt quia † eccleſia abhorret ſanguinem. c. ſniam ſanguinis. ne. cleri. vel mona. et. c. in

archiepiſcopatu.de rapto.l.ſ.diſt. c.j.ꝛ de exceſ.plat.c.ex lr̃is.l.diſt. ſi quis viduam.vide Abba.et.d. Joan.de imol.in.d.c.ſniam ſanguinis.ꝛ in.c.ſicut dignum.de homicid.ꝛ per Arch.in.d.c.ſi quis diaconus.xvij.q.iiij.ꝛ propterea iudices eccleſiaſtici ſunt faciliores in cõponẽdo ꝛ cõmutãdo penas quã in rigoroſa ſanguinis effuſione per iura predicta:ſed iſta nõ dicit̃ ꝓprie cõpoſitio ſ; poti⁹ diſpenſatio ꝛ cõmutatio pene.vide Ab.in.d.c.ſicut.ꝛ.c.ſniam.Itẽ dicitur conuentio facta cum preſide ad differẽtiã illius que fit cu; parte aduerſa:nã illa ꝓprie appellat̃ tranſactio.l.tranſigere.C.de trãſac.l.fallaciter.ꝛ.l.fin.C.de abolit.l.deſtitiſti.et.l.ab accuſa-
7 tiõe.ff.ad ſenat.cõ.turpil.¶ †Ex cauſa ideo dictũ fuit:q2 ꝯpoſitiones hmõi abſq; cã rõnabili fieri nõ poſſunt.l.aut facta.§.fi.ꝛ.l.capitaliũ.§.ſolent.ff.de pen.c.ſicut
8 dignũ.de homic.† in his enĩ ꝯpoſitionibus plura ſunt conſiderãda:ꝛ primo perſone cõditio:vt ſi alias ſit nobilis ꝛ honeſta ꝑſona ꝛ in ſimilibus exceſſib⁹ alias nõ inciderit:vt cum eo admittatur cõpoſitio alias ſi eſſet turpis perſona ꝛ crimінoſus vel aſſuet⁹ nõ admittitur compoſitio ſicut non admitteretur diſpenſatio:vt.d.c.fi.de trãſ.ꝛ.l.tranſigere.C.de eo.ti.ꝛ.l.fi.C.de abolitio.ꝛ.l.iij.in fi.C.de epiſcopa.audien.Itẽ qualitas facti ne ſit de atrocioribus vt eſt crimẽ hereſis leſe maieſtatis ꝛ ſimiliũ item tẽpus:locus:intẽtio delinquẽtis:etas:q2 facilius cum minore ꝙ cum maiore ꝯponitur.
9 ¶ †Item ſexus:q2 mulieri facili⁹ ignoſcit̃ ꝓp ſexus fragilitatẽ quã viris dũmodo non ſit mulier maligna ꝛ rixoſa ꝛ in ſimilib⁹ aſſueta:q2 nõ erit digna principis largitate ꝛ legis benignitate.d.l.iij.in fi.C.de epiſ.audi.cum enĩ iudex indigno veniã indulget. ad ꝓla pſ:dis contagiũ prouocat vniuer-
10 ſos † quia facilitas venie incentiuũ tribuit delinquendi.xxiij.q.iiij.eſt iniuſta in fide.ꝛ in.c.vt clericorũ.de vit.ꝛ hone.cle.l.ſ.C.de emẽda.ꝓpin.Spec.i tit.de aduo.§.ꝯſr in fi.de qualitatibus enim predictis cõſiderãdis habetur in l.reſpiciẽdum.§.delinquunt.ꝛ.l.aut facta.§.j.ꝛ ſequen.ff.de pen.ꝛ.l.capitalium.§.ſolent.eo.titu.c.ſicut dignum.de homici.¶ Ante pendente ideo dicuntur iſta verba:q2 poſt latã ſniam ſero fieret ꝯpoſitio ꝗ fieri nõ poſſet per iudicem ꝗ ſemel functus fuit officio ſuo.l.iudex poſtꝗ̃.ꝛ ibi Bar.ff.de re iudic.c.i lr̃is.ꝛ ibi Abb.ꝛ Inn.de offi.delega.fieri tñ poſſet poſt latam ſniam principis auctoritate ꝛ decreto.l.j.in fi.ff.de q̃ſti.et
11 ibi Bar.ꝛ moder.† ante ꝙ plene conſtet de crimine:ideo dictũ eſt quia liquidato crimine ferẽda eſt ſnia:ꝛ iuxta determinationẽ iuris pena erit certa ſtatuenda ſiue declaranda in ſentẽtia.l.ij.ꝛ.l.fi.ff.de cuſto.reo.ꝛ.l.capitalium.in princi.ff.de pen.l.j.§.j.ver.nam ſiquidẽ.ff.ad turpſillai.niſi euidens ratio ꝛ vrgens cauſa aliud ſuaderet ꝙ pena iuris ꝑmutari vel alterari deberet quod iudex facere põt.qꝛ iſtud arbitriũ hꝫ a lege.vt late ſupra diximus in tit.de legit ſenten.execu.q.vj.fine vltima. ꝛ habetur per Barto.ꝛ doc.in.d.l.aut facta.§.fi ꝛ.l.quid ergo.§.pena grauior.ff.de his ꝗ no.infam

⁊ aliis iurib⁹ ibi no. ex quo ſequit̄
qđ poſtq̄ reus fuerit cōfeſſus cri
men nō poterit amplius fieri iſta
compoſitio: ſed debet ferri ſnīa ⁊
certa pena declarari. Sequitur in
12 themate de ſoluendo fiſco ⁊c. †
pecunia enim que ſoluitur ꝓ cō-
poſitione regulariter debet per-
13 ſolui fiſco: † quia iſta compoſitio
ſuccedit loco pene. l. ſenatus. §. ſi
quis delator ⁊c. ⁊. §. ſequen. ff. de iu-
re fiſ. de iure tñ canonico in foro
eccleſiaſtico alio modo applican
tur iſte pecunie cōpoſitionum: q2
illaꝝ medietas applicat̄ eccleſie:
altera vero medietas diſtribuit̄
inter paupes niſi epſ eēt pauper:
q2 tunc poſſet illā medietatem ꝓ
ſuis indigētijs retinere. c. preſby-
teri. de pen. xvij. q. iiij. quid ſub-
diaconum. alias eñ ſi iudex pecu
nias ipſas pro ſe retineret vel im
burſaret teneret̄ crimine pecula-
tus ⁊ de barattaria cōmiſſa tene
retur ꝙ illas itegraliter parti re-
ſtitueret cū maximo eius dedeco-
re et ignominia. l. j. ij. et. iij. ff. ad
leg. iul. repetū. ⁊ not. in. c. ſciſcita-
tus. de reſcrip. dr̄ etiā fiſco appli-
cāda ad differētiā illi⁹ que appli
cat̄ parti qn̄ fit priuata ꝯpoſitio q̄
fit per tranſactionem. d. l. tranſi-
gere. C. eod. tit. Supereſt vltima
particula declarāda ad effectum
14 abolēdi ꝓceſſum ⁊ redimēdi ⁊c. †
hec v̄ba nō abſq3 miniſterio fue-
runt apposita ſm̄ Bart. in. l. is q̄
reus. ff. de publi. iud. ⁊ in. l. ſi reus
paratus. ff. de procur. na3 ex iſtis
verbis euitatur infamia que orit̄
ex illo crimine qn̄ cōſtaret de illo
⁊ feretur ſnīa: vt latius infra dice-
tur in ſequē. q̄ōne. preterea ſi dice
retur ad effectum euitandi penā
non valeret compoſitio tanq̄ fa-
cta in fraudē fiſci. l. impatores. ff.
de pollicita. ⁊ reus per illa verba
cenſeretur virtualiter fateri deli-
ctū ⁊ nō poſſet infamiā euitare. l.
15 qm̄. ff. de his qui not. infami. † q̄
vero paciſcitur cum parte vel il-
lam pecuniā corrūpit ne accedat
ad curiam ad illum accuſandum
non euadit infamia3 nec tollitur
propterea effectus accuſationis
vel inquiſitiōis: ⁊ nihil ſibi ꝓdeſt
compoſitio quo ad curiam ac ſi
nihil feciſſet: ⁊ ita ſepe faciunt iu-
dei rome: quia pecunia corrūpūt
aduerſariū ne accedat ad curia3
⁊ crimen iudici deferat: nihilomi
nus poſtea p exploratores ſecre-
tos quos ſpionos vulgariter vo-
cant ſolēt crimina poſt modū de-
ferri ⁊ cōperta veritate acrius pu
niunt̄: ⁊ ſic illarū pecuniaꝝ expo-
ſitio nihil ſibi ꝓdeſt. l. ſi. ff. ad tur-
pil. l. fallaciter. ⁊. l. ſi. C. de abolit.
vide Bar. in. d. l. is qui re⁹. p illa
enim verba ad effectū redimēdi
vexationes litis ⁊c. nota ꝙ p iſta
verba fit abolitio ꝓceſſus ⁊ litis
16 extinctio. † ⁊ perdendo vexatiōes
iudicij redimit quietem argu. l. ſi.
C. de feri. l. properādū. C. de iudi.
⁊. c. finem litibus. de dolo ⁊ cōtu.
⁊ nota etiā ꝙ per compoſitionem
hmōi fit abolitio ꝓceſſus: nō tñ
reus abſoluitur vt innocens per
diffinitiuā ſnīam. q2 ad illam de-
ueniri non pōt niſi plene cōſtite-
rit de illius innocētia: vt ſupra di
ctū fuit in titulo de abſolutio. in-
noc. in. ij. q. ⁊ not. in. l. ſ. §. fin. ff. de
queſtio. ⁊. l. cuſtodias. ⁊ ibi Bar.
ff. de publi. iudi. vide etiam dn̄m
Pari de put. in. d. ſuo trac. ſindi-
ca. in. c. compoſitio. fo. xl. vbi la-
tius ceteris hanc compoſitionis
materiam exponit.

¶ Summarium.

1 Compoſitio non fit indiffe-
renter cū omnibus perſonis.
2 Remiſſio pene non eſt bis in id-
ipſum facienda.
3 Cōpoſitio dr grām in ſe ɔtinere.
4 Correctio ⁊ pena dr quedā me-
dicina ad diſciplinā reuocatoria
5 Indulgentia indigne indulta dr
ad prolapſum prouocatoria.
6 Facilitas venie incētiuum tribuit
delinquendi.

1 SEcūdo q̄ro ⁊ cū qui-
bus pſonis fieri poſ-
ſit cōpoſitio: rñd. ꝙ
non debet cū omni-
bus indifferēter fie-
ri: ſꝫ cū illis dūtaxat
de qbus ſperat̄ qđ amplꝰ in eiſ-
dē criminibꝰ nō incidēt ⁊ q̄ erro-
ris cōmiſſi facile ſe emēdabūt: ⁊
cū illis quoq̄ qui ſemel tantum
inciderūt in crimen nō autē cum
illis qui delinquendi cōſuetudi-
nem cōtraxerunt. l. iiij. in fi. C. de
epi. audien. vbi ſingulariter dicit
2 Imperator ⁊ remiſſionē venie cri-
mina niſi ſemel cōmiſſa non ha-
beant nec in eos liberalitatis au-
guſte referatur humanitas q̄ im-
punitatē veteris admiſſi nō emē-
dationi potius q̄ ɔſuetudini de-
portauerint ⁊ lꝫ tex. ille loquatur
in caſu quo delinquens ex mera
principis liberalitate veniā cōſe-
cutus fuit nihilominus doct. ad
hanc cōpoſitionis ſpeciē frequē-
3 ter accōmodant ⁊ merito. ⁊ q: cō-
poſitiones hmōi ſpeciem quādā
gratie in ſe continere dicunt̄ per
quas primo ɔſeruatur fama ille-
ſa: ⁊ proprij criminis pena minui-
tur: vt in. c. fi. de trāſac. xvij. q. iiij.
ſi diaconus. ⁊ in. c. ij. de pen. c. ſi-
cut dignū. de homici. ⁊ iō negari
non pōt qđ quādā gratie ſpeciē
in ſe nō contineat. vide tex. no. l. j.
4 C. de emenda. propin. tibi quos
ad ꝟtē decora domeſtice laudis
exempla nō reuocāt correctiōis
ſaltem medicina cōpellat. ad idē
eſt tex. iuncta glo. in. c. vt clerico-
rū. de vit. ⁊ honeſt. cleri. ⁊ Spe.
in tit. de aduo. §. ⁊ cōſequēter. in
fi. xxiij. q. iiij. eſt iniuſta. in fine. dū
5 dr ⁊ cum vir iudex indigno veniā
indulget ad ꝓlapſionis cōtagiū
6 ꝓuocat vniuerſos. ⁊ facilitas eñ
venie incentiuū tribuit delinquē-
di. ⁊ ꝓpterea q̄ hmōi moribꝰ cor-
rupti ſunt ab ipſius cōpoſitiōis
beneficio tāq̄ indigni merito re-
pellēdi ſunt per iura predicta.

¶ Summarium.

1 Cōpoſitio in quibus crimi-
nibus fieri poſſit.
2 Cōpoſitio non fit in criminibus
atrocibus principe inconſulto.
3 Iudex ex cā poteſt cōpoſitionē in
criminalibus inducere.
4 Compoſitio facile fit vbi nō con-
ſtat de culpa.
5 Cōpoſitio parte non vocata vel
non cōtenta nulla eſt.
6 Iudex pōt in minoribꝰ delictis
q̄ñcūq̄ ad cōpoſitionē deuenire.

TErtio q̄ro ⁊ in q̄bus
caſibus ⁊ ſup q̄bus
criminibꝰ fieri poſ-
ſit hec cōpoſitio: ⁊
an liceat in oībus
gñaliter cōponere
Rñd. q̄dā dixerunt quod in illis
caſibus ⁊ criminibꝰ in q̄bꝰ reus
trāſigere pōt in eiſdem quoq̄ et
componere licet. ita econtra vbi
tranſactio denegat̄ ibi etiā cōpo-
ſitio nō pmittitur: q: compoſitio
⁊ trāſactio idē ſonant: vt eſt text.
in. l. ab accuſatione. in prin. ff. ad

turpil.⁊.in.c.ſi.in prin.de trāſ. tu
aūt dic aut loqmur de cōpoſitio
ne priuata illa.ſ.q̄ fit cum parte
offenſa ⁊ que concernit intereſſe
priuatum:⁊ iſta hʒ conformitatē
⁊ ſimilitudinē tranſactionis:ꝑ fa
tendū eſt ꝙ fieri pōt in caſibus ⁊
criminib⁹ illis in q̄bus tranſige-
re licet per.d.l.ab accuſatione.⁊
per ea que notantur in dicto.c.ſi.
¶ Aut loqmur de cōpoſitiōe pu
blica que fit cum fiſco vel curia:⁊
q̄ concernit intereſſe publicū. Et
iſta indiſtincte in omnib⁹ crimi-
nib⁹ fieri pōt ex quo ſuccedit lo
co pene.d.c.ſi.de trāſ.⁊.c.ij.de pe
nis.xvij.q.iiij.ſi q̄s diaconū.not.
Bal.⁊ doc.in.l.venia.ſup glo.ſi.
2 C.de in ius.voc.⁊ tu aūt clari⁹ di
ſtingue qd aut nos ſum⁹ in atro-
ciſſimis delictis vt eſt crimē leſe
maieſtatis:⁊ hereſis: rapt⁹ virgi
nū ⁊ ſiliū.⁊ i iſtis iudex ꝯponere
nō pōt niſi ꝑncipe ꝯſulto ⁊ de ei⁹
expꝛeſſo mādato.l.q̄ſq̄s.in princ.l.
meminiſſe.C.ad leg.iul.maie.⁊.l.
j.in princ.l. lege.xij.tabu.⁊.l.ſi.ff.
eo.tit.rō eſt:q꞉ p iſtud crimen in
perſonā ipſi⁹ principis vel ſui ſta
tus tranquillitatē machinatur vt
in.d.iurib⁹.⁊.l.maieſtatis.ff.eo.
tit.⁊ ideo in iſtis nō licet cōpone
re abſq; illius ſciētia ⁊ cōſenſu q̄
principaliter leſus reperitur: vt
d.l.meminiſſe.⁊.d.l.j.ff.eo.tit.⁊.l.
vnica.C.de raptu virg.§.pe.vbi
eſt inhibita cōcordia patri puel-
le rapte cum ipſo raptore. Aut ſu
mus in aliis criminib⁹ atrociori
b⁹ iſtis exceptis vt eſt crimē aſſa
ſinij:falſe monete:veneni: ꝓpina
tionis:homicidij:⁊ ſimiliū:⁊ tūc
aut plene conſtat de crimine:aut
nō cōſtat plene ſed adſūt pſum-
ptiōes vehemētes ⁊ incidiū vrgē

tia:pꝛio caſu nō licet iudici ad cō
poſitionē ipſam deuenire:ſed de
bet pſequi cauſaʒ vſq; ad fineʒ ⁊
certā ferre ſniam penaſq; a iure
ſtatutas imponere.l.cuʒ reis.⁊.l.
ſancim⁹.C.de pen.⁊.l.ſi.C.de cu-
3 ſto.reo.qd verū puto niſi. ¶ Iu
dex ex iuſtis ⁊ rōnabilib⁹ cauſis
ad aliud declarādū moueref:q꞉ ſi
aliq̄ iuſta cā vt eſt minoris etas
ignorātia:error:caſus fortuitus:
aut iuſt⁹ dolor vel alia ſimilis cā
animū iudicātis moueret ad mi
tigādū penas ⁊ iuris ſtatuti rigo
rē tūc ad cōpoſitionē iſtā deueni
re poſſet q̄ppe cū penas certas a
lege ſtatutas ex q̄litatib⁹ ⁊ rōni-
bus ⁊ cauſis ſupradictis minue-
re alleuiare vel in alterā ſpēm cō
mutare pōt etiā ſi feraſ ſententia:
⁊ hoc arbitriū ipſe iudex hʒ a le-
ge vt.ſ.lati⁹.dixim⁹ in ti.de exe-
cutio.ſen.q.vj.vt.l.reſpiciētuʒ.§.
delinquunt.⁊.l.aut facta.§.ſi.l.ſi
q̄s aliqd.§.inſtrumēta.⁊.l.abſen-
tē.§.ſi.ff.de pen.l.q̄d ergo.§.pe-
na grauior.ff.de his qui no.infa.
l.ab accuſatione.in prin.ff.ad ſe-
nat.conſul.turpil.videtex.valde
not.in.c.ſi.de trāſ.⁊ Spe.in titu.
de ꝑparat.iudicio.§.j.verſi.circa
iudicē.⁊ ver.ceterū.⁊ habetur.xc.
diſt.ſtudendū.⁊.v.q.ij.ſi ꝑmates.
4 ⁊ ibi.d.Arch.⁊ xxij.q.iiij.ſubdia-
conū.vbi de multiplici ꝯpoſitiōe
penaruʒ habetur mentio.⁊ cano
niſtas.in.d.c.ſi.de trāſac.⁊ in.c.ij
de pen.⁊ ibi Abb.ſecūdo vero ca
ſu quādo nō plene cōſtat de cul-
pa rei ⁊ tunc nulli dubium eſt ꝙ
fieri pōt cōpoſitio p iudicē ꝯcor-
data tñ parte leſa.⁊ ita intelligaſ
tex.in.d.c.ſi.de trāſac ⁊ l.d.c.ij.
de pen.⁊.v.q.ij.ſi primates.⁊.xc.
diſt.in.ſtudēdū.xxiij.q.v.circūce-

5 liones.⁊.xxij.q.iiij. innocēs † alſo
ſi fieret cōpoſitio ꝑte nō ↄcorda-
ta poſſet reclamare i iudicio ⁊ ꝓ
ſeq̄ iudiciū ↄ̄ ip̄z reū pro ſuo inter
eſſe.ita not.tenuit Salic.in.l.ſi ꝑ
fure.ff.de cōdi.fur.⁊ ē gl.not.⁊ibi
Bal.⁊ in.l.venia.in gl.fi.C.de in
ius vocā. dū tamē cōpoſitio ipſa
fiat aliqua rōnabili cauſa ⁊ cum
perſona honeſta que iſtud bene-
ficium mercatur cōſideratis etiā
criminū qualitatibus ⁊ facti cir-
cūſtantijs ⁊ his ſimilib9: vt in.d.
c.fi.in fi.de trāſac.⁊ habet in.c.ſi-
gnificaſti.de homicd.⁊ ꝑ Bart.
in.d.l.reſpiciendū.§.delinquūt.⁊
l.aut facta.⁊.l. ſi quis aliquid. §.
inſtrumēta.ff.de pen.⁊ Bar.in.l.
iij.§.diuus.⁊ in.l. ſi in rixa.ff.ad
leg.cor.de ſicar.⁊.l.q̄d ergo.§.pe
na grauior.ff.de his q̄ not. infa.
6 † Aut ſumus in minoribus deli-
ctis in quibus iudex hz mai9 ar-
bitriū:⁊ nō eſt dubiū qđ iudex po
teſt in illis qñcunq; deuenire ad
compoſitionē parte maxime con
cordata vt dñt Cano.in.d.c.fi.de
tranſ.⁊ in.d.c.ij.de pen.⁊ Archi.
in.d.cano.ſtudēdū.xc.diſt.⁊.v.q.
ij.ſi primates.⁊ per Spec. in titu.
de offi.om.iud.§.deſeruit.ver.et
generaliter.⁊ idem Spec.in titu.
de preparat.iud.§.j.ver.circa iu-
dicē.⁊ idem etiam in titu. de treu
ga ⁊ pac.per totū.vbi pleni9: vi-
de quib9 ſic ſupra concluſis non
ob.tex.in.c.j.⁊.ij.de collu.deteg.
vbi not.ꝙ licet partes ipſe.ſ.re9
⁊ accuſator iter ſe compoſuerint
⁊ concordauerint adeo quod cri-
men intentatū nō proſequerent
vlterius nihilominus iudex non
debebit deſiſtere quin ad vlterio
ra procedat vſq; ad finem; q2 ibi
fuit facta colluſio fraudulēta in
ter partes ipſas interueniēte pe-
cunia ⁊ ad effectum fraudandi iu
dicium ſiue fiſcū:ꝓpterea nō to-
leratur quin ea non obſtante ad
vlteriora in crimine procedat: et
hoc videt innuere tex.ibi in fi. in
ver.nō ex charitate.⁊ melius gl.
in ver.hoc declarat:qđ facta bo-
no zelo tolerari poteſt. per tex.in
dicto.c.fina.de tranſac.⁊.v.q.ij.ſi
primatus.⁊.xc. diſt. ſtudendum.
vide Abba.⁊ Jo.de imo.in.d.c.j.
⁊.ij.de collu.deteg.⁊ in.d.c.fin.de
de tranſac.⁊ Spec.in.d.ti. de off.
om.iud.d.§.deſeruit.§.⁊ genera
liter.⁊ ꝑ do.feli.in rub.de treug.
⁊ pac.⁊ per Joā.and.in addi.ad
Specu.in tit. de ꝑpara.iudi.§.j.
ver.ſed quid ſi eſt iam in cauſa cō
cluſum ⁊c.vbi allegat multas cō
cordantias ⁊ doctrinas doct. ad
hoc vide Bar.in.l.cōgruit.ff.de
offi.preſid.in fi.⁊ Bal.in.d.l.trā
ſigere.C.de tranſac.⁊ idē Bal.in
l.venia.in fi.C.de in ius vocan.⁊
Ang.in aut. vt litig.iurent.§.fi.
Bal.in.l.extimauerunt.ff.ſi cer.
pet.⁊ in.l.ex ſtipulatiōe.C.de ſen
ten.⁊ interlo. om. iudi.⁊ videas
etiam licet confuſe loquatur in
hac materia dñm Parid.de pu.
ſuo trac.ſind. in. c.cōpoſitio fol.
xl.⁊ Barto.in.l.iſ qui reus.ff.de
publi.iudi.⁊ Panor.⁊ canoniſt.
in.d.c.fi.de tranſac.⁊.c.ij.de pen.
cum ſimilibus.

Summarium.

1 Reus componens cum cu-
ria vel fiſco cum conſenſu partis
dicatur fateri delictum.
2 Cōpoſitio qualr fit tute faciēda.
3 Compoſitio priuata poteſt ſola
parte contenta fieri:⁊ an talem
procurans compoſitionem dica
tur fateri delictum.

1 QUarto quero † an
ꝑ cōpoſitionē factā
cū curia vel fiſco in
teruenicte cōſenſu
ptis leſe re⁹ cēſeaꝛ
fateri delictum: ita
qđ incurrat infamiā ſaltim facti.
Reſpō. aut cōpoſitio ipa fit mere
cū ꝓ̄ſide vel iudice pro publi-
co intereſſe ꝛ ſꝫm illā formaꝫ tra
ditam. ſ. q. ſ. ſ. ad effectum euitan
di incōmoda litis ꝛ redimēdi ve
xationes iudicij ꝛ nullā incurrit
infamiā iſto caſu nec iuris nec fa
cti. qꝛ per illa verba nunꝗ̄ videꝛ
fateri delictum ſecundū qđ dicit
Bar. in. l. infamē. ff. de pub. iudi.
ꝛ in. l. iuſiurandū ꝛ ad pecunias.
§. ait pretor. ff. de iur. iu. vide etiam
Barto. in. l. ſi reus paratus. ff. de
procura. vbi tradit iſtam ſcautelā
quando fit iſta oblatio per com-
poſitionem cuꝫ curia: vide Bal.
in. d. l. ſi reus parat⁹: ꝛ in. l. ſi ſer-
uum. §. nūc videam⁹. ff. de verb.
obli. ꝛ Bar. i. l. quoniā intelligiꝛ
ff. de his q̄ not. infam. ¶ Aut cō-
poſitio iſta fit ad effectum euitan
di penaꝫ criminis ꝛ hoc exprimi-
tur in cōpoſitione ꝛ iſto caſu nul
li dubium eſt quod Reus per iſta
verba cenſeꝛ fateri delictū: quia
videtur timere penā ſibi inferri
quā nemo timere debet niſi ille
qui eſt peccator ꝛ i culpa vt not.
in. l. ſ. in princ. ff. de iuſti. ꝛ iu. ꝛ ꝑ
cōſequens iſto caſu euitare non
poterit aliquam infamie notam
ſaltim facti per quā grauaꝛ eius
opinio apud graues et honeſtos
viros. vide Bar. in. d. l. infamē. ꝛ
2 d. l. quoniā. ¶ † Et ideo ſit bene
cautus Aduocatus vel Procura
tor qui ꝓ ſ clientulū ſuum incar-
ceratuꝫ vel ſub fideiuſſore ob no- 6
xium qui cupit per cōpoſitiones
iſtam a curia ꝛ illius moleſtijs li
berari vt bene forment dictam
cōpoſitionē ꝛ aduertant diligen
ter ad rationem ſiue cauſam com
poſitionis que exprimitur vt nul
laꝫ faciāt mētionē de pena neq̄
de crimine ſaltim diſpoſitiue: ſed
ſolū aſſertiue ꝛ ſub gn̄alib⁹ v̄bis
dicendo qꝛ Ticius reꝑitur incar
ceratus ſiue inquiſit⁹ ꝛ ſub fide
iuſſore detentus pro tali aſſerto
crimine. ſ. furti: homicidij: vulne-
rjs inſultus ꝛ ſimilium: vt dicit
perpetrati in perſonam vel in bo
nis Sempronij vt dicunt ꝙ tamē
eſſe verum per dictum ticium ex
preſſe negatur nihilomin⁹: qꝛ di
ctus ticius eſt pro ſuis negocijs
grauiter occupat⁹ vel eſt de pro-
ximo receſſur⁹ ad longinquas par
tes ibi diu moraturus vel eſt de-
bilis infirmus pauper: aut aliam
ſimilē iuſtā cauſam exprimere id
circo cupiēs reb⁹ ſuis quiete va-
care et ab hmōi moleſtijs: crimi-
nalis curie ꝛ actis iudicialib⁹ li-
berari ad infraſcriptam compo-
ſitionē deuenit cū Magnifico et
excellentiſſ. viro Do. R. ꝓ̄ſide
Pretore vel iudice vt ſolueret cē
tum fiſco ꝛ liberetur ab omni in-
q̄ſitione ꝛ proceſſu p̄ſentis cauſe
vide Bar. in. d. l. ſi reus paratus
ꝛ. d. l. infamem. ꝛ. l. qm̄ et Specu.
in tit. de offic. om. iud. §. xi. ver. ꝛ
generaliter. ꝛ in tit. de ꝑparat. iu-
dicio. ver. circa iudicem ꝛ in titu.
de teſte. §. xi. verſi. fin. vbi dicit ꝙ
iudex ſi viderit expedire ꝯcordiā
poterit qn̄ꝗ̄ partes terrere vt de
ueniaꝛ ad cōpoſitionē. vide text.
in. c. fi. de trāſac. ꝛ in. c. ij. de pen.
ꝛ. xvij. qō. iiij. qui ſub diaconum.
¶ † Aut non loquimur de cōpo-

ſitione priuata que fit ſolum cuȝ partepaciſcendo cū illa:⁊ ſi compoſitio iſta fiat ſuper crimine famoſo ⁊ reus incurrit infamiā: qꝛ per hoc videtur fateri delictū: et iſte eſt caſus in.d.l.quoniā.ff. de his qui not infa.et.l.athletas.§. fi.eo.tit.⁊ ibi Bart.hoc tamen limitandū puto qn̄ iſta concordia fieret priuatim ⁊ extra iudicium ignorante iudice et curia: ſed ſi fieret in iudicio mediante iudice poſtq̄ preceſſerat prior cōpoſitio cū curia ⁊ fieret ad effectū eximendi reū ab ipſis vexationib⁹ ⁊ moleſtijs iudicialib⁹ nō crederē qḋ iſto caſu reus incideret in aliquā infamiā p ea q.ſ.diximus in precedēti mēbro.vide Bart.in.d.l.ſi reus paratus.⁊ in.d.l.infamē.

Summarium.

1 Cōpoſitio facta cū fiſco vel curia cum cōſenſu partis offenſe an ſit valida.

2 Pars nō ꝯſentiēs ꝯpoſitioni nō impeditur iudiciū proſequi.

3 Cōpoſitio p curiā aut fiſcum ptibus abſentib⁹ facta an ſit valida.

1 Quinto q̄ro an valeat cōpoſitio facta cuȝ fiſco vel curia ſine ꝯſenſu partis offenſe? Rn̄. aut nos loq̄mur de intereſſe fiſci quo ad penam criminis:⁊ iſto reſpectu vȝ ꝯpoſitio:qꝛ ſemel cū fiſco cōcordatū fuit ſatiſfactū:⁊ ideo nō poterit iſto reſpectu amplius moleſtari. arg.l. trāſigere.C.de trāſac.⁊.l.iiij.§.ait pretor.ff.de re iud.ea maxime rōne:qꝛ cōpoſitio ipſa et pecunie q̄ ſoluuntur fiſco mediante cōpoſitione ſuccedunt loco pene:vt.l. ſi donate.§.j.ff.de dona.inter vir.⁊ vxo.⁊ dicemus infra.q.ſequē.aut loquimur reſpectu partis et ſui

2 intereſſe ⁊ ex quo pars huic non cōſenſit nō p̄iudicat ſibi quo ad ſuū intereſſe:⁊ poterit proſeq iu-

3 dicium cōtra ipſum ſicut econtra quādo compoſitio fit cū parte extraiudicialiter abſente iudice per quam non preiudicatur fiſco.l.quoniā.ff.de his qui not.in fa.⁊ no.in.l.trāſigere.C.de tranſac.⁊ ibi Bar.eodem modo non dȝ p̄iudicare pti qn̄ fuit facta cuȝ ſola curia arg.l.fallaciter.⁊.l.ſeq. C.de abolitio.⁊ iō iſto caſu pars poterit pſequi iudicium ratione ſui intereſſe: ſed reus tutus erit quo ad penam per ea que.ſ.diximus.ſi vo facta fuerit cuȝ vtroq; ſcȝ fiſco ⁊ parte ⁊ tunc tutus erit in omnibus:vt.l.ſ.C.de abolit.

Summarium.

1 Cōpoſitiōe ſemel i curia facta an poterit iudex nouis indicijs ſupuenientib⁹ iq̄ſitiōes facere

2 Compoſitio cum fiſco loco pene ſuccedit.

1 Sexto q̄ro poſtq̄ re⁹ fecit cōpoſitionē cuȝ curia an iudex poterit poſtea ſi forſan ſupuenerit noua indicia ſuper eodē crimine ȝ ipȝ inquirere. Rn̄d.in hoc caſu repetēda eſt diſtinctio quā ſupra in proxima. q. poſui qḋ aut pars ⁊ fiſcus ſimul cōcordati fuerūt:⁊ nō poterit amplius nec curia nec priuat⁹ ſup dicto crimine pcedere.d.l.j.⁊.l.fallaciter.C.de abolit.⁊ per Bal.in d.l.tranſigere.qꝛ compoſitio ⁊ illi⁹ ſolutio facta fiſco ſuccedit loco pene.l.ſi donate.§.j.ff.de doſi. inter vi.⁊ vxo.idē tenet do.Pa. de put.i trac.ſindic.in.c.an facta compoſitione.fo.xlj.in.ij.col.aut

alter iſto proſtitaxat fuit cõcordat⁹ ⁊ ille qui fuit extra concordiã nõ impedit quo minus iudiciũ ꝓſequat ſaltim ꝑ ſuo intereſſe: vt. ſ. prime dictũ eſt argu. d. l. fallaciter. in pnc. ❡ †Sed cõtra pdicta oppono de. l. ſicut. §. hiſdez. ff. de accu. ⁊. l. fallaciter. C. de abol. vbi ſemel abolita accuſatione vel inquiſitione ſi poſtea noua ſupneneri nt indicia nõ impedit iudex quo minus poſſit de nouo cõtra dictum reũ compoſitũ ꝓcedere: ⁊ eſt glo. no. in. l. ſi quis adulteri. in fi. C. de adul. vbi ille qui ſemel abſolutus fuit ab inquiſitione et ꝓceſſu ſiue ab obſeruatione iudicij nõ eſt tutus quo minus ſi poſt ea ſupuenerint noua indicia curia nõ poſſit iterũ cõtra ipm ꝓcedere de quo late diximus. ſ. in tit. de abſo. innoc. q. ij. ſolu. iura illa ꝓcedunt qñ eſt facta abolitio criminis gratuita: vel qñ re⁹ purganit indicia ꝑ torturã: et ſic qñ fiſcus nihil cõſecutus fuit ꝑ pena vel loco pene: nos aũt loquimur in caſu in quo facta fuit compoſi-
2 tio ⁊ ſoluta pecunia fiſco que loco pene ſuccedit: vt. d. l. ſi donatꝰ. §. fi. ff. de dona. inter vir. ⁊ vxo. ⁊. l. ſenat⁹. §. ſi quis delatorẽ. ⁊. §. ſeq. ff. de iur. fiſ. ⁊ hoc quo ad intereſſe publicum: ⁊ fiſci quo autẽ ad intereſſe priuatũ nõ putarem iſtũ etiã effectũ qui ꝯpoſuit niſi quatenus cũ parte cõcordauerit de eo qđ ſua intereſt ⁊ quatenus concernit intereſſe priuatũ: vt. ſ. prime diximus vide Bar. i. d. l. ſicut. §. hiſdẽ. ❡ Item oppo. de. l. f. ⁊. l. fallaciter. C. d aboli. vbi diſtinguit aut abolitio ꝓceſſus fuit impetrata a pſide vl pretore aut a principe. primo caſu non tollit quo minus iterũ poſſit ex principis reſcripto ſuper eodẽ crimine ꝓcedi: ſecundo aũt caſu qñ a principe obtinuit abolitionẽ erit tutus ꝑpetuo. ſol. ibi loquit in ſimplici abolitiõe gratuita q̃ gratis fuit obtẽta: hic vero in ꝯpoſitiõe q̃ fit ex cauſa oneroſa: ⁊ ideo non eſt bona conſequentia de vno ad aliũ ex quo ſunt diuerſa. l. fi. C. de codicil. et. l. j. C. de impo. lucrat. deſcrip. lib. xij.

❡ De fideiuſſoribus reorum.

❡ Summarium.

1 Fideiuſſio qñ fit in actib⁹ iudiciarijs neceſſaria.
2 Reus ꝑ quibus criminib⁹ poſſit fideiuſſoribus relaxari.
3 Iudex nolens reũ fideiuſſoribus idoneis relaxare põt corã ſindicatu conueniri actiõe iniuriarũ.
4 Fideiuſſor rei debet eſſe idone⁹.
5 Mulier honeſta fideiuſſorẽ hñs non debet in leuiorib⁹ cauſis detineri: ſec⁹ i mulierib⁹ ihoneſtis.
6 Reus corporalr puniendus non debet fideiuſſoribus relaxari.
7 Fideiuſſor nõ põt ſe ad penã corporalem pro reo exponere.
8 Pene corpalis inflictio multarũ circũſtãtiax exigit ꝯſiderationẽ.
9 Fideiuſſor an pro reo arbitrarie puniendo ſit admittendus.
10 Reus in defectum pecunie pene corporali adiudicandus an poterit fideiuſſoribus relaxari.
11 Pena arbitraria tria ꝓſupponit conſideranda.
12 Diues ⁊ pecunioſus de crimine ſuſpect⁹ ⁊ in iudiciũ deduct⁹ an ſub obligatiõe propria ſub pena pecuniaria debeat relaxari.
13 Iudex circa reorum cuſtodiaz et detentionis modũ dicitur habere magnum a lege arbitrium.

Diues

14 Diues ⁊ nobilis perſona pro cri
mine etiam capitali detentus an
ad eius petitionem ſit mite et in
loco honeſto detinendus.
15 Ignorātia potius preſumitur ꝙ̄
culpa.
16 Carceratorū detinendi modus
iudicis diſcretiōi dr̄ eē ꝯmiſſus.

Supra proxime vidi
mus de compoſitio
nibus penarum pri
mam ſpeciem rela-
xatiōis reorū qn̄ de
crimine nōduz ple
1 ne ꝯſtat. † vidēdū eſt mō de alia
ſpecie relaxatiōis q̄ fit dū crimē
eſt dubiū ⁊ iudex eſt in actu inue-
ſtigādi veritatem q̄ fieri ſolet me
diate fideiuſſore preſtito ꝑ reū de
ſe repreſentando toties quoties
fuerit requiſit⁹ vel de nō recedē-
do ex certo loco ſine iudicis licē-
tia ſicut de nō exeūdo de ciuitate
oppido: caſtro: aut palatio preto
ris: ⁊ de ſoluēdo penā. ¶ † Uidea
mus nūc ꝑ quibus delictis ſit re
laxandus reus ſub cautione pre-
dicta. ⁊ dic aut ſumus in crimini
bus in quibus venit imponenda
dūtaxat pena pecuniaria quo ca
ſu aut reus fuit confeſſus vel ple
ne conuict⁹ ⁊ nō debet relaxari:
ſed detineri donec ſoluat penā. l.
ſi ꝯfeſſus. ff. de cuſto. reo. aut non
fuit confeſſus neq̄ cōuictus ⁊ de
bet relaxari preſtita idonea cau-
tione de ſe rep̄ſentādo vel de nō
recedendo ex certo loco: vt dicit
Bart. in. d. l. j. ff. de cuſto. reo. vbi
poſt Jac. de arena declarat iſtuz
arti. reducendo ad practicam. ꝑ
quo facit tex. in. l. fi. C. eo. ti. ⁊. l. j. ⁊
l. ſi quis. ff. eo. ti. in quibus iurib⁹
in effectu diſponit quod i crimi-
nib⁹ illis in qb⁹ venit imponēda
pena pecuniaria reus dz preſtito
idoneo fideiuſſore: relaxari. ⁊ nō
ē q: pena ipſa pariformiter ſatiſ-
fieri pōt fiſco ꝑ fideiuſſorē ſicut ꝑ
ipz ⁊ principalē. arg. l. deniq̄. ⁊. l.
3 ſeq. ff. de iu. fiſ. ¶ † Quinimo ſi iu
dex vellet retinere cū q̄ eſt parat⁹
p̄ſtare idoneū fideiuſſorē poſſet
agi ꝯ ipm in ſindicatu actionem in
iuriarum: vt no. Bart. in. l. ſi vero ꝑ
cōdemnatione. §. j. ff. qui ſatiſda.
4 cogan. ¶ † Fallit regula iſta qn̄
reus nō haberet fideiuſſorē ido-
neum: q: tūc detineri poterit ſm
Bar. i. d. l. j. ff. d cuſto. reo. ⁊. i. d. l.
5 ſi vero. §. j. ¶ † Mulier aūt hone-
ſta in cauſis criminalib⁹ ſi crimē
ſit leue vel de nō atrociorib⁹ non
debet pſonaliter detineri neq̄ in
carcerari: ſed fideiuſſoribus rela
xari ſi habeat facultatem fideiu-
bēdi: ſi vero nō haberet fideiuſſo
rē ſimiliter nō detinetur: ſed ſtat
ſue iuratorie cautioni relaxatur.
ſi aūt crimen eſſet de atrociorib⁹
tunc non incarceratur apud vi-
ros: ſz intruditur in monaſteriū
vel aſſiſteriū cuſtodiēda vl' apud
honeſtas matronas cōſeruatur.
ita dicit tex. no. i aut. vt nulli iud.
§. neceſſarium. ver. ſi vero crimē
tranſlata in aut. nouo iure. C. de
cuſto. reo. hoc tamen intellige de
mulieribus honeſtis ⁊ que hone
ſtam vitam agunt. mulieres vero
inpudice ⁊ inhoneſte non habēt
iſtud priuilegiū. ita dicit Bart.
i. d. aut. vt nulli iudi. d. §. neceſſa
riuz. vide Bald. ⁊ doc. in. d. aut.
6 nouo iure. ¶ † Quando vero cri-
mē eſt atrox vel eſt tale de quo ve
nit imponenda pena corporalis
ſiue corporis afflictiua: iſto caſu
nō dz reus regulariter fideiuſſo
rib⁹ relaxari. ſed perſonaliter de

tineri:rō eſt ne eludatur iudiciuȝ ſi poſtq̄ repertus fuiſſet culpabilis fugam arriperet indiciuȝ cluderet quoniā huic pene corporali nō pōt p aliū quā p ipſum ſatiſfieri etiā ſi reum principalē ſatiſſieri etiaȝ ſi fideiuſſor expſſe ſe obligaſſet ad penam corporalē ꝛ diceret velle ſubire penā in corpore ſuo in euē tū in quem delatus curie reperi-

7 retur culpabilis non pōt.†q2 nemo eſt dñs membrorum ſuorum. l.liber homo.ꝛ ibi bar.ff. ad leg. aquil.ꝛ vide Bar.in.d.l.ſ.ff.d cuſto.reo.ꝛ vid.xxiij.q.v.de occidēdis ꝛ.c.ſi non licet.ꝛ.c:cū homo.

8 †in q̄bus quidem iuribus habeť quod quādo ſumus in huiuſmodi criminibus in quibus venit inferēda pena corporalis ſit diſtinctio pſonar p modo facultatū: dignitatis:honoris:criminiſ qualitate innocentia rei ꝛ ſimilib9 ſꝫ qd dicit tex.i.d.l.ij.ff.de cuſt.reo.ꝛ ſꝫ iſta iudex arbitrabiť an re9 ſit detinēdus in carcerib9 vel in palatio, militibus cuſtodiēdus vel fideiuſſoribus committend9 qui erunt fideiuſſores nō de repreſentādo:ſed de ſiſtendo in certo loco ꝛ non recedēdo ab illo aut in vinculis coijciēdus ſm quod declarat Bar.dictū illud Jac. de arc. in.d.l.ſ.in.ij.colum.ꝛ ſic iudex ſꝫ qualitates ꝛ conditiōes iſtas arbitrabitur modum detentionis ipſius rei ſꝫ quod cōſiderat iuriſ

9 conſultus in.d.l.ſ. ¶†Aut ſum9 in crimine ex quo venit imponēda pena arbitraria ꝛ iſto caſu an reus ſit fideiuſſoribus relaxand9 vel non.Bar.in.d.l.ij.ff.de cuſto. reo.dicit qd aut delictū eſt adeo turpe qd veriſimile eſt iudicē impoſiturum penam corporalem:et indicatur ſicut de pena corporali ſimpliciter.ꝛ ideo nō erit fideiuſſoribus relaxād9.d.l.ſ.ff.d cuſto. reo.aut veriſimile eſt iudicem arbitrari debere penā eſſe pecuniariam ꝛ poterit relaxari.d.l. ſi vero pro ꝯdemnatiōe.§.ſ.ff. q̄ ſatiſ. cog.q2 iſto caſu iudicať de eo ſicut de crimine pro quo venit imponēda pena pecuniaria ſimpliciter.d.l.ſi vero.ꝛ vide Bar.l.d. l.ſ.ff.de cuſto.reo.qui tñ nō ita di

10 ſtincte loquitur. ¶†Sed querit quid ſi in defectuȝ pene pecuniarie veniret imponēda corporalis an tūc poterit ſub fideiuſſoribus relaxari.ꝛ ꝯcludit quod nō regulariter:deinde dat modū ꝛ cautelaȝ qūo poſſit relaxari vide ibi p eū.¶Bal.aūt in.d.l.null9.C.de exhib.re.aliter diſtiguit ꝛ clari9 ac copioſius dicens.:Quod aut ſumus i crimine ex quo venit imponenda pena ordinaria aut extraordinaria ꝛ arbitraria. Prio caſu quādo ordinaria ꝛ determinata aut eſt pena corporalis aut pecuniaria:ſi corporalis nō erit fideiuſſoribus relaxandus imo detinēdus ꝛ cuſtodiēd9 in carcerē.d.l.null9.in fi.ꝛ.l.ſi quis in ea. C.de cuſto.reo.ꝛ.l.ij.ff.e.ti. qn̄ aūt eſſet cōfeſſus delictū aut legitime conuictus:non ſolum eſt detinēdus:ſed ēt in vinculis coniiciēd9 ꝛ ſupponēdus donec ferať ſnīa ꝛ mādetur executioni.d.l. null9. in princip.ꝛ.l.ſi confeſſus. ff.eo. tit. ideo tunc nō eſt fideiuſſoribus relaxād9.q2 fugiēdo poſſet illudere penā ꝛ iudicem ſimul qm̄ non eſt in ptāte fideiuſſoris ſoluere iudicatū.ita dicit Bal.ꝛ in.d.l.nullus.Si autē eſt imponenda pena pecuniaria:aut re9 eſt ꝯfeſſus de

lictum aut conuictus: et similiter nõ eſt relaxandus: ſed detinend⁹ et ꝯfeſtim cõdẽnandus. d.l.j. et fi. C. de cuſto. reo. et l. ſi confeſſus. ff. eo. tit. Aut non ꝯfitetur ſed negat et dꝫ fideiuſſorib⁹ dimitti: qui debent promittere de repreſentãdo illũ et de ſoluendo penã delicti ꝑ quo detinetur: vt. d.l.j. ff. de cuſto. reo. et ex hoc nota ꝙ Bal. vult ꝙ ille tex. in. d.l.j. ff. de cuſt. reo. intelligat̃ etiã de fideiuſſore ꝓſtito de ſe repſentãdo et ſoluẽdo penã: licet Bar. ibi dicat ꝙ lex illa dꝫ intelligi de fideiuſſore preſtito de non ſeparando ſe nec recedẽdo de certo loco: que intelligentia Bart. mihi videtur ꝙ nimis reſtringat tex. Et ideo mihi magis placet intellectus Bald. vel dic quod ſ intelligit̃ de vtroꝗ ex quo tex. ſimpliciter loquitur nec magis ſe reſtringit ad vnam ſpeciem fideiuſſoris q̃ʒ ad alteram imo ſm declarationeʒ glo. in ver. fideiuſſorib⁹ vꝫ intelligere potius de fideiuſſore repſentando ſm quod ipſa exẽplificat. ſ. quãdo crimẽ eſſet leue: ſedꝫ pro leui crimine regulariter venit imponenda pena pecuniaria: ideo fit relaxatio ſub fideiuſſore de repreſentando: vt. l. fi. C. de exhib. re. et l.j. ff. de cuſt. reo. nimis enim dunm eſſe vꝫ ꝙ ꝗs detineat̃ i palatio vel in alio loco ex ꝙ recedere nõ poſſit pro tam leui crimine: qꝛ videret̃ detineri in carceribus ex quo locus ille pro carcere habet: vt not. Ange. i. l. ij. C. de exhi. re. et Paris de put. in tra. ſindi. in. c. an ptãs qui aliquẽ tenebat arreſtatũ fol. xxix. in materia carcerationis. vide gl. in. d.l.j. ff. de cuſto. reo. in ver. vel ſibi ꝗ hoc idem tenet. Et clarius hoc ſentire videt̃ ꝙ tex. loquat̃ de fideiuſſore de repreſentãdo dũ allegat tex. in l. cũ clericis. §. ſ. et §. ipſi vero. C. de epiſ. et cle. qui tex. ꝓprie loquit̃ de fideiuſſore de repreſentãdo et ſtando iuri et iudicatũ ſoluendo ſub certa pena ſi recte inſpiciatur.

11 ¶ † Tertio vero caſu qñ ſumus in pena arbitraria et iſto caſu dicit Bal. cõſiderãdã eſſe criminis q̃litatẽ loci cõſuetudinẽ et ꝯditionẽ ꝑſone. l. q̃d ergo. §. pena grauior. ff. de his q̃ no. infa. vñ ſi veriſimile eſt qꝺ pena ſit corporalis idẽ iudicat̃ quod de ordinaria corporali: ſi vero ꝯſiderat̃ qꝺ ſit pecuniaria idem ſeruatur qꝺ in pecuniaria

12 ordinaria. ¶ † Poſt predicta quero et not. bene hanc. q. que ſepius occurrit in facto. quidam nobilis vir et magne cõditionis aut diuitijs copioſiſſimus imputatur de crimine aliquo ex quo de iure cõi vel ex forma ſtatutoꝝ venit imponenda pena corporalis citat⁹ ꝯparet examinatus negat: iudex vult ipſum detinere donec perficiatur ꝓceſſus et purgent̃ indicia. iſte replicat dicẽdo qꝺ eſt parat⁹ ſeipm obligare de ſe repſentãdo toties quoties &c. ſub pena mille duc. &c. et de ſtando iuri et parendo iudicato: vel dicit ꝙ vult preſtare idoneam cautionem de ſe repreſentãdo vt ſupra: queritur an iudex poterit illum relaxare ſub tali fideiuſſiõe vel ꝓpria obligatione: et videt̃ dicendũ ꝙ non: qꝛ cũ ſit pena corporalis poſſet illud indicium vt ſupra ꝑxime diximus: et not. in d.l. ij. C. de cuſto. reo. et l. fi. C. de requir. re. ¶ Cõtrariũ tñ dictuꝫ eſt: et iſta eſt veritas qꝺ iudex ꝑ criminis qualitate et magne ꝑſone cõditione pro dignitate vel innocẽ-

tia poterit arbitrio ſuo detentio- nē ipſam moderari: & dictū nobi lē dimittere aut ſub ꝓpria iurato ria aut ſub fideiuſſoris obligatio ne de ſe repñſentādo vel de nō diſ- cedēdo ex certo loco ſm qđ notat
13 Bar. i. d. l. j. ff. d cuſto. reo. ¶ † Cō cludēdum eſt igiť qđ iudex circa cuſtodiā reoꝝ & modū detētiōis ipſoꝝ habet magnū arbitriū a le- ge vt dicit iuriſcōſult9 in. d. l. j. ff. de cuſto. reo. dū dicit qđ de cuſto- dia reoꝝ ꝓcōſul. exiſtimare ſolet an in carcerē ſit recipiēda vel mi- litib9 tradēda au fideiuſſorib9 cō mittenda vel ſibi qđ eſt quādo fi- dei ꝓprie obligationis ipſius rei iudex ſtare intendit qđ facere po teſt vt dixi propter arbitriū qđ hʒ a lege. & hoc fit aut ex criminis le- uitate aut pſone nobilitate digni tate vel grauitate ſeu pp ampliſſi ſimas facultates qb9 cōiecturis veriſiľe eē vř ipm reū nō fugiturū nec iudiciū deluſurū. vt. d. l. j. & l. nō oēs. §. a barbaris. ff. đ re mili. & l. cū clericis. §. j. & §. ſe. C. de epi. & cle. & p Bal. & Ang. in. d. l. iſ. C. đ exhib. re. ¶ Iuxta pdicta ſucceſſi
14 ue † q̄ro qđ ſi iſte nobilis vel ditiſ ſim9 vt ſupra fuerit delat9 de cri- mine graui ex q̄ venit iponēda pe na mortis nō tñ ē de atrociorib9: & dicat nolle incarcerari: ſed ha- bere palatium vel vnam camerā in ipſo palatio loco carceris & ibi p milites cuſtodri vel pſtare ido- neas cautiōes de nō diſcedēdo ex loco pdicto donec fuerit ꝯplet9 p ceſſus: an iudex poterit ſine ſcru- pulo iuſtitie illi ꝯplacere. & breui ter dic qđ iſtud remittiť arbitrio iudicis q̄ bene conſiderare debet criminis q̄litatē pſone ꝯditionē illius innocentiam vel culpam q̄ cōiecturari poſſunt ex qualitate indiciorum. ſi eniʒ viderit indicia eſſe leuia vel procedere a maliuo lis & ſuſpectis pſonis poterit con iecturari potius pro innocentia q̄ꝫ pro crimine ipſius detenti & ꝓ pterea iſto caſu poterit retinere ī palatio vel in aliqua camera cuʒ cautione vel cuſtodia militum. et hoc eſt quod dicit text. in. d. l. ſ. vel pro innocentia perſone. & ibi glo.
15 † quia potius preſumendū eſt ꝓ eius innocentia quam pro culpa. quia de bono viro bonum preſu- mendum eſt. l. nō omnes. §. a bar baris. ff. de re milit. & per Bar. in l. ſi cui. §. hiſdem. ff. de accu. & per Abb. & cano. l. c. afferte. đ pſump. ſi vero delat9 ſit magis ſuſpectus de crimine vel quia indicia gra- uius ſtringunt contra ipſum vel q2 alias cōmiſerit ſiľe delictum & ſimilia & tūc nō debebit ipʒ extra publicos carceres detinere ſʒ qđ concludit Barto. & doct. in. d. l. j.
16 ¶ † Pro quo facit. l. diu9. la. ſ. ff. eo. ti. & l. ſ. §. ſiquis in ea. l. ſi. C. eo. ti. in quibus omnibus iurib9 cō- mittiť iudici cuſtodiēdi mod9 ſʒ criminis qualitatem cuius arbi- triū in his plurimū verſať queād modū in exiſtentia & grauitate in dicioꝝ ad torturā vt. l. ſ. in pnc. ff. de q̄ſti. & p Bar. in l. ſi. ff. eo. tit. et diximus ſupra li. iiij. in princ. & l. teſtiū. §. tu magis. ff. de teſtib.

¶ De fuga incarcerati.

¶ Summarium.

1 Fuga incarceratorum dupli citer conſideratur.
2 Fuga q̄ fit ante incarcerationem an criminis probationē inducat.
3 Fuga crioſi maleficiū reputať.
4 Fuga quandoq; ſemiplenā facit probationem.

5 Fuga criminoſi magnam preſumptionem inducit.
6 Fuga an poſſit dici delictū.
7 Fuga vnius an alterius criminis probationem inducat.
8 Fuga qñq; nihil operatur.
9 Fuga officialis tempore ſindicatus fugientis quid inducat.
10 Fuga qñq; plenam inducit probationem.
11 Fuga receptatoris fugitiuum qd operetur.
12 Carceris fractio cū fuga pleniſſimam facit probationem.
13 Fugiēs aīo reuertendi ⁊ ſponte rediens an probationeꝫ augeat.
14 Fugiēs ⁊ cito ſponte reuertēs nō dicitur fugitiuus.
15 Latitās i domo an dicat̃ fugitiuꝰ
16 Jura pmittūt quēcūq; modū etiā illicitū in redēptionē ſanguinis.
17 Metus excuſat fugientem.
18 Fugiēs pſentiā iudicis crudelis an excuſetur a fuga.
19 Judicis crudelitas an mali preſumptionem inducat.
20 Fugiens ad ſuperiorē an dicatur fugitiuus.
21 Fugiēs a carcere vel cuſtodia habetur pro confeſſo.
22 Arreſtatus fugiens an pro confeſſo habeatur.
23 Fugitiui an ⁊ qualiter ſint ad ſententiā citandi.
Fugiēs a carceribꝰ multis caſibꝰ excuſatur.
24 Fuga incarcerati an poſſit cōtra poteſtatē vel iudicē probare.
25 Oſtiū carceris apertū inueniēs an impune poſſit exire.
26 Fugiēs a carcere de cuſtodis licētia non tenetur ſed ipſe cuſtos.
27 Fugiēs a carcere priuato an pro cōfeſſo habeatur.
28 Carceres publici vel priuati qui dicantur ⁊ an differāt.
29 Latitās an dicatur fugere.
30 Mulier fugiens a carcere cauſa libidinis cuſtōdie nō hr̃ p̄ ꝯfeſſa.
31 Famulus fugiēs a domo dñi ipſū mit̃ reꝰ rex tpe ſue fuge amiſſaꝝ.
32 Debitor an ipune poſſit aufugere

Nunc vidēdū eſt de fuga eoꝝ ⁊ in iſto titulo nigrū erit gñalꝰ rubro iuxta notata per Docto. in rub. ff. ſol. ma. nā i pceſſu tractabit̃ de fuga carceratoꝝ ⁊ illoꝝ quoq; q nōdū fuerūt incarcerati.

1 ¶ †Et quāuis plures ſint fugaruꝫ ſpecies de illa tñ reoꝝ fuga q criminis occaſione fugerūt hic tractandum erit ⁊ iſta eſt duplex: quedam que fit ante incarcerationē quedam vero q fit poſtq̄ quis eſt intruſus ex ipſis carceribus. Videamꝰ primo de illa q fit anteq̄ quis ſit incluſus in carcerem: ⁊ p faciliori doctrina figurabo caſuꝫ.

2 ¶ †Quero primo an fuga que fit ante incarcerationē faciat probationē criminis aduerſus fugiētē ticiꝰ reperit̃ occiſus nocte ignorat̃ qs illū occiderit ⁊ q fuerit eiꝰ ſocij aut fautores. Meuius ⁊ Sempronius poſtq̄ dictū homicidiū factū eſſe dr̄ a ciuitate fugā arripuerūt ⁊ neſcit̃ ex qua cauſa queritur an ipſa fuga pbet illos eſſe iſtius criminis reos ⁊ ſi nō pbat̃ plene an ſaltim ex dicta fuga ſemiplena pbatio oriat̃. ¶ Reſpō. dixerūt qdā qđ ex fuga hmōi indu
3 cit̃ plena pbatio † ex quo fuga ipſa ē maleficiū. l. deſertorē. §. deſertor. ff. de re milit. ⁊ l. quis ſit fugitiuus. §. apud labeonē. ff. de edil. edic. ⁊ l. i pubenibus. ff. de ſuſpec. tuto. ⁊ ibi Bar. ⁊ idē Bar. in. d. l.

4 deſertorē.§.j.¶†Quidā alij dixerūt qd ex fuga nō iducit plēa ſed tm̄ ſemiplena ꝓbatio: vt eſt gl.i.l. admonēdi.ff.de iu.iur.ꝛ gl.i.l. bone fidei.C.eo.ti.c.fi.de ſucceſſ. ab īteſt.ꝛ.c fi.de iu.iur.ꝛ ibi p cano.
5 ¶†Quidam alij dixerūt qd fuga de ꝑ ſe i cauſis criminalib⁹ nullā facit ꝓbationē plenam neq3 ſemi plenā: ſ3 ſolū quidā ſuſpitiōe: ita qd fuga ſola ñ facit idiciū ad torturā.ꝛ adducūt tex.i.l.vnica.C.d rap.virg.vbi d3 q ꝯ raptores fugiētes ſi poſtea capti fuerint poſt legitimas ꝛ iuri cognitas ꝓbationes ſine fori ꝓſcriptione duriſſimis penis afficiāt: cū tex.ibi poſt fugā reqrat exactiſſimas ſiue clariſſimas ꝓbatiōes: ſequit ergo q fuga nullā facit ꝓbationē. ita tenet Sali.in.d.l.vnica.Circa q̄ breuiter dicēdum eſt q2 cupio me expedire ſm qd elegāter no.Bar.i d.l.admonēdi.ff.de iu.iur.ꝛ i.l.
6 lege cornelia.ff.ad ſyllan.†qd qñ q fuga iputaf alicui ad delictū: ꝛ ſic fuga ē ipm delictū ꝛ tunc ꝓbata fuga ꝓbatū eſt delictū: ꝛ ita intelligit tex.in.d.l.iij.§.deſertorē.ꝛ §.emāſor.ff.de re mili.ꝛ.l.quis ſit fugitiuus.§.apud labeonē.ff. de edil.edic.¶Quandoq3 fuga non inducit vt delictū pricipaliter: ſ3 ad ꝓbationē alteri⁹ delicti tūc ſi quidē ad ꝓbationē alteri⁹ criminis ꝓbādi ſufficit ſola ſuſpitio ſicut ē in ſuſpecto tutore: ꝛ iſto caſu ſilr ꝓbata fuga ꝓbatū eſt delictū qd ꝯſiſtit i ſola ſuſpitione: ꝛ ita intelligit tex.in.d.l.ipuberib⁹.in fi. ff.de ſuſpec.tuto.ꝛ.l.locorū.C.de
7 omni agr.deſer.lib.xij.¶†Qñq3 fuga inducitur ad ꝓbationē alterius criminis in quo requirūtur plene ꝛ ordinarie ꝓbationes vt.l. ſciāt cūcti.C.de ꝓba.c.in lris.de teſtib.ꝛ.c.l3 clamor.eo.tit.ꝛ tunc p fugā nō fit plena ꝓbatio: ſ3 nec ſemiplena: ſed q̄lis qualis ꝓſumptio ſiue ſuſpitio vt.l.lege cornelia.ff.ad ſylla.ꝛ.l.j.C.de rap.vg.ꝛ ꝛ ibi Cyn.Bald.Sali.hoc idē tenēt ꝛ Bal.in.l.j.i.v.col.C.de ſer.
8 fug.¶†Cōcluſio ergo regularis ſit iſta qd quotieſcunq3 fuga non inducitur vt delictū pricipaliter: ſed ad probationem alterius criminis ad qd probandū reqrunt ordinarie ꝓbationes vt.l.j.C.de rapt.virg.ꝛ.l.fi.C.de ꝓba.c.i lris de teſti.ꝛ tūc fuga nō facit plenā neq3 ſemiplenā ꝓbationē: ſ3 facit quidā ſuſpitionē.d.l.j.C.de rapt. virg.ꝛ.l.in lege cornelia.ff.ad ſyllan.ꝛ Bar.in.l.fi.ff.de queſti.ꝛ p ea que diximꝰ.ſ.ꝛ notāt moder. practici in eoꝝ trac.mal.de q̄bus late memini ſupra in tit.de q̄ſtio.
9 ꝛ tor.q.iij.ma indicioꝝ.¶†Que q̄dē ꝯcluſio fallit primo in oībus officialibus publicis ſiue ſint officiales qui preſunt iuſtitie ſiue ꝑſunt adminiſtrationi vt in aut. de collatio.§.ſup hoc.ꝛ.l.iij.C.de exacto.tribu.lib.x.q̄ſti ſi tpe ſindicatus vel quo reddere debent rōnē adminiſtrationis ſue aufugerit de loco in quo officiū geſſerūt illoꝝ fuga facit ſemiplenā ꝓbationē regulariter vt.d.aut.de colla.§.ſub hoc ꝛ.§.ſi quis aūt.ꝛ in aut.vt iudi.ſin.quo.ſuffr.§. neceſſicatē.ꝛ in aut.de exhib.re.§.ſi vero etiā q̄dā ita qd ꝓcedente fuga hmōi actor ei⁹ aduerſari⁹ nō cogit facere alias ꝓbationes; de his q̄ petit ſ3 ſolo eius iuramēto ſtaf quo iūcto ꝯcū fuga officialis inducit plena ꝓbatio vt in.d.iu-
10 ribus.¶†Qñq3 vero inducitur

plena probatio criminis contra
reū propter odiū fuge vt eſt caſus
in.l.ſi apparitor.C.de coartal.li.
xij.vbi dicitur qđ ſi apparitor pē-
dente iudicio ꝯ ipſum tpe ſindica
tus ſiue reddende adminiſtratio
nis aufugerit iudex dꝫ cōtra ipm
emittere edictū ꝑemptoriū vt cō-
pareat ad ſe defendēdū: quo non
ꝯparēte poterit ferre ſnīaꝫ ꝯ ipm
etiā abſentē. ⁊ nota qđ ibi eſt ca-
ſus ſingularis qđ in cā criminali
fertur ſnīa ꝯ abſentē ⁊ cōtumacē
⁊ fuga hr̄ ꝓ plena ꝓbatiōe cuius
ꝯrariū diſponit̃ de iure cōi.l.abſen-
teꝫ.ff.de pen.⁊.l.j.⁊ fi.ff.de requi.
re.⁊.l.i.l.cornelia.ff.ad ſylla.⁊.l.j.
11 C.de rap.virg.cū ſilibus. ¶ †Quā
ꝗ autem nō cōtra ipm fugienteꝫ,
ſꝫ ꝯtra aliū.ſ.receptatorē huc fu-
gitiuū ex fuga p̄dicta inducit̃ ple
na ꝓbatio: vt.l.conſiliarios.C.de
aſſeſſo.⁊ ibi Bar.⁊.l.iij.C.de exa
12 cto.tribu.lib.x. ¶ †Scđo fallit in
q̄ fractis carceribus cū conſpira-
tiōe aufugit cuius fuga plenā fa-
cit ꝓbationē ꝯ ipm vt.l.in eos.ff.
de cuſt.reo.⁊ latius declarabitur.
13 i.eo loco ſuo. ¶ †Hec tn̄ exceptio
ſiue fallētia prior limitatur pluri-
bus modis vt nō ꝓcedat ⁊ primo
qn̄ ꝗs aufugit animo reuertendi:
⁊ deinde reuerſus fuit ſpōte: quia
non ſubijcitur penis p̄dictis: nec
fuga inducit ꝓbationē ꝯ ipm iſto
caſu: vt.d.l.deſertorē.§.ſ.⁊ ibi glo.
ff.de re mili.⁊.d.l.ꝗs ſit fugitiuus.
in prin.⁊.§.apud labeonem.et ibi
Bar.ff.de edil edic. Sꝫ qualiter
probabit̃ qđ habebat aīm reuer
tendi. dic quod ꝑ teſtes. qꝛ forſan
anteq̄ fugeret declarauit animuꝫ
ſuū coram teſtibus ꝙ diſcedebat
animo reuertēdi iura no.ꝑ Bar.
in.l.j.§.ſi quis ipſi pretori.ff.de
oper.no.nūc. ſi vero per teſtes id
ꝓbari nō pōt conſiderat̃ cōditio
ꝑſone an ſit nobilis honeſta ⁊ le-
galis vel poti⁹ vilis ⁊ ſuſpecta ⁊
ſm illius conditionē iudicare fu-
gā: vt.l.nō oēs.§.a barbaris.ff.de
14 re mili. †Itē attendit̃ an ſit diutur
na vel breuis abſentia: quia ſi ci-
to reuerſus fuerit p̄ſumit̃ ꝙ aufu-
gerit aīo reuertēdi ꝓut reuerſus
fuit: aut diu ſtetit abſens ⁊ p̄ſumi
tur ꝙ aīo fugiēdi ⁊ nō reuertendi
receſſerit.d.l.deſertorē.§.emāſor.
⁊ ibi gl.⁊ Bar.ꝗ hoc bene notāt.
⁊.d.l.ꝗs ſit fugitiuus.in princi.et
idē tꝫ Bal.in.l.j.i.v.col.C.de ſer.
15 fugi. ¶ †Secūdo limitatur vt nō
procedat qn̄ quis aufugeret aut
latitaret caut⁹ in domo nō eūdo
ꝑ vrbē nec apparēdo in publicuꝫ
poſt formatā inꝗſitionē: aut poſt-
q̄ curia cepit cōtra ipm ꝓcedere
qꝛ iuſte timet ꝗ timet ꝑſecutioneꝫ
curie. ita not. dicit Bar.arg.illi⁹
text.in.l.ſ.in fin.ff.de bon.eor.qui
ant.ſen.⁊c.vbi dicit qđ fuga aut
latitatio iſto caſu quod nō fieret
ſi adhuc nulla eſſet formata inꝗ-
ſitio vel accuſatio: vel anteq̄ cu-
ria cepiſſet ꝯ ipꝫ ꝓcedere: qꝛ ſi tūc
aufugeret fuga illa faceret indiciū
ꝯtra ipſum aut ſaltim induceret
ſuſpitio: vt.l.lege cornelia.ff.ad
ſylla.rō eſt qꝛ iſto caſu nō ex alia
cā quā ꝓpria criminis cōſcientia
aufugiſſe p̄ſumit̃ ita dicit Bar.i
d.l.j.quā doctrinā diligēter nota:
qꝛ nō reperi alibi ⁊ eſt magni effe
ctus: cui⁹.l.arg.dixerunt quidaꝫ.
16 †Quod re⁹ qui iurauit ſup inꝗſi-
tiōe dicere veritatē ⁊ poſtea dixit
mēdaciū vt ſaluaret vitā: qꝛ nega
uit oīa ꝯtēta i ea vera eſſe q̄licite
potuit hoc facere vt mortē euita-
ret. qꝛ iura permittūt vnicuiq; vi

tam & ſanguinē ꝓpriū quouis mō redimere & nō tenebiť de piurio: vt not.in.d.l.j.ff.de bon.cor.&c.vi de Alex.in apoſtil.Bart.in.d.l.j. in fi.vbi dicit, ita fuiſſe cōſultum per plures pitos doc.predicta tñ intellige eſſe vera qñ eſt crimē ta le ex q̄ venit imponēda pena ſan guinis vt.l.trāſigere.& qđ ibi no. gl.& Bal.C.de tranſac.&.d.l.j.ff.
17 de bon.cor.&c.¶†Tertio limitať predicta exceptio qñ cōſtabat qđ q̄s debeat capi de facto.qꝛ tunc lȝ aufugere & euitare violētiā fa cti:& tunc fuga ꝑdicta nō operať aliquid ꝯtra ipſum:ita dicit dñs And.de iſer.in conſtit.regu.i.c.vt pticipatio vt refert & ſeqť.d.Par. deput.i trac.ſin.i.c.an iudex fol.
18 52.i.ij.col.i vol.meo.¶†Quarto limitatur vt non noceat fuga qñ quis aufugit pñtiam ſeuientis iu dicis q̄ cōſueuit eſſe multū crude lis cū ſubditis ſuis & in quo plus ſeuitie q̄ȝ iuſtitie repiť ineſſe.iſte enī dr iuſtus timorū fuga iſto ca ſu dr eſſe facta ex iuſta cā:ita dicit idē And.de iſer.i ꝯſti.reg.i.c.grā dis &.c.penā eoꝝ &.d.Luc.de pen na in.l.ſi coloni.C.de agri.& cēſi. lib.xi.vbi dicit quod ſi q̄s timet ſeuitiā impiꝭ iudicis in quo nulla eſt iuſtitia:ſed tota crudelitas au fugeret ex curia in qua tenebatur aut cuſtodiebať detētus nō debet
19 hēri ꝓ cōfeſſo:† qꝛ de malo iudi ce malū ꝑſumēdū eſt.l.ſi q̄s ꝓ im pſſionē.C.qđ met.cau.arg.l.non oēs.§.a barbaris.ff.de re milit.ꝓ quo facit etiā qđ no.Bart.in.d.l. j.§.ſi q̄s ipſi ꝑtori.ff.de opis no. nun.vbi dicit qđ ille q̄ oīno aut ꝓbabiliter timet penā iudicis:du bitās ne cōtra ipȝ nimiū inſeuiat actus ille qui ſiendus erat coram iudice ſufficit ſi fiat coram vicinis aut amicis.idē tȝ.Par.de put.in d.ſu.trac.ſindi.in.d.c.an iudex q̄ demū offert bonā cautelā officia li cuius fuga faceret probationeȝ contra ipſum:vt quotieſcūq; vide ret officiales ſindicatores ſibi ini micos & ſuſpectos iter arripiat ad ſuperiorē cū ꝓteſtatione qđ nō in tēdit ꝑ illū receſſum arripere fu gā vt fugiat iuſtitiā:ſed accedere. ad ſuperiorem vt audiatur in cā
20 ſua pro iuſtitia ſine ſuſpitione. † nā qui arripit iter ad ſuperiorem vř appellare:& acceſſus ille loco appellationis habeť ꝑm Hoſti.in c.vt debitus.de app.đ quo Bal. dixit eſſe tex.in.l.ſed ſi per ꝑtorē. §.fin.ff.ex quib.can.maio.& aliqđ ꝑ Bart.in.d.l.j.§.ſi q̄s ipſi ꝑtori.
21 de ope.no.nun.¶†Sequiť nunc ſecunda exceptio declaranda qñ fuga fit ex carcerib9:quo caſu fu ga facit plenaȝ ꝓbationem:vt.ſ. diximus imo facit fugiētē hēri ꝓ confeſſo crimen illud ꝓ quo deti nebatur.l.in eos.ff.de cuſto.reo. adeo ꝙ iudex poterit ferre ſnīam ꝯ fugientē ac ſi fuiſſet vere cōfeſ ſus in iudicio etiā qđ ſit abſens. ita ſentit gl.& Bar.in.d.l.in eos. vt ſequiť ꝯfeſſiōis effect9 & eſt tex. in.l.ſi apparitor.C.de coartal.li. xij.qđ nota vt dixi.qꝛ eſt caſus ex ceptus ꝯ regulaȝ iuris cōis vt ab ſens ꝓ crimine dānari poſſit.d.l. abſentem.ff.de pen.cū ſimilibus. ¶Quod dictum amplia vt ꝓce dat etiā in fugiēte ex aliq̄ camera vel ex palatio Poteſtatis in quo detinebať ſub cuſtodia.ita tenen dū eſt arg.illius tex.d.l.in eos.qꝛ loca ipſa ſiue palatiū dr eē carcer qñ q̄s detineť in eo de mandato iudicis:vt eſt tex.& ibi notāt doc.l

l.ſ.ff.de cuſt.reo vide Ioã.and.in
addi.ad Specul.in tit.de p̃ſump.
22 §.ſpẽs.ver.violenta.¶ †Ubi vult
quod etiam arreſtatus in ciuitate
aut palatio p̲ crimine ſi fugit in
arreſto habeat̃ p̲ cõfeſſo.vide ip̃z
q̃ copioſe narrat iſtã materiã i.d.
23 additione.¶ †Qui q̃rit an ſit ne-
ceſſe dcõs fugitiuos citare ad ſen
tẽtiã q̃ñ ſunt abſentes.ꝛ cõcludit
demũ ꝙ nõ ꝯ quẽ vr̃ eſſe tex.i.d.
l.ſi apparitor.C.de coartal.li.xij.
vbi abſens p̲ fugã citand9 eſt ad
ſnĩaz edicto peremptorio vt.ſ.certũ
terminũ ꝯpareat:quo elapſo ꝛ nõ
comparente iudex poterit ferre
ſnĩam ꝯ abſentẽ ꝛ hoc vr̃ eſſe ma
gis tutũ p̲ ſnĩa vt per edictũ ſal-
tim citent̃ vt.l.properãdũ.C.de iu
di.qḋ tꝫ etiã gloſ.in.d.l.ſi appari-
tor.iõ cogita.¶ Hec ẽt exceptio
recipit nonnullas limitationes.ꝛ
pri.vt nõ procedat q̃ñ q̃s eſſet in
carceratus p̲ inquiſitione gñali
ſꝫ ſolũ q̃ñ ex ſpãli inquiſitiõe ꝛ p̲
certo crimine.ita ſingulariter li-
mitat Bal.d.l.in eos.in ꝯſ.ccxxx.
p̃mo li.qḋ icipit p̃in9 qõis articu
lus:vbi dt.d.l.i eos ita dẽre intelli
gi ſm qḋ refert Io.and.in.d.ad-
di.de qua.ſ.¶ Secundo limitat̃
vt nõ p̲cedat.d.l.in eos.niſi fuga
ipſa facta fuerit cum conſpiratio
ne pri9 habita in carcerib9 cũ ſo-
ciis hoc mõ habet̃ p̲ ꝯfeſſo alias
nõ vt dicit Bal.i.d.conſil.ccxxx.
¶ Tertio limitat̃ vt nõ p̲cedat il
la diſpoſitio niſi q̃ñ interuenit fa
ctura carcerũ al̃s ſi ſine fractura
aufugiſſent,quia exiuerint per fe-
neſtras aut p̲ oſtium.vt quia inue
nerunt oſtium apertũ vt latius.ĩ.
dicet̃ nõ hẽrent̃ p̲ ꝯfeſſis.ita li limi
tat Bal.d.l.penul.i.d.ꝯſi.q̃ dicit
ita tenet̃ Guil.de cun.in.l.ſuccur
ritur.ff.ex q̃b.cau.maio.idẽ tenet
Bal.in.l.i bõe fidei.i.x.col.C.de
24 iur.iu.† vbi dicit ẽt ꝙ fuga incar
cerati nõ probat ꝯ p̃tãtem vel iu-
dicẽ ſeu officialẽ.¶ Quarto limi-
tat̃ vt nõ habeat locũ i eo q̃ aufu-
git aĩo reuertẽdi ꝛ deide ſpõte re-
uerſus fuerit.qꝛ ille nõ habet̃ pro
ꝯfeſſo nec icurrit penas de quib9
i.d.l.i eos.qũo aũt ꝛ qual̃r cogno
ſcat̃ ꝙ fugiẽs habuerit aĩm reuer
tẽdi ſatis plene dictũ fuit.ſ.eo in
precedẽti.excep.in p̃ma fallen.
25 ¶ †Quarto limitat̃.d.l.in eos.vt
nõ p̲cedat q̃ñ fugiẽs iuenit oſtiũ
carceris apertũ.ita notanter de-
clarauit Ange.illũ tex.in.l.verũ.
la.ij.ff.de fur.ꝛ in.l.j.ff.de effrac.
ſm qḋ refert idem Ioã.and.in.d.
apoſt.de qua.ſ.ꝛ vide aliã apoſt.
ad Barto.in.l.j.ff.de bon.cor.ꝛc.
26 ¶ †Quinto limita vt nõ hẽat lo-
cũ.d.l.in eos.q̃ñ q̃s aufugit de li-
cẽtia cuſtodis:qꝛ iſto caſu tenebit̃
cuſtos ꝛ nõ ipſe fugiẽs.ita tenuit
Guil.de cu.i.l.quoties.C.ḋ exac.
trib.lib.x.ꝛ Bal.in.l.ad cõmẽta-
rieñſeꝫ.eo.ti.vide Io.and.in.d.ad-
di.ꝛ facit tex.optim9 in.l.cõſilia-
27 rios.C.de aſſeſſ.¶ †Sexto limita
vt dũtaxat hẽat locũ i eo q̃ aufu-
git ex publicis carcerib9 nõ autẽ
i eo q̃ ex p̃uatis carcerib9 aufuge
ret.ita dicit Guil.de cun.i.d.l.ſuc
currit̃.Bal.etiã ibi ſm qḋ referũt
Iaſ.ꝛ q̃dã alij mod.i.l.admonẽdi
28 ſup gl.i v̾.fuga.ff.de iur.iu.† ꝛ no
ta q̃ḋ publici carceres nõ ſolum
dñr illi q̃ fortibus claudib9 apiũt̃
ꝛ hñt p̲petuos cuſtodes:vex etiã
dici p̃nt carcere publici aliq̃ alia
camera i palatio p̃tãtis imo totũ
palatiũ q̃ñ p̃tor vel iudex ſtatue-
ret alicui locum p̲ carcere:qꝛ car-
cer public9 dr̃ locus ordinatiõe ꝛ

decreto iudicis deputat⁹ in quo
cuſtodiatꝰ pſona ſicut eſſet pala-
tiũ ptãtes arg: vel alia domus vt
notãt doc.i.l.l.ff.de cuſt.reo.ꝛ idẽ
ſi tyrãnus vel alia priuata perſo-
na capet aliquẽ ꝛ violẽter detine
ret in aliq̃ arce vel etiã in carceri-
bus q̃ ſolẽt eſſe publici nihilomi-
nus iſto caſu dñr carceres puati
q̃ deſtinati ſunt p hoĩeꝫ nullã hñ
tẽ iuriſdictionẽ ſup hoĩe capto vi
de Bal.in.d.l.ſuccurrit.ꝛ Bar.ꝛ
29 doc.i.l.ij.ff.de pua.carce. ¶ Sꝫ
q̃ro q̃d ſi aliq̃s latitat ꝛ non appꝫ
in publicũ ne capiatꝰ an dicatꝰ fu-
gere.dic q̃ nõ.ita dicit bal i.l.j.
i.iij.col.C.de edil.actio.cui ɔcordat
dñs Bar.in.l.j.i fi.ff.de bon.eoꝝ
30 ꝛc.i.ũ.mẽbro ſue diſtin. ¶ Et q̃d
ſi mulier aufugit de carcerib⁹ cũ
eui tãde libidinis.dic q̃ nõ hꝫ p
ɔfeſſa ⁹m bal.i.d.l.j.i.iij.col. ¶ Et
q̃d ſi aliq̃s fuit accuſat⁹ q̃ pdu-
xit falſum inſtrm ꝛ dũ ɔ notariuꝫ
q̃ de illo rogat⁹ fuerat pcederetꝰ
de falſo notari⁹ aufugit an fuga
notarij noceat pti ꝛ i quo.vid Jo.
31 and.i.d.addi.de q̃.ã. ¶ Et nota
vnũ q̃d dixit gl.no.i aut.d exhib.
re.§.ſi vero etiã q̃dã vbi dixit arg.
illius tex.q̃ ſi famulus aut ſerui-
tor aufugerit aut receſſerit a dño
ſine licentia quod omnia bona q̃
deficiũt in domo patroni pſumũ
tur a dicto ſeruitore fugiente fur-
32 to fuiſſe ſubtracta. ¶ Poſt hec
q̃ro quid ſi vnus aufugit propter
multa debita p ipm contracta q̃
timebat ad inſtantiã creditoꝝ in-
carcerari:deinde reuerſus cũ oĩ-
bus vel maiori pte cõcordauit an
poterit poſtea p aliquem ex illis
creditorib⁹ aut per alios credito
res poſteriores rõe pcedẽtis fuge
capi vt ſuſpect⁹ de fuga.doc.i.d.l.
admonẽdi.i gl.ma.i v.fuga tenẽt
q̃ ſic.vide lati⁹ ibi.pro quo facit
text.in.l.non oẽs.§.a barbaris.ff.
de re milit.ꝛ p hec ſum expeditus
de iſta ma fuge de qua vide late p
doc.maxime moder.in.d.l.admo
nẽdi.ꝛ quedã p Alex.in apoſtil.ad
Bartol.in.d.l.j.ff.de bon.eo.qui.
ant.ſen.ꝛc.ꝛ in.l.in eos.ff.de cuſt.
reo.ꝛ Jo.and.i.addit.ad Specul.
in ti.de pſum.§.ſpecies v.violẽta.

¶ De calumniatoribus.

¶ Summarium.

1 Actio calũniatoris an ꝛ q̃lr
ɔtra inſtigatorẽ criminis intẽtetꝰ.
2 Accuſator querelãs inſtigator et
ſollicitator cauſe criminalis tenẽ
tur de calũnia.
3 Reo abſoluto inq̃rendũ eſt de ac
cuſatoris aut delatoris conſilio.
4 Calũniantium ſpecies ſunt tres.
5 Calũniator:puaricator ꝛ tergiuer
ſator qualiter differant.
6 Crimẽ intentũ probans an dicatꝰ
calumniator.
7 Calumniator qua pena puniatur.
8 Senatuſcõſulti turpil.pena q̃ ſit.
9 Accuſator criminis nihil probãs
pſumitur calũnioſus:ꝛ vt calum-
niator punitur.
10 Inſtigãtes ꝛ ſollicitãtes cãm cri-
minalẽ q̃ caſu d calũnia teneantꝰ.
11 Calũnie pſumptio in quibus pſo
nis locum non habeat.
12 Judex ɔ aliquẽ p viã inquiſitiõis
pcedẽs an nulla accedẽte proba-
tione teneatur de calumnia.

Poſt carcerũ libera
tionẽ vtile eſt vide-
re de Calũniatorib⁹
qui falſas vel calũ-
nioſas accuſatiões
aut querelas pꝛepo
nunt aduerſus innocentes quali
ter de ipſorum calumnia cogno-

ſcat: ⁊ qb9 penis puniẽdi ſunt. p
cuius faciliori notitia breuiter fi-
gurabo caſum. Titius a trib9 no
cturno tpe inſultat9 fuit ⁊ tribus
vulneribus pcuſſus Sẽpronius q
aľs ipſius titij inimic9 dicebatur
hoc de cã vel ppter alias ſuſpitio
nes captus ⁊ incarceratus fuit ⁊
inſtigante Gaio ↄſanguineo vel
amico vulnerati ↄ Sẽproniũ pro
ceſſum fuit in cã ⁊ vſqꝫ ad rigo-
roſum examẽ icluſiue: ſꝫ qꝛ .d. Sẽ
pronius in ỽitate iſtius criminis
innocẽs erat iſtetit fortis ad oẽꝫ
paragonẽ quẽ cũ iudex innocẽtẽ
cognoſceret abſoluit ⁊ a carceri-
bus liberauit: nihilomin9 qꝛ i .d.
carcerib9 p plures dies ſtetit iclu
ſus ⁊ magnas iiurias ⁊ expenſas
fecit ⁊ calũnia .d. Sẽpronij preten
dit ſe paſſum fuiſſe vellet propo-
nere cõtra di. Gaium accuſatio-
nẽ aut querelã calũnie. ¶ Queri
1 tur mõ quo iure ⁊ qua vita ſuc-
currit huic ſempronio ↄ iſtũ gaiũ
delatorẽ ſiue inſtigatorẽ? Rñd.
qdã dixerũt qđ ↄ Gaiũ pcedi nõ
põt de calũnia: qꝛ nõ venit vt ac-
cuſator apertus nec ſe inſcripſit
ad penã in tallionis ⁊ nulla acta
in cã criminali facta fuerũt noĩe
ſuo: vt .l. fi. C. de accu. ⁊ .l. j. in pnc.
ff. ad turpil. ⁊ .l. ij. C. q accuſ. non
2 poſ. ¶ † In contrariũ eſt veritas
qđ imo nõ ſolũ accuſator ſed ⁊
quilibet inſtigator ⁊ ſollicitator
cauſe criminalis ſiue ſit public9
ſiue ſecretus qñcũqꝫ pcedat tene
tur de calũnia. vt eſt tex, no. in .l. j.
§. incidit. ⁊ ibi gl. ⁊ Bar. ff. ad tur
pil. ⁊ .d. l. j. in pun. ⁊ §. calũniari.
3 ⁊ §. ſed nõ vtiqꝫ. eo. tit. vbi dr † qꝫ
iudex reo abſoluto tũc incipit de
accuſatoris aut delatoris cõſilio
querere qua mente ⁊ quo aio ad

accuſationẽ pceſſerit: ⁊ ſi inuene-
rit illũ calũnioſe ⁊ doloſe ad accu
ſationẽ ipſã pceſſiſſe ſufficit qđ
pnũciet illũ calũniaſſe qꝫuis pe-
nã certã nõ exprimat lex tñ irro-
gat penã .d. §. ſed nõ vtiqꝫ. ỽ. nã ſi
4 qdem ¶ † Et pro faciliori notitia
iſti9 materie pmitte qđ tres ſunt
ſpẽs calũniantiũ principalr: qui
dã eñ dr calũniator: qdã preuari
cator: alijs vero tergiuerſator.
5 ¶ † Calũniator eſt q ſciẽter ⁊ dolo
ſe falſa crimina pponit in accuſa
tione vel inquiſitione. ¶ Preua-
ricator ỽo eſt q vera crimina diſ-
ſimulat. ¶ Tergiuerſator aũt eſt
q in vniuerſum ab accuſatiõe re-
cedit: vt not. in .l. j. in prin. in ver.
calũniari. ff. ad turpil. his ſic pre-
ſuppoſitis deuenio ad qſtionem.
6 ¶ † Quero an eo ipſo qđ qs non
pbauit crimẽ qđ intẽdit dicat ca
lũniaſſe: ita qđ de calũnia ↄdẽna
ri poſſit. quidã dixerũt qꝫ nõ: qꝛ ſi
iudex pnũciat in cã calũnie ↄ ac
cuſatorẽ ⁊ reliqa non pbaſti per
iſta ỽba ñ dr eſſe ↄdẽnat9 d calũ
nia: ſꝫ poti9 abſolut9 ibi dũ dicit
pepcit ei ⁊c. ſi ỽo pnũciauerit ca
lumniatus es eo ipſo incidit in
turpilianũ .d. §. ſed nõ vtiqꝫ. ỽ. nã
ſiquidem. ¶ Sed ↄ pdicta facit
tex. in .l. j. §. j. C. de aduo. diuer. iu
dicio. vbi dr qꝫ eo ipſo qđ qs defe
cit in pbatione dr calũniaſſe ⁊ vt
calũniator ↄdẽnari poterit pena
7 calũnie. ¶ † Que calumniãtis pe
na eſt ſilitudo ſupplicij vt eſt glo
in .d. l. j. C. de aduo. ⁊c. ⁊ ibi bart.
8 ¶ † Pena ỽo ſenatuſcõſulti tur-
pilliani eſt qnqꝫ librarũ auri fiſco
applicãdarũ: vt .l. iiij. §. fi. ff. de pre
uari. ⁊ ibi gl. ad ↄtrũ .ſ. formatũ.
ita rñdet qđ repiunt qdã pſone q
compelluntur aliqua iuſta de cã ad

accuſandū: quarꝫ q̄dā ſunt q̄ rōne ſanguinis vt vēdicēt necē defuncti ſicut infr̄ q̄ agit d̄ morte filij: vt l. inſ. C. de calū. ⁊. l. dicet. itē vxor de morte viri ⁊ ecōtra pr̄ de morte filij ⁊ ecōuerſo. l. calūniātes. C. eo. tit. ⁊ no. in. d. l. inſ. ⁊ p glo. in. l. athletas. §. pen. in ṽ. ex vtraq;. ff. de his q̄ not. inſa. q̄dā ſunt q̄ rōne officij ꝯpelluntur ad accuſandū vt ſunt tutores: curatores ⁊ ſiles: vt l. ij. C. q̄ accu. nō poſ. ⁊. l. clari9 dicem9. quotieſcūq; eni ſunt huiōi pſone excepte q̄ veniūt ad accuſādū ex quadā neceſſitate vt dixim9 ille excuſantur a pſumpta calūnia: ⁊ iō eo ipſo q̄d nō pbauerint nō pñr calūniaſſe: ſed poti9 pſumūt erraſſe: ⁊ iuſto errore ducti fuiſſe niſi expſſe pbet̄ ꝯtrariū q̄d doloſe ⁊ malitioſe venerint ad accuſādū: ⁊ iō in iſtis pſonis q̄n pnunciatū fuit nō pbaſſe iudex pepcit ei q̄r iura pſumūt in eis q̄d poti9 iuſto errore ⁊ iuſta de cā moti fuerint ad accuſandū q̄ doloſe: vt. s. diximus ⁊ pbatur in. d. l. inſ. C. de calū. ⁊. d. l. ij. C. q̄ accuſ. nō poſ. ⁊ ita intelligitur tex. in. d. l. j. §. ſed nō vtiq;. ff. ad turpil. ⁊ q̄d ibi not. Bar. ita etiā itelligit glo. illū tex. i. l. athletas. §. pen. in ṽ. vtraq;. ff. de his q̄ no infa. q̄ tex. i. d. l. j. ff. ad turpil. loquit̄ in pſonis exceptis. tex. vero in. d. l. j. C. de aduo. diuer. iudi. loquitur regulr̄ in pſonis priuatis ⁊ nō exceptis in q̄bus pcedit
9 alia regula q̄ eo ipſo q̄d q̄s non pbatur calūniari ⁊ iura pſumūt illū calūniaſſe ⁊ de calūnia cōdēnari poterit niſi euidēter pbauerit q̄ aliq̄ iuſta de cā mot9 fuerit ad accuſandū q̄ poſſet ipm̄ excuſare ab illa pſumpta calūnia: et iō bene dicit Bar. in. d. l. j. in pn. ff. ad turp. q̄ iudex d̄ꝫ ſtatuere terminū huic reo. l. quē pbet q̄ habuerit iuſtā cām agēdi: intra quē niſi pbauerit poterit merito de calūnia ꝯdēnari iuxta terminos d. l. j. C. de aduo ⁊c. ⁊ q̄d ibi no. gl. ⁊ Bar. ad ppoſitū igit̄ q̄ōnis nr̄e dico aut iſte Sempꝛoni9 eſt de pſonis exceptis q̄ aliq̄ neceſſitate cōpelluntur ad accuſandum: ⁊ deficiēs in pbatiōe non preſumit̄ calumniator ſiue calūniaſſe: aut nō erat de illis pſonis ⁊ in dubio, crimine nō pbato preſumit̄ calumniaſſe ⁊ poterit iudex ſibi ſtatuere terminū ad ſe purgādū aduerſus illā pſumptionē itra quē niſi ſe purgauerit poterit vt calūniator cōdēnari p ea q̄. s. dixim9. vide Bar. i. d. l. j. §. incidit. ⁊. l. in ſenatus. §. an ad eos. ff. ad turpill.

¶ Et ideo vt clarior hēat̄ notitia de pmiſſis diſtingue ſic. Aut proceſſum fuit in cā criminis p viam accuſationis via ordinaria: ⁊ accuſatus iſto caſu ſi eſt innocēs tutus erit ⁊ poterit iure merito vindicare oēm iniuriā q̄ ſibi inferretur in cā: q̄r accuſator nō auditur niſi pri9 ſe inſcribat ad penā tallionis: vt. l. fi. C. de accuſa. ⁊. l. j. in pnci. ff. ad turpil. ⁊ niſi pſtiterit etiā idoneā cautionē de pſequendo litē vſq; ad finē ⁊ in euentum ſuccūbentie de reficiendis expenſis: vt. d. l. iij. C. qui accu. non poſ.

¶ Et vtinā ordo iſte ſeruaret̄ hodie in oib9 cauſis criminalib9 vt iſti etiā inſtigatores ⁊ ſollicitatores ita facerēt q̄n pcedit̄ p viam inq̄ſitionis: q̄r nō orirentur quotidie tot pauperū innocentiū clamores ⁊ querele q̄ poſt multa dāna ⁊ opprobria graueſq; iniurias q̄s ſepi9 patiūt̄ nō cogerēt mul-

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

tas tolerare ⁊ dāna quam plurima indebite ſubſtinere: ⁊ cauti9 diſcerēt viri maligni alioꝝ crimina tū falſa tū ſimulata in iudiciū pponere ⁊ in alienis calamitatib9 gl'iari iuxta illō ꝓuer. xvij. c. mal9 obedit ligue iniq ⁊ fallax obtēperat labijs mēdacib9: q deſpicit pauperē exprobat factori ei9 ⁊ q ī ruina letaꝛ alteri9 nō erit impunit9. ⁊ xiiij. c. Riſus dolore miſcebiꝛ: ⁊ extrema gaudij luct9 occupat. Quñq₃ vo pcediꝛ p viā inqſitiōis ⁊ tūc aut p modū qrele ⁊ deſiſtēs ī pbatiōe an cēſeaꝛ ī dubio calūniaſſe recurrēdū erit ad illā diſtictionē de q. s. aut erat de pſonis exceptis aut nō ⁊ dic vt. s. pxime dixim9: qđ autē teneaꝛ de calūnia qñ ꝯſtat ipm calūniaſſe vel incidat ī penā ſenatuſcōſulti turpilliani nemini dubiū eſt. l. j. §. incidit. ⁊ ibi glo. ⁊ l. in ſenatus. §. an ad eos. ⁊ ibi bar. ff. ad turp.
10 ⁊ dixim9 ſilr ſupra eo. ¶ † Item dōm eſt de inſtigatore et illo qui ſollicitat in cā ꝯtra aliquē vt illo deficiēte in pbatione nō euadat calūniātis penas vt eſt caſus in d. l. j. §. icidit. ⁊ ibi Bar. ff. ad turpil. ⁊ l. in ſenat9. §. an ad eos. eo. tit. vbi ppꝛie loqtur qñ pcediꝛ in crimine via extraordinaria p inquiſitionē.
11 † Aut pcediꝛ ad inſtātiā fiſci vł illi9 pcuratoris: ⁊ qdā dixerūt ꝙ ille ī dubio excuſaꝛ a pſumpta calūnia pp neceſſitatem officij ſicut tutor curator ⁊ alij ſimiles de qb9. s. ī. d. l. ij. C. q accu. nō poſ. ſed ſi appareret de illius calūnia qđ doloſe ⁊ calumnioſe egit nō euitabit penas predictas vt. d. l. ī ſenat9. §. an ad eos. et ibi Bar. ff. eo. ti. vbi loquiꝛ ēt de iudice q teneꝛ de calūnia qñ doloſe ⁊ calūnioſe egit ꝯtra reū. ad q faciūt notata p Bar. in. l. ſi poſtulauerit. §. fi. ff. de adul. vbi ſi pcurator fiſci fecit torqri ſeruū alienū nullam hñs cām ex qua tortura ſeru9 deteriorat9 fuit dīr ibi ꝙ fiſcus ⁊ procurator tenētur ad eſtimationē ſerui ipſi dño ⁊ ad oia dāna que occaſione pdicta paſſus fuerit: vide ibi ⁊ vide Gandi. in trac. mal. i ti. qualiter cognoſ. de malef. per denunci. ⁊ .j. proxime dicam. ¶ Quñq₃ proceditur ad denunciā officialis publici put ſūt Bonon. ex forma ſtatutoꝝ ī ciuitate officialis quidā q dñr magiſtrales ⁊ ī qualibet capella deputatur vn9 in comitatu vero ſunt maſſarij ſiue ſaltuarij ī qualibet villa ſiue cōi ⁊ iſti teneñ denunciare curie oia maleficia q fiūt in ſua capella vel in ſuo cōi reſpectiue: queriꝛ modo ſi aliqua denunciatio per officialem facta fuerit contra aliquē de crimine non vero ⁊ ſic iniuſta ⁊ mendoſa an ille denunciator teneaꝛ de calūnia ⁊ incidat in turpillianū. dic aut cōſtat de illius calūnia ⁊ dolo: ⁊ nulli dubiū eſt qđ teneꝛ vt. l. in ſenatus. §. an. ad eos. ⁊ qđ ibi no. bar. ff. ad turpil. aut conſtat de illius innocentia: qꝛ deceptus fuit ſeu aliqua aliā iuſta cauſa ⁊ nō teneꝛ vt. d. l. j. in princi. ⁊ §. ſed nō vtiq₃. ff. ad turpil. aut ſumus in dubio ⁊ excuſatur rōne officij a preſumpta calūnia: qꝛ quicqd facit illud agit ex neceſſitate officij. l. ij. C. q accu. non poſ. l. ij. §. ſi publico. et ibi Bar. ff. de adult. ⁊ d. l. j. §. ſed nō vtiq₃. ſm Bar. ibi. ⁊ Bart. in l. in ſenatus. §. an ad eos. in fine. eo. tit. vbi expreſſe ponit caſum. ⁊ ita decidit ꝙ maxime eſt verum

quando aliqua precedebāt indi-
cia: ſecus ſi nulla: q2 tunc nō cui-
taret aliqualē infamiā ſaltim fa-
cti. vt. l. ob hec v̄ba: ⁊ qđ ibi not.
12 ff. de infami. ¶ †Ubiqꝫ aūt inqui-
ſitio reperitur formata per iudicē
ex mero officio ⁊ ex illo mero offi
cio proceditur in cauſa nemine
querelante vel inſtigante: ⁊ iſto
caſu crimine non probato querit
an iudex incidat in turpillianū ⁊
teneatur vt calūniator: breuiter
dicas aut cōſtat qđ iudex ꝓceſſit
nimis animoſe ⁊ doloſe in cā nul
lis vel leuiſſimis ⁊ manibus in-
dicijs precedentib9 ⁊ nulli dubiū
eſt quod tenet de calūnia ⁊ inci-
dit in turpillianum ⁊ patitur oēs
penas ac ſi eſſet mere priuat9 quā
do ↄſtat de dolo ip ſi9. ita dicit ex
preſſe Bar. in. d. l. in ſenat9. §. an
ad eos. ff. ad turpil. aut cōſtat de
eius bona iuſtitia ⁊ ꝙ ex iuſta et
rationabili cauſa motus fuit ad
inquiſitionē ⁊ ꝓceſſum ↄtra inq- 1
ſitū ꝓpter multa indicia q̄ cōtra
ipſum aderāt: ⁊ nō tenebit de ca- 2
lumnia imo ꝑſumptio iuris erit
ꝓ eo qđ mot9 fuerit ad litē zelo 3
iuſtitie ꝓut ipſe tenet ⁊ nō ꝓpter
calūniam. d. l. ij. §. ſi publico. ff. de 4
adult. l. ij. C. qui accu. nō poſ. et. l.
cōgruit. ⁊. l. obſeruādū. ff. de offi.
preſi. aut ſum9 in dubio ⁊ iſto ca- 1
ſu ſimiliter poti9 preſumit ꝙ zelo
iuſtitie q̄ dolo ⁊ calūnia ꝓceſſe-
rit in cauſa ⁊ ꝙ fecerit ꝓpter ne-
ceſſitatē officij. d. l. ij. C. qui accu.
non poſ. ⁊. l. ij. §. ſi publico. ff. de
adult. ⁊ not. Barto. in. d. §. an ad
eos. ⁊ Bar. Bal. ⁊ doc. in. l. j. C.
de pe. iud. qui male iudi. Alex. in
l. ſ. ff. de iuriſ. om. iud. qđ maxime
preſumendū eſt attēta conditiōe
perſone ipſius iudicis. l. non oēs
§. a barbaris. ff. de re milita. ⁊ at-
tenta etiā cōditiōe ꝑſone inqui-
ſite ⁊ natura cauſe: ⁊ attenta etiā
qualitate indiciorū iuxta not. in
l. reſpiciendū. §. delinquūt. ff. de
pen. ⁊. l. aut facta. eo. tit. cū mul-
tis ſimilibus. ¶ Et nota inquātū
diximus. s. quod calūnie pena eſt
ſimilitudo ſupplicij criminis ob-
iecti. d. l. j. ⁊ ibi glo. C. de aduo. di
uer. iudi. hoc eſt verum in iudi-
cijs criminalib9 ordinarijs. Se-
cus autē erit in extraordinarijs:
q2 in illis calūnioſus puniendus
erit ꝓ motu iudicis: itē dicit glo.
quā ſequit Bart. i. d. l. j. §. ſed nō
vtiqꝫ. in fi. ff. ad turpil. ¶ Quomo
do aūt ⁊ qualiter ꝓbet calūnia ⁊
qualiter ꝓcedat in cauſa calūnie
⁊ q̄ ꝓbatiōes requirunt ⁊ multa
alia circa iſtā materiā: videlate
Bar. in. d. l. ſ. in ꝑn. ff. ad turpil.

¶ De expēſis dānis ⁊ intereſſe.

¶ Summarium.

1 Reo innocenti quibus mo-
dis prouideatur.
2 Cōdēnatio expēſarū fit in cauſis
crimialib9 qualitercūqꝫ ꝓcedat.
3 Iudex maleficiorū an cognoſcat
de cauſis ciuilibus
4 Reus abſolutus an omiſſa calū-
nia poterit agere dūtaxat ad ex-
penſas quas fecit.

POſtremo vidēdū
eſt †qb9 modis ꝓ-
uideat reo inocēti
vt releuet indēnis
ator dānis expēſis
⁊ intereſſe q̄ paſſus
fuit i dicta incarceratiōe ⁊ cāe ꝓ
ſecutiōe vſqꝫ ad finē circa q̄ repe-
tēdus eſſet caſus ſupra figuratus
in tit. primo p̄cedēti ⁊ ſucceſſiue
oēs diſtinctiōes ⁊ mēbra q̄ ibi po
ſuim9 hic inſerēda eſſent q̄ tamē

causa breuitatis obmitto. ¶ Cõclusio ergo sit iſta qd in omnib9 caſibus in quib9 accuſator delātor inſtigator querelās procurator fiſci aut ſindicus qui denūciāt vel ipſemet iudex nō tāt ꝛ cōdēnatur de calūnia in omnib9 illis 4
caſibus inſtāte reo innocēte poterit iudex cōdemnare eū calumnie in expenſis vt expreſſe ꝛ notabiliter tenet Bar. in d. l. j. i princ. in fin. cōmēti. ff. ad turpil. q̄ poſt quorundā doc. opi. q̄ tenebāt cōtrarium illis confutatis cōcludit
2 ✝quod in omnib9 cauſis criminalibus ſiue proceſſum fuerit per accuſationē ſiue p inquiſitionez: aut alio quouis modo fieri debet parte petente condēnatio expenſarum ſicut in cauſis ciuilibus de quibus dicit eſſe caſum in. l. fina. ſecundū vnam lec. C. de fruc. ꝛ lit. expenſ. circa que vide lati9 ibi p eum. Que quidem expenſe peti poterunt aut officio iudicis nobili humiliter implorato anteq̄ feratur ſentētia abſolutionis vt vnico cōtextu feratur ſuper vtroq̄: aut iure actionis intentando nouū iudiciū: vt dicit bart. in d. l. j. in princ. vbi vide lati9 dicta p eum: ꝛ pbat tex. in. l. iij. C. qui accu. non poſſ. in fin. ꝛ l. interdū. §. qui furem. ff. de furt. ꝛ ibi Bar. q̄
3 dicit. ✝nota quod licet iudex maleficiorū no poſſit cognoſcere de cauſis ciuilibus eſt verum principaliter incidēter tamē bene poterit cognoſcere cauſas que deſcendūt ex crimine ſicut eſt reſtitutio rei furto ſubtracte: item expenſas factas in cauſa poterit illas cognoſcere ꝛ reū in eis cōdēnare ꝛ taxare: vt dicit ibi Bar. et vide Bar. in. l. ſi poſtulauerit. §. fi. ff. de adult. vbi dicit qd ibi eſt quaſi caſus q̄ in cauſis criminalibus victus victori condemnat in expen. vide Inno. in. c. cū oporteat. i fine magne glo. de accuſa. et per Abb. ꝛ cano. in. c. calūnia. extra de pen. ¶ ✝Sed quero an reus abſolutus poterit agere ad expēſas dūtaxat quas fecit ꝛ obmittere cauſaz calūnie. credo qd ſic ꝛ quia iſte ſunt cauſe ſeparate ſecundum qd dicit Bart. in d. l. pri. in princi. ff. ad turpil. tamen ad hoc vt poſſit obtinere ſniam in cā expenſarum oportet quod probetur calumnia accuſatoris qua probata iudex poterit ex officio ſuo ipſum punire de calūnia vt. l. iij. C. qui accu. nō poſſ. ꝛ hoc idem videt eſſe de mēte Bart. in d. l. j. in prin. in vlt. q. ff. ad turpil. Laus Deo beateq̄ glorioſe virgini Marie gratie immortales.

Finis.

Pomp. But placen. ad Lectorē.

Surgebant hominum fraude
fera bella: furorq̄
Iurgia ꝛ impietas: omne genus vitij.
Non tulit hec Paulus: ſed quo
nam digna libello hoc:
Queq̄ forent docuit crimina
ſupplicio.

¶ Hoc excellēs opus D. Pauli Grilland. nuper emendatum et Summarijs: necnon copioſo Indice locupletatū Lugduni anno Chriſtiane ſalutis . M. D. xlv. mēſis Januarij die. xij.

Regiſtrum.
A B C D E F G H I K L M N O P Q. Omnes ſūt q̄terni.

... no aquis [illegible] &c. Grego: mor. 9 cap. 19 esser aquã e ...
et aqua ... qua lauantur quae seruantes plorat, et aqua ...
... qui ... non plorare, et hac Job cupit lauari, et hac ...
... Hiere. lament 3. diuisiones aquarum deduxerunt ...
... super contritionem filie populi mei. Dauid ps. 119. exitus aquarum ...
... recogitabo tibi omnes annos &c. laboraui in gemitu meo, la...
... &c. Grego. 3. Moral. sicut turtur singulos plangere ...
... peccatur, pro omni peccato deplorare debet, Hester 14. omni ...
... loca capitis sui ... crinium laceratione compleuit &c.
... genitu fac tibi planctum amarum. Madre che piange il primo...
... unico figlio senza speranza, cum peccator unicam animam ... vita ...
... et reminisci, et ... tutte al mondo ...
... mater ... principio la pessa ...
... alios filios, sed ... mezane. et ...
peccator unam animam ... per ...
... &c. et ... terrore, et ...
... quando ...
... il dem. si ...
... 93 la acqua del cielo ... peccato. ...
... in terra, et ... Dei, &c. ...
... le ... in mia ... si ... la
... la madalena pecca...
... celi ... et ...
... et Maria ...
... donna. angeli, ...
... peccatrici ... cinere ...
... gloria ... lauando, ...
... &c. ... gloria ...
... in tutte ... con le que di Dio ... perche ... quali ...
... cambio il popolo hebreo dall'Egitto ... il ... et po...
et essi ne fecero un vitello, adorando come iddio ... Egitto
Dio, et Mose con lo istesso ... a Dio ... il vitel...
et ... acqua in poluere, cosi l'anime ...
peccatori debbono fare, Peccatores ... in ... At a...
aqua, ... male ... mal ...
... morto, ... &c. ... mortorio ... &c., porco
nel luto, ... palude non fa frutti, ... da ...
et lauarsi ... se ne ... in suo dishonore et in contrario ...

Società Cooperativa
FRA I
Legatori e Do
Via della